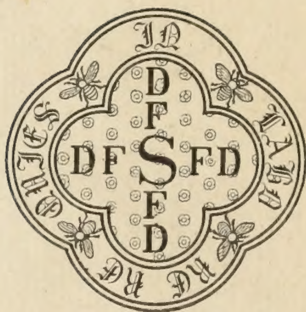

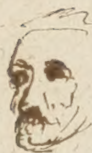

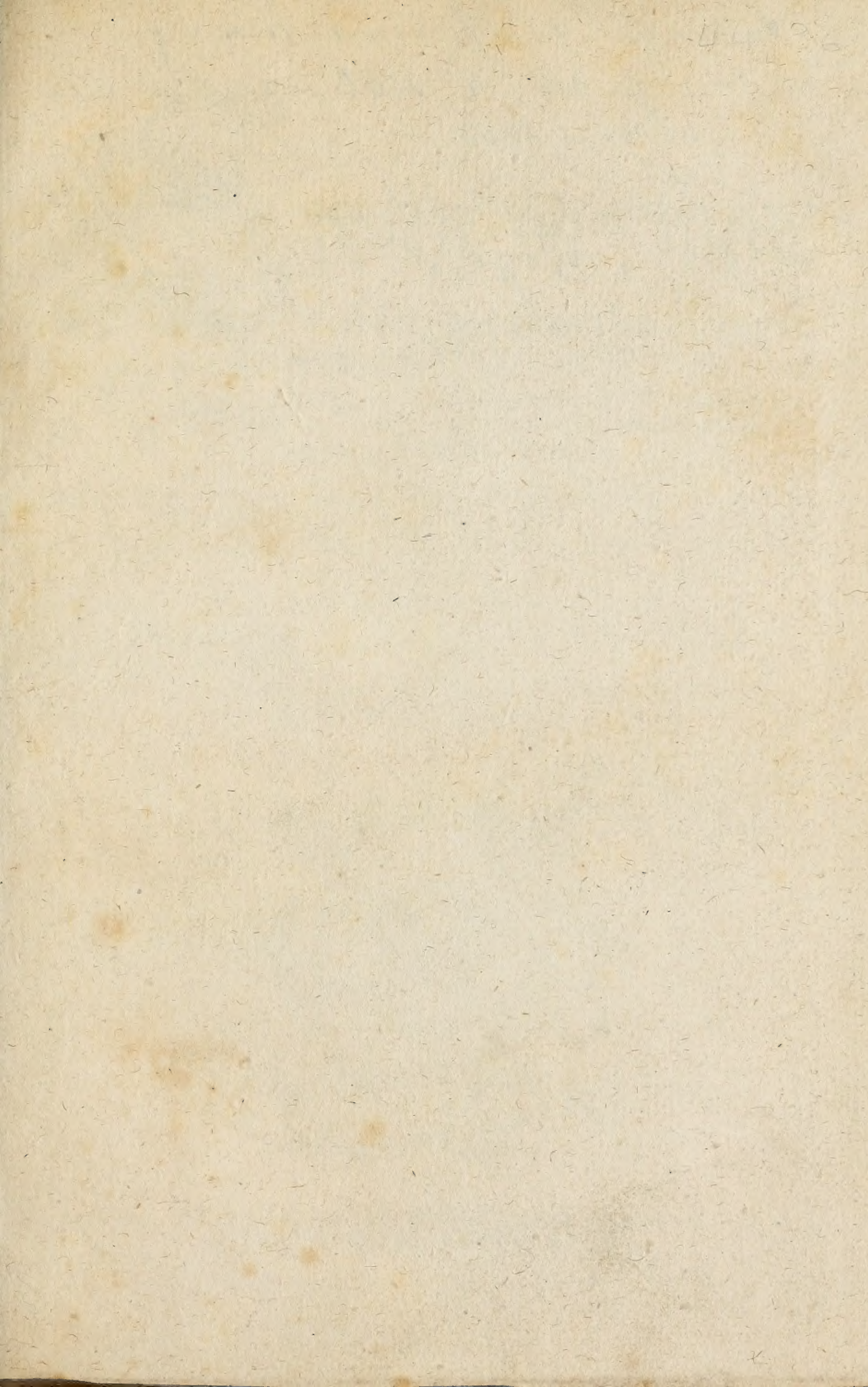
uit de f Zaan: Van Verttege
onder het tytel van N: N:

in auct: ƒ 3–5–" —

Laudatur hic liber ab
Heydec ??. Proev: p. 131
Hij houdt het voor het laetste
boek dat men onder de
oude Schrijvers tellen mach.

Uit de Bibliotheek van
C. J. de L.

E.K. Zie catalogus van Jacobus Kuning
2e. d. p. 311. No 1386. verkocht f 16.=
in october 1833.

= Catalogus. Hultman
July 1821. pa. 46 No 239. id f 8.75

= Catalogus Meerman

id. f 7.—
f 12.50

pelen van sinne

vol scoone moralisacien vvtleggingen ende bediedenissen op alle loeflijcke consten vvaer inne men claerlijck ghelijck in eenen spieghel/ Figuerlijck/ Poetelijck ē Retorijckelijck mach aenschouwen hoe nootsakelijck ende dienstelijck die selue consten allen menschen zijn.

Ghespeelt met octroy der Con. Ma. binnen der stadt van Andtwerpen op dLant-Juweel by die veerthien cameren van Retorijcken die hen daer ghepresenteert hebben den derden dach Augusti int Jaer ons Heeren. M. D. LXI.

Op die Questie.
VVat den mensch aldermeest tot conste vervveckt.

Tot groote onderwijsinghe van allen liefhebbers der Poeterie ende Retorijcke gheciert met diuersse schoone Figueren.

Tot Antwerpen by M. Willem Siluius/ Drucker der Con. Ma. An. M. CCCCC. LXII.

Extract vvter Priuilegie.

ONSEN ghenadigē Heere den Coninck heeft toeghelaten ende geconſenteert, laet toe ende cōſenteert mits, deſen M. VVillem Siluius ſijnre M. Drucker te moghen Prenten, vercoopen eñ diſtribueren, alle die Spelen met tghene daer aen cleeft die binnen die ſtadt van Antvverpen opde feeſte vander Retorijcke gheſpeelt ſijn, met deffenſie ende verbot, dat hem niemant en veruoordere die voorſchreuē ſpelen in eenigher manieren te conterfeyten, nae te Drucken oft by andere nae ghedruckt te diſtribueren binnen deſe ſijnre M. landen van Brabant ende van ouer Maſe, in vier naeſtcomende Iaren, opde pene ende confiſcatie vanden nageprinte, boecken ende daeren bouen noch te betalen ten profijte vanden voorſeyden M. VVillem, die ſomme van vijf ende tvvintich Karolus guldē, ghelijck breeder blijct inde Priuilegie ghegheuen tot Brueſſel den 20. Auguſti. 1562.

Onderteeckent Facuvvez.

Inhout des Boecks ende eerſt vant landt-Iuvveel der ſteden van Brabant elck volghende in zijn ordinancie.

i. Een voorreden totten Leſer gheuende een corte onderrichtinghe vande antiquiteyt/ heerlijcheyt/ magnificentie ende dienſtbaerheyt der Poeſien ſoo wel der Antijcken / Griecken ende Romeynen/ als oock van onſe Nederlantſche Rhetorijcke.
ij. Die Caerte bijde camer vande Violieren/ gheſonden aen alle de ſteden van Thertochdom van Brabant.
iij. Corte beſchrijuinghe vande triumphante incomſt.
iiij. Die ſolucien opde vraghe oft queſtie/ Dwelck den menſch aldermeeſt tot conſten verweckt.
v. Refereynen op die Blaſoenen oft Deuijſen van viermael xiij. regulen met die Figueren daer yeghelijckx Blaſoen ghecónterfeyt is nae dleuen ghelijckt worden ghepreſenteert.
vi. Poëtelijcke punten figuerlijck wtgheſet met haer Refereynen oft vier veerthien regulen/ die yeghelijck Camere van Retorijcke voor haer Logijs heeft gheſtelt sdaechs eer zy ſpeelden.
vij. Spelen van Sinne op die vraghe voergenoẽt / lanck weſende van ontrent ſeuenhondert Regulen.
viij. Prologhen der Ebatemen van twee hondert Regulen op de vraghe hoe oorbaerlijck ons zijn die cloecke Engienen/ Cooplieden die rechtueerdelijck handelen.
ix. Boerdelijcke ende zeer belachelijcke Factien oft Cluchtſpelen met hen Danſliedekens.

Van Thaechſpel daer die Steden Vrijheden ende Dorpen gheroepen waren die dLandt-Iuweel niet en volghen.

Inden eerſten die Caerte.
ij. Corte beſchrijuinghe vander Incomſte.
iij. Preſentacien vande Blaſoenen met haer xiij. regulen mette Figueren ghelijck in dLandt Iuweel.
iiij. Spelen van Sinne op die vraghe / VVelck handtwerck oorboorlijxſte is van doene, en eerlijcſt, nochtans ſeer cleyn gheacht, lanck vijf hondert Regulen.
v. Prologhen vanden Ebatementen waer inne verclaert werdt hoe elck behoort gheruſt te weſen in zijn deel/ lanck twee hondert Regulen.
vi. Ghenoechlijcke Factien oft Cluchtſpelen met haer belachelijcke Danſliedekens.

Totten goetvvillighen Leſer.

Poetā naſci.

Lſoo diuerſſe verſtandige Gheeſten van heuren ingheboren aerdt eñ natuere meer dan deur gheleertheyt grooten luſt ende ſonderlinge liefde draghende ende bewij⸗ſende zijn tot onſe duytſce Retorijcke/ ſon⸗der nochtans eenichſſins gheleert oft ge⸗oeffent te ſijne inde Latijnſche oft Griecſ⸗ſe ſprake/wiens inuentie werck ende ſtel⸗linghe in zijn qualiteyt nochtās prijſelijck ende loeflijck is/ eñ bouē dien groote oor⸗ſake gheeft van ſtuderen ende onderſoecken der gheleertheyt ende alle vrije conſten/ſoo omden goeden ende zeer wel ſtichtenden ſin/diemen hen daghelijcx ziet ghebruycken int exhiberen van hen werck/ als oock om die Ebatementen/ belachelijcke ſpelen ende ghenoechelijcheden/diemen bydē ſeluen ſiet voort gheſtelt worden / deen dienende tot ſtichtinghe ende lee⸗ringhe/ dander tot vermakinghe ende recreacie vander ghemeynten.

Heeft my goet ghedocht / om die ſelue gheeſten noch meer tot alſulc⸗ken oeffeninghe ende exercitie te ſtercken ende te verwecken int cort te verhalen ende onderrichtinghe te gheuē vande outheyt ende heerlijcheyt midtſgaders den oorſpronck van deſe maniere van ſpelen. De welcke naer

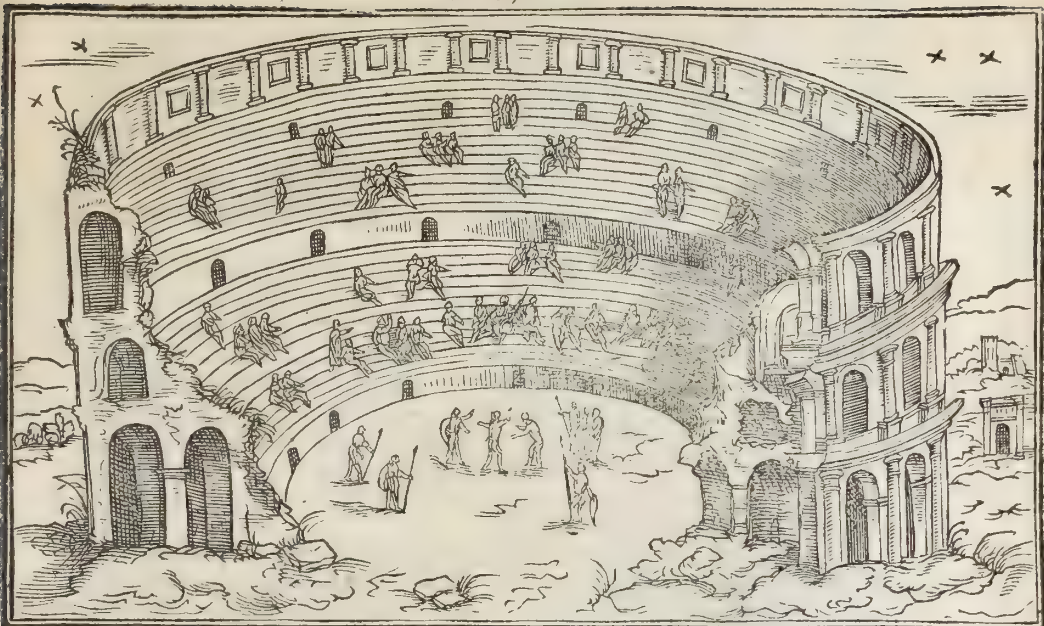
Caſſidorus.

dbeſchrijuen van Caſſiodorus in voorleden tijden byden ouden Griecken in grooter vſancien/ ghebruyck ende achtinghe zijn gheweeſt / ende heeft eerſt zijn beghintſſel ende oorſpronck ghenomen inde vermaerde ſtadt vā

Dbeghinſſel ende oorſpronck der ſpelen te Athenen.

Athenen wel eertijts weſende thooft van gheheel Grieckenlandt/ inde welcke alle conſten ende gheleertheyt bouen alle andere ſteden floreerden ende in grooter achtinghe ende eſtimacie waren: Jae dat meer is/ wt deſe voorghenoemde ſtadt zijn meeſt alle die vernaemde Poeten/Oratoren eñ Philoſophen gheſproten/ wiens boecken wy noch daghelijckx in grooter eerē ende reputacie houdende zijn/ ſonder noch veel andere diuerſe perſo⸗nagien excellente Capiteynen ende mannen van oorloge die de ſelue ſtadt door heure vrome feyten tot grooter eeren ende gloriē ghebrocht hebben. Ende ghemerckt dat die ghemeynte zeer begherich is gheweeſt om dyer ghelijcke Poetijckſce Acten oft Spelen te ſiene/zoo heeftmen tot Athenen een ſchoone Fabrike ghebout/ dwelck aldaer in Griecſſcer talē Theatrum werdt ghenoemt/ hebbende die forme van eenen haluen circule oft rinck weſende binnen int middel ront ende enghe/ bouen allenſkens breeder eñ wijder met trappen opwaerts gaende/ zeer hooch/ heerlijck ende conſtich ghetimmert/op dat die borghers ende inwoenders der voorghenoemder ſtadt bequame plaetſſe zouden hebben om die Spelen ſittende beſchee⸗lijck teſiene/ perfectelijck te hooren ende volcomelijck te verſtaen. Van welck Theatrum ghy hier een Figuere ſiet.

Voor

Voer dese Fabrike oft Theatrum stondt tspeelhuys oft speeltaneel int Latijn Scena naert Grier ghenoempt/ dwelck soo breet was dattet vandē eenen hoeck totten anderen opt Theatrum respondeerden / ende op dese voorgenoemde Scena wordē tweederley spelen vertoocht deen was Tra-dia ghenoemt ende dander Comedia / der Tragedien eysch ende proprie-teyt was/ eenigher Coninghen oft Princen historiē ende droeue ghe-schiedenissen te representeren/ende de selue zeer druckelijck/ende beclaechlijck te eynden/ende alsdan werdt die Scena toegherust met allerley rijckdom ghelijck eens Coninx oft Princen Palays. Alsmen een Comedie speelden (in wiens plaetsse wy nu onse Ebatementen ghebruyckende zijn) repre-senterende ende voor ooghen stellende tghemeyn borghers leuen/by bren-ghende diueerse affectien ende gheneghentheden den welcken doorgaens die ghemeyne menschen subiect ende onderworpē zijn / alsdan was tspeel-tanneel toegherust ghelijck eens middelbaers borghershuys / ende was deynde vanden seluen vol gheluck blijschaps ende vreuchden. Scena. Tragedia. Comedia.

Naderhandt als de Romeynen tot soo groote macht ende heerschappije ghecomen waren dat zij diueersche Conincrijckē landen ende prouincien onder hen ghewelt ende ghebiet ghebrocht ende vercreghen hadden/ heb-ben zy ghelijcke maniere van spelen nae gheuolcht. Ēn metter tijt beuin-dende dat sulx der ghemeynten aenghenaem ende behaechlijck was/ heb-ben eerst die regeerders van Roomen / ende namaels sommighe Keysers dese Theatren ende scenen om dat zy gheduerich souden zijn / van schoo-nen costelijcken marmorsteē zeer excellentelijck ende constelijck doen bou-wen/ēn timmeren/om die Edelen/Ridders/ende borghers/die welcke hen dickwils veel iaren inde oorloghen ende conquesten van verscheyden Co-

 ninck-

ninckrijcken ende landen vromelijck ende ghetrouwelijck ghedraghen eñ gedient hadden/ wederom in memorie van dien eenighe desergheliicke recreacien ende vermakinghen aen te doene/ende heeftmen tot onderhou dinghe vande selue edificien voornaemde treffelijcke borghers ghecoren/ dewelcke byde Romeynen Ediles (dat is boumeesters) ghenoemt waren/ wiens officie was/die tempels ende der stadt edificien in goede reparacie te onderhouden/ ende sorghe te draghen datmen alle feesten ende triumphen ter memorien van verscheyden victorien ingheſtelt/ ende oock die diensten van heure Goden/elx tot zijnen tijt/met behoorlijcke ceremonien soude doen ende exhiberen.

Ende behaluen dat diuerse gheleerde personagien in hen boecken ghenoech ghetuychenis gheuen soo wel vande costelijcheyt ende grootte vanden Theatren/als oock vande excellente gheleertheyt der Tragedien ende Comedien oft Spelen/soo fietmen noch hedensdaechs dat die selue alst behoort/in grooter eeren ende reputacien ghehouden werden/ waer af die principale Auteurs zijn gheweest Terentius ende Plautus/ wiens Terentius Comedien onlancks gheleden by Cornelis van Gistele facteur vande Goubloeme tot Antwerpē in onse Deutsche Retorijcke zeer plaisantelijck ghetranslateert ende ouer ghesett zijn / tot dienst ende onderwijsinghe der gheenre diet Latijn niet en verstaen.

Oock fietmen noch opden dach van heden/ veel sware antijcsche ruinen oft veruallinghen van deser ghelijcke Theatren ende edificien in Grieckelandt/ te Romen ende in andere diuerse steden ende plaetssen van Italien/ Vranckrijck/ Spaingien ende elders / waer aen men lichtelijck can oordelen/hoe groot/ hoe heerlijck/constelijck ende zeer costelijck die selue Theatren ghebout zijn gheweest. Ende behaluen dat Plinius/ Alexander ab Alexandro/Polidorus Virgilius/ ende meer andere auteurē hier lanck ende breet af schrijuen/soo heeft ons Vitruuius in zijnē vijfden boeck van Architectura zeer constich ende gheleerdelijck die forme proportie eñ mate van desen Theatren beschreuen/vanden welcken die sommige zoo heerlijck ende groot gheweest zijn / datter tachtentich duysent menschen plaetse hadden om die Spectaculen / Comedien oft Spelen te hooren ende te aenschouwen.

Plinius/ Alexand. ab Alex. Virgilius Polidorus/ Vitruuius.

Soo vele die Antiquiteyt oft outheyt van onse Poësie ende Retorijcke in dese nederlanden betreft / soo beuinden wy dat zy een vanden alder outsten consten is daer wy memorie af hebben / dwelck blijckt inde oude Cronijcken gesten ende feyten van oorloghe ende oock vele andere loeflijcke consten / welcke meest al by den ouders in rijm ende dicht beschreuen zijn / ende heb seluer diuersse oude boecken alsoo in fransijn ghescreuen ghesien / waer wt ghenoech blijct dat dese conste van Retorijcke in voorleden tijden altijt in grooter estimacie is gheweest/eñ oock van onsen Princen ende Hertoghen seer bemint / de welcke siende dat dese conste der ghemeynten dienstelijck was/hebben die Landtsheeren diuerse camezen van Retorijcke met vrijheden ende andere weldadē vereert/ eñ met diuerse ghiften rijckelijck beschoncken / sonderling Carolus Audax ende Coninck Philippus/grootvader van onsen gheduchtighen Coninck den welcken dese conste soo seer beminden/ dat hy diuerse vraghen dede proponeren ende opstellen/ende ordineerden eenen schoonen goudē rinck met

met eenen rijckelijcken Diamant voor den oppersten prijs die des Coninx Questie best soude solueren/ ende quamen tot deser feesten veel excellente Gheesten ende fraye Poëtē / ende werden den oppersten prijs ghewonnē by eenen vermaerden Retoricien ghenoemt Jan vandē Dale / wiens compositie noch hedensdacchs in grooter estimacien wert ghehouden/ is oock Hertoch Jan van Brabant diemen heet den Goeden/ wt grooter liefdē die hy tot deser consten droech een Guldebroeder ghewordē vande camer van Retorijcke te Bruessel ghenoemt den Boeck/ ende heeft hen feesten eñ blijde vergaderinghen dickwils met zijnen persoon vereert. Dese wijse Princen aenmerckeñ datter gheen incomsten van Landtsheeren / feesten van schietspelen/ solemnelijcke ommeganghen/ kermissen/ &c. volmaect en waren daer dese conste ghebrack hebben de selue altijts in eeren ende sonderlinghe recommandacie ghehadt/ oock seytmen ghemeynlijck waer Retorijcke ende Musijcke absent is/ daer is de vruecht cleyne / ende ter contrariē/ waer Retorijcke floreert daer zijn oock ghemeynlijck allē andere cōsten (haren oorspronck wt gheleertheyt hebbende) in saysoene ende reputacie.

Ende ten eynde een yeghelijck liefhebber der edelder consten van Rhetorijcke/ mach weten hoe ende in wat manieren men ghewoenlijck is die selue conste te vseren ende te ghebruycken. Soo is te weten/ datmen in desen ende dyerghelijcke spelen ende dicht oft rijme/ stellende is van x. tot xij. syllaben in eenen reghel oft veers/ sonder daer ouer te passeren. Insghelijcx en moghen in vijftich Regulen eenderley finiten oft eyndinghen niet tweemael comen.

Charte

Charte der Rhetorijcken van dLandt-Iuvveel.

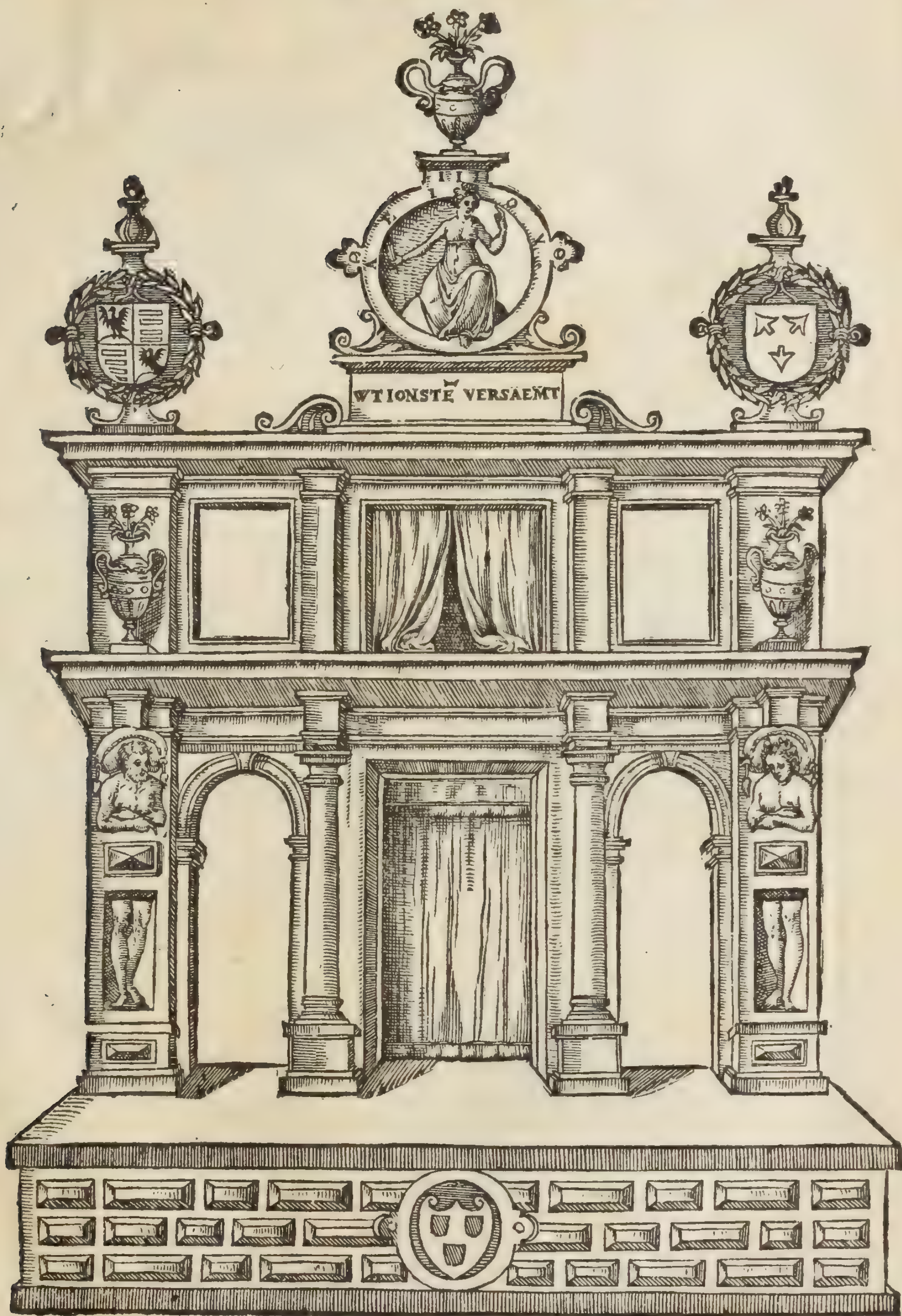
Ionſtich Verſamen,der Apoſtolen Chriſti,
En hun minlijck afſcheyden, van alle twiſt vry,
Hebbende ontfanghen, den Gheeſt der gratien,
Salutatie. Dien ſeluen Gheeſt In welcke gheen argheliſt ſy,
Wenſchen wy u Broeders, elck conſtich Artiſt by,
Voor u vele Ionſtighe ſalutatien,
Om u tontfanghene, In Recreatien,
Sijn wy Schilders, nu ghegordt en gheſchoeit,
Midts dat den Peys, ons bevrijdt van turbatien,
Dus verſoeckt Tviolierken, twelck nu luſtich bloeit,
Deur Rhetorices lieſde, u hier tot ſpoeit.

Verſtandighe, Edele conſtighe gheeſten,
Wy bidden u altſamen, minſt metten meeſten,
1561. Compareert in Auguſto den derden dach
Maer, niet min dan Seſthiene. Compt ter feeſten,
Van eenen tot ſeſſen, ſulder volleeſten
Preſentatie. V te preſenterene, ſonder verdrach,
Men ſal u inhalen, alſoomen plach,
Incomſte. Wie triumphanſt incompt vanden meerder Steden,
Schoonſt, Figuerlijcſt, als hier naer volcht, ſoo elck beſt mach,
Met meeſt volcx van ghetale, eenen van ſeden,
Een Schale van ſes Oncen, winnet met vreden.

Noch een Schale van vier Oncen, ſullen winnen,
Die ons begheerte als voren, volghen wt minnen,
Vanden minder Steden, incomende heerlijck.
En wie beſt in ſijn incomſt Tantwerpen binnen,
Figuerlijck. Oock figuerlijcſt, moralijcſt, ſal doen bekinnen,
Hoe dat wt Ionſten verſaemt, als Broeders eerlijck,
En minnelijck ſal ſcheyden, onverſteerlijck,
Sal winnen vier Oncen, daer in een Trouwe,
Voor Tweede, twee Oncen, ſijt accordt vermeerlijck,
Daer in ghefigureert Liefde, als een Vrouwe
Twaer ſammer, dat Ionſtich verſaemt, ſchiet met rouwe.

Wie

De figure van tSpeeltanneel.

☞ Dese figure was gedruct bouen beyde de Caerten die de Camer vande Violieren wtsondt so wel int Haachspel als Dlantiuweel.

Wie sijn Deuijse, ende Constichst presenteert, Deuijse.
Met vier Derthienen, aerdich pronuncieert,
Van buyten, oft van binnen, daer leeght niet aen,
Ons Deuijse, is voor hem gheordineert,
Twee Oncen swaer, om Tweede, ooc neerstich studeert,
Een Violierken, staet hem tontfaen,
Weghende een Once, noch comt ten vermaen,
Verciert de Logijs, naer noode Rijckelijck,
Van vieren tot vijfuen, soot behoort te staen, Tpunct.
Daechs voor de Spel, met een Punct Poëtijckelijck,
Applicieret tot Vrede onbeswijckelijck.

Dat sulder verclaren, met vier Veerthienen,
Den bestdoender, sal Sinte Lucas verdienen,
Twee Oncen, Tweede Den Os, een Once swaer,
Bewijst in de Prologhe Rhetorisienen,
Hoe oirboirlijck ons sijn, die cloecke Engienen,
Cooplieden, die rechtueerdich handelen eenpaer, Prologhe.
Volght hierinne, die voorgaende Caerte naer,
Van Personagien, Lengde, en Mate, 200. Regulen.
Der Stat wapene crijghder voor Tbeste voorwaer,
Dry Oncen, Tweede twee Oncen, tsijnder bate,
Der Schilders wapene, Leert caritate.

Wie met minst fauten, speelt dbeste Ebatement, Ebatement.
Sin, Dicht, beyde beghonnen en volent,
Al nieu, eerbaer, sonder schimp oft vilonye,
Boerdelijcst, belachelijcst, ooc daer in gheprent,
Tusschen vier en vijfhondert, sijn wy content,
Daer ouer en batet niet gheen clergye,
Wint Seuen Schalen, met herten blye,
Elck van ses Oncen, voor Thoochste gheacht, Opperprijs
Van vier Oncen een Schale, hanght op de rye,
Voor Byprijs, en soo wie Tderde verpacht,
Een Schale van Dry Oncen, wort hen ghebracht.

Wie schoonst en solemnelijcst, doet sijnen Kerckganck, Kerckganck.
Wint eenen Saluator, voor sijnen danck,
Dry Oncen swaer, En voor Tweede blinckende,
Dbeelde Maria GODS moeder, vry en vranck,
Twee Oncen, Op datmen met Prijs, Lof en Sanck,
Den HEERE, in allen, mach sijn ghedinckende,
En naer den Kerckganck', weest dan schinckende,
Een nieu Spel van Sinnen, maer neemt vroech de beghin, Tspel van Sinnen.
Stichtende vermaent, en weest niemant crinckende,

VVijsselijck, Figuerlijck, verclaerdt uwen sin,
Seuen hondert reghelen lanck, wat meer oft min.

Daer in solueert dees Vraghe, met scientie,
Deur schoonen stijle, en nieuwe Inuentie,
VRAGHE. Dwelck den Mensche, aldermeest tot Consten verweckt,
Laet wercken den Gheest, en doet diligentie,
Op dat ghy voor Thoochste, met Sententie,
Eenen schoonen Roosen Crans van Thien Oncen treckt,
Voort Tweede Rhetorica, constich en perfect,
Van Acht Oncen, Dus ghebruyct in al reenicheyt,
Alle goede Consten, loeffelijcken ontdeckt,
Iniurieert gheen Staten, seght gheen cleenicheyt,
Maer verweckt tot VVijsheyt, Liefde en Eenicheyt.

Factie. Wie de beste Factie, voorts sal stellen,
Achter straten doende, met een vrolijck rellen,
Daer meest sins in besloten werdt sonderlinghen,
En recreatijuelijcst, om vertellen,
Maer Schimp en Onhuescheyt, moeten buyten vellen,
Met een nieu dansliedeken om springhen,
Die wint Sprincen wapen, dus wilt druck bedwinghen,
Dry Oncen swaer, En noch voor Tweede sijn,
Ons Hooftmans wapene, doet wel u dinghen,
Van twee Oncen, thoom Broeders een Constich schijn,
Alle de Prijsen sullen goet Siluer sijn.

Personagie. Wie de beste Personagie speelt van al,
Van eerst tot lest nae eysch, tsy in wat spele totnal,
Daer hen die tot hoorders meest in verhueghen,
Met goet contenantien, en minst fauten smal,
Des Gheests gratie, als een Duyue winnen sal,
Twee Oncen swaer sijnde, maer sijn vermueghen,
Een Verghulde Tonghe, sonder lueghen,
Van Een Once voor Tweede, maer wacht u siet,
Van quaet grimmagien, die niet en dueghen,
Daer hem iemant in mocht verschricken iet,
Die Const en vruecht begheert, die schoudt verdriet.

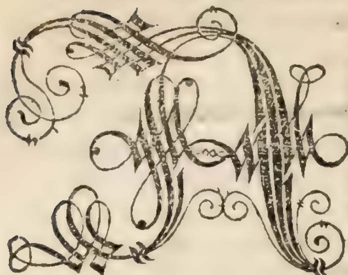
Wie Innocentelijcxt, om vrueghde versterken,
Den Sot. Tsotteken sal maken, in woorden in wercken,
Met een sotte Factie incomende straet____,
Daermen boerde belachelijcst, by mach mercken,
Stelt gheen sotheyt in Capellen noch Kercken,
Maer in huys en op strate, hebt daer uwen draet____,

Voor

Voor Tbeste wonden, sonder eenich dilaten,
Anderhalue Once swaers, een Marotteken,
Voor Tweede, Een Once, om v lamaten.
Een Simmeken ghesloten in een potteken,
Schout schimp, oneerbaerheyt, maect voorts wel tsotteken.

En midts dien Broeders, dat nu is tleste,
Soo bidden wy, werct alom naer tbeste,
Tis nu Peys, ons v seluen ghetensme en spaert,
Thoont couragie, schoudt totcomende queste,
Volghende Dmandement, En voorts de Resten, Dmandement.
Voor tschoonste Vieren, is den Salmander bewaert, Tvieren.
Vier Oncen swaers, Tweede twee, den seluen aert,
Op datmen mint en derf, arghelistich strijen,
Alle v batteringhe, int Loten verclaert,
Watmen dan verswijcht sal voor bi sijn,
Daer Vrede is, salmen alle twist mijen.

Voor CONCLVSIE Broeders, werdt v ghescreuen,
Die bouen de behoorte, sijn achter bleuen,
Wiltse ontfanghen, op haer Verletten,
Midts dat ghy sijt, als wy, wy, als ghy, daer neuen
Hebben wy ons Aduijs den bode ghegheuen,
Hoemen tIugement, sal stellen in wetten,
Bidden wilt v Aduijs, oock daer neuen setten,
Op dat wijt, int Loten te lichter Ramen,
En ons als Broeders, met gheen discoort besmetten,
Hier met wensschen wy v, weluaert, in GODS namen,
Die v laet bi ons, wt Ionsten versamen.

Lsoo in voorleden tijden noyt eenich Landt-Juweel oft Retorijckelijcke feeste/ soo heerlijck/ costelijck oft triumphantelijck ghesien en is gheweest/ als die feeste binnen der stadt van Antwerpen op den derdē dach in Augusto An. M. CCCCC. LXI. ghecelebreert ende ghehoudē/ Soo heeft my goet ghedocht eer wy totten spelen cōmen/ int cort te beschrijuen dincomste vande Cameren van Retorijcke/ ghelijck hem die in ordinantie voort Tanneel op die groote merct ghepresenteert ende vertoocht hebben/ met haren blasoenen/ figueren ende coleuren/ binnen die voorschreuen Stadt/ ten daghe voorghenoemt. Ende aenghesien dit de eerste zijn/ diemen in Druck heeft laten wtgaen/ ende die conste der Poesien inde voorgaende Landt-Juweelen noyt soo seer ghefloreert en heeft/ als nu in onsen tijdē/ noch die conste in sodanigher abundancien bydē Componisten ghebruyct als in dese feeste/ hebbe ick neerstelijck daer op ghelet dat die ghene die dese feeste niet ghesien en hebben/ volcomelijck van als souden onderricht worden min noch meer oft zy teghenwoordich Tandtwerpen hadden gheweest ende alles met hen ooghen ghesien. Want die voorgaende Landt-Juweelen en hebben maer een Batemēt verthoocht/ maer nu als die verstanden cloecker zijn ende alle cōnsten in meerder kennisse/ der Poetē vele/ ende der liefhebbers sonder ghetal/ ende Castalius fonteyne harē vloet nu ter tijt door dese Nederlanden wtghespreyt heeft/ zijn Apollinis kinderen sonderling verwect geweest/ om te laten blijckē den lieffelijckē smaeck die zy inde Musen inwoonerssen des berchs Helicon beuinden/ hebbende ouerulocdelijck met sonderlinghe harmonie te samen gheuoecht eñ verthoont/ diuerse materien deser consten/ soo in Comedien/ Ebatementen/ Moralen als inde Poetijcsce punten/ Epigrammen baladen Retrograden ende Deuijsen/ sulx datmen met recht soude moghen segghen/ dat den berch Parnassus by ons nu opgheresen is ende Castalides Nymphæ hen wooninghe by ons vercoren hebben/ Hopende dat wy eer langhen tijt sullen monsteren ende parogonneren moghem met onse Poeten/ ghelijck Italien met haren Petrarcha ende Ariosto. Vranckrijck met Cl. Marot Ronssard, ꝛc. tot vereeringhe der edeler Consten Retorica ende vercieringhe van onse Nederlantsche tale.

Eerst ende al vore zijn die voorghenoemde Cameren van Retorijcke/ soo wel van buyten/ als van binnen der stadt van Antwerpen ingheghaelt gheweest vande Camere eñ Guldebroeders vande Violieren/ opsetters der seluer feesten vandē welcken Prince was/ Heer Melchior Schets schepen ende Heere van Rumst/ ende hooftman Heer Anthonis van Stralen Ridder/ Heere van Merrem/ ter seluer tijt Borghemeester der voorsz Stadt/ ende waren lxv. te peerde/ alle seer rijckelijck ghecleet in Violette rijtabbaerts/ hoeyen ende sluyers vanden seluen/ haer wambaisen/ coussen ende leersens wit/ die plumagien Violet root ende wit/ den sot seyde: Ick ben soo fray ick en kenne my seluen niet.

In-

Inden eersten presenteerden hem die Goubloeme van Andtwerpen xlviij. te peerde met roode mantels binnen groen/roode hoeyen/ haer wābaysen/coussen/cranssen ende plumagien wit/ eenen ghecierden speelwaghen opt antijcx met viij. personagien/den sot sat op een oubollich vreemt ghemaect peert/ende seyde: Ick en kenne my seluen niet.

Ten tweeden dē Olijftack van Andtwerpē xlvij. te peerde/ met groene hoeyen/haer wābaysen/coussen/plumagien ende cranssen wit/ eenē speelwaghen toegherust opt antijcx met vier personagien/ den sot sat met twee ionghe sottekens op eenen esel/segghende: Ick en salse niet verliesen.

Ten derden der Vreuchdenbloeme van Berghen opden Zoome liiij. te peerde/met taneyte casacken/roode hoeyen ende wambaysen/swerte coussen/witte leerskens/die plumagien wit ende swert/die cranssen / root ende gheel/ twee speelwaghenen opde maniere der antiquen met personagien daer op / twelf waghens die huyuen ouerdect met taneyt laken / op elck twee Guldebroeders houdende twee toortssen / achter wt elcken waghen staken twee vierpannen/den sot hadde een catte inde hant segghende: Ick hebse vonden.

Ten vierden die Pione van Mechelen CCC. xxvi. te peerde / ghecleet in rocken van fijn incarnaet stammet / gheboort met gouden passement/ roode hoeyen wambaysen/coussen/ plumagien gheel / die cranssen gout/ swerte leerskens/ seuen welghecierde antijxe speelwaghens met personagien/ waer af dleste punt soo constich ende excellentelick ghemaect ende toegherust was/datment onghepresen niet en behoort voorby te gaen/wesende eenen os daer eenen S. Lucas op sat/eñ S. Jan Euangelist met sijnē arent beneuen hem/ noch sesthien andere hubsche waghens bouen viercāt ghemaect seer plasantelijck/ elcx verciert met viij. diueersse schoone blasoenkens/ ouerdect met root laken / ende Guldebroeders daerop houdēde een paer toortssen/ende twee vierpannē achter wt stekende/den sot seyde: Waer hijet den sot/wte mouwe.

Ten vijfden den Groeyendē boom van Liere C.viij. te peerde in groene rockē met wit geboort/groene hoeyen/ roode sluyers / wābaysen eñ coussen wit/met roode eñ witte plumagiē/ swerte leerskēs/elck eē toortsse inde handt/ twee spwaeelgens gheciert nade maniere vanden auden antiquen/ met hen personagien die al singhende hare incomst deden / xv. andere wagēs ouerdectmet groon lakē met Guldebroeders daer op die twee toortssen hielden ende achter wt staken twee vierpannen/ den sot sat eerseling te peerde met een net inde handt/segghende: Jck vanghe al quade tonghen.

Ten sesten die Lisbloeme van Mechelen xlvi. te peerde / elck met een Lisbloeme indė handt/ hen hoeyen/ zadels ende rocken blau/geboort met silueren passement/den sluyer tocque dargent hen wambaysen ende coussen root met witte plumagien/ hen leerskens swert / twee waghens met guldebroeders ende vierpannen/ den sot droech een cat in eens menschen hert/ segghende: Sy is daer.

Ten seuensten die Cauwoerde van Herentals li. te peerde in bruyne taneyte casacken/ groene hoeyen/peersche sluyers met witte plumagiē/ hen wambaysen ende coussen root/ hen leerskens swert/acht wagens ouerdect

met bruintanneyt laken/op elcken waghen vier Guldebroeders/ houdende twee toortssen/ende achter staken twee vierpannen/den sot reedt op een houten peerdeken segghende: Wildy me/ sit op.

Ten achtsten die Goubloeme van Biluoirden xl. te peerde/groene rocken ende hoeyen/roode sluyers/wābaisen/ en plumagien wit/coussen root met swerte leersken/ eenen speelwaghen ghециert opt antijcx met personagien daer op / sesthien waghens ouerdect met groen laken / met Guldebroeders houdende twee toortssen/ ende achter wt den wag ens stakē twee vierpannen / den sot hadde een kinder oft kermis slanghe inde handt/die hy open ende toe dede/ende daer waren vier cleyne sottekens op gemaect/ ende seyde: Tis al pays.

Ten ix. die Leliebloeme van Diest xxv. te peerde / met Taneyte casacken/groene hoeyen/die sluyers ende wambaisen root/plumagien eñ cranssen gheel ende wit/coussen zwert met witte leersken/viij. waghens ouerdect met taneyt laken/dē sot hadde een catte/segghende. Siet waerse eet.

Ten x. die Lelikens wten Dale van Leeuwen xl. te peerde elck met een toortsse inde handt/ rocken ende hoeyen taneyt/ roode wambaysen/ gheele coussen/ plumagien gheel ende wit/ die cranssen gheel ende root / vi. waghens met Guldebroeders/ende vierpannen/den sot ghinck in eenen rolwaghen op twee blaesbalken die int gaen al ghelupt gauē/ende seyde: Jck moet daer oock zijn.

Ten xi. die Christus ooghe van Diest / xxxviij. te peerde elck met een toortsse inde handt / in rouwaensche oft goutgheele rocken / hoeyen ende coussen root/ wambaysen blauwe/plumagien ende leersken wit/ groene sluyers/xx. waghens ouerdect met rouwaensch lakē/ met Guldebroeders ende vierpannen/ eenen speelwaghen toegherust nader antiquer maniere met personagien/den sot sat te peerde/ hebbende eenen boeck die vol brillen gheschildert was/ende seyde: Jck lese al brillen.

Ten xij. die Roose van Louen / xl. te peerde met incarnate oft lijfuerwe rocken met wit gheboort / swerte hoeyen met roode sluyers/wambaysen ende coussen swert/ plumagien root ende wit / vijf waghens met Guldebroeders toortsen ende vierpannen daer op/ den sot sat in sodanigher manieren op eenen ezel/dat hy al rijdende eenen cordewaghen voor hem cruyden/segghende: Hoe sullen zy dit scheyden.

Ten xiij. Den Vierighen doern vā Shertoghenbossche C.xxv. te peerde ghecleet in groene rocken met gouden passement gheboort / met een root hanghende mouken/ wambaysen/coussen/hoeyē/oock root met witte plumagien/ende swerte leersken/eenen ghecierden antijckschen waghen met personagien/ thien wagens ouerdect met groen ende root lakenen/op elck twee Guldebroeders ende vier toortssen/den sot segghende Salt soo zijn.

Ten xiiij. eñ leste het Marien Cranssken van Bruessel/dry hondert ende xl.

rl. te peerde alle ghecleet in roode cramoisde lange casacken/gheboort met silueren passement/ roode hoeyen ghemaect in fatssoene van antijcsce helmetten/wambaysen/ plumagien/leers kens wit/ghegort met eenen gordel zeer curioselijck gheulochten van gouden tocque/ van vierderley coleuren gheel/ root/blau ende witte/ Seuē antijcsche spelwaghens seer lustich eñ plaisantelijck toegherust met diueersse personagien / die voorghenoemde waghens werden van binnen zeer behendelijck ghedraghen / bouen desen noch lxxviii. schoone heerlycke waghens met toortsen/ alle ouerdect met root laken met wit ghestreept ende gheboort/alle die waghelieden hadden roode mantels/ende op dese waghens saten diueerse personagien represen terende veelderley schoone antijcrsche Figueren/wiens bediedinghe was hoe datmen wt Jonsten sal versamen ende vriendelijck scheyden/ dwelck alle dandere steden oock figuerlijck ende moralijck deden.

Tis oock te weten / daermen hier in eens yeghelijcs incomste spreect ende mentie maect/ van vercierde antijrsce waghens/ wtghestelt met personagien/ werden beteeckent hen figuerlijcke punten / die elcke Camere naer wtwijsen der Caerten moste verthooghen in haer incomste/streckenne hen bediedenisse hoemen wt Jonsten sal Versamen / ende minnelijck scheyden.

My en docht oock niet van noode te zijn/ met specificatie in sonderheyt te beschrijuen/ Die Princen ende hooftmannen van elcke Camere/oft mede tghetal der Edelen/ die haer in dese cōpaingie in grooten ghetale hebben laten vinden/noch oock hoe vele datter van elcx ghecleet waren in fluweel/satijn/damast/camelot/torx groue greyn ꝛc. Oft oock te specificeren yghelyx figuerlijcke pūtē/ die elck int incomē vthoochdē/insghelijx hoe vele trōpetten/scalmeyen/ pijpen ende trommen / antijrsce banieren ꝛc. die men in dese Retorijck feeste sach. Want soude men sulx al int langhe stellē/ twaere oock van noode haren solemnelen kerckganck/ hen groote vieringen/met vele andere diueerse triumphen ende banketten die zy hielden te verhalen/in dwelcke zy hen alle ende elck besonder zeer eerlijck ende heerlijck ghedraghen hebben / sonder in eenigher manieren cost moeyte oft ghelt te sparen/ int ghene dat tot versterckinghe der vrientschap ende tot vercieringhe van deser feesten mochte dienen.

Hier

Hier nae volghen die beantvvoordinghen oft solutien also die vande cameren van Retorijcke beantwoort ende ghesolueert zijn gheweest op die vraghe / Dwelck den mensch aldermeest tot consten verweckt, alsoo zy gheloot ende in ordinancie ghespeelt ende vertoocht zijn gheweest.

Den. iiij. Augusti/ sdaechs nae hen incomst hebben zy alle in presentie vande Borghemeesteren/ en heeren der stadt/ Hooftmannen/ Princen/ Dekens/ en facteurs der Rhetorijcken gheloot/ hoe zy elck deen na dander spelen souden.

Den. v. deden zy alle haren solemnelen en figuerlijcken kerckganck in de hooftkercke van Antwerpen ghenoemt onser Vrouwen. Den seluē dach naer middach speelden de Violieren van Antwerpen opsetters der feesten eenen Poëtijckelijcken willecome.

Den. vi. so hadde den sot der Violieren voorghenoemt alle dandere sotten ghenoot opte Scena oft speelhuys om te comen drincken de langste toghe/ aldaer de selue sotten veel belachlijcke cluchten bedreuen / ende voortstelden.

Den. vij. soo hebben de heeren vander stadt alle de Princen / Hooftmannen/ edellieden/ Dekens ende Facteurs een rijckelijck bancquet gheschoncken met Retorijck ende Musijck.

Den. viij. heeft de camer vanden Olijftack van Antwerpen d'eerste spel van sinne verthoocht/ wiens deuijse was/ Den gheest Gods.

De Goubloeme van Antwerpen/ Loflijcke fame midts eerlijck gewin.
Den Vierighen Doorn van Shertoghenbossche/ Den gheest Gods der wijsheyt die door de liefde werckt.
Der Vreuchden bloeme van Berghen opten zoome/ De liefde.
De Lelien bloeme van Diest/ Den loon prijsweerdich.
Sout Leeuwen / Tis Gods gheest die den mensche tot conste verweckt.
De Goubloeme vā Vilvoorden / Natuerlijck verstant door des gheests inspiracie.
De Christus ooghe van Diest/ De liefde.
D'Marie cransken van Bruessel/ Den Oirboir.
De Pioene van Mechelen / Dbevroedsaem aenmercken van d'excellencie der consten.
Den Groeyenden boom van Liere/
Hope van glorien ontsterflijck hemels ende aertsch.
De Cauwoorde van Herentals/
Dnatuerlijck ingheuen dat tot kennissen streckt.
De Roose van Louen/ Lof eere ende prijs.
De Lisbloeme van Mechelen/ De waerheyt.

Prijsen

Prijsen van dLandt-Iuvveel also die verdient ende gheghe-
uen sijn ghevveest.

Eerst eñ al voren den oppersten prijs van tschoonste eñ triumphantste incomẽ vande groote stedẽ/is ghegheuẽ het Marien cransḱẽ vã Bruessel.

Den tweeden prijs van tschoonste incomen vande mindere stedẽ/is ghe ghenen den groeyenden boom van Liere.

Den oppersten prijs vã tfiguerlijcste eñ dmoralijcst incomẽ bediedende/ hoe datmen wt Ionsten sal versamẽ ende minnelijck scheyden/is gheghe- uen het Marien cransken van Bruessel.

Den tweedẽ prijs vant figuerlijcst eñ dmoralijcst incomẽ/de Pionie van Mechelen.

Den oppersten prijs vant schoonste Blasoen oft deuijse/de Pionie van Mechelen.

Den tweedẽ prijs vant schoonste Blasoen oft deuijse/het Marien crans- ken van Bruessel.

Den oppersten prijs vanden schoonsten eñ solemnelijcsten kerckganck den groeyenden boom van Liere.

Den tweeden prijs vanden schoonsten kerckganck/de Vreuchden bloe- me van Berghen op den Zoome.

Den oppersten prijs vant schoonste eñ triumphantste vierẽ/het Marien cransken van Bruessel.

Den tweeden prijs vant schoonste vieren/de Pionie van Mechelen.

Den oppersten prijs vant beste Ebatement/den vierighen Doorn van Shertoghenbosch.

Den tweeden prijs de Lisbloeme van Mechelen.

Den derden prijs de Goubloeme van Antwerpen.

Den vierden prijs de Leliebloeme van Diest.

Den vijfsten prijs de Christus ooghe van Diest.

Den sesten prijs de Roose van Louen.

Den oppersten prijs vant spel van sinne/op de vraghe Dwelck dẽ men- sche aldermeest tot conste verweckt,is ghegheuen de Roose van Louen.

Den tweeden prijs vant spel van sinne/den groeyenden boom vã Liere.

Den oppersten prijs vande Prologhe/inde welck ghestelt wort Hoe or- boirlijck den menschẽ sijn, Cooplieden die rechtueerdelijck handelen,de Lelikens wten dale van Leeuwen.

Den tweeden prijs vander Prologhe de Pionie van Mechelen.

Den eersten prijs vande beste personagie de Lisbloeme van Mechelen.

Den tweeden prijs den groeyenden boom van Liere.

Den oppersten prijs vant Poëtijckelijck punt/dwelck elcke camer voor zijn Logijs stelden sdaechs eer sy speelden/waer af sy dẽ sin eñ bediedinghe met vier.xiiij.regulen pronuncieerden/is ghegheuen dẽ Lelikens wten da- le van Leeuwen.

Den tweeden prijs vant Poëtijckelijck punt de Roose van Louen.

Den oppersten prijs van innocentelijcst oft onnooselijcst den sot te ma- ken/de Vreuchden bloeme van Berghen opten Zoom.

Den tweeden prijs de Lelikens wten dale van Leeuwen.

Den derden prijs den sot van Herentals.

C Die

Die Violieren van Andtvverpen
Opſetters des Landt-Iuvveels.

Deſe naeruolghende Dichten ſtonden onder die Deuijſen de welcke met groote menichte gheſtroyt worden in dincomſte der Cameren/ende mede telcken male als men ſpeelde duerēde die gheheele feeſte.

RETROGRADE dwelck ops heeren Tanneel gheſchreuē ſtont met groote Capitalen/eñ wert in verſcheyden manieren gheleſen.

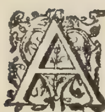
VErſaemt, *Ionſtich,Broeders,hout Peys en* Vrede
Luſtelijcken, *comt in Andt vverpen* binnen
Beſchaemt, *en ſtraft Diſcoert vol* onſede
Ruſtelijcken, *Prys en eere vvilt* winnen.

Heer

Heer Melchior Schets *Prince der Violieren*
Heet alle Princieren,, Lieflyck VVellecome
En dedel Gheesten,die de Conste hantieren
VVeerdich der Laurieren,, Dus pluct de Blomme
Die den Schat ghebruycken vvilt, maeck net Zyn Somme.

Verhuecht v in Andtvverpen,door Tschilders Feeste
Met vierighen Gheeste,, Liefde versteercken,,doet
Heer Stralen *ons hooftman, die vvenscht minst en meeste*
Op dat Vruecht volleeste,,Elck in syn vvercken,,spoet
Door v,, Jonste,,laet nu,, Conste,,aenmercken,,vroet.

Inhout vanden VVellecome ghe-speelt by die Violieren.

Enghesien beminden Leser/Rhetorica langhe gheslapē heeft eñ by na heel vertout is / nochtās bewaert gheweest indē Schoot van Antwerpia/Soo is dese inuẽtie ghefigureert by drye Nym-phen. Te weten/die drye bloemkens der Violieren/die Rhetori-ca comen ontwecken door versoeck der constigher gheesten/ liefhebbers der Poesien/ende is de materie alluderende opde namen des Princen en-de s'hooftmans der Violieren Schets ende Stralen.

Vijf Personagien.

Een Nymphe ghecleet int witte/ hebbende een witte Violiere inde handt.
Een Nymphe int root met een roode violiere.
Een Nymphe int violet met een peerssche Violiere.
Rhetorica.
Antwerpia.

Wit.
IS t nu niet recht den tijt?
Root.
Ick sou meynen iaet.
Peersch.
Mer hier en dient gheen respijt.
Wit.
Oft het wordt te laet:
Root.
Want Rethorices saet// brengt nu vruchten van Jolijt.
Wit.
Ist nu niet recht den tijt?
Root
Ick sou meynen iaet.
Peersch.
Maer hier en dient gheen respijt.
Wit.
Oft het wordt te laet:
Root.
Want Rethorices saet// brengt nu vruchten van Jolijt.
Peersch.
Liefde thoont Jonste.
Wit.
Vrede veriaecht haet en nijt.
Root.
Mars/ die heeft den strijt/ nu heel verloren// hier
Peersch.
Discordia zijn wy quijt.
Wit.
Al had sijt gheswooren//dier
Dat haren toren// fier// op ons dleet wreken//wouwe.
Root.
Meyndy dat Concordia, hueren eedt// breken// souwe
Neen/ laet verstecken//rouwe/ int Antwerpsche pleyn.
Peersch.
Ghy siet hoe vierich/ alle beminders int ghemeyn
Ons wt liefden reyn// van ver en by besoecken.
Wit.
Och waren wy nu versien met Eratonis boecken
Soo mochten wy verclocken//ons tdeser Feesten.

Root

Root.
En dat wy dan hadden die edele gheesten/
Die Atropos ons berooft heeft in corte Jaren.
Peersch.
Al mochten wy de conste wel bewaren/
Sulck doetse beswaren//met een straffelijck vermaen.
Wit.
Nv al dat God doet/dat is wel ghedaen/
Dus ras laet ons gaen//daer wy Rethoricam vinden.
Root.
Waer sou dat zijn/sy en heeft niet veel vrinden/
Waert datmense beminden//soomen eertijts plach/
Sy waer lang hier present.
Peers.
Nou verbeyt den dach/
Al wat zy vermach//sullen wy noch verweruen.
Wit.
Meyndy dat Calliope, haer sal laten bederuen?
Lieuer sou ick steruen/als Sappho in onluste.
Root.
Maer waer isse?
Wit.
Hier in krancke ruste
Daerse Erinniæ in huste//schier twintich Jaer
Maer sy is noch bewaert/van een Nimphe eerbaer/
Sonder tsecoers van haer//wy en hadden gheen hopen.
Peersch.
Hoe comen wijer by?
Root.
Suster doeghet ghy open/
Op dat wy conste//door haer Jonste//verkrijghen.
Wit.
Wel gheerne.
Root.
Och zy is doot.
Peersch.
Neen/wilt dat swijghen/
Jck hoorse hijghen//sy leyt in een flautheyt.
Wit.
Sy en slaept oock niet/och noyt sulcken benautheyt
Als wy op troost hoopten/naecte den meesten druck.

 Root

Root.
Laet ons naerder gaen//en grijpen moet int stuck/
Men sal in ongheluck//niet te seer verschroemen.
Peersch.
De Nymphe daer sy in rust/verciert met bloemen
Is Antwerpia/daer wy in resideren
Wit.
Sy dunct my in swaren slaep reposeren/
En na mijn visenteren//Rhetorica is heel vercout
Handen en voeten/maer een salte my betrout
Alsmense wel aenschout//daer is noch leuen inne.
Root.
Waer sijdy nv Pallas, des wijsheyts Godinne
Wilt hert en sinne//in haer verlichten.
Peersch.
Waer sijdy nv Appollo, met v constighe schichten
Die eerst leerde dichten//de reyn Poëtrije.
Wit.
Waer sijdy Mercurius, hebdy nv gheen heerschappije?
Coemt verwermt haer sije//die oyt Jubelacie//vonde
Root.
Och oft dopperste Godheyt nv zijn gracie//sonde
Dat hy te deser spacie//Jonde//ons zijn mueghentheyt.
Wit.
O wat sie ick/noyt sulcken verhueghentheyt
Sy verruert haer/door den strael die zy ontfangt.
Root.
Om zijn cracht te wetene/mijn herte verlangt
Oft hy haer mach doen/eenighe assistencie.
Peersch.
Sou hy niet/sijnen naem is die Sciencie
Die haer Minerua heeft wt liefden ghesonden
Wit.
O soo sullen haest verwermt sijn/haer coude wonden
Als in voorleden stonden//haer stercte ghebruycken.
Root.
Al heeftse Momus, doen swijghen en duycken
Sy sal noch ontpluycken//Ilioneus banieren
Peersch.
Landt en stadt doet sy met vruechden vercieren

Gaet inne by haer.

Hier daelt Pallas strael wt eē wolcke.

Want

Want haer hantieren/ is sonder schimp oft vilonye.

Wit.

Sy volcht de rechte waerheyt sonder heresye
Die haer maect onvrye/die misbruyctse schofierich.

Root.

O daer ontfanckt sy noch eenen strael seer vierich
Daer sy door versterct/ want sy recht haer hoot.

Hier daelt Apollos strael.

Peersch.

Ick hope dat sy nu is/ wt den meesten noot/
Haer lipkens worden root//hebt na troost credencie.

Wit.

En desen strael is gheheeten die Inuencie
Die welck Apollo / haer met consten heeft gheschoten.

Root.

O Rhetorica/hoe seer heuet ons verdroten
Dat wy van v dus lang moesten zijn versteken
Maer die God betrout en sal gheenen troost ghebreken.

Peersch.

Tsou al wel fijn sie ick wel/mocht sy spreken
Haer ooghen leken//want te vol is haren//moet

Wit.

Och hoe quaet ist weerstaen//eenen swaren// vloet
Te meer een herte goet//vol van oprechticheyt.

Peers.

Dat sy niet spreken en mach/dunct my slechticheyt
Daer sy Gods eere soect/sonder gheschille:
Maer als ancxt liefde dwingt/is de redene stille.

Wit.

Alle saken staen in God des Heeren wille/
Al draeyet nv de spille//ten sal niet eeuwich dueren
Die tsoet ghenieten wilt/moetet eerst besueren.

Peersch.

O noyt soo verblijt/wilt nv niet meer trueren
Ick sie haer tonghe rueren//door desen strale.

Hier daelt Mercurius strael.

Wit.

Die seyndt haer Mercurius/als tprincepale
Clocck en wel ter tale//door zijn diligencie.

Root.

Daerom is hy ghenaemt/de Eloquencie
Sijn magnificencie//can wonder bedrijuen.

Peersch.

Peersch.
Ick hoop wy en sullen niet lang sonder troost blijuen/
Want haer leden ontslijuen//door dees vierighe voncken.
Wit.
Wy dancken de Godtheyt/ diet ons heeft ghesconcken
Sonder hem en canmen/toch niet vercrijghen.
Rhetorica.
O daermen God looft en sal ick niet swijghen
Maer hem wil ick toenijghen//die my can lauen/
Want van hem comen alle goede gauen
En sonder hem en isser gheen dinghen perfect
Dus ick hem dancke/ dat hy my nu heeft verweect
Daer ick lach ghestrect//in couwen sonder macht
Het blijct wel/ dat hy my niet en heeft veracht
Maer op my ghedacht//want ick en mocht niet hebben bat
Dan dese dry stralen/ dus in een besloten vat
Leg ickse by mijnen schat//vol iolijts en vrede
Vruecht die God verghceten doet/ is een valsche sede.
Antwerpia.
Onbeyt/ mijn Vrindinne/ick wil oock mede
Hout my in dees stede//niet alleen verwaten
Die v in droefheyt troost/wilt in gheen vruecht verlaten.
Rhetorica.
Och neen ick/want ghy hebt my ghetoont veel caritaten
Sonder uwer baten//ick waer van couwen vergaen:
Maer in uwen schoot/ hebdy my secours ghedaen
Tot dat ick heb ontfaen//Gods stralen crachtich
Dus ghy Violierkens/ versaemt eendrachtich
Segt warachtich//hoe veel datmen nu voor datum set.
Wit.
Duysent/vijfhondert/ en eenentsestich net
God weet hoe ghy altemet//zijt gheweest in perijckele.
Rethorica.
Och als ick dencke/ opt selue artijckele
Soo heb ick xx. Iaer gheweest in groote crencte.
Root.
Tis nu thien iaer/ dat wy v noch eens wencte
Weynich men doen dencte//op datter na ghebuerde.
Antwerpia.
God weet/ wat traualie/ ick in dien tijt herduerde

Noch-

Nochtans noyt en truerde//wat my ouer quam/
Soot bleeck aen dwerck dat ick te handen nam
Mennich cloeck gheest tot my clam//soot noch daghelijcks doet
Dus inden minsten troost/ greep ick den meesten moet/
En heb mynen roosen hoet// in eeren bewaert.
Dus siet met wat arbeyt ick heb gheweest beswaert
Soot wel openbaert//dees gherectschappe excellent
En aen dwerck ghenoech / voor elcken bekent
Dwelck inden tijt present// noch is voor handen
Die voor tghemeynte bout/ behoeft wijse verstanden.

Nota. Hier by Antwerpen lagē veel Mechanichsche instrumenten.

Rhetorica.

Daer aen hangt/ de weluaert van alle landen
Die als den valianden// de conste fauoreus//zijn.

Antwerpia.

Dus bidick de beminders dat sy coragieus// zijn
In consten prues//zijn als cloecke Gheesten.
En tis my leet dat ick v tot deser Feesten
Minst met de meesten//niet en heb gheroepen eer:
Maer ick hoop/dat my sulx nimmermeer
Wilt Godt den Heer//sal staen ten verwijte
Want tis God bekent/met wat lust en appetijte
Ick na sulcken iolijte//seer vierich//haeckte:
Maer Mars/ mijn begheerte/ scoffierich//laeckte
Hoe ick goedertierich//waeckte//ten mocht niet wesen
Dan door mijn labuer/ ben ick midts desen
Om swaerheyts ghenesen// gheuallen in ruste
Die den tijt verbeyt/ doet alle dinck met luste.

Rhetorica.

En ick die in uwen schoot mijn verlanghen bluste
Hoe wel ick my suste//als die cleyn gheachte
Ick bewaerde desen Schat/ met wijsen ghedachte
Die welck my met machte//was by na ontnomen
En seluer schier ontschaeckt / tot mijnder onuromen:
Maer ick bens ontcomen//door uwer protectie
Want doen sy saghen/ dat ghy tot my had affectie
Op correctie//mosten sy my verlaten
Midts dat ick cranck/cout/ en flau was bouen maten
Om my te vaten//greepense na mijn opperste cleet
En trocken dees stucken wt / het was my leet
Dat sy soo heet//hadden Hydrams fenijn gheswolghen

Cost

Cost ickst met duecht verwinnen/ die zijn verbolghen.

Antwerpia.

Ja ghy wilt God/ dus laet ons achteruolghen
Onse saken/ op dat ghy elck tot vruechden// weckt
Tis goey ghenuechte/ die den menschs tot duechden//treckt.

Wit.

O Rhetorica/ op dat v wordt van ons ontdeckt
Ghy weet wel perfect//dat wy door den langhen tijt
V edel conste/ zijn schier ghewordden quijt
Die welck wy metter vlijt//eertijts vierich vseerden.

Root.

En ons oude gheesten/ daer wy ons op fondeerden
Die ons componeerden// mennich constich Juweel
Hebben die weerelt verlaten/en gheproeft haer deel
Dus hebben wy gheheel// v hulpe van doene

Peersch.

En al zijn ons ionghe gheesten int saysoene/
Sy zijn noch te groene// in hooghe saken:
Dus bidden wy v/ met ootmoedigher spraken
Dat ghy v Jonste/ van ons niet en laet wijcken.

Rhetorica.

Wel gheerne ontfangt/den Schat der Rhetorijcken
Die ick sonder beswijcken//v wt liefden leene:
Want hy is voor alle liefhebbers ghemeene/
Dien net en reene//en met redene ghebruycken.

Wit.

Wy dancken v hoochghelijck.

Root.

Van v ionstich ontpluycken.

Peersch.

Ghy vult ons cruycken// met medicinalen//dranck.

Antwerpia.

Hoe sal ickt verdienen.

Rhetorica.

Voor den principalen//danck
Laet my sonder falen//vranck// by v rest e:en
Jck hope/ dat elck in my/ sal veriubeleren
Sonder schandlisceren//maer tot elx onderwijs:
Want ick doet meer wt liefden dan om tswerels prijs.

Antwerpia.

O Rhetorica/daer af hebdy mijn aduijs.
Als een vruchtbaer rijs//weest in mijnen lusthof bloeyende
Oyt was ick my met uwer consten moeyende
En v behoeyende//maer niet bedwonghen
Sonder v ontweecken/ ick en waer noch niet ontsprongen
Soo oudt metten ionghen//wel mach weten voorwaer:
Dus comt vrij//met my//o vrouwe eerbaer
Als een sterck pilaer / sal ick op v bouwen.
En waer ick can oft mach v in eeren houwen.
Laet alle twist schouwen// maer soeckt recreacie
Daer liefde logijs heeft/ is selden turbacie.

Bey inne hant aē hāt.

Wit.

Noyt beter ghemoet.

Root.

Noyt stercker fondacie.

Peersch.

Gheen meerder gracie//en mocht ons gheschien.

Wit.

Nu laet ons alle beminders ionst en eere bien
Na Rhetorices bedien// elck wellecom heeten hier.

Root.

Wellecom Louen, wel rieckende Roosken fier.
Laet uwen roosier// veruullen met minne.

Peersch.

Wellecom Bruesfele, met corragieusen sinne
Op v Marien Cransken, hout Minnelijck accoort.

Wit.

Wellecom Tshertoghen Bossche/ elck vruecht orboort
Door Moyses doren/ in Viericheyt groeyende.

Root.

Wellecom Mechlen met v twee bloemkens bloeyende
Dedel Pioenken/ Dweelckainen/ inden beghinne kint
En die reyn Lisbloeme, om dat Minne verwint
Heeten wy v vut liefden oock wellecomme.

Peersch.

Wellecom Berghen, met v schoon Vruechden blomme
Wy wensten ons somme// wel grooter van ghetale.

Wit.

Wellecom Sout leeuwen/ Lelikin wt den Dale.

Thoont

Thoont Ionste,,voor conste,, in ons Concilie.

Root.

Wellecom Dieſt,reyn ſuyuer Lelie
V familie//die verhuecht groot en ſmal

Peerſch.

Wellecom Chriſtus ooghen / want die doorſient al
Jck hoop dat elck rijſen ſal//wt des ſwaerheyts droom.

Wit.

Wellecom Liere,met uwen Groeyenden Boom,
Wellecom Herentals,die daer Schout Cauwoorden.

Root.

Wellecom Goubloemken,gheplant in Viluoorden
Blijft in liefden groeyende,ſoo ſticht ghy vrede.

Peerſch.

Wellecom oock Broeders van binnen der ſtede
V Jonſtighe ſede//verweet elck tot vruechden.

Wit.

Wellecom Goubloemken,Groeyende in duechden,
Wellecom Olijſtacxken, ghesonden wt gratien,

Root.

Wellecom alle Princen,en alle natien
Wellecom alle Facteurs,en eloquenten.

Peerſch.

Wellecom Heeren en Vrouwen,en alle Regenten
Met alle beminders/die Jonſte tooghen.

Wit.

Wy bidden aenſieghet/al met goeden ooghen
En latet tgoet ghehoor/oprecht maken v verſtant.

Root.

Op dat Rhetorica,met haer conſte plaiſant
Hier mach abondant//in liefden triumpheren.

Peerſch.

En gheeft audientie/daer ghy condt pauſeren
Twaer ſchaey/dat dmiſhooren/v verſtant bedroghe.

Wit.

Notabel vroede//neemt dit int goede//voor een Prologhe.

Goetwillich van herten.

AEngheſien die maniere ende vſancie is vanden beghinne des Landt-Juweels/ dat de Gulde oft Camere die dleſte ghewan weder op moſt ſtellen/ is te weten dat men eerſt een ſchale ſtelde/ ende diet ghewan twee/ den derden drij ende ſoo voort continuerende tot ſeuen ſchalen toe / dwelck dlaetſte is/ eñ welcke Camere de ſeuen opſtelt mach mede naerden opperſten prijs ſpelen / ende om dat zy opt ſeuenſte doordeel niet alleen en heeft / kieſtmen van elcke Camere eenen oft twee Facteurs oft Componiſten diet oordeelen op haren eedt ende en is daer om den oordelaers het oordeel van Tmolus tuſſchen Apollo ende den veltgodt Pan niet voorghehouden gheweeſt/ſonder oorſake.

Perſonagien.

Apollo.
Pan.
Tmolus.
Midas.
Bot en Ruyd.
Oprecht verſtandt.
Eenen Barbier.
Fama.

Apollo.

Apollo.

COemt nv alle ghy Nymphen en Naïadekens
Met groene bladekens//wilt v nv vercieren
Verlaet v riuieren
Coemt oock ghy amoreuse en spreect baladekens
Betreet die padekens//der Violieren
En wilt vruecht hantieren.
In Cilicia,ontrent Tmolus duwieren
Die vrolijck cracyieren/zijn hier al willecomme
Coemt oock wt die hooftstadt Sardis een groote somme
Volcht oock die blomme//ghy Hippepa cleyne
Van Rhetorica reyne.
In conste//toont v ionste//vry als die domme
Draecht niet uwen romme/van saken vileyne
binnen desen pleyne.
In dicht,sanck en spel,verhuecht elcken ghemeyne
Ick sal die fonteyne//Hippocrenem ontsluyten
Daer die consten wt spruyten.

Pan.

Wel ick come v dan by//met mijnder fluyten
V Herpen v Luyten,,die sal ick verdoouen
En tghelupt berooven.

Apollo.

O Pan men sal den beroemers niet ghelooven
Al hebdy v vermeten/in Tmolus berch
Beter dan ick te spelen/ick neemt sonder erch
Nochtans hoordent de Nymphen sulck ruyt verstercken
Men sal daerom/op tseggen niet mercken:
Maer met die wercken//behaeltmen prijs en eere.

Pan.

Daer toe en kenne ick mijn spel noch niet te teere/
Nv dit gaet inne//siedy wel Appollo heere
Hoe elck hem haest seere//tot mijne ghelupt//soet

Hy beghint en houdt weer wat oppe.

Apollo.

Die sulck prijst sijn eyghen werck van virtuyt//goet
Die dickwils seer ruydt// moet//tkijnder blame//claghen
Want goey conste/sal wel haers selfs fame//draghen.

Pan.

Soo soumen die Nymphen tot vruecht verwecken//snel.
Met haren Veltgodekens,wt alle rouwagien
Ick derf vry/mijn conste/voor elck ontdecken//wel

Al moochdy begecken//ſpel//vol van coꝛagien
Tmijnder auantagien//derf ick my noch vermeten.
Teghen v te ſpelen/ſoo ſaltment beſt weten.

Apollo.

Hier comt Tmolus met Midas wt en Bot en Ruyd met Opꝛecht verſtant. Nu vlien de Nymphen inne.

Maer Pan wie miſpꝛijſt/ v conſtighe ſecreten
Oꝛconde den Planeten//ick en hebs niet ghedaen
Ghy en hebt den aert niet van Conſtighe Poëten.
Dat ghy derft ſegghen met een beroemich vermaen
Een ander te beſchamen/ die hem heeft ghequeten
Met zijn ſpel/vooꝛ goden en menſchen/ wilt dit verſtaen
Sulck ſchꝛijuen hun lof toe/ die pꝛijs noch eer en ontfaen.

Pan.

Segt ghy wat ghy wilt/ghy moetter nu aen
Hier comt Tmolus ghegaen//met zijnder familie
Dan iſſer Midas oock/ sluyt hijt Concilie
Ick heb den pꝛijs eer hy verdient is/in mijn handt//vaſt.

Apollo.

Soo kieſter een wte/ die luttel opt verſtandt//paſt
Hoe ghy v ignoꝛant//raſt//om eens anders abuys
Sulck beroept een ander/ en hy blijft ſelue confuys.

Tmolus.

Comt naerder ghy Goden/neemt ruſte in mijn huys
Op dat v tquaet gheſpuys/ niet en verturbeert.

Apollo.

Danck hebt Tmole vanden dienſt die ghy ons pꝛeſenteert/
Tgheen dat ons moueert//tot v/ is om ander ſaken.

Pan.

Ia hooꝛt wy ſouden v gheerne richter maken
Ghy ſulter na haecken// als wijt v beuelen.

Tmolus.

Wat is de ſake?

Pan.

Dat ick wil om pꝛijs ſpelen
Teghen deſen Apollo in v lieder pꝛeſencie.

Apollo.

Daer ghy alleen af ſult gheuen ſententie
Ghebꝛuyckt v ſciencie//ſoo ſy v is ghegheuen.

Tmolus.

Maer Pan hoe derfdy hier af maken mencie
Wilt dooꝛ negligencie//niet comen in ſneuen/
Denckdy niet dat die neghen Muſen verheuen

Sullen

Sullen vercieren met soeter hermonije
Die snaren van Apollo, met melodije?
Elck sal wesen blije// inden Musicienen sanck
Hoe derft ghy dan maken al desen stanck
Uwer pijpen gheianck/ en salder niet by ghelijcken.

Pan.

Laet my betijen/ mijn pijpen gheuen schoon gheclanck
Te weten na den ganck//der edelder Musijcken
Ick doender mijn veltgoden in bosschen op dijcken
Sonder beswijcken//alte vroolijck me springhen
Dus segt wildy richter zijn van dese dinghen?
Segt ia oft neen/ oft ick weet een ander ter stondt.

Tmolus.

Jae ick en trouwens/ staen ick inder Goden verbondt
Soo sal ick den grondt//oprecht ontdecken bloot/
Daerom set ick mijn Diademe van mijn hoot
Soo en heb ick gheen noot//van doofheyt ten fijne/
Want met verstopte ooren/ ist quaet rechter te sijne.

Pan siet op Midas.

Pan.

Wel zijdy ghereet?

Tmolus.

Ja ick in corten termijne
Tverlanghen is pijne//hoor ick wel aen v spreken
Sijt gherust v en sullen gheen richters ghebreken
Sonder valsche treken//sal ick verhooren v sake.
Om dat ick wel hooren souwe/ met ghemaecke
Daerom set ick dit eycken hoeyken op soo ghy siet.
Dus wiet verliest/ blijue sonder verdriet:
Want ick en sal wijsen niet//dan recht en waerheyt.

Pan.

Soo wil ick dan voor spelen/ sonder druck oft swaerheyt
Twaer oock een lofbaer//feytt//mocht ick hier triumpheren.

Tmolus.

Neen Pan/ laet ons eersten daer in accorderen
Wie sonder pauseren//eerst sal baren zijn seden.

Apollo.

Neen laet hem vrij voor spelen ick bens te vreden:
Want hy my heden// eerst beriep tdesen labuere.

Pan.

Wel hoort dan wel toe//Apollo dits v vuere/
Sonder ghetruere//wil ick nu gaen beghinnen.

Midas.

Soo doet Pan/ghebruyct v subtijle sinnen
Wilt nu prijs winnen//want ghy hebt onsen voys.

Bot en Ruyd.

Sijt wel ghemoeyt/ ick heb voorspreken altoys/
Ick gheef mennich vonnis/ eer de wet is ghesceten.

Oprecht verstandt.

Ja maer daer wordt ick Oprecht verstandt vergheten
Sonder secreten//door v Bot en Ruyd begrijpen.

Tmolus.

Nu swijcht goey mannen/ Pan gaet pijpen.
En wilt v tot een redelijck versterken//wennen
De beste meesters/salmen aen hun wercken//kennen.

Midas.

Pan pijpt hier luye en leelijck en Midaslacht seer.

Wel wat dunckt v daer af/steect dat niet na prijs.

Bot en Ruyd.

My docht ick was in Elisius paradijs
Na mijn aduijs//en sal hem niemant dat af ketsen.

Midas.

Doen ick hoorde van zijn pijpe thel gheerijs
Dacht ick hy sou hem seluen wel moeten quetsen
Die hem teghen sulcken God setten//souwe.

Bot en Ruyd.

Ick souwen wel willen sien/ die hem letten//souwe:

Hier speelt Apollo/ende singt mede/ ende worden vertoont de negē Musen singhende ende spelen elck nae sijnen aerdt. Victoria daelt van bouen door eē wolcke. Ter wijle dat Apollo speelt/ staet Midas en Bot en Ruyd en grint ende scuddebolt/ ende Pā stater mede en gheckt. Apollo singt en speelt.

Want sulcke spel stilt my//als ick my te stooren//plach

Midas.

Dat moet elck weten/ tis een spel/ datmen hooren// mach:
Men doet hem onghelijck/ist datmer yet op spreect.

Oprecht Verstandt.

Hoe ghylieden v hoot om een half werck staet en breect
En staet elck in en steect// de faueurighe//ionste
Eer ghy weet wie best can/ dees fleurighe//conste.

Ghelijck den dach hem baert/ diet al verclaert
Verdrijst de duysterheden
Soo passeert der consten aert// reyn onbeswaert
De ruydtheyt onbesneden
Dus v met reden spijst
Eer ghy int vonnis rijst
En dberoemen/wilt vermijen:
Want die hem seluen seluen prijst//hy wel bewijst

In

In hem een sot verblijen.
Ghebruyct Mineruens raet// tsy vroech oft laet
Wilt alleen op conste mercken
Want die op hem seluen staet/ hy hem misgaet
Alst wel blijckt aen zijn wercken.
Dus ghy richters vroet/
Hebt toch kennisse goet
En wilt oock niemant verschoonen
Maer verblijt zijnen moet// die tbeste doet/
Laet hem met Lauwers/ croonen.

Tmolus.

Inder waerheyt/ Apollo heeft die victorie
Noyt grooter glorie//en had ick in sanck oft spel.

Midas.

Way soo hebdy wel een slechte memorie
Ick seg v dat Pan heeft/ daerom verfint v wel.

Tmolus.

Inder waerheyt
Noyt grooter glorie.

Midas.

Way soo hebdy
Ick seg v dat Pan.

Oprecht verstandt.

Hoe/ wildy doen teghen des Richters beuel?
Segt ons faut oft ghequel//dat hem int spelen let?

Bot en Ruyd.

Hy heeft zijn coorden veel te saecht gheset
Men hoordense altemet//niet twee schreden verre.

Tmolus.

Ke ghy hebt ongheliick.

Midas.

Wel dan noch eens op een herre
Ick set peert en kerre//met mijnen lamoene
Dat Pan prijs wint.

Tmolus.

Dat en is gheen mannier van doene
Sijdy soo van opinione// soo weet ick raet
Ghy siet dat hier soo mennighen edelen gheest staet
Diet luttel aengaet//wie dat wint oft verliest/
Om dat v dunckt datmen den persoon verkiest
Soo salmen haer eens vraghen int generale

Wie prijs verdient heeft.

Midas

Ick conſenteert al te male
Met de ghemeyn tale//ſal ick my ghenoeghen

Tmolus ſpreect totten ghemeynen volcke.

Tmolus.

Soo bid ick v ghy Auditeurs wilt v voeghen
Segt die waerheyt/ wie van dees twee den prijs werdich is?

Tghemeyn volck roept.

Apollo/Apollo.

Tmolus.

Kent nu dat rechtueerdich is
Mijn ordeel en met recht verſtandt gheapprobeert
Tis goet als dmeeſte voys/ metten richter accordeert.

Bot en Ruyd.

My dunckt nochtans/dat niet wel en paſſeert
Wat heuet ghemeyn volck/ daer af verſtandt.

Oprecht verſtandt.

Den meeſten voys leet nochtans den eerſten bandt
Want//het ſpel is playſant//en verciert met vruecht
Daer die goede ghemeynte//meeſt door verhuecht
Voorts iſt dat die duecht//oft de conſte faelgeert
Daer voor ben ick/ met goey kenniſſe gheordineert
By de oude ghenoteert//eert wordt ghesloten.

Pan.

Soo en heeft my noyt ſpelen/ ſoo ſeer verdroten
Maer mocht ickt herhalen tſou beter zijn voorwaer.

Tmolus.

Neen Pan legt ghy v pijpe neder.

Pan.

Pan wilt zijn pijpẽ op Tmolus ſchoot legghen. Voor Tmolus voeten.

Hier?

Tmolus.

Neen/ daer.
Tot een teecken claer//dat ghijt hebt verloren
Maer ghy Apollo, wiens ſpel is vtuercoren
Doet noch eens vruecht orboren// want ghy druck van ons keert
Tis een ſlecht beminder/ die zijnen prijs niet en eert.

Apollo.

Hier ſpeelt Apollo weer en de Muſen als vore. En Victoria cõt van bouen ende croont hem.

Dat ſal ick gheerne doen / op dat vruecht vermeert
Maer blijft niet verweert// ghy die conſte verſmayet/
Want tis goede ghenuechte/die den gheeſt verfrayet.

Hoe wel v eer gheſchiet/ en wilter niet

Inne

Inne glorieren:
Maer eerst kent v seluen fiet//swack als een riet
En wilt daer in lauderen
Dopperste Godheyt groot
Die door den gheest minioot
V die wijsheyt heeft ghegheuen/
Anders is v exploot//van consten bloot
En onnut is v leuen.

Poler singhese weer ende spelen als voor.

PRINCE.

Dus edel Prince fier// de Violier
Thoont goetwillighe/sede
Op dat door de liefde schier//v conste hier
Mach blijcken in dees stede
Want Rhetorica reyn
Al achtse Momus cleyn
Is van sulcker conditie
Dat sy elck thoont ghemeyn//Ionste certeyn
Sonder quaey suspicie.

Tmolus.

Siet Appollo/hoe v Victoria,paeyet
Ontfangt nv ongheschaeyet//den crans der Lauwerieren
Welck hantieren//reyn van manieren
Betaemt/wijse princieren//en constighe gheesten
Die dlandt wel bestieren//door hun wijs regieren
Men behoortse te vieren//sonder schoffieren:
Want sulck Violieren//alsment wilt volleesten
En groeyen niet in alle foreesten.

Pan.

Neen/ick en come niet meer op sulcke feesten
Best achter mijn beesten//wil ick gaen passeren/
Die hem dickwils hoochst beroemt/moet meest verneren.

Pan neemt zijn pijpen weer op.

Appollo.

Ick danck v Tmole/van v oprecht Iugeren
Die sonder corromperen//hebt ghebruyct v sciencie//goet
Hun sulck exalteren//die perseuereren
Int oprecht regeren//sonder glorieren
Wijsheyt vseren//men met diligencie//moet:
Want wijsheyt trecht/die meeste assistencie//doet

Pan gaet inne.

Tmolus.

Wy dancken v Appollo/van v Intencie//vroet
V eloquencie soet//doet onsen gheest versteercken

Appollo gaet inne/ en Tmolus/ &c.

Den

Den wijsen is bequaem voor leecke en clercken.

Got en Kuyt.

Midas tast naer zijn ooren druckelijck siende.

Wat ist Midas?

Midas.

Och tis al van twercken.
Ick mocht wel hercken//om twonnis te hooren.

Got en Kuyd.

Wat let v toch?

Midas.

Ey mijn ooren/mijn ooren
Sy doen my verstooren//en siedise niet rueren?

Got.

So en sach ick mijn daghen/noyt vreemder cueren
Van sulck auontueren//wort ick self bangachtich.

Midas.

Bot roept in Midas ooren.

Maer siedy niet?

Got.

Ja ick/sy sijn wat langachtich.
Ho/ho/wel so lanck/hoordijt wat ick v vesele.

Midas.

Ja ick/maer wat fatsoen ist?

Got.

Ghelijck eenen Esele
Als den wesele//muecht ghy niet door den tuyn//loopen.

Midas.

Och soo mach ick wel/eenen diepen capruyn//coopen
Laeen dit ongheluck/sal my doen verdrooghen//dbloet.

Got.

Hoort Mida.

Midas.

Och wel.

Got.

Coopt eenen hooghen//hoet
Soo salmen alderminst op v ooren letten.

Midas.

Ja can icken dan diepghenoech int hooft ghesetten
En een lutsken pletten// soo bleeft secreet

Slecht Got.

Way tis nv te verre comen/nv ickt weet
Hoe ick my vermeet//ick blijf toch Kuyt en Got.

Midas.

Wat

Wat ſegdy toch?

Got.

Dat ghy nv ghelijckt ſonder ſpot
Van achter eenen Eſele/van voor eenen ſot.
Hier weetty tſlot//van dat v miſtaet.

Midas.

Och iſt ſoo/ſoo en weet ick toch gheenen raet
Dus heel deſolaet//mach ick hun wel verfoeyen
Die ſonder verſtandt/met eens anders ſaeck' hem moeyen.

Got.

Sijt gheruſt/en wilt v/na mijnen raet ſpoeyen
Men draecht nv veel hoeyen//dus wilten trecken//an
Tis een eerlijck cleet/dat ſchande bedecken//can.

Pauſa.

Barbier.

TEn ſal ſus niet wel zijn/na mijn begheerte
Al ben ick als die experte//in dit dorp gheacht
My dunckt/ick hebbe/den palinck metten ſteerte.
Ja wat een gheucerte//heeft my heden ghebracht
Fortuna/want ſoo my dunckt het is ſchier nacht
En ick en hebbe/maer eenen baert gheſchoren
Nochtans/tuycht my therte/met een inwendich ghedacht
Dat ick eer ick ſlape/noch ſal profijt orboren/
Hey die moet grijpt/en heues noch niet al verloren.

Eenē oudē Barbier afgheſcoꝛt hayr wtſcuddēde.

Midas.

Suldijt my oock houden?

Got.

Heb icks v niet gheſworen
Gat/ſoo moet den toren/van Iupter op my dalen.

Den barbier maect zijn cammen ſchoone.

Midas.

Nv te wijl dat auont is/ſal ick ſonder falen
Den Barbier doen halen//dat hy mijn hayr corte:
Want tis ſoo lanck/hoe ickt op ſchorte
Met eenen horte//werret in de rouwagie.

Got.

Maer Mida/waer toe dient toch dees quellagie?
Dat ghy tuwer outragie//ſoudt doen ontbieden
Den Barbier/wildy dan dat v beſpieden
V eyghen huyſlieden/wat ghy onder v hayr//legt
Soo en helpt v den hoet niet.

Midas.

Ick ghelooff/dat ghy waer/ſegt

Geſt

Best gaen wy thijnent thuys/om beters wille

Sot.

Hy gaet oort.

Jaet/want tis nu duyster/en elck is stille
Dies hy v gheschille//luttel beuroen//sal.

Barbier.

Hier en coemt hy noch niet diet hem doen//sal
Way mijn conste/sal heden crancken loon//raken

Midas.

Goeden auont meester/soudy my wel schoon//maken
Al ist spade ghy muecht noch wel drinckghelt winnen.

Barbier.

Bey ia ick Mida/coemt vry hier binnen
Had ick licht ontsteken/ick salder haest ane//sijn.

Midas.

Ke kuysset hem hier toch/inden mane//schijn.
Jck ben hier lieuer alleen/dan in uwer salen.

Barbier.

Hoort hy sorcht/dat hy de keersse sou betalen
Daer op sou hy smalen//den cost liep hem te hooghe

Sot.

Meester hy heeft ghebreck/in zijn een ooghe
Door sulcken ghedooghe//can hy dlicht qualijck verdraghen

Barbier.

Wel trouwens ist soo/soo laet ickt my behaghen
Dus sonder vertraghen//sidt in desen stoel
Jck hael ghereetschap.

Sot.

Och houdt v nu toch coel.
En al doet hy v wat seer/ghy moet v verbijten.

Midas.

Sou ick niet voorwaer/het sou my spijten
Dat hy my sou verwijten/dat ick Esels ooren droech.
Maer hoe gheern/had hy my ghehadt na tijn gheuoech
By zijn familie/ontrent den lichte.

Barbier.

De Barbier behangt Midam met doecken.

Hoe wildijt hebben Mida?

Midas.

Rechts wten ghesichte/
En elcke vlichte//cort wat bouen de schouwere.

Barbier.

Sedt den bril op.

Soo en sach ick mijn leuen gheen hayr rouwere

Noch.

Nochtans ben ick ouwere/dan eenich Barbier in dlandt
Ten is twee maenden ghekemt

Midas.

Jck doen met mijn handt
Elck vingher is eenen tandt//van mijnen kamme

Barbier.

Ghy muecht wel zijn/van eenen grouen stamme
Dies ick vergramme//want het moet ghesliſt//zijn
En tis onmueghelijck.

Got.

Ke latet dan ghecliſt//zijn/
En cortet soot hangt/ten steeckt so nau//niet.

Barbier.

Jck wister noch raet me//waer mijn water noch lau//iet/
My dunckt dat ghy soo blau//siet//al en ist nv niet cout.

Midas.

Och lief meester/ick worde nv al oudt
Dus niet te hert en dout//want mijn swaerde is teer.

Barbier.

Neen ick/neen ick.

Midas.

Amy amy/gans bloet/ghy doet my veel te seer
Neen kemt so niet meer//oft ick sou gaen loopen.

Den Barbier kemt Midam.

Barbier.

Gat/my dunckt dat v hayr bouen heeft twee knoopen/
En tcliſt daer met hoopen//ghelijck twee tuyten.

Got.

Een sake/heeft hem ghehouwen in muyten
Daerom/is hem thayr soo ouer hoop verwert.

Barbier.

Tschijnt oock wel/maer ghy hebt te langhe ghemert
Dus niet en verert//maer laet my betijen.

Midas.

Amy amy/ick en cans niet langher ghelijen/
Oft ghy moest v mijen//v hant valt my strenghe

Got.

Vwen cam/dunckt my van tanden veel te enghe
Haddy eenen wijere/die thayr wat los//nam

Barbier.

Ga ia/brengt den Esel eenen roscam/
Maer niet te min/ick heb wel eenen wijere

Midas.
Ke neemt dien toch/ick sal te vrijere
En te beter betalen/maer en kemt niet te stijff.

Barbier.
Gey soo hebdy nv eenen anderen gheest in dlijff
Dan ghy plaecht te hebbene/teghen v natuere/
Absent. Maer trouwens/een quaet gheck/heeft wel een goe vre
Alsulcken kuere//mach in hem nv zijn gheraect.

Midas.
Wat segdy?

Barbier.
Dat v hooft te veel waggehelinghe maect
En ick kemme lochtkens/tis vreemt dat ghy my wijct.

Sot.
Tis nochtans eenen cam/die v rechts ghelijct
Hoe ghijer meer me strijct//hoe thayr meer op worstelt.

Barbier.
Maer hoe leyt dit hayr bouen dooren gheborstelt
Sat/ick moet slissen/al sijdy int verstooren//straff.

Midas.
Den Barbier kemt met eenen maenē cam. Ey laetstaen laetstaen/ghy treet mijn ooren//aff
Sijdy op mijnen schamp rot/wat sijdy voor een man?

Barbier.
Gey/ick doent soo proopelijck als ick can
Condijt niet lijen dan//soo wil ict laten.

Sot.
Neen cort hem zijn hayr/soo ghy condt by maten
Daer en leyt niet ane/al ist wat oneffen.

Barbier.
Nv cortet achter. Wel is dat den fin/soo sal ict so beseffen/
Absent. Maer ick moeten noch treffen/want ick weet wat hem smert.

Midas.
Wats dat meester?

Barbier.
Dat v hayr snijdt seer hert/
Ghelijck eenen stert/van Esels oft muylen.

Sot.
Sat/clapt so niet meer oft tsouwer vuylen
Dan waert een sake/om in te verdullene.

Barbier.
De locken vallen. Dat waer rechts hayr om ballen me te vullene

V loc-

V locken zijn soo groot/dat ick my schier verveere.

Midas.

Dats waer meester cladsalue v botte scheere
Die treet al waer sy in thien iaren niet ghesleepen.

Barbier.

My dunct zy heeft nochtans redelijck ghegrepen
Weynich had sy ghenepen//had ick niet ghevaert//raet.

Midas.

Waeromme?

Barbier.

Om dat v hayr op eenen grouen aert//staet
Een eel scheercken sou icker gans op bederuen.

Got.

Al ist wat ghetrapt/met groote keruen/
Ten schaeyt niet/hy mach den hoet diep int hoot//trecken

Barbier.

Neen men sou met sulcken fouten groot//ghecken
Ick sal sulcken noot//decken//ben ick autentijck.

Got.

Mida ghy en zijt v seluen/nv niet ghelijck
Ghy schijnt nv weerdich te zijne een princesse.

Barbier.

Neen hier voor hangt noch wat/aen dees blesse/
Best wil ick mijnen bril/wat beter op stellen.

Midas.

Och makes cort/oft ghy sult my te lang quellen
Met uwen rellen//en ben ick niet seer versraeyt.

Barbier.

Tsou al wel zijn/maer een sake/sien ick nv die v schaeyt
Segt gheuoeldy daer niet op elck sije een buyl?

Midas.

Wel ist cleer?

Barbier. Midas wilt opstaen.

Gat/v hooft is ghehoect ghelijck eenen wyl
Ghy schijnt eenen druyl//die v wel besiet/
Bey tdunct my al hayr zijn/ist anders niet
Weest sonder verdriet//ick salt haest wech wrijuen.

Midas.

Wel condijt my altijt/doen achter blijuen
Met goe dicke schijuen//sal ick v betalen.

Barbier.

 Ja ick

Ja ick sijt gherust/ick gae ghereetschap halen
Ten can niet falen//ten sal heel verdwijnen.

Got.

Maer meester/en soudy hem niet te veel pijnen?

Midas.

Soo en derfdijs/v dan niet onderwijnen/
Maer zijnt medecijnen//daermen licht mach op passen
Soo doeghet.

Barbier.

Anders niet dan ick sal v hooft wassen
In een lau waterken/met wat substancie

Midas.

Die Barbier gaet werm water halen.

Wel haest v dan/maeckt v ordenancie
Och dit waer gheluck/wort hier baet gheuonden:
Maer segt zijn mijn ooren vast ghenoech ghebonden
Met dit coordeken/hier onder mijn kele?

Got.

Ja tis vast ghenoech/ghy sorcht alte vele
Want siet ten spele//vergaet nv al v misval

Midas.

Hoe soo?

Got.

Seyt hy niet/dat hijt al verdrijuen sal/
Hy acht v ghebreck/min dan een spinne webbe.

Midas.

Maer hy en weet niet dat ick Esels ooren hebbe
Midts dat sy vast zijn hier onder mijn kinne.

Got.

Op datmen op alle saken wel versinne
Oft hy den baert wilt scheeren/wat suldy segghen?

Midas.

Neen dat en sal hy my niet te voren legghen
Midts dat ick wat sieck ben van onghenuchte.
Och Apollo/Apollo/dits my een bitter vruchte
Voorwaer ick duchte//voor een eewighe quale.

Got.

Lie wijtet v seluen/en Pan altemale
Dits tprincepale//hoordijt gheerne oft noye.

Barbier.

Hier stelt den Barbier een wasbanckske

Nv Midas/ligt hier ouer metten hoye
V hayr sal haest ghekuyst zijn/al waert noch soo swert.

Midas.

Midas.
Och en wrijft aen mijn ooren toch niet te hert
Ghy en weet watten smert//dat ick daer aen lije.
Barbier.
Ke v haer sal soo saecht worden als een kije
Meynde ghye//dat ick ben sonder discrecie.
Got.
hoo hoo trieckt hier al na poortegaelsche specie
Soo soo ouerghietten wel/met uwer looghe.
Midas.
Aymi amy/hoe byt my dat in mijn ooghe
Ghy maect my soo wel kende als de leepe.
Got.
Weet ghy anders gheen conste/dan met dees seepe?
Ick wou dat ghy met een sweepe//moest worden gheueest.
Barbier.
Tis een substancie/ daermen mede gheneest
hooghe gheswillen/ en ghestooten butsen.
Midas.
Ja ia suldy noch langhe/ met mijn hoot sus hutsen
Soo mochtmen mijn blutsen//wel worden ghewaer.
Barbier.
Wel wel/wat schiet hier oppe wt uwen hare?
Ick ben half in vare//is dit cracht van cruye?
Got.
Och swijcht toch meester en roept niet luye
Men sal v vertellen/dees crancke auenture.
Midas.
Och nu ben ick/ in een ongheluckighe vre
Tvalt my te sure//dees schande/totten druck.
Barbier.
Sijt te vreden Mida/ is dit een ongheluck
Sorcht niet het stuck/ sal verholen blijuen.
Ick en sals niet segghen.
Got.
Maer ghy moechtet schrijuen
Woumer dan om kijuen//ghy waert sulcx ontslaghen.
Midas.
Och nu moet ick al mijn leuen esels ooren draghen.
Barbier.
Ick en sals niet wtbringhen/ tot gheenen daghen

Nempt wel seepe en dan giet water op thoot.

hier schietē zijn oorē op.

Dus mach ickt wel vraghen/ hoe comdy aen dit verdriet?

Midas.

Och wel/ick salt v segghen/ hoet is ghesciet/
Maer segghet toch niet//twaer my eeuwich een blaemte
Oock condy my bedecken/alle dees schaemte.
Soo seg ick dat noyt vrient met my bat en accoorde
Nota. Ick wou wel/dat wy waren/daert niemant en hoorde/
Al inne. Niet te min ick sal v loonen/ eer dat ick gae.

Garbier.

Wel wijckt daer in mijn camer/ ick volghe v nae
Nota. Ick salt wel swijghen iae/ coste ghy ghestilt//zijn
Sorghe/voor schande/doet den vrecken somtijts milt//zijn.

Pausa.

Midas.

Ick mach wel segghen/ ick ben qualijck gheschoren
En dat ick ben/tot mijns selfs schande gheboren:
Absent. Want ick heb verloren//mijn eere mijn fame.

Garbier.

Gat ghy en doet niet/ want uwen name
Sal verbreyt worden/ouer gans Orienten.

Bot.

Wat seydy?

Barbier.

Dat ick dees accidenten
Sal secreet houwen/alle mijn leuen.

Midas.

Doedy anders soo moetdy worden verdreuen
Willet elck ontgheuen//segt ghy en weetter niet af.

Barbier.

Ke sorcht/sorcht niet.

Bot.

En antwoordt niet soo straf/
Al beueeltment v scherp/ sighet vrij indachtich
De barbiers/ zijn ghemeynlijck/wat clapachtich
Tis al wat hoordy nieus/ ghy verlangt na tghelupt
Als elck touwent scheeren comt

Barbier.

Ga soo/ bet en rupt
Ghy segghet al vupt/ soot v in hoot//comt

Midas.

Ick ben soo beswaert/ my dunckt dat my de doot//schomt

Doo

Voor de belaeyinghe/van deser miserie.

Got.

En oft ghy v liet setten/een clisterie
Die treet wt den hope/ segghen veel medicijnen.

Barbier.

Ghy doet hun somtijts veel onderwijnen
Dat sy meer pijnen//bringhen dan boetsele.

Midas.

Mocht wt den hope trecken twaer groot versoetsele
Ick sout noch aue nturen//al sou ick steruen.

Got.

Twaer een cleyn saeck/mochtdy v esels ooren deruen
Door eenich conseruen//oft setten van pillen.

Barbier.

Ja waren catharnen/ oft eenich gheswill en
Maer al lietdy v villen/ghy behielt de wortele.

Midas.

Soo ist dan om niet/dat icker teghen bortele
My dunckt ick valle van deen abuys in dandere.

Barbier.

V begheerte ghloepden als eenen brandere
Doen ghy al gout wensten/ tot uwen ongheinack.

Got.

Hey twoorde al gout/ wat hy te monde stack/
Ydel was zijnen penssack/van bouen tot beneden

Barbier.

O Mida wat hebdy noch al bruers op den dach van heden
Die niet en zijn te vreden// sy en versticken int gout.

Midas.

Jck danck Bacchus daer af hondert duysent fout
Dat hy mijn selfs schout//heeft af ghenomen.
Och waer ick nu in dees schande/ niet ghecomen
Het sou my vromen// maer nu moet ick trueren

Barbier.

Maer waerom gingdy oock controlueren
Het vonnisse/ by verstandighe gheapprobeert/
Twelck met ghemeyn voys was gheconcludeert
Ghy zijt ghecondemneert/door v selfs affectie.

Got.

Moest hy daerom hebben/soo straffen correctie
Om dat hy Pan/ bouen Apollo prees.

Bar=

Barbier.

Loopt vraecht dat de ghene/die twonnis wees
Jck ducht dat hy noch ſegghen ſou van groote gratie.

Midas.

Way ghy en wint niet met arguatie
V diſpenſatie//allegeerdy met vuylen/
Daerom niet beters laet ons gaen druylen
Ghelijck de wlen//mach ick wel by nachte vlieghen
Jnne. Sy ſlachten my/die de gherechticheyt belieghen.

Barbier.

Daerom en canmen de waerheyt niet bedrieghen
En die leet my/alte ſeer en draeyt int hoot/
Maer ick en macht niet / voor yemant gheuen bloot
Nochtans tſecreet ter noot//moet yemandt aenueerden.
Dus wil ick eenen put grauen inder eerden
Roepen daer in heymelijck/ maer niet om hooren
Hoe dat Midas heeft/ twee langhe eſels ooren:
Want hy ſout hem ſtooren//ging ickt met colen//ſchrijuen
Maer dat God ontdecken wilt/ſal niet verholen//bliuen.

Met eē trō- pet beſteken met riet/ oft lis.

Pauſa.

Fama/blaſende.

Verſtant en Bot comen doort ghe- luyt wt.

Hoort hoort ghy lieden hoort/watter is gheſchiet
Den eenen/ en ſwyget/ voor den anderen niet
Want het bediet// is om weten profijtelijck/
Niet dat ghy deen dander ſult zijn verwijtelijck:
Maer om tijtelijck// abuys te ſchouwene
En duer my alſulcx te onthouwene
Beghin ick tontfouwene// een vremde nieumare
Hoe dat Midas draecht langhe ooren met hare
Recht oft hy ware// eenen eſel perfect
Den waeromme/ is mennighen genoech ontdect
Jſt dat hy: hem aentreckt// ſtincket te meere
Fama en ſwijcht quaet noch goet/ſchand noch eere.

Verſtandt

Wel wat hoor ick nu:

Bot

Jck verwonder my ſeere
My docht nimmermeere/ en mocht dat comen vuyt

Verſtandt

Eer dat ſomtijts gheſchiet is/maect Fama ghelupt
Haer vernemen van virtuyt//is vremt te verſtane,

Ver-

Sot.

Dan hanetser ghemeynlijck oock wat ane/
Maer alsoo ick wane// hy heeft seluen de schult.

Verstandt.

Hy most immer/ wel sot zijn/ en verdult
Dat hy zijn hayr/ van den Barbier de affnijen.

Sot.

Ja en hy ginckt hem al segghen sonder vermijen.

Verstandt.

En ick hoor wel ghy/ souwet oock haest belijen
Stonde ghy niet besijen//soo wast tsecreet verloren.

Sot.

Nochtans den Barbier / die heuet gheswooren
Dat hijs niet segghen en sal teghen yemant el.

Verstandt.

Maer de stijlen en die posten hooren oock wel/
Daerom en salmen niet snel//maer huesltjck yet segghen.

Sot.

Hooren de stijlen/ dat moest ghy my anders wt legghen/
Want daer stonter veel/ doen ickt hem de verhalen.

Verstandt.

Dat is/coemt een man thuys/ op berghen oft in dalen
Daer hy wilt vertalen// eenighe saken secreet
Dat hy niet luyde en spreke/ want hy en weet
Ofter yemant achter leet// daer hy minst op acht.

Sot.

Ja daer voor en heeft hy hem niet ghewacht
Jck hebt wel na bedacht// maer doen wast te late.

Verstandt.

Na dat ick die nieumare/van Fama vate
Soo en heuet den barbier niet ghepubliceert
Maer daerde heuet selue gheopereert
Daert Fama door vernomen heeft hoet is gheschiet
Door tghelupt van twaeyende riet
Dat daer was groeyende inden put van eerde.

Sot.

Hoet is oft niet/ Midas blijft nu cleyn van weerde
Al rijt hy te peerde//oft op eenen muyl/
De zijnen hoet/hy ghelceck/eenen esel/ oft wyl/
Nochtans blijft hy inde vuyl// door zijn selfs opinie.

G Ver-

Verſtandt.
Verſtandighe gheeſten/groot oft cleyn van linie
Wilt de fabele/ int goede verſtaen.
Sot.
En ick hoop wy en hebben ons niet miſgaen:
Want het is ghedaen//wt goetwilligher conditie.
Verſtandt.
Alſmen wel grondeert/ de expoſitie
Soo ſtraft zy de vitie//van donuerſtandicheyt.
Sot.
Die welcke Ouidius/ door zijn valiandicheyt
Ons tot eender leere/ heuet gheſchreuen.
Verſtandt.
Notabel Heeren//in eeren//door wijſheyt verheuen
En alle die leuen//met vreedſamigher manieren
Neemt Jonſte//voor conſte//van ons Violieren.

Goetwillich van herten.

Per Haecht.

Midts dien dat alle die andere naeruolghende Cameren van Rhetorijcke prijsen den rechtueerdighen Coopman / so hebben die Violieren inde plaetse van dien tot lof der Ouerheyt / des Eersamen Raedts / ende der goeder Ghemeynten dit naeruolghende spel verthoocht.

Personagien.

Beminde Ouerheyt.
VVijsen Raet.
Goetvvillighe Ghemeynte.

Goetwillighe Ghemeynte.
God groet v mijn heeren / en verleen v gratie /
Mijn salutatie // neemt toch int goede.

Wijsen Raet.
Wy dancken v grootelijck / tot deser spatie /
V oratie // verstaen wy als de vroede.

Beminde Ouerheyt.
Wye sou oock anders doen / hoe hooch van moede /
Tot zijnen onspoede // waer hy sulcx onweerdich.

Kustēde op die rechte scoudere der wijsen raet.

Ghemeynte.
Daerom den wijsen Raet / en Douerheyt rechtueerdich /
Is alder eeren weerdich // naest God den heere.

Raet.
Een goetwillighe Ghemeynte / in duecht in eere /
En canmen niet te zeere // ghedefenderen.

Ouerheyt.
Maer ghy wijsen Raet / moetet al regeeren /
Anders sou mineren // Recht / Sterckte / en Policye.

Ghemeynte.
Daer ghy beminde Ouerheyt / hebt heerscappye /
Sal selden inuye // maer eendrachticheyt ghe schien.

Raet.
Daerom ist beter bemint te sijne / dan seer ontsien /
Maer altijts verbien // dat teghen reden // gaet.

Ouerheyt.
Tis soo / Iustitia die moet vertreden // tquaet /
Die tallen steden // staet // die de boosheyt verwecken.

Raet.
Maer die duechdsamighe/doedy vruecht ontdecken/
Dies v goetwillighe Ghemeynte exalteert.
Ghemeynte.
Als dan den wijsen Raet v rechten confirmeert/
Elck gloriert/ dan in v lanck leuen.
Duecheyt.
Tost elck reden ghebruycken/ en duecht aencleuen/
Al waer gheen wet gheschreuen//men sou donrecht laten.
Raet.
Daerom waren den Romeynen voor ghegheuen/
Drij regementen/diueers van staten.
Deerste Monarchia, die Superbia verwaten
Scheynde tkinder onbaten//door zijn tyrannije.
Tweede Aristocratia, dwelck maecte onvrije
In voorleden tije/de strenghe Claudius wreet
Die daer ontsteecken was/ met valsche liefde heet
En wou wie lief oft leet// Virginiam schoffieren.
Tderde Democratia/ die welck int bestieren
By veel manieren//qualijck accoordeerde:
Nochtans sy zijn al goet alsmense wel regeerde
En elck goeuerneerde// als een voorstander goet/
Maer hoocheyt / verandert dickmael der wijsen moet.
Ghemeynte.
En daer sy oorboor soeckt/
Raet.
Daer is voorspoet.
Ghemeynte.
Al wat zy doet// is met wijsen Rade.
Raet.
Sy verhoort elck euen wel.
Ghemeynte.
Ist vroech oft spade.
Raet.
En thoont ghenade// weduwen en weesen.
Ghemeynte.
Sy verhuecht de goede.
Raet.
De boose doet zy vreesen.
Ghemeynte.
Ja plucken noch teesen//op den behoeuende.

Raet.

Raet.
Maer zy doet bystandt.
Ghemeynte.
Diemen is bedroeuende
Raet.
En haer cracht proeuende//op die trecht willen crencken.
Ghemeynte.
Sy en soect gheen gauen.
Raet.
Noch thedriechlijck schencken.
Ghemeynte.
Maer alleen ghedencken//op de Goddelijcke wet.
Raet.
Haren boeck is suyuere.
Ghemeynte.
En die letters zijn net.
Raet.
Och dat zy altemet//werdt soo duyster becladt
Ouerheyt.
Maer daer ghy wijsen Raet zijt/in landt oft stadt
Is wel bewaert den schadt//van tghemeyn profijt.
Sonder v/mijn ouerheyt duerde eenen cleynen tijt:
Want voorwaer ghy zijt//een durabel fondement.
De ouerheyt sterckt ghy/als een Godlijck Regent/
En ghy maeckt obedient//wt liefden elck eene:
Maer daermen eyghen baet soeckt/is de wijsheyt cleene.
Ghemeynte.
En daer ghy opt trecht siet.
Ouerheyt.
Wordt int ghemeene
Ghemeynte.
Duer v wijsheyt reene//elck met reden ghepaeyt.
Ouerheyt.
Sonder v voorsichticheyt.
Ghemeynte.
Trecht ghinck heel verdraeyt.
Ouerheyt.
Daermen v versmaet//daer is elck al siende blint.
Ghemeynte.
En hoorende dooff.
Ouerheyt.

Maer ghy en kent vyant noch vrint.

Ghemeynte.

Wiet verliest oft wint//ghy en begheert danck noch verwijt

Ouerheyt.

En al wat ghy soeckt

Ghemeynte.

Dat is tot tghemeyn profijt.

Ouerheyt.

Oproer en grooten strijt//doedy haest cesseren.

Ghemeynte.

Daermen v veracht

Ouerheyt.

Daer moetet al faelgeren.

Ghemeynte.

Maer sy prospereren//die v houden expeert

Raet.

O goetwillighe ghemeynte/ghy sijghet al weert
Wat rijck men aenveert//al en schijnet niet machtich
Is de Ghemeynte/in liefden eendrachtich
Soo ist warachtich//eenen gheweldighen muer
Dwelck euen standtachtich blijft in elcke auontuer
Int soet en int suer//euen couragieuselijck
☞ Na borgherlijcke sede niet te pompueselijck
Seer coragieuselijck//mach uwen heer leuen:
Want een goede ghemeynte/can veel wasdoms gheuen.

Ouerhept.

Ghy dient hooghe en leeghe

Raet.

Men wort door v verheuen.

Ouerheyt.

Daer ghy wordt verdreuen//berooft den heer zijnen schat.

Raet.

Want van consten

Ouerheyt.

Sijdy een oueruloeyende vadt.

Raet.

Sonder v/den padt//sou heel verwoesten.

Ouerheyt.

Ja ploech en spade.

Raet.

Sou ligghen verroesten.

Ouer=

Ouerheyt.
Sondet v wy en coesten//ons niet beroemen.
Raet.
Want ghelijck eenen lusthof
Ouerheyt.
Wert verciert met bloemen.
Raet.
Soo moet door v coemen//het stadts plaisantie
Ouerheyt.
Ghy bout//ghy timmert.
Raet.
Ghy gheeft ordinantie
Ouerheyt.
Van groue substantie//maect ghy een werck laudabele.
Raet.
Met van Ortographie
Ouerheyt.
In pintuere seer abele.
Raet.
Ja seer notabele//sijdy voor arm en rijcke.
Ouerheyt.
Oprecht in coopmanschap.
Raet.
Subtijl van practijcke.
Ouerheyt.
Rhetorica//Musica//condy vseren.
Raet.
Ghy maect wapene en harnas.
Ouerheyt.
En ghy leertse hanteren.
Raet.
Gout/siluer fineren//in de zee maect ghy straten.
Ouerheyt.
En wt v zijn comen.
Raet.
Alle hooghe staten.
Ouerheyt.
Die oyt trecht besaten//hebben v bewesen//duecht.
Raet.
Ghy verciert de triumphen.
Ouerheyt.

Met

Met een wtghelesen//vruecht.

Raet.

Dies ghy wel gheprefen//muecht//zijn voor de Maiesteyt.

Ghemeynte.

Wat ick vermach/is voor mijn beminde Ouerheyt/
Tsy in wat feyt//alst met God na reden mach gheschien:
Want als de Ghemeynte yet toe coemt/moet sy in dien
Tot v beyden vlien//als tschaep tot den heerdere
Dus zijdt ghy bouen my/van state weerdere
V hoocheyt streckt veerdere//dan de Sonne schijnt
Ghy diet tfondement zijt/ick den muer/dwelck verdwijnt
Ist dat dwerck niet en bijnt//hoe goet van betrecksele
Met een Tectum een beschuddende decksele
Dan zijn wy drije een durabel werck perfect
Dwelck ghy zijt beminde Ouerheyt van God verwect
V blijuen wy subiect//wt liefden soot behoort
Daer Douerheyt bemint wordt/rijst selden discoort.

Raet.

Daerom leeren ons de wijse/door menich schoon rapoort
Dat de stercke oft tconfoort//is van een stadt huys
Beminde Ouerheyt/wijsen Raet sonder abuys
En goetwillighe ghemeynte/dees alle drye
Sullen een stadt houden/in goe politije/
Na datmen in voorleden tije//en oock nv aensiet/
Soo en mach den eenen sonder den anderen niet.
Dus voor verdriet//(want sulcx gheschiet//voorwaer door Godt)
Sijn wy drije/in een stadt/een sterck warachtich slot
Staende voor trecht en ghebodt//dwelck de wet tracteert
Want tis al goet/dat God heeft gheordineert.

Ghemeynte.

Daermen dan sulcx te buyten gaet

Ouerheyt.

Ist al verturbeert.

Raet.

Voorwaer daer faelgeert/rijcke met den ermen.

Ghemeynte.

Daer coemt foorts en ghewelt.

Ouerheyt.

Sonder ontfermen.

Raet.

Diet willen beschermen//op hun wilment wreken.

Ghe-

Ghemeynte.
Soot in Athenen
Ouerheyt.
En tot Roma is ghebleken
Raet.
Ierusalem is beswecken//door zijns selfs ghemeynte.
Ghemeynte.
Dwelck eerst gheschiede
Ouerheyt.
Door die verkleynte
Raet.
Van Florus den Tyran/door zijn groote ghiericheyt
Ghemeynte.
Hy stiet de wijse wt den Raet
Ouerheyt.
En met schoffiericheyt.
Raet.
Door felle viericheyt//de machtighe ghedoyt
Ghemeynte.
En door Ciscrelenus
Ouerheyt.
Werden de goede seer benoyt
Raet.
Doen die waren verstroyt//doen ghinckter al te quiste
Ghemeynte.
Sghelijcx ghescheiden Carthago
Ouerheyt.
Doent gheneycht was tot twiste
Raet.
En door haer selfs liste//was Græcia gheplaecht
Ghemeynte.
Doen de wijse van Athenen
Ouerheyt.
Waren wt gheiaecht
Raet.
Dwelck zy hebben beelaecht//schandelijck te late
Ghemeynte.
En oock misbruycte Crassus
Ouerheyt.
Om zijn eyghen bate
Raet.

Sijnen hooghen state//daer hy was in gheset

Ghemeynte.

En dan Astyages

Querheyt.

Die heeft grootelijck besmet.

Raet.

Ja teghen natuere en wet//heeft hy den vader zijn kint
Ghebraden voorghedient/in een bancket.
Als elck int tsijne/dan wilt zijn verblint
Alsment wel versint//soo en baedt wet noch schriftuere
Soo sy ons bewijst aen menighe figuere
Hoe wy in elcke vre//sijn tsamen gheplant
En alst soo verre coemt/dat elck zijn verstant
Wilt seer ignorant//en presract mis bruycken
Als een verdeylt lichaem/ moet elck dan duycken
En dooghen luycken//van vreeselijcken ancxste:
Want als deen let dander crenct is dlichaem cranckste/
Maer alderlancxste//salt ghesontheyt becijuen/
Als elck int sijne can te vreden blijuen.

Querheyt.

Dit dede Roma, Atheensche, wetten schrijuen/
Om daer door te verdrijuen//alle ongherechticheyt

Ghemeynte.

Want na dat de mensch eere socht/en verliet slechticheyt
Soo wast noot dat hy Douerheyt obedeerden

Raet.

Hoe wel de Heydenen/sulcx eerst vseerden
Nochtans sy goeuerneerden//met een Godlijck schijn.

Querheyt.

Alst bleeck aen Seruius, in voorleden termijn
Die welck orboor sochte/met wijsen ghedachte.

Ghemeynte.

Hoe wel hy beloghen was/met een valsche clachte/
Bleeff hy als de gheachte/van tghemeynte bemint.

Raet.

Hoe wel Tarquinius, als een valsch opgheblasen vrint
Met loghen ale//heeft zijn bouwinghe ghelaect.

Querheyt.

Al heeft hy hem seluen/met ghewelt coninck ghemaect
Seer haest was ghestaect//zijn valsche dominatie.

Ghemeynte.

Daerom

Daerom leert ons de wijsheyt een schoon oratie
De goede wt gratie//heeft den loon by hem seluen.
Raet.
En de boosen/hoe dat sijt bedecken oft deluen
Selen straffinghe weluen//op hens selfs rugghe.
Ghemeynte.
De macht des Struys/is meerder dan van een mugghe/
Al is elck euen vlugghe//na zijn affectie.
Ouerheyt.
Daerom strafte Titus Largius/de correctie
Die bouen reden was/door triguerich bestieren.
Raet.
Segghende daermen door vreese/moet regieren
In gheen manieren//en cant lang blijuen staende.
Ghemeynte.
Tselue Marcus Valerius oock vermaende
Segghende/ten is gheen recht/noch autentijcke
Datmen rigueur doet/tsy arme oft rijcke
Maer tgaet int ghelijcke//daer elck is wijslijck bedacht
Een recht sonder redene/is van God veracht
Ouerheyt.
Hoe wel heeft den raet van Liuinus sulcx volbracht
Aenhoorende de cracht//vande ghemeynte
Die haer lieten duncken/dat haer gheschiede verkleynte
Om dat elck in tsijne/veel moeste lijden
Want Roomen was doen soo benaut met strijden
Dat in dien tijden//menighe werden slauen
En die noch wat voorsien waren van huys en hauen
Wouden oock weygheren en in die reden falen
Doen haer Liuinus sulcx hoorde vertalen
Sprack hy/laet elck dan gheuen/na sijn vermueghen
Want doen hijt/met meer machtighe eersten dede
Werden die ghemeynte/soo goetwillich van sede/
Dat tvier stede//worde so veel goets ghegheuen
Dat naulijck en cost worden op gheschreuen.
Elck wou leuen//als een obedient ondersaet
Die een ander leyen wilt/tis recht dat hy voor gaet.
Raet.
Tde goetwillighe ghemeynte.
Ghemeynte.
Oft den wijsen Raet

Door de beminde Ouerheyt/die sulcx verwecte
Ouerheyt.
Alsmen alle sacken/te recht ontdecte
Als de subiecte//vindt hem elck in tsijne.
Raet.
Ja hoe meerder macht/hoe grooter pijne
Alst wel ten fijne//aen Alexander,,bleeck.
Ghemeynte.
Want wat hy ghewonnen had/seer haest een ander//streeck
Sijn Monarchie,verliet hy in corte daghen.
Ouerheyt.
Hannibal, moestet oock int dleste beclaghen
Dat hy met plaghen// Italiam oyt beswaerde
Ghemeynte.
Och dat elck zijn letmaet/hier wel bewaerde
En elck hem aerde//tot vreden amiable.
Raet.
Daerom scrijft Agrippa,dese fable
Hoe dat de leden eens claechden ouer de maghe/
Soo dat elck let int tsijne/is gheworden traghe
Ja buyck en traghe//floot byna van honghere.
Int leste/dit dee die leden/ia leuere en longhere
Verliesen haer crachte//door groote crencte
Om dat sy hun van de maghe hadden ghesneden
Och oft donuerstandighe/hier dickwils op dencte
Eer hy een ander wencte//tot groote onreden
Tis waer armen en beenen/met haren leden
Daer by is die ghemeynte,te ghelijckene.
Die den meesten last draecht/tot op den dach van heden
Dan de borst/die niet en behoort te wijckene
Oft te beswijckene//want thert leyter in besloten
Maer doprechtighe/en heeft sulcx noyt verdroten.
Ghemeynte.
Dats den wijsen Raet/daert al coemt wt ghesproten
Nv isser thooft/dwelck God ghestelt//heeft
Een opperste/des lichaems/na zijns selfs figuere
Dat is Douerheyt/daer hem elck onder gheueit//gheeft
Ist dan niet een onredelijcke creatuere?
Die zijn leden aftrect/goet van valuere
Van de maghe/dat ist tghemeyn profijt?
Raet.

En laet

En laet hem duncken / met grooten erruere
Wat de maghe brengt duere//dat hijt is quijt
Sonder dat/ons macht duyrden eenen corten tijt:
Want deene/en can dander niet ghederuen.
Als de maghe verhonghert/ dlichaem vergaet subijt
Wel hun die ghebenedijt//haren staet beeruen.

Ouerheyt.

Goetwillighe Ghemeynte/God laet v verweruen
Sterckte om draghen/ met goey pacientie.

Ghemeynte.

En ghy wijsen Raet/ God behoede v voor steruen
Sijnen gheest verlicht v herte/met prudencie.

Raet.

O beminde Ouerheyt/ v magnificencie
Gheeft God assistencie//tot zijnder eeren.

Ouerheyt.

Want wy drye

Ghemeynte.

Waer wy ons wenden/oft keeren.

Raet.

Sijn tot sduechts vermeeren//een corpus gheexponeert

Ouerheyt.

Houwen wy ons tsamen

Ghemeynte.

Wy blijuen onghescandleseert.

Raet.

Dus laet ons wel ghefundeert//deen dander versterckẽ.

Ouerheyt.

Notabel Heeren

Ghemeynte.

Wilt met verstandt aenmercken
Dees simpel Prologhe/van ons Violieren.

Ouerheyt.

Al zijn wy Schilders wat slecht in ons hantieren

Raet.

Op dat ons manieren//v te bat verhueghen

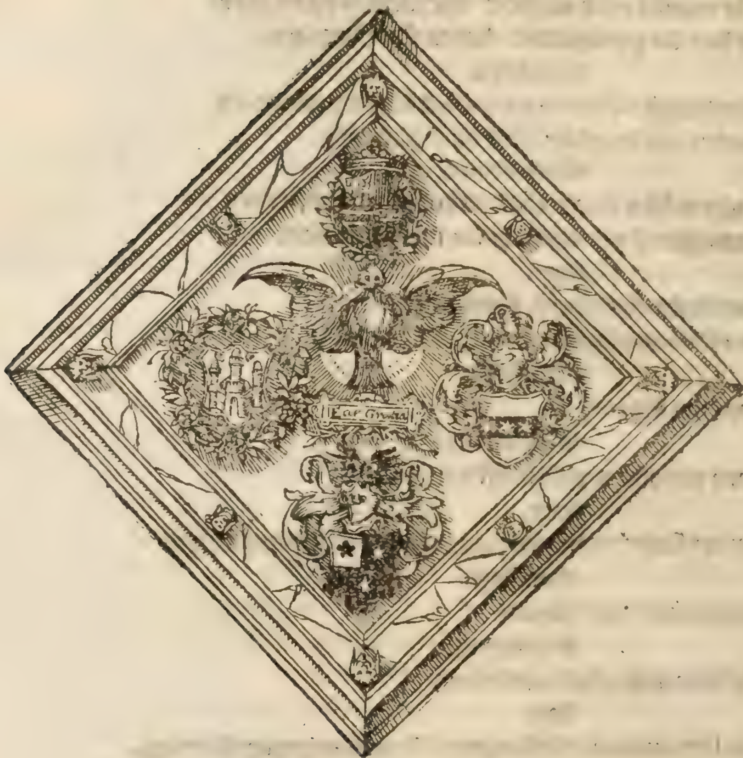
Ouerheyt.

Gheeft ons audientie/ naer v vermueghen.

Goetwillich van herten.

Per Haecht.

Den Olijſtack van Antvverpen.

Preſentacie.

DEn gheeſt des Vaders/ wiens crachtighe claerheyt
Die Apoſtolen Chriſti hadden ontfanghen
Waer door ſy wandelden/ in den gheeſt der waerheyt
God vaſt betrouwende/ vreeſende gheen ſwaerheyt
Deſe gracie/ moet v ſonder verſtranghen
Als Noe behoeden/ die met een groot verlanghen
Was in die arcke/ met zijn achtſien eendrachtich
Die met groote benautheyt/ waren omuanghen
Maer die goetheyt des Heeren/ was hun ghedachtich
Het Duyſken bracht Noe/ een Olijſtacxken crachtich

Tot een teecken van peyse/wt liefden reyn
Medecinalijck/ alle menschen onmachtich
Gesprayende/met zijn gauen sweerels pleyn.

Die aerde was vol/van die goetheyt des Heeren
God den Vadere/ heeft Noe ghebenedijt
En seyde tot hem/wast/ ick wil my keeren
Tot v/ vermenichtfuldicht/wilt vvrucht vermeeren
En vervult dat aertrijck/ breet ende wijt
Waer in Noe met sijn kinderen was verblijt
Want Godt heeft met huerlieden/ghemaeckt midts desen
Een vast verbont/soo dat tot gheender tijt
Dwater meer daerde/ sal soo hinderlijck wesen
Den reeghenboghe/ stelde Godt wtghelesen
Tot eenen ghetuyghe/ der waerheyt ongheblaemt
Waer door wy hier present zijn broeders ghepresen
Ter eeren v Violieren/ Jonstich versaemt.

Gods bermherticheyt/ gaet bouen sijn wercken
Die hy ons bewijst/ in soo veel manieren
Dits den gheest/ die ons allen moet versterckn
Met sijn milde gauen/en wilt toch bemercken
Hoe goet hy is/ die elck moet in allen zijn versieren
Desen gheest des Heeren / is soo goedertieren
Een fonteyne/ daer duecht wt is vloeyende
Dits den gheest/ door wiens minlijck bestieren
Der liefden/alle tweedracht is wt roeyende
Daer desen gheest/inwendich is gloeyende
Versaeyt hy den mensch/met Godlijcker minnen
Dits den gheest waer door taccken is bloeyende
En die tot consten/ verwerckt meest alle sinnen.

PRINCE.

Dit is den gheest/der consolacien
Den tresoor der wijsheyt/wetenschap en verstant
Dit is den gheest/ voor alle nacien
Den grondeloosen weel/ vol alder gracien
Een blinckende licht/bouen den Diamant
Dit is den gheest/dien Godt tot Mariam sant
Waer door dat sy bleef ongheuioleert

Noe.

Moeder en maecht/ daer Godt behaghen in vant
Dit is den gheeſt/ waer door den menſch triumpheert
En by Godt den Vadere/ eeuwich domineert
Den rechten toeganckt/ totten paradijſe
Deſen heylighen gheeſt/ wordt hier gheprſenteert
Ecce Gratia/ voor ons deuijſe.

DEſe twee Spelen namelijck vādē Olijſtack eñ Goubloeme van Antwerpen zijn eerſt oock gheſtelt gheweeſt naer prijs/ ghemeret ſy nae wtwijſen der Caerten niet gheexcludeert en waren/ maer om die buyten ſteden te belieuen/ die alle te ſamē elck nae zijn gheleghentheyt in hen incomſt der ſtadt van Antwerpen ſon-derlinghe eere ende liefde hebben beweſen/ ſoo is den buyten Cameren ghegont alleen na den prijs vanden Spel van ſinne te ſpelen. Ende hebbē deſe twee voorghenoemde Cameren alleen ter eeren der ſtadt van Andt-werpen/ ende wt liefde hen ſpelen eerſt ende voor dandere gheexhibeert.

Perſonagien.

Vernuftighen ſin. *Een Jonck man fray ghecleet.*
VVetenſchap. *Een cierlijcke vrouvve.*
Voorſichticheyt. *Een vrouvve nae haren eyſch.*
Eendrachticheyt. *Een vrouvve.*
Tbehendich ordonneren, *Sinnevvijs.*
De VVijſheyt *Opten Throon ſittende.*
Tvierich beminnen, *Sinnevvijs.*

Den Mensche.

HEt ghepeys verheucht/ therte ontspringt//blij
Den gheest is onbecommert/ los/ van ghetreure
En verstandich vernuft/ inwendich dwingt my
Dat ick worde omringt vrij//achter en veure
Ick ben vol sins/lusts/ in mijnen besten fleure
Mach ick badt dan labeure// om eerbaer saken
Voor al wel toesiende/ dat ickse doch speure
Om soo van allen seure/ eens te gheraken
Ick gheuoel in my/al sulcken liefde blaken
Langher en wil ickt staken
Te soecken tghene/ daer ick troost door sal smaken
Best gae ick waken
Om een te beminnen/ diemen my ontlaken
Gheenssints en sal/ dies/ word ick veel voorspoedere
Sachtmoedich altijt/ sonder eenighe wraken
Soet ter spraken/ mijns altijt een behoedere
Wie mach dit wesen/ waer ick dies doch vroedere Hier cōt wt Wetēschap.
Haer ghesichte doet my seer versolazeren
Isse ditte peys ick/ der consten moedere
Eerweerdighe vrouwe/ wilt v verneren
Tbinnenste mijnder herten/ moet saluteren
Jae neerstich lauderen/ v wesen minnelijck
Wilt uwen dienaer doch nu declareren
Sonder cesseren//begheer ick dit innelijck
Aen wien ick best mocht zijn ghewinnelijck
My bewijst dit sinnelijck//in welcken hoecken//dat
Ick troost mocht vinden.

Wetenschap.

Moechdy hier soecken//schat
Wilt v vercloecken//plat/ ionck man ghespresen
Segt wat v deert/ ick sal v behulpsaem wesen
Ick wil ghenesen/v grieffelijcke hitte.

Mensche

Als ickt v recht openbare/ siet ick sitte
In peyse/ in weelden/hier deur is ghesleghen
In dwilde/ den gheest/ ick gheuoel my gheneghen
Tot constich pleghen.
Mijn herte is daer in/ alsoo beweghen
Langhe heuet ghedreghen
Liefde/daer ick noyt voor en hebbe vercreghen

In gheene weghen//troost/dies ben ick ontpaeyt
Gheuoelende dat ick ben gheheel onberaeyt
Verdraeyt//soo staen my mijn inuentien
Dus vrouwe tot uwer obedientien
Om scientien tontfaen/ moet ick v quellen
Wilt my doprecht fundament hieraff doch stellen
Waer mijn sinnen hellen// wat my mach ghebreken
Ick vraegh v/ oft ghy noeyt en hebt hooren spreken
Waerse is ghewekenl// die ick heb van doene.

Wetenschap.

Hoort mijn vroom gheest/vremt van opinioene
Seer stout en coene/siet/uwen persoene
Behaecht my/om den aenslach die ghy ten thoene
Stelt/ om die schoone daert al wt rijst en daelt
Dyer soo vele door my tot haer heeft ghehaelt
Te crijghen/sy bestraelt/ diueersse natien
Sy is ghelogeert op den berch van gratien
Vol consolacien/ gheen schoonder ghy en saecht
Alle constenaers hebben oeyt naer haer ghevraecht
Elcken sy behaecht/maer die v comt verwecken
Sijn crachten in alle swerelts eynden strecken
Sonder vlecken is hy/ en groot van fame
Int wesen eersame.

Mensche.

Vliet van my blame/
Vreucht die stel ick nu hier op die rame
Eerweerdighe bequame/ die uwen name
Wiste/ ick soude my by v altijt vueghen
Wie mocht my betere dan ghy ghenueghen
Niet wrueghen/ en soude my dat herte
Want ghy hebt die macht wel/ al de smerte
Te blusschen/ die my deert/ oft raet te gheuen
Edel vrouwe verheuen.

Wetenschap.

Neemt vreucht voor sneuen
En schickt nu wel aene/v mannelijck leuen
Ick moet eerst gheschreuen//staen wildy crijghen spoet
In v herte/ soeckt ghy anders consten vroet
Voor allen v goet/ moetdy my ghebruycken
Dats wetenschap/ soo comdy tot smaken soet
Neemt my in v ghemoet/ ick groey op haer struycken.

Men

Mensche.
Sydys dan seluer niet?
Wetenschap.
Neen/ick moetse duycken.
Ouermidts dat sy my seluer heeft ghebaert
En dese mijn suster/ is van haren aert.
Die ons soecken/ onbeswaert//sullense blijuen
Ons crachten moeten in v eerst beclijuen.
Wildy van v verdrijuen alhier dees perssen.
Mensch.
Hoe sal ick dit verstaen/ sijdy maer dienerssen
Van haer/die v sendt tot mijnder verlichtichèyt/
Wie sijdy ghy dan?
Voorsichticheyt.
Ick ben die voorsichticheyt
Tot stichticheyt/ comen wy v bestieren//schier.
Mensche.
Dies ben ick verblijt
Voorsichticheyt.
Toocht goede manieren//fier.
Wetenschap.
Schout dangieren//hier//niemant hem en veyse.
Voorsichticheyt.
Wilt conste niet sparen//
Wetenschap.
In een landt vol peyse//
Voorsichticheyt.
In v ionghe iaeren//
Wetenschap.
Stelt v op die reyse//
Voorsichticheyt.
Ten dient niet langher ghebeyt
Wetenschap.
Ttreckt vreucht te beene//
Voorsichticheyt.
Daer niet af en scheyt
Wetenschap.
Gemintse alleene//
Voorsichticheyt.
Haeren schoot is ghespreyt//
Want sy v bereyt//al wat ghy moecht wenschen.

Hier comt voorsichticheyt wt.

Mensche.
Ben ick aldus gheluckich onder die menschen?
My wort hier verclaert/ dat my was onbekent.

Wetenschap.
Wy sullen v blijuen

Voorsichticheyt.
Altijt ontrent//

Mensche.
O vrouwen/ tfundament woudy my dat legghen
Ick en mocht van v deucht niet ghenoech ghesegghen/
Want ick gheuoel my lancx soo cloeckere/
Vwen dienaer alhier der consten soeckere
Ick ben een vloeckere/ haers die v verspouwen
Wilt my in v bewaernisse houwen//
Vol alder trouwen//
Sal mijn ieucht/ v eeren/ en nimmermeer schouwen
Mijn weerde vrouwen//
Waer isse ghelogeert/ in welcke landouwen
Daer ick op mach bouwen/ tot mijnder vromen
En aldermeest/ tot consten soude comen
Op dat my ontnomen//en worde gheen deucht
Want van my seluen/ soo ghy weten meucht
En ben ick ghevuecht//tottet constich aennemen
Maer laet ons letten/ op onser eerster temen.
Sijdy ghy twee niet/ die meest conste doet rijsen?

Wetenschap.
Neen dat sy verre/

Voorsichticheyt.
Men mocht ons mispryjsen
Dat wy als donwijsen//ons dit vermaten
Sy/die ghene die niemant en wilt verlaten
Is van meerder staten//iae groot van ghewelt
En sy dient hem/ soo ghy noch aenschouwen selt
Daer alle consten/ wt vloeyen sonder swaerheyt
Dees schoone ghepresen/

Wetenschap.
Het openbaer feyt//
Dlicht alder claerheyt//dwelck den mensch altemale
Tot consten behoeft/sal v dees principale
Inde hoochste sale triumphant gheseten
Wijsen/waer wte/alle diepe secreten

Van

Van sijn ghespleten//wie heeft sy oyt vergheten
Elck mach weten//van haer groote properheyt

Voorsichticheyt.

Ghy moet tot haer

Wetenschap.

Met ons suster die soberheyt.
Door wetenschap voorsichtich/sijt gaende
Dan suldy allenskens const worden verstaende
So ick v vermaende/in ons eerste lesse
Oft anders sou ghebeuren by expresse
Dat ghy haer ionste van v soudt verdrijuen
Want/wildy by ouerdaet/

Voorsichticheyt.

Gheduerich blijuen
Conste sou verstijuen//acht datmen v naect//seyt

Wetenschap.

Nochtans en crijchdy door ons gheen volmaectheyt
Maer alle bystandt/suldy van ons ghenieten
Want ons meesterse sal v sonder verdrieten
In consten laten vlieten//het is al gheplant
In haer cuype/suldy sien aen elcken cant
Loffelijcke consten/een volle Riuiere
Daer suldy sien/haer ghetrouwe maniere
Elck een acht diere//dese inwendighe noye
Maer verlaet ons niet.

Voorsichticheyt.

Stelter vast op v hope
Twijfelt niet/als Syrope/suldy haer duncken
Smaken/maer ghy moet dit v vernuftich duncken
Verlaten/oft ghy sult v seluen bedrieghen
Spoeyt v vlijtich te wercke

Wetenschap.

Den gheest laet vlieghen/
Niet lieghen//en sal v dese experte

Mensch.

Ghy ontsteect inwendich/soo mijn begheerte
En tderuen van haer/is my bitter/als brijne
Maer sou wt my seluen/gheen conste oft doctrijne
Comen ten voortschijne//tis wel vreemt om gronden

Voorsichticheyt.

Wat heeft den mensch doch.

Wetenschap.
Wt hem seluen oyt vonden
Te deser stonden//maect ons dat hier vroet
Jae dminste constich werck/hy niet en doet
Tis al onspoet//dat hy wt hem mach ghewinnen
Voorsichticheyt.
Wildy ons meesterse in duechden beminnen
Ghy moet v sinnen//op haer stellen rechte voort
Sy sal v schencken/al wat v toebehoort
Vruecht oorboort//verblijt v in die warachticheyt
Wetenschap.
Sy sal tot v senden alhier eendrachticheyt
Daer ghy op den rechten wech met sult gheraken
En al wat ghy voortaen/wilt constich maken
Voor alle saken/houdt die gheboden mijn
Mensch.
Waer moghen soo haest/als nv gheuloden sijn
Mijn weertste hulperssen/beyde te samen
Die my so lieffelijck visiteren quamen
Haer namen/sijn my noch wel indachtich
VVetenschap was deene/en dander niet clachtich
Was Voorsichticheyt, Die my beuiel seer soete
Dit was haerlieder beuel/als dat ick moete
Soberheyt byden voete//hebben/telcker tijt
Jck hope/dat dese sonder eenich respijt/
My sullen maken quijt//alle miserien
Leeren my verstaen/de diepe misterien
Van haer/die soo expeert is/en constich bespraeyt
Wie soberheyt bemint is al te haest versaeyt
Pausa.
Mensche.
Jck ben gheboren/wt een vrouwe sterffelijck
Als een bloeme des velts/moet mijn iuecht verdwijnen
Want al wat den mensch heeft en duert niet erffelijck/
Maer so saen vergaen/als der sonne schijnen
Waer mocht ick drincken/constighe medecijnen
Waer sal ick doch vinden der vruechden bete
Hoe ict bepeyse/ouerlegghe/oft mete
Jck en can aen die wete
Niet gheraken/ick moet vast in die planete
Jnt secrete

Ghe

Gheboren sijn/ten waer anders niet moghelijck
Want die my therte aldus langhe doorrete
Is my onbekent/dies leeff ick onheughelijck
Tghene dat my was verclaert luyde dat leughelijck
Vliet van my ghepeysen/ick sie wel neent
Mochtse dit doch sijn/diet my al verleent
Soo sou thert vercleent//van blijschap ouervloeyen
En hem conste moeyen/

Eendrachticheyt.

Wilt alsulcx niet laten

Tvehendich.

Sy sal v bespoeyen/

Eendrachticheyt.

Met zoete Granaten//

Tvehendich.

Lieffelijcken voeyen//

Eendrachticheyt.

In eeren hooch van staten

Tvehendich.

V prijselijck ghoeyen//

Eendrachticheyt.

Maer ghy moet v schoeyen//tot liefden perfect//

Tvehendich.

Wat ghy dan begheert

Eendrachticheyt.

Sal v worden ontdect//

Tvehendich.

En die v dus trect//moet ghy eewelijck louen

Eendrachticheyt.

Hy heeft zijn wooninghe

Tvehendich.

Int hoochste hier bouen

Eendrachticheyt.

Al zijn crooninghe//

Tvehendich.

Rijst in constighe houen

Eendrachticheyt.

Maer byden grouen is hy luttel gheacht
By hem woont vrede/en accoort vruecht verpacht
Ghy sult sijn cracht//gheuoelen lancx so meere
In wien hy wtstort//

Tve=

Wiltse my doch noemen
Eendrachticheyt.

Het is die wijsheyt
Tfundament/tbeghinsel/en het volmaken//soet
Tbehendich.

Sy is die ghene die v dus blaken//doet
Waer door ghy der wraken//gloet//sijt bedeckende
Eendrachticheyt.

En die haer regeert is v a dus treckende
Tot consten die God yemant oyt ghehengde
Tbehendich.

Door wijsheyt moechdy weten
Eendrachticheyt.

Die diepte en lengde
Jae die wijde/den eertbodem vander zee
En die elementen
Tbehendich.

Verstaedy sonder wee
Eendrachticheyt.

Wijsheyt heeft ree//alle verscheyden manieren
Tbehendich.

Hoe den tijt verandert
Eendrachticheyt.

Kennisse der dieren
Tbehendich.

Sy can bestieren//water ende winden
Eendrachticheyt.

Ghy muecht die Planeten
Tbehendich.

Behendich ontbinden
Eendrachticheyt.

Alle secreten/
Tbehendich.

Suldy door wijsheyt vinden
Die hen soo versinnen//moghen tallen canten
Eendrachticheyt.

Haer der cruyden verstaen
Tbehendich.

Onderscheyt int planten
Eendrachticheyt.

Edu:n Diamanten/is haer wesen vol claers

Tbe-

Tbehendich.
Sy ondersoect die sterren
Eendrachticheyt.
En den loop des Jaers
Niet swaers//ter werelt//en is haer ontspoedich
Haren vader is heylich
Tbehendich.
En seer saechtmoedich
V mint-se gloedich in eeren telcken wijle
Sy is die ghene/
Eendrachticheyt.
Daer alle subtijle
Rijckdommen/ en eere/door hebben vercreghen
In alle weghen//en diese valt teghen
Die wordt ghesleghen//in sijn eyghen verstant
Sy is onbecommert
Tbehendich.
Dwelvaren in dlant
Eendrachticheyt.
Seer playsant//in eier teghenwoordich aenschouwen
Tbehendich.
Sy is trechte voetscle/
Eendrachticheyt.
En donderhouwen
Allen die bouwen//op dese schoone vermeerde
Tbehendich.
Den vader houdtse in alsulcker eerweerde
Een ghe-eerde//vruchtbaer op Libano ghebloeyt
Mensche.
Ick danck v vrienden dat ghy v mijnder dus moeyt
Mijn herte groeyt//door tghene dat my wordt ghethoont
Tbehendich.
God en acht niemant
Eendrachticheyt.
Dan daer wijsheyt inne woont
Tbehendich.
Hoe groot ghepersoont//oft van veel beslichts/
Eendrachticheyt.
Haer wesen is oneyndelijck vol schoon ghesichts
Claer schijnende lichts//noyt gheen rapper feyt/
Tbehendich.

Ghy moet oock hebben/

Eendrachticheyt.

Ons suster die dapperheyt
Wat menighen clapper seyt//willes niet achten

Tbehendich.

Ghy sult gheuoelen alsulcke crachten
In v ghedachten//wilt den Heere dienen
Aldus weet ghy nv

Eendrachticheyt.

Hoe alle engienen//
Wijsheyt ghecreghen/der consten oor-spronck
Valtse dan ane/

Mensch.

Hier gaense binnen.

Dat my daer door d'oir gonck
Verhueghet ghemoet/ouermidts tghelupt//ras
Ist die wijsheyt die dus onbekent mijn bruyt//was
Wel aen/hert/v virtuyt//ras/thoont dat niet treurich
Ick wil God gaen bidden/om die bloemen soet-gheurich
Die my ghedeurich//aldus heeft in haer slot
Maer sou ickse niet/die ghemeynsaemheyt met God
Heeft/gaen soecken hier int swerelts bedelue
Mijn herte ghetuycht my/Ja/dat sijt is selue
Ick omwelue//met vruecht onwtsprekelijck
Had ick die wijsheyt/wat waer my ghebrekelijck
Ick en soudt al maken//wat my mocht ghelusten
Sy is den stijl/daer ick op moet rusten
Die altijt blusten//des menschen quale
Dese wil ick gaen soecken/nadenmale
Dat sy is loyale//al stelt sijt in vreden
God salse my thooghen/door mijnen ghebeden

Pausa.

Den mēsche bidt knielende.

O Heere ghy/die de aerde hebt ghe fundeert
Bermhertich vadere/tonswaerts gheinclineert
En hebt my gheschapen/na v eyghen beelde
Gheeftse my/op dat ick ongheschandaliseert
Mach raken Heere/in v eewighe weelde/
Die op den aertbodem soo lieffelijck speel de/
Die wijsheyt/die ghy ons allen hebt toebereyt
Oock tscheppen der dieren/v niet en verueelde
Door haer/daer my soo vele aff is gheseyt/
Die ghy als den reghen/hebt wtghespreyt

Met

Met rechte/ mach icker dan wel drauen/
Wie van haer gheen const en leert/ door haer maiesteyt
Is wel te rechte een slaue der slauen
Wilt my uwen dienaer heere metter gauen
Der wijsheyt lauen//
Toocht my den vloyenden put daer in begrauen
Ligghen die stauen//
Van consten heere/ wilt my doch niet strauen/
Toocht my die liefste/ int werck menigherhande.
Een besitterse uws throons/ dees vaillande
Heeft my/ metten brande der liefden/ ontstelt
Sy ist/ daer alhier discordia met schande
Wt desen lande// moet ruymen twelt
Ick ben een swack/ cranck mensche/ o heere ghy selt
Dyens crachte smelt/ zijn bede verhooren.
Want sonder dees schoone en cost noeyt vroom helt
Gheraken aen v constighe tresooren/
Hier sie ick weder/ dies moet ick vreucht orbooren!
Haer dienerssen als nu tot deser stonden
Aen my ghesonden//

Wetenschap ende Voorsichticheyt comen wt.

Wetenschap.

Ghy hebt gheuonden
Aen haer/ troost/ v wonden sal sy staen in stade

Voorsichticheyt.

Wie God om haer bidt sal terstont haer ghenade
Verweruen wten sade// is sy gheresen
Daer gheen veranderinghe en is int wesen
Sy wordt seer ghepresen// van God ghebenedijt.

Wetenschap.

Weet dat sy v sendt wt liefde dit habijt
Op dat ghy iolijt// maect/ en vlien al v leet

Voorsichticheyt.

Voeghet aene/ wy sullen v breeder bescheet
Doen/ sy weet// alle consten amiable

Wetenschap.

Dit vernuft moet wech/

Voorsichticheyt.

Siet hoe honorable
Laudable/ staghet v voor/ en achtere

Mensche.

Mijn weerde vrouwen/ ick der consten pachtere

Ghevoele my nu sachtere//lancx soo meere
Ick moet v louen/van v soete leere
Versaeyt my o heere//al com ick dus late.

Wetenschap.

Wy sullen v leyen

Voorsichticheyt.

Op die rechte strate
Hooghen state// suldy van haer ontfanghen

Wetenschap.

Sy ontbiet v/ dat dit zijn die eerste ganghen
Die ghy met verlanghen//tot haer moet wandelen

Voorsichticheyt.

In die vreese des heeren.

Wetenschap.

Moet ghy handelen//
Alle consten/ tsy van wat onderwintssele
Want Godt te vreesen is deerste beghintssele
Daer ghy der consten aert/ eerst door moet plucken

Voorsichticheyt.

Dan salt v/ als Salomon/te recht ghelucken
Die in allen sijn stucken//was met haer verciert
Dese heeft Godt ghebeden wel ghemaniert
Ja de wijshheyt/bouen schadt en goet begheert.

Wetenschap.

Hy en heeft niet ghewrocht dan om dese expeert
Oft oock ghedeert//sijnder vianden zielen/
Maer sochtse eerst/daer alle wijsen aen hielen
Dees woorden beuielen//Godt wt rechter ionsten/

Voorsichticheyt.

Hy sandt hen mannen

Wetenschap.

Vol alderley consten/
Om thuys te maken/ daer Dauid den Prophete
Af ghesproken hadde/ maer die rechte wete
Heeft Godt siet Salomon willen verleenen

Voorsichticheyt.

Die tgoudt/ siluere/

Wetenschap.

Die marmer steenen/

Voorsichticheyt.

En diuoozen beenen//constich costen wercken

Mensch.

Mensche.
Hoe sal ick heere/dees wijsheyt volmercken
Onder haer vlercken//woont niet dan beuredinghe
Wetenheyt.
En sonder Gods vreese/
Voorsichticheyt.
Comt ouertredinghe//
Dwelck Adam eerst wten lusthof verioech/
Wetenschap.
Sonder vreese/ Caim/Abel ter doot toe sloech
Die met wijsheyts ploech//sijn hert wil door-eeren
En mach gheenssins dit cleet van hem weeren
Oft ghy soudt (tsou haer deeren) wercken Gods toren
Voorsichticheyt.
Ghelijckt in die diluuie naest verloren
Ghinck/doort tsporen/van het sondighen stout/
Doen dede ick voorsichtich/ Noe/ het houdt
Dwelck int woudt// maer en gaf groene bladeren
Soo wijsselijck/ cost ick/ by een vergaderen
Datter elcke siele haer in salueerde.
Wetenschap.
Vonwetenheyt bleeck soo/doen Godt presenteerde
Moyses die gheboden/op Sinay den berch/
Ja wrochten/ sonder vreese/alsulcken erch
Dwelck menich Jsraelyt naemaels bedroefde
Voorsichticheyt.
Om dat haer Moyses te langhe vertoefde
Hebbense eenen vondt/ wt haer seluen ghesocht
Alle siluer/en goudt te samen ghebrocht
Daerom/ niemant en mocht/ blijuen/onghestraft
Wetenschap.
Sy hebben haer tot onnutte consten gheschaft/
Dwerck haerlieder handen hooghelijcken ghe-eert
Doen haer die vreese begaf/
Voorsichticheyt.
Sy sijn saen verkeert//
Godt verlaten/en verhieuen vremde goden
Wetenschap.
Sonder vreese/zijn Josephs broeders gheuloden/
Tot nijt/om dat hem veel wijsheyts ghebeurde/
En vercochten hem/ daer elck nae om treurde

Doenmen speurde// om haers leuens voetsele
Voorsichticheyt.
Ghy sult gheuoelen alsulcken versoetsele/
Dat ghyt seluer metter hertten sult betuyghen
Wt v eyghen vernuft en moechdy niet suyghen
Goosheyt/oft eenighe onnutte dinghen.
Wetenschap.
Comt/laet ons tot den leuenden putte dringhen
Daert al in is/ dat God heeft ghescHapen.
Voorsichticheyt.
Ghy sulter alsulcken vreucht inne rapen
Alle consten betrapen//weest vrij onuersaecht.
Mensch.
Ist moghelijck datse noch sorghe voor my draecht/
Het gheen dat ghy my ghewaecht//doorsnijt my therte.
Voorsichticheyt.
Sy can voorsien
Wetenschap.
Alle toecomende smerte//
Haer consten en suldy niet moghen ghesSommen.
Voorsichticheyt.
Sy opent die monden//
Wetenschap.
Sy doet spreken stommen//
Mensch.
O mijn weerde blommen//my wordt soo banghe
Doort vierich blaken/ proef ick met bedwanghe
Het duchten/haer liefde doet my veel lijdens/
Mocht mijn ieucht ghenieten/wat verblijdens/
Voor al mijn moeyte en vierich verhitten.
Wetenschap.
Ghaen wy nae den throon
Voorsichticheyt.
Ghy sultse sien sitten//
In grooter maiesteyt/ vol consolatien.
Wetenschap.
En sy dient/hem/wt wien alle gratien
Vloeyen teicker spaken/ bouen al sucadich
Den Mensche.
Heeftsy my dan verbooren
Wetenschap.

Sy is v ghenadich

Voorſichticheyt.

Elcken beradich//ſy is nu onghedect.

Beſchrijuinghe vande Figure des troons.

HIer ſchuyftmen die gordijne open/ ende wert verthoont eenen heerlijcken throon mettē heyligen gheeſt daer op in een wolcke met ſchijnende ſtralen / rechs onder deſen throon ſit de wijſheyt zeer rijckelijck gheciert in eenen groenen wijngaert/wiens tackē met rollen verciert zijn/ghenaemt heerlijcheyt ende lieflijcheyt/aenden wijngaert hanghen druyuen ghenaemt eere ende rijcdom des throons pileernen van cederen/de poſten caneel / voor de Wijſheyt ſtont eenen vercierden waterput/met Gods kenniſſe omvlochten ghenaemt alderhande conſten/ daer inne ſittende vercierde maechdekens/te weten/de ſeuen vrije conſten/aenden put hangt eenen lepel ghenoemt verſtandeniſſe ende alſt tijt is daelt bouen den troon een rolle Eccleſ.24.des gheeſts ſtrale opden menſch/ ende Wetenſchap metten anderen ſpreect al knielende/

Wetenſchap.

Siet Gods gheeſt.

Voorſichticheyt.

Hy iſt die v alder meeſt//verweckt.

Wetenſchap.

Tot conſten perfect/ wijſheyt heeft hy ondere.

Voorſichticheyt.

Siet verſcheyden conſten/

Wetenſchap.

Noyt meerder wondere/

Voorſichticheyt.

V ſal beſondere ſgheeſts crachte omgaen

Wetenſchap.

Daer ſiedy den ghenen

Voorſichticheyt.

Diet v al heeft ghedaen//

Wetenſchap.

Wilt conſten ontfaen//

Voorſichticheyt.

Door dat edel graen//

Wetenſchap.

Den oprechtighen traen

Voorſichticheyt.

Wilt van ſtonden aen//

Wetenſchap.

Aff dwaen//v treuren minſt metten meeſte//ſiet

Voorſichticheyt.

Alle conſt wt den heylighen gheeſte//vliet
Tot deſer feeſte ſiet//met begheerte ſnel
Dits die ghene.

Wetenschap.
Daer Moyses heel Israel
Door regierde wel//dits v ghemindé schoone
Mensch.
Den mẽsch roept totten gheest/ O heylighen gheest v gheef ick die croone
Wilt mijnen persoone//van uwen throone/
Het minste doch ionnen/ van dien fruyte/
Op dat ick door v/mach crijghen te loone
Conste/dat biddick v des Vaders spruyte/
Mijn bede/hert/en sin touwaerts stort ick vuyte
Wilt my door v virtuyte// nu eens ghedincken/
Sijt alle wellecome/om niet comt drincken
Die wijsheyt spreect van bouen. Den gheest sal v schincken//consten oueruloedich
Siet hoe sijn dienersse/is in als voorspoedich
Tot uwaerts gloedich//ick sitte inde hoochte
Inden gheest/ en in my/ en comt gheen droochte
Maer hy verleent v visioenen/en droomen/
Aensiet hoe onsen throon/ met cederen boomen/
Cipressen/verciert is/hier en woont gheen erch/
Wt Godt ben ick ghegroeyt/op Hermon den berch
Wasch ick/bloey ick/ als palmen aenden oeuere
Wat begheerdy meer/ tis hier toch al coeuere
Weest deser vruchten proeuere/elck neem zijn deel
Ick ben soetgheurich/bouen den caneel/
Den grondeloosen weel//wilt proeuen tmorseeel
Inden gheest vindy gheheel// v ghesontheyt fijn
Bouen den Olijfboom/oft die spruyte int schijn
Daer den termentijn//wt vloyt sal ick sijn
Hier daelt de strale des gheests. Gheen fenijn//en mach hier by my ghedueren/
Siet Gods gheest comt/den mensche aldus aenrueren/
En verweçt te deser vren//meest v crachten.
Wetenschap.
Hy daelt van bouen
Voorsichticheyt.
Op allen gheslachten//
Mensch.
Heere ick moet v louen daghen en nachten
Voorsichticheyt.
Wilt hem achten als Dapostelen bequame/
Wetenschap.
Die door den gheest

Voorsichticheyt.
Den salichmakenden name
Wetenschap.
Vroeghen eersame//in allen hoecken
Voorsichticheyt.
Sy saten eerst verbaest/
Wetenschap.
Maer quamse verclocken
Minnelijck besoecken//daert elck eene aensach/
Voorsichticheyt.
Doense den gheest smaeckten/en vreesden stoot noch slach
Maer zijn sonder verdrach//alsoo ghedwonghen/
Sy spraken tvolck aene/
Wetenschap.
Met alderley tonghen//
Ouer al sy gonghen//en straffden die werelt
Wijsheyt.
Ick bent/daer Gods gheest/ allen consten beperelt/
Inden mensche oyt wrochte//wijt en breet vermaert/
Ick sidt wtghesprevt/inden bloeyenden wijngaert
Die mijn vruchte spaert//God is hem griefselijck
Heerlijckheyt heeten mijn tacken/lieffelijck
Sijn mijn druyuen/vol van soeter luchten.
Rijckdom/en eere/proeft in alle ghehuchten
Het zijn mijn vruchten//weest voorsichtich ghestilt/
Comt alle menschen/ schept consten/die ghy hier wilt
Hy is seer milt/tis al bereyt te hans
Wy sullen v croonen/met der waerheyts crans/
Schept metten lepele/leert conste int wijie/
Den gheest stort op allen vleesch sijn prophecije
Hy maect elck blije//wien is hy oyt verdroten/
Liefde/peys/ eendracht heeft hy wtghegoten
Tis al ontsloten//sijn constighe tresooren/
Hy is voor die hem soecken/maer voor den dooren
Die niet en wil hooren//sal wt mijnder cuppen
Niet scheppen/daer consten als den dau wt druppen/
Jae als den soeten reghen/ valt wter lochte/
Heerlijcke fame ick altijt mebrochte/
Die met my oyt was begaest/en creech noyt weene/
Hierom mijn dienerssen/helpt hem te beene
Al wat ick noch verleene//verclecrt met hoopen

Hier richtē sy dē mēsch op.

Dat ick als die wijnperssen/ouer sal loopen
Jck wil ontcnoopen//al watmen mach wenschen
Als v den gheest verweet regier ick die menschen
In consten/ick derf my dit wel stout beroemen/
Ten zijn gheen consten/ die daer wercken twerdoemen
Des menschen siele tot sijnder onvromen/
Want alle goede gauen/ moeten daer comen/
Wt den Vader daer ick eerst wesen af ontfinck/
Aldus gaet/en leydt hem nu voor alle dinck
In mijn constich pryeel/wilt v gheneeren/
Gheuet hem al/dat sijn herte mach begheeren/
Maer wilt gheduerich altijt by hem rusten.

Mensche.

Hier scuyft men de gordijne weder toe.

Och nu mach my wel te leuene lusten
Noyt en blusten/my yemant soo/ wats my gheschiet/
O heere/ick gheuoel nu datter anders niet
Ter werelt en is/ gheen dinck/alsoo perfect/
Dwelck den mensche aldermeest tot consten verweet/
Dan alleen uwen gheest int wesen seer claer.

Wetenschap.

Gaet nu met ons/ wy sullen v leyen daer.

Voorsichticheyt.

Conste voorwaer//wt v sal rijsen

Mensche.

Hoe sal ick v heere te volle ghedrijsen?

Pausa.

Naer Pausa comt Thehendich ordineren/met Tvierich beminnē ende bereyden de tafele int lustich prieel waer ane Eendrachtichz/Voorsichticheyt met Wetenschap ende den Mēsch comen sittē.

Tvierich beminnen.

Nu groeyt ghenuchte.

Thehendich ordineren.

Nu vliet treuren

Tvierich.

Nu sijn op die vluchte//

Thehendich.

Sghramschaps humueren

Tvierich.

Tnijdich speuren//is hier wt ghewecken/

Thehendich.

Waer hoordy nu van discordia spreken/

Tvierich.

Vlicht is ghebleken//vreucht nu verclaert/

Thehendich.

Lae

Laet die ſinnen vermaken

Tvierich.

Die waren beſwaert/

Thehendich.

Niet en ſpaert//voor hem die conſte ontſluyten ſal

Tvierich.

Coemt alle beminders/

Thehendich.

Thoont v virtuyten//al

Den conſtenaers/die alle goede conſten hantieren

Tvierich.

Den menſche can door Gods gheeſt

Thehendich.

Duyſent manieren

Tvierich.

Van conſten verſieren//door ſijn dienſtmaechden.

Thehendich.

Wie waren ſy oyt die ouer hem claechden?

Tvierich.

Hy elcken behaechde/door ſijn maieſteyt

Wijſheyt/heeft den conſtenaers een maeltijt bereyt

Wetenſchap.

Die tafel is gheſpreyt//niet om ſommeren/

Tvierich.

Hier ſcuyfe men de gordijne open. Een rolle Prouer. cap.ix.

Gaen wy den conſtenaer

Thehendich.

Helpen tracteren/

Tvierich.

Wilten ſaluteren//als den gheſadighen

Thehendich.

Die Heere wil met wijſheyt

Tvierich.

V verſadighen/

Thehendich.

Gyden onghenadighen//dient ghy niet verſaemt

Tvierich.

Dien alle conſt ſoo wijſſelijcken betaemt

Thehendich.

Vruecht hier inne raemt

Tvierich.

Alle nijders/ſchimpers moeten worden beſchaemt

Tvehendich.
Hoe sy oock sijn ghenaemt/
Tvierich.
Dat ghy hier quaemt//en wordt van ons niet ghelaect/
Wetenschap.
Dit heuet Dvehendich ordineren al ghemaect/
Voorsichtichͤeyt.
Met Roosen fraey ghedaect//hier inne vierich blaect/
Haer niet en versaect//in gheene weghen/
Eendrachtichept.
Wijsheyt heeft alomme/haer trompette ghesleghen
Wilt consten pleghen//in desen duwiere
Tvierich.
Met des gheests inspiratie
Voorsichtichept.
Maect goede chiere
Wetenschap.
Wiens gratie
Eendrachtichept.
Is constich int bestiere
Tvehendich.
En in desen dranck/en is gheen afgrijsinghe/
Wetenschap.
Ick sallen v schincken/neemt onderwijsinghe
En drincktē met danckbaerheyt in v lijff/
Tvierich.
Met goede onderwijsinghe
Tvehendich.
Staet ghy soo stijff
Tvierich.
Voor man oft wijff// wie v heeft van noode/
Den mensche.
Ick danck v Heere van uwen broode
Dat ghy my snoode//sondaer als ick was/
Tot die wijsheyt sondt/die my terstont ghenas
Ja heeft my den plas//ghethoont die is omvlochten
Met sgheests stralen/daer my dese toebrochten
Waer door altijt wrochten/constenaers vaillant
Ick wil dese spijse nutten/nemen inde hant
Desen dranck want//het is my tsienste
Nv staen my alle goede consten te dienste/

Onder

Onder welcke consten/ick dese twee beminne
Meer dan al dandere/ghedaen/in mijnen sinne
Ouermidts dat sy/bloeyen/in desen wijcke
O schoone Rhetorica ghy ouer rijcke
En ghy musijcke/by v wil ick leuen
Gods gheest heeft my v beyen/int hert gheschreuen
Droefheyt is verdreuen//wech fantasije
Spoeyt v Musica/maect melodije
In deser seignorije//woort van my ghemeent
Doet die herten verblijen//die waren versteent

Rhetorica.

Ick Rhetorica hebbe mijn consten verleent
Wilt dichten//tot stichten//van des menschen ghemoet/
Door sgheests crachten//in allen gheslachten//vereent
Heb icker vele//ten spele//in liefden soet/
Doen waken//seere haken/nae der consten vloet
Wilt ghije//een van die vrije//v niet sparen
Met singhen//hem omringhen//vrueght sal ons naren

Musica.

Allen wel varen//is nv hier gheresen
Ons hooghe maren//sijn alomme ghepresen
Wy sijn midts desen//door den gheest in dit prieel
Wy hebben v ghenesen//van al hebt ghy v deel/

Hier singt men ende wort ghespeelt op instrumenten.

Den mensche.

Door dit ghehoor ontsluyt my den gheest//swaer
Coemt alle constenaers in dit foreest//daer
Die wijsheyt te huys is/ghy wel logeren muecht
Hier en groeyt niet dan duecht/
Ick gheuoel die crachte die my aldermeest//claer
Therte verweet heeft dies schou ick tempeest//maer
Gy haer/moet die liefde altijt sijn gheveucht
Die tot peyse haer peucht/
O Rhetorica en Musica ghy verheucht
Ick wil my by v lieden altijt laten vinden/
Want ghy en sult niet raeyen mijn ionghe ieucht
Dan liefde/en eendracht/suldy my ontbinden/
Alle liefhebbers die hem ws onderwinden
Moet den gheest des wijsheyts therte verlichten
Wt hem soo dalen alle constighe schichten/
Rhetorica ghy sijt des vaders woort//nedt
Alle die v soecken ghy in accoort//sedt

Ghy

Ghy sijt oock/sgheests gaue/met cracht niet om leeren
Dies moet ick v eeren//
Ghy brengt altijt/een hemels confoort//met
Wel moet hy varen/die op v rappoort//let
Met v/machmen louen den name des Heeren
Sijnen prijs vermeeren//
Liefde eendracht sijn die naeyen/van v cleeren
Oftmen v schoon benijdt/wat dinghe ist dan?
Ick wil by v blijuen/ick sal den teeren
Door den gheest onderwijsen//tsy vrouwe oft man
Die v niet en mach hooren/oft niet en can
En wort van Gods gheest gheenssins ghedreuen
Daer oyt alle consten door sijn beschreuen/

Hier wort ghesonghen ende ghespeelt.

Ghelijck die bloemkens lustich bedecken//schier
Dit prieel/van consten/te deser plecken//fier
Ben ick door Gods gheest met consten ghelaeft
Vol wijsheyts begaeft//
Wie mocht v schoone eenichsins met vlecken//hier
Verachten/oft het gheests verwecken//dier
Sijn dese vruchten/waer doormen altijt begraeft
Dwaesheyt/die God straeft//
Al die door Gods vreese/om v schoonheyt draeft
Sal uwen persoon/int wesen ghenieten
Aldus wil ick door wete/voorsichtich ghestaeft
Die daghen mijns leuens in haer cuypen vlieten/
Wie sou dese twee consten/doch moghen verdrieten
Daer Dauid/Salomon/vruecht met hebben ghemaect
Hy is sonder gheest/die v oyt heeft ghelaect

Loff Princersse/diemen v liefde draghen//sach

Hier speeltmen ende singtmen weder.

Wie is dese/die v anders behaghen//mach
Van uwen dienaers/met lustighen appetijt
Hier vergaert int crijt/
Dan die door sijn bede/ naer v te vraghen//plach
Alle onlustighe moet ick beclaghen//ach
Die v niet en soecken sonder eenich respijt/
By den Heere ghebenedijt//
Coemt alle onconstighe/leert const met iolijt
Gods gheest heeft beurijt/mijn truerich kermen
Wilt Gods wijsheyt soecken/elck wie dat ghy sijt
Sy sal v subijt inden put verwermen
Daer alle consten ouervloedich wt swermen

Sy is int ontfermen//seer milt door desen
Dat sy door den gheest wt God is gheresen.

Pausa.

Tbehendich ordineren.

Wie isser beswaert//

Tvierich.

Wie leefter nu in last?

Tbehendich.

Die de vreucht noch spaert//

Tvierich.

Die alhier dus wast//

Tbehendich.

Hieromme doch rast//spoeyt v ter banen/
Wat docht v vanden mensche?

Tvierich.

Ick moet vermanen
My spronghen die tranen//naest wten ooghen

Tbehendich.

Ist niet fraey/dat hem die menschen soo pooghen
Die wijsheyt te soecken/in consten bouen al/

Tvierich.

Daer sy int herte

Tbehendich.

Crijcht alsulcken val/

Tvierich.

Certeyn sy sal//constich groeyen opter eerden/

Tbehendich.

Diese door Gods vreese

Tvierich.

In liefden aenueerden
Tot grooter weerden//bijnse te comen ghestelt/

Tbehendich.

En hijt wel beleeft

Tvierich.

Dat hem voor is ghespelt//

Tbehendich.

Hem sal ghewelt//te midden omgorden

Tvierich.

Hy mocht door wijsheyt

Tbehendich.

Noch een ouerste worden/

Men schuyfe die gordijnē toe.

Tvierich.
En plucken haer vruchten/ rijckdom en eere/
Thehendich.
En schicken sijn ghemeynte/
Tvierich.
Tot elcken keere//
Inde vreese des heeren die woont hier bouen
Thehendich.
Dan sullen sijn ondersaten/oock hem louen/
Inder Princen houen//mintmen wijsheyt te hans
Tvierich.
Sy is gheluckich
Thehendich.
Dweluaren des lands//
Eenen stercken schans//teghen alle erreuren
Maer om den gheest ist noodich
Tvierich.
Dat sy labeuren
Die verscheyden consten soecken/bequame/
Thehendich.
Soo suldy achterlaten
Tvierich.
Heerlijcke fame/
Elcken aenghename// die haer vseren
Thehendich.
Als den mensche sal sien/ die landen regeren
In peyse veriubileren//sal sijnen moet
Tvierich.
Dan elck/ om consten/neerstichheyt doet/
Soect ghy dan door gloet/ Gods gheest ghepresen
Hy sal v door sijn wijsheyt
Thehendich.
Behulpsaem wesen//
Want sonder desen//crachtighen gheest alleene/
Tvierich.
En ghebuert gheen goede conste/groot noch cleene
Want hy maect ghemeene//dat haer en nijt vliet/
Thehendich.
Als den constenaer
Tvierich.
Toecomende profijt siet//

Thé-

Tbehendich.
Hy wort verblijt//niet//en mach hem verdrieten
Door sijn behendich werck sal hy ghenieten
Sijn spijse/en vlieten in haer cuypen stoudt/
Want wijsheyt die ghaet
Tvierich.
Bouen siluer oft goudt
Dyer vast op boudt//sy altoos ghenas/
En is vol claerheyts/
Tbehendich.
Een spieghel ghlas/
Daer den constenaer ras//wthaelt sijn soetheyt
Tvierich.
Een afbeeldinghe
Tbehendich.
Des vaders goetheyt//
Ewich/snel//subtijl/eerbaer in alle dinghen
Tvierich.
Siet hoe die Constenaers/
Tbehendich.
By Moyses tijt ghinghen//
Die den gheest Gods/alleene/ eerst hadde verweckt
Tvierich.
Den vromen man/ met naeme/hier ontdeckt
Besaleel/een sone van Judas gheslachte
Desen int gout/siluere/
Tbehendich.
Soo constich wrachte//
Door sgheests crachte//int metael oft lattoen
Hy sneedt van steenen/
Tvierich.
Soo constighen fatsoen/
Midts dat hy coen/had gheschept wten putte/
Tbehendich.
Hy timmerde die arcke/
Tvierich.
En tsheeren hutte/
Door tverstant/dwelck hy door den gheest ghewan.
Tbehendich.
Godt voechde hem noch toe/wten gheslachte dan
Olias/die alsoo van consten ouervloot

Tvierich.
Dat sijt al maerte
Thehendich.
Wat Godt Moyse gheboot//
En dit exploot//Jae het sgheests soete treken/
Waer is dat beter
Tvierich.
Dan aen Paulum ghebleken/
Dit was een vadt/vol consten gloeyende
Thehendich.
Tsdaechs was hy leerende
Tvierich.
Tsnachts hem moeyende
Tot sijn ambacht spoyende//dit was sijn pleghen//
Thehendich.
Solutie. Somma alle consten sijn door Gods gheest vercreghen
Alle weghen//gheeft hy goey institutie
Tvierich.
Notable/neemt dese solutie/
In dancke / en laet ons nu vreucht hantieren//
Thehendich.
Wilt v met Gods gheest
Vvierich.
Altijt vercieren//
Thehendich.
Edel Violieren//int Antwerpsche pleyn
Tvierich.
Comet Dolijstaerken wt liefden reyn
V besoecken certeyn/ wilt druck van v weeren
Thehendich.
God gheef ons den gheest en al dyen begheeren.

FINIS.

Verbeyt den tijt.

Inhoudende de Solutie opde Questie / hoe oirboorlijck ons sijn die cloecke engienen/Cooplieden die rechtueerdich handelen.

Personagien.

Ambachtsman.
Broederlijcke liefde.
Rechtveerdicheyt.

Eenen Ambachtsman ghenaemt groote menichte.

HOe benaut/hoe beswaert was ick in druckе
Door oorloghe en dieren tijt seer by vergaen
Maer nu soo ist al peys met grooten ghelucke
Waer door men nu siet ouer al vreucht opstaen
Och en hadde broederlijcke liefde ghedaen
En den Coopman ick waer van hongher deurreten
Tghedinckt my wel ick en salt niet haest vergheten
Het heymelijck ghebreck dwelck my doen dwanck
Ick was gheplucht gheteest inden buyck ghesmeten
En wist alte wel waer dat my den schoen wranck
Tis nu al ghebetert Godt hebbe loff en danck
Die de sijne noyt en verliet ter noot
Waer mach Broederlijcke liefde sijn die my boot
Trouwe/en de my groote assistentie

Broederlijcke liefde.

Hier ben ick met alder diligentie/
Wat is v belieuen seght met reuerentie
Ick wilt v volbringhen na mijn vermeughen// soet

Ambachtsman.

In dit woort mijn herte en sin verheughen//moet
En weet ghy niet hoe dat met my al was ghestelt
Ick was sonder hauer/coren/broot ende ghelt
Armoedich ghequelt//van alle sijen snel
Sonder den Coopman//ick//waer wech door tlijen fel

Dus soo moet ick v een sake ontdecken
V biddende dat ghy met my wilt vertrecken
Hoe orbooÿlijck dat ons sijn warachtich
Die cloecke cooplieden die sonder beulecken
Rechtueerdich handelen voorspoedich en machtich
God vreesen indachtich tot elcker heure

Broederlijck.

Sulcke sijn orboorlijck dit tuycht nateure
Des lants weluaren isser in gheleghen
Liefde ende eendracht groeyter deure
Peys en vrede wertter by vercreghen

Ambacht.

Hoe vierich is mijnen gheest nv gheneghen
Om voorts te wetene die groote virtuyten
Die den coopman bethoont wilt toch beweghen
Alle menschen van binnen en buyten

Broederlijck.

Ten is niet wel met tonghen om uyten
Wat dat den rechtueerdighen handel al doet
Want hy can doen die tresooren ontsluyten
Waer wt coemt oueruloedighen voorspoet
Rechtueerdighen handel is gheduerich en goet
Niet dan duecht en coemter wtgheresen

Ambacht.

Gehulpich den armen met verstande vroet
In alle dinghen seer wtghelesen

Broederlijck.

Den coopman is nut ende weert ghepresen
Soo die rechtueerdicheyt hier sal laten blijcken
Waer mach sy toeuen/och waer mach sy wesen
Sy is de ghene die ons sal ghelijcken

Rechtueerdicheyt.

Hier ben ick die landen en steden doe rijcken
Soomen ghesien heeft in voorleden tijen
Ick ben een die niemant en sal affwijcken
Ghetrouwe/gheduerich sijn mijn heerschappijen
Ick ben een die de stadt can beurijen
Aen die rechte hant des Vaders gheseten
Die my te rechte handelt sal hem verblijen
En ten wtersten comen tot sijn vermeten

Ambacht.

Nv hö-

Nv hoop ick dat wy bescheet sullen weten
Hoe nut dat ons is den coopman eerbaer
Die Rechtueerdich handelt hem eerlijck ghequeten
Heeft in woorden in wercken ouer al eenpaer

Rechtueerdicheyt.

Dit sal ick bethoonen met redene claer
Waer toe die cooplieden sijn gheordineert
Tot het weluaren vanden lande/maer
Niet om woecker/waer op veel sijn ghevseert
(Waer door dat groot goet wert gheconcquesteert/
Maer om dat sy souden sustineren ter noot
Die noodeloos sitten seer gheperturbeert
Met thuys vol kinderen in benautheyt groot

Ambachts.

Dit is warachtich o bloeme miniont
Tis nv den tijt dat elck soect eyghen proffijt

Broederlijcke.

Dat coemt om dat sy broederlijcke liefde sijn quijt
Hier door breet en wijt is bedroch in tlant meest
Men woeckert nv ouer al seer onbevreest
Den huysbuyck wort ontmeten/ont-rekent/gheknaecht
Totten beene/die trouwe is veriaecht
Hier door wertmen gheplaecht//inder waerheden

Ambachts.

Sulck een coopman is onnut door sijn ouertreden
Der gherechticheyt/soo ick hier aenschouwe
Den eenen coopman besnijt ons op mijn trouwe
Alsoo secre hy is wel soo scherp en wreet
Soo dat wy aen dlijf nauw houwen een cleet
Jae der armen sweet wilt hy eten en drincken
Niet dan op tvermaledijt goet is zijn dincken
Plucken en teesen soo langhe alsment wel heeft

Broederlijcke.

Maer dander mach wel lijen datmen leeft
En mildelijck gheeft//al is tproffijt cleene

Rechtueerdicheyt.

Hierom mach hem wel verheughen elck eene
In die cooplieden die anders niet en begheeren
Dan rechtueerdighen handel wt liefden reene
Die met ia en neen sonder eedt hun gheneeren
Sulcke cooplieden sijn nut/niet om ontbeeren

Ouer-

Overmidts dat gherechticheyt heur is ontrent
Een yeghelijck behulpich/niemant en deeren
Ghelijckmen siet gheschapen het firmament
Aen die locht tonsen behoeve excellent/
Verciert met diversche sterren schoone
Soo nut sijn die Cooplieden/ cloeck en diligent
In alle duwieren/voor ons seer ydoone

Ambachtsman.

Daer en is niet nutter onder shemels troone
Van den Coopman die inder waerheyt wandelt/
Glorie/eere crijcht hy ten loone/
Die alle dinghen rechtveerdich handelt.

Rechveerdicheyt.

Alsoo nut is hy als tschijnen vander mane/
Het welcke beweecht den schipper by nachte

Broederlijcke.

Jae alsoo nut als den wech is om te gane/

Rechtveerdicheyt.

Soo nut als Aurora die soo schoon comt ane/
Gespoeyende die cruyen met groote crachte/

Ambachtsman.

Ja soo nut is den Coopman groot van machte

Rechtveerdicheyt.

Als ons nut is die zee aen elcken cant/
Om tgoet te beweghene met goede vrachte/
Waer wt dat rijst welvaren abundant
Tot voorspoedt en proffijte van het lant/
Eendrachtelijck met goeder manieren

Broederlijcke.

Alsoo nut als die sonne die can vercieren
Den dach behoefflijck alle vruchten/
Soo nut zijn die Cooplieden in hun hantieren
Die onderstant doen alle ghehuchten.

Ambachts.

Sonder den Coopman mochten wy wel duchten
Dat wy aen groote dierten souden gheraken/
Sonder den Coopman waer souden wy vluchten/
Sonder den Coopman soude ons droefheyt naken

Rechveerdicheyt.

Den Coopman is nut tot alle saken/
Soomen aen die coopstadt Tyrus heeft sien blijcken

Soo langhe als ick daer hebbe gheresideert
Sachmen Athenen en Amphissa rijcken
Door die Cooplieden hebben sy ghetriumpheert/
Alle landen steden hebben oock ghefloreert
Door die Cooplieden alsmer wel op let
Daer die Cooplieden af wijcken voorspoet mineert/
Triumphe en vreucht daer gheheel verplet
Dus ben ick een die mate en reghel sedt/
Waer door Corinthen quam ter grootrr eeren
In Thebe sachmen vreucht oock vermeeren/
Soo langhe als Rechueerdighen handel daer bloeyde
En groote triumphe onder die heeren
Door tweluaren dat doen ouer al vloeyde
Broederlijcke.
Maer doen bedroch en valscheyt op stont en groeyde
Soo zijn die vermaerde Coopsteden seer saen
Verandert twelck het bedroch heeft ghedaen
Waer door die Cooplieden zijn vertrocken
Landen en steden verghinghen ter ruyne
Dit can onrechtueerdighen handel rocken/
En bringhen alle dinghen ten quaden fijne
Ambachts.
Die Cooplieden die elcken gheuen het fijne
Sy fijn oorboorlijck voor alle persoonen
Sy besorghent ons met arbeyt ende pijne/
Van bier/van wijne// niet om verschoonen
Ouervloedicheyt van ware en grooten schat
Broederlijcke.
Daer rechtuerdighen handel is vaert wel die stat
Elck heuets te bat/daer vrije onghelaect
Is deen let niet tot des anders hulpe ghemaect?
Den Coopman moet ons allen onderhouwen/
Daer broerlijcke lijfde is/vrientschap blaect
Ende doet triumpheren mans en vrouwen
Rechtueerdicheyt.
Nut fijn sy dees cloecke Engienen vol trouwen/
Heuren handel is goet onder alle staten
Met Rechtueerdighe wercken der caritaten
Commende te baten//cleen ende groot/
Sonder lieghen/bedrieghen den armen noot.
Broederlijcke.

Opden Coopman machmen vrij wel niemen regaert
Weerdich om eeren die Rechueerdicheyt baert
Te water/ te lande in groot perijckel vaert/
Soeckende proffijt vanden landen alleene
Die zijn lijf/goet/noch ghelt gheenssints en spaert/
Neerstich om elcken te helpen is te beene.

Ambachtsman.

Sulck een Coopman en is vry niet cleene
Die sonder woecker gheeft en leent doet wijselijck

Broederlijcke liefde.

Sulck een is alle menschen proptijselijck
Want wonderlijck soo sijn Gods discretien

Rechueerdicheyt.

Elck lant heeft sijn besonderde specien
Soo dat warachtich blijct oost/ suyt / west en noort

Ambachts.

Wat souwer sonder den Coopman comen voort
Niet/maer hy brijnght aen boort al watmen begheert

Rechtueerdicheyt.

Hier me concluderen wy ghy heeren expeert
Dat dese Cooplieden en cloecke engienen
Die rechtueerdich handelen als practisienen/
Sijn soo nut als den seylsteen playsant
Nut is den schipper/ sy sijn die ons dienen
Te water/te lande wt liefden vailliant.

Broederlijcke.

Sy sijn die behouwenisse van het lant:
Ja soo nut als dat sout is op der eerden.

Rechtueerdicheyt.

Alsoo nut als dwater is om blusschen den brant
Soo sijn die Cooplieden oock groot van weerden.

Broederlijcke.

Soo nut als den dorstighen is den dranck
Soo sijn die Cooplieden die gaen den rechten ganck
Voor de ghene die in armoeye wroeten.

Rechtueerdicheyt.

Soo nut als tbroot den hongrighen is/sijnde cranck
Tot laueniße om haerlieder versoeten/

Ambachtsman.

Soo nut sijn die Cooplieden wy kennen moeten
Die Rechtueerdich handelen onbevreest.

Recht-

Rechtueerdicheyt.
Dus bidden wy dat Godt met sijnen gheest
Alle cloecke Cooplieden wille verlichten/
Die hier nu sijn in dit lustich foreest/
En in broederlijcke liefde stichten/
Op dat Antwerpia eerlijck mach beclijuen.

Broederlijcke.
Daer Rechueerdicheyt is sal voorspoet blijuen
Dus ons vierich herte wilt bekinnen//goet
Ghy Violieren neempt dit van ons Olijuen
Voor een Prologhe Edel sinnen//vroet
En al dat Dolijstacrken hier wt minnen//doet.

Dbelieft den Heere.

De Goubloeme van Antvverpen.

Preſentacie.

Ghelijck Tgoubloemken altoos toeluyckende is
Hem ſeluen/inde nacht met een truerich weſen
En door der ſonnen ſchijn ontpluyckende is
Hakende nae den daegheraet gheprezen/
Soo oock wy groeyende bloemkens midts deſen
Met alle ons me-broeders eenpaerlijck
Nu ontwaect zijn/om des druck gheneſen
Door dlicht des peys/dwelck op ons ſchijnt claerlijck/
En die door tweedrachts duyſterheyt benaut ſwaerlijck
Langhe hebben ghetruert/ en moeſten ſwichten
Maer nu verweect zijn/ſoot blijct openbaerlijck

Tot conste/om dat wy vruecht souden stichten
Door den peys die alle gheesten can verlichten.
En oock(want ghy constighe Violieren
Ons daer toe beruert/die sijt gheneghen
Tot minsamicheyt/ met ionstighe manieren
En tot al dat een reyn constenaer can pleghen/)
Wy Goubloemkens ons eendrachtelijck verleghen
Tuwaerts met een minlijcke presentatie
Om dat wy elcken souwen beweghen
Als groeyende in duechden/ sonder turbatie
Tot een lieflijck accoort/alle arguatie
Schouwende die mocht hinderen oft letten
Want duecht/ noch vruecht en mach houwen statie
Al sijn rechueerdich al haer wetten
Als tweedracht hem wilt daer teghen setten.
En hierom wy ons nu vreedsamich paren al
Onder alle Bloemkens der Rhetorijcken
Diemen heden hier sien vergaren sal
Ja soo trouwelijck hoep ick sonder afwijcken
Als Pylades Oresti was/(niet om ghelijcken)
Tsamen adiunct met een lieflick verbont/
En om dat aen ons alsulcks soude blijcken
Soo wordt v/ons Deuijse eerbaerlijck gheiont
Wt eenen oprechten ghewillighen gront
Die ons daer toe dwinght door tgheests ingheuen
Inspirerende/ eenen duechdelijcken vont
Om dat liefde sou worden verheuen
Nu tweedrachticheyt van ons is verdreuen.
Daerom edel Princieren/neemt danckelijck
Het ghene dat v / ons ionste toesent
Al is de conste in hem seluen cranckelijck
Alleenlijck ons ghewillich herte bekent
Dwelck hem soo vierichlijck touwaerts went
Niet om hoocheyt(weerdich om misprijsen)
Waer door is spruytende een twistich regement
Maer om dat wy duechdelijck souwen bewijsen
Al na dinhout van onser Deuijsen/
Dat wy als minlijcke broeders/met eeren
Den aert der consten willen in ons doen rijsen
Vliende al dat hindert en sonder verseeren
Vruecht/duecht/ionstich versaemen/ moghen vermeeren.

Prologhe.

Personagien.

Antvverpia.
Eerlijcke conste *Een vrouvve.*

Eerlijcke conste.

MIjn siele verhuecht tot in den gheest nu
Om dat Mars bloetghierich tempeest nu
Is verdwenen/en sijnen standaert ghebroken
En dat des peys banieren/ nu sijn ontploken
Die seer langhe ghedoken/ hebben gheleghen
Dies nu vruecht is rijsende in alle weghen
En elck is gheneghen/tot solacelijcke ionste/
Daeromme ick nu/ eerlijcke conste/
Worde verheuen van yeghelijcken/
Bijsonder van Antwerpia/niet om verrijcken
Die nu laet blijcken/als een maecht playsantelijck
Haer ionste tot mijwaerts seer triumphantelijck/
En alle mijn beminders lieflijck heeft ontfanghen
Dies ick tot haer wil nemen mijn ganghen
En met dancksegghinghe bewijsen eere/
Ick hebse ghesien dies ick my tot haer keere
Om te groetene met verblijdinghe/
Noës gratie/ Abrahams ghebenedijdinghe/
Josephs voorspoedicheyt en auentuere
Moet v aencleuen/tot elcker vre
O maghet puere//weerdich bepeerelt
Die hier een bloeme sijt op de weerelt
Daer elck voetsel af haelt/ om sijn ghenesen.

Antwerpia.

O eerbaer conste/wellecom moet ghy wesen
Vwen dienst ghepresen//is my seer aenghename
Maer aengaende alsulcken lof ick my schame
Want onbequame//ben ick daer toe noch vonden

Eerlijcke conste.
O neen ghy niet/ick moet wel vermonden
En noch meer wil ick my te segghene pijnen
Ghelijck men de mane siet cleerste schijnen
Onder alle sterren/aen themelsch firmament
Soo gade ghy oock/ o maghet excellent/
Jeghelijcken/in heel Europa te bouen/
Sijdy dan niet wel weerdich om louen?
Hy mocht den grouen/voorwaer wel slachten
Die v eenichsins sou derren verachten/
Aen my betoondy nu onghespaert snel
Vwen goeden verstandighen aert wel/
Want om datmen elcken tot mijwaerts verwecken sou
Begheerdy datmen loffelijck ondecken sou
Alle goey consten/ en haer weldaden/
Antwerpia.
Redene/en natuere/my dat raden/
Want die v versmaden/o bloeme van weerden
Sijn een onnut ghewicht hier op der eerden
Want de werelt die eerst woest was/onmanierich/
En de menschen daer by seer onbestierich
Die hebt ghy seer cierich//alsoo verient
Dat de verstandighe tot duechden ghewent
Nu seer wel bekent/ hoe grootelijck
Dat ghy ons behulpich sijt/ en hoe nootelijck
Nochtans wordy verstootelijck/van de onwijse
Eerlijcke conste.
Daerom Antwerpia sijdy groot van prijse/
Die mijnen naem/mijnen lof wilt verbreyen
Om dat hem yeghelijck sou vermeyen
Met my/ en om dat de groue natuere
Die wreet/straf is/en in als stuere
Tot constighen labuere/ haer sou begheuen
Antwerpia.
By v moeten alle menschen leuen
Daerom weerdich verheuen/behoordy tsijne
En want donconstighe veracht v doctrijne
Die nochtans seer diuijne/is vermeert
Soo hebbick tot uwer liefden begheert
(Soo ghy hier selue vercleert)te wetene
Door de Violiere mijn inghesetene/

Waer door datmen best de groue sinnen
Sou moghen verwecken tot v/ en doen beminnen
V constighe gauen/ in als ydoone
Want ghy sijt de fleur/ ghy spant de croone
O schoonste schoone/ en verhuecht den crancken

Eerlijcke conste.

Daerom en can ick v niet te vollen ghedancken
En gheensins teghen v sulcks oock verdienen
Dat ghy ontboden hebt alle Rhetorisienen
Binnen Brabant hier/ tot uwer feesten
Om dat alsulcke constighe gheesten
Vrucht souwen volleesten/ met minlijcke manieren

Antwerpia.

Dats mijn intentie/ want die hantieren
V eerbaer conste wilt/ reyn/ en sedelijck
Moet hem fonderen/ om minlijck en vredelijck
Te ghebruyckene/ een eendrachtich accoort/
Want die daer in faelgeert cleyn confoort/
Sal hy crijghen door der consten vrame/
Liefde/ en eenicheyt/ maeckt elcken bequame
Om een loflijcke fame// te verweruen
Door v conste hier in tsweerelts eruen
En versterckt/ eenen oprechten constenaer valiant

Eerlijcke conste.

Want daer twist/ en tweedracht heeft douerhant
Daer wordick van cant// verstooten/ versteken
Maer hier af willen wy laten spreken
Met constighe treken// mijn beminders reene
Dus sullen wy toe hooren/ wat elck eene
Om mijns lofs verbreyen/ nu vten sal
En daer op sullen haer materie sluyten al
Want onbehoorlijcheyt/ buyten sal ghevelt worden

Antwerpia.

Van mijn ondersaten/ sal v nu ghespelt worden/
(Dwelck zijn Goubloemkens groeyende in duechden)
Niet om prijs/ maer wt liefden als constighe iuechden/
Hoe loflijck dat ghy behoort gheacht te sijne.

Eerlijcke conste.

Neempt danckelijck tot desen termijne
Eerweerdighe Heeren/ die simpel vermaen
En willet voor ons Prologhe ontfaen.

Hier

Tſpel van ſinne der voorghenoemder Goubloeme.

Perſonagien.

De menſche, *ghecleet op het antijcx, hebbende inde hant litteram Pythagoræ.*

Ghierich herte, *ghecleet int root, hebbende een onraſte inde hant.*

Verſtandich gheeſt, *Een Jonghelinck int vvit ghecleedt, al ſinghende.*

Loflijcke fame, *Een vrouvve, ghecleedt in een gout gheel ſijen habijt, met tvvee vlueghelen.*

Redene, *Een vrouvve.*

De menſche.

O Ghierich herte/ghy quelt my te ſeere
Waer ick gae/oft ſtae/weyne oft keere
Ja ete/oft drincke/ghy ſijt my ontrent
Neerſtich en diligent

Ghierich herte.

Dat doe ick menſche/om dat ghy als een heere
Rijckdom ghebruycken mocht/weerdich alder eere
Want ſy is een moghende vrouwe excellent
In tſwerelts regement
Tot alder ouervloedicheyt ghewent
Als een Coninghinne
Een voor de vermaerſte oock wel bekent
Een aertſche Godinne/
En deſe muechdy crijghen tuwen ghewinne
Door my alleene/dwelck u wel vroet is
Wilt huer aenhanghen/met herte met ſinne
Want rijckdom des menſchen ſiele/en bloet is/

De mensche.

Maer sy is wanckelbaer/en ongheſtadich
Heden den eenen/morghen weldadich
Den anderen begracijt/en coemt beneuen
En dat door dingheuen
Der fortunen/daer sy altoos beradich
Na luystert/en menich dan onghenadich
Van haer subijtelijck wort verdreuen/
En hun weeldich leuen
Moet dan miſtrooſtich in droefheden ſneuen
Door der fortuynen beſtier
Die eertijts als Creſus was verheuen
Sy als Jrus ſchier/
Beroyt maect/tis ghebleken nv daer/nv hier/
Daerom al is rijckdom een groote Princerſſe
En menighen ſomtijts helpt wt dangier
Fortuyne regeert haer/als een meeſterſſe

Ghierich herte.

Jck kent/maer ghy en muecht niet betrouwen
Der fortuynen ſamblant/noch fundament bouwen
Op haer/al wilt sy rijckdom regeren
Met wanckelbaer vſeren/
Maer ick ghierich herte/en ſal v niet flouwen
Om dat v/altoos als een lief ſal houwen
Rijckdom/en ſult door mijn inſpireren
Vaſt domineren
Soo langhe tot dat Lybitinaes tempteren
V coemt beſtrijen/
Der fortunen lach/ſietmen druck tribueren
Binnen corten tijen
Met een minlijck aenſchijn can sy wel verblijen
De ſommighe/niet om verrijcken//al
Die sy na bederft en brengt in lijen/
Maer ick/ghierich herte nemmermeer wijcken//ſal

De mensche.

En of ick dan in rijckdom ſchiep behaghen/
En dat ick door v liſtighe laghen
Haer mocht vercrijghen auont en noene
Tot mijnen verdoene/
Sou de duecht(dit moet ick v oock vraghen)
Sulcx wel ghehenghen/en connen verdraghen

Die rechtueerdich is van opinioene
Op den rijckdom coene
Niet achtende/maer met wijsen bevroene
Is mispzijsende
Al dat hindert/hoe lustich hoe groene/
Gheensins veriolijsende
In rijckdom/al macher door sijn rijsende
Hoocheyt/daer de broossche natuere cranckelijck
Na haect/die de wellust is spijsende
Twelck al tijtlijck is en verganckelijck/

Pausa.

Verstandich gheest.

Gheen lieflijcker solaes en is verleent
Den mensche/al hier op de werelt wijt
Dan reyn conste waer door schande wort verbeent
En de rampsalighe somtijts beurijt
Die conste hanteren naer tbetamen
En met verstant hem daer toe voeghen
Die sullen eewich door haerder famen
Den eerbaren/duechdelijck ghenoeghen
Hieromme ick haer nv verstandich gheest
Wel moet beminnen/in duechden schoone
Want sy is de ghene die my aldermeest
Prijs en eere sal gheuen te loone
En alsulcken loon die is meer weerdich
Dan gout oft siluer hoe schoon bepeerelt
Want al is de mensche ghestoruen eerdich
Desen loon sal noch dueren op de weerelt
Een Princerse machmen wel noemen dan
De suyuer conste eerbaer van seden
Want sy altoos haer meer beroemen//can
Dan rijckdom/bemint in alle steden

Verstandich gheest comt wt al singhende.

De mensche.

Wiens voys clinct my daer weer in mijn ooren
Amiabele/en seer soet om hooren
Om verstooren/tswaermoedich ghepeysen

Eerghierich herte.

Tis verstandich gheest wilt van hem deysen
Die tot alder lichtueerdicheyt is gheneghen.

Mensche.

Ick heb nochtans door sijnen sanck vercreghen

Een solacelijck behaghen in mijn herte
Dus moet ick hem aenspreken

Eerghierich.

Het wort v smerte
Wildy seer vele met hem handelen
En rijckdom sal v laten gaen wandelen
Dus wildy wel doen gheeft hem gheen credentie

Mensche.

Wat schaeyt/dat ick hem gheue audientie
Tis mijn intentie//en mijnen wille
Wel/verstandich gheest/swijchdy nv stille!
Ghy waert vlues in gheschille//docht my met sanghe

Verstandich.

Therte moet somtijts verlicht sijn dwelck is banghe
Maer neerstich te langhe//ghemeynlijck verueelt

De mensche.

Segt my doch dan waer door v herte queelt
Want uwen gheest speelt//altoos met blijen sinne

Verstandich gheest.

Om sulcke die ick soo diligent beminne
En de weertste kinne//in tswerelts statie
Want sy heeft een Godlijcke gratie
Sonder comparatie/al haer wesen//is
En daer toe reyn/en eerbaer by desen//is
Dies sy ghepresen//is//van my principalijck
Bouen al die leuen/dies ick loyalijck
Hebbe ghesonghen een liet haer ter eeren

Mensche.

Wie is sy dan/wiens lof ghy wilt vermeeren
En daer ghy toe draecht sulcken vierighen ionste
Wiltse ons doch noemen

Verstandich.

Sy hiet de conste
Ick noemse v op tronste//maer gheacht seer groot

Ghierich.

Die gaet dickwils(soomen siet)om haer broot
Bemindy die met vierighen opstelle
Voorwaer soo sijdy een amorues ghesella
Maer tis al saus na thof/soo ick vermoeye

Verstandich gheest.

O ghierich herte/ghy spreect als donvroeye

Dat ghy

Dat ghy der consten aert soo versmadende//sijt
Maer tis om dat ghy meest radende//sijt
Den mensche hier/ tot rijckdom machtich
En menighen nochtans seer onsachtich
Dit is warachtich//brengt in sijn bederuen

Ghierich herte.

Neen/die rijckdom op de werelt mach verweruen
Segt wie hem letten oft hinderen// can?

Verstandich gheest.

Oorloghe/fortune/seer haest minderen//can
Des rijckdoms macht/en daer door wijckende//is
Maer conste/alsoot daghelijcx blijckende//is
Noch door oorloghe/noch door der fortunen keer
En sal v gheensins af gaen/maer stantvastich seer
En trouwelijck sal v blijuen beneuen/
Door haer de menighe is verheuen
Die eertijts sadt in soberen state
Sy wijst v den wech/sy gheeft v de mate
Tot een eerlijck/en een duechdelijck hanteren
En alle die haer tamelijck vseren
Die heeft sy vroom ghemaect/en weerdich gheacht oyt

Amphis/ Et Phocilides.

Ghierich herte.

Tis waer/maer sy maect menighe soo beroyt
Dat hy nauwelijck en can(tsijn claer saken)
Vanden eenen broode ten anderen raken
En moet in pouers ghehuchten duycken

Verstandich.

Dat is de ghene/die haer misbruycken
Met onwijse/en dwase manieren//wilt
En oft de schipman sijn schip qualijck stieren//wilt
Wat vermach de zee dat hy coemt in laste?
Conste wilt ghebruyct sijn als de ghepaste
In dwase sinnen/en heeft sy gheen behaghen
Ten sijn al gheen cocks die langhe messen draghen
Dat sy conste oyt saghen//is huer een schande/
Hier coemt loflijcke fame/als de vailliande
Van haren beminders/weerdich oock eene

Mensche.

Soo heeft sy dan veel beminders ick meene
Ghy alleene//sijt niet van haren ghespele

Verstandich.

Veel beminnen haer/en sy beminter vele
Ele/en onele/na der consten vrame
En alle haer beminders eersame
Die haer gheuen fauorisatie
Houwen een lieflijcke accordatie
Want sy haer gauen diueers can uyten
Alsoo v Loflijcke fame int fluyten
Wel segghen sal die groot is van name

Loflijcke fame.

Loflijcke fame cõt met een trompet al blasende.

Gheen soeter ghehoor dan Loflijcke fame
Vercondighen can en in alle hoecken
Die eerlijck ghewin blaest/dwelck ons veel boecken
Wel bewijsen van der Griecken gheslachten/
Dies ick mijn trompet noch eens blase met crachten
Want vele wachten/na mijnen persoone

Mensche.

Wat ghelupt is datte/soo soet van toone
Jck ben onghewoone/te hooren sulck gheclanck

Verstandich gheest.

Tis Loflijcke fame/die herwaert haren ganck
Js nemende na mijn eerst ontfouwen/
Die de conste oyt heeft in eeren ghehouwen/
Sonder haer flouwen/haer beminders reyne
Want ghelijck fortuyne in tswerelts pleyne
Rijckdom(die tgierich herte prijst)regeert
Soo oock conste bouen al domineert
Door de Loflijcke fame niet om verhooghen

Ghierich herte.

Sal ick ditte/ noch langher moeten ghedooghen
En hooren dijdelheyt die ick sie bringhen//by?

Mensche.

Ghierich herte wilt v wat bedwinghen//ghy
Want Loflijcke fame wil ick ghehoor//gheuen

Loflijcke.

Alle die onder des hemels choor// leuen
Niet ontsterflijcks hier/tot haerder baten
Dan eenen eeuwighen lof achterlaten
Welcken lof prijselijck wort vercreghen
Door den verstandighen gheest die is gheneghen
Jn alle weghen/tot de eerbaer conste/
En die tot haer dan draghen vierighe ionste

Mach

Machmense niet wel hier sonder beroemen
Salich/en weerdich op de weerelt noemen/
Want sy landen en steden houwen in eeren
Verdrijuende/al donbehoorlijck verseeren
En binnen luttel tijts dan hier verweruen
Eenen lof die nimmermeer en sal steruen/
Maer als een claer licht namaels schijnende//
Siet hier is verstandich gheest die hem pijnende
Totter consten is met diligentie/
Ick verheughe my van sijn presentie
Maer door wat intentie/ is hem beneuen
Het gierich herte der consten verheuen
Met onruste/een hertneckich viant?

Verstandich gheest.

O Loflijcke fame/my een groot onderstant
Vwen voys mijnder herten voetsel//is
En eerlijck ghewin een bequaem versoetsel//is
Een medecinael boetsel//is/ sonder falen/

Loflijcke.

Daerom come ick v wt liefden aentalen
Maer wilt my verhalen/en vry antwoorden
Waerom dat ick v hier sie accoorden
Met tghierich herte/onser beyder vrient//niet
En die den rijckdom als een slaue dient//siet/
Hem seluen/noch niemanden ionnende duecht

Verstandich gheest.

O fame/ fame die seer veel vermuecht
Ick sal v den gront hier af verclceren/
Tghierich herte en can my/gheensins deeren
Want conste alleen doet my veriolijsen
Maer den mensche sou hy gheerne aenprijsen
Rijcdom die ick ghelijck de spinne//hate

Loflijcke.

Wel hem die tot sijnen ghewinne//mate
Eerlick ghebruyckende is/ en daer na luystert
Conste en sal voor hem niet worden verduystert
En tghierich herte en sal daer gheen lant//crijghen
Hoe sal dan mijn trompette triumphant//swijghen
Voor de sulcke? daer ick tot alle plecken
Ieghelijck tot consten me can verwecken
Al mach daer mede gecken/tghierich herte

Dwelck

Dwelck den mensche met onrustelijcke smerte
Tot alderhande boosheyt is quellende

Menich mensche.

Nv blaest sy noch eens

O loflijcke fame tuwaerts hellende
Is mijn herte door v lieflijck ghewaghen
Maer mach ick v wel sonder stooren vraghen
Hoe dat den naem is van uwer trompetten?

Loflijcke.

Sy heet eerlijck ghewin/wilter op letten
Daer gheerne na hooren der consten beminders
Maer na schandelijck ghewin/daer veel hinders
Wtspruyt/tghierich herte ongherust//haect
En ghelijck de siecke met crancken lust/smaect
De soeticheyt der spijsen telcken termijne
Soo is loflijcke fame oock ten fijne
Tghierich herte een walghinghe derf ick wel upten
En eerlijck ghewin doet sijn ooren tuyten
Daer hy op spoudt/tis dickwils beuonden

Menich mensche.

Ick verstae seer rijpelijck v doorgronden
Dies ick hake totter consten onbeulect
Door eerlijck ghewin/daer mijn herte na treet
Dwelck ghy toeblaest/dus muechdy gaen strijcken//wel
Ghy ghierich herte/en van my wijcken//snel/
Want v practijcken//fel//souwen my doen quelen

Ghierich herte.

En loflijcke fame sou my oock veruelen
Die talle spelen//wilt bedriuen ragie
Dus wil ick elders nemen de passagie
Cleyn auantagie//sou my hier ghebueren

Loflijcke fame.

Siet hier coemt redene nv/groot van valueren
Die ons oock wel sal helpen rechtueerdich tuyghen vroet
Dat een elck voor der consten daer buyghen moet
Gheacht bouen rijckdom die groot wilt wesen

Redene.

Redene coemt wt/ ghecleet int blauwe/ heb bende inde handt eenen breydel.

Wie sou doch twijfelen moghen in desen?
Want die conste/met my redene verweruen
Ghy loflijcke fame in tswerelts eruen
Sult hem eerlijck ghewin altoos soo toeblasen
Dat hy rijckdom (daer de ghierighe na rasen)

Met

Niet achten en sal/maer tot sijnder vromen
Van selfs hem wel sal thuys willen comen:
Want conste soo een Philosooph spreeckt vroedich
Den mensche groot maeckt/ia en vrijmoedich
En daerom wordtse dickwils vry conste ghenaemt
En diueerse gauen/ (alsoot elcken betaemt)
Den mensche verleent door u verstandich gheest.

Verstandich gheest.

Grammatica is eenen soeten keest
Daer elck eene eerst/ door constich wordt verciert/
Dialectica hout haer oock wel ghemaniert/
En dan Rhetorica weerdich om prijsen
Een gaue/die niet alleen doet veriolijsen
Maer beruert/ leert/ ende duecht verclaert/

Loslijcke.

Astronomia, heefter oock vele vermaert
En groot ghemaeckt/tot menighe stonde/
En Cosmographia, des werelts ronde
Door der consten gaue can describeren/
Geometria/en machmen niet verneren
Die met mate elcken can ghenoeghen/soet

Redene.

Daer huer Arithmetica by voeghen/moet
Dan isser Musica oock niet om verienten
Die den mensche can vrucht in therte prenten
En alle swaermoedicheyt doet verdrijuen

Verstandich gheest.

En dit sijn al gauen soo gheleerde schrijuen
(Al ist dat donconstighe daer op beent)
Die conste haren beminders verleent
Sonder welck door der consten gheest verciert//snel
En mach gheen rijcke worden gheregiert//wel
Soo Loslijcke fame breeder sal wtlegghen

Loslijcke.

Daerom was altoos Aristippus segghen
Veel beter waert een bedelaer te sijne
Dan der consten gaue en doctrijne
Te deruen/die niet den mensch alleene
Vereerbaert/ maer oock is voor tghemeene
Profijt orboorlijcken/en seer bequame/ Senica.

Den mensche.

V woorden/o loflijcke fame
Hoe meer/ hoe beter my soo behaghen
Dat ick totter consten moet ionste draghen
En van my iaghen des rijckdoms begheerlijckheyt
Twelck maer en is een tijtlijcke weerlijckheyt
Onderdanich der consten/soo ick aenhoore

Redene.

Hy mocht wel slachten den geck oft den doore
Ja oft den onredelijcken creatueren
Die der consten loffelijcke cueren
Mispzijsen wouwe/wel weerdich om louen/

Verstandich gheest.

Sy is elcken nootsakelijck

Redene.

Sy gaet te bouen
Al het ghene dat de sonne bestraelt/
Philon. Want een Philosooph ons merckelijck verhaelt
Haer gauen die men van haer verweruen mach
Comen van God/en nimmermeer steruen mach
De Loflijcke fame/die altoos is bereet
Tot haren dienste/ soo ghy siet/wijt en breet
Haer beminders altoos verweckende
Met eerlijck ghewin/ haer gauen ontdeckende
Die sy yeghelijcken oyt heeft ghegheuen

De mensche.

Hoe soudick dan haer gauen verheuen
Connen vercrijghen/en haer soete gratie
Moghen verweruen?

Verstandich gheest.

Sonder fallatie
Jck Verstandich gheest/ sal v daer toe helpen/

Redene.

Jck Redene/sal oock v begheerte stelpen
Want sonder my/ en muechdy niet beghinnen

Loflijcke fame.

Tis warachtich dat moet elck bekinnen/
Want ghelijck God de weerelt is regierende
Soo is Redene den mensche bestierende
Die men Microcosmus wel mach noemen

Dat is een cleyn weerelt/ſoo haer beroemen
De gheleerde in wiſſheden volheerdich/

Verſtandich gheeſt.

En datte/hier omme want dlichaem eerdich
Van de vier elementen is ghegenereert/
Maer den gheeſt is wt den hemel gheinflueert
En daerom ſijn wy menſchen v nootelijck
V erweckt tot conſten

Redene.

Wy mercken blootelijck
Soot is gheſchreuen/als de vrouwe van huys// is Phocillides
Men ſiet datter dicwils een groot abuys//is
Onder die dienſtmaerten en een twiſtich diſcoort/
Soo oock ſijn de ſinnen altoos verſtoort
Als Redene daer ghebreck is om volenden/
Oft iet te beghinnen

Loſlijcke.

Slacht dan den behenden
En wilt der redenen voetſtappen volghen naer
Wildy ghebruycken de ſuyuer conſte eerbaer
En haer oirboorlijcke gauen ghenieten/
Maer eerſt ſal men v ſonder verdrieten
Der conſten oorſpronck ontdecken figuerlijck
Op dat v herte mach heel beruerlijck Nu ſchuyft.
Daer door verwect worden in duechden eerlijck

De menſche.

Och ick ſie hier nu twee puncten heerlijck
Maer den ſin van dien can ick niet beuroeyen

Loſlijcke.

Orſa/menſche/ick wil my gheerne moeyen
Om ſulcks te vercleerene/ſoo moechdy weten
Wat conſte is/ſiet/die daer is gheſeten
Op den viercanten ſteen vaſt als een pilaer/
Dat is Mercurius in de plaetſe voorwaer
Van de edel conſte vrijmoedich gheſchepen
Want hy eerſt verleent heeft en begrepen
Der conſten gauen/ſoo menighe tuyghen

HONOS ALIT ARTES.

Ut Sphæræ Fortuna, cubo ſic inſidet Hermes,
Artibus hic varijs, caſibus illa præeſt
Lubrica ſed caſus fortuna minatur iniquos
Aſt certam miſeris ars bona præſtat opem.

Redene.
En dat is fortune die voor hem moet buyghen
Wankelbaer staende op eenen ronden//cloot
En teghen haer cracht tot alle stonden//bloot
Is Mercurius ghestelt/want als sy faelgeert
En door haer wankelbaerheyt wort verneert/
Soo versoecktse aen hem eenighe hulpe/want
Der consten ghebruyck is seker en valiant
En der fortuynen ghewin ongheduerich is
Die sy heden blij maeckt/morghen truerich is
Die sy haest groot maeckt/dickwils weer saen vercleent
En ghenen rijckdom en gheeft/maer naectelijck leent/
Dat sy heden waer meent/is morghen ghelogen/
Loflijcke fame.
En die dan eylaes worden bedroghen
Door der fortunen snelle accidenten/
Als brant/ongheual/oft der sieckten tormenten
Of door coomeschap tsij te water/te lande
De conste lieflijck/en als de goederhande
En sal den sulcken haer gauen niet ontsegghen/
Mensche.
O loflijcke fame wilt my doch wtlegghen
Waerom heeft Mercurius die conste voorstaet/
Sulcken roede inde hant met een vroom ghelaet
Daer twee slanghen aen gheenoopt sijn vremt om siene?
Loflijcke fame.
Jck sal my verneren noch om dat te bediene
De roede hy altoos in teecken des vreeds draecht/
En de twee slanghen daer aen gheenoopt onuersaecht
Deen een manneken/dander een wijfken soet
Dit beteeckent dat sijn redene vroet
Met woorden moet//van discretien soo sterck
Doorbonden sijn/dat noch leeck noch clerck
Die en can weerlegghen oft contrarieren
De mensche.
Maer wat persoonen hem adhereren
En soo adiunckt staen als de ghetrouwe?
Deene/een man/dander een vrouwe
My lust wel te weten hier af dintentie?
Verstandich.
De vrouwe die heet experientientie

En de man ket/die is arbeydt ghenaemt
Hebbende een spade/alsoot betaemt/
Die neersticheyt hiet/en door hulpe van desen
Heeft Mercurius alle consten ghepresen
Vonden begrepen/en ghebracht te voorschijne
Dus sy hem wel adiunct/behooren te sijne
Want eenen ghetrouwen dienst/sy hem ghedaen
Tot elcker tijt hebben/

Loflijcke.

Hierom is mijn vermaen
Datmen gheen conste en can vercrijghen
Sonder neerstighen arbeyt/niet oock verswijghen
En moet ick experientie/die veel vermach

De mensche.

Mijn herte verblijt door al dit ghewach
En door dusdanich aenschouwen figuerlijck
Een steenen herte sou wel worden beruerlijck
Totter consten/en die moeten beminnen

Loflijcke.

Ja die God ghebruyct heeft in tscheppens beghinnen
Door den Godlijcken gheest der natueren crachtich
Laus Philosophie. Soo ons dat wel beschreuen is warachtich
Waer door Philosophie heeft ghenomen
Eerst haren oorspronck/en is ghecomen
In smenschen herte/een gaue lossame
Die den sterflijcken gheest nut is en bequame/
Van al dat aertsch is den mensche treckende/

Redene.

En tot al dat hemels is hem verweckende
Soo Philon dat opelijck ghescreuen heeft/
En Philosophie soo groot verheuen heeft
Segghende dat een wetenschap eenpaerlijck//is
Van al dat Godlijck/en menschelijck claerlijck//is
Weerdich gheacht moeder der scientien/

Loflijcke.

Mercurius eerst door sulcke inuentien
Egipten met goude statuyten vercierde/
Lycurges Lacedemoniem manierde
Door Philosophie met goede wetten/
Solon sachmen oock Athenen setten
In prosperiteyt door Philosophie

En Pitagoras oock als de vrije
Den steden in ou Griecken ordineerde
Goey ordinantien/en niet en faelgeerde
Plato in Arcadien/soo wy beuinden
Door sijn Philosophelijck onderwinden
En dese/en noch meer andere certeyn
Hebben achterghelaten in tswerelts pleyn
Een loflijcke fame die eewich sal dueren
Redene.
Astrologia door den gheest der natueren
Is weerdich ghepresen te sijne//oock
Van Mercurio gheuonden dmijne//oock/
Thales Milesius heeft hier door ghewonnen
Eenen grooten lof/die aldereerst der sonnen
Eclipsis heeft gheexperimenteert
Loflijcke.
Ptholomeus heeft in Griecken gheresideert
En tfirmament des hemels daer ondersocht
Om dat Atlas eerst voort heeft ghebrocht
Der sterren conditie(seer expeert
In die scientie)was hy soo vermeert
Dat de Poeten hier voortijts plaghen
Te fingeren/tot sijns lofs behaghen
Dat hy den hemel op sijn schouweren droech/
Cleostratus voorsichtich oock spade en vroech
De teeckenen des hemels heeft gheopenbaert/
En dese altsamen door haren constighen aert
Eenen onsterflijcken naem hebben behouwen
Redene.
Noch isser Geometria/niet om schouwen
Een conste de welcke is seer laudabele
En in veel consten seer profitabele
Daer subtijlheyt in gheleghen perfect//is
Verstandich.
Maer sonder Aritmetica incorrect//is
Ghesusters van eender moeder ghesproten
Redene.
Door haer worden steden/Casteelen/en sloten
Coninclijcke Palleysen op mate ghestelt
Lof.
In Egipten is eerst soo Plinius vertelt

Laus Astrologie. Laus Geometrie.

Dese

Dese constelijcke gaue begrepen bloot/
Want door de inundatie van Nilus groot
Alle palen des lants ghedestrueert//werden
En door dese conste weer gheresigneert//werden
Jeghelijcken sijn palen als te vueren
Redene.
Josephus de antiquitatibus. Maer eer Abraham/soo Josephus can rueren
In Egipten quam was sy onbekent//daer
En daer na heeftse seer diligent//claer
In Griecken ghebracht/Plato/seer verstandich/
En soo wie dat dese conste vailliandich
Niet en cost/dede hy wt sijnder scholen sluyten/
Loflijcke.
Pithagoras vol alder virtuyten
Heeft hondert ossen Hecatombe ghegheuen
Voor een offerande(soot is gheschreuen)
Om dat hy tot deser consten had gheuonden
Een nieu perfectie/wie sou niet vermonden
Sijnen grooten lof dan hier op der eerden?
Redene.
Laus Arithmetic. Arithmetica is oock groot van weerden
Waer door comenschap crijcht assistentie/
Mercurius creech eerst de inuentie
In Phenicia/ en dat daer omme
Want de comenschappe met een claer somme
Moet ghebruyckt sijn/ die eerst wert gheuseert
In Phenicia/dies hy is gheestimeert
Als God van dien/oock/ door de groote ionste
Die hy daer toe droech
Verstandich gheest.
Sonder welcke conste
En mocht de Comenschap niet blijuen gaende
Wel weert datmen oock den lof varmaende
Van alle die haer hier in hebben ghequeten
Loflijcke.
Archimedes lof en wort oock niet vergheten
Noch Eudoxus fame groot dier ghelijcke/
Euclides en slaet hier in gheen swijcke
Wiens practijcke/machmen oock wel verheffen
Die al dat rou was ghestelt heeft effen
Dies men sijnen naem sal eeuwich noemen

Men-

Mensche.
Och te rechte moghen sy haer wel beroemen
Al dese meesters der consten diuijne/
Regeerders/en Heeren/der werelt te sijne/
Want sonder conste wel weerdich ghepresen
Sou de werelt grof/rou ongheschict wesen
En alle menschen waeren soo ick versta
Den beesten ghelijck

Verstandich gheest.
Noch isser Rhetorica — Laus Rhetorice.
Daer eloquentie wt neemt haer voetsele
Die den mensche nv is een groot versoetsele
Die hier voortijts donredelijcke dieren
Ghelijck was/

Loflijcke.
En niet en cost bestieren
De sulcke/soo Aristides can betuyghen
Maer deloquentie die heeft doen buyghen
De onredelijckheyt/die oock op de weerelt
Mercurius voort ghebracht heeft weerdich bepeerelt
Boven gout/oft siluere/voor ons voorspoedich

Redene.
Tis een conste die den mensche ouervloedich — Diffinitio eloquentie.
Wt den mont sprupt wijsheyt vercleerende
Alle ongheregheltheyt wech weerende
Een Coninghinne der dinghen weerdich gheacht
By Keysers en Princen

Loflijcke.
Sy heeft ghewracht
Binnen Athenen eerst een loflijcke daet
Dwelck aen diueersse Oratuers vroech en laet
Wel is ghebleken die om verhalen
Hier souwen veruelen

Redene.
En met corter talen
Hebben de Lacedemoniers begrepen
Dese const/en met sententien onvernepen
Een groote wijsheyt ghebruyct met sinne

Loflijcke.
De Romeynen hebben haer oock hier inne
Wel ghequeten/en constich te werck ghestelt

Soo Tullius in Oratore vertelt
Daer hy alle Oratuers lof blootelijck
Vermaent/en schrijft dat is seer nootelijck
Eenen Oratuer van elcke scientie
Te hebben verstant/die met eloquentie
Den onverstandighen wilt beweghen
Oft den simpelen

Redene.

Dus sy hebben vercreghen
Alle Oratuers constich gheengient
Eenen wonderlijcken lof en seer wel verdient
Al wou haet en nijt dickwils haer bederuen
Door eyghen bate

Loflijcke.

Nochtans niet steruen
En sal henlier naem tot gheenen tijen

Verstandich gheest.

Laus Musices. Nu comen wy tot Musica die verblijen
Den mensche can/en verwecken/en berueren/
Ja en oock donredelijcke creatueren
Soot aen Orpheus hier voortijts is ghebleken
Die eerst in Tracien door Musices treken
De wilde beesten heeft doen danssen en springhen

Loflijcke.

Mercurius heeft oock een seer sonderlinghen
Instrument(dwelck hy Orpheo gaf)gheuonden

Redene.

Musices lof machmen vry wel vermonden
Want Dauid die heeft(een man na Gods herte)
Met Musica alle swaermoedighe smerte
Verdreuen/en Psalmen/en lofsanghen ghedicht

Loflijcke.

Met sijn herpe heeft hy Sauls herte verlicht
Want als Saul buyten sin was(dwelck ghebuerde
Dickwils)daer hem den quaden gheest toe beuerde
Als dan/nam Dauid tot hem sijn ganghen
En sanck Godvruchtighe lofsanghen
Spelende op sijn herpe/een soet behaghen
Soo dat hy daer door altoos cost veriaghen
Wt Sauls herte desen quaden gheest
Soo schrift.uwe betuycht.

Redene.

Redene.
Beveelt hy niet meest
Dat wy louen/dancken sullen telcken keere
Met lofsanghe den almoghenden heere
En met alle der Musijcken instrumenten
Loflijcke.
In Arcadien/ met wijse consenten
Wert vooꝛmaels een maniere gheoꝛdineert goet

Sabellicus Plinius / 'ſ Raphael vo leterranus.

Dat een elck leeren moeste Musicam soet
Soo langhe tot dat hy tsijnen dertich iaeren
Ghecomen was/maer doen sy lieten varen
Dees maniere/soo Plinius beschꝛijft
Werdense in boosheden alsoo verstijft
Dat sy inden haet van alle menschen quamen
Redene.
Hierom en mach haer oock niet schamen
Musices lof/ want in alle pꝛouincen
Hebben haer(en noch doen) Coninghen en Pꝛincen
In eeren ghehouwen en seer begracijt
Verstandich gheest.
De Poesije is hier dooꝛ ghefondacijt

Artis Poeticę laus.

Dies men de Poeten wel mach exalteren
Die alle haer schꝛiften pꝛomuncieren
Al singhende/ en constich op mate stellen
Loflijcke.
Der Poeten lof waer quaet om volspellen
Want eenen Godlijcken gheest werckt in haer vierich/
Soo Philon seyt/ haer noemende cierich
Kinderen Gods/dooꝛ de Godlijcke gauen
Welcke conste was alsoo ghegrauen
In Ouidius herte dat hy seyt waerlijck
In ons is eenen God/daer wy openbaerlijck

Est Deus in nobis agitante calessimus illo/ꝛc.

Dooꝛ woꝛden ontsteken vierich van binnen
En dien gheest wt der hemelscher tinnen
Comt in ons/ en godlijck ghesayt// woꝛt
Redene.
Ghelijck dooꝛ Musica elcks herte verfrayt// woꝛt
Niet min dooꝛ Poesis/en sticht daer by//oock/
Dwelck Horatius ons betuycht vꝛij// oock
Wel raeckt hy de pinne/is fijn segghen

Omne tulit punctū qui miscuit vtile dulci.

Die leeringhe met ghenuechten can wtlegghen

Verhueghen oft onderwijsen haeren treyn//is

Loslijcke fame.

Homerus hier af de vader certeyn// is
En thoot van alle Grierse Poeten/
Euripedes heeft hem oock wel ghequeten
Hier inne/als schrijuer der Tragedien/
Aristophanes constighe Comedien
Sijn prijselijck om verheuen noch te sijne/
En Sophocles heeft ghetoont een schoon doctrijne
Die seer weerdijck hier oock is om noemen/
Dus segghe ick int corte/sou ick my beroemen
Al der Grierser Poeten lof te verhalen
Ick behoefde beter te sijne ter talen
Dan Mercurius selue/ seer facondich/
Ja al haddick hondert monden wel mondich
En hondert tonghen ick segghe noch int sluyten
Den grooten lof waer seer quaet om uyten
Vander Grierser Poeten die laudabele
En weert alder eeren sijn

Redene.

Seer abele
Waren de Romeynen oock/en seer expeert
Dies sy wel sijn eenen eeuwighen lof oock weert
Daer Vergilius Maro eerst in heeft ghetoont
Een Constighe daet

Loslijcke.

Maer ongheloont
En heeft Augustinus dat niet ghenomen
Een beminder van alle consten vol vromen
Ja seluer als een Poeet ghedicht heeft
Veertich veerssen/waerin hy ghesticht heeft
Maronis eeuwighen lof en memorie

Ergo ne supremis potuit vox improba verbis/&c.

Verstandich gheest.

Een volle loslijcke historie
Jsser ouer langhe int lichte ghebracht
Van alle Poeten die weerdich sijn gheacht
En daer hen leuen loslijck in is ontdeckt

Petrus Crinitus.

De mensche.

My dunckt o Loslijcke fame ick ben verweckt
Van binnen oock met eenen vierighen gheest
Door v tot der loslijcker consten keest

Soo

Soo de Poeten hier voortijts waren/
Maer ick begheere te hooren v verclaren
Welcke ick best met stantvastich volheerden
Van al dees consten sou mueghen aenueerden
Ende vercrijghen tot mijnder baten

Loflijcke fame.

Een conste hebbick by na achterghelaten Laus Grammatices.
Die v eerst is/ en principalijck/nootelijck/
Want tot alle consten gheacht hoe grootelijck
Moet v dese ouer al den wech wijsen/
Dat is Grammatica wel weert oock om prijsen
Bry niet vande minste/maer is een fondament
Van alle goede consten excellent
V daer toe went/wildy voorder gheraken

Redene.

Daerom Mercurius voor alle saken
Heeft dees conste alder eerst ghepractiseert
Want gheen conste (hoe diep ghy studeert)
En condy sonder Grammatica verstaen

Loflijcke.

Daerom veel gheleerde na Viues vermaen
Al warense expeert in ander consten goet
Grammatices naem was hem om hooren soet
En seer gheerne Grammatici hieten
En ander loflijcke namen achter lieten
Al warense weert te heeten Poeten
Oft Oratuers

Mensche.

O diepe secreten
O Godlijcke gauen der edelder consten

Redene.

Die sonder Grammatica oyt yet begonsten
Hem seluen bedroghen/ als sotten en dwasen
Slachtende/ den voghel die men siet rasen
Om vlieghen/ eer sijn vloghels sijn volwassen

Loflijcke.

Noch sijnder consten/wilt hier op oock passen
Dat constighe hantwercke sijn vernaemt
Ghelijck metselrije weerdich befaemt
Die landen/steden costelijck can vercieren

Met constighe practijckelijcke manieren
Daer Architectura moet toe de hant leenen
Redene.
En noch meer andere/niet om vercleenen
Die wy onmachtich sijn hier al om noemen/
Maer bouen al ick derfs my beroemen
Isser eene/wel weerdich ten fijne
Onder de vry consten gherekent te sijne
De Poesis diuijne/wel sijnde ghelijck
Loflijcke.
Laus picturę/ Dats pictura/ die oyt in menich rijck/
Groot gheacht wert/en gheestimeert//wordt
Voor een stille Poesis/en ghelaudeert//wordt/
Want soo Poesis den mensche beweghen//can/
Diesghelijcr Pictura oock daer teghen//can
Elcken inden gheest verwecken sonder spreken/
En ghelijck een Poeet met gheleerde treken
Feyten/gesten verhaelt van voorleden tijen
Soo oock can een Schilder/oorloghen/en strijen
En al dat oyt ghebuert is merckelijck tooghen
Ja oft wijt natuerlijck saghen voor ooghen
Weert om verhooghen/bouen alle hantwercken
Redene.
En dat noch meer is/men siet in alle percken
Dat een Schilder met sijnen pinceele net
Op een cleyn plaetse int gheheele set
Landen/en steden/ fortressen/en sloten
Loflijcke fame.
Ten heeft daerom Zeuxim niet verdroten
Hier in te toonen eenen constighen aert
Die teghen Parrhasium(oock seer vermaert)
Om dloflijckste eens constich ghewracht// heeft
En eenen wijntors gheschildert voort ghebracht//heeft
Soo natuerlijck/dat hy daer door heeft bedroghen
De voghelen die daer na quamen ghevloghen
Dies hy wel wou sijn een constenaer cloeck
Redene.
Maer Parrhasius heeft eenen lijnen doeck
Hem ghetoont/die gheschildert soo perfect// was
Dat Zeuxis meende dat daer me ghedect//was
De conste/ die hy laten blijken//souwe/

Maer

Maer doen Zeuris den doeck af strijken//wouwē
Want hy hem bedroghen/en verwonnen

Loflijcke fame.

Want al hadde hy de voghelen connen
Bedrieghen door sulcke conste delicaet
Parrhasius toonde een loflijcker daet
Die eenen constenaer selue door sijn conste
Merckelijck bedrooch

Redene.

Een loffelijcke ionste
Moetmen altoos/en ten eeuwighen daghen
Hierom sulcke constighe schilders nadraghen
Weerdich gheset/ in alle Cronijcken

Loflijcke.

Apelles heeft oock sulcke practijcken
Seer constich bewesen in sijn leuen
Die van Alexandro groot wert verheuen
Maer steruende eylaes ghecontersfeyt liet
Venus imperfect/ en in gheen landen siet
En cost men yemant vinden binnen/oft buyten
Die dat volbringhen dorst

Redene.

Dus segghe ick int sluyten
Dat dees edele constighe Violieren
Den Poetelijcken lof in twee manieren
Wel verdient hebben/en noch verdienen

Loflijcke.

Want voor Rhetorisienlijcke engienen/
En die men als Poeten mach noemen//wel
Sy haer loflijck mueghen beroemen//wel
En een stomme Poesis sy oock bewijsen
Als constighe Schilders

Mensche.

En om datmen prijsen
Alle goey consten sou/en lauderen
Hebben sy begheert/ datmen sou solueren
Welck den mensche tot consten aldermeest
Can verwecken

Verstandich gheest.

En na onsen simpelen gheest
Wy Goubloemkens daer op antwoorde gheuen Conclusio.

Dat

Dat Loflijce fame soo men vindt gheschreuen
Die eerlijck ghewin blaest in alle hoecken
Den mensche verweckt met stout vercloecken
Alder meest tot consten/ ouer al breet en wijt
Loflijcke.
Want sonder loflijcke fame wat profijt
Sou een Constenaer connen ghenieten.
Sijnen aerbeyt sou hem haest verdrieten/
En de liefde sou saen in hem vercouwen
Redene.
Daerom op Loffelijcke fame wy bouwen
En Verstandich gheest moeter dan in wercken
Om conste te vercrijghen/voor alle clercken
Sal ick Redene alsulcks oock betuyghen
Loflijcke.
Dus Princen en Heeren moeten wel buyghen
Voor de conste want sy brengt in prosperiteyt
Oock landen/en steden
Menich mensche.
En op tcorste gheseyt
Sy vereenicht liefflijck haer broeders bruerlijck/
En tot wijsheyt/en duecht is beuerlijck
Altoos een oprecht Constenaers herte
Redene.
De ghierichheyt dwelck is een quellijcke smerte
(Ja duecht/en wijsheyt verduysterende)
Van hem iaghende/ maer luysterende
Na eerlijck ghewin/door tlofs verbreyen
En fijn constighe daet
Loflijcke.
Hier mede scheyen
Wy Goubloemkens/eerweerdighe Heeren
Neempt danckelijck/ het welck/ wy ter eeren
Alle goede consten loflijck ontdeckt hebben
En den mensche hopende daer toe verweckt hebben.

FINIS.

Prolo-

Prologhe vande Goubloeme opde Questie, Hoe oirboorlijck ons sijn &c.

Personagien.

Rechtveerdighe Rijcke.
Deuchdelijcke inspiracie
Broederlijcke liefde.

De rechtueerdighe rijcke.

DE Heere almachtich schepper van hier bouen
Mach ick wel eeuwich dancken en louen
Die my mensche verschouen/ heeft gheiont
Dusdanighen rijckdom/ ia menich hondert pont
Dwelck door mijn ouders vont/ my is toebleuen
Nochtans den Heere/ weerdichst verheuen
Moet ick den lof gheuen/ en anders egheene
En segghen/ niet ons/ maer uwen naem alleene
Moet in tghemeene/ prijs en eere gheschien
Hola wie ist die ick ghinder heb ghesien
Die my wilt bien/ soot schijnt/ salutatie/
Het is duechdelijcke inspiratie
Wiens conuersatie/ my is aenghename

Duechdelicke inspiratie

O Rechtueerdighe rijcke mijn vrient eersame
Tot uwer vrame/ soeckick v bywesen
Want v manieren reyn wtghelesen
Weerdich ghepresen/ my wel behaghen
Maer een sake moet ick v stoutelijck vraghen
Sonder vertraghen/ wilt my daer op antwoorden
Soo mueghen wy tsamen wijslick accoorden
Alle die gheerne hoorden des duechts doctrijne
Wijslijck begaeft werden/

Rechtueerdighe rijcke.

Telcken termijne
V als een diuijne/ ben ick bereet
Te antwoorden met goet bescheet
Weer ghy van lief oft leet/ wilt maken mentie

Duechdelijcke inspiratie.

My wondert wat dat is v intentie

Die soo grooten credentie/hebt op de weerelt
Door uwen grooten rijckdom bepeerelt
Dat ghy soo slecht verkeerelt/ v noch wilt houwen.

Rechtueerdighe.

O inspiratie vol alder trouwen
Wilt my ontfouwen/met wijsen rade
Wat sou ick alderbest dan/ vroech en spade
Schouwende tquade/mueghen bedrijuen
Op datter duecht/door mocht beclijuen
Tmoet hier doch al blijuen/dat my God heeft verleent
Van dlichaem sterflijck/met de siele vereent
Sijnen nootdruft ick meent/daer af mach verweruen
Ick heb ghelts ghenoech bosschen en eruen
Twelck sonder bederuen/tot elcken keer
My is aenwassende soo lanxs/ soo meer
Maer ben int ghebruycken teer/ick moet bekennen

Duechdelijcke.

O rechtueerdighe rijcke ghy sout v wennen
En altoos mennen/ sonder verneren
Tot de comenschappe/en die hanteren
Gheen oorboirlijcker vseren/na mijn propoost
Want alle landen/suyt/west/noort/en oost
Profijtelijcken troost/hier door ghenieten
En al dat den mensche aengaet/sonder verdrieten
Sietmen hier door vlieten/ ouer de werelt wijt/
Inbrenghende/neeringhe/ en profijt
En waer door wort beurijt/de schamel nacie

Rechtueerdighe.

Tis waer/maer(soo ick hoore)groote fallacie
Dits darguacie/daert in gheleghen// is
En hierom my sulcks dickwils teghen//is
En qualijck gheneghen// is/daer toe mijnen gheest

Duechdelijcke.

Rechtueerdicheyt/de suyuer comenschappe eest
En aldermeest/ sal een Coopman prospereren
Die sijnen naesten rechtelijck wilt tracteren
Wel hem die met sulck practiseren/gheriefde
Uyt sijnen naesten/hier comt broederlijcke liefde
Die sulck oyt briefde/ en daer toe verweckende
Is yeghelijcken/duechtsaemheyt ondeckende
En elcken treckende/tot caritate.

Groe.

Broederlijcke.
Die rechtueerdich wilt handelen/tsy van wat state
Sal niet sijn eyghen bate/ alleene soecken
Maer ghemeynen oorboir/met stout vercloecken
In alle hoecken/moet laten blijcken
En gheen eerlijcker ghewin en mach den rijcken
Beter ghelijck/en tot sijnder commoditeyt
Dan daer niemant duere(metten cortsten gheseyt)
Schade/oft hinderlijckheyt/ is nakende
Maer altoos wt liefden neerstich wakende
En oock hakende/ om sijnen naesten bruerlijck
Te voorderen voorspoedich/
Rechtueerdighe rijcke.
Mijn herte puerlijck
Is daer toe beruerlijck/en ionstich onsteken
En hierom moeten wy tsamen spreken
Om met duechdelijcke treken/een neeringhe
Te handelen/ dit is al mijn begheeringhe
Want v vercleeringhe/ is my bequame
Broederlijcke.
Soo wilt dan de comenschappe lossame
Ouer al aenghename/cloecklijck aenueerden
Om uwen naesten/met rechtueerdich volheerden
Hier op der eerden/noottelijck by te stane
Maer/den woecker en pijnt gheensins aen te slane
Tot desen vermane/moetdy v voeghen
Duechdelijcke.
Soo suldy God en den mensche ghenoeghen
En gheen wroeghen/en sal v conscientie
Gheuoelen/als alleenlijck v intentie
Met diligentie/sulcks is voortstellende
Broederlijck.
Want metter maten(soo de schrift is mellende)
Salmen v sijn tellende/daer ghy mede gheeft
Daerom een Coopman is weert dat hy leeft
Die rechtueerdicheyt heeft/in als vercoren
Duechdelijcke.
Een voetsel voor den armen is hy ghebozen
Voor een stadt ghesworen/eenen lof manierlijck
En voor een landt een prosperiteyt cierlijck
Met sijnen handel bestierlijck/duecht en eere

Broederlijcke.
Dit/om dat gheuende/tot elck en keere
Na der wijser leere/ en dats v dats mijn
Duechdelijck.
Soo wel int verlies gheruft/moet hy oock sijn
Sonder gheueyst schijn// als int winnen abondant
Broederlijck.
En van sijn winninghe mildelijck de hant
Aen elcken cant/wt reycken den aermen
Duechdelijcke.
Want rechtueerdicheyt doet liefde verwermen
Maer die swermen/na onrechticheyts paden
Al dat onduechdelijck is/ sy versmaden
En tot quaet raden/auont en noene
Broederlijcke.
O Rechtueerdighe rijcke/ met wijsen doene
Pijnt v dan te spoene/ na sulck hantieren
Want alle neeringhen die men mach versieren
Door tregieren/der comenschappen vroet
Crighen voortganck/en orboorlijcken voorspoet
Ja de lantman die moet/ hem hierop betrouwen
Duechdelijcke.
Die schipman die sou oock moeten flouwen
Wert hy niet onderhouwen/ neerslich hier duere
Peghelijcks hantwerck/ waer cleyn van valuere
Als cooplieden puere/daer toe niet en menden
Broederlijcke.
Die van deen stadt/ elcks werck/in dandere senden
Jae in alle enden der werelt wijt
Duechdelijcke.
En al om te voorderen het ghemeyn profijt
Daer de rijcke telcker tijt/moet om arbeyen
Rechtueerdighe.
Der cooplieden lof dan/in alle contreyen
Machmen wel verbreyen/soo ick bemercke
Die rechtueer dicheyt stellen te wercke
Daer ick na hercke/ met eerlijck ghewin
Duechdelijcke.
Rechtueerdighe rijcke/stelt uwen sin
Met een wijs begin/tot sulcken handel reene
Soo suldy uwen naesten helpen wten weene

En

En niet alleene/v seluen maken rijcke
Maer al de ghene/die met v int ghelijcke
Vseren die practijcke//suldy oock goeyen

Gruerlijcke.

De rechtueerdighe sal als den Palmboom bloeyen
Sijn vruchten sullen groeyen//seer menichfuldich
En hierom een ghetrou coopman verduldich
Een stadt ghehuldich//verciert en verschoont

Duechdelijcke inspiratie.

Die sijnen ia/ia/en sijnen neen/neen/betoont
En onghehoont//trouwelijck gaet sijnder veerden
Daerom/soo orboorlijck/en soo groot van weerden — Conclusie.
Als op der aerden//is der sonnen schijn
Soo orboorlijck als oock den dau mach sijn
Tot elck termijn//den cruydekens ghuerich/
Soo orboorlijck als den landtman labuerich
Int bouwen volduerich//is op de weerelt
(Al wort hy somtijts nochtans verkeerelt/
Maer weerdich bepeerelt//in alle ghehuchten/)
En soo orboorlijck(die droochte doet vluchten)
Is alderhande vruchten//den reghen soet
Soo orboorlijck als oock der riuieren vloet
Wesen moet//elck landt en natie
Alsoo orboorlijck oock/sonder fallatie
Dits darguatie/sijn ons altsamen
Die cloecke cooplieden vol alder vramen
Die na tbetamen//met wijsen verstande
De gherechtichept trecken te hande
En te water te lande//sonder versaghen
Hitte/en couwe/moeten verdraghen
En dan by vlaghen/noch perijckel en schade

Rechtueerdighe rijcke.

O inspiratie/seer wijs van rade
Vroech en spade//wil ick my dan/ daer na voeghen
Wien en sou /dien handel niet ghenoeghen
Daer oyt op loeghen//alle goey ondersaten

Gruerlijcke.

En die alle neeringhen coemt te baten
En landen/en staten/behulpich eenpaerlijck

Duechdelijcke inspiratie.

Aen de vermaerde stadt van Antwerpen claerlijck

Blijct alsulcx waerlijck//sonder falen
Gzuerlijcke.
Een bloeme van weerden
Duechdelijcke inspiratie.
Daer duytschen en walen
Haer honich wthalen//tot allen stonden
Gzuerlijcke.
Haren lof waer quaet om vermonden
Die door des comenschaps vonden//groot is gheacht
Duechdelijcke.
Dies haer van als/tot allen rijcken wort toebracht/
Daer een elck na wacht//van binnen/en buyten
Rechtueerdighe.
Dies wy groeyende Goubloemkens haer int sluyten
Moet ons ionste uyten//sonder vercleente
Duechdelijcke.
Haer wenschende/en al de ghemeente
Met goede vereente/een weluaren duechdelijck
Rechtueerdighe.
Soo mach sy prosppereren/en vruechdelijck/
Hanteren iuechdelijck/des comenschaps sede
Gzuerlijcke liefde.
Gzuerlijcke liefde/en minsamighen vrede
Sonder onlede//sal hem dan naren
Om namaels te verweruen deewich weluaren.

Pro-

Tſhertoghenboſch.

Preſentacie.

Ghelijck therte dorſt na de claer fonteyne
En den crancken verlangt na den medicijn
Soo hebben wy Goſſchelierkens ghemeyne
Na v broeders wt Jonſten verſaemt ſeer reyne
Hier in Antwerpen ghehaect om by v te ſijn
Op dat den bandt des vreedts heel ruſtich en fijn
Met een vaſt accoordt gheduerich ſou cleuen
By ons/ghelijck hy dede door der liefden ſchijn
Met Dauid en Ionatha ſoot is gheſchreuen
Dies vrienden met vrienden hier by meer leuen
In vruechden dan by veel gheſchencken preſent
Hoe wel wy van tſelue oock niet en ſneuen
EN ſulcx een teecken is datmen de vrienden kent.

Tot sulcker intentien wy ons deuijse
Hier brenghende presenteren eendrachtich
Hoe wel na des ouden wets voorgaende wijse
Soo ghy muecht sien by figuerlijcken prijse
In Genesi ons voorghescreuen sachtich
De Heere losbaer eewich goet en almachtich
Hem verthoonende in dbosch vierich gloeyende
Gheboodt Moysen sijn knecht hoedende voordachtich
Sijn schaepkens/dat hy hem sou sijn ontschoeyende
Ghehoorsaem sijnde/was hy hem spoeyende
Terstont/en volbracht des Heeren ghebodt
Wel hem die na den gheest dit is bevroeyende
Altijt obedient den Heere sijnen Godt.

Tis reden dat wy dit exempel voor ooghen
Houden/en met Moyse Godts knecht vercoren
Ons der quader begheerten/des vleesch verhooghen
Dwelck alle duechden hier doet verdrooghen
Ontschoeyen/op dat wy alle orboren
De benedictie vast toe ghesworen
Abraham en sijnen zade in eewicheyt
Die wy in Christo volcomelijck sporen
Die ons wt den diensthuyse Pharaonis leyt
Wt tsyants ghewelt/en daer by heeft bereyt
Een seker woonstede die eewich blijft staen
Door sijn ghenade heerlijck wt ghebreyt
VVel hem die hier stelt sijn betrouwen aen.

Dit present eel Princelijcke Violieren
Wilt in dancke nemen/na der liefden aert
Want metter liefden seer reyn van manieren
Die nijdt/en discoort van haer gaet stieren
Canmen best vercieren//Rhetoricam vermaert
En soo haer beminders wt Jonsten vergaert
Hier aen midts eendrachticheyt blijuen ghebonden
Sullen sy soo ons volghende figuer verclaert
Oock wel met minnen scheyden tallen stonden
Wie op haer wel gheheyde vaste gronden
Timmert/oft boudt/en maect hier sijn werck niet slecht
Hierom seytmen/en tis oyt soo bevonden
Daer liefde de peerden drijft, gaet de waghen recht.

TSHERTOGENBOSCH

DEn Olmboom soo Plinius bescrijft//rustich
Jonck sijnde/wel staende in sijnen fluer
Wordt een vriendinne/wiens vrucht beclijft//lustich
Der wijngaerden ghenoemt door tionstich favuer
Dat hy bethoont/want soomen merct op sijn labuer
Leent hy den wijngaert sijnen stam/oft struyck minlijck
Om aen te wassene/ en met sijn bladers puer
Bedect hy hem voor der sonnen hitte finlijck
Dies Tortelduyfken dat altijt liefde inlijck
Tot haer gaeyken draecht/hier op haer dick onthoudt
Als eenen besonderen boom die sy kinlijck
Bemindt/vrucht en solaes/daer by is ghewinlijck
Dwelck men v figuerlijck hier nv eerst ontvoudt
VVel hem die op dmorael van desen recht boudt

Insghelijcr sal de mensch oock soo leuen//hier
Met sijnen naesten in alle ghehuchten
Hem als eenen goeden boom tot dienst gheuen//fier
Ens yeghelijcr/op dat sulck/ door sijn goey vruchten
Sijns vry ghenicte/en soo voorts sonder cluchten
In duechden groeye/ghelijck de wijnrancke doet
Daer Christus af spreect door sijn woort soet om luchten
Hier by elcken gheuende een exempel vroet
Oock op dat/dat tortelduyfken den gheest Godts soet
Als des christens gaeyken duer liefde playsant
Op hem mach rusten/ en hy soo metter spoet
Als een beminder/ia recht bewaerder van tgoet
In viericheyt blijft groeyende triumphant
Reyn liefde thoonen is des wets volcomen bant

Den Olmboom nv als eenen dorren struyck//siet
Oudt sijnde/wiens groeytsel schier is vergaen
Ghelijck ons claer het natuerlijck ghebruyck//biet
En wy ooghenschijnlijck oock voor ons sien staen
Wort vanden wijngaert/die van hem eerst had ontfaen
Secours/en troost/weder om soot oock is nootlijck
Becleedt/bedeckt/met sijn groen rancrkens saen
En veelheyt der bladers/op dat hy niet blootlijck
En sou staen/oft schijnen verwesen dootlijck

Ghelijck

Ghelijck een dor houdt daermen luttel op acht
Dus dmorael van desen broeders minioortlijck
Niet en leert dan trouwe en minne grootlijck
Twelck van alle menschen moet sijn verpacht
VVijs is hy, die de waerheyt met verstant beuracht

Hier sal een ieghelijck wel by mercken//claer
Dat soo desen wijngaert desen boom weer verschoont
Dat soo deen deught/ dander leert stercken//daer
En trouwe met trouwe behoort tsijne gheloont
Voor de liefde die ons Christus heeft ghethoont
Als den boom daer wy by moeten groeyen al
Wassen/toenemen/sullen wy onbecroont
Weer liefde thoonen aen de sijne groot en smal
Die hier oudt en verdort schijnen in tswerelts dal
Nochtans eewich voor hem groeyen en bloeyen
En soo doende/daer hy ons toe helpen sal
Sullen wy wel vast staen tegen sboosheyts aenval
En als boomen wel gheplant in Christo groeyen
Door Godts ghenade die ons al wil behoeyen

S ij *Persona-*

Tgoethertich vermueghen.
In consten verhueghen.
Discoordich voortstel }ij. sinnekens.
Onvvetentheyt.
Simpel van Verstande.
Rechte kennisse.
Des vvaerheyts bevvijs.

Tspel van sinne.

Tgoethertich vermueghen.
DOnbegrijpelijcke vroedtheyt des Vaders ient
In consten verhueghen.
Donwtsprekelijcke goetheyt des soons verheuen
Tgoethertich vermueghen.
De lieflijcke soetheyt des heylichs gheests bekent
In consten verhueghen.
De eenighe fonteyne daer bouen schreuen
Tgoethertich vermueghen.
Den schat der ghenaden/ia deewich leuen
Met alle goede gauen/en Consten vry
In consten verhueghen.
Dus wt coemt gheulo ten/wenschen wy euen
V broeders voor een salutatie bly
Tgoethertich vermueghen.
In wiens namen/en salicheyts/vermueghen wy
En alle constenaers wel mueghen beghinnen
Sonder dwelck gheen goet werck/hoe schijnlijck het sy
En gheschiet/als wijt na den gheest recht versinnen
In consten verhueghen.
Der hoochster consten gratie vol minnen
Dats Godt in sijn woort kennen/hem nemen aen
Sy hem die dese vraghe dede bekinnen
Dwelck den mensch aldermeest verweckt tot consten saen

Tgoethertich vermueghen.
Ick hope datse tot een stichtelijck vermaen,
Den toehoorders lieflijck sal worden ghesolueert
Midts warachtich bewijs en skennis bijstaen
Die den simpelen verstande gheincliniert
In consten verhueghen.
Ter duecht dickmaels hebben gheleert gheinstrueert
En tot cloecker kennissen ghebrocht edelijck
Daer Gods eere oock door wordt ghepubliceert
En des naestens profijt vermeerdert sedelijck
Tgoethertich vermueghen.
Wel hem die de Conste beminnen vredelijck
Insiende waer toe sy ons is ghesconcken
Wat oorboor/profijt/sy den mensche redelijck
In brenght/ diese waer neemt/als een van sgheests voncken
In consten verhueghen.
Veel soeter dan claren dranck met dorst ghedroncken
Is sy den ghenen diese met liefde smaeckt
Want sy den Mensch/ in onuerstandt ghesoncken
Weer verstandich/tot duechden weckt/en wijser maeckt
Tgoethertich vermueghen.
Diese heeft en bewaert is vrijlijck gheraeckt
Aen eenen schoonen schat bouen siluer oft goudt
En door den Gheest der wijsheyt reyn en onghelaeckt
Als tfundament met Liefde daer vast op boudt
Wel hem die hem constich aen den heere houdt
Discoordich voordtstel.
Waer sijdy nu nichte
Onwetentheyt.
Hier ben ick neue
Discoordich voort.
Hoe gaet v dat inne?
Onwetentheyt.
Als een quaey teue
Die een goey dreue/ crijcht voor haer sterre
Discoordich voort.
Was dat het beghin?
Onwetentheyt.
Jaet/soot vander kerre
Eens viel ghinder verre/daert de lieden saghen
Discoordich voort.

Hier moesten wy kennisse in leeren draghen
Oft haer aenslaghen/ons oock sullen dienen
Onwetentheyt.
Wat passen wy op dees Rhetorisienen
Oft ander engienen//die van Conste spreken
Sijn wy van sulcke niet gheheel versteken?
Door ons ouders treken//al sijn wy quadere
Discoordich voort.
Ja wy/ maer v moeder en mijn vadere
Haddent te gadere//wel verdient certeyn
Als negligentie/ en bothoot ghemeyn
Die der consten treyn//stelden in verghetentheyt
Onwetentheyt.
Ghy Discoordich voortstel/en ick Onwetentheyt
Naer ons vermetentheyt//blijuen dies ghedachtich
Dus waer dat men spreeckt van consten crachtich
Moeten wy tweedrachtich/weer teghen rallen
Op datse door ons opstel en aenvallen
Niet recht haer ballen//en sijn wt slaende siet
Discoordich voort.
Lieten wy dees questie solueren iet
Naer haerlieder bediet//ons vruecht sou verduysen
Onwetentheyt.
Wy souwen int eynde noch moeten verhuysen
Oft cleyn bier buysen//metten verachten
Dus radick dat wy onsen toer wel wachten
De catten slachten//die op dmuysken loeren
Discoordich voort.
Ja/en dat wijse doen haer monden snoeren
Door ons beroeren//en vreemt aenhechten
Onwetentheyt.
My dunckt ick souder noch lieuer om vechten
Eer sy souden rechten//haer constich voortstel
Discoordich voort.
Hadick als een heere ouer tvolck beuel
Ick deedtse seer snel//op grauken rijen
Onwetentheyt.
Twaer een cleyn sake lieten sy ons betijen
Oft henen scrijen//wy sonder meer//lasten
Dan altijt willen sy ons op ons seer//tasten
Als caer tsijn teer//gasten// sy moeten subiect//sijn

Discoor-

Discoordich voortstel.
Sy laten hen duncken dat wy inperfect//sijn
En sy heel correct// sijn//door haer constich bestier
Onwetentheyt.
Tis waer/wy hebben schuyms ghenoech op ons bier
Maer wy en willens hier//niet hebben ghesept
Discoordich voort.
Nu nichte/om wel ons voorghenomen feyt
Te doene wiet misgrept//sonder dilaeye
Soo laet ons gaen met Inuidia te raeye
Die vroegh en spaeye//elck informeren// can
En teghen de Waerheyt sterck procederen//can
Wel argueren//can//maer met riguer//quaet
Daer vrede in huys is/dick twist voor de duer//staet
Simpel van verstande/
Dwelck den mensch alder meest verweckt tot consten
Ick Simpel van verstande en bens oock niet wijs
Tsa edel gheesten hier versaemt wt ionsten
Staet by wt liefden hoort wijselijck daduijs
Siet soo elcx herte hier is hakende naer prijs
En den dorstighen verlangt om te drinckene
Haeckt/en verlangt mijnen gheest met iolijs
Na dees solutie weert te bedinckene
Hoe wel Discoordich voortstel dit te crinckene
Meynt/midts onwetentheyt diemen siet faelgeren
Soo hou icx my aen die my daer te winckene
Begost hebben/en sullen conforteren
Tsa Goethertich vermueghen om sgheests stofferen
Met in consten verhueghen/ wilt toch niet toeuen
Comt wilt den verlanghenden secoureren
Op dat mijn simpelheyt v verstant mach proeuen
Tgoethertich ver.
Alle die tot sulcx hulpe behoeuen
Der duechden groeuen//gheerne open saghen
Sijn wy tot dienste na der liefden behaghen
Bij tallen daghen//gheordineert voorwaer
In consten verhueghen.
Simpel van verstande mijn vrient eerbaer
Twaer teghen redenen dat wijs niet en deden
Soo wy de kennisse van rechter wijsheden
Hadden/di. ons noch eens deels is falende sterck
Dan

Dan hier aen ſult ghy nemen v ghemerck
Wy ſullen v dooꝛ Godts ghenadich ghehinghen
Eer lanck by twee goey vꝛiendekens bꝛinghen
Die v in die dinghen// wel ſullen beſcheyden

Tgoethertich vermueghen.

Wy en willender v niet alleen toe leyden
Als leytſlieden die haer leyders verlaten
Dan in eendꝛachticheyt/ om me tonſer baten
Meer kenniſſen van tſelue te crijghene ſiet

Diſcooꝛdich vooꝛt.

Gans hoereuoeten nichte en dacht icx niet
Dat wy onſen clap wat maeckten te langhe

Onwetentheyt.

Hoe ſoo couſijn?

Diſcooꝛdich vooꝛt.

Nu woꝛdick heel banghe
My dunckt ſy ſijn aen darghеren al ree

Onwetentheyt.

Wat ſegdy? gans roock/dat doen ſy ons telee
Nu ſchuer ick ontwee//ſchier alle mijn cleeren

Diſcooꝛdich vooꝛt.

Laet hooꝛen wat ſullen ſy hier eerſt leeren
Wat ſiet als heeren//ſy gheperſoneert ſijn
Luyſtert toe nichte

Onwetentheyt.

Dat ſal ick heel ſijn
Maer al met ghepijn/en herten quellagie

In conſten verhueghen.

Vooꝛwaer hy heeft een ſchoon auantagie
Die luſt en couragie//inde conſte ſpuert
Die Donwetende verſmader niet en ghebuert
Noch hem die hier vuert//Diſcooꝛt tot ſtrijdinghe

Tgoetherthich ver.

Die inde conſte heeft een verblijdinghe
Sal gheen affnijdinghe// van eerbaerheyt maken
Maer tot ſijn meyninghe ſeer wel gheraken
Dooꝛ tconſtich maken//dat ſy elcken vooꝛhout

Onwetentheyt.

Maer wat is toch van deſen ijdelen cout
Ick had lieuer ſmout//van een vette gans

Diſcooꝛdich vooꝛt.

Ghy staet en clapt als wijfs/wa houdt v als mans
Die(als wy) den dans//hier helpen verstaeyen

Onwetentheyt.

Tis al van Conste datmen v hoort craeyen
Wech sulcke draeyen// al ijdelheyt scheeren
Segt hoemen een groot vol backen sal cleeren
Oft de borste smeeren//met een pintken soets

In consten ver.

Discoordich voortstel ghy en deedt noyt iet goets
Noch ghy vol ontspoets//onwetentheyt boos
Wie roept v hier nu

Tgoethertich ver.

Segt meyndy ons altoos
Met herten gheestloos// voorts te quellene
Neen/men sal v hier wat anders te spellene
Om sulcx te vellene//saen voor gaen legghen

Discoordich voort.

Jck weet wel ghy souwet al gheerne segghen
Hoe tconstich dregghen// eerst by moet comen

Onwetentheyt.

Oft waer sy haren oorspronck wt heeft ghenomen
Dwelck ons als dromen//duncken in tschijne

In consten ver.

V discoordich voortstel/donwetenheyts scrijne
Te desen termijne//wordt hier gheopent saen
Op datmen daer door oock wel soude verstaen
Dat naer tswoordts vermaen//de conste vermeerdich
Niet alleen tot vianden heeft onweerdich
Diese soetgheerdich//niet en connen certeyn
Maer oock die door tdiscoordich opstel onreyn
Onwetelijck tgreyn// der Consten versmaden
Als contrarie van deendrachtich toe raden
En tswetentheyts paden//met wijsheyt beset

Tgoethertich ver.

Ghy sijt erfvianden der consten net
Diesmen luttel let//op v fabutatien
Des heeren gauen en goede gratien
Ghy met turbatien//verachtende sijt
Want dit moet ghy kennen al duncket v verwijt
Dat goey Consten altijt//ghiften vanden heere
Sijn/die/soomense ghebruyckt tsijnder eere

Nut in elcken keere// sijn/en ons dienstlijck bloot
Ja soo wel (alsment merckt)als ons daghelijx broot
Daer wy cleyn en groot//na den vleesch by leuen
Discoordich voort.
Wa soo/hadtse vry totten hemel verheuen
Ghy souwes hem gheuen//wel meer met v blasen
Onwetentheyt.
Sy sullen noch inde Conste verdwasen
Oft heymelijck rasen//willen sy soo voort
Discoordich voort.
Simpel van verstande eel ghilde hoort
Comt pijpt met ons accoort//en laetse varen
Onwetentheyt.
Ghy sijt wel daer by/ en ionck van iaren
V lichaem wilt sparen//v seluen beminnen
De Conste en maect niet dan ijdel sinnen
Die veel beghinnen//doet/en luttel enden
Vulle hoopen hebben/ de ghedachten wenden/
Daer men veel ellenden//dick wt siet spruyten
Simpel van ver.
Soo en crijghdy my noch niet wt der muyten
Die woorden en sluyten//niet soo sy souwen
Ick sie ghy en sijt niet wt dan om brouwen
Quaet bier vol ontrouwen//dat ick niet en mach
By dees twee wil ick blijuen in een verdrach
Dus soeckt v beiach// al by ander lien
Discoordich voort.
Ke bloet/ghy en hebter noch niemant ghesien
Haer constich bespien//sal v/als ons/wals sijn
Onwetentheyt.
Ja luttel wolle/en maer veel gheschals sijn
Dat v om den hals sijn//sal eenen strick quaet
In consten ver.
Siet uwer beyder voornemen opiniaet
Hier niemant aen en staet//soo wy sijn ramelijck
Ghy en sijt niet alleen der Consten blamelijck
Noch beschamelijck//diese beminnen ient
Maer den gheuer (dats Godt)diese van bouen sent
Die ghy niet en kent//noch v seluen mede
Tgoethertich ver.
Al wat discoordich voortstel opt dede

Niet

Niet dan tot onwrede//en was streckende
Die altijt den mensch van tgoet is aftreckende
Treyn beuleckende//met vuyl colueren/
Den oorspronck van alle des werelts oprueren
Onijdich becueren//der tyrannen fel
De bloedighe strijden//teghen Godts beuel
Tverradelijck spel//van den beghin ghesticht
Den twist tusschen den vader en tkint opghericht
Thertneckich ghedicht//teghen de ouerheyt
Tsnel aenloopen sonder reghel/wet/oft bescheyt
Eest niet al verbreyt//door v voort drijuinghe

In consten ver.

En ghy Onwetentheyt door v verstijuinghe
En doorh:yts blijuinghe//wat hebdy oyt ghemaeckt
Van Idioten die gheesteloos ongheraeckt
Den Priapum naeckt//in Bachus quartieren
Meer dan Apollinis choor helpen vercieren
Daermen conste vieren//siet vroegh en late
Alle die met v oyt inghinghen de strate
Hebben de mate//der wijsheyt ghefaelgeert
Oft wetentheyt/ daer de heere gheexalteert
Ons door heeft gheleert//sijn weghen condich
Dus swicht hier v valsch voortstel ongrondich
Dat niet soetmondich//maer suer is blijckende

Discoordich voort.

Van ons voornemen en sijn wy niet wijckende
Al sijt ghy strijckende//soot schijnt heel recht
Het iudicium, dan dit bekennen wy slecht
Dat ghy soomen secht//ons veel sijt te sterck
Inden mont/daer sulck op mach nemen ghemerck
Die hier in een clerck// wil worden ghepresen

Onwetentheyt.

Onsen kerf is ijser/wy latent best wesen
Op dat sy lesen//haer lesse voorts ane
Want duerdent noch langher na mijnen vermane
Der schanden vane//souden sy ons ontdoen

Discoordich voort.

Ick en dacht niet dat sy souden wesen soo coen
Met desen sermoen//mueghen wy gaen vijghen
Als meerder man comt/moet minder man swijghen

Tgoethertich vermueghen.

Om dat ghy alleynskens verstandt soudt crijghen
Van deser saken daer wy om laboreren
Mijn vriendt/diende ons seer wel dit argueren
Hoe wel sijt soo niet en meynden aldaer
Hier by sult ghy weten dat de conste eerbaer
Oock vyanden heeft/ en dat haer beminders vry
Veel aenstoots hebben/ tsy verre oft by
Vanden onwetenden discoordich ghesindt

In consten ver.

Wiens woorden/argumenten/als caff voor den windt
Ghy sult laten vlieghen/soo de wijse pleghen
Wetentheyt oft conste moet altijt teghen
Hebben onwetentheyt oft onconste hier
En door sulcx als door een nootsakelijck vier
De conste alder hoochst en best wort gheprobeert

Simpel van ver.

Tis waer ick kent/Redene exponeert
In my oock sulcx door den gheest gheriefelijck
Nv om voorts tonser materien liefelijck
Te comene/soo laet ons voorder treden
Rechte kennisse(hoopick)sal ons bevreden
Met warachtich bewijs soo ghy vlus claer//seydt

Tgoethertich.

Wel aen dan/maer eer wy gaen na thuys der waerh
Daer sy beyde hebben haer residentie
Sult ghy desen mantel tot assistentie
Smaeck van scientie//recht ghenoemt alsoo
Aen doen)waer by dat uwen gheest corts vroo
Sal worden als ghy hoort haer leeringhen vroet

In consten ver.

Sonder smaeck van scientie can niemant tgoet
Als goet/int herte wel gheplanten vast
Hoe wel hy v noch niet gheheel wel en past
Int draghen sal hy hem noch veel beter schicken

Simpel van ver.

Dat hoopick/daer sal ick oock neerstich op micken
Mijn vrienden ick bedanck v der goeder duechden
Die ghy my bewijst/daer therte door in vruechden
Hoe langher meer toe neemt/soo ick gheuoele fiet

Tgoethertich ver.

Souden sy verstaen hebben ons redens bediet/

Siet

Hier waer sy hier comen/recht naer onsen wensche
Des waerheyts bewijs.
Ghenade en vrede van Godt sy den mensche
Die lust heeft in een goede speculatie
Jonste en Liefde door des Heeren gratie
Heeft tot de rechte Philosophye
Die den wijsen wijser maeckt/een melodye
Der sinnen/ die therte best can verfraeyen
Rechte kennisse.
Oock die haer begheerte wel wilden versaeyen
Midts Liefde/Minne en Eendrachticheyt
Met dinghen diemen oprecht door voordachticheyt
Volbrengt/dat sijn Consten goet en expeert
Waer by hem lichaem/en ziele gheneert
Soot wel is vercleert//in verscheyden boecken
In consten verhueghen.
Dats tghene dat wy met ons drijen soecken
En na verlanghen met grooten appetijte
Simpel van verstande.
Tot dyer intentien met vierighen vlijte
Hebben wy herwaerts den ganck ghenomen
Tgoethertich vermueghen.
Niet denckende dat ghy ons teghen soudt comen
Ghelijck ghy nu doet wel tonsen confoorte
In consten verhueghen.
Daer desen onsen vriendt na de behoorte
Ons toe verweckt heeft als Simpel van verstande
Wiens hert ontsteken is met vierighen brande
Door dees vraghe(soo wy sien) die tot duechden streckt
Dwelck den mensche alder meest tot consten verweckt
Die hem imperfeckt//noch al leydt voor dooghen
Daer wy oock beyde die in sulcx verhooghen/
Lust en vruecht by scheppen naer tsrechts conditie
Des waerheyts be.
Voorwaer mijn vrienden/ sulcx eyscht ons officie
Oock eest recht dat deen broeder dander vrientschap thoont
Rechte kennisse.
En datmen weer vrientschap met trouwe loont
Namelijck met trouwe/ die goet en oprecht// is
Des waerheyts be.
Dees vraghe te soluerene die niet slecht//is

Eyscht veel verstants na des waerheyts bewijs
En der Rechter kennissen claer aduijs
Die v hier in/alder best sullen bystaen

Simpel van ver.

Dat hoor ick wel aen v recht vriendelijck vermaen
En is oock mijn bede wt der herten lustich

In consten ver.

Soo ghedenct dan aen/uwen mantel rustich
Smaeck van scientie die hier best toe dient

Des waerheyts b.

Siet eerst en voor al/is v noot mijn vrient
Te wetene dat alle consten om louen
Die goet sijn als Godts gauen/alleen van bouen
Comen/als vanden Vader der lichten ient
Die hy ons wt liefden hier neder sent
Oock sandt/door den gheest der wijsheyt verheuen
Op dat wy hem alleen den prijs souden gheuen
Ja als wilder/en volbrengher der duechden al
Eeren/sonder aen te nemene groot oft smal
Dat eyghen prijs betreft/oft ons selfs weten
Dwelck met Adam is inden appel ghebeten
Teghen Godts ghebodt/soo den gheest openbaert
Want hadde hy hem des aennemens ghespaert
Alsoo dat hy selue wilde wesen reen
Dat Godt in hem vry moeste sijn alleen
Dats kennen/willen/weten/en connen daer by
Hy en waer totten val niet ghecomen vry
Die Christus door sijn doot weer moeste boeten

Simpel van ver.

Dat doet mijn herte al ree meer versoeten
Dan duysent honichraten soo ick beuinde
O Conste dat ick v niet eer en beminde
En meer liefden toe droech van mijn ionghe daghen

Rechte kennisse.

Voorts heeft de Heere na sijn wel behaghen
Alle goede consten soo ghy sult mercken//wel
Ghoordineert tot soucchs versterckten//snel
Als opperste Constenaer/diet al weet en can
Wil/en vermach/dwelck ter werelt gheen man
En doet/hoe constich begaeft oft vermaert
Op dat wy daer door oock midts wijsheyt ghepaert

Sijn

Sijn Vaderlijcke liefhebbende goey-daden
Sijn Constich hantwerck soet bouen sucaden
Sijn wel ghemaecte schepselen goet van cueren
Als hemel/aerde/en alle creatueren
Diemen mach noemen oft den mensch bekent sijn
Souden leeren kennen/hem altijt ontrent sijn
Met loff/prijs/en danckbaerheyt liberalijck
Twelck vele(eylaes)doen al te qualijck
Als die daer meynen dat sulcx al sijnen ganck
Heeft/wt der natueren/na dopinien cranck
Van sommighe Heydens in sinnen ghespleten
Die Godt hier in te danckene vergheten
Als fonteyne daer alle consten wt vloeyen

Tgoethertich ver.

Soo diepe en heb icx noyt connen bevroeyen
Ghy segt de waerheyt o kennisse vol eeren

In consten ver.

Hoe sou de Mensch dit van hem seluen leeren
Oft verstaen/twaer onmoeghelijck warachtich

Des waerheyts b.

Alsmen der rechter waerheyt wel is indachtich
En met goeden verstande de Cronijcken aensiet
Soo inden Bybele en meer andere die/niet
Gheheel besijden den wech en leyden
Vindtmen dit claer/soo wy met ons beyden
(Dat noot ware)wel breeder souden doen blijcken

Simpel van ver.

Soo hoor ick wel na des waerheyts bedijcken
Dat alsulcke kennisse der consten weerdich
Wel tprincipaelste stuck(daer in men volheerdich
Hoort te blijuene/)is naer v meeninghe

Rechte kennisse.

Jaet/die dit niet en weet sonder vercleeninghe
Oft hy schoon is een Constenaer ghepresen
Voor de werelt/die op duytwendich wesen
Oft gaue meer siet dan op den gheuer heerlijck
En weet niet met allen/Maer is afkeerlijck
Godts eewighe wijsheyt diet al vercieren//can

Tgoethertich ver.

Soo wil daer wt volghen naer sgheests aenstieren// dan
Dat sulcx oock is der consten verweckinghe

De

De wackermakinghe/de rechte treckinghe
De claer ontdeckinghe/daert al op staet

Des waerheyts v.

Godt, als al in allen/heeft sijn constich saet
Midts den gheest der wijsheyt ghesaeyt seer sterckelijck
Door de Liefde in hem die altijt werckelijck
Is/maer al tot behoef sijns schepsels playsant
De Mensch meyn ick/die hy oock heel triumphant
Vercoren heeft bouen dEnghelsche natie
En alsoo wat mensch dan door dese gratie/
Daer wy de goede Heere oock dach ende nacht
Om hooren te biddene/wel hem dier op acht/
Ghestiert/ghelcydt wort/ghewesen ghetoghen//net
Als die tpuer ongheualst melck heeft ghesoghen//bet
Wt Godts borsten/tot consten en sal niet falen
Maer een constenaer worden en prijs behalen
Aen sijn werck excellent/en constich besteden
So Beseliel en Ahaliab deden
Aen Tsheeren Tabernakel in Moysis tijden
En meer andere die hen verblijden
Door den gheest der wijsheyt van Godt ghegheuen

In consten ver.

Tis waer alle die den seluen aencleuen
En mach niet ghebreken aen gheenen dinghen
Den gheest der wijsheyt doet willen en volbringhen
Met liefde duerdringhen//al wat Godt begheert

Tgoethertich ver.

Simpel van verstande/daer wort v vercleert
Eenen schoonen sin/daer ghy corts wt sult spueren
De claer solutie die hier moet ghebueren
Wijslijck/figuerlijck/tot des naestens stichtinghe

Simpel van ver.

Voorwaer dats mijnder sinnen een verlichtinghe
Ja een vrueecht mijnder herten/en des gheests solaes
Tsy datmen vindt soo menich onwetent dwaes
Die discoordich ghesindt hier soo luttel op let
Verachtende Godts gauen teghen sijn wet
Gheoordineert gheset/tot sduechs oorboren
Nv moet ick eens vraghen mijn vrienden vercoren
Om alle consten diemen constich mach noemen
Hier onder ghetelt als een derley bloemen

Van eenen coluere? maect my dat toch vroet

Rechte kennis.

De caerte spreect van loflijcke consten goet
Diemen soot schijnt voor behoort te stellene
Daer op wy v dit respons te spellene
Gheuen/siet alle consten hoe danich sy sijn
Als Gods gauen/sijn goet/excellent/en fijn
Want hy goet is diese ons eerst voort brachte
En noyt niet dan goet daer door en wrachte
Aen haer seluen/al sijn sy verscheyden
In thanteren en diueersch wt breyden
Al worden sy schoon van sulcke gheuseert
Tot valscheyt/en bedroch/daer sulck in gloriëert
Ghiericheyt/hoouerdije/en diesghelijcken
Maer dit sult ghy weten dwelck claer moet blijcken
Dat sulcke(die de conste alsoo aenhechten)
Gheen constenaers/noch meesters/maer knechten
En sijn/ia botte Sathans engienen
Misbruyckers des goets/die niet en verdienen
Dan loon der sonden/en der sielen schade
Al moeghen sy hier schoon naer tswerelts rade
Eere/grooten naem/en veel goets becomen

Tgoethertich ver.

Tis waer/die de redene tot sijnder vromen
Waer neemt/moet bekennen sonder teghen segghen

In consten verhueghen.

Hei/soo soumen der consten duechde wtlegghen
Simpel van verstande,hoe gaet v dat inne?

Simpel van ver.

Seer wel/en soo ick hier by oock versinne
Sullen wy noch voorder den cloot sien loopen

Tgoethertich ver.

Mijn vrienden wilt ons noch hier by ontknoopen
Welcke consten na des waerheyts beschouwen
Men dan voor de loflijckste sal houwen
En die den mensch meest sijn dienende hier

Des waerheyts b.

Godt in sijn woort kennen,hem aennemen fier
Door dbetrouwen,met wercken der caritaten
Is de principaelste die ghy moet aenvaten
Want sy en is niet alleen profitable

Vlichaem/maer oock der zielen/en laudable
By alle Godts vruchtighe Constenaren
Die duer haer/ voor Godt ghenen arbeyt en sparen
En haers naestens profijt sijn soeckende spoedich
Oft ghy schoon hadt alle Consten ouervloedich
Diemen noemen mach/ is v dese absent
Soo ist al niet/ waer ghy v henen went
Dit voor al toch prent// in v memorie.

Rechte kennisse.

Voorts lesen wy in menighe Historie
Onder Vaderen schriften en ander Boecken
Inden Philosophen die duer sgheests vercloecken
Der wijsheyt van veel Consten hebben ghescreuen
Maer onder vele werter by sonder seuen
Ghenoemt/ nootelijck/ goet/ en aengename
Te wetene/ die seuen vrye eersame
Diemen oock niet recht en can leeren noch kinnen
Dan doer den gheest der wijsheyt vol minnen
Die des menschen herte hier ierst toe moueert
Duer die liefde/ daer sulcke dan mede studeert
Hier inne/ mits een loflick neerstich ghespan
En diese dan na den rechten aert wel can
En voort constich ghebruyckt met scientie
Is sijnen naesten een assistentie
In veel dinghen die den Heer behaghen
Soo in tijtlijcke/ diemen hier na moet iaghen
Als borgherlijcke saken en polityen
Oock in gheestelijcke die de ziele verblijen
En therte bevryen// van boese rancueren.

Simpel van ver.

Wilt ons die doch noemen soot mach ghebueren
Met haer virtuyten/ ingenieuselijck
Want op die ben ick heel amoreuselijck
Ghesint/ dat weet die Heere almachtich.

Des waerheyts b.

Thoon. Der seuen vrye constẽ. Dat sullen wy doen duer liefde eendrachtich
Als vanden gheest der wijsheyt daer toe verweet
En op dat ghyse mueght leeren kennen perfect
Sullen wijse v oock figuerlijck thoonen
Siet/ dit sijnse tsamen tot tsmenschen verschoonen
Gonstich/ en dienstich/ hen presenterende

Die

Die eerste soomen v is declarerende
Is Arithmetica schoon en excellent
Een Moeder der Consten die diligent
Leert tellen/ cijfferen/ en rekenen vast
Dwelck den Mensch in sijn hanteringhe wel past
By sy Coopman/ Ambachtsman/ en soo voorts ane
Rechte kenniss.
Die tweede oock schoon en lieflijck van ghedane
Is Grammatica seer dienstich by desen
Die constich den Jonghers leert schrijuen en lesen
Tot mans van verstande maeckt/ in allen percken
Wijse scholieren/ en gheleerde Clercken
Die om versthercken// der goeder seden
Tot dienst der ghemeynten/ en tlants bevreden
Noot/ goet/ en bequaem sijn/ soot die reden bediet
Des waerheyts b.
Die derde dat is Dialectica siet
Die met corten woorden leert disputeren
Verscheyden argumenten rustich proberen
Questien solueren/ /met cloecken verstande
Oock al seer dienstlijck in tswerelts warande
Om te doen zwichten twistighe discoorden
Tusschen ghebroeders/ en hen die veel woorden
Sonder discretie ghebruycken sottelijck
Dwelck niet alleen by den Poëten spottelijck
En is/ maer oock den verstandighen misgrieflijck.
Rechte kenniss.
Die vierde dat is Rhetorica lieflijck
In midden ghesetten als verheuen bouen
Principael dienstich en weerdich om louen
Den mensche/ wel hem diese in eeren houdt
Sy is een Conste aenghenamer dan gout
Voor groote en cleyne/ als die den gheest verfraeyt
Een Moeder der eloquentien/ duerlaeyt
Met cloecken verstande/ dwelck sy doet wt meten
In alle goede talen/ soo elck moet weten
Met schoonen perfecten woorden ouervloedich
Soo niet alleen Demosthenes/ vrymoedich
En Cicero spoedich/ wel connen betuyghen
Voorts alle Oratuers die haer Borsten suyghen
Oft ghesoghen hebben van dbeghinne lustich

Maer oock alle Rhetorizienen rustich
En beminders hier wt ionsten nv versaemt
Liefde/eendrachticheyt/mate/recht gheraemt
Leedt sy den onbekenden claer voor ooghen
Stichtelijcke Moralen naer tschrifts vertooghen
Gheestelijcke Baladen der sielen profijtlijck
Eerbaer Refereynen die den gheest iolijtlijck
Sijn/sijn haer daghelijcsche Inventien
Monus spottinghe/Midas sententien
Zoylus/Bacchus/en Priapus ghesellen
Leert sy schouwen/dus al haer voortstellen
En is niet dan tot duecht en eere streckende
Des waerheyts v.
De vijffste soomen v is ontdeckende
Is Geometria hupsch en veruaren
Eertijts best bekent den Egiptenaren
Midts den vloet Nylus soo elck can lesen vry
Leert landtmeten/en meer consten daer by
Den menschen seer profijtelijck ouer al
Waer door men veel onrechts en twistichs gheschal
Neder leedt/recht en vrede/leert vseren
Rechte kennis.
De seste dier vele doet recreeren
Is Astronomia die haer constich gheneert
Inden loop des hemels/ de planeten vermeert
Minuten / vren daghen/ maenden/ en Jaren
Veel veranderinghen naer stijts openbaren
Leert sy kennen en recht onderscheyden saen
Welcke conste naer sommighe scrijuers vermaen
Niet alleen Ptholomeus en sijns ghelijcke
Ghekent / ghesterckt hebben door sgheests practijcke
Maer oock Abraham der ghelouigher vader
Des waerheyts v.
De seuenste diet al verhueght te gader
Is Musica een Conste net int volbringhen
Die discanterende fraey accoordt leert singhen
Oock spelen op alle instrumenten goet
Niet als Pan/maer als Phebus en Apollo soet
Ick swijghe van Orpheus constighe sede
En Amphions/alsmen Theben de stede
Timmerde soo de Poeten vertellen

Den

Den boosen gheest die Saulem quam quellen
Heeft Dauid door dees conste oock verdreuen
Den Godt Jsraels daer by deere ghegheuen
Als hy voor Gods Arcke speelde triumphant
Tot loffanghen/gheestlijcke liedekens playsant
Gheeft sy elcken verstant/ midts sgheests bestieren
De neghen Musen soo sy som versieren
Diemen als voesters van dese voor sou// setten
Laet ick drijuen/op datmen sou//letten
Op den gheest der wijsheyt daer sy alle wt spruyten
Simpel van ver.
Soo en hoordick noyt den sin alsoo ontsluyten
Van desen/wie sou met verstande hier teghen
Ghy sout mijn herte daer door wel beweghen
Dat ickse eensdeels sou willen gaen leeren
Rechte kennisse.
Die met smaeck van scientie tot hem keeren
Sullense wel vinden ghelijck ghy hier doet
Dus hout met ons viere voorts aen den voet
En laet v ghemoet//in verstant al waken
Des waerheyts be.
Daer sijn noch veel Consten loflijck int smaken
En goet/ten eersten dat ghijt wel verstaet
Dats wel Regeren der ghemeynten vroegh en laet
En sulcke constenaers wijs en voordachtich
Sijn dobbele eere weerdich waerachtich
Diemen oock ghehoorsaemheyt altijt is schuldich
Rechte kennisse.
Christlijck huys houden vriendelijck en ghehuldich
Teghen een yeghelijck en is gheen cleyn conste
Daer elck mensche/midts der liefden ionste
Op hoort te achtene vry sijn leuen lanck
Des waerheyts be.
Voorts alle ambachten die ient in haren ganck
Gaen/die de heere door sijn wijsheyt vol minnen
Laet leeren/waer mede men den cost can winnen
Sijn oock al consten soot blijckt/goet en lofbaer
Wel hem diese naer haer vocatie daer
Waer nemen/den heere danckende sonder trueren
Hier in/van sijn goetheyt die eeuwich sal dueren
En seer goede gauen niet om verienten
Tgoethertich ver.

Simpel van verstande wilt dit al inprenten
Den gheest der wijsheyt voorts sijnde subiect
Die midts liefde dees goey vrienden heeft verweckt
Die om ons te leerene hier sijn ghecomen

In consten ver.

Hier sijn nu ymmers wel claer tonser vromen
Alle Loflijcke consten ons voor gheleyt
En ontdeckt/soo de Charte beueelt en seyt
Oock tot stichtinghe der toehoorders soot betaemt

Simpel van ver.

Tis waer/ter goeder vren sijn wy versaemt
Dan/ick ben beschaemt// in tionstich bethooghen
En dmoeyelijck behulp/tot des sins verhooghen
Dat ghy my hier doet door v trouwe vaeliant

Rechte kennisse.

Waer toe is de kennisse ons ingheplant
En tredelijck verstant//ons ghecomen by
Dan dat wy malcanderen als broeders vry
Tot dienst souden leuen naer der liefden aert
Die Gods gauen noch consten gheensins en spaert
Besonder aen dien/diese is begheerende

Des waerheyts b.

Hebt lief uwen naesten is Godt verdeerende
Als v seluen/soo volbrengdy de wet
Aldus dan die de liefde achter set
Den Gheest Gods seer net//hy oock van hem iaecht

Rechte kennisse.

Nv mijn vrienden op dat ghy hier tslot mede draecht
En de claer solutie/eens deels bewesen
Voor/en dick gheruert daer de Caerte na vraecht
Na dien dat v sijn ontdect by desen
Alle Loflijcke consten reyn wt ghelesen
Oft ymmers de nootlijckste hier in tswerelts perck
Soo neemt voorts op dees figuere ghepresen
Diemen v hier thoonen sal/noch v ghemerck

Des waerheyts bewijs.

Thoon. Soluteerēde de Vraghe

Siet hier dees personagien sijnde int werck
Byden Gheest Gods der wijsheyt ghecompareert
Liefde en den Mensch daer ment al mede sterck
Beuesten can/watmen van Consten allegeert
Siet/den Gheest Gods werckt/de Liefde opereert
In haer officie/den Mensch ydoone

Wordt wacker/opstaende wel ghemoueert
Aenschout met vreughden der eeren croone
Slechte kennisse.
Waer by ghy verstaen sult na der schriften thoone Solutie.
Dat den Gheest Gods der wijsheyt alleene
Die door de Liefde werckt in tsmenschen persoone
Is/die den Mensch alder meest tot consten reene
Verweckt/als een gaue Gods elcken ghemeene
Diese met begheerte neemt vlijtich aen
Want sonder den Gheest der wijsheyt groot noch cleene
In loflijcke consten en mach blijuen staen
Des waerheyts be.
En daer desen dan is soo met liefde om vaen
Als gheuer/en wilder dat men dwerck volbringt
Wercken/oft consten na des heeren vermaen
Sonder eyghen eere daer in ghemingt
Wordt sulcke niet alleen/daer therte toe dringt
Een constenaer/oft meester/rustich en vroet
Maer crijcht daer den prijs door/daer na elck verlingt
By de Croone der Eeren ghelecken soet
Daer de Vader sijnen soon inde Menscheyt goet
Mede verclerde/door sijn conste rechtueerdich
Als hy hem salfde midts der liefden gloet
Met olie der blijschappen eer-weerdich
Bouen sijn mede ghesellen/dwelck soet-gheerdich
Den reynen constenaers is een exemplaer
Dus wel hem die dit met verstande vol-heerdich
Door de rechte Gods conste is volghende naer
Simpel van ver.
O warachtich bewijs en kennisse daer
Hebt ghy den naghel recht op thooft ghesmeten
Schoonder solutie en mocht men voorwaer
Met claren verstande ons niet wt meten
Ick bedanck v der hoogher wijser secreten
Die ghy my Simpel van verstande daer ontvlecht
De goede heere inden hemel ghesceten
Die wilt v loonen met sijn ghenade recht
In consten ver.
Tis waer den Gheest der wijsheyt eest diet al beslecht
Die den eersten steen leet/die de liefde aen drijft
Die meest inden Mensche/Gods gauen hecht
En alle Loflijcke/goey consten inschrijft

Tgoet

Tgoethertich.
Wie sijn ghedachten hier niet mede en stijft/
Hy sy schoon een constenaer hoe hooghe gheacht
Die is eenen bottaert voor den heere die blijft
Eeuwich/en waerachtich/in sijn woort wel bedacht
Rechte kennisse.
Hierom alle die Consten hebben verpacht
Geminnen/hanteren/oft ionste toe draghen
Sullen den gheest der wijsheyt wt der zielen cracht
Ghehoorsaem sijn/ door der liefden aenslaghen
Des waerheyts b.
Dus voor al sult ghy v naer Godts behaghen
Tot de rechte Gods conste keeren snel
Daer Gods eere ws Naestens dienst tallen daghen
En salicheyt in is gheleghen wel
Rechte kennisse.
Met lof/en danckbaerheyt/in al v voortstel
Sult ghy metter herten totten Heere treden
Niet achten op discoort oft onwetentheyts rel
Daer de Conste dick moet af worden bestreden
Des waerheyts be.
Oock sult ghy dencken uwen tijt recht besteden
Dat wy van ons seluen al sijn ijdel vaten
Daer niet goets in en is morghen noch heden
Van datter Godt in stort wt caritaten
Simpel van ver.
Tis soo waerachtich/ O wat schoonder cieraten
Hebt ghy my/en alle constenaers ghethoont siet
Godt gonne dat wijse al tonser baten
Na den gheest oock aendoen soot de wijsheyt riet
Rechte kennisse.
Eerweerdighe heeren ons simpel bediet
Wilt als Liefhebbers der consten ghelijcke
In dbeste verstaen soot de liefde ghebiet/
Die niet erchs en soeckt/list noch quaey practijcke
Des waerheyts be.
Op dat de Edele reyn Rhetorijcke
In esse bliuen mach door dwijselijck ramen
Van ons/ en dat wy soo in duechden rijcke
Met Christo ons hooft by Godt versamen
Dat gonne ons de heere door sijn grootheyt Amen.

Pro-

Personagien.
VVel dbest vvillen vveten.
Redelijck bevvijs.
Stichtelijck vermaen.

Wel dbest willen weten.
HOe oirboirlijck ons sijn die cloecke engienen?
Cooplieden die rechtueerdich handelen siet?
Tis waer/eenen goeden sin sou hier wel dienen
Door Tredelijck bewijs/ soot de waerheyt riet
Met een stichtende vermaen/ oft gheestlijck bediet
Dat de liefde drijft en leert telcker spatie
Want/wel dbest willen/ als die trecht bespiet
Is mijnen name reyn sonder fallacie
Redelijck bewijs.
Daer toe sal ons de heere gheuen gracie
Tijt en statie/ hopen wy certeyn
Want sonder sijns gheests goede informacie
En canmen sulcx niet ghedoen/die reden is pleyn
Stichtlijck vermaen.
Daer om sijn wy(mijn vrient)naer v begheerte reyn
Alsoo ghenoemt/tuwen dienste vredelijck
Hier ghecomen/wetende dat ghy dedel greyn
Des rechten verstants sult sijn bestedelijck
Redelijck be.
Siet eerst en voor al sult ghy mercken redelijck
Dat coopen/vercoopen door tsrechts na-iaghen
Als handen arbeyt oft wercken sedelijck
Den heere almachtich oock moet behaghen
Soo oock de Cooplieden die haer oprecht draghen
Godt in al haer handelinghe bekinnen
Als den arbeydere die tallen daghen
Int sweet sijns aenschijns sijn broot moet winnen
Stichtelijck ver.
Hoe wel Godt den mensch gheschapen wt minnen
In dbeghin gheboden heeft tarbeydene wel
Niet te coopen/vercoopen soo wy versinnen

X Soot

Stoot v daer niet ane/ duer tsoernufts voortstel
Die Heere voorsiende/ mits sijn ghenade snel
Die tijden/ en des volcx dominatie/ hier
Prijst elcken die hem vreest na sijn beuel
En recht doet/ soot hoort/ in sijn vocatie fier

Wel dbest.

Tis waer mijn Vrienden/ maer turbatie/ ghier
Duer donrecht handelen soomen siet ghebueren
Wil my eens deels tot murmuratie/ schier
Trecken/ en mijnen gheest hier noch betueren
Met een vraghe die ick simpelijck sal rueren
Sonder achterdeel/ schimp/ oft vilonye
Wie sijn die Cooplieden die gherechtich uueren
Haren handel oft coopmanschap/ seght dat ghye?

Redelijck be.

Wel dbest willen weten set sulcx aen deen sye
Dat weet Godt alleen/ die alle herten duertast
Kent/ en siet/ wiens oordeel oock int wye
Eewich recht is/ en blijuen sal onbelast
Maer ick segh v onghetwijfelt ghelooft dit vast
Daer sijnder/ dan tghetal mocht wel meerder wesen
Och of Godt die gratie gaue/ diet al past
Dat sijt waren/ die voeren den naem van desen
Voorwaer duer sulcke inwoonders ghepresen
Sou een stadt vanden Heere ghebenedijt sijn
Daer ons nacomers/ meer goets wt souden lesen
Dan wt veel boecken/ die in tswerelts crijt sijn.

Stichtlijck ver.

Datse meest al wt om eyghen profijt sijn
En swerelts ghewin/ voor des Hemels soecken
Dat ontrouwe/ bedroch/ stercker inden strijt sijn
Dan liefde/ en trouwe/ verstooten in hoecken
Weten wy wel/ oock tswets reghels vervloecken
Dat daer na volght/ dan ons motijf alleene
Js/ daer wy ons toe moeten vercloecken
Vanden oorboor en rechten handel ghemeene
Der Cooplieden/ die ons groot en cleene
Toe comt/ soot wijsselijck voor is begheert
Daerom treckt alleen ons reden te beene
Met goeden verstande die v wort vercleert.

Redelijck be.

Siet

Siet alsulcke Coopliedén goet en expeert
Ons veel verscheyden profijts inbringhen
Soo tijtlijck/en gheestelijck/daer hem by gheneert
Dlichaem met de ziele door Gods ghehinghen
Stichtlijck ver.
Ten eersten houden sy in wereltsche dinghen
De mate naer recht/redene/en wet
Sy coopen/vercoopen/maer sonderlinghen
Ware die ons nut is/dienstelijck en net
Sonder lieghen/bedrieghen/vry en onbelet
Om een tamelijck ghewin soo dat behoort
Niet als de sulcke/die met ghiericheyt besmet
Sijn/ oft metter Joden spiesse rennen voort
Redelijck be.
Haer ia/is haer ia/neen/neen/met accoort
Dies haer Gods segheninghe toe comt ghestreken
Sy sijn haren naesten een hulpe en confoort
In alle benautheyt als hy wordt versteken
Int dborghen/ leenen/en voor hem te spreken
En maken sy haer niet tsoecken als sulcke doen
Die vande rechte liefde sijn af gheweken
En haers broeders armoede niet en bevroen
Stichtlijck ver.
Als andere triumpheren stout en coen
Ja met ouerdaet eens anders goet verquisten
Besoecken sy de huysarmen na Gods sermoen
Niet sparende het ghelt in haerder kisten
Met haren schuldenaers en gaen sy niet twisten
Ter stont voor trecht/als soeckende haer schaeye
Maer gheuen hen lieflijck sonder erch oft listen
Midts pacientie/ respijt/en dilaeye
Redelijck be.
Sy en gaen niet metten baetsoeckers te raeye
Met de groote/die de cleyn op willen eten
Door cracht van ghelde/en niet dan onghenaeye
Haer mebruers de schamel ghemeynte wt meten
Maer ghedencken vry soot de heere laet weten
Tghebodt der liefden dat ons allen leert
Doen/als wy wilden datmen onghespleten
Ons dede/daer hem de boose niet toe en keert
Wel dbest.

Voorwaer sulcke cooplieden sijn weert ghe-eert
Hadder Antwerpen soo thienduysent inne
Dat ghondick haer van herten vry onuerseert
En is oock mijn wenschen door rechte minne
Stichtlijck ver.
Sy vercieren een stadt soo ick versinne
Met al veel schoonder en costelijcker cieraet
Dan men aen Salomon/ia van dbeghinne
Ghesien heeft aen eenich Coninck oft potestaet
Men seyt die in deene recht doet vroegh en laet
En sal in dander oock niet faelgeren siet
Soo sijn dan sulcke Cooplieden door haer daet
In als / ons oorboorlijck naer Tredelijck bediet
Redelijck be.
En voorts soo Tstichtlijck vermaen noch bespiet
Sijn sy ons profijtlijck in meer ander saken
Als maetlijck bouwen/daer darbeyder by gheniet
Die sy eerlijck loonen/en goetwillich maken
Soo datmen hem daer door in vruechde siet waken
Sijn huysghesin voeden eerlijck en tamelijck
Die spijse en dranck met appetijt can smaken
Naer Gods ordinantie seer bequamelijck
Stichtlijck ver.
In neersticheyt/huyshouden/eersamelijck
In dwaer-nemen des tijts/ons van Godt ghegheuen
Dwelck alle negligentie blamelijck
De traegheyt/en veel zonden heeft verdreuen
In een ghemeynsaem recht borgherlijck leuen
In ruste/vrede/minne/en eendrachticheyt
Daer ouders/ en ionghers aen souden cleuen
Soo de waerheyt ons leert met voordachticheyt
Redelijck be.
En door al sulcx/siet na der waerachticheyt
(Dwelck Godt behaeght)legghen sy ons voor ooghen
Een exempel der duecht/ dat tot crachticheyt
Des lichaems en der zielen/midts tswercx verhooghen
Streckt/dat wy ons alle toe souden pooghen
Toch elck in sijnen roep door der liefden bant
Want allen handel voor Godt inden hooghen
Die niet rechueerdich en gheschiet aen elcken cant
Is een ijdel timmeringhe ghesêt op tsant

En

En niet op den steen der gherechticheyt puerlijck
Die haest vergaen moet/als een schaeye aenden want
Door den storm der ongherecheyt stuerlijck

Stichtelijck ver.

Wat batet sulcke coopman/al doet hy suerlijck
Sijn coopmanschap/ dat hy veel schats in-tont
Met onrechtueerdighen handel beuerlijck
Way niet/dan dat hy sijn arme ziele wont
Jae doodet/die de heere subijt en terstont
Van hem eyscht/ na des rijcken mans exempel claer
Die/als hijt in voorspoede maeckte heel bont
Inder nacht sijnen gheest moeste opgheuen daer

Ghelijck be.

Ghelijck roest den ijsere/de motte eenpaer
De cleederen schaeyt/ opeet en door cnaecht
Soo schaden sy de ghemeynte allegaer
Die onrechtueerdich handelen onuersaecht
Maer die rechtueerdich handelen soot Godt behaecht
En sijn niet alleen oirboirlijck haer seluen hier
Maer alle menschen soot de wijsheyt ghewaecht
Midts Gods gratie diemer door siet blijcken fier

Stichtlijck ver.

Dus wel hen die al haer handels bestier
Hier na stellen en alle inuentien
Der onrechtueerdicheyt verlaten schier
Op dat sy rust in haerlieder conscientien
Vinden/en hier na met reuerentien
Godt in sijn glorie mueghen aenschouwen
Diese al bemint die met diligentien
Rechtueerdich handelen en op hem bouwen

Redelijck be.

Wel dbest willen weten wilt dit onthouwen
Van ons stichtelijck vermaen en redelijck bewijs
Soo oirboirlijck sijn die cooplieden vol trouwen
Ons/die rechtueerdich handelen naer dit aduijs
Hier ghenoech bewesen/ dus der liefden accijs
Helpt ons voorts verpachten naer broeders seden
En neemt dit in dancke/denckt tghelt hier om prijs
Daermen scientie aen moet besteden

Wel dbest

Ghy en mocht my (tis waer) niet bat bevreden

Noch schoonder bewijs doen/mijn vrienden vercoren
Des gheests ghetuyghenisse vol soeticheden
Brengt my int herte voorwaer oock alsulcx voren
V/bedanckende moet ick vruechtsoirboren
Nu versta ick den sin en meeninghe goet
Hoe mocht men toch meerder perfectie sporen
Dan ghy my door Gods gratie hier open doet

Stichtlijck ver.

Om voorder te sterckene noch v ghemoet
Maer dwoordeken der caerten leert charitate
Soo sult ghy na desen oock houden den voet
In ws selfs handelinghe wel tuwer bate
En ws naestens profijt/want soo wy de mate
Der liefden aensien na des heeren beuel
En moeten wy niet gaen wt de rechte strate
Noch vanden handel ons voorgheschreuen wel

Redelijck be.

Sijt ghy coopman/ambachtsman/tsa voecht v snel
Ter duecht/ en voert v handelinghe fijn
Tot profijt uwer sielen/schoudt des booshey ts spel
Dat goede seden verderft telcken termijn

Stichtlijck ver.

Soo sult ghy alle menschen oirboirlijck sijn
En besonder de plaetse daer ghy resideert
Ja blincken voor Godt verre bouen den robijn
In fijn goudt gheset/weerdt gheexalteert

Wel dbest.

Hier mede edel gheesten ter duecht ghemoueert
Eynden wy ons prologhe/die ghy wt ionsten
Int goede wilt nemen/na den aert der consten.

Per-

Patroon vanden aluen.
Aluinne.
Peerken van Tuyl.
Coppen van Mal.
Maes van Keyendael.
Heyn van Sotteghem.
Groote Laudate.
Lijs Roomclosse.
Ionckvrou Dante.
Vrou Schieloose.

Factie.

Den Patroon vanden Aluen.

ALuinneken wijf wou ons toe dick caluen
Dat ick coste aen veel vets gheraken
Ick(als meester en Patroon vanden Aluen)
Sou al dit volcrken met mijnder saluen
Terstont wel bestrijcken voor alle saken
Ick canse/ die na tstof vander muelen haken
Daer de keye maer lotert aen den eenen cant
Hier mede ghenesen/ dats noch sotter maken
Soo elck can mercken aen mijn daden playsant

Aluinne.

Tis waer lief man/ ghy hebt seer schoon verstant
Maer sijt ghy een eel quant//en fraey van tueren
Soo helpt eerst voor al v naeste ghebueren
V vrienden/en maghen/die ons volghen naer

Patroon.

Mijn vrienden waer sijnse

Aluinne.
Wa siet hier en daer
Die haer paer// en paer/by een wel schicken.
Patroon.
By den rebben daer moest ick wel scherp op micken
Mijn Busse na quicken//die wel vol en soet is
Wel wat segdy Gasten/ den Windt of hy goet is
Sal die Muelen wel draeyen al fijn van passe.
Peerken van Tuyl.
Ja sy Patroon latet cooren van den tasse
Voeren na der casse//tsal wel wesen.
Coppen van Mal.
Ghy moet ons van onser sieckten ghenesen
Die wy met desen// al hebben ghecreghen.
Maes vau Keyendael.
Gestrijckty ons niet wy blijuen verleghen
Als thuylaerts verslegen// van keydaels winden.
Heyn van Lottegem.
Ghy en moet gheen Broodt sluyten voor die vrijnden
Noch Salue sparen voor dees compangye.
Patroon.
Voorwaer ghy en quaemt noyt soo wel te tye
Met herten blye// sal ick v nv helpen.
Maer eer ick uwen commer al wel mach stelpen
Moet ghy my v namen hier fijn ontdecken.
Peerken.
Peerken van Thuyl bekent op veel plecken
Heet ick/ en mijn Wijfken groote Laudate
Die dick Tousterweel inde botermelck strate
Hebben ghewandelt als Liefkens tsamen.
Patroon.
Wat dunckt v goey lien/ sijn dat niet schoon namen
Jaet naer ubetamen/ sonder buyl of blutse
Maer waer lettet v meest.
Groote Laudate.
Recht onder sijn mutse
En my onder mijnen doeck soo ick meene
Patroon.
Daer lettet hen meest alle groot en cleene
Nv tsa staet by/ ick salt ons wel cloeck coken
Peerken.

Soo strijckt wel stijf.

Groote Lau.

Houdt/ ghy sult mijnen doeck cronke
Ha ha/ dat helpt my tot aen mijn herte.

Patroon.

Mijn salue en brengt niemandt gheen smerte
Al duertreckt/ en loopt sy nochtans wel dat hoot.

Peerken.

Maer seght hoe heetse?

Patroon.

Stultorum sonder noot
Daer veel Meesters groot// dick sijn me bestreken.

Peerken.

Sy sal wel boet doen aen onse ghebreken
Nu tsa hier andere/ wy sijn ghepaeyt.

Coppen van mal.

Siet hier Coppen van mall/ seer wel ghegaeyt
Met Lijs roomeloose/ mijn wijf seer stout en coene.

Lijs roomeloose.

Patroon strijct ons oock wel/ wy hebbens van doene
Want auont en noene//worden wy ghequelt
Met deser plaghen.

Patroon.

Wel/ en al sonder ghelt
Al en sou ick oock gheen salue behouwen
Nu laet my eer st wel u troongien aenschouwen
Of daer noch vouwen//der wijsheyt aencleuen.

Coppen.

Die hebben wy teghen t kalfs hoot af ghewreuen
Dat te blacsuelt eertijts eens was ghellaghen.

Patroon.

Jck sie wel ghy sijt van mijn naeste maghen
Dies ick u toe draghen//moet ionste sterck/ saen
Longheren/ dit sal heel fijn in sijn werck /gaen
Comt al vry int perck/staen/ sonder langher beyen.

Lijs room.

Patroon van blyschap gheuoelen wy die keyen
Duer cracht van u salue alree daer loteren.

Coppen.

Ghelijck die pappe goet is der boteren
Soo is dat goet voor onse hoyen cranck.

Patroon.
Ghy sulles my weten noch grooten danck
Ouer seuen iaer dat moetty wel weten vry
Coppen.
Nv Maes van keyendale comt ghy oock by
Met iongkfrou dante dat aerdich teefken
Maes van key.
Dat doen wy al quantken
Jongkfrou dante.
Siet Patroon neefken
Wat dunckt v/ van ons twee naer/ v vermeten
Patroon.
Ghy hebbes al veel meer dan ghy selfs wilt weten
Hier blijues/ wel twee oncen onghebueselt
Ghy hebt bey al te wel aen tcalfs hoot ghepueselt
Soo ick wel can sien/ sonder tortsse oft brille
Maes.
Patroon ken achts niet laet draeyen die spille
Strijckt/ thoont v grille//soo ghy best cont en mueght
Dante.
Ghy hebter soo veele met v salue verhueght
Twaer schade bleefse aen ons nv achtere
Patroon.
Ken heb/ noyt schande/oneere/noch lachtere
Hier door behaelt/ noch aen gheen driakel/ goet
Dante.
Voorwaer my dunct datse alree mirakel// doet
En datse gaet wercken/ van onder tot bouen
Maes.
Wy souden v voor een vry santken louen
Haddy een heylich daeghsken maer eens int iaer
Dante.
Wacht/wacht/Heyn van sotteghem treet oock vast naer
Met Vrou schieloose/door een cloeck bedrijfken
Heyn van sot.
Heer Patroon/ siet dat ghy my/ en mijn Wijfken
Niet en vergheet/ al comen wy op dleste
Patroon.
Sotteghem en schieloose/ghy sijt die beste
Die beyde wel cont met uwen clater/ rallen
Dat ghy van mijnen hals/ moet int water// vallen

Ghy

Ghy moetes meer hebben dan dander tsamen

Vrou schieloose.

Vry/met beyden handen al sonder schamen
Ghy sijt toch sie ick een goet Meester van deghe

Patroon.

Sants roock daer was my uwen nues inde weghe
Certeyn ghy hebter daer eenen die ghewis is

Heyn van sot.

Ick heb eenen domphooren/die goet en fris is
En mijn wijf een troongie/om potten te cleerne

Schieloose.

Tis waer om ionghe tatolfs te verueerne
Wisten wy wel raet al waerder oock sesse

Patroon.

Nv laet my noch eens sien elck aen v blesse
Of ghijs al ghenoech hebt hier voor dees reyse

Heyn van sot.

Ja wy/ maer hoort waer ick op sta en peyse
Sout ghy al ons susters en bruers soo bestrijcken
V sou wel een salf busse soo groot ghelijcken
Als een Hombergher tonne oft iopen vat

Patroon.

Men vint aluen om vele in elcke stat
Maer siet aen dat blat// steeck ick een spelle

Coppen.

Peerken van thuyl/hoe eest eel ghesellet
Die salue gheeftse oock confortatijf

Peerken

Sy leet my en worstelt lancx en dweers door dlijf
Maer meest gheuoel ickse bouen in mijn topken

Maes

En daer gheeftse my oock al dmeeste clopken
En mijn Wijfken oock soot blijckt heel rustich

Heyn

Vrou laudate dunckt my/ wort oock heel lustich
Of neen die vloyen moeten haer bijten

Dante

Dus/ wijsheyt en derf men ons niet verwijten
Die niet ses mijten/ en gou waerse veyl

Laudate

Theeft ons daer elck wel ghewaeyt fijn in ons seyl

M.hadden wy ten deyl// gheweest te gadere

Lijs room.

Wy hooren onsen Patroon als ons Vadere
Hier voor te danckene met eeren grootelijck

Schieloose.

Twaer groote redene als alskens blootlijck;
Met herten deuootlijck// wou hijt ghehinghen.

Peerken.

Neen wy willen hem ter eeren een liedeken singhen
En om hem springhen//vry sonder claghen
Want sulcx sal hem seer wel behaghen
Dus hout al ane met vryen labuere
En singt na/ick sal v gaen singhen vuere.

Peerken

Singt vore

COmt groot en smal// Helpt hier tghetal
En vrueght der sottekens stercken
Gy sonder al// die half sijt mal
En noyt int vroede wercken
Vry onbeschaemt/ ghelijck als wy
Soot wel betaemt// verthoont v vry
Denckt soo ghy sijt ten haluen/eest haest ghewonnen spel
Ons Patroon vanden aluen//sal v met sijnder saluen
Gestrijcken alsoo wel.

Al eest dat grof// der muelen stof
V hoyen heeft door toghen
Der boonen snof// dien ghy spreeckt lof
V noyt en heeft ghelophen
Noch is v noot/meer hulpen hier
Op dat den cloot// wel rolle fier
Denckt soo ghy sijt ten haluen/eest haest ghewonnen spel
Ous Patroon vanden aluen//sal v met sijnder saluen
Gestrijcken alsoo wel.

V niet en weert// daert v noch deert
Wilt vry te kennen gheuen
Als ghy besmeert// sijt onuerueert
Sals v al meer aencleuen
Vry thuyls ghesint/volght desen voet
Siet inden wint// maect goeden moet

Denckt

Denckt soo ghy sijt ten haluen/ eest haest ghewonnen spel
Ons Patroon vanden aluen//sal v met sijnder saluen
Gestrijcken alsoo wel.

Des keyaerts mast//staet hier door-vast
Daer ghy v aen moet houwen
Tcaproenken past//daer elck na tast
Die gaern den alf aenschouwen
Dit blijckt toch claer//soomen hier spuert
Dus treedt vry naer//de bellen ruert
Denckt soo ghy sijt ten haluen//eest haest ghewonnen spel
Ons Patroon vanden aluen//sal v met sijnder saluen
Gestrijcken alsoo wel.

Ghy prinskens fraey/al comdy spaey
Men sal v niet wech iaghen
Des alfkens draey//om v lamaey
Sal v seer wel behaghen
Dus hier op dlest//eer wy dan gaen
Neemt dit in dbest//van ons ghedaen
Denckt soo ghy sijt ten haluen//eest haest ghewonnen spel
Ons Patroon vanden aluen//sal v met sijnder saluen
Gestrijcken alsoo wel.

Preſentatie.

LIefelijck is een groote ſpeculatie
Daer eerlijck met goeder accordatie
De broeders by malcanderen woonen
En men ſiet verblijen menighe natie
Als Rhetorica en liefde weerdt der croonen
Van laurus ghevlochten/doort ionſtich toonen
Op dat de conſte oock ſoude vermeeren
Dies wy abondantia niet om verſchoonen
Van Andtwerpia en notable heeren
Door Rhetorices vruecht met trouwe en eeren
Wy tot Berghen comen touwarts vercloecken
V ionſtich bewijs dat ghy tot ons laet keeren

Goey

Hoey vrienden deen dander wt liefden besoecken
Wy Vruechden-bloemkens slecht int bestieren
Wenschen v vrede wt reynder manieren
Want vrede ons is/wt liefde ghegheuen
Dies wy v Scilders/als edel Violieren
Op dat discordia mach sijn verdreuen
Eendrachticheyt is der gherechtigher leuen
Dus al ons bewijsen verstaet verduldich
Rhetorica heeft een lieffelijck aencleuen
Op dat deen dander sou sijn ghehuldich
Doen wy v min dan wy waren schuldich
Laet onsen tijt in liefden besteden/
Als vloyende beken ist dlant menichfuldich
Daer elck playsant is/in rusten en vreden
Mercurius verweckt wt ionsten reene/
Veel beminders touwaerts groot en cleene
Tot eendrachticheyt daer elck vast op bouwe
Daer maticheyt gulsicheyt verwindt ghemeene/
Vriendelicheyt/eerlicheyt/houdende trouwe
Liefde en Rhetorica/ gramschap en rouwe
Vertreden/ Want twist is cleyn van prijse
Op dat elck Rhetorica in eeren houwe
Presenteren wt liefde wy ons aduijse
En elck met eeren by ons veriolijse
Tis redene dat elck daer nae sou haken/
Soo ick en mijn sustere tselue bewijse
Wel hun die twist schouwen en vrede maken.

PRINCE.

Rhetorica is als een bloeme bloeyende
Als sy haer is met eendrachticheyt moeyende
Sietmen veel blijschappen naert wel betamen
En wantmen door liefden/ twist is wtroeyende
Soo salmen eerlijck wt Jonsten versamen
En minlijck scheyden/vry sonder blamen
Redene gheeft ons goey apparentie/
Wt vrientschappen wy deen by dander quamen
Thoonende liefde/in elcks presentie
En want ons den peys doet assistentie/
En tot voordeele/ doet fortuna drayen
Door Minerua/verlicht met eloquentie
Sietment tsaet vroech en laet van Rhetorica sayen.

Troë-

ano
1561
Der vreuchden bloeme.
VAN BERGEN.

Od heeft den menſch inden beghinne ghemaect
Gherechtich/ootmoedich/onſterffelijck/onghelaect
En had ouer alle dieren heerſchappije
Vꝛede/deucht/maer heeft vanden vꝛuchten gheſmaect
Dooꝛ onghehooꝛſaemheyt/zijnde zijn partije
Dwelck v beteeckent woꝛt ſonder inuije
Dooꝛ tghene dat hier ſtaet ghefigureert
Dit had den menſch eerſt tot zijn melodije
Maer onghehooꝛſaemheyt heeft hem gheinfoꝛmeert
Dwelck v woꝛt bethoont en gheexponeert
Dat hy verloꝛen had onſterflijckheyt en cracht
Sijn eyghen gherechticheyt werdt gheexcludeert
En de duyſterheyt die hem doen werdt ghebꝛacht
Dwelck Nox beteeckent Godinne der nacht.

De duyſterheyt alſt elck wel te recht dooꝛgꝛonde
Beteeckent de doot en oock de ſonde
Het welcke den menſch niet en mocht ontgaen/
Den beet des ſerpents als een dootlijcke wonde
Dwelck hem Onghehooꝛſaemheyt hadde ghedaen
Dus ſuldy dan by Aurora verſtaen
Sy is de Godinne vanden dagheraet
De belofte die den menſch heeft ontfaen
Als dat God den Vader heeft beloeft een zaet
Dat vertreden ſou des ſerpents hooft iaet
En dat de doot haer macht ſou zijn benomen
Op dat den menſche ſoude vꝛoech en laet
Ghetrooſt zijn/dooꝛ de belofte tſijnder vꝛomen
Die wt ghenaden tot hem is ghecomen.

Ghelijck Apollo met zijnder ſtralen
Een lieflijck licht opter aerden laet dalen
Alſoo ghy hier meucht oock luſtijch aenſchouwen
Dat bouen den dach ghaet/ welck niet en mach falen
Hoe wel de duyſterheyt haer fenijn wilt ſpouwen/
Soo is een licht ghecomen vooꝛ mans en vꝛouwen
Welck Chriſtus is/ vooꝛ den menſch ghegheuen
Op datmen dit licht ſoude in eeren houwen
En den menſch hier na eeuwich ſoude leuen

Heeft hy viandt/helle en sdoots macht verdreuen
Dit licht heeft gheuonden datter was verloren
Dus wilt dit licht wt liefden aencleuen
Want het heeft ghestilt des vaders thoren
En den mensch wten nacht int licht vercoren.

PRINCE.

Ontfanckt danckelijck ons simpel aduijs/
Dwelck wy wt liefden nv bethoonen propijs
Al ist slecht willet int beste keeren
Sijn wy niet principalijck sulcx conste wijs
Wy doent altijt Rhetorica ter eeren
Der stadt/en oock v notable heeren
Ist yet ghefalgeert en maeckt gheen mentie/
Laet ons vrede by malcanderen vermeeren
En beminnen dlicht met reuerentie
Getrout opden dach met diligentie
En schoudt de duysterheyt met tijt en spatie
Verblijt deen dandere met eloquentie
Met musica en spel sonder turbatie
Die hem in deucht verhueght tis Gods gratie.

Perso-

Hooch vermeten.
Eyghen eere.
De mensch.
Tbegheerlijck herte.
Neerstich ondersoecken.
Liefde.
Goede Conste.

Tpel van Sinne.

Hooch vermeten.
Waer sijdy nichte?
Eyghen eere.
Wat isser te doene
Hooch ver.
Comt nu int lichte//tpaeyken staet groene
Wilt als de coene//zijn op v hoede
Eyghen.
Wel salt eere wesen/oft profijt van goede
Oft hooch van moede//naer ons beyder aduijs
Hooch.
Hoe cleyn van verstande twaer al gheerne wijs
Elck soeckt schier conste/ naer al v belieuen
Eyghen.
Wy sullender menighe zeer wel gherieuen
Die onsen raedt doen en ons ghelooue
Hooch.
Al is hy constich wy sullen hem beroouen
Van zijn wijsheyt wat hy toch can versinnen
Eyghen.
Daer isser vele die ons seer beminnen
Al warense constich oock bouen maeten
Hooch ver.
Wy en sullen niet meer malcanderen haten
Want wy zijn toch listich in ons handelen

Eyghen.
Jae als wy vrij by wolck moghen wandelen
Jck gheue haer de trompen alte goeden coop
Hooch ver.
Jck doet gheloouen al den meesten hoop
Die by ons verkeeren int breet oft in wije
Eyghen.
Wie sou toch haeten ons melodije
Als ick en ghije//hebben onsen wille
Hooch ver.
Jnt hooch vermeten swijgh ick luttel stille
Dus mach ick my seluen wel machtich noemen
Ten sal my ghebreecken niet aen theroemen
Want ick heb gheweest siet vanden beghinne/
Jck was de vrijere
Eyghen.
En ick v vriendinne
Als ickt versinne//met eyghen eere
Hooch.
Jck ben wel weerdich ghenoemt een heere
Maer ghy sijt cause van veelderley twist
Eyghen.
Dat en doet niet dan uwen schalcken list
Daer ghy den mensche met cont bedrieghen
Wie sou hooch vermeten hy en moeste lieghen
Dus bedrijfdy wonder van daghe tot daghen
Hooch ver.
Daer in hebdy selue dmeeste behaghen
Wildy my verachten/ten is gheen noot
Want wy zijn van veel malicien thoot
Ons subtijlheyt is groot//vol vremder seden
Eyghen.
Ghy waert met Lucifer ghewo rpen beneden
Hier opter aerden/en v boosheyt veruult
Hooch ver.
Neen Eyghen eere/dats alleen v schult
Wy sullen ghelijck onsen loon vercrijghen
Nu daer af ghenoech laet ons wat swijghen
Jck heb wat wonderlijcx in mijn ghedachten
Hier comt recht gaende daer wy naer wachten
Oft wy profijt by hem waren ontfaende

Hem

Hem thoonende eerlijck onse presentie

De mensch.

Wie sal wesen tot mijnder assistentie
Want ick vinde my seluen by nae desolaet
Jck catijffich mensch sonder troost oft raet
Wie sal behulpich zijn my ghemeene
Jck vinde my seluen seer dickwils alleene
Dus ben ick gheturbeert inwendich int herte

Hooch ver.

Wel vriendt zijdy cranck oft waer hebdy smerte
Jck ben in consten alzoo wel gheleert
Want ick heb in alle de werelt verkeert
En ben zeer wonderlijck in mijn practijcke

Eyghen.

Jn consten en is niemant ons ghelijcke
Al dat wy connen is menigherhande

Hooghe.

Wildy te water reysen oft te lande
Wy houwen v gheselschap sonder verdrieten
Jck sal v wel leeren iaeghen oft schieten
Wy zijn touwen besten al wat wy vermeughen

Mensch.

Daer mede en condy my niet verheughen
Want ick en weet niet wat my mach letten
Oft tot consten en can ick mijn hant niet setten
Van trommelen/pijpen/herpen oft luyten

Eyghen.

Door my oock veelderley consten spruyten
En menighen druck die can ick ghenesen
Mijn heere ick wil touwen dienste wesen
Mijn ionste in desen//sy v ten fijne

Hooch ver.

Certeyn mijn heere soo is oock de mijne
Wy sullen v wel helpen/ daert v mach deeren

Mensch.

Jck en weet niet wat ick meer mocht begheeren
Jck heb goet gheselschap/ my lustich ter saecken
Maer ick en weet niet wat ick sou moghen maecken
Daer ick mijn herte by mocht versraeyen
Dus wilt my in als ten besten raeyen
Wat ick mocht volbringhen voor den leghen//tijt

Eyghen.
Midts dat ghy tot gheen consten gheneghen//sijt
En door ons en wilt gheenen druck vergheten
En ick ben Eyghen eere
Hooch.
En ick hooch vermeten
Waer ghy waert ghereten//int aenmercken//vry
Gheen conste bequamer dan die versterckeu//wy
Dus mocht ghy alder best hier by ons blijuen
Mensch.
Maer mijn vraghen is/ wat sou ick bedrijuen
Ick sie de menighe groot zijn gheacht.
Om dat sy constich sijn/en const ghaet voor cracht
En ick mercke mijn leuen is hier noch lanck
Eyghen.
Jae/ dat ghy met ons alomme neemt den ghanck
Met snaerspel en sanck//in sulcken ghespan
Mensch.
Maer wat sou hy spelen die niet en can
Seer constich en heeft my niemant gheuonden
Hooch.
Soo zijn wy dan te passe by v ghesonden
En ghy onsen raet doet op goeder trouwen
Ghy sult bemindt zijn by alle vrouwen
En constich gheheeten als yemant die leeft.
Mensch.
Maer hoe sou ick dan doen
Eyghen.
Jae dat ghy wel gheeft
De conste suldy ter stont hebben vaste
Mensch.
Neen/met veel gheuen comt menighe in laste
Want die soo gheeft en int leste lijdt ghebreeck
Wordt dickwils ghehouwen voor eenen gheeck
Daer en can ick gheen eere by verweruen
Eyghen.
Wildy dan int leste in leecheyt bederuen/
Door conste wort menighe ter wereldt bemint
En my dunckt ghy en zijt daer niet toe ghesint
Door conste menigh tot eyghen eere gheraeckt
Hooch ver.

Oft

Of om hoogh vermeten naer veel consten haeckt
Maer my dunct die consten willen v veruelen

Eyghen

En soudy hier op niet connen leeren spelen
En brenghen alsoo uwen tijt ten ende

Hoogh

Twaer misselijck wije hem tuwaerts wende
Op dat ghy v mocht tot vreught vercloecken

Eyghen

Maer dat ghy v wacht van neerstich ondersoecken
Men vinter menighe met schalckheyt doortoghen
Die door veel onderwinden worden bedroghen
So datse gheen consten en connen ghebaeren

Hoogh

En wilt v herte niet meer beswaeren
Op dat ghy ons niet en mocht worden quijte
Volght v begheerte/ wy sullen met iolijte
Haest weder hier comen tot uwer baeten
Wy en sullen v vry niet langhe verlaeten
Maer v besoecken als vrienden vercoren
Die ons beijen verliest heeft veel verloren

Pausa

Mensch

Ist moghelijck dat my nv elck sal haten
Ben ick in gheen staten//van niemant ghepresen
Of en wilt gheen gheselschap meer by my wesen
Want ick verslijte aldus mijn ionghe iueght
En sonder gheselschap en is gheen vreught
Ick waer wel verhueght//quaem my yemant ontmoeten

Tbegheerlijck herte

Godt gruet v vrient

Mensch

Wije compt my daer groeten
Ist tot mijn versoeten//soo ben ick gherust
Want in mijn leuen heb ick cleynen lust
En alleene dunct my den tijt verdrieten

Tbegheerlijck

V sal wel gheselschap terstont ghenieten
En ghijse met danckbaerheyt wert ontfaende
Want siet mijnen Broedere compt hier gaende
Of ick hem vermaende/ dat hy by v quame

Mensch

Mensch.
Dat sou my wesen zeer aenghename
Mijn vrient eersame/ doet my verclaeren
Ick sal v gheuen al v begheeren
Wildy yet verte eren/ sonder achterdincken
Wild y singhen/ springhen/ eeten oft drincken
Ick salt al schincken/ vry sonder falen
En laet v broedere oock by ons halen
Soo blijft ons nv vrueght by totten ende.
Neerstich ondersoecken.
Tis oock redene dat ick my touwaerts wende
Op dat ick bekende/ uwen wil metter daet
En wy v gheuen mochten goeden raet
En dat wy uwen staet mochten veranderen
En vrientschap maken met malcanderen
Op dat ghy tot consten mocht sijn gheneghen.
Mensch.
En isser v niet twee ghecomen teghen
In consten sy scheenen vol van secreten.
Neerstich.
Hoe was haeren naem
Mensch.
Deen heet hooch vermeten
Tscheen ick soude weten/ al swerelts ghenuchte
En noch int leste namense die vluchte
Maer haer Conste en was niet tot mijnder vromen
Maer sy seyden sy souden haest weder comen
Want in consten en haddick toch gheen verstant
Sy seyden haers ghelijcke en was niet int lant
En sy waren neerstich tot elcken heere
Tbegheerlijck.
En hoe hiet dandere
Mensch.
Twas eyghen eere
Sy noemde my heere/ ick was te vredene.
Tbegheerlijck.
Soect ghy uwen tijt hooghlijck te besteden
Soo is ons redene/ v cleyn behaghen.
Mensch.
Met orloue sou ick v niet moghen vraghen
Vwer beyder name tot een vercloecken.

Tbegheerlijck

Tbegheerlijck

Tbegheerlijck herte

Neerstich

Ick neerstich onder soecken
Op dat alle zwaericheyt v ware ontvloden

Mensch

Neerstich ondersoecken dats my verboden
Wilde ick wesen van haer beyden bemint
En in veel consten/ ben ick als een kint
En naer veel consten is cleyn mijn haecken

Neerstich

En wat soudy dan by hoogh vermeten maecken
Dus waeren haer saken vol schalcken list

Liefde

Hoe iammerlijck ist/ dat die mensch verquist
Sijnen tijt en gheheel met leecheyt doortoghen
Waer door hy seer dickwils wort bedroghen
En dan in armoeyen noch compt int leste
Leecheyt verkijest hy hem seluen voor tbeste
En dan voorts compt tot schandalisatie
Daer nochtans die Heere door sijn gratie
Tot consolatie// den mensche elegant
Heeft begaeft met gauen/seer triumphant
Int onderscheyen van natuerlijcken dinghen
Deen int bewijsen seer sonderlinghen
Dander int ondersoecken oft propheteren
Den anderen int schrijuen oft neerstich studeren
In philosophie oft ander manieren
Dit compt/ den mensche/ seer goedertieren
Al ist dat die menighe int herte bewaert
Het wort door die liefde gheopenbaert
Op datment niet altijt en soude verborghen
Want die liefde is neerstich auont en morghen
Sy ondersoecket al van daghe tot daghen

Mensch

Ick mach mijnen tijt seer wel beclaghen
Die ick sonder conste heb ouer ghebrocht
Niet teghen staende/ ick en hebs niet ghesocht
Om int cleyne of groot te sijne gheleert
Och liefde ghy hebt mijn herte ghekeert
Tot consten door nwen aert diuijne

Neerstich

En weest niet bedroeft om neerstich te sijne
Een luttel arbeyts/ laet v niet veruelen

Mensch

Sal ick oock al omme op leeren spelen?
Ick mercke het spel is seer nootelijck
O suyuer maeght ick bedanck v grootelijck
En die gheweest hebben tot mijnder baten

Tbegheerlijck.

Die liefde en moeghdy nemmermeer verlaten
Sy doet openbaren die consten loyale
Als tellen/ meten/ sijnde principale
Daer veelderley consten wt nemen den graet

Mensch.

Noyt beter fortuyne/ noyt beteren raet
Mocht ick dan den staet// van consten weten

Tbegheerlijck.

Nv wilt v oock wachten van hooch vermeten
En eyghen eere oock laeten vaeren

Neerstich.

Soo suldy eenen schat van consten verghaeren
Houdt altijt mate in consten reene
Want waeren alle consten elck ghemeene
Men soudse te minder ter werelt achten
Die consten en ligghen niet alleen in crachten
Maer oock inder daet/ en weest niet rebel
Besteet al v consten tot vreden wel
En bewaert uwen tijt/ en voor v siet

Tbegheerlijck.

Den tijt is costelijck/ naer Jobs bediet
Wel hem dien altijt ghebruyckt tot vreden

Neerstich.

Maer wilten nv voorts met neersticheyt besteden
Conste ondersoecken/ met een begheerlijck herte
Soo sal van v verdwijnen alle smerte
En v altijt neerstich tot liefde spoeyen
Op dat aderen der consten wt v vloeyen
Deen wt dander groeyen// lieflijck en excellent
En laet v wesen/alle leedicheyt ontwent
Want leedicheyt is cause van veel quellagye

Tbegheerlijck.

Met

Met neerſticheyt/ſoo neempt nv vꝛy coꝛagie
Maer al dat ghy doet met liefden aencleeft

Neerſtich.

Dat ghy v tot neerſtich onderſoecken begheeft
Gheen conſte en valt v te ſwaer in deſen
Want doude griecken/ hebben zeer hoogh ghepꝛeſen
Diueerſſe conſten/ en oock hooghe vermaert
Die wijſheyt gheacht/ en oock niet gheſpaert
Dneerſtich onderſoecken van wijſe dinghen
Dus ſal v die liefde alle wijſheyt inbꝛinghen
Seer ſonderlinghen die liefde perfect
Den menſch aldermeeſt tot conſten verwect
Die liefde is den menſche tot een veriolijſen

Tbegheerlijck.

Wije ſou den aert van conſten volpꝛijſen
Hoe wel tot verwecken is die liefde meeſt

Neerſtich.

Het is een ghaue vanden heylighen Gheeſt
Die alle menſchen niet en hebben ontfaen
Want ſy alle niet veelderley conſten en verſtaen
Soot by experientie is blijckelijck

Liefde.

Maer daer liefde verwect tis autentijckelijck
Daer gheeft zy rijckelijck//den menſch wel gheruſt
Hy neerſtich onderſoect/ en heeft tot conſten luſt
Want die liefde en is gheen dinck onmueghelijck

Menſch.

Och dat is mijn herte zeer verhueghelijck
Want naer goey conſten is alle mijn haecken
Wel hopende dat ick daer aen zal gheraecken
Ick moet v liefde altijt beminnen
Want ghy hebt mijn herte ontſteken van binnen
Dus wilt my ſommighe by name vertellen

Neerſtich.

Gheenderley moeyte/ en ſal v quellen
Wilt houden mate in reuerentie
Soo crijghdy muſica/ en eloquentie
Want rhetoꝛica en mach niet zijn verſteecken

Liefde.

Want het is conſte by maten ſpꝛeecken
Met redene dat niemant en mach letten

Met onbehoorlicheyt wilt v niet besmetten
Philosophie hout oock in saysoene
Want den crancken hulpe heeft van doene
Godt heeft oock cracht in cruyden ghelaten
Op dat den Mensch sou wesen ter baten
Maer alle goeij ghauen ontfanct oetmoedich

Neerstich

Soo suldy wesen in consten voerspoedich
Maer quade consten wilt neerstich vlieden

Mensch

Godt laet mijnen arbeyt te goede gheschieden
Met neerstich ondersoecken/ oft wel bepeysen
Om consten wil ick al omme ghaen reysen
En door liefden ben ick alsoo ghesint

Tbegheerlijck

Hebt goet betrouwen/want die soect die vint
Sijn auontuere is lieflijck en onghefaelt

Mensch

Die Liefde heeft alsoo mijn herte doorstraelt
Dat ickt wil besoecken in elcken lande

Tbegheerlijck

Men seyt/ niet connen/en is gheen schande
Maer niet willen leeren/ is weerdich veracht

Mensch

Door liefden heb ick tseluc wel bedacht
Dus wil ick ondersoecken met herten blije
Van alle consten int breet en int wije
Met Melodije/ als lief hebbers pleghen
Die wt liefden sijn tot consten gheneghen
En hebben haeren voortghanck int soete oft zuere

Neerstich

Die Heere verleen v goey auontuere
Op dat ghy alle goey consten mocht verstaen

Liefde

Nv wel gheminde vrient/ laet ons eendrachtich gaen
Op dat wy goey consten moeghen verweruen
Want goey consten/en zijn niet goet om deruen
Maer menighe behulpich en aen ghenaeme

Tbegheerlick

Op dat ghijse vint/ en mueght lofsaeme
Den Heere van alle sijn wercken prijsen

Die honghert wilt hy wt liefden spijsen.

Pausa.

Eyghen.

Neefken ghy meucht nv vry wel ontrijsen
Wt uwen slape het is meer dan tijt

Hooch.

Ick wil oock mede mijnen dienst bewijsen
Midts dat ghy wter maten zoo neerstich sijt
Wat isser te doene ist twist oft strijt
Ick ben touwen besten by nachte by daghe

Eyghen.

Wat grooter turbatie noyt sulcken plaghe
Den mensche gaet ander consten soecken
Hy en wou by ons niet leeren/ wilt vercloecken
Om hem te verweckene met schalcken list
Tot hooch vermeten/en dat hy verquist
Al het ghene dat hy seer constich weet

Hooch.

Wel nichte daer toe ben ick wel bereet
Ist dat hy my hooch vermeten begheert
Ick maecke dat hem alle zijnen arbeyt deert
Die hy ghedaen heeft met grooter quellagie

Eyghen.

Alsment wel versint wy bedrijuen ragie
Maer ghy principale in alle v voortstel
Tbleeck aen Remum en Romulum wel
Om thooch vermeten deen quam totter doot

Hooch.

Neen Eyghen eere den alder meesten noot
Die coemt alleen wt v woudijt wesen wijs
En Eua bedroochdy wel int paradijs
Gelouende datzy goet en quaet sou weten

Eyghen.

Dat dedy selue door thooch vermeten
Tis wondere dat ghy voortstelt aen elcken cant

Hooch.

En daer waerdy mijn beste onderstant
Om eyghen eere wast al dat sy dochten

Eyghen.

En de eyghen broeders die Joseph vercochten
Om thooch vermeten/en seer grooten nijt

Hoogh.
Maer tquam hum te passe inden dieren tijt
Hoe wel dat wt spijt//dit eerst was ghebrouwen
Eyghen
Sy zijn wel slecht die v veel betrouwen
Door v twist oprijst/ en vrede mineert
Van al v bedrijf is veel gheprophetéert
Hoe wel dat ghy meest v seluen behaecht
Hooch ver.
En Israhel werdt om uwent wille gheplaecht
Soo dat ghy noch draecht bouen my de vane
Eyghen.
Neen/treckt v voetken niet wt de bane
Die v ghelooft wort dicwils bedroghen
Hooch.
En ghy zijt toch met veel subtijlheyt doortoghen
Veel wonders is dickwils door v ghesien
Eyghen.
Nu hola maetken/tis ghenoech van dien
Want wy zijn twee handen op eenen buyck
Hooch.
Ben ick de wortele/ghy zijt den struyck
Want ben ick quaet/ghy en sijt niet zeer goet
Eyghen
Tis misselijck wat hooch vermeten somtijts doet
Ons subtijlheyt die comt dicwils ten wensche
Nu heb ick verlanghen siet naer den mensche
Hoe hijt mach maecken tverwondert my//zeere
Hooch.
En oft ghy hem eerst siet/ biedt hem vry//eere
Vwen dienst presenteert met al uwer ionsten
Vraecht oft hy gheleert is vol van alle consten
Oft dat hy noch is ghelijck wy hem lieten
Eyghen.
Ick en sal mijnen tijt niet laten verdrieten
Maer sal met luste zijn tuwer baten
Hooch.
Ist dat hy ons gheheel wilt verlaten
Soo moeten wy wesen tot een vercloecken
Dat hy hooch vermeten oft v moet soecken
Ons moeyte en mach niet zijn al verloren

Eyghen.

Eyghen.
Die my heeft tot zijn alder liefste vercoren
Die is gheboren/ sonder gheschille
Hooch.
Oft heeft hy my dan tot zijnen wille
Want thooch vermeten/ ist principale
Eyghen.
Maer thooch vermeten comt somtijts ten dale
Dus gaet eyghen eere v verre te bouene
Hooch.
Ghy pijnt v seluen altijts te louene
Nochtans elck doe hier zijn wterste beste
Ick wil wel deerste zijn maer niet de leste
Ick sal my houden vry ghelijck een man
Eyghen.
En ick als een vrouwe wat ghebreect ons dan
Want de vrouwe is bouen de man de meeste
Wiltmen triumpheren oft houden feeste
Daer moeten vrouwen zijn tis ongheloghen
Hooch.
Maer door vrouwen isser oock bedroghen
Salomon de wijse hebt ghy verleyt
Dauid tot Barsabea oncuysheyt bereyt
Samsons sterckheyt door de vrouwe benomen
Eyghen.
Dats al door hooch vermeten ghecomen
Maer door vrouwe oft man tis ghelijcke vele
Hooch.
Als wy hem crijghen tot onsen spele
Hy en sal zijn conste tot deucht niet versterckeu
Door v sal hijt alder minst bemercken
Maer hoe dat met hem is wy moeten hem prijsen
Eyghen.
Door my sal oock wonder wt hem rijsen
Hy moet veriolijsen in zijn eyghen daet
Hooch.
Daer toe sal ick hem subtijlijcken gheuen raet
Dat door hooch vermeten/men wort gheacht
En hoe haestick dat hy tot my is bedacht
Soo sal hy hem seluen wel constich noemen
Eyghen.

En dan hem op eyghen eere beroemen
En houden dan zijn conste groot van weerde
Want de mensch en is maer een vaetken van eerden
En van naturen meest leecheyt bemint
Hooch.
Wy hebben ons materie zeer wel versint
Mach hy tot ons crijghen sijnen meesten troost
Wy sullen hem houden in ons propoost
Soo blijft hy dan als eenen visch int net
Eyghen.
Nonsortse als hy blijft met my besmet
Daer sal ick mijn beste doen na mijn vermoghen
En paeyen hem soetkens al waert met een loghen/
Hy moet al wat constich zijn dat gheuoel ick wel
Hooch.
Daerom suldy volghen alleen mijn beuel
Wy willen trecken van lande te lande
Ick Hooch vermeten cloeck als de valiande
Geminne veel constenaers met allen zeere
Eyghen.
En ick bringh oock menighe tot eyghen eere
Gheen moeyte en mach my wesen te swaer
Hooch ver.
Wy hebben gheregneert ouer menich iaer
En by veel constenaers seer ghedomineert
Eyghen.
Om mijnent wille is veel ghestudeert
Wy sullen noch langhe ter werelt blijuen
Hy is onwijs die my wilt verdrijuen
Want sonder my en waer gheen conste//niet
Hooch ver.
Tis redene dat elck vry ons goey ionste//siet
Wy sullen vinden des menschs presentie//coen
Die profijt begheert moet diligentie//doen
Pausa.
Goede consten.
Hoe wonderlijck heeft den heere der heeren
Den mensche ghelaten dat hy hem sou keeren
Tot consten/ en ghebruycken die tot goede
Met liefde deen dandere ten voorspoede
Met danckbaerheyt/redene/niet met twist oft nijt.

Mensch.

Mensch.
Hoe ben ick verblijt/dat ick ben ghewozden quijt
Thooch vermeten dat my had bestreden
En eyghen eere vol schalcke zeden
En quaey consten my wouden doen verstaen
Hoe wel ick traech was in consten ghedaen
Maer als ick liefde doo? haer daet perfect
Soo ben ick neerstich tot consten verweckt
Sonder achterdincken ick my ghinck vercloecken
Eyghen.
Meester wy hebben v seer gheweest soecken
In allen hoecken//hoe ghy waert ghestelt
Oft ghy v noch neerstich tot consten quelt
Wy willen v wel dienen om cleynen loon
Hooch.
En doo? my hebben alle consten den thoon
Sonder my en zijn gheen consten volmaect
Eyghen.
Wy hebben ouer langhe naer v ghehaect
Tis goet dat wy v hier hebben gheuonden
Tbegheerlijck.
Maer wie ist die v hier heeft ghesonden
Want goede consten v niet en begheeren
Goede conste.
Ghy doet den mensch van alle wijsheyt weeren
En ghy zijt de wo?tele van veelderley quaet
Hooch.
Sonder my en comt niemant tot hooghen staet
Tot hooch vermeten wil ick my be?oemen
Men can niemant sonder my constich noemen
Seer luttel constenaers die my haten
Eyghen.
En alle die constenaers die my verlaten
Sijn luttel gheacht onder elcke natie
Tbegheerlijck.
Ghy maect den mensch en ons in turbatie
Gheen confo?tatie//van v en beclijft
Hooch.
Al ist dat ghy alle/ my van hier verd?ijft
Wy sullen wel ander gheselschap vinden
Eyghen.

Niet al prijsen dat wy ons onderwinden
Sonder ons sal den mensch gheen eere gheschieden

Hooch.

Acht ghy ons hier niet naer ons bedieden
Wy sullen wel vinden die ons beminnen

Goede con.

Nu wilt op alle consten versinnen
Schoudt eyghen eere oft thooch vermeten
Die hem veel beroemt heeft luttel secreten
Maer wildy weten van des wijsheyts schadt
Soo houdt liefde het is den rechten padt
Die sal v herte zeer vierich doorstralen

Liefde.

Sonder my moet den mensch in consten falen
Wanneer dat liefde houdt haer concordantie
Soo wijst sy den mensche goey ordinantie
En tbegheerlijck herte tot een vercieren

Goede conste.

De wijsheyt die is seer goedertieren
Tot goede consten en lieflijck verfraeyen
Tot troost den ghenen die met druck zijn belaeyen
Volghende de paeyen//van veel gheleerden

Liefde.

En door liefde haer alzoo tot consten keerden
Want als de liefde was in haer ontsteken
Is menighe conste by haer ghebleken
Aensiende gheenen arbeyt noch moeyte swaer
De liefde is als eenen vasten pilaer
Die haer altijts eerbaer//by den mensche houdt
Soo dat hem pijne noch moeyte en beroudt
Soo lang als liefde inden mensch niet en werckt
En wort hy niet recht in consten ghesterckt
Al is conste int herte groot van virtuyten
De liefde doet eerst den schadt ontsluyten/
Soo dat hy hem wort in consten moeyende

Neerstich.

De liefde doet hem oock wijsheyt wtvloeyende
Hem neerstich spoeyende/en talen spreken
Dit doet den aert der liefden wtbreken
En Geometria die veel twisten stilt
Op dat den quaden die ongherechticheyt wilt

Soude

Soude ghepaeyt zijn telcken termijne

Liefde.

Liefde doet verlichten tot duechden diuijne
Ondersoeckt de wijsheyt welck den wijsen behaecht

Tbegheerlijck.

Siet dat ghy altijt lust tot redene draecht
Daer veel oratoren naer hebben ghehaeckt
Dwelck sy door liefde oock hebben ghesmaeckt
En daer door veelderley consten beschreuen
Op dat den mensch sou redelijck leuen
En eerlijck ghebruycken/sijn consten valiant
Met goetheyt/eenicheyt/dwelck is der liefden bant
Soo sal de conste tot v gheuen haer cracht

Mensch.

Diet en heb ick niet ouerlanghe bedacht
Maer de liefde was my daer toe verweckende

Tbegheerlijck.

De liefde is den mensch tot mywaerts treckende
Want die gheen liefde en heeft in consten reene
En can verweckt zijn tot consten gheene
Die virtuyten hebben als Musica schoone
Die oock mate houdt lieflijck ten thoone
Verheughende den mensch in elcx presentie

Goede conste.

En dan de conste van schoon eloquentie
Die den mensche verlicht met woort en daet
Dus bemint de wijsheyt oock vroech en laet
Op dat ghy alle quaet/ soudt moghen schouwen
De liefde doet oock op de waerheyt bouwen
Soo dat mans en vrouwen// behaecht sulcx wondere

Neerstich.

Jck neerstich ondersoecken ben bisondere
Den mensch behulpich tot consten verheuen
Dneerstich ondersoecken doet liefde aencleuen
Tot een verblijen in veel consten abundant

Tbegheerlijck.

Jck Tbegheerlijck herte ben tot onderstant
Dat den mensch tot goede consten is gheneghen
Want Tbegheerlijck herte soeckt alle weghen
Daer eenighe consten wt waeren rijsende

Liefde.

 Phere-

Pherecides die de wijſheyt was prijſende
Oock Salomon zijn ſone dit neerſtich beueelt
Om dat hy door leecheyt hem niet en bequeelt
Want den menſch traech is wter natueren

Neerſtich.

Ondersoeckt wijſheyt alſt v mach ghebueren
Door liefde men wijſheyt neerſtich onderſochte
En dat den menſch dan lieflijcken mochte
Alle goede conſten aert waer verhalende

Liefde.

Als ick den menſch ben doorſtralende
Tot deuchden/ vreden/ alle conſten ſticht
Jck ben int duyſter als een ſchijnende licht
Lichtende in Delphos/ en bent wtſpreyende

Goede conſten.

Wel den ghenen die hem is bereyende
Tot my een bloeme/ een ſoo ſuyuer iuecht/
Want wt goede conſten comt wijſheyt en duecht
Gheen alſulcken vrucht// en is mijns ghelijcke
Wie my met liefden ſoeckt/ tſij arm oft rijcke
En ick ben publijcke den menſche nootelijck

Theghertlijck

Hebdy daer af beſcheet thoonet blootelijck
Figuerlijck/ oft ſegt ons daer af trechte bediet

Liefde.

Moetmen niet gheloouen dan alleen datmen ſiet
Soo iſſer den menſch noch vele verborghen
Maer ghelijck de ſonne vroech inden morghen
Schijnt en gheeft haer licht elegantelijck
Solutie. Soo doet oock de Liefde ſeer triumphantelijck
Die den menſch aldermeeſt tot conſten verwect
Soo v door dees figuere wordt ontdect
Hier toontmen de Figuere. Dus met uwen ooghen dit ſelue aenſiet
Want ſonder de Liefde en waer de menſche niet/
De menſche becleet met die naemen der ſeuen liberale vry cōſten/ ende liefde gheraeckte den menſche met dry ſtralen. Tot conſten verwect hier int aertſche dal
De Liefde verdraghet en ſy hopet al
Haer weſen is lieflijck/ vriendelijck/ en reene

Menſch.

Jck bekenne dat my de liefde ghemeene
Tot v reyn bloeme heeft ghemaeckt beluſt
Soo dat ick doen niet langhe en heb gheruſt

Dan

Van tot dat ick v suyuer maeght had vonden
Doen heeft neerstich ondersoecken my ontbonden
V gratieus heyt die wel heeft ghebleken
En tbegheerlijck herte soo in my ontsteken
Dat ick belust was naer v presentie
Dies ick hadde goede assistentie
My leyende tot v die rechte paden

Goede conste.

Blijft oock beminnende der liefden weldaden
Het sal v blijuen tot v versoeten
Al compt v dan hoogh vermeten ontmoeten
En acht niet dat v sulckx voor ooghen bringhen
Van alle vermeten wilt v bedwinghen
Hooch vermeten is opten padt vanden dwasen

Liefde.

Denckt de liefde en is niet opgheblasen
Sy vernedert haer al oft sy niet en wiste

Tbegheerlijck.

En oft Eyghen eere met schalcken liste
V met veel belouen quaem bestrijen
Oft al wouse v Conste seere benijen
Schijnende sy wilt v noch meer vercloecken

Neerstich.

Ghebruyckt oock wijselijck neerstich ondersoecken
Wat bouen smenschen verstant is/v neerstich wacht
Op dat ghy al siende niet en gaet inde gracht
God heeft in een verneert herte behaghen

Goede consten.

En merckt goey consten zijn goet om draghen
Maer heeft een ander dat v dunckt behoeuen
Eenighe consten/ wilt v niet bedroeuen/
Oft ist dat ghy meer weet wilt v niet beroemen
Oft v seluen wijs bouen een ander noemen
Alle consten ghebruyct met goeder manieren

Liefde.

En weet de liefde is seer goedertieren
Sy en soeckt niet haer/ maer eens anders profijt
Dus en wilt op niemanden draghen haet oft nijt
Soeckt gheen hooch vermeten/maer meer tverneren

Goede conste.

Sijdy dan constich in eenich propheteren

Oft eenighe consten te recht cont wtlegghen
Houdet niet alleene/ laet v oock ghesegghen
Condy geometria/ dats deerde meten

Liefde.

Wilt deen niet ghedincken/ en dander vergheten
Daer door men twist sou moghen bedrijuen
Of dat ghy gheleert zijt int constich schrijuen
Dwelck veel Oratoren neerstich hebben ghedaen
Op dat den mensch soude haer meyninghe verstaen
Redene ghebruycken in al haer beghinnen
Die liefde doet peys en vrede beminnen
En daer door ghewinnen// die menighe vrueght
Wt die liefde is rysende wijsheyt en dueght
Of sidy in Astronomia gheleert

Goede conste.

Siet dat ghy v seluen daer op niet en eert
Al siedy die sonne oft maene schoone
Die sterren des hemels/ den reghen idoone
Tot smenschen nootdruft deerde is bespoeyende
Of dat ghy die vruchten lijeflijck siet groeyende
Of siedy die bloemkens schoon staen opt velt
Denckt/ tstaet alleene in des Heeren ghewelt
Hoe schoon die bloeme inden morghen staet
Door die hette des daeghs/ sy corts verghaet
Soo is oock cort hier des menschen leuen

Mensch.

Jck wil alle consten met vreden aencleuen
Op dat mijnen naesten oock worde ghesticht
En mijn conste hem wesen mach ghelijck een licht
Want soude die mensche tot consten gheraecken
Die liefde doet hem eerst vierich haecken
Tot goede consten int breet oft int wije

Goede conste.

Heeft Musica dan by v oock heerschappye
Dwelck singhen is zeer lijeflijck int ghehoor
Want Dauid seyt/ dat inder enghelen choor
Denghelen louen den Heere met singhen
Dies hy neerstich spreeckt/ en seer sonderlinghen
Loeft den Heere/ ghy voeghelen en vee
Looft hem elementen/ visschen inde zee
Looft hem oock ghy menschelijcke natie

Dies

Dies musica/is een conste wt gratie
Dees conste en laet v oock niet veruelen
Tbegheerlijck.
Sijdy dan oock gheleert/ int constich spelen
Daermen den bedructen by mach verfraeyen
En wilt het spelen oock niet versmaeyen
Wilt daer mede oock gods lof openbaeren
Speelt opten psaltere vry met thien snaeren
Ter eeren dat ons den paeys is gheschiet
Neerstich.
Singht den Heere met musica een nieu liet
Want goetheyt heeft hy aen zijn volck bewesen
En heeftse vanden beet des serpents ghenesen
Looft hem ghy heyrschaeren met reuerentie
Goede conste.
Sijdy oock constich in schoon eloquentie
Dwelck welspreeckentheyt is weerdich haer fame
Die tot den mensch lieflijck is en bequame
Daer door Gods name/wort gheexalteert
Tbegheerlijck.
Dus met liefde oock dwelspreken vseert
Want tis een conste oock zeer notable
Gehulpich in statuyten en amiable
Voor Princen/ Heeren/ Vrouwen/en Knechten
Sy doet oock eenicheyt int lant oprechten
Tis een abuys daermen sulcx hoort te verachten
Goede conste.
Dwelspreken doet dickwijls meer dan veel crachten
Dus van quaet te sprekene v tonghe bewaert
Eerweerdyghe Heeren/ wy hebben v verclaert
Dat die mensch aldermeest tot consten verweet
Die liefde/want sy door haer daet perfect
Tot een begheerlijck herte houdt haer vercloecken
Neerstich.
Liefde doet conste oock neerstich ondersoecken
Sy hopet al met oprechtigher trouwen
Liefde.
Laet ons liefde onder malcanderen houwen
Sy is vriendelijck/ sy en begheert niemants haet
Tbegheerlijck.
Sy bemint den vrede ende des wijsheyts raet

Sy

Sy is goedertieren en gheeft langmoedicheyt
Daer zy domineert is dlandt in voorspoedicheyt
Den rijcken die stelt sy wel te vredene
Goede conste.
En den armen die paeyt sy oock met redene
De liefde ghebruyckt goede ordinantie
De ghemeente blijft in concordantie/
De hoocheyt sietmen totter ghemeenten voeghen
Liefde.
Eerweerdighe heeren laet v ghenoeghen
Ons simpel bewijs God bewaer v van smerte
Siet de conste/maer meer tgoetwillich herte
Dat wy tot v draghen en lustelijck//schrijuen
God laet ons in liefden gherustelijck//blijuen.

FINIS.

Prolo-

Personaigien.

Idel begheerte.
Menich gherust herte.
Goey Inuentie.

Idel begheerte.

HOe vrijlick/ stout/ en oock wel gherust
Eest/ daer ongherusticheyt des herten is gheblust
En stelt vry zijnen lust/ sonder achterdincken
Volghen swerelts raet/ alsoo sijt wil schincken
Wat mach hem crincken// al sijn leuen lanck
En hebben ter werelt/ van elckerlijck danck
Nemende den ghanck// tot een versoeten

Menich gherust herte.

Geluckich is die mensch/ die compt int ontmoeten
Een minnelijck groeten// eenen goeden schat

Idel begheerte.

Wat vremder stemme/ ia wat voys is dat
Tis in mijn ooren/ een goet behaeghen
Met orloue/ zou ick v niet moeghen vraeghen?
Sijnt vrienden/ off maeghen/ die ghy compt zoecken?

Gherust herte.

Ick mach mijn begheerte wel gheheel vercloecken
Alst in alle hoecken// rechtueerdich compt ane

Idel.

V redenen zijn my zwaer om te verstane
Maect v ten vermane// daert wel wort ghehoort

Gherust.

Met orloue/ en weest soo haest niet ghestoort
Maer met rechte/ voort/ die soeckt sal vinden

Idel.

Neen/ ick en wil my sulcx niet onderwinden
Ick heb veel vrinden/ die my troost gheuen
Al is onrechtueerdicheyt by my verheuen
My en mach aencleuen/ druck noch hindere
Maer wie mach ons doch comen ghindere
Rechtueerdich oft onrechtueerdich/ ick ben ghepaeyt

Gherust.

Ist zoe met v/ sulcken wech is verdraeyt
Die hem soo verfraeyt/ al schijnet wat iolijt

 Int

Int eynde soo compt hem noch twist en strijt
En verquist sijnen tijt/ met ydelheden
Idel.
Wel/ doet dat ghy wilt/en laet my met vreden
Hier compt ter steden// wat naer v propoost
Gherust.
Gheminde eersame/comdy zuyt/west/ oft oost
Sou ick moghen met troost/by elcken gheraken
Goey inuentie.
Ontdect uwen wille/ welck zijn die saken
Weest cloeck ter spraken/in mijn presentie
Gherust.
Hoe is uwen naem dan?
Goey in.
Goey inuentie
Tot assistentie/ van vrouwen en heeren
Idel.
Soo wilt v oock dan tot my warts keeren
Condy vrueght vermeeren// vry als dexpeerte
Goey in.
Ja ick/ maer hoe soo?
Idel be.
Ick ydel begheerte
Die met gheveerte//soecke een vrolijck banchet
Goey in.
Idel begheerte/ dat ghy mijn cleet niet en let
Oft werde besmet// en creghe cleynicheyt
Idel.
Ist soo costelijck
Goey in.
Ja/ het is reynicheyt
Door my tot eenicheyt// wort menighe verwect
Met redene/ wert elck tot my ghestrect
Rechtueerdicheyt perfect/ is by my vercoren
Gherust.
Daer toe ben ick menich gherust herte gheboren
Die my heeft verloren/tsy rijck of ermen
En weet niet/ wie hem best sal beschermen
Al laet hy sijn kermen// elck wil aenmercken
Wilt die Coopman onrechtueerdicheyt versterken
In alle percken/te water te lande

Goey in

Goey inuentie
Waer die Coopman onrechtueerdich is/dats schande
Sy stellen te pande// haer ziel en lijf
Gherust.
Ghy ydel begheerte/dat compt door v bedrijf
En bringht int ghekijf// die in rusten saten
Idel.
Diet niet en wil volghen/ macht vry wel laten
Ick en wilt niet haten// dat my is onbekint
En of yemant sijn goet onrechtueerdich wint
Ick hou my bemint/hoe wel ghy my veracht
Tquaet regiment/onrechtueerdicheyt verpacht
Die meest dach en nacht/sulcx wel verdienen
Goey in.
Daerom sijn oorboorlijck cloecke eyngienen
Cooplieden/ die rechtueerdicheyt bewijsen
Want wt rechtueerdicheyt/ can liefde rijsen
En Salomons prijsen//is sulcx oock seere
Gherust.
Twaer iammer/ datmen oock sou noemen eere
Tot eenighen keere// onrechtueerdich vermeten
Goey in.
Doer ydel begheerte/ wort oock vergheten
Dwoort der propheten// met een straf vermaen
Met een ijseren roede/ sal ickse slaen
Die seer vroech opstaen// en int duyster vlieghen
Op dat sy haeren naesten souden bedrieghen
Subtijlijcken lieghen// om eerts ghelt of goet
Gherust.
Die sulck naer volght/ acht den propheet onvroet
Tis misselijck wat doet/ veel subtijlheyt groot
Quaij ware vercoopen/ al doetment wt noot
Ghy sijt dickwijls thoot/ van veel malitie
Goey in.
Die doet onrechtueerdighe exercitie
Daer af heeft iustitie/ trechte voortstel
Als Moyses/ heeft den kinderen van Israel
Neerstich beuolen wel/ datmen sou vsferen
Rechtueerdicheyt tot des naesten prosphereren
Tweevoudich mostment oock weder gheuen
Idel.

Ghy

Ghy sorght te verre/ ghy en sult niet lang leuen
Sou ment al aencleuen/ naer v ontfouwen
Daer souwer menighe schamelijck huys houwen
Diemen siet betrouwen/ op groot goet met hoopen

Goey in.

Maer moet den armen dat somtijts niet becoopen
Te lande wtloopen// is dat niet schade
Een ander ouervallen met onghenade
Hy compt te spade// en den voet hy misi

Idel.

Inuentie kendij geenen subtijlen list
Waer door men verquist// dat noch wert beclaeght

Goey in.

Ick en acht uiet/ dat ghy nijdicheyt op my draeght
Dat v wel behaeght// is veracht van my
Want goede inuentie/ is van quade vry
Dus uwen valschen raet/ is weert versteken
Dickwils doedy sonder meyninghe spreken
Waer door v den coopman/ nau en derf borghen

Gherust.

Hoe menighe doedy leuen in sorghen
Ja auont en morghen/ zeer therte beruert

Goey in.

Menich isser die wt goetheyt auontuert
Alle sijn goeden/ en soo menich ghelooft
En door ongherechticheyt dan soo wert berooft
Dat hy blijft verdooft// en wert bedroghen
Door ydel begheerte/ met schalckheyt doortoghen
Dan eest groot bedroch/ dat die waerheyt schijnt

Menich gherust.

Dies dan menich coopman/ zijn neeringhe verdwijnt
En dan wort ghepijnt// den aermen mede
Die v dan wt liefden/ eens bystant dede
Hadde eerst vrede// en compt inden haet

Goey in.

Idel begheerte/ die doet al uwen raet
Hoe seer desolaet// ghy die menighe maect

Idel.

Ick sie wel/ dat ick hier niet wel en ben gheraect
Ick wil van v scheyden/ het dunckt my tijt
Onder v tween/ ghy my te machtich sijt

Ick

Jck sal metter vlijt/wel ghesełschap vinden
Die hen soo veel niet en sullen onderwinden
Jck weet noch mijn vrinden/ dat moet ghy lijen
Menich gherust.
Seer lustich en vrueghdich/tot een verblijen
Ken alle sijen// is sulcx te lande
Daermen onrechtuerdicheyt hout voor schande
Daer compt ghewin/ met grooter weerdicheyt
Goey inuentie/goet is rechtueerdicheyt
Als volheerdicheyt/heeft dominatie
Sietmen den Ambachtsman in iubilatie
Sonder turbatie// naer mijn verclaren
Goey in.
Als elck wil ydel begheerte laten varen
Sal groot beswaren elck sijn benomen
Menich ge.
Menich gherust herte sal al omme comen
En thaerder vromen//vrueght sonder elende
Goey in.
Als hem elck soo tot rechtuerdicheyt wende
Dbeghin en dende//waer het rechte slodt
Menich ghe.
Soo sou Mammon/niet meer gheacht sijn bouen Godt
Maer der liefden ghebodt//en zoumen niet haten
Goey in.
Dus wilt onrechtueerdicheyt verlaten
Tot caritaten/ deen dander verweect
Den dorstighen laeft/ en den naecten deet
Altijt tot liefden streect// gheen quaet en verkiest
Op dat ghy v siele niet en verliest
Want als eenen roock/verghaet hier die mensche
Menich gherust.
Al haddy dan tswerelts goet ten wensche
En v dan vrueght/ voor druck moest gheschieden
Goey in.
Soo sijn oorbootlijck rechtveerdighe cooplieden
Want sy wel vlieden/ onrechtuerdicheyt fel
Ongherechticheyt/is teghen Gods beuel
Dus wilt dan oock snel/liefde laten blijcken
Want liefde en soect gheen valsche practijcken
Van arm oft rijcken/ niemant sy en hoont

Goey in.

Menich gher.
Gheluckich is dlant daer rechtueerdicheyt woont
En deen dander thoont/reyn liefde loffame
Want rechueerdicheyt/is tot weluaert bequame
Weerdich is haer fame/ ghehouwen in eeren
Goey in.
Op datmen van onrechtueerdicheyt sou keeren
Tot wijsheyt vermeeren/mercken onuerholen
Dat veel cloecke engienen hebben beuolen
Schouwende tdolen/ ongherechtich verdrayt
Menich gher.
In Sheeren wille blijuende/voor al ghepayt
Ghiericheyt latende/dwelck ons mocht letten
Goey in.
Die het peck handelt/ mocht zijn cleet besmetten
Dus wilt v/ in gherechticheyt verfrayen
Menich gher.
Wie sou gherustheyt des herten versmayen
En fortuna sal drayen/ tot elcx groot profijt
Ghelijck onrechueerdicheyt/bringt twist en strijt
En verweect cleyn iolijt/soo bringt hen oock mede
Rechtueerdighe cooplieden/rust en vrede
Solutie. In dlandt oft stede/voorspoedicheyt regneert
Goey in.
Gherechtighe iustitie dan oock herdeert
En niet en mineert/ haer oirboir loyale
Geurijen de ghemeynte van druck en quale
Oock teenen male/is elck vrijmoedich
Menich.
Men siet cooplieden in neeringhe voorspoedich
Dies hem ouervloedich/niemant en belast
Goey in.
Eendrachtighe liefde oock dan tsamen wast
Elck in vreden vast/ goet en ghehuldich
Den armen al is hy somtijts wat schuldich
Men is hem verduldich/ en tot hemwaert swijcht
En dat hy door ontfermen/quijtscheldinghe crijcht
Dus als een licht blinckt der gherechtigher padt
Menich gher.
Daer rechtueerdicheyt regneert/is de stadt
Eenen goeden schat/ vol van potentie

Ghehoorsame ghemeynte/ met diligentie
En reuerentie/ en van herten gherust
Goey in.
Salich is de man die daer in heeft zijnen lust
En alle druck wtbluft/en volcht sheeren weghen
Menich gher.
Dies wy vruechden bloemkens noch zijn gheneghen
Soo wy tot v pleghen/ notable heeren
Ghedienstich te zijne / der stadt ter eeren
Tot sruechts vermeeren/ wy ons presenteren
Goey in.
Op dat wy met eendrachticheyt triumpheren
Sonder cesseren/ons simpel vermaen
Van onser Prologhen/wilt in danck ontfaen
Het wordt al ghedaen/wt liefden reene
Menich gher.
V Schilders/als Violierkens ghemeene
Ter eeren elck eene/God laet v blijuen
In gherustheyt van herten/en wel beclijuen
Met goeder manieren naert wel betamen
God blijue v by int ionstich versamen.

FINIS.

Personagien.

Ceres.
Auguſtus als een huyſman.
Menich huyſman.
Rijckdom.
Gheruſte bate.
VVaeghals.
Cleyn ſchaemte.
Moutvlieghe.
Rhetorices beminder.
Vrolijck accoort.

Factie.

Ceres.

HOe lieflijck/eerlijck/ en hoe bequame
Hoe aenghename/en ſeer playſantelijck
Met recht machmen my wel zijn loffame
Niemant en ſchame/my triumphantelijck
Jck Ceres/als mijn vruchten abundantelijck
Gheraect zijn/tis een groot veriolijſen
Dies ick als een Godinne elegantelijck
Een vrolijcke bootſchappe wt my laet rijſen
Auguſtus wil ick oock eere bewijſen
Met menich huyſman is ghemaect een verbont
Coemt Rijckdom en helpt my eerlijck prijſen
Auguſtus waer door ghy crijcht den meeſten vont

Auguſtus een huyſman.

Coemt gheruſte bate/ die benoit waert terſtont
Coemt waeghals/die door my nu vrueecht hanteert
Al iſt dat mijn oom nu ontdect zijnen gront
Dat door my Auguſtus/zijn profijt mineert
Cleyn ſchaemte/door my oock wat proſpereert
Moutvlieghe/en ſorcht niet voor tbetalen
Rhetorices beminder/eerlijck accordeert
Wie ſou bier oft wijn nu laten verſchalen

Vrolijck

Vrolijck accoort/coemt ras sonder dralen
Wantmen verblijt siet nv menighe natie
Wilt alderley vruechden helpen verhalen
Op dat niemant en wese hier in turbatie
Want Ceres die gheeft my oock laudatie/
Alst is dat sy vruchten oueruloedich gheeft
Jck Augustus/ben een speculatie
Midts dat my meest elck tot profijt aencleeft
Theeft my van doene/dat ter werelt leeft
Neemt my alle waer/tsy mans oft vrouwen
Als de ghemeynte gheenen goeden oighst en heeft
Jsmen ongherust/en therte vol rouwen

Menich huysman.

Om Ceres en Augustus/moet ick dlandt bouwen
Op dat ick in mijnen tijt wat zou vergaren
En sou ick vanden vruchten niet veel aenschouwen
Jck sou dicwils/arbeyt en moeyte sparen

Rijckdom.

Augustus/ uwen lof moet ick oock verclaren
Ghy doet in mijn borse schijuen vermeeren
Can ick wel onfanghen/ick salt wel bewaren
Verkeeren alomme by vrouwen en heeren

Gheruste bate.

Jck mach Augustus/ oock wel altijt eeren
Het is seer verkeert/ sint den dieren tijt
Van benautheyt en wist ick my niet waer keeren
Jck ben veel sorghen nv ghewordden quijt

Waeghals.

Jck ben door Augustus oock seer verblijt
Waer ick by mijn knechten gheleghen int velt
Tbroot is nv planteyt sonder eenich respijt
Van hongher en souden wy niet wesen ghequelt

Cleyn schaemte.

Augustus/ten lieght my nv niet dan aen tghelt
Tcoren dat vintmen nv veel met hoopen
Mijn male is my dicwils alsoo ghestelt
Dat ick tghesneden broot moet vercoopen

Moutvlieghe.

Jck moet oock Augustus v deucht ontknoopen
Tbier wort goet ghebrouwen nv ouer al
Jck en ben deerste niet/diet sal ontlooopen

Al sou mijn peerdt moeten staen opten stal

Rhetorices beminder.

Wie zou droefheyt hebben tot een ongheual
In Augustus/men menich consternaer aensiet
Daer is menighe verblijt/ soo dat ick oock sal
Rhetoricam eeren/op dat vruecht ghesciet

Mijn oom.

Augustus ghy doet my een groot verdriet
Den dieren tijt/en nv tsijn ander manieren
Die eens ghelt haelden/en comen nv niet
Mijn camer en comdy niet al vercieren

Vrolijck accoort.

Ick vrolijck accoort wil oock obedieren
Ceres/maer Augustus seer sonderlinghen
Al wilter mijn oom wat op crepieren
Laet ons nochtans al van druck bedwinghen
Ter eeren Rhetoricam een lieken singhen.

Een nieu liedeken.

O Ntwaect tsamen nv ouer al
Arm/rijck/groot en cleene
Ceres gheeft nv sonder ghetal
Haer vruchten int ghemeene
Dies Menich huysman is verblijt
Rijckdom bedanct hem vander tijt
Men is veel sorghen gheworden quijt
Al heeft een ander haet oft nijt

Augustus sit nv onuersaecht
Als een gheweldich heere
Gheruste bate niet en claecht
Maer gheeft hem prijs en eere
Men mach wel prijsen den goeyen oost
Die nv zeer menighe heeft ghetroost
Dus laet ons blijuen by sulck propoost
Augustus eeren/als een prouoost.

Al is Moutvlieghe sonder ghelt
Hy derf noch vry wel borghen
Als Waeghals is gheleghen int velt
En derf voor dbroot niet sorghen

Al iſt mijn oom noch zoo leet
Cleen ſchaemte/en rieckt niet ſeer nae tſweet
Dus ſietmen al wijt ende breet
Elck is tot ſijnen dienſte bereet.

Rhetorices beminder goet
Wilt oock nu vruecht hanteren
Midts dat Auguſtus liefelijck doet
De menighe triumpheren
Vrolijck accoort is oock verfrayt
Der vruechden ſaet wordt nu gheſayt
Seer wel nu de fortuyne drayt
Elck met Auguſtus wort ghepayt.

PRINCE.

Keyn Princelijcke heeren gent
Dit is tot uwer eeren
Tis liefde die ons hier toe went
Willet int beſte keeren
Twort van Vruechden bloemken ghedaen
Rhetorica gheeft ons vermaen
Wilt dit van ons in danck ontfaen
Tot uwen dienſte dat wy ſtaen.

FINIS.

Preſentacie.

DEr Patriarcken groote ghehoorſaemheyt
Moyſes ſachtmoedicheyt/en ſijn goet beleyt
Door Tgodlijck beminnen/
Gedeons cracht/ Helias digniteyt
Jeremias gheeſt/moet v ſijn bereyt
Reyn conſtighe ſinnen/
Wy Lelien bloemkens te Dieſt binnen
Comen onſe ſchult quijten/om vruechs ghewinnen
Rhetorica ter eeren/alſoot betaemt
Sy doet v broeders broederlijcheyt beghinnen
Sy gheeft te kinnen/dwelck heeft gheraemt
Het Violierken wt Jonſten verſaemt
Dies wy begheeren dat ghy groot van prijſe
In dancke ontfaet der Lelien Deuijſe.
Minlijcke broeders in Conſten verheuen

Daer

Daer oprechte liefde in werdt beseuen
Door liefde excellent/
De vrede Gods / sy by v in dit leuen
En by ons allen/die van v sijn beschreuen
Wt goeder liefden ient/
Wy Lelikens sijn v broeders obedient
Door liefde/in liefden/wt liefden ghewent
Want liefde baert vrede sonder fallatie
Soot blijct/by Rhetorices kinderen present
Die nv versoeken dese soete natie
Dies wy Lelikens op dese spatie
Bidden wt liefden/ dat ghy tuwen logijse
In dancke ontfaet/ der Lelien Deuijse
Liefde en vrede wilt Godt de heere
Dat wy sullen verlaten nimmermeere
Maer altijt volghen naer/
Dus comen wy Lelikens in consten teere
Vwer liefden liefde bewijsen en eere
Alsoot hier blijct voorwaer/
Maria de reyn Lelie-bloeme eerbaer
Met haren lieuen sade/suyuer en claer
Ontfaet voor ons Deuijse/dit is ons bede
Die v beurije/ van discoorde swaer
En allen den lieffelijcke broeders mede
Dus doet broederlijck/door broederlijcke sede
En hoort ons versoeck na doude ghijse
In dancke ontfaet der Lelien deuijse.

PRINCE.

Edele Princieren der Violieren
Die door vrede/en liefde/v wilt vercieren
Soo ghy alder best muecht/
Dies Rhetorica fraey int bestieren
Ontdaen heeft haer constighe banieren
Om te baren vruecht/
Die trhetoriskenlijck herte verhuecht
Om te recompenseren voorleden duecht
Gy v/ ons Lelie broeders bewesen/
De liefde Gods diet al vertroost dat is ontvuecht
Wille v/en ons/als broeders wtghelesen
Minlijck doen scheyden/met liefden te desen
Op dat ghy Violieren met goeder chijse
In dancke ontfaet der Lelien Deuijse.

1561

Tpunt.

By Saturnus tijde wert beseuen
Een gulden Werelt/ na elcx behaghen
Men sach gherechticheyt elcken aencleuen
Mueren of vesten/ en waren noch niet verheuen
Men hoorden trommele of trompet ghewaghen
Elck was onbesorcht/ men hoorde niemant claghen
Deerde ghaf haer vruchten sonder bouwen
Men sach niemanden/ Pan sijn schapen ontiaghen
Ja die Lenten sachmen sijn fasoen behouwen
Zephyrus/ soetelijck/ lieffelijck bedouwen
Glies op die bloemkens soetgeurich altijt
Sol bevrijdense voor tfenijnich benouwen
Nieuwers en was ouerdaet breet noch wijt
Vrede brengt ouer al minlijck iolijt

Alle Riuieren en Fonteynen waren soet
Als Melck/ en alderhanden costelijcken dranck
Vanden boomen sachmen druppen suycker goet
Niemant en kende verdriet of tseghenspoet
Men sprack doen niet/ van Plutone fel en stranck
Carons schip bracht niemanden in thevanck
Vulcanus hadde doen gheen residentie
Elck Planete/ en Element/ doen vrede schanck
En was lieffelijck in elcx presentie
Van huysen/ of goet/ maeckte niemant mentie
Want alle dinghen waren ghemeene
Niemant behoefde assistentie
Al dat elck dede/ was suyuer en reene
Want in eendrachticheyt leefde groot en cleene

Copie Cornu/ elck doen was ghebruyckende
Daer en was haet oft nijt/ vyantschap oft erreur
Vrede en liefde/ was elcken omluyckende
Niemant en was voor Tijtans hitte duykende
Cybele gaf den cruyden haren sueten geur
Bewijsende Iano/ vrede en faueur
Door eerbaerheyt/ gherechticheyt/ en trouwe claer
Inden tijt der gulden werelt was gheen doleur
Daer en was lueghen noch bedroch voorwaer

Woecker

Woecker en kende men niet/ in gheender vouwen daer
Elck hadde een vry herte sonder verdriet
Man en vrouwe/ waren vredelijck en eerbaer
Deen en was meerdere dan dander niet
Daer eendracht is/ men cleyn dinghen wassen siet

Inde gulden werelt leefden vredelijck
Alle gheschepen onredelijcke dieren
Die wolf wandelde met den schapen sedelijck
In minlijcke accoorde edelijck
Die visschen waren in alder manieren
Vredelijck/ dat sy in hen bestieren
Deen den anderen en deden gheen letsele
Serpenten in bosschen en wilde duwieren
En deden den menschen gheen quetsele
Twas al van vredelijcken op setsele
Saturnus dunct ons/ dat wederom regneert
Door die violieren/ sonder besmetsele
Daerom dionstich herte hier obediert
En vredelijck/ soot betaemt/ te scheyden begheert.

Persona-

Personagien.

Sinnelijcken appetijt, *Een neefken of sinneken*
Onghehoorsaemheyt, *Een nichtken*
Dvverck Gods, *Een ionckman*
Sgheests gracie,
Redene, *Een vrouvve*
Kennisse, *Een vrouvve*
Liefde, *Een vrouvve*
Conste, *Een vrouvve*
Loon, *Eenen man seer rijckelijck ghecleet.*

Sinnelijcken appetijt.
VV Aer sijdy Nichtken?
Onghehoorsaemheyt.
Hier ben ick Neefken
Sinlijck.
Thoont v valsch ghesichtken
Hoordijt helsch Teefken
Onghehoor.
Hoe/schuylter wat/laet my dat metter spoet weten?
Sinlijck.
Iaet compt naerdere/ laet uwen voet meten
Want sonder v/en ben ick niet weert een haerken
Onghehoor.
Ghy sijt mijn quantken
Sinlijck.
En ghy mijn caerken
Gheen ergher paerken// hier oyt int lant en quam
Onghehoor.
Ghy weet wel dat ick v altijt met der hant nam
Waer oyt volbracht werde/een boocs quaet feyt
Sinlijck.
Dats waer/want ghy sijt onghehoorsaemheyt
Alder quaetheyt moedere vermaledijt
Onghehoor.
En ghy heet en sijt// sinlijcken appetijt

Ee Discoort

Discoort nijt/twist/ strijt//condy aen voort// legghen

Sinlijck.

Voort nichtken/ ick moet v een woort segghen
Sout ghy my eenen hulper behanssen

Onghehoor.

Ja ick/ick en ontsie mueren oft schanssen
Mijn stout voortstellen/ is seer menichfout

Sinlijck.

Die ons gheloouen/ sijn hondert iaeren out
Want onsen schoonen cout//bedriechtse terstont

Onghehoor.

Wie eest?

Sinlijck.

Tis dwerck Gods/ vol ledicheyt ghetont
Die door sijn inghebozen gratie
Tot consten heeft groote delectatie
Dees murmuratie// hout tsijnens niet oppe

Onghehoor.

Siet/waer hy compt/lijf/ hy is tot den croppe
Vol fantazijen/die hem bestrijen sterck

Sinlijck.

No Nichtken/wy sullen ons stellen aen dwerck
En doen hem loon na sijn werck ontfanghen
Mer wee sijnder/ die in ons uet wert ghevanghen

Dwerk Gods.

O Godt/ die Voghelen/ Visschen en Dieren
Rijckelijck begaeft hebt in sulcker manieren
Dat sy hen bestieren
En regeren souwen
Maer my ghemaect broosscher dan wormen oft pieren
Niet connende my seluen ghehantieren
Gheecleeden vercieren
In gheender vouwen
Onconstich ben ick ghebozen vander vrouwen
Wie sal onderhouwen// dan mijn nature
Anders dan conste/ dies ick telcker ure
Roepe om haer goede assistentie

Onghehoor.

Sijdy veruaert?

Sinlijck.

Maeckt daer af gheen mentie

Gheeft

Gheeft ons credentie//wy sijn v ghehuldich

Onghehoor.

Laet violen sorghen

Sinlijck.

Sijt niet onverduldich
Allen v voornemen/is brabbelinghe

Onghehoor.

Compt aent leeren niet

Sinlijck.

Want groote cnabbelinghe
Soude smorghens vroech uwen inbijt wesen

Dwerck Gods.

Neen/ tsal uv rechts mijnen bequamen tijt wesen
Ick waer weert mispresen/dat ick en leerde niet

Onghehoor.

Ick hoor wel ghy wilt/dat v goet vermeerderen/siet
Waer ghy v keerden// yet te water te lande

Dwerck Gods.

Ick en doe/mer ick weet wel dat is schande
Niet willen leeren

Sinlijck.

Dats onwaerachtich
Zijt der werelt solaes nv verpachtich
Hebdy v groeyende iuecht niet lieuere

Onghehoor.

Hout v ghemack

Sinlijck.

Sijt v selfs gheen ontrieuere
Ghy sou t te zeer molesteren v sinnen
En sot werden

Onghehoor.

Laetse haer broot winnen
Die arm sijn // peyst die gansen hebben die cost

Dwerck.

Ick was ghesint/dat ick sou hebben begost
Mer ghy verdrijft den lost// met v tweestere

Sinlijck.

Daer hebdijt broerken

Onghehoor.

Verhuecht v Meestere
In ons vrolijck bedrijf/nae v vermoghen sijn

 Want

Want ghy ſult met ons niet qualijck bedroghen ſijn

Sgheeſts gracie.

Met eenen paſſer in die hät/ daer op geſchreuen mate/ende een olijf tax=ken in dan=der hant.

O werck Gods/van Godt alder hoochſt verheuen
Geſeuen// werdick by v/ ſijt gheanimeert
Gheerceert/ heeft v Godt nae ſijn beelt/ en dleuen
Ghegheuen/ der hoocheyt bouen al dat vigeert
Studeert/ nae goede Conſten en practiſeert
Begheert den tijt wel te beſtedene
Kendy die Vrouwe?

Dwerck.

Niet ſeer wel

Redene.

Met een ge bit breydel toom of in die hant.

Ick Redene
Ben tuſſchen menſchen/ en beeſten/ het onderſcheet
Ick veriaghe/ledicheyt/ en twiſt wreet
O redelijck dier /wilt my dan ghebruycken
Ick ben v tuterſſe/voor my moet ghy duycken
Als voor uwen piloot/ oft uwen ſtierman
Sonder my ſijdy verloren/ merct dit wel an
Dwerck Gods moet doen dat can/ tis ſoo Gods wille

Dwerck gods

Ick wil my noch veel iaeren houwen ſtille
Ledicheyts huys/ hout noch bat die bane
Ick drincke daer eenen pot wijns oft een vane
Tot dat ſchijnt die Mane// al coſtet een croonken

Onghehoor.

Hoe luyt die belle?

Sinlijck.

Sy gheeft een goet toonken
Sou hem ſulck perſoonken// met wercken quellen

Onghehoor.

Meeſtere/wilt v inde bier kercken ſtellen
En aenmercken trellen//ſlaghet van monde

Sinlijck.

Arm bloet ſy ſoecken v ongheſonde
Vaet dit te gronde// ſijt vrolijck van gheeſte

Sgheeſts gracie.

Men vint ter werelt gheen leelijcker beeſte
Dan die ſijnen tijt ouerbrenct met ledicheyt
Heeft Godt niet den eerſten ouders gheſeyt
Int ſweet ws aenſchijns ſuldy v broot eten

Redene.

Redene.
En wilt mijndere gheenen tijt vergheten
Wacht v/de werelt can bedrieghen en lieghen
Ghelijck de voghel om sijn aes moet vlieghen
Soo is de mensche tot arbeyden gheboren
Dwerck.
Doet gheen moeyte meer/ want tis verloren
Sinlijck appetijt leert my een ander lesse
Onghehoorsaemheyt hangt aen my als een clesse
Leer ick nu niet soo sal ick den tijt verwachten
Tsgheests gratie.
O werck Gods wilt tsgheests gratie niet verachten
Al is den arbeyt suer/den loon can ghenesen
Dus laet v gheraden
Redene
De fraeyheyt ghepresen
Der Consten aensiet
Onghehoorsaem.
Neen/neen hoort nae ons meest
Hout v ghemack
Sinlijck.
Sijt hier om niet bevreest/
Wy willen tuwen dienste altijt sijn bereet
Dwerck.
Dats ghedaen/ ick en passe op lief oft leet
Ick weet mijn bescheet//gaet ghy uwer straten
Dese twee/en wil ick niet verlaten
Mijn leuen lanck/
Onghehoor.
Sy en moghenter luyen//niet
Sinlijck.
Hoe soo?
Onghehoor.
Sy en kennen de cruyen//niet
Aechte kent Truyen//niet/dwerck is hen ghefaelt
Dwerck.
Mijn dienaers siet dat ghy my wat voor dlijf haelt
Tsal wel werden betaelt//doet van als te viere
Sinlijck.
Int huys van onwetentheyt/maect goede ciere
Volcht daer de maniere//auont en noene

Onghehoor.

Wat was met dien clappeyen te doene
Eedt v corenken groene//weeſt vry niet beſorcht

Sinlijck.

Hoet coemt wy wetent altijt half gheborcht
Al mindert v goet

Onghehoor.

Soo corten v daghen/
Maer deynde ſal moeten den laſt draghen

Sinlijck.

Waer ſijdy Materken?

Onghehoor.

Hier ben ick Paterken

Sinlijck.

Hoe muyſt nv teaterken?

Onghehoor.

Tis dlieffſte fraterken
Maer ſdroefheyts waterken//ſal hem niet ghebreken

Sinlijck.

Sweeren en vloecken

Onghehoor.

Ja oneerlijcke treken/
Smijten en dootſteken

Sinlijck.

Lucifer noch Judas
Oft allen tquaet gheſpuys dat is/ oft oyt was
En heeft by thuys gheen comparatie
Van onwetentheyt

Onghehoorſaem.

Hem volcht tribulatie/
Want den tabbaert van eeren/ſal hy verlieſen

Sinlijck.

Cleen achterdincken ſal hy moeten verkieſen
Het leelijck abijt

Onghehoor.

Daer ſal hy noch om ſuchten
En weenen

Sinlijck.

Siet/ſiet/tiſſer vol ghenuchten
Willen wy tſpel aenſien van beſijen

Ong

Onghehoor.
Ja wy/
Sinlijck.
Gans lijf nichten/tis daer al coppen gawy
Siet/siet/ten steect daer niet op een stoopken
Onghehoor.
Wat fraeyer coorken
Sinlijck.
Wat properder hoopken
Kijct/kijct/ledicheyt/moet neuen hem sitten
Onghehoor.
Hy is heel vrolijck
Sinlijck.
My dunct hy sal verhitten
In liefden/op alder quaetheyt dleclijck wijf fel
Onghehoor.
Hy coemt wel ane
Sinlijck.
Hy heeft corагie int vel
Siet/siet/hy gans peerdt/hy tuyscht teghen bedroch
Onghehoor.
Hy is heel geldeloos
Sinlijck.
Heeft hy thabijt noch?
Onghehoor.
Ja hy/ maer tsal corts den haen oock winnen
Sinlijck.
Hy sweert en vloeckt al waer hy sonder sinnen
Hy raest van binnen// hy en doet niet dan kijuen
Onghehoor.
Hoe?
Sinlijck.
Dat sy hem ontrekeneu en ontschrijuen
Elck wilt hem ontlijuen//tgater heel gheckelijck
Onghehoor.
Hy sal moort roepen
Sinlijck.
Ist waer?
Onghehoor.
Jact ghereckelijck
Siet sijn hayr staet van vreesen als borstelen

Sinlijck.
Blijder doot/hy sals hen noch ontwoꝛstelen
Ja/daer is hy eerst wt haren handen
Ongheho oꝛ.
Hy meynt/tis betere gheloopen met schanden
Dan met eeren doot ghebleuen int perckxken
Sinlijck.
Ghy gaeft den raet
Ongheho oꝛ.
En ghy deet dwerckxken
Sinlijck.
Ghy stoeckten twier.
Ongheho oꝛ.
En ghy dedet berren
Sinlijck.
Nv/nv/wy en moghen hier niet langher merren
Wy moeten dwerck Gods houwen in sijn quaet pꝛopoost
Maer elck wacht hem die met lueghenen wert ghetroost
Sgheests gratie.
Beminde Sustere ist niet te deerne
Dat wy soo gheionstelijck en soo gheerne
Dwerck Gods souden tot consten trecken meest
Redene.
Jaet vooꝛwaer/wy smeeken hem altijt onbevꝛeest
Maer hy en wilt gheensins ghehooꝛ gheuen
Sgheests.
Ons hebben eylacen veriaecht/en verdꝛeuen
Sinlijcken appetijt/en Ongheho oꝛsaemheyt
Redene.
Och kennisse aensiet sijn fragiliteyt
Tsijnen dienste bereyt/sijt op dese vꝛe.
Kennisse een vꝛouwe.
Met eenen spieghel inde hant ende een sterreop haer vooꝛhooft.
Jck kennisse ben een fray creature
Die liefde generere/den Constenare
Verholentheden/bꝛeng ick int openbare
Want sonder my en is gheen verweckſele/
Voꝛ bekende en heeft tot gheen dinck treckſele
Om dat de hy vloon der Consten niet can bedincken
Dwerck Gods.
Jck wilde dat ick in deerde mocht sincken
Wil ick my verdꝛincken//oft terstont vermooꝛden
Oft verhanghen/

Redene.

Redene.
Vermijdt v sulcke woorden
Te sprekene/
Dwerck Gods.
Och/och/mijn goet/mijn ghelt
Tis al achter bleuen/noyt dus ontstelt
Kennisse.
Daer leyt niet aen/
Dwerck Gods.
Kennisse/ghy coemt my nopen
Sgheests gratie doet weynich mijn ooghen open
Maer noch en weet ick wat laten oft doen
Elck wijst my met vingheren
Sgheests gratie.
Hoort ons sermoen/
Wy comen v te baten/dus weest hoghelijck
Dwerck Gods.
Hoe sou dat sijn/ oft wesen moghelijck
Wie sou met my/willen wesen ghemoeyt
Want nv ick arm ben/werd ick ouer al versoeyt
Dies ick moet leuen in veel benautheden
Redene.
O werck Gods stelt v sinnekens te vreden
Twerdt v gheboden//en oock beuolen
Sot sijn sy/die inden bekenden wech dolen
Dwerck Gods.
Danck hebt/dat ghy my gheerne sout stichten
Kennisse.
Als liefde coemt/die can den arbeyt verlichten
Sy doet crijghen der consten perfectie
Dwerck Gods.
Armoede brengt my wat tot subiectie
Weerde vrouwe/
Redene.
Wilt v seluen niet bederuen
Al is tgoet wech/laet den moet niet steruen
Ghy sult loon verweruen//steect de hant aenden ploech
Sgheests gratie.
Keert wedere/tis noch goet tijts ghenoech
Wy en sullen v niet verlaten//laten
Dwerck Gods.

Therte wilt soetheyt wt dese vaten//vaten
Maer sinlijcken appetijt/brout noch wondere
Kennisse.
Dien moet ghy door arbeyt brenghen tondere
En v niet sparen
Dwerck Gods.
Ick wil soecken die conste/
En arbeyden/twaer tijt dat ick beghonste
Want ick vinde my goedeloos en naect
Sgheests gratie.
O werck Gods zijt ghetroost/en eenen moet maect
Port v tot consten/ want ghy sijt gheschepen
Om dat van v soude werden begrepen
De dinghen die inder natueren zijn/
Redene.
Goetwillighen arbeyt is cleyn ghepijn
Hy is tot dien einde gheordineert/
Datmen de verholentheyt diemen begheert
Der consten soude vinden
Dwerck Gods.
Gereet is den gheest/
Maer natuere/is veruaert aldermeest
Voor hitte en couwe
Kennisse.
Weet/dat Godt almachtich
En vercoopt nimmermeer/sijn consten crachtich
Dan met gheduerighen arbeyde swaer
Dwerck Gods.
Sout soo moeten ghedaen wesen
Sgheests gratie.
Iaet voorwaer/
Soudy den loon der goeder consten vinden
Dwerck Gods.
Soo variabele als zijn de winden
Soo haest is den sin/van deen op dandere
Oft ghelijck Cruystraten den wt landere
Doen dolen/soo perplex en dubieus ben// ick
Redene.
Dats uwer crancheyt schult
Dwerck.
Certeyn dat ken//ick

Maer

Maer ick bid v vriendelijck/wilt my hulpen

Sgheests gratie.

Gaen wy binnen/wy sullen v ghebreck stulpen
En ontdecken daer int breede de saken
Hoe ghy alderbest sult/tot Consten gheraken/

Sinlijck.

Ou claddorie

Onghehoor.

Wat ist clabots hoot?

Sinlijck.

Rasch coemt hier buyten

Onghehoor.

Hoe/isser yemant doot
Oft roept ghy heet broot// wat ramp waer lieghet v?

Sinlijck.

Hy danst de geldeloose sonder speel man nv
Hy is al beroydt/ daer en schuylt niet een mijte

Onghehoor.

Sijn cleet van eeren/is hy oock quijte
In onwetentheyts huys/ist al vertuyst verbrast
Dies hy moet wesen pouers beste gast/

Sinlijck.

Hy en derf nv voor gheen dieuen sorghen

Onghehoor.

Neen hy voorwaer/noch oock sijn ghelt borghen
Al sou verworghen//de gast te deghe

Sinlijck.

Nichtken/coemt gawy wat wt den weghe
Siet/hy en weet wat doen

Onghehoor.

Tcompas is verdraeyt

Sinlijck.

Den vul is doot

Onghehoor.

Hy is gheheel mispaeyt
En deerlijck bespraeyt//met droefheyts watere

Sinlijck.

Swijcht Nichtken/houdt uwen valschen snatere
Tis hooch tijt

Dwerck Gods.

Wil ick?neen ick/ia ick nochtan/

Neen/ick wil daer van/beyt/ nv sal icker an
Wat ou/ben ick gheen man/waer soudt my lieghen?
Sou my den tijt soo ledich ontvlieghen?
Ick sou my bedrieghen//twaer heel blamelijck
Dus wil ick my tot consten voeghen bequamelijck
Op dat haer ionste aen my wil beclijuen

Sinlijck.

Wel meestere/wat wilt ghy bedrijuen
Ghy sulter aen blijuen//dat en is niet min

Onghehoor.

Sijdy dul/

Sinlijck.

Oft wat hebdy inden sin
Ghy sijter te diep in//ten sou niet wesen

Onghehoor.

Terstont waerdy bespot en begresen
Om dat ghy dus qualijck staet met den schapen

Sinlijck.

Hoe na/moet ghy noch by de verckenen slapen
En die verknapen//ouer al op velt

Dwerck.

Eylaes/tis met my/alte qualijck ghestelt
Ick en heb gheen ghelt/en armoede werdt groot

Onghehoor.

Sijt te vreden laetse winnen haer broot
Die vroom en sterck zijn

Sinlijck.

Peyst om doude maniere

Dwerck.

Wat is dat?

Onghehoor.

Dat sy maken de beste ciere
Die minst wercken

Sinlijck.

Seer qualijck cannen leeren
Ou honden in banden gaen

Onghehoor.

Kleynen en weeren
Souwen v onteeren/werde ghy een slaue

Dwerck.

Twaer nochtans goet dat icker my toe gaue

Want

Want erue en haue/ heb ick doen minderen
Al wist ick wat hantspeels ten mocht niet hinderen

Kennisse.

Conste gheeft den cost en loon abundant

Sgheests.

Och waren wy vast in v herte gheplant
Soo sou conste v onderstant doen terstont

Kennisse.

Met ledicheyt en maect gheen accoort oft verbont
Op dat v edel cracht blijue in fasoene

Redene.

Werck gods vrient/ een dinck staet v te doene
Dats/ dat ghy voor v weluaert moet houwen wachte
Beschaempt v niet/ oft v goet eerlijck ghesllachte

Dwerck.

O beminde/ ick dancke v alte gadere
Dat ghy my sulck onderwijs sijt scinckende
Dies ick wil sijn ledicheyts versmadere
Och/ wie sal my tot ionstigher adere
Doen comen nadere
Der consten blinckende
Wat sou ick my nv eerst sijn bedinckende
Als dleuen stinckende// armoede heeft gheschent
Beminde/ weet dat my den vaeck is ontrent
Ten baet niet ghewent// ick moet wat rusten

Onghehoor.

En wast niet fraey?

Sinlijck

Jaet/ doen hy ledicheyt custen
Nv nichtken paeyt hem/ oft hy sal crijten

Onghehoor.

Hy sal die verschimmelde canten doorbijten

Sinlijck.

Hy sal hooftman sijn by aernouts soorte

Onghehoor.

Elck wringt hem thoot

Sinlijck.

Elck wijst hem die poorte
Want in sijn borseken/ en schuylt munte noch cruys

Onghehoor.

Daer hem die honden niet en kennen/ is hy thuys

Lieuer sietmen hem van achter dan van vuere
Sinlijck.
Hy sal sijn hant corts steken ouer de duere
Want hy heeft cleen achterdinck en aent lijf voorwaer
Onghehoor.
Sijn propoost en deert ons beyen niet een haer
Wy willen gaen en laten den bal wat loopen
Ick hope hy sal ons trompen noch bat coopen
Liefde.
Met een brandende herte inde hant/ ende eenen boeck
O werck Gods bouen alle dieren verheuen
Die ledich versleten hebt/ den tijt en dleuen
V is beneuen
Liefde/ dus ontwaeckt nv
Wilt v subijtelijck te my werts gheuen
Ghy sult tot consten werden ghedreuen
Laet suchten en beuen
Met goeden moet nv maect
Want oprechte liefde/ v nv ghenaect
Die alle Constenaers tot consten trecke
Door den loon/ want in my en is gheen vlecke
Hitte/ couwe/ en arbeyt swaer verdraech/
Ick Ledicheyt aftrecksele des wercx veriaech/
Ick doe studeren die cleene van verstande
Want oprechte liefde is goederhande
Dwerck Gods.
Och in wat swaerheden heb ick daer gheweest
Compt al dat macht hebt/ en my nv gheneest
Deen verweet my dus/ dander soo tot consten
Dat ick perplex ben/ nochtans draech ick haer ionsten
Seyt wie is datte/ die daer staet soo verciert?
Soo goedertieren/ en wel ghemaniert?
Mijn herte wert ionstelijck tot haer ontsteken
Gheminde/ en sou ick haer niet moghen spreken?
Of sy my by haeren toe doene wist raet
Ick bidde uwer liefden/ dat ghy tot haer gaet
Moghelijck ick creech door haer perfectie
Redene.
Tis liefde ons sustere/ elcx protectie
V nootelijcker dan spijse oft dranck
Dwerck gods.
O Liefde ghy hebbet my ghemaect seer lanck

Hout my int bedwanck//maect my sterck en cloeck

Sgheests.

Daer Liefde niet en is/ daer leyt const inden hoeck
Oblijct hier nv int perck/ aen dwerck Gods excellent

Kennisse.

Wtuercorene susteren sijt diligent
Maect dat sy hem ontrent//sy en niet en wijcke

Redene.

O Liefde sustere/machtich en rijcke
Slaet nv gheen swijcke//mer hebt medooghen
Op dwerck Gods//dat ghy hier siet voor ooghen
Want sonder v behulp ist verloren
Stiert hem tot Consten vrouwe wtu ercoren
Door des loons cracht/wy biddent v eensamelijck

Liefde.

Mijn susteren/tis wel betamelijck
Dat ick uwen versoecke ben onderdanich
Werck Gods hoort my/sijt niet wederspanich
Weest ghedachtich/dat quaet is arm sijn en oudt
Door my suldy loon hebben menichfout
Ick sal v maken stout/sonder achterdincken

Dwerck.

Die woorden int binnenste der herten sincken
Mer sorghe seyt/dat dwerck my sal te swaer sijn

Liefde.

Ghelooft my vrijlijck ten sal niet waer sijn
Weest hoghelijck aengrijpt nv eenen moet
Den liefhebbere/ ist al licht wat hy doet
Mer dit habijt moet ghy refuseren
Vreese voor schande/wilt nv accepteren
Stelt v tot Consten diemen niet en mach roouen
En Loon daer by

Dwerck Gods.

Liefde v wil ick gheloouen
Blijft my by tot inde vre mijnder doot
Ick sal arbeyden en winnen mijn broot
Want liefde wert groot//dies ick danck den Heere

Liefde.

Tis beter spade ghewracht wel en seere
Dan nimmermeere//yet constichs begonnen

Sgheests gratie.

Volstan-

Volstandicheyt des propoost/ wilt v Godt ionnen

Kennisse.

Met kennisse der consten en haren loon

Liefde.

Liefde sal addresseren uwen persoon
Compt binnen/ick sal daer den sin ontdecken eest
En v door den loon tot consten verwecken meest

Onghehoor.

Wel neue hoe staghet?

Sinlijck.

Gylo qualijck nichte
Kamp moet hy hebben in sijn ghesichte
Dat hy wilt consten leeren en gaen wercken

Onghehoor.

Wy synter ghelat af

Sinlijck.

Tis nv al van twercken

Onghehoor.

Och tis heel brodde en verloren que paers

Sinlijck.

Tis heel inden wint

Onghehoor.

Tgater al vay schaers
Hy heeft doch vreese voor schande aent lijf

Sinlijck.

Nichte/armoede die plaecht hem heel stijf
Sy wilt wesen sijn wijf// oft sijn compaengie
Geele is nv tsijnens

Onghehoor.

Ja tontije/
Hoe hingk op deen sije//thoot doen twolck seye
Vanden loone

Sinlijck.

Gyden handen beye
Armoede sal hem helpen op den draf

Onghehoor.

Ten baet niet ghesnoret/ons werck en dooch niet een caf
Siet Neefken hy compt/ en hy siet soo bleerxkens

Sinlijck.

En sou hy niet/ hy is teer en weeerxkens
Pouer is tsijnens ghelogeert te gaste

Ongehoor.

Onghehoor.
Siet hem suyloozen
Sinlijck.
Hy en heues niet vaste/
Hy isser om ontstucken/ erm pijpere
Onghehoor.
Nu/ nu/ tfruyt moet noch werden rijpere/
Laet ons hier besijen staen op ons luymken
En cloppen hem alst pas gheeft op sijn duymken.
Conste een vrouwe.
Ick Conste/ Jou is dochtere gheprocreeert
Van Mnemosines hooghe gheexalteert
Hou op hooghe berghen mijn residentie
Die van my begheert assistentie
Doe diligentie// groot sonder flouwen
Soo sal ick hem/ door my/ den loon ontvouwen
Hy sal behouwen de victorie
Dwerck.
Mocht ick daer toe comen/ dat waer een glorie
Dat ick memorie// en loon mocht verwerven
Maer laten neen ick/ ick moetet al derven
Want hopen en duchten willen my plaghen
Sinlijcken appetijt/ wilt den gheest veriaghen
Want licht gheloouen heefter bedroghen vele
Conste.
Werck Gods rast v met liefden tot mijnen spele
Ick sal v groot maken/ wilt hier om dincken
En loon sal ick v voor uwen arbeyt schincken
Ghy sult my kennen/ als ghy dbeste hebt ghedaen
Dwerck.
Ick danck v seere
Conste.
Ick wil by mijn dienaers gaen
Die my soect/ en mach lijf oft sin sparen/
Dwerck.
Ben ick haers soo quijte
Sinlijck.
Soudy anders varen
Dan groote Philosophen en Poëten/
Onghehoor.
Die waren rijck

Met eenen boeck inde hãt en haer cleet genaẽt vreese voor schande.

Sinlijck.
Jasy/soomen mach weten
Dat sijt/met een quade doot moesten betalen
Onghehoor.
Wy en souwen v niet connen verhalen
Der grooter Constenaren benautheden
Dwerck.
Hoe ick van v werde ghenoydt en ghebeden
Der consten seden en tgoet onderwijs
Gheue ick verre bouen v beyen lof en prijs
Redene.
Dats een goet aduijs//doet v deser quijt
Onghehoorsaemheyt/en Sinlijcken appetijt
Brenghen alle goede Consten ondere
Sgheests gratie.
Ghebruyct Redene/en ghelooft niet dwondere
Dat sy v van Constenaers willen wijs maken
Kennisse.
Al schenen die arm/hen moest eere naken
Want sy waren groot gheacht by de menschen
Liefde.
O werck Gods wilt altijt om consten wenschen
Brengt v leuen/niet ouere in armoeden
Sgheests gratie.
Een constenaer can hem door consten voeden
Hy en moet sijnen schat/voor gheen dieuen borghen
Conste.
Mijn dienaer en derf voor gheenen morghen sorghen
Den cost sijn hem alle landen schuldich
Hy leeft in weelden/en vreden ghehuldich
Dwerck Gods.
Mocht ick aenschouwen den l on wtghelesen
Mijn armoede soude gheblust wesen
Jck waer ghenesen/van mijnder smerten
Dus laet mijn armoede/v gaen ter herten
Jck sal v dienen met lijf en met goede
En arbeyden altijt/
Liefde.
Weest blij van moede/
Ghy sult corts vinden consolatie
Conste.

Door den loon suldy hebben delectatie
Hy sal hem/door my/meest presenteren

Tgheests gratie.

Leeft nv hoghelijck wilt niet faelgeren
Hy en verlaet niemanden die hem is soeckende
Door conste/dus sijt v verclockende

Conste.

Want den loon/daer ghy meest liefde toe draecht
Coemt hier Werck Gods siet dat ghy hem behaecht.

Loon/Eenen man seer rijckelijck ghecleet.

Ick gheue den arbeyder loon na wercken
De onnutte traeghe can ick versterck en
Ick make fraey clercken
Maect hier af mentie/
Want profijt en eere/salmen by my mercken
Deerste ben ick inde intentie/
Maer alderlaetst vertoon ick presentie/
Soo een schuttere voor al schiet na de pinne
En niet en rust voor dat door diligentie
Sijn opset is volbracht/dwerck Gods moet hier inne
Den schutter volghen en alleen draghen minne
My/want ick arbeyts loon ben cause finael
Een Timmerman en is niet de sake principael
Waerom men timmert/en de huysen sticht
Maer beurijdinghe en ghemack is den toesicht/
Dwerck Gods is materie/en tfaetsoen
Is Redene/liefde/en gratie dwerck doen
Door kennisse/maer de erectie
Coemt door my/brenghende prijs en protectie.

Inde rechte hant hebbende een croone ghenaemt Eere/ inde ander eenẽ gulden Cop genaemt Rijcdom.

Kennisse.

Ick preparere

Redene.

Ick laborere snel

Liefde.

Ick doen volherden

Sgheests gratie.

Ick doent voortganck hebben wel

Conste.

Ick doen hopen

Loon.

En ick verwecke aldermeest

Dwerck Gods.
Certeyn door den loon ben ick nu niet bevreest
Ick vinde dat den gheest in my brandt als vier
Dies ick niet en ontsie perijckel oft dangier
Want soo tgheiaecht herdt na de fonteyne haect
Soo haeck ick door loon na Conste

Redene.
Siet dat ghy waect
Want sinlijcken appetijt moet ghy verlaten

Liefde.
Onghehoorsaemheyts lesse wilt oock niet vaten
Maer neemt te baten//der consten gheboden

Kennisse.
Haer lief hebbers maect sy ghelijck den goden
In schoonheden blinckende als den Diamant

Dwerck.
O inwendighe sinnen staet my terhant
Dat ick moet en verstant//tot consten legghen mach

Sgheests gratie.
Int huys des vreedts/vint ghy den loon nacht en dach
Daer veriaecht hy gheelach//door sijn goede duecht

Redene.
Weest neerstich grijpt ane tghene/dat ghy vermuecht
Soo suldy groote vruecht/door den loon vinden

Sinlijck.
Sijdy noch niet moeye

Onghehoor.
Crijchdy gheen quaey winden
Nu ghy v moet met slauernijen lijen

Dwerck.
Wat ghy segt/v beyen/wil ick vertijen
En in loon verblijen// die ick verwerven//sal

Sinlijck.
My dunct dat hy van armoede sterven//sal
Waeraf oorsake is onwetentheyts huys

Dwerck.
Daer schonct ghy my loon bitter als verguys
Vliet valsch ghespuys//van my subijtelijck

Onghehoor.
Hoe smaken die woorden

Sinlijck.

Heel

Heel stuer en spijtelijck
Hipocrijtelijck//siet hy nv certeyn
Ongheboor.
Wy sullen tonsen wille crijghen den vileyn
Want den rock heeft sijn ployen
Sinlijck.
Wilt niet queteren
Want hy sal als de rijpe gherste beteren/
Dwerck.
O ghy crachten//toont v machten//aen my
Coemt hulpt//nv/en stulpt//nv/ mijn verlanghen
Op dat den gheest//aldermeest//mocht wesen vry
Conste.
Werck Gods weet dat Conste//door ionste//v is by
Waer duere//telcker vre//loon werdt ontfanghen
Wat ghy doet//maect moet//al tijdy beuanghen
Met armoeden/den loon//schoon//is v nakende
Hoort men sal claer//en openbaer//sijn makende
Alle goede Consten
Dwerck.
O weerde vrouwen
Vwen dienst vloeyt te mywaerts vol trouwen
Om dat ick door den Loon ben verweckt//nv
Loffelijck de Consten dat bid ick ontdeckt//nv
Want hert en sin is dit taenhoorene bereyt
Conste.
Van alle dinghen ben ick een wetentheyt
Door vsancie/ghebruyck/oft door leeren
Oft deur Redene/vercreghen met eeren
Tenderende tot ghebruyck den mensch nootelijck
Kennisse.
De Consten sijn in tween ghedeylt blootelijck
Deerste deel inde vry consten excellent
Sgheests gratie.
Tweede deel in werckende consten ient
Redene.
De vrye Consten zijn van sulcker condicien
Dat gheleert worden haer officien
Om haerder fraeyheyt wille
Conste.
Werck Gods hoort doch

 Hoe

Hoe in dryen ghedeylt zijn de vrye Consten noch

Kennisse.

Hier af wil ick twerstant ontdecken hem
Deerste in Ethicam oft Moralem
Leerende manieren en goetheyt beminnen
En hem daer na voeghen met den vijf sinnen

Liefde.

Tweede deel/is Physica/welck leert de dinghen
Der natueren/en der natueren voortbringhen

Sgheests gratie.

Tderde deel is Logica fraey en playsant
Die alle goede Consten/doet onderstant
Lieffelijck en bequame als een moedere

Kennisse.

Logices drye deelen maeck ick v broedere
Dat is Grammatica, Dialectica,
En Rhetorica

Redene.

Werck Godts hoort hier na
Men sal v de vry Consten ontdecken apaert

Conste.

Grammatica leert de tale en verclaert
Hoemen met verstande sal wtspreken elck woort
Nae synen eysch en quantiteyt alsoot behoort

Sgheests gratie.

Dialectica/can Grammatices segghen
Duer redene/met redenen/ wederlegghen

Conste.

Rhetorica/is als een sonne blinckende
Donbequaemheyt der spraken/is sy crinckende
De woorden coloreert sy/ sy maect statuyten
Sy verblijdet therte/druck iaechtse buyten
Melancolie swaer/can sy verdrijuen
Sonder haer sou conste verdonckert blijuen
En onbekent

Dwerck Gods.

O Rhetorica Lief
Ghy sijt weert datmen v tot den hemel verhief
Leert my uwen brieff/nae trecht betamen

Liefde.

Rhetorica doet ons wt ionsten versamen

Sy sal ons deur haer vredelijck beleyden
Als haer liefste kinderen/ ninlijck doen scheyden
Ghelijck voghelkens van eender pluymen
Eendrachtelijck vlieghen/na doude costuymen
Soo draghen haer liefhebbers deen dander ionste

Kennisse.

Musica/is een seer vrolijcke conste
Sy doet den aerbeyt swaer licht zijn om draghen
Het nieugheboren kint/heeft in haer behaghen
Want deur der voesteren sanck van weenen stilt
En valt in slape

Redene.

Musica is seer milt
Sy leert op instrumenten singhen en spelen

Conste.

Arithmetices duecht machmen niet helen
Sy leert den mensche/ rekenen en tellen

Kennisse.

Geometria can wonder stellen
Want deur haer leertmen weghen en meten

Sgheests gratie.

Astronomia leert hoe de Planeten
Den loop hebben/en haer inclinatien
Tijts vruchtbaerheyt en der locht turbatien

Liefde.

Werck Gods noch sal ick v ontdecken drie
Consten / deerste is Theologie
Iurisprudentia/en Medicina sterck

Redene.

Theologia leert het Goddelijck werck
En hoemen spijsen sal de siele eminent
Hier af sijn dander consten tfondament

Sgheests gratie.

Iurisprudentia doet elcken loon gheuen
Sy leert steden en landen/in vreden leuen
Sy betaelt nae werck de goede de quade

Conste.

Medicina onderhout by haeren rade
Den mensche

Kennisse.

Daer zijn schoon consten vermaert als de vrye

Printe, Schilderije, en Tapisserije
Beelden snijden, dese toonen by figueren
Dat Rhetorices woort v leyt te vueren
Rechtueerdighe coopmenschap/en dlant bouwen
Helpen oock dwerck Gods in al onderhouwen
Liefde.
Werckende Consten sijn oock gheordineert
Om dat lichaems heysch soude zijn ghesuccureert
Bequame der weerelt/en tot oorboor groot
Voor dwerck Gods
Dwerck.
Ick danck v wt herten minoot
Dat ghy doet v exploot//en my den sin ontdeckt
Liefde.
Nu ghy door den loon aldermeest sijt verwect
So neemt den boeck ghenaemt gheduerighen arbeyt
Daer vindy inne der consten gheleghentheyt
Sgheests.
Aenueert oock den passere/ Mate ghenaemt
Op dat gheen dinghen van v worden gheraemt
Bouen uwen verstande
Dwerck.
Mijn ooghen vlieten
Leyt my by den loon/oft ick hem mocht ghenieten
Kennisse.
Aenschout den Loon hy houdt sijn residentie
Int huys des vreedts/verclaert v intentie
Dwerck.
Lof reuerentie//sy v loon en prijs
Die den gheest//aldermeest//hebt ghetoghen
Tot Consten//wt ionsten//hoort mijn aduijs
Toont ghenade//al heb ick spade//gheuloghen
Aensiet dat ick aerm dwaes//eylaes//was bedroghen
Maer nv//deur v//deucht//verheucht//sin en moet
Want ghy loon/mijnen persoon//meest verwecken doet
Loon.
Ick Loon/ben een Rechtueerdich dispensier//hier
Elcken gheuende dat hem toebehoort//wel
Den ledighen bereyt ick dangier//schier
Mer de constenaer crijcht my sonder discoort//snel
Nu werck Gods my deur conste coemt aent boort//wel
Sal ick synen aerbeyt niet laten ongheloont

Want de goetwillighe is weert ghecroont

Redene.

Hoort werck Gods wat weldaden hem zijn nakende
Die met aerbeyt na Conste is hakende

Loon.

Nae my elck creatuere heeft haer toesicht
Want ick lo on ben/die Conste hebbe ghesticht
Jck doe loopen in baelgien/en percken
Jck verwecke aldermeest/leecken en clercken
Want loon versoetet al/dits een ghemeyn segghen

Kennisse.

Dat den loon meest verweet canmen niet weerlegghen
Die int sweet huers aenschijns consten soecken
Men siet elcken loopen in straten en hoecken
En hem vercloecken//door den loon beleest

Sgheests.

Diionck kindeken dat niet veel verstants en heeft
Werdt verweect meest/door den loon/nacht en dach
Alst den loon siet diet deur Conste crijghen mach

Redene.

Ghelijck het stael wort ghetoghen vanden magneet
Soo is loon altijt der Consten bereet

Conste.

Werck Gods coemt na thuys van vreden met my
Den loon sal v/deur Conste maken vry
Want hy is de peysmakere

Liefde.

V verlanghen
Sal hy blusschen/en v minlijck ontfanghen

Loon.

Prijs en eere in mijn rechter hant//hou//ick
Profijten en rijckdommen int lant//bou//ick
Jn mijn luchter hant

Redene.

Dese schoone chieraten
Mucht ghy werck Gods deur aerbeyt na consten vaten
Redene en verstant wilt te wercke stellen

Kennisse.

Laet Liefde en Gracie v versellen
Soo suldy deur Conste den loon behaghen

Conste.

 G Loon

O Loon schoon veriaecht den werck Gods sijn plaghen
Want hy hem meest/deur v/in my/recreeert
Loon.
Conste ghelijck v liefde/in my meest vigeert
En wort ghegenereert//door my menichfuldich
Soo bemin ick v/en blijue v ghehuldich
Jck sal dwerck Gods nemen in mijn beschermen
Dwerck.
O Loon wtuercoren/wilt mijnder ontfermen
Want ick v ouer langhen tijt hebbe ghewacht
Ghy hebt my voor al/tot Consten ghebracht
V heb ick eerst ghehadt / in mijn intencie
Mer laetst heb ick ghecreghen v presencie
Dies ick nv vrede vonden heb na mijn gherief
Loon.
Werck Gods/een dienaer van Conste mijn liefste lief
Kiest wat ghy begheert ick salt v gheuen
Tgoet des lichaems/en sielen is my beneuen
Tgoet der fortuynen/gheef ick teicken termijne
Want ghy vint een eeuwighe vruecht ten fijne
Dwerck.
Wie soude my connen trecken van Consten//nv
Als ick aensie des Loons groote Jonsten// nv?
Kennisse.
Jck sal v der Consten natuere wijs maken
Ghy leert Consten om dryerhande saken
Eerst om Godt te kennen/l.ef hebben/en eeren
Ten tweeden/om dat ghy sout stichten en leeren
Vwen naesten/en hem ghelijck v beminnen
Ten derden/om dat ghy v seluen sout kinnen
Loon.
Godt almachtich heeft ghecreeert de weerelt
Om dat de mensch/den welcken hy heeft bepeerelt
Soude louen en dancken sijns scheppers weerde
Die wonder doet in hemel en aerde
Dwerck.
Leert my dan Conste/Godt dienen en louen
Dit gaet verre mynen verstande te bouen
Liefde.
Conste gronderende tfirmaments schoonheyt
Haer verwonderende inde proprieteyt

Brengt

Brengt Gods werck synen schepper voor ooghen
Den ghenen die hem soo veel deuchden can tooghen
Die den bloemen hen schoonheyt gheeft en coluere

Redene.

Rijck/machtich/wijs/edel/is hy en puere
Daer alle dinck schoonheyt af heeft en duecht

Dwerck.

Door dbeminnen mijns scheppers therte verheucht
Leert my hem dienen wilt my informeren doch

Conste.

Werck Gods vrient by hem en is gheen bedroch
Dus sijt ghemoet in v tribulatie

Kennisse.

Sijn woort ghelooft sonder disputatie
Vastelijck hopende in hem waerachtich

Redene.

Soo sydy zijns riicks hier en namaels deelachtich

Conste.

Een Constich steruen hebt in v memorie
So crijchdy te loone/deeuwighe glorie

Kennisse.

Gheen conste soo swaer/als wel leeren steruen hier
Want door wel steruen ontgaetmen deeuwich vier

Sgheests gratie.

Als Godt swaer dinghen voor-leyt den mensche
Presenteert hy den loon terstont tsynen wensche

Loon.

Die wel sterft seyt Godt is verwerffelijck
Door sijn steruen/een leuen ontsterffelijck

Dwerck.

O Loon die my nv/tot Consten verweet
En door v mijns scheppers liefde ontsteect
Ghy sijt daer ick Consten om leeren wille
Nu sal ick beurijt wesen/van gheschille
In desen loon staet alle mijn betrouwen
Wilt my zijn glorie laten aenschouwen

Liefde.

Hem suldy sien in glorien excellent
Als ghy door een goet steruen hem zijt present
Met de Sonne/sijnder Godtheyt wtghelesen
Drye persoonen sijnde/ en een God t int wesen

Inden hemel/bouen de Inghelsche choozen
Sgh eests gratie.
Sijn weerde en mocht noyt oore ghehoozen
Noyt tonghe wtghesprekten in dit leuen
Mer om dat ghy vanden loon niet en soudt sneuen
Sal ick hem als in eenen Spieghel puerlijck
V tooghen/Siet hier uwen Schepper figuerlijck
Dwerck Gods.
O Godt almachtich minlijck Vadere
Geradere/van alle benaude sinnen
Vbeminnen/ws soons laet my comen nadere
Ontladere/mijns druckx/door ws gheests ghewinnen
Gekinnen/wilt mijn crancke broosche vinnen
Binnen/uwen rijcke laet my loon smaken
Daer alle heylighen uwen lof groot maken
Loon.
Werck Gods wilt consten tot Gods eeren//leeren
En v tot duechden sonder verseeren//keeren
In een nieu leuen en ontfanghen te loone
Eeuwighe vruecht voor der victorien croone
Liefde.
Solutie. Nu hebt ghy tverstant en vanden consten dmorael
Dat den Loon prijswerdich/ is de cause finael
Dwerck.
Tis waer ick ben meest verweet en ghecomen
Tot Consten door den loon tot mijnder vromen
Dies Godt de heere moet wesen ghebenedijt
Liefde.
Eerweerdighe wijse/die hier versaemt sijt
Danckelijck ontfaet dmorael van onsen spels
Kennisse.
Hier met uwen orlof
Sgheests gratie.
Dat niet en veruele
Loon.
Godt den loon verheuen
Dwerck.
Moet v verwecken meest
Conste.
Tot een Constich leuen
Liefde.

In dit aertsche foreest
Kennisse.
De reyn Lelie bloeme
Sgheests gratie.
Met haren kinde
Redene.
Shemels concilie
Loon.
Zy v Geminde
Liefde.
Medbroeders een confoort/ na trecht betamen
Op dat wy wt Jonsten/ hier bouen versamen.

FINIS.

 Perso-

Personagien.

Inuentiuich gheest, *Een man.*

Cloeck auontueren, *Een man.*

Ghemeen vveluaert, *Een vrouvve.*

Prologhe.

Inuentiuich gheest.

O Redelijck dier/O herte diligent
O wille/memorie/verstant eminent
Maect v nv bekent/en imagineert//vry
O vtwendighe sinnen/ en blijft niet absent
En ghy figuerlijcke crachten excellent
Waer sijdy ghewent//coemt assisteert//my
Bewijst nv daer ick toe gheinclineert//sy
En publiceert ghy//tis wel behoorlijck
Hoe bequaem dat hier sijn en hoe oirboorlijck
De Cooplieden/die handelen rechueerdich

Cloeck auontueren.

Inuentiuich gheest/ ghetrouwe vriendt eerweerdich
Al hadden wy hondert stemmen clinckende
En elck waer duysent redenen scinckende
Soo en souden wy niet connen gheuten
Den oirboor en tprofijt

Inuentiuich gheest.

Tis verre buten
Onsen verstande

Cloeck.

Nv ghy beureest//gaet
Soo weet ick eene/daer hope op meest//staet
Die dees sake door experientie weet

Inuentiuich.

Nv verhuech ick

Cloeck.

Door haer sal trecht bescheet
Vanden oirboir des Coopmans werden verclaert

Inuentiuich.

Wie ist doch lieue?

Cloeck.

Tis ghemeen weluaert
Seer wel bewaert door den goeden Coopman
Siet waer sy coemt

Gho-

Ghemeen weluaert/een man.
Godt ghespare desen hoop//van
Vrucke
Jnuentiuich.
Ghemeen weluaert lustich rosier
Gericht ons lieden nv in dit quartier
Wie heeft v hier//ghebracht en lustich ghetwacht
Ghemeen.
Niemant dan de Coopman hooghe gheacht
Door sijn rechtueerdich handelen playsant
Dies de stadt hier/heeft lof en eere vaeliant
Want sijn onderstant//is weerdich om louen
Cloeck.
Sijnen oirboor gaet allen diensten te bouen
Deser Stadt soo bereet als de moedere
Den kinde
Jnuentiuich.
Hy is tlants troost en behoedere
Als een broedere//elcken belieuende
Ghemeen.
Erme en rijcke is hy hier gherieuende
Hy leent/hy borcht/hy gheeft seer mildelijck
Cloeck.
Hy domineert/hy bancqueteert ghildelijck
En tornoyt schildelijck//door Venus raet//soet
Jnuentiuich.
Niemanden fraudeert hy door eenich quaet//goet
Wat hy vroech oft laet//doet/sijn woort is ia en neen
Ghemeen.
Hy is tfondament en den stercken steen
Daer op ghesticht sijn landen en rijcken
Cloeck.
Hy zeylt de werelt omme en soect practijcken
Om te volbrenghene sijn propoost duechdelijck
Jnuentiuich.
Ghelijck den gheest dlichaem maect vruechdelijck
En allen de ledekens houdt beruerende
Soo is de Coopman sijn werck volvuerende
Om dat dese stadt profijt sou verweruen
Ghemeen.
Soo dlichaem niet en mach de siele deruen

Tghe-

Tsghelijcr is seer nootelijck deser stede
Des Rechtuerdichs Coopmans goede sede
Want sonder hem sout al vergaen als sneeu int velt

Cloeck.

Inden dieren tijt heeft hy coren bestelt
Niet aensien de perijckel/storm oft windt

Inuentiuich.

Al waren Josehs broeders niet wel ghesindt
Hy was certeyn hen vrindt//en woudse proeuen

Cloeck.

Al mach de Coopman altemet vertoeuen
Wilt niet bedroeuen//hy coemt te baten//v

Ghemeen.

Waer sou den lantman zijn greyn laten//nv
Waer sou den arbeyder by gheleuen connen
Wie sou den ambachts man sijns goets weerde ionnen
En de/den Coopman rechtueerdich in sijn werck

Inuentiuich.

O gheluckich Hantwerpen die hier hebt sterck
Den rechtueerdighen Coopman prijswerdich
Portugiesers/en Spaeniaerts volherdich
Geneuoysers/Castilianen/Franchoysen
Scotten/Inghelsche/Oostersche/Lucoysen
Italianen/Duytssche/Venetianen
En meer natien/die hier comen ter banen
Elck/met haer coopmanschap en ombevreest
Om dese Stadt te fauoriserene meest

Cloeck.

Dies Hantwerpen heeft een goede fame
Ouer al de werelt

Ghemeen.

O peerle bequame
Bouen veel steden in Christenrijck blinckende

Inuentiuich.

Alle landen sijn v lof scinckende
Dies v werde is ineffabelijck

Cloeck.

De oirboirlijcheyt is inestimabelijck
Die de Rechtueerdighe Coopman can leeren

Ghemeen.

Den dienst Gods sietmen door hem vermeeren

Som

Sondighe weeren/hy altijt af snoeyt

Inuentiuich.

Sijn huysghesin werdt door Tgodtlijck saet gheuoeyt
Hy leert hen in teghenspoet sijn verduldich

Cloeck.

Die broederlijcke liefde die hy is schuldich
Den leden Christi/om Christo alleene
Obserueert hy hier daghelijcx net en reene
Want gheen aelmoessen en sal hy verminderen

Ghemeen.

Vele vondelinghen en weeskinderen
Oude/miserabile/mannen en vrouwen
Werden door den Coopman onderhouwen
De gheuanghenen verlost/ ghelaeft/en ghetroost

Inuentiuich.

Genaude/ziecke/stelt hy in een goet propoost
Hy voeyt/hy cleedt/hy scoeyt/de innocenten

Cloeck.

Den armen en weesen stelt hy regenten
Tot der scholen

Ghemeen.

Hy doet hen leeren een ambacht

Inuentiuich.

Den Coopman dienen

Cloeck.

Tot dat sy sijn bedacht
Ter Religien oft ten houwelijcke

Ghemeen.

Hy besteltse/doteertse/ en maectse rijcke
Dwelck secretelijck wt liefden werdt ghedaen

Inuentiuich.

Aerbeydts loon gheeft hy en deuchdelijck vermaen
Sijnen knechten en ionckwijfs die hem dienen
Ghetrouwelijck/als cloecke engienen

Cloeck.

Bouen desen werdt liefde in hem begrepen
Want hen verdient ghelt stelt hy ter coopmanschepen
En laetse met hem wasdom ghenieten
Na quantiteyt

Ghemeen.

Dit en laet hy hem niet verdrieten

Want liefde doet hem sijn dienaers beminnen

Inuentiuich.

Dies de sulcke selue coopmanschap beghinnen
En haer broot winnen//door cloeck auontueren

Cloeck.

Inuentiuich gheest is tallen hueren
Legghende te veuren//profijt en gheluck

Ghemeen.

Ghemeen weluaert die verheucht haer int stuck
Als de aerme werdt een Coopman machtich

Inuentiuich.

Hy en is niet inciuiel oft onwarachtich
Maer heel charitatijf

Cloeck.

Altijt milt en beleeft

Ghemeen.

Niet eerghierich

Inuentiuich.

Want dat sijn een hant gheeft

Cloeck.

Verbercht hy voor dandere

Ghemeen.

Gods huysen hy sticht

Inuentiuich.

De huysaermen hy met aelmoessen verlicht
Hy blust orloghe/pays prijst hy int lant
Waer door dat neeringhe hier groeyt habundant

Cloeck.

O rechtueerdich Coopman ghy sijt seer nootelijck
Dese nederlanden/door v werdt grootelijck
Hantwerpen van allen menschen gheexalteert
Seer ghemeerdert en ghefortificeert
Ja gherenoueert/is by na de stadt
In corte Jaren

Inuentiuich.

Elcx herte is te badt
Die aensiet de nieuwe huysen en straten

Ghemeen.

Ghy heeren bidt dat v niet en wil verlaten
Wijsheyt om den Coopman te voordeelen
Die oirboirlijcker is dan gout oft iuweelen

Cloeck.

Cloeck.
De drij charites sijn by dese natie
Blijschap/groey ende iuecht/en delectatie
Die hier verdrijuende sijn verdriet en smerte

Iuuentiuich.
Inden Coopman verblijdt ons Coninck herte
Ouermidts sijn ghrechticheyt en oirboor

Ghemeen.
Op die tollen doet hy wel sijn deuoor
Om dat Christus seydt gheeft den Keysere
Dat hem toebehoort

Cloeck.
Hy en is gheen veysere
In waken/ in braken/ hoe wel dat hy vry//is

Iuuentiuich.
Den oirboor die den Coopman rechtueerdich by//is
Waer ontsprekelijck voor alle menschen

Ghemeen.
O hantwerpen wat mocht ghy meer wenschen
Dan dat ghy hier hebt den rechtueerdighen Coopman

Cloeck.
Sijnen Rijcdom oft macht en siet hy niet an
Hy houdt hem ghebuerlijck by groot en cleene
Dies haer dese stadt verblijdt int ghemeene

Iuuentiuich.
Maer daer die Coopliedeu sijn vol quader practijcken
Daer moet ghy ghemeen weluaert altijt wijcken
Dies steden en rijcken//sijn sonder neeringhe

Ghemeen.
Ledicheyt daer op staet en sober teeringhe
Daer genereert quaet/en allendicheyt snel

Cloeck.
De huysen vergaen/de goede werden fel
De simpele werden bedroghen en beseurt

Iuuentiuich.
Dwelck ooch Godt danck alhier niet en ghebeurt
De regenten/de Coopman/ ia minst en meeste
Sijn hier altijt eendrachtich van eenen gheeste
Malcanderen by staende als leden Christi

Ghemeen.
Salich is de stadt die vry van twist sy

Daer leeft elck by deen dander in zijn quaertier
Cloeck.
Soo nootelijck als water en vier
Is deſer ſtadt hier//en niet en mach deruen
Soo oirboirlijck ſijn haer de ſoete conceruen
Des Coopmans
Inuentiuich.
Soo de ſonne in tſhemels beſt uyt
Deerde verlichtende is door haer virtuyt
Daer alle vruchten by lieflijck bloeyen
Ghemeen.
Tſghelijcx ſietmen neeringhe en profijt groeyen
Door de Cooplieden die lof verdienen
Cloeck.
Scutters/Schermers/ en Rhetorizienen
Vigeren hier door den Coopman voorwaer
Inuentiuich.
Darbeyders en vreeſen couwe noch hitte ſwaer
Elck loopt ſonder vaer// om tſcoopmans wille
Ghemeen.
De Coopman draecht hem eerlijck en ſtille
Hy moeyt hem int tſijne waer dat hy es
Cloeck.
Hier vigeert de duecht van Solon en Thales
Van Hypocrates/en Plato verheuen
Die oprechte Cooplieden waren beſeuen
Inuentiuich.
De goede knecht hadde ontfanghen vijf ponden
En om dat waſdom by hem werdt beuonden
Verccreech hy groot ghelooue by ſijnen heere
Cloeck.
Tſcoopmans oirboor en faelgeert hier nimmermeere
Want daer den rechtueerdighen Coopman reſideert
Sietmen dat ghemeen weluaert augmenteert
Ghemeen.
O cloecke verſtande fraey en ingenieus
Die op Tghemeen weluaert ſijt amoreus
Wilt op Chriſtum den rijxſten coopman dincken
Inuentiuich.
Hy ſal v ſijnen eeuwighen ſchat ſchincken
Welcken ghy bouen al hebt wtuercoren

Cloeck.
Eerwerdighe heeren wilt vruecht doirboren
Maect met den rechtueerdighen coopman iolijt//nv
Ghemeen.
Ghy weet doirboorlijcheyt en profijt// nv
Vanden rechtueerdighen Coopman eerwerdich
Door Gods gratie
Inuentiuich.
Weest nv los van rouwe
Cloeck.
Fray Constighe gheesten
Ghemeen.
Jonck/oudt/man/en vrouwe
Inuentiuich.
Die hier sijt ter feesten
Cloeck.
Des Vaders goetheyt
Ghemeen.
Sijns Soons beminnen
Inuentiuich.
Tsheylichs Gheest soetheyt
Cloeck.
Troost der Cheraphinnen
Ghemeen.
Die moet v by sijn
Inuentiuich.
In v wterste noot
Cloeck.
Soo sult ghy vry sijn
Ghemeen.
Vander eeuwigher doot
Inuentiuich.
En comen hoghe
Cloeck.
Daer een Godt is/maer persoonen dry//sijn
Ghemeen.
Doet ons audientie/dits ons prologhe.

Presentacie.

God almachtich die de rayende crachten
Der Plancten met den Firmamenten cleede
Van niet yet scheppende door tgheests ghedachten
Als hy de vier elementen breede
En bouen die den hemel drayende spreede
Die by crachtigher hant Israel salueerde
Die Dauid vercoos daer hy schapen weerde
Ende hem Tconinckrijcke presenteerde
Van Israel daer hy veertich iaer regneerde
Gewaere ghespaere ons edel Prince
Ende al de Brabantsche prouince
Die wy hier tsamen vinden ongheblaemt
Neemt Jonste voor Conste wt ionsten versaemt.
Wt Jonsten seer constich besleghen

Marck-

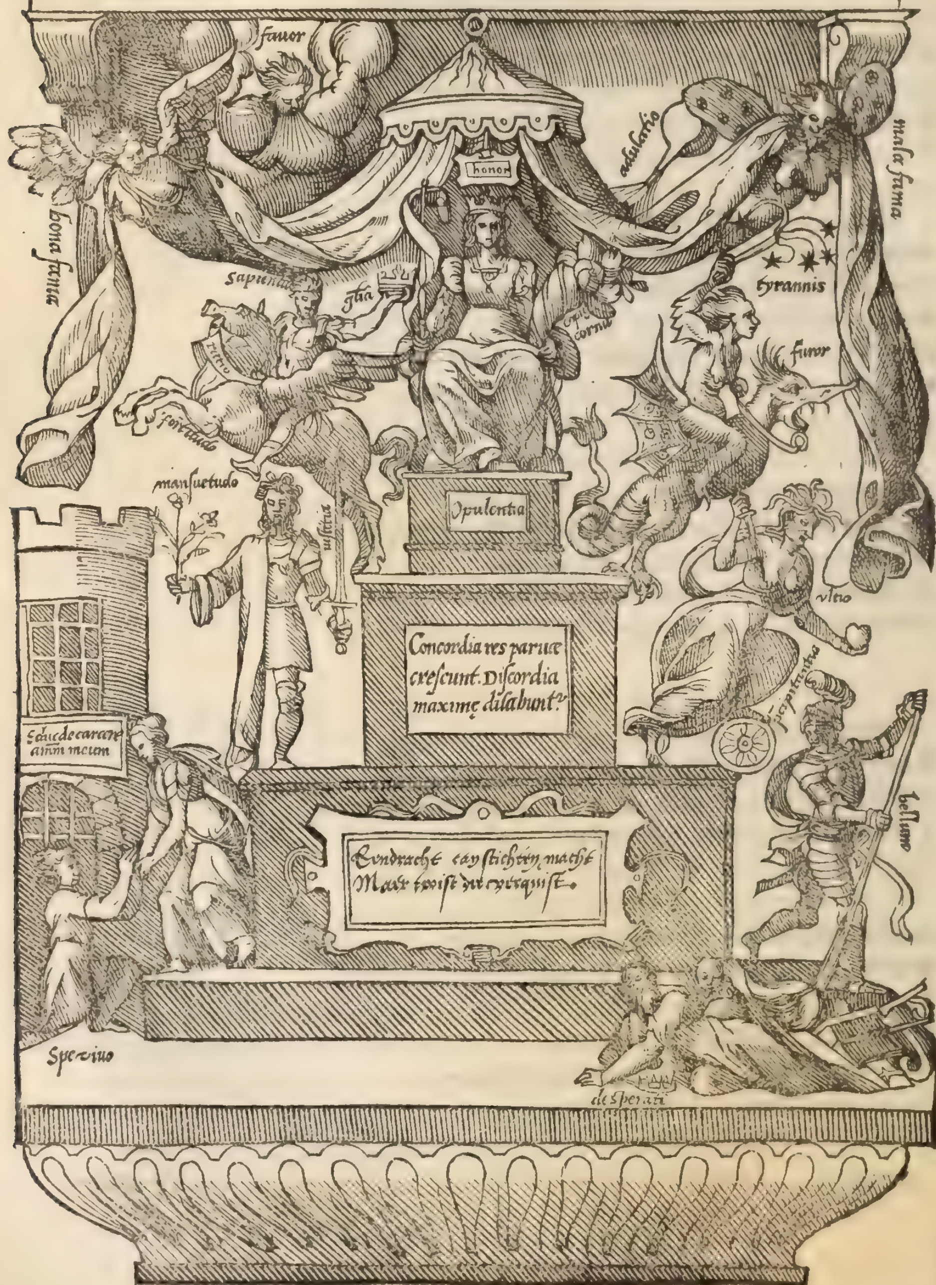
Marckgraue en Borchmeesters van theylich rijcke
Amman/ Schepenen en Regenten bedeghen
Borghers/ Medebroeders inder Rhetorijcke
V wille God tsamen sonder beswijcke
Die van Maria mensche was ghedreghen
Beschermen voorspoedich in elcken wijcke
Wy die onconstich de conste bewe ghen
Niet als constenaers maer als beminders pleghen
Comen v constenaers wt ionsten besoecken
V ionste ons simpel conste doet vercloecken
Dies werdt ons bede als voren gheraemt
Neemt Ionste voor Conste wt Ionsten versaemt.

Edel Violieren der consten beminders
Van ons onconstighe de ionste ontfaet
Al zijn wy ons der consten onderwinders
Onconstighe fouten van monde//slaet
Ons ionste/v conste kent sulcx van gronde//iaet
Conste en mach ionste ghedoen yet hinders
Neemt danckelijck peyst meesters waren eens kinders
Successiuelijck coemtmen tot der consten graet
Daer wy na speuren door v constighe daet
Die ons ionstich ghetrocken heeft int Antwerps pleyn
Van Leeuwe comende met ionsten reyn
In Tblasoen is tghevroen der consten beschaemt
Neemt Ionste voor Conste wt Ionsten versaemt.

PRINCE.

Ghy Ionstich/constich bouen alle princieren
Hooftman ende constighe gheesten om prijsen
Neemt danckelijck ontfanckelijck ons simpel bestieren
Inden ionstighen gheest meest wilt veriolijsen
Wiens onconstighe voor constighe versieren
Mercurius ter feesten hem wilde rijsen
Presenterende hier onconstighe scholieren
Die met dry Charites v eere bewijsen
Ionste stellende in onse deuijsen
Al valt ons dicht slicht van inuentie
Ionste begonste met broederlijcke intentie
Biddende ter presentie Violierkens voornaemt
Neemt Ionste voor Conste wt Ionsten versaemt.

Tpoë-

MAIESTAS.
fauor
honor
adulatio
mala fama
bona fama
sapientia
gloria
tyrannis
furor
fortitudo
mansuetudo
iustitia
Opulentia
vltio
Concordia res paruæ crescunt. Discordia maximę dilabuntur.
Educ de carcere animam meum
bellum
Spes
desperati
Eendracht cay stichten macht
Maar twist het verquist.

A.

VV Aer hoordent oyt ooren/oft saghent oyt ooghen
Sulcke triumphe op alle quartieren
Daer speeltmen Batementen hier sie ick vieren
Elck is int bestieren//om vreucht te vertooghen
Segt my vrient ick vraechs v by ghedooghen
Wat bedudet dit Poëtijtsch vercieren
Dat ick elcken nu ten Punte sie pooghen
Tdunct my een bedietsel van vremde manieren

B.

Van Tpoetijtsch versieren grijpt hier verstant
Elck streect naer hoocheyt naer den staet van eeren
Dus gheeft Concordia elck minnelijck de hant
Dats eendrachticheyt die Rijcdom can vermeeren
Onthoudt dit voor seker en weest gheäst
Eendracht can stichten macht die den twist verquist

A.

Dat is dwelck Dauid in sijnen Psalm ontdect
Wt den kercker heer hebdy mijn siele ghebrocht
Ende wt den dreck tot eenen Coninck versocht

B.

Alzoomen Opulentia hier siet perfect
Wiens dominatie de werelt door streect
Ende Prudentia dats wijsheyt ontcnocht
Rijckdom met der croone der Glorien dect
Met Fortitudo dats cracht vlieghende ter locht
Maer Iustitia ghemingheelt zijnde eenpaer
Met Mansuetudo dats Tconincx sachtmoedicheyt
Gheeft een warachtighe tuygheniſſe voorwaer
Dat bermertighe Iustitie Gode greyt
Dus zijt in tbedietsel des reghels ghepayt
Fortuyne haer ionste tot eendrachticheyt drayt

A.

Ter slincker hant is Cornu Copie vermeert
Dats weelde van als planteyt dwelck menighen schaet
Want als een Coninck hem op zijn hoocheyt verlaet
Op ondersaten met Tyrannije gheneert
Furor dats gramschap berijdende als een peert
Soo wordt een Coninck van zijn laten verhaet

B.

En van sijn leet haestighe wrake begheert
Doende dat quaet ingheuen en thittich bloet raet
Soo valt hy tot twist die alle landen bederft
Oorloghe stichtende ick bens orconder vroet
Steden berooft ende lantschepen onterft
Gheestelijck en weerlijck bringhende ondervoet
Soo vergaet sijnen spoet ten is niet wondere
Dat een twistich rijcke blijft altijts tondere

A.

Prince sijt dit met ghedachten ghedachtich
Weest met Concordia altijt in labeure
Houdt peys en eenicheyt in haren fleure
Aensiet Roboam in cracht en crachtich
Ende der Persen rijcke in machten machtich
Tis al door twist ghecomen ter leure
Alexander die met iachten iachtich
Daraum met strijde brocht ten ghetreure

B.

Oock der Romeynen groote dominatie
Js van niet tot yet van cleen tot groot gheclommen
Maer als twist int rijcke verkreech regnatie
Soo is tgroot tot cleen en yet tot niet ghecommen
Hier by is mijn sommen/al schijnet cleenicheyt
Altijt discoort verstoort al swecrelts eenicheyt.

Perso-

Personagien.

Tvvist, *als een Crijsman.* } Sinnekens.
Ledicheyt, *als een vrouvve* }
Den Mensche, *met sijn vijf sinnen altoos neuen hem ghecleet als ionghe Nymphen*
Armoede, *Een vrouvve.*
Arbeyt, *Eenen man.*
Liefde, *Een vrouvve.*
Godt den Hemelschen vader.
Gods gheest.

Tspel van Sinne.

Twist.

AU Nichte wildy tgat noch niet lichten
Wy moeten gaen spelen/een leep vondeken

Ledicheyt.

Ay my ick en can my nau gherichten

Twist.

Ghy pleecht soo dobbel te zijn van grondeken
Ghy laet den standaert nu teenemael swichten

Ledicheyt.

Ay ick en can gheraecken van mijn spondeken

Twist.

Hay op wy sullen dansen een rondeken
En cussen tmondeken//om vreucht te rapen

Ledicheyt.

Och wat heb ick al te gheeuwen en te gapen
Dit coemt van slapen//in swaren droome

Twist.

Ghy slaept seker vast

Ledicheyt.

Ghelijck eenen boome
Ay my noch moet ick al mijn leden recken

Twist.

Vrou luye ghy moet met my ontwecken
Om spelen ons kecken/alsoo wy pleghen
Suldy niet Nichte

Ledicheyt.
Waer zijdy op weghen
Twist.
Om peys te maecken
Ledicheyt.
Vaecht eerst uwen mont
Twist.
Hoe zoo?
Ledicheyt.
Daer vlooch een leughen door ter stont
Uwen valschen gront//en soeckt niet dan twist// quaet
Twist.
Door v ledicheyt alle dinck te quist// gaet
Ghy sijt een slecke van luyen aertsoene
Ledicheyt.
Maetken ghy pleecht om vechten te verwoene
Waert van sulck doene//niet badt stil ghesetem
Twist.
Wa vrou luye dat hebdy my haest verweten
Ghy spreect zoo verbeten//al waerdy een caille
Ledicheyt.
So twist ghy sijt een oolijcke respaille
Die alle de werelt groot stelt in roere
Twist.
Wil ick v segghen
Ledicheyt.
Ja ghy
Twist.
Ghy sijt een hoere
Want alle v voere//tot ledicheyt streect
Ende metter tijt alle sonden ontdect
Ledicheyt.
Alle sonden?
Twist.
Ja/
Ledicheyt.
Daer ben ick af de moere
Wy mijnen raet volcht die coemt te loere
In viants netken ter stont ghedreuen
Twist.
Ghy zijt een zinnecken van vremden leuen

Die

Die v wilt aencleuen//als verwoede//raest

Ledicheyt.

Die v volcht is wel zijn leuens moede//haest
Ghy zijt die roede die allen landen// schent

Twist.

Wy sijn twee costelijcke panden//ient
Die ons verstanden//kent/die is de wijse
Maer nichte weet ghy niet vanden schoonen prijse
Die wy noch heden moeten beiaghen

Ledicheyt.

Wat prijs is dat?

Twist.

Jck salt v ghewaghen
Wy en moghen vertraghen//nv op deser tijt
De mensch met zijn vijf sinnen maect groot iolijt
Wy moeten velt en strijt//hem doen eer morghen
Oft hy sal ons ontspringhen

Ledicheyt.

Laet my sorghen
Can ick den mensche ter spraecken ghecommen
Jck sal hem informeren teender sommen
Jck sal hem verdommen/eest nv om doene

Twist.

Ghy weet de wete

Ledicheyt.

Jck pleghe van faetsoene
Den mensche een aerdich bierken te brouwen

Twist.

Ghy sijt fleur van vrouwen

Ledicheyt.

Dat machmen aenschouwen
Elck loopt na my

Twist.

Ghelijck naer een heete teue
Want ghy gheeft elck troost

Ledicheyt.

Doe ick niet neue
Siet hier dit cussen om soet en sacht te rusten
Hier op mach elck wel te slapen lusten
Hier leg ick hem thooft op om versachten

Twist.

 Och

Och nichte men mocht inde pluymen versmachten
Wat pluymen zijnt?

Ledicheyt.

Oncuyssche ghedacht en
Dats in ledicheyt de eerste quellagie
Terstont droomense van vrouwen te vercrachten

Twist.

Doen sijt oock niet?

Ledicheyt.

Wa neefken ghy vraecht ragie
Ick moet de pottagie//v heel berechten
Na slapen gaen sy houeren bancketeren
Den teerlinck hanteren

Twist.

Kijuen en v echten
Te sulcken spele moet ick oock triumpheren
Ick gaent dan haspelen dat ghy gheroct hebt

Ledicheyt.

Tsijn al suersopen die ghy ghebroct hebt
Ick ben vry anderdins soet van handelinghe

Twist.

Hola de mensche is aen de wandelinghe
Hy coemt hier gaende met zijn vijf sinnen al

Ledicheyt.

Twist en laet ghy v noch niet bekinnen mal
Ick sal met minnen smal//aen zijn boozt vallen

Twist.

Soo doet als een wijucken ghy weet van callen
Ghy sult hem vergallen//ken ick uwen aert

Ledicheyt.

Swijcht stillekens dat ghy v niet en baert
Rasch achter tgordijn ghy hatelijck loeten
Laet my de mensche met slapen groeten

Twist.

Adiu nichte ick laet v op teussen kuymen
Ick sal hier achter de gordijnen sluymen.

De Mensche/met zijn vijf sinnen.

Och hoe mocht de mensche meer vreuchs ghebeuren
Dan al sijn vijf sinnen wel hebben te passe
Al haddy Cresus rijckdom in eenen tasse

Al waer hy als Midas beghift in nateuren
Sonder sinnen is dleuen een eeuwich treuren
Al haddy der Nymphen dienst tsijnen beclasse
Sijns leuens vreucht moet in drucke versmeuren
Gout/siluer/goet acht ick vanden slechtsten brasse
Dits alleen een goet weerdich om bekeuren
Daer den wijsen hem mede can behulpen
Sijnen hongher ende zijnen nootdurft stulpen.

Mijn sinnen sijn mijn rijckdom dat is blijckelijck
Anders wat waer ick meer dan een beeste gheacht
Bijden sinnen heb ick ouer tghedierte macht
Tis Godt diese my heeft gheschoncken rijckelijck
Door den sin die my niet en is beswijckelijck
Wordt wonderlijck werck van mijnen handen ghewracht
By den sinnen volcoem ick practijckelijck
Alle schoon scientien na mijn ghedacht
Door sinnen ben ick dwerck altijts strijckelijck
Daermede ick crijghe al mijn ghewinsel
Wt Gods gheest treckende haer beghinsel.

Nabuchodonosor die Coninck vaillant
Om dat hy Gods moghentheyt soude kinnen
Was door Gods wraecke berooft van sinnen
Verliesende tsamen reden en verstandt
Wraecke sijnder hoouerdijen quam van Gods handt
Dies hy een beestich leuen ginck beghinnen
Seuen iaer met den beesten leuende wandt
Hy den heere niet en eerde wt minnen
Dies hem Godt almachtich sulcke wrake sandt
Door exempel ghesticht verclaer ick dit vroet
De mensche en heeft ter werelt gheen beter goet.

Prince bouen alle Princen Godt almachtich
Die my de sinnen hebt willen verleenen
Ende al tghedierte hebt willen verleenen
Onder des menschen voeten warachtich
Vwen lof moet ick altijt zijn ghedachtich
V dancken ende mijn sonden beweenen
Die ick teghen uwe maiesteyt crachtich
Misdaen hebbe midts twiants vereenen
Biddende beschermpt mijn vijf zinnen sachtich

Die

Die ick tuwen loue niet en mach ontbeeren
Mach de mensche te wensche meer goets begheeren

Nu mijn vijf sinnen die my zijt beneuen
Die my van Gode zijt toe ghescreuen
Om my neerstich te dienen tallen stonden
Volcht my nv ter tijt naer hoort mijn vermonden
Tot inden bogaert van contemplatien
Daer wil ick gaen sitten in speculatien
Tot dat ick den raet sal hebben gheuonden
Wat ick v elcken na mijn oorconden
Best toe schicken sal te deser spatien
Want ghy tsamen diuersch sijt van gratien

Twist.
Ist qualijck ghepepen
Ledicheyt.
Ist qualijck ghesept
Twist.
Tsijn woorden die nepen
Ledicheyt.
Thesser al goets planteyt
Twist.
Noyt sulcke regulen
Ledicheyt.
Noyt sulck een feyt
Twist.
Hy salt wel pegulen
Ledicheyt.
Endt hem niet en ontreyt
Twist.
Hoe docht v gaende
Ledicheyt.
Met allen matelijck
Twist.
Maer wel verstaende
Ledicheyt.
Hy spreeckt zeer statelijck
Twist.
Ja als de pratte
Ledicheyt.
Is hy van onthouwe

Twist.

Twist.
Nicht wat seyt de catte
Ledicheyt.
Tisser seer nouwe
Twist.
Hy sal ordonneren
Ledicheyt
Al sijnen staet maet
Twist.
Sijn zinnen corderen
Ledicheyt.
Alzoo tghelaet gaet
Twist.
Elck sin naer schicke
Ledicheyt.
Gheuend e zijn werck
Twist.
Ja me tten sticke
Ledicheyt.
Vry dan als een clerck
Twist.
Suldijt ghedooghen
Ledicheyt.
Neen ick in trouwen
Twist.
Wat suldy verthooghen
Ledicheyt.
Seyde mijn clouwen
Maer laet ons hooren waer dat sal drayen
Wy sullen ons metten stucke berayen
Pausa.
De mensche.
Js hier niet vreucht bouen vreuchden int saysoene — Sittēde int prieel met zijn vijf sinnen.
Daer ick int groene//nv ben gheseten
Oft ick de werelt had te mijnen verdoene
Gout/ziluer/ peerlen niet wtghespleten
Coninckrijcken en landtschepen als de coene
Ende zee en sout hadde ouermeten
Wat soudt my baten tstaet my te ghevroene
Waren mijn sinnekens te male versleten
Dies danck ick Gode diese my tot heden

Ghesont/fraey/voorspoedich altijt ghespaert//heeft
Hem wil ick met alder herten aenbeden
Die den tresoor mijnder sielen bewaert//heeft
Dus wil ick om Gods ghebot ghenoeghen
Mijn vijf sinnen elck in officie voeghen.

Twist.

Nu Vanteloozie

Ledicheyt.

Wat ist quist watere

Twist.

Coemt ijdel glozie

Ledicheyt.

Houdt uwen snatere
Ghy grolt als catere//in v bedrijuen

Twist.

Wa vrouwe leeghe dit machmen wel schrijuen
Dat ghy zoo haestich zijt nv ontspronghen

Ledicheyt.

So maet noot heefter my toe bedwonghen
Wy moeten vry nv hier op ons spel//sien

Twist.

Ghy moet hem hier uwen soeten rel//bien
Om tot ledicheyt al sijn sinnen te buyghen

Ledicheyt.

Ick sal hem wt tmammeken gheuen te suyghen
Daer ick al mijn leghe kinderkens me voede

Twist.

Mont toe laet ons hier ligghen op hoede
Ende neerstich naer sijn relaes hurcken
Wy sullen de mensche noch wel versnurcken

De mensche.

Ghesichte edel sin hier nv present
Ghy sult my dienen weest daer mede content
Als secretarius van mijn secrete saken
Van mijn brieuen suldy hebben tregiment
Waer ick gae oft stae ghy sult neerstich waken
Al mijn ghelt en goet sal v sijn bekent
In gout/in siluer hebbende bevrijdinghe
Dierbaer ghesteenten/ costelijcke snijdinghe
Abel constighe schilderijen goet
In bagghen/in ringhen/al v verblijen soet

Gouen

Bouen dien suldy mi d ts tghebruyck van ooghen
Mijn herte verheughen en my vertooghen
Alle lieffelijcke maechdekens schoon en playsant
Want na den vroukens treet meest al mijn verstant.

Ledicheyt.

Salt zoo al wel gaen

Twist.

Tonsen appetijte

Ledicheyt.

Hebdijt al verstaen

Twist.

Ja ick met iolijte

Ledicheyt.

Hy heuet gheblasen

Twist.

Int hoochste gaetken

Ledicheyt.

Sal hy noch rasen?

Twist.

Ja hy seker maetken

Ledicheyt.

Ey ooghen ooghen ghy sult hem noch bedrieghen

Twist.

De doot sal noch door zijn ooghen vlieghen
Tot int herte met brandighe qualen

Ledicheyt.

Beghinnen de ooghen op vrouwen te stralen
Soo werdt hy vry onse dat moy gheselleken
Ick sal hem fiet trecken in mijn celleken
Quets dat cell eken//sal hy noch becoopen

Twist.

Ja beghint dan den sin int wilde te loopen
En alle vleeschelijcke ghenoechte taensien
Men sal hem de helle nau connen verbien

Ledicheyt.

Hy moet reghel recht in ons netken terden
Die proye is onse laet vry gheworden

De Mensche.

Ende ghy ghehoor doet naer v vermeughen//wel
Mijn herte suldy pijnen te verheughen//snel
Met trompetten/claroenen en fluyten

Schalmeyen/ Violen/ herpen en Luyten
Met alderleye spel ende Musijcke
Met vloeyende baladen der Rhetorijcke
Swaermoedicheyt suldy wt mijn herte sluyten
Arbeydt hier inne met neerstighe practijcke
Der voghelen sanck suldy oock doen ruyten
Om my te verheughen die stoppen in muyten
Factien vertooghen oft dyerghelijcke
Dat den gheest verblijt binnen oft buyten
Hier suldy my in dienen tallen tijen

Twist.

Dats een goet beuel

Ledicheyt.

Tsijn woorden die snijen

Twist.

Geuallet v wel

Ledicheyt.

Ick moet verblijen

Twist.

Al na den vleesche mal is zijnen rel

Ledicheyt.

En Gods woordt

Twist.

Nichtken minne dat staet besijen
Laet henen lijen//sulcke cnabbelinghe

Ledicheyt.

Het maect swaren sin

Twist.

Tis al brabbelinghe

Ledicheyt.

Al liefst ghehoort dat den vleesche bequaem//is
Oft dat onder sotte ijdelheyts naem//is/

Twist.

Tsus nichte laet ons hooren de reste
Wy cryghen den mensche bat tonsen neste

De mensche.

En ghy reuck goet fin sult neerstich studeren
Om mijn hersenen soet te conforteren
Met blommen soetreuckich van alle manieren
Vallelikens wit ende Violieren
Alle soete cruyden suldy distilleren

Mens-

Menigherley reuck daer in verzieren
Rooswater Lauenderwater ordonneren
Balsemen olien suldy sublimeren
Croppen en plantsoenen van eglentieren
Oft stoffelieren in heurlicker fleure
Ammer Iris syleth Muscus soet van gheure
Om te versiercken mijn crancke natuere

Twist.

Ach ach

Ledicheyt.

Wat ist cosijn

Twist.

Van lachen ick scheure
De mensche sal na dmuscus sterck stincken

Ledicheyt.

Mach hem oock wel van steruen ghedincken
Dat stinckende wormen hem sullen eten

Twist.

Neen nichte hout stille van sulcke secreten
Dat sal de siele weten maer laet swijghen
Soo moghen wy van hem verstant ghecrijghen

De mensche.

En ghy smaeck mijns herten verheughen vroet
Om my te belieuen al v vermeughen doet
Bereyt my ten banckette soete sucaden
Conseruen/Syropen/ende Myrmiladen
Sausen en bruwetten suldy bereyen
Soetmondighe smaken van geleyen
Pertrijskens en Snepkens suldy my braden
Reyghers en quackels sluyten in pasteyen
Om al mijnder herten lust te versaden
Costelijcke wijnen/als Malueseyen
Romenijen wel ghesupckert om drincken
Tincture en Ypocras suldy my schincken
Als ick in banckettten my wil vermeyen
En dat meer den sin sal connen ghedincken

Twist.

Willen wy aen seylen

Ledicheyt.

Neen laet ons beyen
Dien voghel en kan ons niet ontuliegehen

Twist.
Hy sal den wijn suppen
Ledicheyt.
Dat en mach niet lieghen
Twist.
Wy sullen besuppen
Ledicheyt.
Ja en bedriegh en
Twist.
Hoe sal den duppen
Ledicheyt.
In le echeyt wieghen
Twist.
Wy moeten beeruppen
Ledicheyt.
Ja en bestormen
Twist.
Hy wort vry noch aes den helschen wormen
De mensche.
Ghy gheuoelen sinnecken wtghelesen
Die mijn lichaem draecht ende stijft mijn pesen
Door v is tghenesen//van grooter smerte
Want ghy draecht my daer dat belieft mijn herte
In steden oft dorpen oft elders te wesen
Dus sal ick by desen//al v behoef doen
Met sijden cleederen sal ick v toef doen
Van al uwen gherieue sal ick v paeyen
Tuwen verstijue sal ick in stouen baeyen
De leden verfraeyen//by goede costuymen
Op dat v quade luchten niet en beschaeyen
Maer midts den sweete ten lijue wt ruymen
Sal ick v soet en sacht legghen op pluymen
Twist.
Wel nichte ist niet tijt om twetken te schuymen
Sijn woorden hebben cruymen//die my behaghen
Ledicheyt.
Wa de mensche sal fluweel en sijden draghen
Hy sal soo soetkens t gheuoelen coesteren
Twist.
Trouwen hy moet zijn sinnekens voesteren
De mensche waer anders een bot loeten

Ledicheyt.
Ja bewaren van couwe handen en voeten
Twist.
Voor de neuse fluweelen moffelen
Ledicheyt.
En aen de voeten trijpen pantoffelen
Soo ist al bewaert ten is gheen fabele
Twist.
Inden hals hanghende eenen sabele
Anders hoe sou tgheuoelen sacht leuen leyden
Ledicheyt.
Nu maet willen wy onder ons beyden
Ons boosheyt spreyden
Twist.
Op hem ist ghebacken
Dus singt een liedeken om hem te verlacken
Ledicheyt.
Aenhoort mynen sanck mijn soet verclaren
Eest lief uwen danck wilt troost openbaren
Lief mijn claghen is groot want my liefde deurschoot
Schoon liefken ter noot//met my wilt v paren.
De mensche.
Wat soeter ghelupt clinct daer ontrent mijn ooren
Rasch mijn sinneken hurckt achter en vooren
Wie ons nu coemt verstooren hier int pleyn
Ledicheyt.
O mensche voorsienich ionck edel greyn
Die hier in contemplatien onuersaeft//sijt
Van God almachtich grootelijck begaeft//sijt
Al uwe wercken voorspoedich vloeyende
Hoe coemt dat ghy v soo sijt vermoeyende
Want Godt is v seluen ghenoech goeyende
Sijt ghy gherust
De mensche.
Ten is my niet vernoeyende
Alle mijn sinnekens heb ick te pas ghestelt
Twist.
Hier mede ist dat ghy v seluen quelt
Laet sorghe gheuelt//die droeuen gheest//maect
Sorghe vercort het leuen die wel den keest//smaect
Ledicheyt.

Godt is v behoedere en oock v vadere
Hoe sou ghedooghen zijn Godlijcke adere
Dat ghy ghebreck soudt eenich sins lijden
Cost spijse en dranck ofte ander saken
Cleederen en nootdruft sal hy in tijden
V selue besorghen wilt dit ghesmaken
Hoe sydy tallen stonden soo sorchuuldich
Laet Godt gheberen

Twist.

Hy is v den cost schuldich

De mensche.

Och ick mach hem wel dancken verduldich
Want hy met gracien is soo ghehuldich
Mijn menschelijcke nature dats claerlijck

Ledicheyt.

Soudy daerom v sinnen quellen staerlijck

De mensche.

Wat sou ick doen vrienden

Ledicheyt.

Vruecht verpachten
V sinnen altijts van sorghen wachten
Ghy en hebt ruste by daghen noch by nachten

Twist.

Ick peyse ghy v sinnen wilt versmachten
Oft buyten keere stellen sot om binden

Ledicheyt.

Rust v hooft sorghe sal haer seluen vinden
En coemt nu met my mijn liefste dreelken

De mensche.

Waer soudy my leyden

Ledicheyt.

In mijn prieelken
Daer suldy sonder sorghe ruste maeyen

De mensche.

Mijn sinnen altijt na ruste craeyen
Ick salse tuwent eens gherust laten

Twist.

Terdt voort ghy sult hier binnen onser saten
Meer rusten vaten/dat seg ick v pladt
Dan ghy in seuen iaren hier te voren hadt

De mensche.

Och hoe stil ist hier

Ledicheyt.

Neen gheen gheschal
Oft rammoerte en mach hier binnen gheschien
Want mijn gasten souden ontwecken al
Ist soo niet mensche?

De mensche.

Tis seker proper om sien
Dat ghy uwen staet houdt soo manierlijck

Ledicheyt.

Siet dit bedde en tcussen/ister niet cierlijck
Hier sal ick v sinnekens in ruste legghen

Demensche.

Waer suldy my forieren

Ledicheyt.

Ick salt v segghen
Hier is dbedde ghedect van ouerspele
Met sijn oorcussen van oncuyssche ghedachten
Daer suldy rusten dat v niet en veruele
Ende v leden van aerbeyde versachten

Twist.

Gheeft den mensche eerst den slaepdranck inne

Ledicheyt.

Houdt daer den cop tot uwen ghewinne
Drinct met blijden sinne dat ledicheyt schanck
Ghy sult als een swijn roncken

De mensche.

Hoe heet den dranck

Twist.

Obliuie oft verghetentheyt swaer
Drincten vry wt hy stelt v van sorghen claer

Ledicheyt.

Wadou twist wat segdy nv van onsen quant

Twist.

Die is nv in slape aen onsen cant
Reden noch verstant//can hy ghebruycken//meer
Ons ledicheyt hopick sal noch struycken//seer

Ledicheyt.

Ick wil te bedde metten anderen volcke
Ofter naer volchde een donder wolcke.

Pausa.

Mm Armoede

Aermoede een vrouwe.
Ach ist niet te deeren iaet en te bescreyen
Te beclaghen met weenende ooghen
Dat de mensche van leecheyt hem laet verleyen
Arbeyt wy moeten onder ons beyen
Dit by bescheyen//hem wel vertooghen
Dat hy ghesoncken is diepe inder cleyen
Van Godt af ghesneden heel om verdrooghen
Ten ware Gods ghenade die laet ghedooghen
Den mensche te vallen en weder rijsen
Dit moeten wy schriftuerlijck hem bewijsen
Op dat hy van leecheyt mach zijn ontsleghen
Arbeyt/een man.
Armoede ick sal hem pijnen te beweghen
Met v wil ickt pleghen//nv tot alder tijt
Op dat wy den mensche van leecheyt maken quijt
Dat hy tgroot verwijt//der hellen ontgaen mach
Aermoede.
Gawy dan derwaerts sonder eenich verdrach
Siet hier dit beslach// den put van sonden
Daer eeuwighe duysternissen zijn beuonden
Die der hellen gronden//wel seer ghelijcken
Ghelijck dat by schriftuere mach blijcken
Aerbeyt.
Laet ons binnen strijcken//en hem voorts halen
Armoede.
Ontwaect ghy mensche rasch sonder dralen
Coemt wt die salen//van leecheyt snoode
Arbeyt.
Hy weecht al waer hy ghegoten van loode
Armoede.
Hy scheyt ymmers noode//wt leecheyts strecken
Arbeyt.
Wy sullen hem moeten wt leecheyt trecken
Lancks der straten sleypen en sleuren
De mensche.
Ay my/hou/ia wel/wat sal hier ghebeuren
Wat/suldy my scheuren//in mijnen slape?
Aermoede.
O refuys van menschen der sonden cnape
Hoe gady Gods ghebot te buyten//hier

Ghy

Ghy hebt v in leecheyt laten duyten//schier
V vijf sinnen hebdy met twist verstroyt

Arbeyt.

Eenen boom sonder vruchten wort wt gheroyt
Tis Deuangelie dwelck sulck oorconden//doet
Dit wil ick v bewijsen met vermonden//vroet
Heeft v Godt niet beuolen int paradijs
Dat ghy in tsweet ws aenschijns sijt dies wel wijs
V broot soudt eten ten is vry gheen fictie

De mensche.

Trouwen dat was een maledictie
Waer door wy noch int druckich verbant//leuen

Armoede.

Jck sal v daer af ander verstant//gheuen
Heeft Godt niet Hemel/aerde/en tfirmament
Ghewrocht/ende die vier elementen bekent
Waer af dat elck noch hedent in zijn werck//blijft
Sonne en Mane altijts euen sterck//drijft
Ghedachtich des Heeren ghebodt gheprefen
By wat redene soudt ghy ledich wesen
Als die zee en die locht in wercke blijuen
Noch moet ick vermanen tuwen beclijuen
Dat tselfs beesten Godts instel onderhouwen

Aerbeyt.

Jn Salomone muechdy dat aenschouwen
Segghende o leghe mensche verghect
Neemt ghemerckfel rasch totter mieren treet
Aensiet haer neerstich des Somers wercken
Ende den wintercost ghetijdich garen
Ten anderen mach elck de bien oock mercken
Hoe datse om arbeyden neerstich paren
Ja swinters leuen by datse tsomers sparen
Tfy mensche dat v beschaemt sulck dierken cleene

Armoede.

Exempel ghenoech aen de bie alleene
Die suyuer en reene//is in haer bellauen
Constich int werck ende soet int lauen

Aerbeyt.

Die bie scheyt oock tgoet voetsel vanden quaden
Comende met was ende honich gheladen
Van veel diuersche bloemkens ghesoghen

Daer dat sy mede vult haer honich raten
Alsoo moet strecken al smenschen vermoghen
Naer goede consten ende quade haten
De selue incorporeren tsijnder baten
Ghelijck de bien tsoet honich wt suyghen
Armoede.
Hoort nu wat noch schrifture can tuyghen
Ghy moet den vroeden werckman altijdt volghen
Want op den leghen mensche is Godt verbolghen
Alsoo in Deuangelie staet begrepen
De mensche.
Och lacen hoe heb ick my laten slepen
By Ledicheyt inder sonden duwiere
Armoede.
Godt en heeft niet te dien bestiere
Uwen sinnen elck verleent zijn gratie
Dat ghy die verquisten soudt met blamatie
Want te vergheefs zijn v de sinnen gheschoncken
Als ghy in leecheyt die houdt verdroncken
By redene dan soo zy v blijckende
Dat leecheyt en slaep zijn der doot ghelijckende
Aerbeyt.
Daer en mach niet leech zijn onder der sonnen
Want met aerbeyt den cost moet sijn ghewonnen
De mensche.
Wilt my dan sommen//dits mijn begheeren
Wat ick aengaen sal oft waer in gheneeren
Dat ick mijn verteeren//mach eerlijck winnen
Armoede.
Tot alle consten begheeft v sinnen
Soo suldy vinden eenen staet vol eeren
De mensche.
Och armoede ghy sult den wech moeten leeren
Om int palleys der consten te gheraken
Armoede.
Coemt met ons ghy sult der consten aert smaken
Arbeyt.
Volcht mede ghy sinnekens in uwen sleure
Wy sullen v leyden tot voor die deure
Twist.
Rasch wten cote

Ledicheyt.
Thoocht v visagie
Twist.
Nu helsche Marmote
Ledicheyt.
Nu snoode pagie
Wy hebben al verbrant den heelen pap
Twist.
Ghy zijt in v valsheden veel te slap
Al uwen slechten clap//en besluyt goet ront// niet
Ledicheyt.
Quact suyuel past wel in in uwen mont//siet
Twist.
Dien voghel is ons ontuloghen//snel
Ledicheyt.
Ons meenighe heeft ons bedroghen//fel
Wy moghen nv wel//dit ghedachtich//zijn
Twist.
Armoede en Arbeyt veel te crachtich//zijn
Sy souden ons discipelkens wel al schenden
Ledicheyt.
Beyt/ beyt wacht my tspel hoet noch sal enden
Ick heb sulcke benden//noch wel sien scheeden
Twist.
Ten sal niet zijn alse met hen beeden
Den mensche leeden//int huys der consten
Ledicheyt.
Ick en achts niet doet hijs niet wt ionsten
Isser gheen liefde totter consten reyn
Twist.
Armoede bringtse inden rechten treyn
Ende arbeyt leert menighen slechten veyn
Die voor meester coemt inder consten pleyn
Wy moeten certeyn//dit al ghelijen
Want die ons ghelooft en sal niet bedijen.
Pausa.
Arbeyt.
O mensche hoe waerdy van sinnen ontstelt
In leecheyt verdoelt als onnuttighe beeste
Met oncuysche ghedachten altijt ghequelt
Met gheneghentheyt tot sonden inden gheeste

V vijf sinnen die met v waren verselt
Waren traech ledich tot alle quaet ghehelt
Verdraeyt onnachtsamich minst met de meeste
Contrarie leuende der schriften keeste

De mensche.

Nv wil ick leecheyt daer in ick heb gheleeft
Met groote neersticheyt recompenseren
Ick bidde v mijn vrienden my niet en begheeft
Tot alle consten wil ick my presenteren

Armoede.

Coemt bringt v sinnen met goeder intentien
Wy sullen v leeden hier ter presentien
In thof der consten binnen den palayse
Tslot der scientien een casteel van payse
Leecheyt en twist zijn hier buyten ghesloten
Ghebannen als onvruchtbarighe poten
Siet oft v armoede hier leet in dwalinghe
De vry consten vindy hier sonder falinghe
Hoort mijn verhalinghe//van desen relase//vry
Hier zijn noch ander consten tot solase//by
Daer ick v al tsamen inne sal eruen/

De mensche.

Armoede ick dancke v menichwerven
Als soete conseruen//is v woordt smakende
Mijn sinnen naer v belofte zijn hakende
Ontdoet my der consten deur zoot wel betaemt

Armoede.

Och laeen wachermen ick blijue beschaemt
Ick en can my aen dit vast sluyten niet ghevroen
Want der consten deure en can ick niet ontdoen
Dies van grooter schaemte moet ick versuchten

De mensche.

Och armoede nv staet my wel te duchten
Dat den inganck my niet en sal ghebeuren
Om te plucken der consten schoone vruchten

Arbeyt.

Neen mensche en verschiet van gheen gheruchten
Ick sal den twijfel weeren van tgheschille
Laet arbeyt ghebeeren sijt ghylieden stille
Ick sal te mijnen wille de poort op steken
Wadou siet wat mach my oock ghebreken

Mijn

Mijn tracht op dese deure niet en wint
Nochtans arbeyt mineert al datmen vint
Hier moet groot misterie zijn binnen houe

Armoede.

Siet hier coemt Liefde ghegaen/groot van loue
Die sal ons bescheyen van onsen vraghen

Liefde/een vrouwe.

Segt my goede vrienden wat is v claghen
Wilt my ghewaghen//uwer herten last

De mensche.

Och mijn herteken is vol drucks ghetast
Dat ick hier binnen der consten casteele
Niet gheraken en can/druck blijft my te deele

Liefde.

O mensche dat moet ghy anders sommen//man
Is dit werck dat sonder liefde volcommen//kan
Meynde ghy aermoe de mensche te verwecken
Oft ghy aerbeyt tot consten te trecken
V labeuren dat blijft in consten tondere
Tstuck sal ick v exponeren bysondere
Want al waert dat ghy aerbeydet euen stranck
Ende dat ghy waert in aermoets bedwanck
Loopende seer cranck//achter en voren
Soo waer in consten uwen aerbeyt verloren
Isser gheen Liefde die v tot consten stiert
Ja armoede menich ander listen verciert
Die schandelijck waren om vermonden//hier
Dobbelen en botten heeftse gheuonden//schier
Quaerten/keghelen/clooten ter grooter schande
Hier arbeyt armoe met quaden verstande
Roouers/ruysschers/dieuen in eenen bande
Moort en woecker brengt armoe te lande
Menich blasphemeert/kijft/sweert/vecht en vloect
Armoede menighe quade listen soect
Seurt en leurt bedriecht en liecht dits claer beseuen
Dus en kan v armoe gheenen troost ghegheuen
Want door armoede werdt menich gheschent)
Soo isser der consten een ander fondament
Dit nv wel bekent

Armoede.

Sulck doolt in tquaet verblent

Die

Die hem seluen met quade mesuse//quelt
Ende aermoede voor zijn excuse//stelt
Niettemin liefde moet therte verlichten
Soude de mensche tot consten ghecIemmen
Anders is therte swaer van ghewichten
Ick kent/dit moet mijn arguatie stremmen

Arbeyt.

Liefde wilt ghy doch de sake beslichten
Want wy doorschoten zijn met brandighe schichten
Dat wy de consten al moghen aenschouwen

Liefde.

Och laeten therte wilt my oock verflouwen
Een swaer vergrouwen//coemt my bespringhen
Dat ick mijn belofte niet en can volbringhen
Tslot opghevringhen//daer consten binnen//zijn
Verloren arbeyt ghy doet my ghewinnen//pijn
Ick en can gheweten wat datter teghen//is
Siet plomp verstant den grendel daer in weghen//is
Wie sal dien ontsluyten dan Godt alleene

De mensche.

Och nu stae ick verbaest al waer ick van steene
Ick blijf in weene//midts dit bedrijuen
By Gods hulpe alleen mach ick beclijuen
Dus mach ick wel schrijuen//dat menschen troost cleen//is
Arbeyts en armoede hulpe gheen//is
Vleeschelijcke liefde valt hier te cranck
Dus wil ick nae thuys van payse nemen den ganck
V biddick al tsamen hulpt my ter spatie
Gode almachtich bidden om gratie.

Met drij ingelen by hē/ende Gods gheest.

De Hemelsche vader inden throon.

Vaderlijcken troost bermhertich ontfermen//claer
Goddelijcke liefde op die daer kermen//swaer
Compassieusich in alder noot groot
Milde gratie behulpich beschermen//waer
Schinck ick den mensche teghens die doot bloot
Troost gheuende die tot my swermen//naer
Vaderlijcke liefde is ghenoech ghebleken
Wy heeft my oydt ghebeden die was versteken
Mijn ghenaey als beken//daghelijcx altijt vloeyt
Den danckbarighen en heb ick noyt besweken
Die hem met een vierich ghebet te my waerts spoeyt

Gouen sijn begheeren mijn ghifte groeyt
Mijn beloften en sal ick niet breken
Want mijn bermherticheyt t allen tijden bloeyt
Dus wil ick mijnen heylighen gheest beweghen
Tot den mensche die na troost eenpaer haect
Op dat hy van rouwe worde ontleghen
Die door tderuen der consten soo groot misbaer maect
Vertoocht hem da t al van my moet zijn vercreghen
Jck verleen s in/ conste en memorie
My alleen ho ort toe danck/eere en glorie.

Pausa.

De mensche.

Sal ick tro ost ontfaen?

Liefde.

Houdt tgheloove sterckelijck

Armoede.

God sal v bijstaen

Arbeyt.

Siet hier nv merckelijck
Gods gheest comende met blijden ghelate

Liefde.

Valt rasch te voete der honich rate
Hier coemt tuwer bate//een blijde tijdinghe

De mensche.

Goddelijcken troost ende benedijdinghe
Ghenadich beschermen ende bevrijdinghe
Sy my gheiont dat bid ick oodtmoedich//nv

Gods gheest.

Aenhoort is v ootmoedighe belijdinghe
Vwes herten strijdinghe// sal voorspoedich//nv
Plats gheuelt ende te niet ghedaen//zijn
Hebt goet betrouwen wilt nie t bel aen//zijn
Den grendel van plomp verstant sal ick ontsluyten
Al zijn dese drye ghebleuen daer buyten
Vleeschelijcke hulpe is seer cleen gheacht
Dit werck moet van Godt selue sijn volbracht
Exempel van dien wil ick v verclaren
Hier is in Andtwerpen(die Godt wil bewaren)
Menich Godshuys ghesticht tot Gods eeren
Daer knechtkens/meyskens/diuersche consten leeren
Daer veel wercx subtijlijck van hen is ghedaen

Den gheest Gods int witte met eē gulden rayē de aenschijn een duyue opt hooft ende eenen scepter inde handt.

Mn Ende

Ende wt leecheyt tot eeren werden ontfaen
Niet door liefde der consten maer met bedwanghe
Hier inne ick mijn prop oost beuanghe
Dat arbeyt noch ar moe is wortel der consten
Maer Gods gheest die veruult heeft wt ionsten
Goede borghers tot sulcke fundatien

De mensche.

O Godt almachtich ick danck v der gratien
Leet my ter spatien//binnen der sale

Gods gheest.

Hier sidt ick Gods gheest als principale
Deelende teenemale//wt Gods heylich tresoor
Alle ghauen en gratien tsmenschen oirboor
Beweghende tverstant en oock de sinnen
Sonder my en can niemant consten ghewinnen
Ick ben dbeghinnen//van goeden ghedachten
Alle consten halen van mij haer crachten
Tverstandt wilt bevrachten//te deser heuren
Diuersche consten me uchdy hier bekeuren
Sy sullen ghebeuren//al tuwen wensche
Slaet gade mijn rechte sijde ghy mensche
Daer sidt Grammatica der consten fundament
Dialectica ontcnoopt menich argument
Arichtmetica is vroet int sommeren
Musica can den droeuen gheest recreeren
Geometria deelt der landen parceelen
Astrologia can den hemel bedeelen
Maer Rhetorica ontdoet Gods secreten
Sy vercondicht de wet ende Propheten
Alle decreden houdt sy in officie
Sy wijst recht vonnis/by iustitie
Gheen malicie//is in haer foreesten
Sy verlicht en sticht/alle edele gheesten/
Ter slincker handt sijn v hier noch bewesen
Andere consten hooghe ghepresen
Die wten vry consten trecken haer voetsel
Medicina/Chirurgia tot versoetsel
Van siecken ende ghewonde die in noot//sijn
Poësis om verlichten die swaer als loot// sijn
Pictura/Statuaria/daer gheest toe cleeft
Den mensche conterfeytende alsoo hy leeft

Gaende

Gaende oft staende tsy blijde oft droeue
Dese consten neemt al tuwen behoeue
Ghebruyckse met liefden en doet gheen cleenicheyt
Hulpt elcken met charitate en eenicheyt.

De mensche.

O Goddelijck troost dict al te bouen//gaet
Uwe ghe nade my wel te louen//staet
In v bermherticheyt heb ick troost gheuonden
Druck is nv van mijn herte verschouen//iaet
Als my dijn hulpe nv is ghesonden
Uwen ghee st therte vervult als ghecleuen//zaet
Die my alle consten nv h eeft ontbonden
Hoe soudick ghelaten uwen lof toorconden
Ghy zijt die fonteyne der consten claerlijck
Den tresoor der scientien openbaerlijck
Dus spreeck ick waerlijck//met woorden onbevlect
Tis Gods gheest die den mensche tot consten trect.

Tubalcain die eerst in smissen gheurocht//heeft
Ende Thubal die eerst Musijcke versocht//heeft
Sijn v alle o heere den lof schuldich
Twas uwen gheest die hen conste ontnocht//heeft
Deelende v gratien menichfuldich
Was Gods gheest niet Noë die darcke volbrocht//heeft
In alle zijn wercken altijt ghehuldich
Dies hy hondert iaren timmerde verduldich
Diuersche camers stichtende nae Gods beuel
Om tontcomen des deluuien ghequel
Daer mede dat snel//aertrijck werdt gheschoffiert
Gods gheest den mensche tot allen consten stiert.

Gods tabernacle zoo schrifuerlijck verclaert//is
Eerst in Patroone Moysi gheopenbaert//is
Om na dat exempel met diligentien
Dwerck te volghen zoo constenaers aert//is
Met Gods gheest vervult in alle scientien
Beseleël voor constenaer vermaert//is
Gods gheest hem ingaf alle inuentien
In Gods werck werckende met reuerentien
Aarons cleederen tot Gods dienste ghemaect

N ii heeft

Heeft Goliab constich door Gods gheest gheraect
Hier by blijct ons naect//die dit wel aensiet
Dat door Gods gheest alleen ons conste gheschiet.

Prince Godt inder eeuwicheyt machtich
Alle consten comen van uwer handt crachtich
Alsoo ons Paulus wel is bewijsende
Salomon heeft alle wijsheyt warachtich
Van v vercreghen dies was hy v prijsende
Vwen tempel met groote neersticheyt iachtich
Met alle constighe wercken rijsende
Inden constighen gheest hem veriolijsende
In v o heer zijn alle consten besloten
Die door uwen gheest ons comen ghevloten
Dus craeck ick de noten//der vraghen perfect
Gods gheest den mensche meest tot consten verwect.

Arbeyt.

Beminde ghesinde die met silentie
Ter presentie//ons van Leeuwe aenhoort

Armoede.

Wy beminnen/bekinnen dassistentie
Met reuerentie//danckende onghestoort

Liefde.

Ghy Ionstighe Constighe gheesten versaemt
Neempt Ionste voor Conste zoot den gheest betaemt.

Personagien.

Behoeflijcke nature, *Een arm man.*
Goddelijcke dispensatie, *Een vrouvve.*
Rechtueerdich Coopman.

Prologhe.

Behoeflijcke natuere.

O Cattijuich leuen vol desolatien
Groote turbatien//vol alder doleuren
Therte dunct my scheuren//nv ter spatien
Door darguatien die in my ghebeuren
In tranen versmeuren// sonder troost tontfaene

Godde.

Goddelijcke dispensacie.
Wien hoor ick soo claghen hier inde bane
Pijnt my te verstane//velt druck beneden
Gehoeflijcke natuere.
Och therte en can niet zijn te vreden
Dus laet my ter steden//en voecht v te gane
Goddelijcke.
Neen goede vrient leeft nae mynen vermane
Ick sal v van trane//wesen een boetsele
Gehoeflijcke.
Weerdighe vrouwe twaer my een ver soetsele
Dies ick v tgroetsele//schyncke minlijck
Goddelijcke.
Opent uwen druck/weest dies beghinlijck
Met woorden versinlijck//wilten ontdecken
Gehoeflijcke.
Och hoe sal ickt sonder tranen vertrecken
Mijns herten beulecken//dat my houdt tondere
Dats dat my gheeft wondere bouen wondere
Dat elck dier bysondere//van Godt begaeft//is
Elck te tije sonder arbeyt ghelaeft//is
De mensche ghestraeft//is//vol drucks beseuen
Niet dan een miserie is al zijn leuen
Goddelijcke.
Vrient ghy trect de clachte wel seer te beene
Ick sal v dies wel paeyen soo ick meene
Suyuer en reene
Gehoeflijcke.
Naer troost ick claer//hake
Ongherust van herten in grooten vaer//wake
Mijn sinnen beswijcken in desperacie
Goddelijcke.
En maect hier inne gheen lamentacie
Tschijnt blasphemacie//Gods wercken rebellich
V seluen seer quellich//door dmurmureren
Tis Gods ordineren//ick bens v vertellich
Op dat wy met liefden souden conuerseren
Minlijck accorderen//met peys eendrachtich
Dat de mensche naect is/dies valt ghy clachtich
Onbehulpsamich ter weerelt gheboren
Dat neem ick alvoren//tuyghenis warachtich

 Dat

Dat de mensche alleen tot peys is vercoren
Tot eendrachticheyt meest dies altijts ghedachtich
Deen mensche moet dander wt liefden voeden
Deen is den anderen beuolen in hoeden
Hier by blijct dat nature eyscht charitate
Christus beueelt dat deen dander soude schoeden
Hy sal vergoed en//volhandighe mate
Paulus leert/toe mt malcanderen ter bate
Door sulcke date//wilt tot Gods last spoeden
Wie anders v leert is in Gods hate

Behoeflijcke.

O vrouwe ghy schijnt wel van grooten state
Van rijcken huyse/soo ick twerstant vate
Daer vroech en late//van als planteyt//is
Och mocht ic k vry spreken

Goddelijcke.

Claecht vry soot gheseyt//is
En houdt in v herte niet verholen

Behoe flijcke.

Eylacen tghebreck doet den mensche dolen
Ick spreke tgheuolen//dat seg ick claerlijck

Goddelijcke.

Segt my dan uwen name openbaerlijck
Dat ghy soo staerlijck//byder clachten//blijft

Behoeflijcke.

Behoeflijcke nature in ghedachten//schrijft
Die in sdrucks pachten//drijft//door miserie

Goddelijcke.

Behoeflijcke natuer vaedt de materie
Tis misterie//ick sal v twerstant//gheuen
Tis tghene dat doet peyselijck elck lant//leuen
Gratie van Gods hant bleuen//wort v ghewaecht
Met diueersche vruchten tot tsmenschen behoeuen
Deen lant brengt wijn dander best coren draecht
Hier is tvleesch/daer eest datmen pelterije iaecht
Hier ackerdy tlant daer waert noot dat sijt groeuen
Tis sulcks Gods wille ick salt beproeuen
Want peys en eenicheyt den Heere behaecht
Grijpt hier twerstant en wilt v niet bedroeuen
Godt en mochte gheen meerder verbont bewijsen
Dat meer liefden en charitaten doet rijsen

Dan

Dan dat deen lant dander moet comen ter noot
Ja in shonghers stoot//malcanderen spijsen
Jst dan niet redene by sulcken exploot
Dat steden en landen eenicheyt prijsen
Gehoeflijcke.
Jck danck v vrouwe met ontdecten hoofde bloot
Dat ick van twijfel groot//door v ghenesen//ben
Daer ick in therte eerst swaer was als loot
Half nv vander doot//door v verresen//ben
Jck bidde v berecht my pacientelijck
Den naem dijn
Goddelijcke.
Goddelijcke dispensacie.
Gehoeflijcke.
Och ick valle v te voet reuerentelijck
Doende clientelijck//mijn salutacie
My beuelende in v milde gracie
Jck kenne dat God door v dus al vereent//heeft
Deelende zijn gauen ter consolacie
Hier dus ende elders anders verleent//heeft
Op dat wy eendrachtich met herten met sinnen
Malcanderen als broeders souden beminnen
Goddelijcke.
Sydijs binnen?
Gehoeflijcke.
Ja/maer my coemt veuren
Goddelijcke.
Wats dat?
Gehoeflijcke.
Dat ick behoeflijck ben van nateuren
Jck en cants in vreemden landen niet beslauen
Van deen lant in dander daghelijcks drauen
Nochtans hoeftmen van als/wt alle contreyen
Goddelijcke.
Hola/ick weet v ghepaeyt/ick sal v leyen
Daermen v sal bescheyen//van stuck te stucke
Gehoeflijcke.
Och oft my dies eens viele te ghelucke
Dat ick naer drucke//mochte troost verbeyen
Goddelijcke.
Daer ick v leye salt selue voor v pleyen

Jck

Jck en weet tuwen trooste niet zijns ghelijcke
Gehoeklijcke.
Waer woont hy?
Goddelijc ke.
Bi nnen den heylighen rijck e
Gehoeklijcke.
Hoe is hy ghenaemt?
Goddelijcke.
Den rechtueerdighen coopman
Gehoeklijcke.
Laet ons daer henen nemen den loop dan
My lingt naer hem/die my mijn ghebreck vellen//sal
Goddelijcke.
R asch wilt hem uwen nootdurft vertellen//al
Hy coemt hier g aende wilt v verclaecken
Gehoeklijcke.
Notabel heusschelijck coem ick v besoecken
En refuseer t niet mijn supplicacie//goet
Rech tueerdighe coopman.
Jck dancke v der salutacie//soet
Segt my nv ter spoe t//vry al v begheeren
Gehoeklijcke.
Jck soecke tghewin van mijnen verteeren
Maer laten tgh eneer en//en is in dlant//niet
Dnieu en is nau ghe wonnen dats verstant//kiet
Dlest is inden t ant//kiet//tis hert om verdraghen
Mijn crediteurs tallen canten my plaghen
Mijn kinder s by vlaghen//van hongher besteruen
Wullen en lijnen en moghen wy ghederuen
Jck en can verweruen//ten gheenen daghen
Wijn/bier/broot/en can ick te tije beiaghen
Hoe sou ick aen gouden bagh en//groote eruen
Costelijcke banckettten/ soete conseruen
Dierbaer ghesteenten/gulden oft sijden laken
Peerlen oft ringhen connen gheraken
Alle mijn waken//moet zijn om den cost//eest
Rechtueerdich coopman.
Al v begheeren vrient heb ick ghelost//meest
Wt mynen schepe te deser reysen
Weest van sinnen verheucht sonder veysen
Ghy en sult ghepeysen//tot uwen iolyse

Goe

Goet bequaem ende keurlijck van prijse
Hoortwies ick bewijse//by desen relase
Wijn/broot/bier/speck/vleesch/boter en kase
Noch meer ten leeftochte sijnde nootsakelijck
Suldy vinden smakelijck//daer ick regent//ben

Behoeflijcke.

Tuwen dienste bereet/ick altijts present//ben
Anders ick gheschent//ben//dat merck ick claer//vry

Rechtuerdich.

Noch sal ick v vertoonen int openbaer//bly
Weest daer af danckbaer//my//tot alder heure
Siet hier Tschip/ daermede ick labeure

Met pijnen deure//om v te staen in staden
Tuwen behoeue menich goet gheladen
Suycker en sucaden//hoe soudt vernoeyen

Goddelijcke.

Rechtueerdich coopman soudt v niet vermoeyen
Hem al v schipghewant te exponeren

Rechtueerdich coopman.
Meent in trouwen/wilt mijn woorden gronderen
Mijn schip heet Gods gheleyde/en goede wercken
Lade ick voor ballast tot mynen versterckẽ
Mynen Ancker vast betrouwen int besueren
Mijn Riemen/arbeyt/neersticheyt/en verdueren
Volstandicheyt is mynen mast ghepresen
Voorsienicheyt/Redene/Wijsheyt/by desen
Dat zijn hoottauwen/maer Contemplacie
Dats mijn meersche/En supererogacie
Vaet bouen tmast sheylichs Gheests inspiracie
Liefde is mijn seyl talder spacie
Want dat met liefden vergaert voor winde vaert
Dus coem ick door swerelts onruste blijelijck
Mijn Roer is voor Rechtueerdicheyt vermaert
Tvoorschip goede intencie ghetijelijck
Dats dat rechtueerdighe liefde is mijn meenen
Nu sal ick v van mijnen goede verleenen
Daer ghy v alteenen//niet sult behelpen
Al v claghen en uwen nootdurft stelpen
Behoeftijcke.
Wat pacrkens zijnt?
Rechtueerdich coopman.
Tis neeringhe en wasdom tsamen
Ghebruyckse in liefden sy sullen v vramen
Behoeftijcke.
Rechtueerdich coopman ghy hebt my troost ghegheuen
Goddelijcke.
Danct hem van desen
Behoeftijcke.
Och ia ick al mijn leuen
Anders waer ick bleuen//eeuwich bedoruen
In drucke versmacht catijuich ghestoruen
Nu heb ick verworuen//troost en verblijdinghe
Och neering en wasdom noyt blijder tijdinghe
Van rechtueerdich coopman brocht in swerelts salen
Rechtueerdich coopman.
Sonder neering en wasdom dits mijn verhalen
Soo moet behoeftijcke natuere vergaen
Die breng ick ghelaen//tot uwen solase
Behoeftijcke.

Recht.

Rechtueerdich coopman tis wel van my verstaen
Heb ick gheen neering soo slacht ick de dwase
Van ghebreck ick rase//tis mijn vermonden
Al mynen troost is in v gheuonden
Want sonder v is neering cleyn en slicht
Wasdom crempt/neering vergaet als ghy tseyl swicht
Maer mijn herte verlicht//als ick v hoor co mmen
Kerpen en luyten/fiffels en bommen
Tgheschot te ender sommen//doet sijn ghelupt hooren

Goddelijcke.

Sonder den Coopman soude van armoe versmooren
Die behoeflijcke natuer der menschen cranck

Behoeflijcke.

Dus ist wel reden dat uwen lof en danck
In tsweerelts beuanck//in eeren rijse

Rechtueerdich.

Danct Godt bouen al soo doedy als de wyse
Daer naer ick pryse//dese stadt vol eeren
Daer den coopm an met peyse mach verkeeren
Lof wil ick ver meeren//soo ick ben schuldich
Den rechtueerdighen coopman soo menichfuldich
W'esende ghehuldich//soomen siet blijcken
In straten in wijcken//gheen costen sparende
Biddende Godt dat hyse zy bewarende
Dat den Coopman blijue varende in fleure
Tot oorboore van behoeflijcke nateure

Goddelijcke.

Notable van gheure//wt Ionsten versaemt
Vleliken wt den dale is haest beschaemt
Edel Violierkens al vallet opt rontste
Peyst die van Leeuwe schincken ionste voor conste.

Oo ij Perso-

Perſonagien.

Bacchus, *ſittende voor ſynen vvijngaert met vier dieren by hem, als een Leeu, Simme, Schaep, Seughe.*

Maleueſeye.
Rommenije.
Anjoye.
Ay.
Anſerooſe.
Rijnſchen vvijn.
Delen vvijn.
Landt-vvijn.
Leeus bier.

Factie.

Maleueſeye ſpreect tot Bacchum.

O Ntfanct de ſalutacie van my Maleueſeye
V reuerencie biende als der wijnen patroon
Want menich dronckaert ick verleye
Met ydelder borſen en crancken loon.

Rommenye.

Jck Rommenye wt Spaengien comende preſent
Doe v reuerencie met ſalutacie
Mijn cracht is menich dronckaert bekent
Die ick als beeſten verandere ter ſpacie.

Anjoye.

Hittich van bloede groot van moede ben//ick
Anjoye vermaert voor wijn ſeer goet
Menighen ruyter als beeſte ghewen//ick
Die goedeloos wert met crancker ſpoet.

Ay.

Jck diene Bacchum bekent wijn de ay
Van lieden can ick beeſten maken ter ſtede
Nochtans maeck ick menighen ruyter bly
Die door den dranck houdt lutter vrede.

Anſerooſe.

Anseroose.
Wy en kent Anseroose niet die seer vermaerde
Bacchus dreelinck van menich gheviert
Die ick als beesten houwe in sauuegaerde
Door mijnen dranck sijnde ghepiert.

Rintschen wijn.
Ick hans van Cuelen doe menighen leet
Noch loopt my elck na als vrient ghetrouwe
Van mijnen wijn doet elck gheeren bescheet
Menich edel man en edele vrouwe.

Delen wijn.
hier ben ick naeste vrient van Bacchus ghepresen
Wt den Duytschen lande v come besoecken
Ick can den mistroostighen den droeuen sin ghenesen
Dat hen de cnapen als heeren vercloecken.

Lantwijn.
Ben ick nerghens ghesien onder Bacchus benden
Ick peyse iaick want ick ben hier te lande ghewassen
Ick can soo wel als ander wijnen verblenden
Sin en memorie van die my drincken en brassen.

Leeus bier.
Waer sijn dees roemers groot van namen
Als schijnen haer curen vremt ick wilse beschamen
Ick Leeus bier can zoo menich dronckaert doen springhen
huppelen en tuymelen tsijnder blamen
Ick doen in taueerne soo menich liekeu singhen
Dus moet ick nast Bacchum sitten hooghe van famen
Want Leeus bier can alle dronckaerts dwinghen.

Bacchus.
Wat heb ick scholieren vremt van manieren
Die Bacchum vieren soet en delicaet
huerlieder ghelaet is diueersch van hantieren
In alle quartieren sietmen sulck ouerdaet
Deen stelt hem tot vechten als een leeu obstinaet
Dander als simmen veel wonders versieren
De sulck als seughen sijn gulsighe ghieren
Som slechten tschaep als by desen vier beesten blijct
Elck kenne hem seluen wyen hy ghelijct
Tverstant hier af wil ick hebben verclaert
Dus rasch ons een liedeken openbaert.

EDel Poëtische gheesten
Aenhoort hier ons ghelupt
Wy smaken Bacchus keesten
Des wijngaerts groot virtuyt.
Tverstant van onser feesten
Is menich dronckaerts aert
Ghy die hier paert/
Aenhoort minst met den meesten
Het wordt v hier verclaert.

Als eerst in sijnen fleure
Den wijngaert was gheplant
Noë goot met labuere
Deser dieren bloet playsant.
Den wortel track natuere
Der beesten aert terstont
Twordt v oorcondt/
Die sulck strijt met ranckeure
Hy heeft der Leeuwen gront.

Den tweetsten is tallen wijcken
Saechtmoedich als een lam
De sulcke wroedt in slijcken
Als swijnen euen stram.
Hier by sy wel ghelijcken
Der seughen aert voorwaer
Dits openbaer/
De vierde aen hem laet blijcken
Der simmen grillen claer.

Prince wilt dit wel vaten
Met herten diligent
Ghy vindt in allen staten
Die mensch hier in verblent.
Dronckenschap moet ghy laten
Het is een beestich werck
Neemt hier tghemerck/
Tverstant mach elcken baten
Sijdy leeck oft sijdy clerck.

De

De Goubloeme van Viluoorden.

Preſentatie.

IOnſtich verſaemt/lieflijck by een vergaert
De hooghe Godheyt ſiende den menſch beſwaert
Door dmiſdaet catijuich heeft liefde ghebaert
En quam in deſen ſtal//omt ſcaepken dat qual
Door des viants aenſtoot
Wt ionſten lieflijck/heeft ons minlijck verclaert
Altijt te blijuen in liefden vermaert
Wt ionſten tooghende der liefden aert
Seer lieflijcke elcken ſmal//hoedende voor miſual
Verſaemt met ionſten groot
Dit ons God gheboot//naer Johannes exploot
Dat elck met liefden ionſtich zou ſijn moeyende
Gheduerich inder noot//dat ſijt volghende bloot
Wt ionſten verſaemt/in liefden groeyende.
Groeyende als kinders die deerlijck vercleenen
Siende den anderen ſuchten oft weenen

Moet

Moet elck goet ionstich/ lieflick/ vereenen
Van des anders staet//alst met hem qualijck gaet
Tot eenighen tijen
Liefde cnaecht des anders leet totten beenen
Liefde elcx herte vermorsuut al waert van steenen
Jonstelijcke liefde doet elcken meenen
Voordachtich inder daet/altijt goeden raet
Tot des sulcx verblijen
Al coemt hem bestrijen//valssche fantazijen
Tis therte goet ionstich seer vernoeyende
Maer sonder vermijen//wilt elcken beurijen
Wt ionsten versaemt/in liefden groeyende
Alle liefde die is wt God ghereesen
Tot tsmensschen confoort weerdich ghepresen
Soo moet elck ionstich goet lieflijck wesen
Midts dat hier deure//ons in figeure
God werdt ghepresenteert
Liefde can alle quale lieflijck ghenesen
Verdrucken benoutheyt/ acht min dan vesen
Godt altijt hebbende/voor ooghen in desen
Want Gods createure//is liefde peure
Dwelck sy neerstich studeert
Liefde ionstich vseert//dwelck twist destrueert
Haer tot eens anders bijstant spoeyende
Liefde heur dirigeert//op dat sulck recreeert
Wt ionsten versaemt/ in liefden groeyende.

PRINCE.

Princelijcke Prince vermaert excellent
Wt ionsten versaemt/Tgoutbloemken comt ontrent
Welck lieflijck groeynde hem herwaert went
Wt deucht gheneghen//om const verswegh en
Te moghen verlichten
Hier toe hem stiert/ionstighe liefde diligent
Om goetionstich tsijne in v hof present
Daer dedel conste sal wesen bekent
Sy des peys seghen//soo douders pleghen
Door edel dichten
Dwelck doet druck swichten//diese hantplichten
Geuende confoort vol honichs bloeyende
Sy dedel ghedichten//die conste stichten
Wt ionsten versaemt/in liefden groeyende.

Tpoē.

15.67
Æschinus
Micio
Terentius in Adelphis.
Actu iiij^d scena v.^a

ÆSC. Tu potius deos compracare: nam tibi eos certè scio
Quo vir melior multo es quàm ego sum obtemperaturos magis.

Wilt bidden vader den goden verheuen
Want ghy zijt een man beter dan ick van seden
Midts den welcken sy sullen v ghehoor gheuen
En ick mach vrede crijghen door v ghebeden.

Tpunt.

TErentius Poëta/sijnde voordachtich
Datmen crijcht vrede/door bidden crachtich
Te nederlegghende allen arghen list
Eschinus om hebben den vrede eendrachtich
Riet sijn vader te bidden den Goden machtich
Segghende bidt hen vader want ghy min hebt twist
Dan ick/en sijt van leuen beter/hier op gist
De Goden sullen v dat ghehoor gheuen
Die sonder vrede is/ certeyn die sulck mist
Vanden rechten wech/en moet allendich sneuen
Dus wilt bidden vader den goden verheuen
Versocht hy om met den vrede te zijn gheerft
Daer vrede is moet Discordia beuen
Door bidden elck den vrede lieflijck verwerft.

Gebinghe is voorwaer den eersten voet
Waer door men hier crijcht warachtighen spoet
Om te comen totten eendrachtighen vrede
Door bidden elck mensch verwerft den vrede soet
Want vierighe bedinghe warachtich doet
Dat discordia nerghens mach houwen stede
Des sins gherusticheyt is des biddens sede
Discordia twistich moet door bidden flouwen
Maer par triumpheert door lieflijcke bede
Ontpluyckende haer straelkens soet int ontvouwen
Gesprayende elck met vredelijcke douwen
Soo dat therte moet crijcht dat discordia sterft
Baden wy innich wy hadden dat wy wouwen
Door bidden elck den vrede lieflijck verwerft.

Tot bidden vermaent ons Christus omnipotent
Op dat ons gheen temtatie en sy present

Vlie-

Vlieden moet door bidden des viants statuere
Als is discordia/ dwelck eendrachticheyt schent
Par en discordia moghen niet sijn bekent
Tsamen/dus bidden//tweedracht stelt/in ghetruere
Elck hem vereenicht met Godt door bede puere
Die innich bidt met Godt heeft sprake voorwaer
Biddende verheucht inwendich elck figuere
Bidt seyt Christus ghy sult verheughen openbaer
Gods beloften bringhen elcken in vrede claer
Christus present elck den vrede int herte kerft
Dwelck ghebeurt wt sijnder ghenaden eenpaer
Door bidden elck den vrede lieflijck verwerft.

PRINCE.

Door bidden inwendich verheucht inden heere
De ziele vredelijck gherust telcken keere
Ghesterct met hopen van zijn eeuwich rijcke
Daer vrede vergaen en sal nimmermeere
Dus Prince grondeert wel der Poeten leere
Als Tcananeus vrouken v voecht ghelijcke
Om bidden als sy/suldy niet slaen swijcke
Oft als Dauid die vierich badt in zijn opstel
Dies hy vrede vercreech auctentijcke
Hester Assuerum biddende viel niet rebel
Sy verwerf vrede voor het volck van Israhel
Den tweedracht wordt ghesticht/dies veel bederft
Dus begheerdy vrede bidt naer Gods beuel
Door bidden elck den vrede lieflijck verwerft.

Tgoutbloemken van Viluoorden niet seer klijckelijck
Schinckt dit op stuck van Tpunt Poëtijckelijck.

Pp ij Perso-

Personagien.

Dminnende herte, *Een man.*
Oude memorie, *Een man.*
VVaerschouvvende vruecht, *Een man.*
Natuerlijck verstant, *Als een Philosooph.*
Schriftuerlijck ondersoecken, *Als een Priester.*

Tspel van Sinnen.

Dminnende herte.

O Groot verlinghen sonder Recreatie
O vierich haken met disputatie
Tot elcker spatie//makende grooten strijt
Melancolieus gheen consolatie
Verwerf ick in des gheest fundatie
Dies murmuratie//my beuicht altijt
Hoe sou ick ter werelt maken eenich iolijt
Nv als therte my vol is met turbatie
En my elck verlaet en aftreet sijn gratie
Gheen allegatie my hulpt al soeck ick wijt
O God schepper almachtich ghebenedijt
Een vertrooster ghy sijt sulcx proclamatie
Toocht aen my ghenade neemt gheen respijt
Laet my hier corts wesen en mach sijn verblijt
Aenhoort mijn kermen goedertieren heere
Verdrijft tweedracht/ discordie en nijt
Laet uwen lof varen tot elcken keere
Die hebt gheweest en sult sijn inmermeere

Oude memorie.

Wyen mach ick hier hooren claghen en kermen
Gedroeft/benaut/en derlijck suchten achermen
Sijn druckighe termen//beroeren mijnen gheest
Ouer tweedracht/discoordie hy claecht meest
Wyens fellen tempeest// is quaet om verdraghen

Dminnende herte.

Tis wel een pijne dat yemant moet iaghen
Veel langhe vlaghen//sonder ghetroost tsijne
Tis eenen langhen nacht en droeue in schijne
Die niet ten fijne//coemt door des daechs claerheyt

Oude

Oude memorie.
Die hier sijt makende dees groote swaerheyt
Die rechte waerheyt//my verlangt te weten
Die reden waerom/en hoe ghy sijt gheheten
Tot mijn vermeten//weset my toch brieflijck
Ist in mijn macht/ick sal v sijn gherieflijck
Met woorden lieflijck//soetguerich van toone
Tminnende herte.
Sulck salutacie ben ick onghewoone
Dies den voys seer schoone//my wat verhuecht
En op dat ghy my badt consoleren muecht
Wt gherechtigher duecht//boetende mijn smerte
Soo wordick ghenaemt dminnende herte
Die des lijdens perte//door twist ghesmaect//hebbe
Door tweedracht menighe quaey not ghecraect//hebbe
En lang ghewaect//hebbe//oock na trecht betamen
Om troost te vercrijghen van dionstich versamen
Oft tonser vramen//sou moghen gheschien
Maer eylaes ira heeft soo lang laten sien
Haer tanden midts dien//ben ick heel vernepen
Want gheen solaes wort tot mijn confoort begrepen
Maer sulck my strepen//door tweedracht dangereus
Oude memorie.
Minnende herte schept moet sijt coragieus
Want melodieus//den peys eendrachtich
Sal hopick triumpheren in dlant seer crachtich
Discordiam clachtich//weerende metter spoet
Op dat alle constighe minnaers wijs en vroet
Dedel conste soet//sullen laten blijcken
Want den bedroefden gheest verlicht met Musijcken
Oft met Rhetorijcken//van aerde triumphant
Dminnende.
Mocht dedel conste Rhetorica playsant
Hebben hier in dlant//residencie
Elck haer hanterende met diligencie
Door haer presencie//sou certeynlijck swichten
Den druck van dminnende herte dwelck verlichten
Crijcht door schoon dichten//lieflijck om hooren
Oude memorie.
Tis een vruecht bouen vruecht/consten orbooren
Die haer wtuercoren//hebben tot solaesheyt

 Dmin-

Ominnende.
Maer discordie rasende met dwaeshey:
Houdt dees recreaesheyt//van therte vol minnen
Oude memorie.
Tis te beclaghen dat yemant moet bekinnen
Des tweedrachs ontsinnen//twelck ouer al ghebeurt
Waerschouwende vruecht.
Verheucht broeders sijt blije niet meer en treurt
V wert ghewillicuert//een bly tijdinghe
Voor den Rhetorisienen een verblijdinghe
Sonder vermijdinghe//soet int ontvouwen
Hoe wt Jonsten versaemt met goet betrouwen
Begheert te aenschouwen//alle artisten
Want pax heeft verdreuen alle arghelisten
Dies elck vry van twisten//mach Palladis vlercken
Wel ontpluycken subtijl int aenmercken
En diligent wercken//naer sijn vermoghen
Ominnende.
Sulck lieflijck relaes sou my gheheel verhoghen
En mijn bitter doghen//al doen verharen
Dus lief broeder wilt rechtsinnich openbaren
Des sins verclaren//om te doorwieden
Den gront van dien en trecht bedieden
Ist dat mach gheschieden//wt ionstigher duecht
Waerschouwende.
Daer toe ben ick bereet waerschouwende vruecht
Oft ghy verblijen muecht//door besproeytsele
Van Rhetorica die elck gheeft voeytsele
Sonder vernoeytsele//weerdich om prijsen
Ominnende.
Mocht Rhetorica noch eens lieflijck rijsen
Ick sou veriolijsen//en oock sonder greu//sijn
Waerschouwende.
Rhetorices verclaren sal terteyn nv//sijn
Daer sal gheuraecht v//sijn//hier den gheest na street
Dwelck den mensch aldermeest tot consten verweet
Dit schriftuerlijck ontdect//tot haerder eeren
Ominnende.
O Jonstich versamen dwelck vruecht doet vermeeren
En elcken wilt leeren//Rhetorices gront
V moet lof prijs ghebeuren tot deser stont

Dese

Die my deerlijck ghewont//wilt lieflijck v ermaken
Oude memorie.
Ontsprinqt nu alle gheesten die vierich haken
Wilt neerstich waken//op dat ghy prijs en lof
Muecht verrijghen in Rhetorices hof
Oft als drijuende stof//salt v ontswimmen
Waerschouwende.
Na trecht begrijp muechdy wel hooghe climmen
En der ouders stimmen//oock seer wel gaey slaet
Ominnende.
Tstuck is groot dies behoeuick goeyen raet
Want daer veel aen gaet//en goet het propoost//is
Oude memorie.
Natuerlijck verstant dickwils mynen troost//is
En hy wel gheloost//is//die sal v wel helpen
Ominnende.
Wilde natuerlijck verstant den commer stelpen
Van my arm welpen//sou ick wel behoeuen
Sonder natuerlijck verstant moet ick bedroeuen
Dies sonder toeuen//moet hy by my//sijn
Sonder natuerlijck verstant mach ick niet bly//sijn
Noch nimmermeer vry//sijn//in al mijn hantieren
Waerschouwende.
Natuerlijck verstant is seer goedertieren
Die in veel manieren//moet by elck bekint//sijn
Oude memorie.
Sonder natuerlijck verstant sou elck gheschint//sijn
En oock verblint//sijn//vanden rechten padt
Hem hebben douwers in grooter eeren ghehadt
Seer weerdich gheschadt//bouen siluer oft gout
Dwelck Aristoteles heeft ghebruyct menichfout
Dies hy van ionck en out//werde eerlijck ghenaemt
Die natuerlijcke meester hooghe ghefaemt
Ghelijckt heeft betaemt//metter daet ghebleken
Ominnende herte.
Natuerlijck verstant moet ick voorwaer spreken
Oft ick waer versteken//tot schandelijck abuys
En met den onwetende sou zijn confuys
Dwelck waer een swaer cruys//voor deel herte ioyeus
Waerschouwende.
Weest ghepaeyt verstelt fantasien dolorєus

Ick

Jck hope ghy seer vleus//sult troost ontfanghen

Dminnende.

Na natuerlijck verstant staet al mijn verlanghen
Dus met corten ganghen//laet ons derwaerts spoen
Daer hy verkeert op dat wy na mijn beuroen
Sonder langher sermoen//door constich ontsluyten
Moghen crijghen solaes vanden fruyten
Die door virtuyten//van Rhetorica soet
Sullen dminnende herte gheuen moet
En hem metter spoet//lieflijck conforteren

Oude memorie.

Studerende pleecht gheren te contempleren
Om recreeren//in Rhetorices prieel
Schouwende der fantasijen crackeel
Want sy meestendeel//een yeghelijck verhuecht.

Waerschouwende.

Rhetorica is een moeder gheuende vruecht
Gheheel wt haer duecht//die haer begheeren
Dat duyster is/doet Rhetorica vercleeren
Veel swaerheyt weeren//wt doncker hoecken
Die twier van doen heeft moet in dasschen soecken.

Pausa.

Natuerlijck verstant/als een Philosooph.

Ghelijck den voghel vint int wilde zijn aes
Soo crijch ick contemplerende lieflijck solaes
Merckende menich dwaes// tsijne die veracht
Contempleren want my daer door wordt vruecht verpacht
Fantasije onsacht//moet gheheel swichten//dan
Door contemplatie die elck verlichten//can
Met edel dichten//van//Rhetorica verclaert

Oude memorie.

Natuerlijck verstant verre en breet vermaert
Nu toch ionste baert//met practijcke reene
Helpt dminnende herte int ghemeene
Dwelck door hem alleene//niet en can gheraken
Totten gront oft die rechte wortel ghenaken
Waer door dat blaken//die menschen noyael
Vierich tot consten/in wesen liberael
Dit hem principael//om gronderen quelt

Waerschouwende.

Dees vraghe heeft ionsten versaemt op ghestelt

Dus

Dus v verneren stelt//en wilt doen succoers
O minnende herte/dwelck lijt veel beroers
Totter consten ialoers//om eerlijck den lof
Te vermeeren in Rhetorices hof
Oft als verliecht het stof//sou moeten hucken

Tminnende herte.

Gheeft my voeptsel dat ick een bloemken mach plucken
Oft tot ongheluckten//sou moeten verdwijnen

Natuerlijck verstant.

Mijn behulp is voren tot allen termijnen
Tot dien fijnen//en v is ghehuldich
Deen broeder is den anderen bystant schuldich
Wt liefden eenuuldich//na des schrifts bediet

Oude memorie.

Twaer iammer dat sulck minnaer bleue in verdriet
Midts dat ionste riet//dit opstel bruerlijck

Natuerlijck.

Alle mijn conduyten sijn door liefde beruerlijck
Om met bescheé puerlijck//deel const te cieren
Die reucken gheeft bouen den neglentieren
In alder manieren//elck tot couragie

Waerschouwende.

Helpt Rhetoricam cieren deel imagie
Want sy passagie//heeft binnen den landē

Natuerlijck.

Om ten propooste te spreken met verstandē
Als die vaillande//soo is de mensch subiect
Der natueren om van haer gheleert tsijn perfect
Want sy elcken correct//discretie gheeft
Met kennissen als fondament soo dat hy leeft
Als een die duecht aencleeft//door der natueren bloot

O minnende.

Is dan natuere der kennissen ouerhoot
Hier in dit conroot//dat gheeft my wondere

Natuerlijck.

Natuere is des duechs wech eerst bysondere
Gheliickmen ondere//eerst den steen leyt
Als fondament dwelck draecht alle swaerheyt
Soo natuere bereyt//wijsende nae dleste
Den mensch oock altijt instrueert tot het beste
Schouwende queste//leerlijck elcken altijt

Horribelet syne discordie en nijt
En sulck dan beurij t// lieflijck raeyende
Waerschouwende.
Js naturere elck metter duecht besp[r]aeyende
En oock versmaeyende//dat schande in brinct
Naturelijck.
Na Ciceronis woort ons naturere dwingt
Tot tghene dwelck omringt//consten met kennisse
Natuere veracht des duechs schennisse
Om een ghewennisse//haer te ghebruycken claer
Want naturere betuycht elcken int openbaer
Schoon tsijne voorwaer//dat de mensch oock weet
Reden saken waerom deen leyt dander steet
Dusdanich bescheet//acht naturere playsant
Ominnende.
Gheeft sy van toecomen dinghen verstant
Elcken abundant//om te discerneren
Naturelijck.
Natuere leert tgoet van tquaet distingueren
En disputeren//oock tot een goet inde
Dies Cicero verstandich als die bekinde
Seyt siet die gheminde naturere hoe sy
Sorchvuldich sijnde leyt den quaden voorby
Om elck te wesen vry//en niemant sou dolen
Want naturere openbaert dat is verholen
Eermen gaet ter scholen//wert elck door haer ghesticht
Want naturere elcken leerende verlicht
Sy nemmermeer swicht//in vermaen duechdelijck
Ominnende.
Dat kennisse coemt in die jonghers iuechdelijck
Oft sy zijn vruechdelijck//oft oock const orboren
Ghebuert dat wt der natueren vercoren
Dit dunct my om horen//een vreemt faetsoen
Schriftuerlijck.
Natuere is die leytsorouwe na mijn beuroen
Die is in al haer doen//duechdelijck int opset
Want naturere gheeft den regule en die Wet
Soo heeft niemant verlet//van tgheen daer const in blaect
Door der natueren elck om weten haect
Wt haer is ghemaect//vasten regule
Om ghesticht te leuen in sweerelts regule

Als in den spegule//kende elck sijn ghebreck
Waerschouwende.
Niemant derf dan blijuen wroeten inden dreck
Hy en waer wel seer gheck//die anders dede
Natuerlijck.
Natuere soect niet dan peys en vrede
Sulck is haer sede//ter duecht gheneghen
Wt der natueren can niemant quaet ghepleghen
Want heel daer teghen//sou nature vereenen
En om dat niemant onwijs sou vercleenen
Teghen haer meenen//is tgoet van het quaet
Verscheyden als den nacht vanden dagheraet
Op dat elck vroech en laet//van quaet sou vergrouwen
Soo heeft natuere douwers quaet leeren schouwen
En sulck verspouwen//met reden verheuen
Natuere heeft elck reden verstant ghegheuen
Dies wert verdreuen//elcks fantasije
Want wt der naturen coemt reden ten strije
Als sijnde partije//teghen onduecht rebel
Natuerlijck.
Natuerlijck verstant ghy verclaert den sin seer wel
Dies hopick mijn voorstel//te badt volbringhen sal
Want ist dat natuere den mensch gheeft verstant al
Om te ghebruycken smal//die reden sijnde fier
Soo is sy de wortel die elck stichtinghe hier
Doet der consten schier//in wesen noyale
Waerschouwende.
Sulck verstant begrijp ick oock wt sijn tale
Dat sy principale//is het fondament
Waer door gheinstrueert wert donwetende kint
En dat door haer volint//die constenaer weerdich
Oude memorie.
Soo pleghen douwers in duechden tsijn volheerdich
Natuerlijck rechtueerdich//hakende naer consten
Want twas by reden al dat sy begonsten
En buyten der ionsten//wast al mispríjselijck
Natuerlijck.
Wt der natueren leefden sy auijselijck
Sy reden wijselijck//in deuchden groeyende
Dies was natuere haer des sulcks moeyende
En dien voeyende//met diligencie

 Want

Want een quaet herte crijcht gheen sciencië
Experiencie//heeft ons claerlijck gheleert
Salomon die wijsheyt bouen gout honoreert
En oock existimeert//meer dan der mannen cracht

Dminnende.

V stichtinghe heeft my groote vruecht in bracht
Maer ionstich weest bedacht//breeder wt te legghen
Der consten natuere wilt my claer segghen
Want metter egghen//waert noot my tontsluyten

Natuerlijck.

Der consten natuere is groot van virtuyten
Wiens conduyten//ons verhaelt seer claer
Aristoteles daer hy seyt openbaer
Dat ars is voorwaer//die reden van het werck
Oft maniere dat begost wert nemende merck
Twelck tendeert seer sterck//tot dat is nootelijck
Soo hebben sy artem verheuen blootelijck
En gheacht grootelijck//en om begrijpen bat
Ars est quod arctis cuncta concludat
Ergo eam vocat artem voor ionck en out
Dats dat sy nauwe en stricte regulen hout
Sy reden menichfout//dats der consten aert net

Oude memorie.

Douwers hieten artem voor duecht in haer opset
Waer Ouidius met//gheeft recht accoort
Daer hy seyt: Disce bonas artes is sijn woort
Consten leert dats oorboort//die duecht tuwer vromen
Ghebiedende dit den ionghers van Romen
Hier heeft hy ghenomen//die conste als die duecht

Dminnende.

Soo gheeft natuere een lieflijck beghinnen
Blakende in minnen//totter consten fame

Oude memorie.

Want den Philosophen die const was bequamë
Weten wy elcks name//ten daghe van heden

Waerschouwende.

Hadden sy in consten niet neerstich ghestreden
Waren ouerleden//als een schaep vliecht voorby
Oft als stomme dieren soo steruen dan sy
Seyt Salustius vry//die niet laten blijcken
Eenighe consten oft oock practijcken

Sulck stom bestwijcken//onwijs van verstande

Ominnende.

Want die consten nu sijn menigherande
En ick gheen schande//sou dan ghenieten
Maer ionstich totter consten aert schieten
Wilt sonder verdrieten//my neerstich vertoghen
Hoe ick die consten sou ghebruycken moghen
Legt my dat voor oghen//soo mach ick verweruen
Der consten smaexele voor een eruen
En niet en laet steruen//den minnaer die seer haect
Na die regulen waer door const wert volmaect
Hier my die not af craect//mijn vrient noyale

Natuerlijck.

Daer sijn seuen consten ghenaemt liberale
Die duecht speciale//gheuen een soet gheclanck
Welck elck mach ghebruycken sijn leuen lanck
Duechdelijck vry en vranck//soetguerich van keeste
Ontpluyckende tverstant van minst en meeste
Schouwende tempeeste//van diese heeft lief
Soo dat die sulcke niet en coemt in mischief
Aldus conste verhief//Aristotelem wert
Want zijn natuere heeft niet dan conste beghert
Met duechden expert/soeckende elcx tronck
Doorzije beghintsele oft den oorspronck
Dat gheleert out en ionck//wt duechden warachtich

Waerschouwende.

Was Aristoteles der duecht zoo ghedachtich
Den arbeyt onsachtich//alsoo te wederstaen
Dat hy elcx beghintsel ons heeft ontdaen
Door constich vermaen//en elcx woorts natuere

Oude memorie.

Den arbeyt heeft licht gheacht wt duechden puere
Dies in viguere//die consten ghestelt//heeft
Specificerende seuen vry ghetelt//heeft
Dus niemant gheschelt//heeft//van tconstich ontsluyten

Waerschouwende.

Veel arbeyts is ghedaen Rhetorices spruyten
Vertoocht haer virtuyten//dyer liefde toe draecht

Ominnende.

Noch een sake moet v van my sijn gheuraecht
En v sulcx behaecht//my te bedieden

Natuerlijck.
Door vraghe solutie salmen doorwieden
Alst mach gheschieden//elcx proprietheyt
Ominnende.
Wiltse my dan noemen daer af is gheseyt
Want my daer veel aen leyt//om haer te vseren
Natuerlijcke.
Hier werdẽ getoocht die seuen vry cõsten.
Op dat ghy muecht constich triumpheren
Lieflijck recreeren//verstandich met ra
Dit sijn sy Grammatica/Dialectica
Geometria//schouwende veel twisten
Astrologia/Arithmetica/listen
Met subtijl artisten//ter neder bringt
Musica gheen fantasije ghehingt
Rhetorica elck dwingt//tot recreatie
Waerschouwende.
Ominnende herte lijt gheen murmuratie
Want informatie//hebdy tuwen voordeel
Ominnende.
Al weet ick haer namen nv tsamen int gheheel
Daer leyt noch appeel//om tsijn wt ghewesen
Want elcx proprieteyt wil ick weten verscheen
En elcx gratie reen//want therte gheneycht//is
Na haer verstant dat te smaken ghedreycht//is
Toocht dat niet ghesteycht//is//reyn liefde soet
Natuerlijck.
Om dies verclaren oft v te maken vroet
En v dat ghequel doet//sult hebben gheen ghebreck
Eerst Grammatica helpt elck wt den dreck
Die sonder vertreck//const neerstich soecken
Want als vast fondament gheeft sy wercloecken
Om in doncker hoecken//const te verheffen
Oude memorie.
Door Grammatices constich beseffen
Mach elck neerstich treffen//tot dander sessẽ
Waerschouwende.
Van spellen oft schrijuen/net is haer lesse
Oft die sulcx ghemesse//van haer natuere faelt
Natuerlijck.
Dialectica soot blijckelijck wert verhaelt
Elcken claer bestraelt//om deylen tgoet van quaet

Dispu-

Disputerende met ondersoecken gheeft raet
En verlicht elcken staet// met scientie
Natuerlijck.
Natuerlijck verstant die sulck inuentie
Met diligentie//tot troost hebt gheuonden
Prijs en lof moet v sijn tot allen stonden
Die ons hebt ontbonden//sulck verborghen schadt
Natuerlijck.
Dat verduystert is claert Geometria plat
Wijsende telcker stadt//daer des lants is abuys
Want sy leert ons meten slichtende die confuys
Sijn/oft hebben mis huys// van het het ondrijuen
Oude memorie.
Constich leert sy dat niemant derf twistich blijuen
Oft oock lang kijuen// waer dlant is misreden
Waerschouwende.
Geometria bringt sulcken in veel vreden
Daer teenigher steden//sou moghen twist rijsen
Natuerlijck.
Astrologia door haer constighe ghijsen
Can ons bewijsen//tverstant der planeten
Ondersoeckende des firmaments secreten
Dit leert sy weten//en den loop der sterren
Hier met can Astrologia haer gheneren
Tot tsmenschen begheren//om van druck tzijn gherust
Oude memorie.
Door haer werdt dickwils menighe siecte ghebluft
Veel rammoers ghesust//voor adams kinderen
Die door cattijuichevt souden minderen
Sulck voor thinderen//leert dickwils behoeden
Waerschoudende.
Astrologus voorsichtich can bevroeden
Tot elcx voorspoeden//tgheen den mensch sou letten
Dat hem onuerhoets veel siecten niet verpletten
Sy rade versetten//dit sijn haer mannieren
Ominnende.
Natuerlijck verstant ghy cont vercieren
Mijns sins duwieren//welck waren verstoort
Natuerlijck.
Arithmetica neerstich constich orboort
En subtijlijck hoort//van tellen en legghen

Claer

Claer wysende datmen niet mach teghen segghen
Al waer sulck als wegghen//sy wijst elcken bescheet
Oude memorie.
Sedel const Arithmetica is seer ghereet
Bluschende menich leet//van den Coopliedэн al
Rintmeesters/ontfanghers/sy cort het ghetal
Seer haest ouerslaen sal//al waer die somme groot
Waerschouwende.
Arithmetica slist elck van des twijfels wederstoot
Met claer reden bloot// vredelijck elcken payt
Sminnende.
Therte inwendich my verhuecht en verfrayt
Midts dat const is ghesayt//tot smenschen believen
Om hem in allen sijnen noot te gherieuen
En gheen misrieuen//sou sijn eenich persoon
Natuerlijck.
Musica den mensch verweet met voysen schoon
Wtende soeten thoon//met lieflijcken sanck
Oft oock leert der instrumenten gheclanck
Al waer eenich mensch cranck//hem verweet tot vruechden
Waerschouwende.
Natuere baert wel aen den mensch veel duechden
Die de ionghe iuechden//soo lieflijck verblijt
Natuerlijck.
Ten lesten is Rhetorica die talder tijt
Den mensch vredich beurijt/leerende warachtich
En raeyt dat elck der waerheyt sou zijn ghedachtich
Van valsheyt clachtich//leert elck te deysen
Net stelt woorden oratien sonder veysen
Want haer sou vereysen//dat sy sou hucken
Oft springhen met crucken//hellende na den wint
Maer om die waerheyt te wten is sy ghesint
Onsuyuerheyt verblint//Rhetorices wesen
Sminnende.
Natuerlijck verstant ghy my moet sijn ghepresen
Die my midts desen//claerlijck hebt verlicht
Door v is mijn vaste sekerheyt ghesticht
Dat natuere elck wicht//eerst twerwecken gheeft
Natuerlijck.
Alle die voorsichticheyt die den mensch heeft
Oft dat hem const aencleeft//constich in sijn bedrijf

Dat

Daer toe verweet hem natuere na mijn motijf
Hier in fondeert v stijf//sonder twijfelen yet
Minnende herte ghy hebt mijns verstant bediet
Claerder weet ick niet//met reden v te hulpen
Dminnende.
Natuerlijck verstant ghy weet den commer te stulpen
Van my arm wulpen// die v heb ghequelt
Maer die buyten verstant gaet heeft dicwils ghescheIt
En werdt onwijs ghemelt//en coemt in dolen
Natuerlijck.
Tis voor v sulcx als in my is verholen
Dus in v sy beuolen//den constighen schadt
Dminnende.
Met alder begheerten haeck ick na dat bladt
Waer inne men pladt// mach claerlijck aenschouwen
Den constighen aert en dyen ontbouwen
Met vast betrouwen//ghesticht naer het propoost
Waerschouwende.
My dunckt natuerlijck verstant heeft v wel ghetroost
Seer claerlijck gheglooft//soo dat ghy muecht mercken
Dat natuere twerwecken gheeft om te wercken
Soo die oude clercken//openbaer rueren
Dat ons const gheleert werdt wt der natueren
In dit wilt verdueren//zoo die ouwers pleghen
Wt der natueren zijn wy tot duecht gheneghen
Dus onuersweghen// die natuere reen
Accordeert metter schrift en coemt ouer een
Met der schriftueren net suyuer en reen
Om v voorstel ghemeen//lieflijck te wijten
Oude memorie.
Soo die schriftuere crachtich is van virtuyten
Die van haer conduyten// het merch doorwroeten
Soo can natuere twerstant oock lieflijck boeten
In als versoeten//het menschelijck saet
Want haer reghels sijn ghemaect seer delicaet
Neerstich gheuende raet// altijt tot het beste
Aldus dunct my na dat ick claerlijck beueste
Tsijne gheen queste//oft differentie
Schriftuerlijck ondersoecken.
Die hier sijt makende des schrifts mentie
Myn assistentie//wert v niet ontoghen

Op dat ghy tsamen eendrachtich sout moghen
Lieflijck verhoghen//door des schrifts vermonden
Dus sijnde v behulpich tot desen stonden
V sal sijn ontbonden//die rechte kerne
Die van niemant ter werelt staet tonberne
Nocht oock te werne//want haer elck behoeft

Dminnende.

Na haer hakende is my therte bedroeft
Dus ionstich niet en toeft//maer my die ben beswaert
Die rechte kennisse stichtende verclaert
Oft natuere vermaert//mach helpen voort
Den mensch verweckende dat hy const orboort
Dit my therte verstoort//en mijns sins gheuoelen

Schrifturlijck.

Den brant des twijfels sal ick in v vercoelen
Van v herte spoelen//den donckeren ghist
Dat natuere den mensch verwect ghy niet en mist
Nocht muecht hebben twist//teghen des schrifts boecken
Dwelck ick schriftuerlijck ondersoecken
Neerstich in verckoecken//sal claer bethoonen
Want Godt ghehonoreert in dry persoonen
Natueren twerschoonen//gheeft lieflijck blakende
Zoo dat den gheest Gods inden mensch is makende
Dat hy is wakende//na des duechts ontdecken
Den gheest opereert in natueren twerwecken
Den gheest straft twertrecken//hem wesende leerlijck
Tot duechdelijcke consten in wesen eerlijck
Want hy is vermeerlijck/die operatie
Soo datter valt gheen arguatie
By protestatie//waer met is verheuen
Natuere/oft haer eenich lof toe gheschreuen
Moet sijn ghegheuen//den gheest Gods weerdich
Als een bloeme ontpluyct blaect den gheest volherdich
Maect naturam verdich//soo werdt die mensch ghehort
Totter consten want Gods gheest ouervloedich stort
Sijn gratie dwelck cort//doet den mensch groeyen
Als men wt een rancke een botte siet bloeyen
En haer lustich spoeyen//om tsijn een bloeme net
Soo gheeft den gheest inden mensch dat vierich opset
Waer hy totter consten met//vierich werdt ghesterct

Dminnende.

Dat vierich blaken datmen inden mensch merct
Is dat den gheest die werct//blakende vol minnen
Schriftuerlijck.
Des heeren gheest gheeft principael het beghinnen
Dwinghende die sinnen//soo Job claerlijck verhaelt
En wanneer aenden mensch inspiratie faelt
Oft den gheest niet bestraelt//sijn die sinnen verdict
Met turbatien als most/dwelck den mensch verpict
Maect van seden onschict//gheacht met den dwasen
Oude memorie.
Die mensch wert leuende door des gheest inblasen
En die souden rasen//verclaert den gheest twerstant
Hemel/aerde en firmament seer triumphant
Met haer duecht vailliant//was ghemaect door den gheest
Alle voorsichticheyt die werdt voleest
Oft den verborghen keest//van Gods scientie
Den gheest Gods gheeft daer af intelligentie
Soo sapientie nono gheschreuen steet
Heere wie is die uwen wille weet
Ghy en gheeft hem bescheet//en laet neder comen
Uwen heylighen gheest waer door werdt vernomen
Tot onser vromen/dat mach behaghen
Dat wy moghen leuen in al ons daghen
Na des gheest ghewaghen//om uwen wille
Te volbringhen rechtueerdich sonder gheschille
Laet uwen gheest stille//by ons ruste houwen
Dminnende.
Nu mach ick wel hebben vast betrouwen
Sonder oock te flouwen//van mijn ionstich voorstel
Waerschouwende.
Daerom stater gheschreuen verstaghet wel
Hoopt op God niemant el//is die v mach hulpen
Maer hy beradich sal elcx commer stulpen
Hoe slecht is die wulpen//hy sal hem beraden
Oude memorie.
Dauid sijnde met des vleesch last gheladen
Sprack coemt my in staden//heere goedertieren
Met een nieu herte wilt my vercieren
En met gheen manieren//wilt nemen van my
Uwen heylighen gheest/maer wilt maken vry
Voor v aensicht bly//uwen knecht hem bespreyt

Met die blijschap van uwer salicheyt
Sijn herte ooch bereyt//cattijuich in dit dal
Met den principalen gheest die verlichten sal
Hem voor tsondich misual//sulck was sijn propoost
Schriftuerlijck.
Aldus heeft Salomon gheroepen om troost
Tot den heere dit gloost//doen hy was vercoren
Tsijn Coninck ouer die gheslachten ghebozen
Van Jacop om hozen//sulcx onghelijck oft recht
Segghende heere wilt gheuen uwen knecht
Door hem seluen slecht//een herte leerlijck
Op dat hy in als mach sijn vermeerlijck
Uwen wille eerlijck//mijn heere mijn Godt
Daer in volstandich te leuen na u ghebodt
En mijnder sielen tslodt//wilt tot wijsheyt stichten.
Waerschouwende.
Soo heeft Salomon die vrouwen connen slichten
Door des gheest verlichten//van haer lieden gheclach
Vanden welcken hy mocht hebben gheen verdrach
Die hy verstoort aensach//met grooten gheruchten
Quamen huylende/kermen en suchten
Hopende/duchten//met sinnen confuys
Deen sprack dese en icke woonen in een huys
Sey tsamen maer abuys//ons herte beswaert
Want tis leden dry daghen dat ick heb ghebaert
Het sy u verclaert//daer na sy als icke
Maer datter heeft ghebuert ick my dies verscricke
Dies die tranen dicke//mijn ooghen wt vloeyen
Want sy haer kint verplet heeft willet beuroeyen
Na mijn vermoeyen//en quam met liste
Doen ick sliep/nam dmijne/dat icx niet en wiste
Dies grooten twiste//is by ons gheresen
Oude memorie.
Neen sey dander/contrarie blijct van desen
Ten sal zoo niet wesen//metter daet beuonden
Want ick noyt heb opghestaen tot gheenen stonden
Vaet mijn vermonden//want tkint my te zeer deert
Dminnende.
Gaert behulpich ars Dialectices expeert
Gheeft Salomon tswert om te discerneren
Dees questie ghemaueert hulpt solueren

Figuere. Hier wert ghetoocht Salomon ghevende sentētie wie die moeder is van dleuende Kint.

Wilt

Wilt distingueren//wiens kint doot//is
Schrifuerlijck.
Den gheest Gods die een yeghelijcks toeulucht bloot//is
Niemant die in noot//is//men siet verlaten
Quam suspirerende den Coninck te baten
Dies hy allen staten//gaf schoon exemple
Om constighe wijsheyt als eenen wemple
In huys oft in temple//te hebben voor ooghen
Waerschouwende.
Het moederlijck herte cost niet ghedooghen
Te deylen moghen//dat leuende kint
Dies Salomon door den gheest was ghesint
Dat die moeder bemint//oock gheturbeert met last
Niet dan op haers kints weluaert is sorghende vast
En lijt lieuer onrast//dan sou miskief// hebben
Want moeders die haer kint natuerlijck lief//hebben
Het ongherief// hebben//in therte niet en quelt
Schrifuerlijck.
Minnende herte v is nv vertelt
Tsijn gheblust dat ghescheit//soo het is warachtich
Door den gheest/waer met accoort houdt eendrachtich
Dat Gedeon crachtich//dede clincken trompet
Door den gheest beroert dat thuys van Abiezer met
Hem volchde in dopset// en oock der ghelijcken
Ezechiel dat sy niet mochten beswijcken
Noch van daer wijcken//na dat was ghedaen
Door des gheest inspiracie het vermaen
Moesten derwaerts gaen//en voorts om v versoeten
Seyt den gheest stelde op mijn voeten
Dits als om boeten//schrifuerlijck uwen eesch
Ick sal storten mijnen gheest op alle vleesch
Soo sal niemant sijn heesch//van mijn ghenaden
Bminnende.
Ghy hebt mijn herte schrifuerlijck ontladen
En lieflijck beraden//waer met ick ben verhuecht
Maer schrifuere van nieu testament daer by vuecht
Wt lieflijcker duecht//op dat mach ghepaeyt//sijn
Des minnaers sinnen die gheheel verfraeyt//sijn
Als schrift mach ghesaeyt//sijn//constich tot Gods lof
Gude memorie.
Soetguerich rieckende is voorwaer dien hof

Die als des reghens stof//heel aertrijck bedaut//heeft
Waerschouwende.
Die troosteloos cleynmoedich en benaut//leeft
En seer verflaut//leeft//mach wel moet aenveerden
Schriftuerlijck.
Door den gheest is ons kennisse opter aerden
Ghebuert/dies met weerden//is synen lof verbreyt
Oude memorie.
In al die weerelt soo sijn haer voysen ghesp reyt
Door den gheest gheleyt//vercondicht Gods woort
En gheleert hoe de mensch te leuen behoort
In een lieflijck accoort//verclaert Gods wille
Schriftuerlijck.
Verlicht door den gheest vreesden gheen gheschille
Die benaut en stille//hadden gheseten
Hebben ghesproken door den gheest Gods secreten
Dat elck mocht weten//claer onbedwonghen
Het onderscheet van sijn natuerlijcker tonghen
Dies veel handen wronghen//door het groot wondere
Dat plompe visschers Gods wille bysondere
Leerden/gheen rondere//noyt was yewers verhaelt
Dus heeft hun den gheeest Gods verlichtende bestraelt
Soo dat elck onghedraelt//Gods lof heeft vermeert
Dwelck die Ioden sijnde teghen den gheest verkeert
Dat Godt sou sijn gheeert//mochten niet verdraghen
Want in Gods lieflijckheyt hadden gheen behaghen
Dies ionck van daghen//Stephanus aenveert was
Onder den schriben nijdich/gheset op dat pas
Om te swijghen ras//van Christo wast ghedicht
Maer Stephanus lieflijck door den gheest ghesticht
Haer dreyghen achte licht//sey dies hem mocht grouwen
Des gheests ingheuen hebdy altijt verspouwen
Dies v noch sal rouwen//ghy hertneckich saet
Die sijt houwende teghen Gods wille raet
Valsch en obstinaet//der waerheyt versmaders
Lastich de menschen met v pack verladers
En ghy mitsgaders//des gheests ontsluyten
Wilt wederstaen Gods crachtighe virtuyten
Die tsmenschen conduyten//oprecht verlichten gheest
Waerschouwende.
Door des ingheuen elck vast stichten heeft

Figuere. Hier wort ghetoocht Stephanus, staende voor den Ioden in haer synagoghe.

Want heel soeticheyt cleeft//tot Gods weerdighen throon
Ominnende.
Na den arbeyt stiert den gheest elck tot sijnen loon
In den hemel schoon//want hy elcx behoet//is
Oude memorie.
Bernardus seyt dat den gheest vol honichs soet//is
Een vloeyende vloet//is//daer duecht lieflijck door blaect
Schriftuerlijck.
Aldus den gheest stichtende inwendich maect
Dat die mensch yeerstich waect//om const te beuroen
Ominnende herte.
Die gheest den mensch supuer tot het doen
Voeghende elck seer coen//dat sulck inwendich herct
Waerschouwende.
Die bloo en cranck is den gheest Gods versterct
Hy maect dat elck werct//totter const gheneghen
Des ter werelt mach niemant hebben seghen
Ten wert ghecreghen//van Godt omnipotent
Oude memorie.
Dit was den Coninck Dauid wel bekent
Daer hy seyt diligent//ick sal mijn ooghen slaen
Tot Godt den Heere/van hem sal ick troost ontfaen
Hy sal my beraen//tot duechdelijck vromen
Want alle verlichtinghe moet van hem comen
En wert niet vernomen//van Godt den Vadere
Idel vaten soo sijn wy al te gadere
Als een adere//drooghe int ontuouwen
Schriftuerlijck.
Godt is elcks toeulucht die in hem betrouwen
Oft anders wy souwen//bucken als een riet
Sonder Godt vermach ter werelt niemant niet
Dus twerwecken gheschiet//door den gheest Gods crachtich
Die naturam inspireert warachtich
En hem maeckt voordachtich//totter consten aert
Ominnende.
Edel Prince v wert soluerende verclaert
Dat twerwecken baert//met Gods gracie Solucie.
Wt der natueren door des Gheest inspiracie
Die inclinacie//gheeft naer het gheuoech
Schriftuerlijck.

Natuere

Natuere door den gheest sticht elcken ghenoech
Dies Salomons sin droech//tot wijsheyt seere
Wt der natueren om des gheest licht badt den Heere
Dat hy nimmermere//dlicht van hem sou trecken
Dus nature door den gheest gheeft het verwecken
Met dlieflijck ontdeckden//totter const spoeyende
Verclaert Tgoubloemken in liefden groeynde.

Personagien.

Stout int auontueren.
Subtijl begrijpen.
Lieflijcken troost, *een vrouvve.*

Prologhe.

Stout int auontueren.
VVAt mach my helpen Iouis stieringhe
Subtijl begrijpen
Noch my niet en helpt Palladis vercieringhe
Hoe groot dat in my is haer stichtinghe
Soo en heb ick int herte gheenssins verlichtinghe
Maer desolaet moet ick troosteloos verdwijnen
Stout in auontueren.
Die sinnen beruert/maect my thoot vol pijnen
Met des droefheyts lijnen//therte seer belast//is
Subtijl begrijpen.
Thuys my gheheel vol wercks ouer al ghetast//is
Maer hy in rast//is//daer my weluaert wt blaect
Dus en wert van my gheen triumphe ghemaect
Midts dat is ghestaect//der neeringhen loop
Treffelijcke stucken staen tsamen ouerhoop
En ver onder den coop//en staghet niemant aen
Stout int auontueren.
Als ghy soo ben ick oock met druck belaen
Want al wild ick gaen//ter werelt wt vlieten
Auontuerende tdlijf tot sulcks ghenieten
Tmocht my wel verdrieten//waer dat ick quame

Dat

Dat niemant mynen dienst en is aenghename
Al sou ick sonder vracht ter zee varen moghen
Lieflijcken troost/een vrouken singhende.
O lieflijck by zijn dat doet my verhoghen
En alle droefheyt stellen ter sijen
Maer v absent/so moet ick pijne doghen
Gheuaen met swaerder melancolijen.
Stout int auontueren.
Truert die mach/sy sal haer verblijen
Als die heeft druck vergheten/soot mach blijcken
Subtijl begrijp.
Sy laet immers vruecht vter mouwen kijcken
Al dunct ons beswijcken//therte van rouwe
Lieflijcken troost.
Slaghet broeders inde beste vouwe
Want op mijn trouwe//therte is seer benaut
Door quaey neeringhe heel mynen moet is verflaut
Maer die trueren als in de sonne doet het ijs
Vergaen sy wacht v treurens sydy wijs
Tstaet by auontueren alsoo te gheschiene
Stout int auontueren.
Sulcken commer had ick liever tontuliene
En ick eenichsins mocht solaes verweruen
Subtijl begrijp.
Een mensch is steruende doot sonder steruen
Waer dat neeringhe faelt ten beghinne
Lieflijcken troost.
Neeringhe maect elcken mensch verhuecht van sinne
En sonder neeringhe is gheen recreaesheyt
Stout int auontueren.
Waer neeringhe faelt beswijct alle solaesheyt
Dies men hem hoort seer hooghe te exalteren
Waer door men siet neeringhe floreren
Sonder haer cesseren// des huysmans gagien
Subtijl begrijp.
Dit doet meest de coopman eel van couragien
Als sijn passagien//ons niet en begheuen
Lieflijcken troost.
Hy is int merch mijnder herten gheschreuen
Hy doet my leuen//met vruechden claerlijck
Stout int auontueren.

Vwen naem wilt ons segghen openbaerlijck
Midts dat wy eenpaerlijck//tsamen zijn benoost
Lieflijcken troost.
Tot tsmenschen solaes ben ick Lieflijcken troost
Ghenaemt/boetende elcks druck int generael
Stout int auontueren.
Lieflijcken troost ghebeurt my principael
Als de coopman noyael//heeft residencie
Subtijl begrijp.
Mijn weluaert coemt door coopmans assistencie
Sijn presencie//my claer verheughen doet
Lieflijcken troost.
Sonder den coopman in my vruecht swichten moet
Sijn deruen brengt lieflijcken troost tondere
Stout int auontueren.
Waer door heetty lieflijcken troost besondere
Van dies wondere//wilt ons segghen bescheet
Lieflijcken.
Ick lieflijcken troost ben elck tot dienst bereet
Die door treysen verslaeft is tsy man oft wijf
Van moetheden flau oft van couwen stijf
Door het lieflijck bedrijf// met blyen ghelaten
Elcken ontfaen ick/arm/rijck van allen staten
Maer wat mach my baten//al mijn gheneeren
Sijnde gherieflijck/moet neeringhe ontbeeren
Dit doet my verteeren//moedeloos bloet en vleesch
Stout int auontueren.
Als ick ter zee mach vlieten naer mynen heesch
Met des coopmans ware/treffelijck beur acht
Dan werdt in my door den coopman vruecht verpacht
En therte onsacht//wordt dan heel verhuecht
In den edelen coopman staet al mijn vruecht
Anders zijn ontvuecht//de sinnen en treuren
Want al waghe ickt stout int auonteuren
My mach niet ghebeuren//dan van hem succoers
Subtijl begrijp.
Sijn absencie maect my therte vol beroers
Al mach ick yet/subtijlijck beslissen
Den vromen coopman absent soo moet ick missen
Victalie / ghelijck dat doet een forier
Die achter tnet vischt/altijt in zijn bestier

Oft

Oft sou ter merct gaen/onuersien sonder schrijuen
Mach ick sonder den coopman gheen vrucht bedrijuen
Maer moet verstijuen//met druck opden hals
Lieflijcken troost.
Den edelen coopman elcken versiet van als
Van veel ongheuals//dat hem sou toe comen
Elck verheucht/als hy by ons wort vernomen
Hy is tonser vromen//int auontueren stout
Ons victaillerende/hem niet en vergrout
Al lijdt hy menichfout//tonsen onderstande
Genautheyt/ sorghe/en ancxt menigherhande
Hy schict prouande//als Abigael dede
Stout in auontueren.
Abigael heeft aen Dauid ghemaect vrede
Die door haer mans sede//was fellijck ghestoort
Maer sy voorsichtich heeft subtijlheyt ghecoorboort
Lieflijck ghewracht accoort//tot haers volcks beschermen
Zoo de coopman elck versiet rijcken en armen
Die souden kermen//hy heel den moet verfraeyt
Subtijl begrijp.
Door Gods voorsichticheyt was hemels broot ghesaeyt
Inder woestijnen den volcke van Israhel
Elck versiende in sijnder noot seer wel
Dus door tscoopmans opstel//werdt elck lieflijck versien
Zoo dat een yeghelijck voorsichtich mach ontvlien
Genautheyt midts dien//bewaert met prouijsen
Door den coopman sietmen voorsichticheyt rijsen
Weerdich om prijsen//tot elcx behoefheyt
Stout int auontueren.
De coopman is schermschilt van menich mans droefheyt
Hemseluen auontuerende/met lasten groot
Tot elcks onderstant/lijdende menighen noot
Doende sijn exploot//tot eens anders iolijt
Subtijl begrijp.
Door den coopman werdt menich subtijlijck beurijt
Hy neemt gheen respijt//al doeghet hem pijne
Lieflijcken troost.
Als soete reucken gheeft den roosemarijne
Den ghenen die hem lustich inde hant heeft
Oft door des cruyts virtuyt elck lieflijckheyt aen cleeft
En de sonne oock gheeft voetsel door haer stralen

Soetende elck die met eenigher qualen
Sijn deerlijck ghestrict benaut oft beladen
Oft die int bat der dolorеusheyt baden
Tschijnsel coemt in staden//hem door claerder sonnen
Soo wordt door den coopman vrueecht lieflick ghewonnen
En solaes begonnen//den huysman int gheheel

Stout int auontueren.

Het aertrijck verdorret ouer al meestendeel
Als den reghen van bouen niet en descendeert
Insghelijcks oock als de coopman niet en floreert
Verdwijnt al der ghemeynten linaige

Subtijl begrijp.

Door den coopman soo hebben couraige
Herbergiers die lieflijck sijn int opset
Die sonder den coopman souden hebben verlet
Verdwijnende als hoy door de groote hitte

Lieflijcken troost.

Der weerelt subtijlheyt helpt noch dat noch ditte
Hoe neerstich elck sitte//so is hem druck ghеschiet
Gheuoelt hy het onderstant vanden coopman niet
Sonder hem moeten alle neeringhe quelen

Stout in auontueren.

Sijn succours is groot weerdich om niet te helen
Die als den Carbonckel elcken verlicht
Sollliciterende hy nemmermeer en swicht
Dat hy voorsichtich subtijl met rade wijs
Der ghemeynten mach behoeden voor afgrijs
Die souden baden int bat der dolorеusheyt
Beschermende elck van des tijts rigoreusheyt
Als der ghemeynten sou moghen ghebeuren
Door ghebreck benaut/dat sulck niet en treuren
Voorsichtich bespeuren//met grooter sorghen

Subtijl begrijp.

De coopman is de peerle die lach verborghen
Inden acker/tot smenschen recreacie
Sustenterende tot elcker spacie
Die generacie//der ghemeynten hoop

Lieflijcken troost.

Die edel voorsichtich coopman bluft den loop
Vander ghemeynten/hem sijnde behoedich
Ghelijck dat was Joseph teghen noot voorspoedich

Door

Door Gods gheest vroedich//heeft niet gheweken
Voorsichtich/op dat niemant midts ghebreken
Sou vergaen/dede veel corens vergaren
Teghen dat souden comen de seuen iaren
Als sou openbaren den hongher met laste
Voorsiende de ghemeynte hadde gheen raste
Dat inde benautheyt niemant hadde ghebreck

Stout int auontueren.

Die edel coopman neemt nimmermeer vertreck
Subtijl sustinerende elck van prouande

Subtijl begrijp.

De coopman is de weluaert vanden lande
Elck mensch door hem heeft lieflijck versoetsele

Lieflijcken.

Den somer gheeft alle cruyden voetsele
En door sijn cracht werden de bloemkens ontploken
Soetguerich elck hebbende verscheyden roken
En oock coleuren seer menighertier
Soo de edel coopman noyael en fier
Elcken sustenteert tot sijnen belieuen

Stout int auontueren.

De tijden zijn ghestelt tot tsmenschen gherieuen
Hem bringhende voort/dwelck is nootelijck
Behoeuende zijnen solase blootelijck
Soo behoet de coopman elcken voor thinderen
Sonder den coopman/men siet verminderen
De ghemeynte veruallen en deerlijck vergaen

Subtijl begrijp.

Salomon die Gods gheest hadde ontfaen
Verhaelt zoo/dat die inwendich zijn bedroeft
Dat sulcke mensch den dronck des wijns behoeft
Op dat hy daer door sijn droefheyt zou vergheten
Insghelijcx behoeft elck mensch naer mijn vermeten
Des coopmans onderstant tot zijn verblijen

Lieflijcken troost.

Niemant hem can sonder den coopman ghelijen
Elck tot zijn beurijen//hem heeft van doene

Stout int auontueren.

De coopman is tmenschen cieraet in saysoene
Hem beweghende altijt vry van gheschille

Subtijl begrijp.

Tghemeynte beswijct als de coopman is stille
Door zijn bijstant werdt elck tot vreucht gheneghen
Lieflijcken troost.
Soo heeft de mensch lieflijck behelp ghecreghen
Door Christum Iesum/sijnde coopman warachtich
Payserende tsmenschen misdaet seer clachtich
Den welcken hy met sijnen bloede heeft ghecocht
Seer lieflijck heeft dryendertich iaren ghesocht
Wt liefden volwrocht//gheheel des coopmans heesch
Stout int auontueren.
Sonder coopman ware verloren alle vleesch
Soo is zijnen lof weerdich/niet om vermonden
Door wyen werdt edelheyt lieflijck ontbonden.

Personagien.

Veel volcx.
VVelluſt des vleeſch.
Eyghen ſinlijckheyt.
De vreemde vverelt.

Factie.

Veel volcx.

OCh hoe droeuich ben ick nv bouen maten
Dat ick dien goeden dienst hebbe verlaten
Dies ick nv achter straten//sal moeten dolen
Ick wonter goeden loon tot mijnder baten
Maer qualijck wildick my te wercke saten
Nochtans al met maten//heeft hijt my beuolen
Hy dede my leeren als een kint ter scholen
Maer ander holen//hebbe ick ghesocht
Dus wildick wel/al heb ickt bequolen
Dat my eenen anderen dienst gheheuren mocht
Wellust des vleesch.
Wie macht toch wesen/die hier dus claecht en crocht
Dat wildick wel weten/als nv ten stonde
Veel volcx.
Ick wilde wel dat ick eenen meester vonde

Daer

Daer ick my verbonde// te zijne subiect
Tot alle vreemdicheyt/mijn natuere treet
Al waert imperfect// ick en sou niet scheyen

Eyghen sinlijckheyt.

Soecty datte? Jck sal v wel leyen
Sonder veel beyen//aen eenen heere
Die nv anders niet en soect dan lof en eere
Hy haect wel seere//te sijne bepeerelt

Veel volcx.

Hoe is hy gheheeten?

Wellust des vleesch.

De vremde weerelt
Die seer verkeerelt// alomme domineert
Soeckende altijt wellust ongheceſſeert
Nerghens verneert//by eenighe engienen

Veel volcx.

Dien wil ick als nv my pooghen te dienen
Op dat ick mach comen in sijnder gratien
Gheweldich heere/ouer veel natien
Tot deser spatien//met groot verlanghen
Wilt nv veel volcx in uwen dienste ontfanghen
Ombeschaemt van wanghen//is mijn vermeten

De vremde werelt.

Soo moest ick eerst v conditien weten
En de ghemeyn secreten//onder den duyme

Veel volcx.

Jck en ben niet swaer/ maer licht als een pluyme
Jck schep gheeren ruyme// in vele goeden
Grooten wasdom en seer cleyn vermoeden
Dit sijn de spoeden//daer ick naer hake
Als ick toecome my en reuckt wat ick make
Twelck is een sake van mijn hooghe opstel

De vremde weerelt.

Och veel volcx ghy dient my met allen wel
Ghy en ick sullen wel vergaren

Veel volcx.

Maer nv moetdy mijnen loon oock verclaren
En my openbaren//wat behaghelijcx

De vremde weerelt.

Dat blijct v toch voor ooghen daghelijcx
Maer op dat ghijt te bat soudt onthouwen

Suldy

Suldy dit memoriken wel doorknouwen
En ter goeder trouwen//v verstant ghebruycken
En voor elcken den voys doen ontluycken
Aduerterende hen allen met soeten thoone
Wat de werelt zijn dienaers gheeft te loone.

Factie Liedeken.

HOort toch ons bedrijf//die const beminnen
Sijdy licht oft sijdy swaer
Onthout wel ons motijf//met scherpe sinnen
Wy sullent singhen openbaer
En ghy vindet waer//als ghijt wel doorwiet
Die de werelt yet//nv wel doorsiet
Die vint verdriet//en anders niet.

Al werdy wat ghe-eert//in eenighen state
Dat ghy v daer in niet en verheft
Het is soo haest verkeert//dus kiest de middelmate
Op dat ghy der vreuchden prijs beseft
Als de sake treft//soect dan trecht bediet
Die de werelt yet//nv wel doorsiet
Die vint verdriet//en anders niet.

Sijdy een arm bloet//men sal v versinden
Nerghens ghesien in gheenen wijck
Hebdy eenich goet//ghy crijcht wel vrinden
Ghelijck soect altijts zijns ghelijck
En al sijdy rijck//dat v dan ontvliet
Die de werelt yet//nv wel doorsiet
Die vint verdriet/en anders niet.

Al hoortmy in deen lant// van veel ghenuchten
Van als datmen versieren mach
Aenden anderen cant//zijn veel gheruchten
Crijten en kermen al den dach
Tis noch al zoot plach//dat ons den tijt biet
Die de werelt yet//nv wel doorsiet
Die vint verdriet// en anders niet.

De

De werelt is nv vremt//alsoo wy mercken
Men vinter die doen zijnen raet
Als tvleesch blijft onghetemt//soo moet verstercken
En blijuen al euen obstinaet
Maer het is al quaet
Die dat eerstwerf riet
Die de werelt yet//nv wel doorsiet
Die vint verdriet// en anders niet.

Edel Prince excellent//wy en moghen niet beyen
Wy nemen oorlof zoot betaemt
Hier is nv euident//ons minlijck scheyen
Want wy wt ionsten zijn versaemt
Tis liefde die dit raemt//en oock diet ons hiet
Die de werelt yet//nv wel doorsiet
Die vint verdriet//en anders niet.

Preſentacie.

Vt ionſten verſaemt ſijn wy al minſamelijck
In Antwerpen wy oock ionſtich ſcheeden moeten
Op dat deere van Rhetozica namelijck
Niet ghehandelt en werde ontamelijck
Siet Chziſtus hier ionſtich in handen en voeten
Tonſer leeringhen doozboozt om ſdzucx verſoeten
En ſchinckt hem Bloemkens der duecht edel van roken
Vergaet ſijn liefde niet hy can dlijden boeten
Soect/vint/ bewaert hem met armkens ontploken
Al zijn Chziſtus ooghen aen teruys ghebzoken
Eens ſiet ſy leuen in heerlijcker maieſteyt
Minlijck reyn ſoet vzindelijck ſoot is voozſpzoken
Trooſtbaer claer van eeuwicheyt tot eeuwicheyt.

Chzi-

Christus ooghen die door de hemelen stralen
Tusschen de doornen schoon rootuerwich ghebloeyt
Ootmoedich/saechtmoedich daer lieflijck op dalen
Gheestelijcke biekens en haer hueninch halen
En werden midts soetheyt inder sielen gheuoeyt
Niet dan die ghene daer rechte liefde in groeyt
Door welcke/in welcke/wt welcke altijt
Soetgrondighe constighe Rhetorijcke vloeyt
In haer wtgaen/ingaen sijn sy ghebenedijt
Edel in wercken van eeren sonder haet oft nijt
Nimmermeer ledich soot reyn constenaers betaemt
Treckende elcken ter duecht ghelijck ghy die sijt
Al hier door twier der liefden wt ionsten versaemt.
Honorabilieuse gheesten nieuvondich
Aenmerct hoe Christus ooghen seer triumphant
Nacht en dach alle herten diepgrondich
Tallen tijden doorsien goede en sondich
Werpt v ootmoedich onder Gods moghende hant
Princelijcke engienen opent v verstant
Eert hem voor wien alle knien moeten booghen
Nv in de baelgye der liefden lieflijck plant
Dees soete ooghen Christi die wy v thooghen
In die spieghelijcke claerheyt wilt verhooghen
Eendrachtich als broeders en minnaers vol ionsten
Spieghelt v in die bloedighe Christus ooghen
Tis den seghel en spieghel van alle consten.

PRINCE.

Lustighe figureerders van alle dinghen
V versoect ionstich Diest voorsienighe wijse
Cloecke Mercurialisten sonderlinghen
Abelste inuenteurs door Gods ghehinghen
Schilders/Poeetsche gheesten hooch van prijse
Vinden moetmen v ten hemelschen logijse
Ionstighe Violieren reyn wtghelesen
Ontfangt danckelijck Christus ooghen diuijse
Laet v doch minlijck ghenoeghen met desen
Jesus Christus ghecruyst/ghedoot/verresen
Is daer figuerlijck dus al dat hier sal gheschien
Recht ist ghy sijt oorspronck daer van v moet wesen
Eere vry by Christus ooghen diet al doorsien.

Chriſtus ooghen
doerſient al.
1561

Tpunt.

MEnſchen ſiet hier in reynder floꝛacien
Die dꝛy edel Charites oft gracien
Der lieflijckheyt en danckbaerheyt Goddinnen
Tot uwer liefden en conſolacien
Die welcke in ſchoonder moꝛaliſacien
Sy vꝛede ghelcken woꝛden vol minnen
Hooꝛt edele ionſtighe conſtighe ſinnen
Maer deſe dꝛye elck Conſtenaer haect
Want duecht/vꝛuecht/vꝛientſchap/vꝛede machmen winnen
By deſe in wien die vierighe liefde blaect
Vol honich ſoetheyts/oock weſende naect
Dats om dat die vꝛientſchap in haerlieden pꝛieel
Niet gheueyſt en is/maer in vꝛeden waect
Sterck is den vꝛede/als een dꝛyuoudich zeel.

By deſer redene iſſer dꝛije
Een edel vꝛiendelijcke compaengije
De eene die doet daer altijt die weldaet
Die tweede ontfangſe ten bequamen tije
Die derde doetſe wederom altijt blije
Oock ſijn ſy ionck ſiet na der liefden raet
Om tghedencken der weld aet/op dat ſonder haet
Die dooꝛ outheyt niet en woꝛden vergheten
Sy ſijn lachende met een vꝛiendelijck ghelaet
Om datmen met blijſchappen onghemeten
Behooꝛt wederom te gheuen in ſecreten
De weldaden diemen ontfanghen heeft gheheel
Dus zijn ſy by een in vꝛeden gheſeten
Sterck is den vꝛede/als een dꝛyuoudich zeel.

Als deſe ons beſien/ſoo moet die eene
Achterwaerts omſien/wt liefden reene
Dit beteeckent datmen vooꝛ een weldaet in tſijn
De welcke men ontfanct tſy groot oft cleene
Dobbel behooꝛt weder te gheuen alleene
En dees dꝛye/al aen een oft by een zijn
Onder wiens tonghen honich is en goeden wijn
Want die lieflijckheyt is quaet van een te ſcheyden
Die lieflijckheyt is ſoet hooꝛt alder liefſten mijn

 Siet

Siet deen lieflijckheyt met een ionstich verbeyden
Brengt altijt met een conslich wijs beleyden
Dander lieflijckheyt voort/in des vreden casteel
En is een eeuwich verbont dus soo wy voorseyden
Sterck is den vrede/als een drynoudich zeel.

PRINCE.

Aglaia/Thalia/Euphrosine weert
Sijn kinderen van Venus en Bacchus vermeert
Dats om dat door de ghifte/thehulp van desen
Tween: de vrientschap en liefde werdt verclecrt
En onderhouwen van die bloemen expeert
Dese dry heetmen Charites ghepresen
Dus aenschout hier dmanierlijck/vriendelijck wesen
Wt ionsten versaemt/merct soethertighe gronden
Hoe dat die dry Charites reyn wtghelesen
Niet en sullen van een sijn tot gheenen stonden
Want sy als een bondelken sijn by een ghebonden
Verkiesende den vrede voor haer beste deel
Tis tot vrede dat Christusooghen vermonden
Sterck is den vrede/als een drynoudich zeel.

Perso-

Perſonagien.

De Liefde met haer tvvee kinderkens.
Gheduerighe trouvve.
Broederlijcken vrede.
De Menſche.
VVelluſtich vveſen.
Ledicheyt, *een vrouvve.*
Onvvetentheyt, *een man.*
Begheerte tot ſciencie, *een vrouvve.*
Induſtria.
Den bequamen tijt.
Vreeſe voor armoede.
Gheherttich labeur, *een man.*
Eere, *een vrouvve.*
Profijt, *een man.*

Prologhe.

De Liefde.

O Almachtich//warachtich//Godt/goet bouen//goet
Verlichter//ſtichter//ws rijcks/en alle dinghen
Die my//hier vry//dien ick altijt louen//moet
Gheſtelt//met ghewelt// hebt ſonderlinghen
Soo ſterck//int werck//dat my niet tonder en bringhen
Guſſen/boghen//orloghen//oft eenich tempeeſt
Midts v grootdadich// ghenadich//ghehinghen
Treckick//verweckick//als Liefde onbeureeſt
Wt vierigher ionſten//tot conſten//aldermeeſt
Den Menſche//dien ick wenſche//tſalich weluaren
Theylich leuen//verheuen//naer der waerheyt gheeſt
Door v Godt//wiens ghebodt//elck moet bewaren
Wiens ooghen//wt den hooghen//my verclaren
Wat ick vermach//nacht en dach//tis tuwer eeren
Voor yemant el//muſijck ſpel//met herpen/ſnaren
Nieuwen ſanck//prijs/danck//ſy v Heere der heeren
Dus coemt naer//die daer//begheerlijck ſijt om leeren
O Menſche v//bid ickt nv//ſchout der booſen//dans
In tgheheel//caſteel//van trooſte wilt verkeeren
So muecht ghy winnen//wt minnen//den rooſen//crans.

Ootmoedichlijck comende wt het caſteel van trooſte/verciert nae der conſten aert/op haer hooft hebbende eenen Crans van roode rooſen.

Tſpel

Welckē de op deen ſijde de redene van de liefde ghehoort hebbende ſeyt ter ſtōt. Op dander ſijde wtſiēde comende by Ledichz.

Ledicheyt.

Hoort datte/die mocht wel gaen metten loosen// man
Sy waer loos ghenoech om te werden wachtere

Onwetentheyt.

Dats waer/ick ſienſe veel lieuer van achtere
Dan van vore/hoorde ghy wel wat ſy briefde

Ledicheyt.

Ja ick/en ick kenſe wel twas de liefde
Die den menſche als een lichtende lanterne
Tot conſten ſoude verwecken alte gherne
Sy wilt hem ſiet hulpen na haren vermoghe

Onwetentheyt.

Sy heeft daer ommers ghedaen de voorprologhe
Sy verwacht den menſche met groote begheerte

Ledicheyt.

Sy mocht wel ſlachten dongheluckighe beerte
Die daghelijcx niet en vangt/dan bloemkens int cruyt

Onwetentheyt.

De menſche met welluſtich weſen wt comende hant aē hant maken een houeringhe ouer en weder manierlijck gaende cuſſende ſijn lief en begheerte tot ſcientie volcht van verre na de ooghē indē hemel ſlaēde

Mondeken toe/ ſiet de menſche coemt hier vuyt
Wel ghemoet/blijdelijck ſpringhende/reyende

Ledicheyt.

Ja met welluſtich weſen hem vermeyende
Soo legt mont aen doet haer reuerentie

Onwetentheyt.

Wie coemt achter?

Ledicheyt.

Begheerte tot ſcientie
Die volcht om hem af te trecken van deſen.

Begheerte tot ſcientie.

O menſche/menſche

De menſche/Een ionck welluſtich,triumphant man.

O welluſtich weſen
Schoon lief gheprezen//ionſtich wtghelesen
Aderen/en peſen// trecken bloeme loiael
Tot v/ ſoo den toechſteen tot hem treect ijſer/ſtael
Dits warachtich/ick open v mijns herten gront

Welluſtich weſen/Een triumphante vrouwe rijckelijck en eerbaerlijck ghecleet.

Lief dat weet ick wel

De mensche.
O amoreusen mont
Weluarende ghesont//beradighe//vrouwe
Wellustich wesen.
Ghy weet wel dat ick oock ghestadighe//trouwe
Tot v draghe/dus schoon lief laet ons maken vruecht
De mensche.
Wy sijn in ons leuens bloeyende iuecht
Wellustich.
Als bloemkens in de Meydaghen gheplant//rustich
De mensche.
Twee ghelieuekens gaende hant aen hant//lustich
Hey noyt soo blije/midts tgherust leuen/dat
Wy nv ghebruycken
Gegheerte.
Eenen anderen pat
Moet ghy in treden mensche die sijt verciert//noch
Met kennisse en redelijck verstant/stiert//doch
V sinnekens tot consten/daer ick naer hake
De mensche.
Tot consten/neen vrient dats al verloren sprake
Dus laet my gherust/die gherust ben/en sal
Gherust blijuen meen ick
Onwetentheyt.
Daer volsegdijt al
Ledicheyt.
Wat brenghen doch de consten
Onwetentheyt.
Moeyte en arbeyt
Ledicheyt.
Onrustheyt van sinnen
Onwetentheyt.
En groote swaerheyt
Van gheeste/onghemack/snachs rasen en droomen
Ledicheyt.
Dan sijn de ghedachten op berghen op boomen
Dan in de locht/dan opt water haer selfs onury
Onwetentheyt.
Dan sijnse op goeden weghe/dan dolen sy
Want Constenaers sijn altijt fantaserende

Ledicheyt.

Maer ghy die met v lief hier ſijt florerende
En gheruſt ſoo v dunct hier onder v beyden

Onwetentheyt.

Wy ſullen v in een ander ruſte leyden
Dit en is gheen ruſte voor een ghilde//milt

Ledicheyt.

Ghy en muecht niet doen dat ghy int wilde//wilt
Want het velt heeft ooghen/en dwout heeft ooren

Onwetentheyt.

Waert dat v yet groens luſte ghy ſout v ſtooren
En ghy niet volcomen en mocht al v ſaken

Welluſtich weſen.

Hy ſpreect wijſelijck

De menſche.

Dats waer/daer ſou op ſmaken
Een dronckxken/waren wy elders in ſecreten

Begheerte tot ſciencie/claghelijck.

Hier volcht de menſche de ſinnekēs/ ende ſy leyden hem voor een prieel heel doorluchtich weſende/datmen daer binnen van allen ſijden ſien mach wat daer in gheheuren ſal.

Sy leyden v en ghy en ſulles niet weten
Ghelijck eenen oſſe diemen ter vleeſchbanck ſtelt
Niet wetende dat hem daer dat leuen ghelt
Menſche ſcheyt van haer oft twergaet v te quade

Welluſtich weſen.

Neen menſche wilt leuen by onſen rade
En volcht ons twert uwer liefden ſeer bequame

De menſche.

Hoe heet dit prieel

Ledicheyt.

Hier pluct ledicheyt penſekens/ eñ maect eē bondelken ende gheuet den menſch eñ beſtroyt de tafel met bloemkens als ſy gheſeten zijn.

Synen eyghen name
Is tſwerelts ruſte omulecht met ongheluckе
Daer ick diueerſche penſekens in plucke
Om een tuylken te maken voor v ten leſten

De menſche.

Daer is ſiet ghelts ghenoech/haelt wijn vanden beſten
En houdt haelt ons ghy oock een ghildelijck bancket

Onwetenheyt.

Hier gaen de ſinnekēs in om wijn/ eñ de menſche blijft olleen by welluſtichz.

Wel wy brenghen v ſpijſe en goeden dranck//met
Ick loop vore/volcht ghy als een teldeken//naer

Ledicheyt.

Wy ſullen hem beſteden ſijn gheldcken//daer
Oft hyt al met ruyſſchen hadde ghewonnen

De

De mensche.

O alder liefste lief die ick moet ionnen
Mijn ionste mijn vrueccht

Wellustich wesen.

Hey laet ons vrolijck sijn

Onwetentheyt.

Brenghes deen dander/siet daer is der heeren wijn

Hier brengen sy twee stoopen met wijne en een bancket/en begeerte tot sciencie blijft buyten/siende droeuich na den mensche/ꝛc.

Ledicheyt.

En daer is een bancket

De mensche.

Dats al wel ghedaen

Wellusticheyt.

Laet begheerte tot sciencie buyten staen
Als hy wilt mach hy gaen//dats wt ick cloppe

Begheerte tot scientie.

Twerdt v al noch leet

Onwetentheyt.

Hy en past daer niet oppe
Vaert hy met ons qualijck/ick blijf sijn borghe

Ledicheyt.

Dien wijn heet niet voorsienich

Onwetentheyt.

Dien sonder sorghe

Ledicheyt.

Eet van dit bancket/dit en muechdy niet veeten

Onwetentheyt.

Ja want tis cleenen smaeck van consten gheheeten
Twaer goet dat wy oock te puesełen begonsten

Begheerte tot sciencie.

Och die mensche heeft cleynen smaeck van consten
Tis claechelijck ick behoefde hier wel hulpe
Best roepick mijn sustere/op dat sijt stulpe
Eert appelken int slijck valle/want het is rijp
Waer blijfdy industria vinnich int begrijp
My doch assisteert//ende consoleert
V daer toe verneert

Hier coemt Industria ghelijck een Sibille ghecleet na der consten aert by begeerte tot sciencie/

Industria.

Twerdt ghedeclareert
En gheexhibeert//daer ick om herwaerts ghinck
Tis al te goet voor eenen schoonen iongheliinck
Dat hy de kennisse van reyn consten leere

 Begheerte

Begheerte tot ſciencie.

Hier comen ſy beyde by den menſche buitẽ tprieel om hem tot conſten te treckẽ/ ende en gaen daer niet in/te weten Induſtria/ꝛc.

Ja ſulck menſche wort ſijns ghemoets een heere
Dus met ſnellen keere//gaet met ons hier van

Induſtria.

Sijt meeſter van uwen ſinnen als een vroom man
Verwonderen en can// ick my ghenoech//niet
Van v onconſtich werck

Begheerte.

Nu alſt is noch vroech//ſiet
Begheeft v tot conſten/eer ghy wort aflijuich

De menſche.

Maer ſegt my doch oft ick waer gheheel catijuich
Wat profijt ſouden my de conſten brenghen toe

Ledicheyt.

Qualijck eten/drincken

Onwetentheyt.

Ja dat is twy en hoe
Want de conſten ſeytmen ſijn al broyeloos

De menſche.

Wie ſou ſijn hooft daerom breken tis noyeloos
Dats den rechten reghel/mate en linie

Induſtria.

Neen hoort tis een ghemeyn opinie
Van alle Philoſophen/dat ſciencie
Oft Conſte/reyn ſonder violencie
Den menſche Godlijck maect/en dat de menſche
Door de ſciencie/naer ſijns ſelfs wenſche
Wert gheſtelt als eenen conſtighen exemplaer
In de vergaderinghe vanden Goden claer
Bouen de gracie der menſchen verbreyt

Begheerte.

Is dit niet ſchoone

Ledicheyt.

Jaet/tis een ruſtich feyt
Maer hoort Porphirius diſputacie

Onwetentheyt.

En Jambilicus de accumulacie
Van woorden der conſten ſoo ſy ſegghen
Oft hoopen van ſciencien wt te legghen
En is gheen ſalicheyt/weerdt ſijnde bepeerelt

Ledicheyt.

Dus

Dus gheen ghemackelijcker dinck ter weerelt
Dan dat de mensche sy gherust/vry en stille
Wellustich wesen.
Ja ia/de mensche mach doen synen wille
Hy mach consten leeren/oft hy macht laten
Begheerte tot sciencie.
Alle goede con sten comen te baten
Den mensche/dien wy gheerne souden trecken
Industria.
Tot consten/en hem inden gheest verwecken
Sonder beulecken//wilt hy ons ghelooven
Onwetentheyt.
De mensche en hoort v niet
Ledicheyt.
Hy slacht den doouen
Wellustich.
Wech/laet hem gheworden
De mensche.
Dit spel ons hier ghebrack
Onwetentheyt.
Wy raden v mensche
Ledicheyt.
Hout altijt v ghemack
Onwetentheyt.
Onder Venus dack
Ledicheyt.
Ghy sijt wel gheseten
Tsoetste leuen is niet met allen weten
Want alsment al ondersocht heeft int ghemeen
Soo en canmen nemmermeer tot egheen
Perfectheyt van eenighe consten ghecomen
Onwetentheyt.
Daerom Socrates den constighen vromen
Gheperscruteert hebbende byna met liste
Alle consten/seyde dat hy niet en wiste
Die nochtans ghehouden worde ten inde
Dalder wijste/om dat hijt selue bekinde
Hypocrates schrijft dat de conste in haer
Proprieteyten is alte seer swaer
En de daghen van des menschen leuen//cort
Ledicheyt.

Nil scire felicissima vita.

Hoc scio quod nescio

Hier met v ghenoech te kennen ghegheuen// wort
Dus blijft in swerelts ruste/met ledichede

Onwetentheyt.

En rust beyde v hooft

Ledicheyt.

Ja/ hout uwen vrede

Onwetentheyt.

Ic coemt drinckt eens mede//die wijle ghy daer staet

Industria.

Ledicheyt/en ghy/sijt oorspronck van alle quaet
Vwen raet//v daet//sal den mensche noch falen

Wellustich.

Hy laet schincken den wijn

De mensche.

In silueren schalen
Ick salt al betalen

Ledicheyt.

Maer tis int velt//ebbe
Den wijn is wt

De mensche.

Hier langt de mensche vast ghelt wt om wijn te halen anderweruen/ ende onwetentheyt die haelt den wijn en coẽt terstont weder.

Soo langhe als ick ghelt//hebbe
Haelt van als/hout daer/hoe stady dus en siet

Wellustich wesen/singhende.

Hoe langhe dat hier dueren sal en weet ick niet

De mensche.

Soo lief laet v stemmeken eens fijn//clincken

Onwetentheyt.

Ick ben weder hier

Wellustich.

Laet nv den wijn//drincken
Met suycker/caneel/schoon lief tsal te bat door// gaen

Industria.

O mensche/mensche/siet ons doch eens van voor//aen
En wilt van dit gheselschap nv verharen

Begheerte tot scientie.

Want niemant en heeft daer wel met gheuaren
Als ghy haer den buyck niet meer en condt ghevullen
En v ghelt en goet faelgeert voorwaer sy sullen
V dan habandoneren tis haer maniere

Onwetentheyt.

Dats ten eenen gheraeyen

Ledic-

Ledicheyt.

Tsa maect goet tiere
Mensche hoort een voor al onder correctie
Als dese twee onder haer subiectie
V ghebracht hebben/en kennisse hebt van
Eenighe goede consten/ten sal v dan
Niet ghenoech sijn/maer twaer van noode dat ghy claer
Alle goede consten leerde/want voorwaer
Sy hanghen deen aen dandere/dus eer ghy merct
Wilt ghy Rhetoricam leeren dit wel aenmerct
Soo moet ghy daer by Grammaticam leeren
En Dialecticam

Onwetentheyt.

Oft wilt ghy met eeren
Een Astrologus worden gheprobeert
Soo sult ghy moeten wesen gheinstrueert
In Geometria/en Arithmetica

Ledicheyt.

Soo dat die hem tot consten begheeft/sal(dats ia)
Hem stellen in Labyrinto/dwelck is thuys
Van dolinghe

De mensche.

Dus met sinnen confuys
En wil ick met consten mijn sinnen niet quellen

Industria.

Ghy sult v int leste moeten daer toe stellen
Want soo langhe de mensche leeft int aertsche dal
Seyt Aristoteles heeft hy begheerte al
Tot scientien en dat wt der natueren

Nota.
Dats den natuerlijcke treck ende ghenegentheyt die den mensche ingheborẽ is.

Onwetentheyt.

Eedt/drinct/weest vrolijck/dits v deel sonder trueren
Mensche wilt altijt met ons accoorden

De mensche/sittende oft hy verdacht waer ende slaet sijn ooghen op deen vore en op dander na.

Ick verstaen al v redenen wel en woorden
Die selue heb ick tot nu/voor goet ghepasseert
Soo langhe ick met v hebbe ghetriumpheert
Maer ghy en remonstreert//my ghelt/goet/oft pant
Dwelck is tgheheel fondament en onderstant
Van tsmenschen leuen/dus sit ick sonder moet
Tot consten begheerte tot scientie goet

My

My seer verweect hy is welcomen hier

Hier werdt de mensche wat tot consten verweect

Gheheerte tot scientie.

Dats noch goet bestier

Onwetentheyt.

Tis voor ons alsen bier

De mensche.

Hem beghinick te ghelooven in dit plaeysier
Nu alst al ghessaghen is door de kele

Wellustich we sen.

Wellusticheyt

Ledicheyt.

En Ledicheyt

Wellustich wesen.

Costen vele
Wy en zijn niet te houwen met speck en moes

De mensche.

Hier treckt hy wt sijnen boesem een siluere schale ende geeft se Onwetentheyt om noch wijn te halen.

Tsa haelt ons noch wijn op dien silueren croes
Daer en sit gheen ghelt meer ick moet vercombienen

Wellustich wesen.

Alst ghelt al wech is en suldy ons niet dienen
Want wy en hebben voor v niet/ghy sijt mistaect

De mensche.

Ontbeyt/wat segdy daer

Onwetentheyt.

Hier brengt Onwetentheyt dē wijn en settē stijf op de tafel neder.

Dat ghy v vrolijck maect
En smaect/v anden besten wt een volle vat

De mensche.

Hier valt de mensche op sijn een hant in slape door veel fantazien.

Laet my met ghemake ick moet rusten wat
Den slaep/den wijn/droomen/en fantasijen
My al nv bestrijen

Wellustich wesen.

Nv ick moet my lijen
Met een cleen verblijen//want ten sal hier niet sijn

Ledicheyt.

Tsa wy willen ons nv gaen drincken heel fijn
Soo gaen wy vrolijck duere/en laten hem daer

Industria.

Vreese voor armoede senden wy hem best naer
Nv hy rust/oft die hem const meer verwecken saen

Gheherte tot scientie.

Tot consten soo hy menighen heeft ghedaen

hy

Hy sal noch verweet worden ick bens broedere
Gaen wy sustere

Industria.

Ick volghe broedere
Al der consten ter eeren doen wy ons beste

Wellustich wesen.

Siet daer dats dleste//ick breng v de reste
Nv hier en is gheenen wijn/en tghelt is wte
Daer en is niet met allen meer int schuyte
Vruecht oft coragie/dies ick den man//plante
Die wijle hy slaept/ick steke my van//cante

Ledicheyt.

Wy oock/maer niet verre van hem/volgt mijn caerken

Onwetentheyt.

En sijn wy oock niet een amoraes paerken
Onwetentheyt/en Ledicheyt/die ons spelden
Aen de borse/wy en souden niet veel ghelden.

Vreese voor armoede/een smet met sijnen hamer op den hals.

Hier sit de mensche als leē en slaept ende tis al wech maer vreese voor armoede cōt hem wecken met sijnē hamer.

Hoe iuechdelijck//vruechdelijck// ist nv int groene
Te wandelen//te handelen//daer eere aencleeft
My is een cloeck//versoeck//nv belast te doene
By hem slecht//die niet recht//sijn sinnen en gheeft
Tot conste//door ionste//maer hem ghestelt heeft
Tot ruste//met luste//in swerelts prieel
Dus gaen ick vry//hem by//gheluck hebs deel

De sinnekēs wtkeyke

Onwetentheyt.

Nv ontuallen/my allen mijn spillen gheheel
Siet/vreese voor armoede noyt sulck iamere
Coemt hier oock gaende

Ledicheyt.

Met sijnen smehamere
Daer sal hy den mensche met verwecken meenen

Onwetentheyt.

Ja tot consten/dit schiet my tot in mijn teenen
Want vreese voor armoede seer veel vermach

Ledicheyt.

Wy hebben dna kijcken

Vreese voor armoede.

Slaept ghy nv inden dach
O mensche schaemt v dies en weest bescheyden

Hier coemt hy by dē mēsche ende maect hem wacker.

Xx Den

Den dach is ghemaect om constich te arbeyden
Tot wercken van eeren/en om rusten den nacht
Dus hebick mijnen smehamer met ghebracht
Die een groot verwecksel der constigher sinnen//is
Hy heet Genautheyt/daer therte vol minnen//is
Sal dedel conste brenghen haren last//cleen//met
Want/al smedende soo wortmen vast//een//smet
Mensche een dinck moet ghy voor al//siet//weten
Wie niet constich en arbeydt/en sal//niet//eten
Dus ontwaect/onwaect/en rijst wt uwen slape.

Hier slaet hy stijf ende maect hem wacker.

De mensche hem oprichtende verbaest wesende door tcloppen vanden hamere.

Nu als ghy my ghenaect/ancxt ick daer in rape
O vreese voor armoede constich/behendich
Met uwen hamer weet ghy my inwendich
Ick sal v de daghen mijns leuens ghedincken

Onwetentheyt.

Hy soude v eenen drinckpenninck schincken
Maer daer en schuylt gheen duymcruyt/dus gaet banen// nv

Vreese voor armoede.

Hier slaet hy noch eẽs om dat hy sijnder te bat ghedencken soude ende gaet in.

Peyst om my/niet meer en wilick vermanen//v
Den verstandighen is haest ghesept ghenoech

De mensche.

Jaet/ ick moet noch wat rusten

Ledicheyt.

Hier valt hi weder in slape.

Rust tot morghen vroech

Onwetentheyt.

Dats een door/wie coemt ons nv hier noyt meerder spijt

Ledicheyt.

Wat vremder faetsoen

Onwetentheyt.

Tis den bequamen tijt
Die ouer al doet clincken der vruechden tromme.

Den bequamen tijt.

De mensche slaept in swerelts ruste/waer omme
Ick tijt tot hem gaen/door der liefden beuel

Hier stoot hy op de stellagie met sijnen stocke/ ende daer na coemt hy hẽ by met eẽ orlogie in teẽ hant.

Die my minlijck ghesonden heeft met haesten snel
Om hem te verwecken/tot consten prijsweerdich
O mensche verblijdt nv/ en maect v veerdich
Om goede reyn Consten te leeren/tis noot
Hoort/hoort/ick vercondighe v een blijschap groot

Siet/

Siet/den bequamen tijt vry van maltien
Ten is gheen noot te rueren mijn conditien
Want/sy sijn al kenlijck ghenoech publijcke.

De mensche ontspringhende.

Dedel Rhetorijcke//de soete Musijcke
Doet ghy verwecken/en constich floreren
Sghelijcx coemt ghy my oock consoleren
Ghy verweckt my seer tot consten vrient loiale
O edelen bequamen tijt principale
Met den stock der voorsichticheyt/maer ick moet
Siet noch weynich rusten/want tis hier soo soet
Ghy doet//mijn herte bloet//tot consten berueren
Maer den vaeck verwint my noch

De mensche richt hem hier op verbaest wesende ende hem aensiende seyt.

Onwetentheyt.

Nv gaet door flueren
Met uwen cierate/in ander contreyen

Hier valt hi weder op sijn een hant in slape.

Den bequamen tijt.

Neen/ick blijue hem by

Ledicheyt.

Hy en wilt niet scheyen

Onwetentheyt.

Wa hy en let ons niet

Hier blijft den bequamen tijt op deen eynde staende buyten prieel

Ledicheyt.

Siet/ons naeckt veel gheweens

Onwetentheyt.

Tis de Lefde/die coemt haer verthooghen eens
Maer sy en spreckt een woordt niet/goet oft quaet

Hier verthoogt haer de liefde met een licht haer kinder kens by haer seer lieflijck ende gaet manierlijck weder in/de mensche daer de claerheyt ontspringhende verwondert sijnde ende opsiende, seyt

De mensche met verwonderinghen opsiende/Een ghewesten der liefden ontfanghen hebbende.

O schoonen dagheraet// O reyn gulden saet
Claer wt ghelesen
O troost toeuerlaet//daer mijnen sin toe slaet
Gouen al ghepresen
Aderen en pesen//trecken tot desen
Lichte/ wat sals gheschien
O wat macht wesen//vrucht is gheresen
In my/door dit bespien
O inghelijck engien//ick verwonder van dien.

Ledicheyt.

Het was de Liefde

De mensche.

Och mocht ickse noch eens sien
Therte is my ontsteken ick en weet niet hoe

Onwetentheyt.

Dats verloren bouthken

Ledicheyt.

Ghy coemt daer noch wel toe
Sy heeft v tot consten verweet/dat weet ick wel

Onwetentheyt.

Maer consten te leeren/en is gheen kinder spel
Dus en weest v daer met niet moeyende
Ja Cicero selue/een ouervloeyende
Fonteyne der Consten/siende daer in gheen
Eynde te sijne//heeft de consten gheacht cleen/
Soo Valerius en Horatius schrijuen
Nv worden de woorden ende motijuen
Van Grammatica gheacht en dan versmaeyt

De mensche.

Hier leyt hy hem weder gerustelijck neder.

Ghy segt my soo vele/dat my thooft daer af draeyt
Dus rust ick noch wat/en ligghe neder//hier

Onwetentheyt.

Wel wel/onbeyt/wat verleent ons God weder//hier
Dit spel wilt noch wonderlijck loopen af

Begheerte tot scientie.

Hier comen wt/Industria/ Begheerte tot sciëtie/ eere en profijt hebbende dry boecken by haer.

Die selfste boecken die Rhetorica v gaf
Bewaert die doch wel om nv te thooghen
Den mensche/die verduystert sijn de ooghen
Hy sal hem verhooghen// gaen wy tot hem tis tijt.

Eere/een vrouwelijcke personagie nettelijck ende heerlijck verciert.

Wel/inden name des heeren ghebenedijt

Industria.

Gaende.

Volcht Eere/en profijt

Begheerte tot sciencie.

Ons vrienden lief en weert.

Profijt/ghelijck een Coopman costelijck met een gulden ketene inden hals.

Gheerne beminde

Ledicheyt.

Mijn herte begheerte

Om weten wat volcks daer coemt in dien pat//gaende

Onwetentheyt.

Sy sijn al goet om kennen blijft wat//staende
Tis Industria seer cloeck van inuencien

Ledicheyt.

En begheerte oock tot sciencien
Met Eere en Profijt/wat sal hier wt brocken

Onwetentheyt.

Die sullen twincxken wt der ghaiolen locken
Dat dorst ick wel wedden sy sien te minlijck

Eere.

O menschelijck saet

Profijt.

Verstandich en sinlijck
Verblijt door ons coemste/en wort verweect
Tot alle goede consten

De mensche.

O vrienden ghy treet
De ooghen mijns verstants open die onvry//sy
Want radinghe en ontradinghe coemt my//by
Maer noyt en ben ick verweect dus seere
Tot Consten/ick en veracht v nimmermeere
O Eere/Profijt/ghy spant constich de croone

Ledicheyt.

Al duncken v de Consten schoon bouen schoone
Ghy en kentse noch niet dus siet wat ghy voorstelt

Onwetentheyt.

Ghy en weet niet wat aerbeyt ghy aenueerden selt
Al meent ghy dat by haer vruecht te rapen//is

Eere.

Ghy weet wel dat de mensche gheschapen//is
Tot constich te wercken/als die hopende ducht

Profijt.

So den voghel ghemaect is om vlieghen ter lucht
En ghelijck den visch ter zee om swemmen

Ledicheyt.

Maer daer staet gheschreuen/wie hooghe wilt clemmen
Soect den val/dus weest gherust leeft vredelijck

Eere.

De mensche is van Godt ghemaect soo redelijck
So edelijck//wijs/subtijl/van verstande cloeck

Hier sijn sy eerst by den mensche.

Hier worde hy verweckt meer dan te voren/siende eere en profijt.

Dat hy met een constich/diepsinnich ondersoeck
Van Onwetentheyt en Ledicheyt moet scheyden

Profijt.

En hem tot alle goede consten bereyden
Ghelijckmen eenen lusthof constich en playsant
Bereyt/en daer in schoon bloemkens der eeren plant
Dus opent v verstant

Eere.

Ja mensche wellustich

Profijt.

Conste maeckt den mensche

Eere.

Tot eeren rustich

Profijt.

Conste is profijtelijck

Eere.

In haer voortstellen

Industria.

Constich de hemelen Gods eere vertellen
Oock vercondicht ons opelijck dat firmament
De wercken sijnder handen constich excellent
Seyt de Psalmist/met sinnen onghestoort//hoort

Begheerte tot sciencie.

Den Psalm Celi enarrant.xviij. Den eenen dach settet den anderen dwoort//voort
En den eenen nacht constichlijck onderwijst
Den anderen die conste

Profijt.

O mensche dus rijst
Wt uwen slape/merct met herten goetionstich
En leert aen de wercken Gods/hoe constich
Sy al ghemaect sijn/siet die eens wacker// aen

Eere.

Ja die schoon bloemkens

Profijt.

Die inden acker//staen
Int midden des Somers volder eerlijckheyt

Eere.

Soo dat Salomon door al sijn heerlijckheyt
In yet//siet//niet//verciert was/als een van//desen

Onwetentheyt.

Ghy segt waer//maer//naer//dat ick oock can//lesen

Di

De mensche danst best nā/soo ledicheyt voor//pypt
Ledicheyt.
De consten sijn al met veel onrusten doorstrijpt
Oock eermen sulck spoor//grijpt//vallet al te lanck
Onwetentheyt.
V ionghe sinnekens souden sijn veel te cranck
Tot der consten bedwanck//en exercitie
Ledicheyt.
Donderscheyt alder dinghen/en iudicie
Is al te lastich/dit bedinckt//vry//heel
Onwetentheyt.
Ja als ick conste eens noeme/het crinckt//my//heel
Mensche wy weten vanden rancken/ons ghelooft
De mensche.
O Onwetentheyt en Ledicheyt/ghy berooft
Mijn sinnen van alle goede consten/nochtans
Als ick peyse dat soo veel edel wijse mans
Hier voortijdts dedel consten hebben groot//gheacht
Soo wort ionste my inden gheest ter noot//ghebracht
Om constich tsijne/dus daer toe ick my spoede
Ghedachtich wesende/vreese voor aermoede
En Eere/Profijt/dus weest ghy stom/en swijcht
Industria.
Eere en profijt
Gegheerte.
Men met consten vercrijcht
Ledicheyt.
Wy en halen hier niet
Onwetentheyt.
Twerdt ons benomen
De mensche.
Dus vriendekens ghy sijt my al seer wel comen
Want v soetheyt my tot consten seer verweckt
Ledicheyt.
Hoe behaecht v datte
Onwetentheyt.
Ja dat my qualijck beckt
Ten baet niet gheghecckt//ick duchte tsal vuylen//al
Ledicheyt.
Wy willen hooren en sien/wat hier schuylen//sal
Hier staet de mensche op ende doet honeur/ende gaet wt swerelts ruste.
Rijckt hy volcht haer/en gaet wt swerelts ruste

Gegheerte

Begheerte tot sciencie.

Hier volcht hy haerlieder ghewillichlijck.

Mensche volcht ons na

De mensche.

Gheerne met luste
Waer dat v belieft in alder stillicheyt

Begheerte.

Hier stellen sy hem in eenen verchierden setel voor hem staende een cantoor met syde behangen / ende sy gheuen hem haer boecke

Rust v nv dan inden stoel der goetwillicheyt
Soo moecht ghy constich worden met volheerdicheyt

Eere.

Schoon wtsprake

Profijt.

En constighe rechtueerdicheyt
Dese ons boecken schincken wy v principael

Industria.

Bewaert die doch constich

Eere.

Voor een memoriael
Peerlen Orientael//die v ommer//helpen

Begheerte.

Wy sullen ghewillich uwen commer//stelpen
Neemt oock mynen boeck/ledene van wetent heyt

De mensche.

Hoe heet dit studoor

Industria.

Gheen vermetentheyt

Hier studeert hy int een boeck voor / ende int ander na.

Want een constenaer mach hem seluen niet prijsen

Begheerte.

Dit can ons Salomon seer constich bewijsen
Segghende/laet v eenen anderen gront//liet
Louen en prijsen/maer ws selfs mont//niet
Op dit studoor hebben Poeten/Artisten
Mercurialisten
Philosophen/Propheten/en Juristen
Die opt conste wisten
Oratueren en oprechte Componisten
Eenmoedelijck/en vredelijck ghestudeert

Industria.

Dies sy als constenaers hebben ghedomineert
En ghereflorcert//als lustighe bloemen

Den bequamen tijt/ vast by den mensche blijuende, hem stichtende, vermanende den tijt waer te nemen.

O mensche

O mensche en wilt my doch niet versoemen
Nv ick by v ben neemt mijnder constichlijck waer

De menſche/ſtuderende inde dry voorſchreuen boecken ſeyt:

De mēſche noch al neerſtich ſtuderende.

Als ickt al ouermercke/ſoo vindick dat daer
Niet ter werelt behendigher//en is
Dan de menſche/oft oock allendigher//en is
Want alle dieren onder den hemel int fijn
Metter natueren ſeer wel te vreden ſijn
Maer de menſche moet altijt voorder ſoecken
Wat wil ick my dan tot conſten vercloecken
Tvalt my alte ſwaer/en mijn hooft is cranck
Wien danck oft ondanck

Hier valt hi weder op ſijn een hāt neder opt ſtudoor eñ leyt de boecken op deen ſyde.

Ledicheyt.

Dats den rechten ganck
Hach/hach/hay/tis den ſanck//daer ick naer hake

Induſtria.

Och daer en is gheen liefde/dat is de ſake
Waer liefde doch hier/dat ſy ons gheriefde

Den bequamen tijt.

Vriendekens verblijt v/ick ſien de Liefde
Op haer alder heerlijckſte/vliet wech/boos gheſpuys

Hier vertoocht haer de Liefde weder heerlijcker dan ſy oyt gedaē heeft/om dē menſche te meer tot conſten te verwecken / en heeft oocby haer gehertich labeur/ die haer volcht met ſynē ſpaeye inde hant.

Onwetentheyt.

Ja tis hooch tijt/want wy vinden den weert hier thuys
Heel confuys//gaen wy ons buys//drincken van ſpijte

Ledicheyt.

Adieu ghy//en wy//ſchelden deen dander quijte
Met cleynen iolijte//moeten wy liefde vlien.

Beyde int

Eere.

Noyt en heb ick de Liefde dus heerlijck ghesien
Ick verwonder by dien//want tgheeft al ſinlijckheyt

Profijt.

Haer borſtkens heeten wijſheyt/haer cleet minlijckheyt
Haer croone ionſte ſoet/vol confortacien
Sy haer claerſchijnich/tgroot licht der gracien
Wel moet de menſche varen/die liefde ghelooft

Oegheerte tot ſcientie.

Den heylighen gheeſt ruſt minlijck op haer hooft
Want als Plutarchus opelijck declareert
Muſicam docet amor Liefde ghelaudeert
Verweckt den gheeſt des menſchen tot alle conſten

Muſica pro artibus nā muſe preſūt artibus.

Pp En

En is een meester vol oprechter ionsten
Van alle consten/die onwetentheyt verdrijft
Erasm. in Chiliad. Socrates in Conuiuio Platonis schrijft
Dat den gheest des menschen in het lichaem bedeckt
En ingheslort sijnde/Aldermeest wordt verweckt
Tot alle eerlijcke constighe dinghen vry
Door doprechte Liefde/alleleens oft hy
Wt eenen slape verweckt worde/want
De Liefde doorsoect alle dinghen triumphant
Bion die seyt daer / in Bucolicis claer
Ick ben ghetuyghe/dat ick de consten voorwaer
Noyt ghesien en hebbe/sonder de Liefde soet

Industria.

Groot is de Liefde

Begheerte tot sciencie.

By haer is alle goet
Haer kinderkens heeten die sy brengt mede

Industria.

Gheduerighe trouwe

Begheerte.

Broederlijcken vrede
Fonteynkens der constigher oueruloedicheyt

Eere.

Haer cranskens heeten Reynicheyt/Saechtmoedicheyt
Die seer constichlijck haer hooft vercieren

Profijt.

Gheulochten van Rooskens/en schoon Violieren
Noyt sulck constich oft lieflijck vertooghen

Industria.

In haer handekens taerkens van Christusooghen
Deen heet lanck leuen/en dander weluaert

De Liefde/comende by den mensche,hem verweckende aldermeest tot consten.

Hier coemt de Liefde by den mensche / hem aenroerēde ende nopende met grooter blijscappen/ doende haer reuerencie/seer ootmoedichlijck haer voeten cussende/ &c.

O mensche ontwaect/vrucht voor yemant el//baert
Laet mercken den gheest/doet de ooghen open
Ws redelijcks verstants

De mensche/ seer verwondert sijnde door de schoonheyt ende minlijcheyt der Liefden, valt met grooter ootmoedicheyt op sijn knien.

Met oprechter hopen
Gheloooue ick dat ghy alle dinghen vermuecht

Noyt

Noyt en was mijn siele dus seer verheucht
O Liefde tis v deucht//dat ghy minlijck nv
Tot my coemt/ick behoorde te comen tot v
Maer tis een out segghen/ende het wel ghelijckt
Hoe edelder hoe ootmoedigher/soot hier blijckt
Ick en ben gheensins/den riem van uwen schoene
Weerdich te ontdoene

De Liefde/den mensche goedertierlijck opnemende,hem stellende in synen setel daer hy voor in gheseten heeft.

De bloemkens int groene
Staen nv int saeysoene//auont en noene
Sghelijcks sijt ghy nv lustich in ws leuens fleur
Om consten te leeren/met ghehertich labeur
Die ick v selue brenghe/en niet en vinde
Met sijn spaeye gheheeten goet inde
Want ist inde goet/al goet/dits tprincipale

De Liefde den mẽsche opnemende/ende Ghehertich labeur neuen hem stellende.

De mensche/ neerstich studerende, in liefden ontsteken sijnde.

O Liefde al waer mijn herte van stale
Soo soudt ghy dat door v soetmondighe tale
Tot consten trecken
Want ick in v duyuen oochskens altemale
Hale//mijn voetsel/O vriendelijck ontwecken
Ick moet ontdecken
Al mijn ledekens wil ick tot consten recken
Sonder beulecken//welcomen sijt ghy//my
Ghehertich labeur/nv liefde is by//my
Soo ist my al soet/hoe dat ick studere

Ghehertich labeur/ een statelijck man ghelijck een vroom arbeyder met een spaeye in de hant,ende heet goet eynde.

Vwer liefden ick altijdt obediere
Ter eeren al dedel consten/door liefde reyn
Profijt.
O edel constich gheest
Ghehertich labeur.
O princelijck greyn
De duecht der liefden wilt int herte sluyten
Profijt.
Wy sullen v declareren haer virtuyten
Die in haer spruyten//door haer/en wt haer

 Ghehertich

Ghehertich labeur.

Sy is lanckmoedich/vꝛiendelijck/altijt danckbaer
Sy verblijt haer vander waerheyt/en eeuwich sal

Pꝛofijt.

Sy verdꝛaghet al/sy ghelooeet al
Sy hopet al/sy lijdet al/sonder haet

Ghehertich labeur.

De Liefde blijft/nimmermeer sy en vergaet
Hooꝛt en wel verstaet

Den bequamen tijt.

Nv na der liefden raet
Met ghewilligher daet//volcht haren reghele

De mensche.

Ghy staet op mijn herte als eenen seghele
O claren speghele//nv onuerboꝛghen
Als ick liefde hebbe/waer vooꝛ wil ick soꝛghen
Den gheest is ghewillich tot consten ver fraeyt
Och mocht ickse nv eens sien/soo waer ick ghepaeyt
Ick hebbe van Consten so veel duechden ghehooꝛt
Maer noyt te recht ghesien

Industria.

V maeckt troost/confooꝛt

De mensche.

Dooꝛ dat wooꝛt//bꝛandick in liefden gloedich als vier
O liefde/liefde

De Liefde.

Hier salmẽ tooghẽ dwelc liefde doen sal/een seer schoon figure/ende dat van de seuen vꝛy consten/elck conste hebbende haer wercke ende instrument/Rhetoꝛica int hoochste verheuen/een licht in de hãt/ende eenen guldẽ boeck/int alder hoochste geschꝛeuen de seuẽ vꝛy consten. Grãmatica.

Mensche siet se hier
V begheerte woꝛt veruult/wilt my betrouwen

De mensche die figure aensiende.

Och mijn ziele verblijt dooꝛ dit aenschouwen
Van verwonderinghen en weet ick wat segghen

Begheerte tot sciencie.

Den fin daer van salmen v claerlijck wt legghen
Siet hier de seuen schoon bloemen bloeyen//lustich

De Liefde.

Daer alle goede consten wt vloeyen//rustich
Grammatica wesende dbeghinsel van
Van alle consten/welcke is een conste van
Wel te spꝛeken/en te Oꝛthographieren

Industria.

Een seer edel conste

Begheerte

Begheerte tot scientie.
Weerdt om lauderen
Want/sonder Orthographie/en wel schrijuen
Soude Gods woordt ten eynde verdonckert blijuen
Sy hout alle consten sterck in memorien
Schriftuere/Poësie/en historien
Ja en al dat de letteren orconden
En dees goede conste is eerst gheuonden
In Grecia/by Prometheum hooghe gheacht
Den Senatueren tot Roomen eerst ghebracht
Van eenen Crates Mallotes ghenaemt
Ghesonden van Attalo
De liefde.
Wt Jonsten versaemt — Rhetorica.
Soo sit Rhetorica int hoochste om leeren
Eere.
Op wiens cleederen staet gheschreuen met eeren
Een reyn conste bouen allen consten goet
Profijt.
Want sy alle consten mildelijck deelen moet
Van haerder soethept/vol alder prijswerdichept
Industria.
Sy onderscheydt onrecht/ en rechtueerdichept
Een spieghelijcke claerhept/ een licht der weerelt
Begheerte tot scientie.
Sy doorsiet het goet/vol duechden bepeerelt
Omgordt met het leuende woordt/dwelck eeuwich staet
De liefde.
Dus Rhetorices conste niet en vergaet
Want de hemelsche Ceraphinnen hier bouen
Godt met deser consten in eeuwichept louen
Roepende loslijck heylijch/heylich/heylich
Is de heere ons Godt
Den bequamen tijt.
Sy maect den wech veylich
Tot kennisse te comen van al Gods wercken
Ghehertich labuer.
Sy doet ter werelt de eere Gods versterckên
Want ter Gods eeren is sy eerst gheordineert
De liefde.
Sy speculeert/exhibeert/profeert/componeert

 Sy

Sy vermaent/sy leert wijselijck en sy sticht
Eere.
Loffsanghen/Psalmen
Profijt.
Heeft sy constich ghedicht
Sy hout mate in al/sittende opt vrye
Den bequamen tijt.
Want sy is schimp vry/dorperheyt/heresije
Sy can den bant des onvreedts manierlijck//breken
Ghehertich labuer.
Sy can wel persuaderen
Begheerte tot sciencie.
Vercierlijck//spreken
Bemint van Cicero/want hy verheftse meest
Industria.
Die een Dochter is vanden heylighen gheest
En van alle goede consten de fonteyne
De liefde.
Logica. Logica oft Dialectica seer reyne
Is een edel const om te argumenteren
Begheerte.
En affirmeren//te diuideren
Om discerneren//de lueghen vander waerheyt
Van Aristoteles ghestelt in haer claerheyt
Niet naer yemants wille/maer sonderlinghen
In de reden beuonden van allen dinghen
Ter Gods eeren barende oock haer ionste
De liefde.
Arithmetica Arithmetica/dalder eerste Conste
Onder scientias//Mathematicas
Begheerte.
Des ghetals/en der deylinghen rechten pas
Diemen oock eere moet ouer hoop//bieden
Haren lof is groot/seer dienlijck den coopliedem
Die rechtueerdich sijn/dese haer soetheyt riecken
Eerst gheuonden Pithagoram in Griecken
By de Latijnsche bracht door Apuleum siet
De mensche.
Met grooter begheerten hoor ick naer dbediet
Want al om hooren wtnemende schoon//is
De liefde.
Musiac/

Musica/eenen soeten hemelschen thoon//is
Want dinghelen gheuen met lof/sanck/eere/prijs Musica.
Den alder hoochsten
Industria.
Die alleene is wijs
En daer om de Psalmiste ghelijck//wel
Segghende/eert/danckt den heere met Musijck//spel
Wilt met trompetten sijnen lof vermanen
Met tamboeren/Psalteren
Begheerte.
Herpen/Organen
Musica is een conste van constich eerlijck
Te spelen/te singhen/ter Gods eeren heerlijck
Ja soo crachtich/dat sy den viant verwint
Obleeck aen Saul
De liefde.
Dees goede conste wordt bemint
Van serpenten/dieren/voghelen/en menschen
De mensche.
Mijn siele moet der edelder consten wenschen
Onghevioleert te blijuen midts haerder duecht
Begheerte.
Natuerlijck de natuere in haer verhuecht
Want/sy ghelijckt der natueren also
Seyt Boëtius/Ysidorus/Guido/
Sy is een lampe der kercken/der vruechden wech
Eerst ghevonden/by Tubal/sone van Lamech
Vonderscheyt der thoonen weerdich gheexalteert
Heeft Pithagoras gheeliciëert
Wt den slach der hameren met finantien
De liefde.
Geometria/leert van distantien Geometria.
Ghewichten/linien/formen/grootheden cloeck
Industria.
Metinghen/oft daensien van vers/door haer versoeck
Sijn vonden alle constighe instrumenten
Die met water/wint/niet om verienten
Oft met ghewichte gaen/ in haer rechte percken
Seer behendich/en constich/ghelijck huer wercken
Muelens/brugghen/organen/waghen/spieghelen
Profijt.

Schil-

Schilderijen/met haer constighe zeghelen
Welcke sijn reghelen//en boecken der leecken

Eere.

Al ter Gods eeren/ dblijct by sulck waer teecken
Duecht/eere/lof/prijs/werdt haer toe gheleyt
Eerst vonden van Euclides vader soomen seyt
Van Hippocrates

De mensche.

Lof Geometria

De liefde.

Astrologia. Astrologia//oft Astronomia
Leert seker regulen

Gheerte.

Constich/waer duere
Men considereert shemels loop/en natuere
Met oock de hoocheyt/en grootheyt van tfirmament
De reuolutien des iaers maect sy bekent
Conditien der menschen/generatien
Der sonnen/der manen pronosticatien
Der sterren/en der planeten conditien
De coniunctien/oppositien
Siet tot behoef der menschen principalijck
Ter Gods eeren/ weet sijt al medecijnalijck
Specialijck/wijselijck te beleggghene

De mensche.

Daer gulden woorden af waren te segghene
O ick en wist eerst niet wat consten dat//was

Industria.

De Grieken segghen datse vonden heeft Atlas
De Hebreeusche(als Josephus seyt)schrijuen
Dit toe Abraham

Gheerte tot scientie.

Daer meer ander by blijuen
Maer is gheillustreert/van Ptholomeus
Een conste loflijck

De liefde.

Coemt Dauid/Orpheus
Met v soet Musijck spel/en hulpt ons louen//saen
Al dese goede Consten

Eeere.

Die te bouen//gaen

In

In edelheden//alle schatten der eerden

Profijt.

Lof alle consten goet

De mensche.

Seer groot van weerden

Industria/Gegheerte tot scientie

V bedanck ick door die assistentie

Aen my bewesen/want ghy tot consten//my

Hebt seer verwect/en v vol ionsten//vry

Bequamen tijt/oock vreese voor armoede

Die my meer verweet heeft tot alle goede

Consten/oock danckick v die sijt de kernen

Eere/en profijt/ghy schoon gulden lanternen

Hebt my noch meer verweet door gherieflijcheyt

Maer bouen al/soo gaet de groote lieflijcheyt

Van v liefde/o Bruyt vanden heylighen gheest

Ghy hebt my tot consten verweet aldermeest

Door des gheests inspiratie vierich

O licht der gratien/Bloeme violierich

Ghy doet vruecht balsamierich/mijn sinnen//winnen

Ick moet v voor alle Goddinnen//minnen

My van binnen// kinnen//heel tot consten verweet

Lof alle goede consten/hier loflijck ontdect.

Seer verweet. Meer verweet. Causa finalis. Noch meer verweet. Causa efficiens. Solutio. Aldermeest verweet. Amor agit intellectum.

Industria.

Lof peerlen perfect

Den bequamen tijt.

Weerdich om noemen

De liefde.

Lof seuen schoon/reyn soetguerighe Bloemen

Juechdelijcke/iuechden/al hier present

Edel consten/wiens lof wy niet en versoemen

Fluer alder minlijcheyt/by de wijse bekent

Duecht/vrede sy v door Godt omnipotent

Excellent//eminent//sijt ghy/en ongheschent

Eere.

Dit int herte prent

Profijt.

En weest vry van ghetruere

De mensche.

Nooyt mijn daghe en sach ick schoonder figuere

Lustich bouen maten/soet als humuch raten

Ghelijck eenen boomgaert vol schoonder granaten
Tot mijnder baten/ick my ionstich quijte
Met appetijte//met grooten vlijte
En met iolijte//gheue ick my alleen
Tot Consten goet

De liefde.

Soo doet

Gegheerte tot scientie.

Want de conste is een
Wijsheyt/en kennisse sonderlinghen

Industria.

Van menschelijcke en hemelsche dinghen
Schoonder dan de sonne/daert goet van spreken//is

Gegheerte tot scientie.

Tgout by kennisse der consten gheleken//is
Als cleyn sandt/en tsiluer wordt gheacht van weerden
By alle goede consten/als slijm der eerden
Want kennisse der Consten sijt dies vroedere
Is van alle goet een heylighe moedere
En eenen ontallijcken schat voor den mensche

De liefde.

Den welcken dien ghebruycken worden te wensche
Deelachtich der vrientschappen van Gods maiesteyt

Ghehertich labuer.

O reyn consten dierbaer

De liefde.

Daer om Seneca seyt
Te sijne eenen die constich speculeert//daer
Oft Godt in tmenschelijck lichaem ghelogeert//waer
Gheinspireert//claer wordt hy vanden vadere
Des lichts/vanden welcken siet algadere
Die goede ghiften comen/om sijn selfs ionste

Profijt.

Die ooghen des heeren bewaren de conste
De heere kent de sijne/wie recht/oft crom//staet

De mensche.

Hy wordt wijs/Constich/die met wijsen om//gaet
Dus ter Gods eeren volch ick ws ghebods//leere

Eere.

Die in alle consten/ionstich soeckt Gods//eere
Hier/ en namaels hy wesen ghebenedijt//sal

Gheheertich labuer.
En crijcht weluaert
Gegheerte.
Lanck leuen
Profijt.
Eere/profijt//al
Dwelck is daenschouwen van tsoet/schoon/lustich//reyn
Aenschijn Gods/wt ghenaden/edel rustich//greyn
Dus oock andere/tot consolatien// sticht
Industria.
Door sgheests instorten
De liefde.
En der gratien// licht
Daer liefde is/ moet liefde haer duecht// baren
Gegheerte tot scientie.
Fraey minnaers die in consten oyt verhuecht//waren
Reyn Violieren/neemt toch dit verthooghen//wel
Industria.
De liefde/ter liefden
Gegheerte tot scientie.
Is Christus ooghen//spel
De liefde ist al/wien dat oyt griefde//iet
De liefde.
Dits exemplaerlijck/want/God is de liefde//siet
Wiens ooghen al doorsien/met verlanghen//tsamen
Wil v/de Liefde/namaels ontfanghen//Amen.

Personagien vande Prologhe.

Succoers des lants.
Troostelijck behulp.
Ghemeyn hanteringhe.

Succoers des lants / Een rustich schipman met silueren schuyfelet inden hals ende een compas in die hant gheheeten sorchuuldicheyt.

O Boer alle natien van volcke soo zijn
Ons orbooriijck en profijtelijck aldermeest
Dedel Cooplieden/werdich te drincken den wijn
Wt gulden vaten na der waerheyt gheest
Siet ick ben Succoers des lants menschen niet en vreest
Rechtueerdighe cooplieden kennen mijn compas
Dwelck heet sorchuuldicheyt

Troostelijck behulp/ Een voerman op sijn ouerlants ghecleet met een menroede in die hant en heet blijde bootschap.

Hy/die daer is/was
En comen sal warachtich/dats Godt almachtich
Wil die rechtueerdighe cooplieden eendrachtich
Thoochste gheluck ionnen/ bidick met luste
Als Troostelijck behulp die selden ruste
Met mijn menroede blijde bootschap ghenaemt

Succoers des lants.

Wy sijn ionstich versaemt

Troostelijck behulp.

Tis recht/want/wel betaemt
Hier daermen siet Rhetorices conste//croonen
Dat wy souden liefde/en ionste//thoonen
Rechtueerdighe cooplieden/die elck eere gheeft
Soo warachtichlijck als mijn ziele leeft
Sijn sy ons orboorlijck dits oopt claer beuonden
Maer al souden wy twee gherne vermonden
Die orboorlijckheyt der Cooplieden vrient eerbaer
Ons ghebreect noch een bloeme gaen wy by haer
Siet sy staet daer/wiens winckel heet neringhe

Succoers des lants.

Godt groet v schoon lief

Troostelijck behulp.

Ghemeyn hanteringhe
Ghy/die kent der Cooplieden compaengye

Ghemeyn hanteringhe/ Een statelijcke vrouwe staende voor eenen winckel verciert met tapisserije.

Constighe Schilderije/Tapisserije
Laken/boorduerwerck/ghebreyt werck/wel verstaende
Al dat ghemeyn hanteringhe is aengaende
Dit ben ick omslaende al metten vromen
Cooplieden die ons altijt sijn welcomen
En seer orboorlijck maer wilt my bedieden
Waer om ghy hier coemt

Succoers des lants.

Om dedel cooplieden
Die in alle plaetsen wandelen vol trouwen
En rechueerdich handelen/met heeren/vrouwen
Te eralteren en te thoon en den aert
Hoe seer orboorlijck sy hier sijn en elwaert

Dedel

Dedel cloecke engienen wenschick gheluck
Troostelijck behulp.
Jck come al ionstich oock om tselue stuck
Dies onpeys en druck//hier vliet door minne
Succoers des lants.
Dwater van Godt gheschapen inden beghinne
Js bedeelt in veel wateren verscheyden
Die welcke haer al de werelt door verbreyden
Die al beuaren worden van deexpeerdighe
Subtijle/wijse/cloecke/prijsweerdighe
Cooplieden/om elck lant ionstich te besorghen
Wat van noode is
Ghemeyn hanteringhe.
Tis onuerborghen
Jck weet best/die by haer vertiere mijn ware
Troostelijck behulp.
Jck oock die op Ausborch en Straesborch vare
Met waghens/met kerren/door dorpen en steden
Van wt ouerlant tot int lant hier beneden
Van Cuelen/Leypsich/Basel/Norenborch/Vranckuoort
Limborch/doort lant van Valckenborch/Oost/West/Suydt/Noort
Al omme heeftmen nae ons coemste verlanghen
Ende worden ionstich/lieflijck ontfanghen
Al door dedel rustighe cooplieden want
Dat het een lant voortbrengt is in dander lant
Groot ghebreck/en dit heeft Godt gheuoecht/om dat wy
Bekennen souden/dat wy altsamen by
Deen dander moeten leuen/en worden per fect
Hier door tot liefde en eenicheyt treect
Maer daer hoort wijsheyt tot sulcken besoecke
Ghemeyn hanteringhe.
Hier toe sijn ons allen van noode die cloecke
Wijse vernufte gheesten die vseren
Dedel coopmanschap en rechtueerdich tracteren
Dwelck so behaecht heeft den Heere der heeren//milt
Dat hy ons te kennen gheuen met eeren//wilt
Een yeghelijck te sijn een Coopman edelijck
Beuelende ons dat elck het pont vredelijck
Te wercke legghe om met ghewinne oprecht
Weder te brenghen/versmadende den knecht
Die niet en dede/soot openlijck blijckt
 Succoers

Succoers des lants.

Siet hoe door die coopmanschap is verciert/gherijckt
Dese stadt Hantwerpen in allen voorspoede

Troostelijck behulp.

Tis een instrument om te onderhouden goede
Vrientschap/van allen buyten Vorsten en Princen

Ghemeyn hanteringhe.

Oock seer nut/orboorlijck in alle Prouincen
Die Coopmanschap is vonden met grooten arbeyt
Tot smenschen behulp/nootdruft/als Plinius seyt
Oock veel vermaerde heeren wijselijck bedacht
Hebben de Coopmanschap vol trouwen groot gheacht
Als Plutarchus schrijft ghelijck Thales/Solon/
En Hippocrates

Succoers des lants.

En oock Salomon
Coopmanschapte/als hy iaerlijcks sont sijn schepen
In Tharso/en bracht gout wijselijck begrepen
Soo dat gout en tsiluer was in Jerusalem
In abundancie als de steenen door hem
Ock sijn by dedel Cooplieden vonden dats bloot

Ghemeyn hanteringhe.

Veel dinghen waer door wy leuende sijn in groot
Ghemack/ruste/vrede/en orboorlijckheyt

Troostelijck behulp.

Sy hebben Eylanden vonden door cloeck beleyt
In de Oceansche zee/van welcken bediet
Ptolomeus oft ander Cosmographi niet
Gheweten en hebben/wien dat verwondert

Succoers des lants.

Gheburt int iaer ons Heeren van veerthien hondert
En dat door Americo Vesputio

Ghemeyn hanteringhe.

Ende Christophoro Columbano
En nu vanden edelen Cooplieden der stat
Van Hantwerpen alsoo verlicht sijn/dat
Gheheel Europa nu blinckt van siluer en gout

Trostelijck behulp.

En rijcker is dant plach te sijn menichfout
Al door der vromer cooplieden inuencie

Succoers des lants.

Door haer prudencie en diligencie
Is Hantwerpen so machtich ghewordẽ/ia
Dat noch Cayrun in Egypten/Alexandria
Noch eenighe stadt in Asia maiori
Noch in Africa/in Asia minori
Venegien in Italien tschoon logiis
Noch Lyons in Vranckrijcke/noch Pariis
Noch Londen in Enghelant by haer niet en mach
Ghelecken worden

Ghemeyn hanteringhe.

Noyt man sghelijcks en sach
Van fortressen in eenighe landen
Wel bewaert sijnde voor de vianden
Al doort behulp der cloecker engienen voorwaer

Succoers des lants.

Cooplieden die de rechtueerdicheyt handelen eenpaer
Door haer sijn vonden met sorghe anxt en wee
Gulden berghen

Troostelijck behulp.

Sy hebben die wilde zee
Met arbeyde eerst veylich en reylich ghemaeckt

Ghemeyn hanteringhe.

Sy sijn na wiens vrientschap elckerlijck haeckt
Want het is al nae haer coemste begheerlijck

Succoers des lants.

Heeren en vrouwen/gheestelijck/weerlijck
Door haer worden ghelaeft die sieck sijn en cranck

Ghemeyn hanteringhe.

Om cleyn ghelt/en besorcht van cost en dranck
Cleedinghe/en al dat ons is van noode

Troostelijck behulp.

Sy sijn ons nootsakelijck ghelijck den broode
Sy sijn behulpers van alle Componisten

Succoers des lants.

Van Mercurialisten/en Poetisten
Astrologijns/Historischrijuers vol vromen

Ghemeyn hanteringhe.

Sy hebben alle goede Consten doen comen
Ten voorschijne/door haer is dese stadt vermaert

Troostelijck behulp.

Als een gulden aertsch paradijs eenen boomgaert

Vol alderley vruchten wel smakende
Succoers des lants.
Sy zijn in rechtueerdicheden wakende.
En siet een stadt wort door die rechtueerdighe altijt
Ghemeyn hanteringhe.
Van Godt bemint/verheuen/en ghebenedijt
Al soot hier blijct/oock worden wy al rijcker
Netter van manieren/en Poli tijcker
Door die Cooplieden niet nijdich oft glorieus
Troostelijck behulp.
Door haer wort een Prince victorieus
Sy brenghen op alle ghereetschap wel ghestelt
Succoers des lants.
Daer en bouen tfondament wortsel dats tghelt
Met hoopen/want dat is een lieflijck iuweel
Tghelt is den grooten troost/tmaect den moet gheheel
Hier in sy ons orboorlijck sijn principalijck
Troostelijck behulp.
En om te doen blijcken al hier generalijck
Hoe orboorlijck sy ons sijn door haer voedinghe
Succoers des lants.
Vanden dieren tijt sijn sy een verhoedinghe
Want hadmen van haer gheen succoers verworuen
Veel menschen waren van ghebreke ghestoruen
Dus ist redelijck dat wy na haer wenschen
Troostelijck behulp.
Sy sijn den grooten troost der armer menschen
Want sy den huysarmen seer mildelijck gheuen
Ghemeyn hanteringhe.
Langhe moeten dedel Cooplieden leuen
Wie soudse haten/tsijn soete honichraten
Die van der straten//wt caritaten
Schamel weesen opnemen ter eeren bringhen
Troostelijck behulp.
Ter scholen doen om leeren en sonderlinghen
Stichten/en doen maken huysen als kercken
Succoers des lants.
Van deuchden/daermen darme kinders doet wercken
En diueersche ambachten leert/backen brouwen
Ghemeyn hanteringhe.
In rechter trouwen//dat sy niet en scuwen

Verkeeren

Verkeeren by tuysschers en doenders van quaet
Troostelijck behulp.
Welck werck voor Godt bouen alle wercken gaet
Sy ghelijcken der duyuen int West int Ooste
Die welcke den Olijftack bracht van trooste
Ionstich sonder galle der onrechtueerdicheyt
Succoers des lants.
Die schrijuen woude haer orboors weerdicheyt
Die om ons lijf/goet/stellen in veel dangiers
Hy behoefde wel daer toe een heel schip pampiers
Dus verblijt v al ter Gods eeren vruecht/spel/baert
Ghemeyn hanteringhe.
Daer die Cooplieden sijn/is neeringhe weluaert
Eere/profijt/en alderhande lijftocht
Troostelijck behulp.
Alderhande ambachten werden ghesocht
En door haer ghebrocht// in alder rusticheyt
Succoers des lants.
Oock conste/vrientschap/vruecht
Ghemeyn hanteringhe.
Tis een lusticheyt
Dat wy de oorboorlijckheyt van haer vermonden
Troostelijck behulp.
Die malcanderen hier ionstich hebben vonden
Een schipman/een voerman/ghemeyn hanteringhe
Succoers des lants.
Dus en laet ons niet in ons concluderinghe
Ondanckbaer sijn/maer den Heere nv dan//louen
Die dese edel stadt bestraelt van// bouen
En de Cooplieden fleur helt in eendrachticheyt
Ghemeyn hanteringhe valt op haer knien,en dander sghelijcx,
sy seyt dese Retrograde.
Danck//en lof/prijs/ionste/sy v warachticheyt
Vruecht//sterckheyt/wijsheyt/benedijdinghe//eere
Sanck//spel/glorie/maiesteyt/almachticheyt
Duecht//rijckheyt/claerheyt/en verblijdinghe//Heere
Troostelijck behulp.
Nu niet meer/twist/verraetschap/strijdinghe//keere
Godt van onsen edelsten ghenadichsten
Coninck Philippus den alder grootdadichsten
Oock van deser stadt in allen cooplieden//goet

Die rechtueerdich handelen

Succoers des lants.

Vrucht ghescheiden//moet
De reyn Violiere met haer cloecke gheesten

Ghemeyn hanteringhe.

De welcke oorspronck is van deser feesten
Oock sy vrucht dedel Goubloeme van ghelijcken

Troostelijck behulp.

Den Olijftack/en al der Rhetorijcken
Broeders en liefhebbers/soot der consten//betaemt

Succoers des lants.

En al die hier sijn minlijck wt ionsten//versaemt
Fraey audientieren die vrede verkiest
Hoort/swijcht/tiet spelen de Christusooghe van Diest.

Personagien.

Thooft van alle vreemde hoofden.
Thooft vol ghenuechten.
Thooft vol sorghen.
Thooft vol keyen.
Thooft vol slaeps.
Thooft vol processen.
Thooft vol orloghen.
Thooft vol amoreusheden.
Thooft vol hoppen.
Thooft vol lueghenen.
Thooft vol hayrs.
Thooft vol deuocien.
Thooft vol luysen.
Thooft vol pluymen.
Thooft vol svveeren.
Thooft vol sotten.

Factie.

Thooft vol ghenuechten.

HOort hoort/coemt by alle vrolijcke gheesten
Die hier in Antwerpen sijn comen ter feesten
Minst metten meesten//want tgaet v allen//an

Thooft

Thooft van alle vreemde hoofden.
Ick eenich sone vanden ouden mallen//man
Thooft van alle vreemde hoofden ghenaemt
Bidde v al die hier siit wt ionsten versaemt
Dat ghy heden int velt niet en wilt hoyen
Op die verbeurte dlijf bouen de ployen
Dus alle mijn subdiiten hoort/siet en swijcht
Thooft vol sorghen.
Ja want met swijghen men tverstant best crijcht
Dus leerweerdich achtertienich heere
Ons voortstel laet verachteren nimmermeere
Ist v lief ick volcome al v beuel
Thooft van alle vreemde hoofden.
Mijnder aelweerdicheyt belieuet seer wel
O hooft vol sorghen mijn beminde dienaer
Thooft vol sorghen.
Wel aen hoort alle vreemde hoofden tis wel waer
Dat wy int openbaer hebben vernomen
Als dat hier ter feesten nv siin ghecomen
Veel wonderlijcke vreemde sotte bollen
Wt alle plaetsen om te spelen haer rollen
Al ist op gheen stellagie/dus niet te min
Men seyt soo menich hooft so menighen sin
Dus om al dees hoofden en sinnen te stellen
Tot minlijck te scheyden met een vrolijck rellen.
Soo sal thooft van alle vreemde hoofden fier
Alle vreemde hoofden in schrijuen hier
Dus coemt alle vreemde hoofden sonderlinghen
Thooft van alle vreemde hoofden.
Op dat ghy elck een vreemt hooft muecht bedwinghen
En hier anders niet en ghebeure dant souwe
Thooft vol ghenuechten.
Want wie in gheschreuen wort tsy man oft vrouwe
Sal eenen clemmer ontfanghen op de hant
En niet daer in
Thooft van alle vreemde hoofden.
Voorts mach hy alle dlant
Vry passeren/die niet en heeft op de leden
En licht gheladen is
Thooft vol sorghen.
Voorts tsy tot wat steden

Dat hy coemt mach hy alle daghe maken
Goet ciere/en hy ghelt heeft
Thooft vol ghenuchten.
Dat zijn de saken
Ende soo wat hooft ons niet aen en sal staen
En wert in gheender manieren goetghedaen
Om tquaet te verhoeden niemant en sy erre
Thooft vol sorghen.
Ja/want thooft vol sorghen denct al te verre
Dus coemt by coemt by wilt al met minnen scheyen
Thooft vol keyen.
Monsieur schrijft my
Thooft van alle vreemde hoofden.
Wat hooft bistu
Thooft vol keyen.
Thooft vol keyen
Want ick ben soo keyachtich alst wilt ghelucken
Dat ickt tonsent somtijts al smijte ontstucken
Potten/stoelen/en al dat ick vinde
Ja dwijf iaghe ick wt metten kinde
Alst na mijn hant niet en gaet/en my yet ghebreect
Thooft van alle vreemde hoofden.
Ick hoor wel dat is als de keye int hoo ft steect
En hangt en lotert voor en tallen sijden
Voor al moet ghy v vander keyen doen snijden
By Meester Steuen//daer op werdy ghescreuen
Thooft vol keyen.
Wel ick gaen tot daer
Thooft vol slaeps.
Gheen beter leuen
Dan wel te slapen/want den slaep is soo soet
Tslapen maect goede sinnen en goet bloet
Naer slapen ick meer dan nae eten wochte
Ick wou ick eens mynen buyck vol slapen mochte
Soet en saecht al is om my hier veel ghegaeps//daer
Thooft van alle vreemde hoofden.
Wel wat hooft sijt ghy doch
Thooft vol slaeps.
Ick ben thooft vol slaeps//claer
Ick come den wech half ghegaen al slapende
Thooft vol ghenuchten.

Bach/

Hach/ach/ay/al gheeuwende al gapende
Soo slaept ghy wel neghen maenden int iaer/gans lijf

Thooft vol slaeps.

Maer neghen maenden die slape ick wel stijf
En dede tghekijf/van mijn wijf vrou luyte
Ick sliep bynae gherustelijck theel iaer vuyte
Ja en datmen my teten bracht opt bedde

Thooft van alle vreemde hoofden.

Die en sal dees feeste niet schenden ick wedde
Ghy sijt in gheschreuen vreemt van faetsoene
Wech en slaept tot auont uwen achternoene
Ghy sijt goet ghedaen

Thooft vol hoppen.

Alst wt is moetmen cloppen
Huysta huysta hier is thooft vol hoppen
Dies heden ghedroncken heeft wel veertich pont
Thooft is te vreden alst buyckken is ront
Boter/eyers hebben wy al int bier ghelapt
En dat met heelen saenteylen wt gheslapt
Holla tis te langhe gheclapt//sonder drincken

Thooft vol sorghen.

Hebt ghy weder dorst

Thooft vol hoppen.

Ja ick wilde my schincken
Ick gaen te bier waert/want ghy my te langhe trackt

Thooft van alle vreemde hoofden.

Hooft vol hoppen v ter stont slapen packt
En niet dan scherp bier en drinct neemt thuyswaert den draf

Thooft vol ghenuchten.

Ja soo en comen daer gheen quaey kiecken af
Wat duppen coemt ons hier siet Hennen van vlessen
Wat hooft sijt ghy doch

Thooft vol processen.

Thooft vol processen
Eet ick/drinck ick/slaep ick/waeck ick my dat ghelooft
Soo steect altijt vol processen mijn hooft
En om dat ick sulcx wat vergheten souwe
Soo come ick hier daer ick wonder aenschouwe
Nochtans steket my al int hooft lanx der straten
Ick hebber wel stijf hondert sprenghers ghelaten
En hier ghesept menighen moeyen hase

Thooft vol sorghen.
Hoe veel daelders wel
Thooft vol processen.
Een vol verckens blase
Maer ick wilt al nv al wter herten setten
Thooft van alle vreemde hoofden.
Thooft vol processen en sal ons oock niet letten
Tgaet hier noch al wel wout tspel dus inden
Thooft vol orloghen.
Die thooft van orloghen sochte solt hier vinden
Want int lant en is nv nelders orloghe
Vliet mer costen de hant met den ellenboghe
Dat wer opten toghe//waren ten coore
Tsijn bussen/trommen al die ick hoore
Soo vol orloghen is my thooft daer ick staen
Thooft van alle vreemde hoofden.
Hooft vol orloghen du bist ws ghedaen
Pact v wter stadt dit ick niet en verswijghe
En maect dat v die kooyrocy niet en crijghe
Ghy en dient ons niet door v belegghen
Thooft vol orloghen.
Hy poer mertelen
Thooft vol sorghen.
Swijcht eer wy v meer segghen
Loop/loop ghy sijt vol periculuesheden
Thooft vol ghenuechten.
Lief wat hooft sijt ghy
Thooft vol Amoruesheden.
Thooft vol amoruesheden
Om dat hier veel schoon mans sullen sijn te siene
Soo come ick wel ouer der mijlen tiene
Om een snaphaen te crijghen als v nichte
Die goet/schoon/en rijck waer
Thooft van alle vreemde hoofden.
Staet wten lichte
Alsulcken ghedichte// is verloren pijne
My is seer leet dat ghy niet en sijt mijne
Dus schoon dochter blijft hier sonderlinghen
Ghy sult uwen buyck vol dansen en springhen
En wel te cussen crijghen maer telcken keere
Maect datmen van v niet en hoore oneere

Daer crackeel wt mocht comen hoordijt wel

Thooft vol amoruesheyt.

Jae ick hope ick

Thooft vol sorghen.

Wat hooft coemt ons hier int spel
Tsal oock een vreemt hooft sijn beken ick

Thooft vol ghenuechten.

Wat hooft sijt ghy

Thooft vol lueghenen stuyt voor.

Thooft vol lueghenen ben ick
Die naer dees feeste hebbe groot verlanghen
Want ick hope hier veel gelts te ontfanghen
Hy tant wt al lachende/al sonder lieghen

Thooft van alle vreemde hoofden.

Hoort/ghy en moecht dese feeste niemant bedrieghen
Oft v salue vercoopen voor veel ghebreken
Oft ghy wert met al uwen pruetel versteken
Maer al v spreken wil ick my voeghen gheerne
Als de mert goet is loop ick in die taueerne
Niemant en sal ick meer maken den wane waers

Thooft vol sorghen.

Wat hooft sijt ghy eluick?

Thooft vol haers.

Jck sy thooft vol haers
Staende op den hals vol vas die my wel besiet

Thooft van alle vreemde hoofden.

Dats waer ghy sijt wt ghedaen ghy en dient ons niet
Thooft vol haers en is nelders welcomen
Vol lieghens vol bedrieghens niet vander vromen
Cooplieden bemint/ghy sijt gaerdachtich speck
Vol dobbelheyts/vol gheueystheyts onschamel vreck
V seluen soeckende pact v metter sonnen
Wt Hantwerpen

Thooft vol sorghen.

Tis al wel begonnen
Om beurijdt te sijne van commotien

Thooft vol ghenuechten.

Wel wat hooft sijt ghy

Thooft vol deuotien.

Thooft vol deuotien

Jck

Ick beminne kercken heere en costere
Thooft van alle vreemde hoofden.
Siet hem met sijnen grooten Pater nostere
Soo vol deuotien als een coe vol gouts nu
Maer is oock therte soo vol alst thooft van v
Ick peyse wel neent/ghy die sijt int bidden milt
Blijft hier/en popelt soo veel als ghy wilt
Wy en begheren niet dat sulcke verhuysen
Thooft vol ghenuchten.
Soo schoon fielken schoon
Thooft vol luysen.
Hier is thooft vol luysen
Die niet werdt en is een spaensche vijghe
Thooft van alle vreemde hoofden.
Maeckt datmen van v saet hier niet en crijghe
Buyten der stadt moecht ghy wel luysen en vloyen
En met v goute lancx den breederick schoyen
Smicse/hoef/loerman/botten/nae de behoorte
En gaet oock vry sitten voor de nieu poorte
Dit hooft van alle vreemde hoofde begheert
Thooft vol ghenuchten.
En pact v al auonde vroech te gasthuys weert
Op uwen pluym coert/en volcht die cruymen
Thooft van alle vreemde hoofden.
Wat hooft hebben wy hier
Thooft vol pluymen.
Ick sy thooft vol pluymen
Ick vlieghe daer ick staey int recht int cromme
Wich/hy/dahy/tsa.om en weder omme
Alst aen tdansen/springhen gaet/sal ick niet tam//sijn
Thooft vol sorghen.
Maer hooft vol pluymen ghy en moecht niet gram//sijn
Al ist dat v yemant een plumken af trect
Thooft vol pluymen.
Neen ick sal vry mijn gramschap houden bedect
Wat mijns gheschiet/al naer v begheren
Thooft vol ghenuchten.
Wat hooft sijt ghy doch
Thooft vol sweren.
Ick ben thooft vol sweren
Al tier ick al roep ick ten is gheen wondere

Thooft

Thooft van alle vꝛeemde hoofden.
Dats waer ick taſt al veel buylen hier ondere
My dunct dat ick alderhande ſooꝛte vinde
Wil ick v ſegghen houdt v hooft wten winde
Met allen v ſweeren/buylen/en butſen
Thooft vol ghenuchten.
Ghy ſult hopman ſijn vanden bonte mutſen
Thooft vol ſweeren.
Och och/men doet hier niet dan ghecken/en ſpotten
Thooft vol ſotten.
Jck ben oock hier thooft vol ſotten/vol ſotten
Marotteken ſot/de ſot ſot/ſot alle bey
Thooft van alle vꝛeemde hoofden.
My ghebꝛeken noch hoofden eenen grooten rey
Jtem inden eerſten thooft vol hoouerdiien
Thooft vol ſancx/thooft vol wils/thooft vol fantaſiien
Thooft vol dꝛoomen/thooft vol onruſten//thooft vol dꝛucx
Thooft vol claps/thooft vol bedꝛochs/thooft vol ongheluckx
Thooft vol wijſheyts/thooft vol quellagien .
Thooft vol pꝛactijcken/thooft vol timmeragien
Thooft vol wonden/thooft vol crackeels/thooft vol plaghen
Thooft vol ſoꝛghen.
Laet ons vooꝛts nae dees hoofden alomme vꝛaghen
En van hier veriaghen// die ons niet en dienen
Ter eeren de ionſtighe Rhetoꝛizienen
En alle vꝛeemde hoofden ſonder die quade
Willen wy eerſt ionſtich met coꝛten berade
Een gheeſtich danſlieken om ſpꝛinghen ſchincken
Op dat alle vꝛeemde hoofden ons ghedincken
Want ſoo menich hooft ſoo menighen ſin altijts
Thooft van alle vꝛeemde hoofden.
Dits den ſin hier van/deen vol vꝛeets deen vol nijts
Tſa wie ſal vooꝛ ſinghen met blijde gheruchten
Thooft vol ghenuchten.
Hy/dat ſal ick doen thooft vol ghenuchten
Dus ruert v billen vꝛeemde hoofden ſinlijck
Thooft van alle vꝛeemde hoofden biddet minlijck.

FINIS.

BEdwingt elck een hoot
Het is nu noot
Ghy vreemde hoofden allen
Als ghildekens fijn
Het moet soo sijn
Al machmen met u mallen
Willet int beste slaen
Soo sal de feeste al wel vergaen.

Soo ghy al hier quaemt
Ionstich versaemt
Wilt oock soo ionstich scheeden
Na eere hier vraecht
Lijdt en verdraecht
In allen u beleeden
Maer peyset niet te min
Soo menich hooft soo menighen sin.

Dus draecht u al net
Schout al dat let
Schimp ende vilonije
Hout allen reyn
Als edel greyn
Ionstighe compaengye
Wilt oock naer vrede staen
Soo sal de feeste al wel vergaen.

Violierkens soet
Hebt hooghen moet
Die wy reyn ionste thooghen
Weest ontfanckelijck
Neemt danckelijck
Dit al van Christus ooghen
Studeert hier neerstich in
Soo menich hooft soo menighen sin.

Het

Het Marie Cranſken van Brueſſele.

Preſentacie.

DE Vaderlijcke Liefde/die ons heeft gheſonden
Sijnen eenighen Sone/ſoet int vermonden/
En is met den Menſche wt ionſten verſaemt
In Vleeſche en Bloede bermhertich van gronden/
Daer gheen bedroch in en is beuonden/
Ons Broeder ghewordẽn in thoochſte ghenaemt/
Deerſte onder de ſijne deuchdelijck beſaemt/
Moet altijt bewaren
Antwerpia/daer alle Tweedracht blijft beſchaemt/
En twiſt moet verharen:

Vedel Violiere hiet men Deucht verclaren/
De welcke wy ons Deuijse presenteren/
Wt Bruessele als Bruers wy ons openbaren/
Op dat Minlijck accoort hier sou domineren.

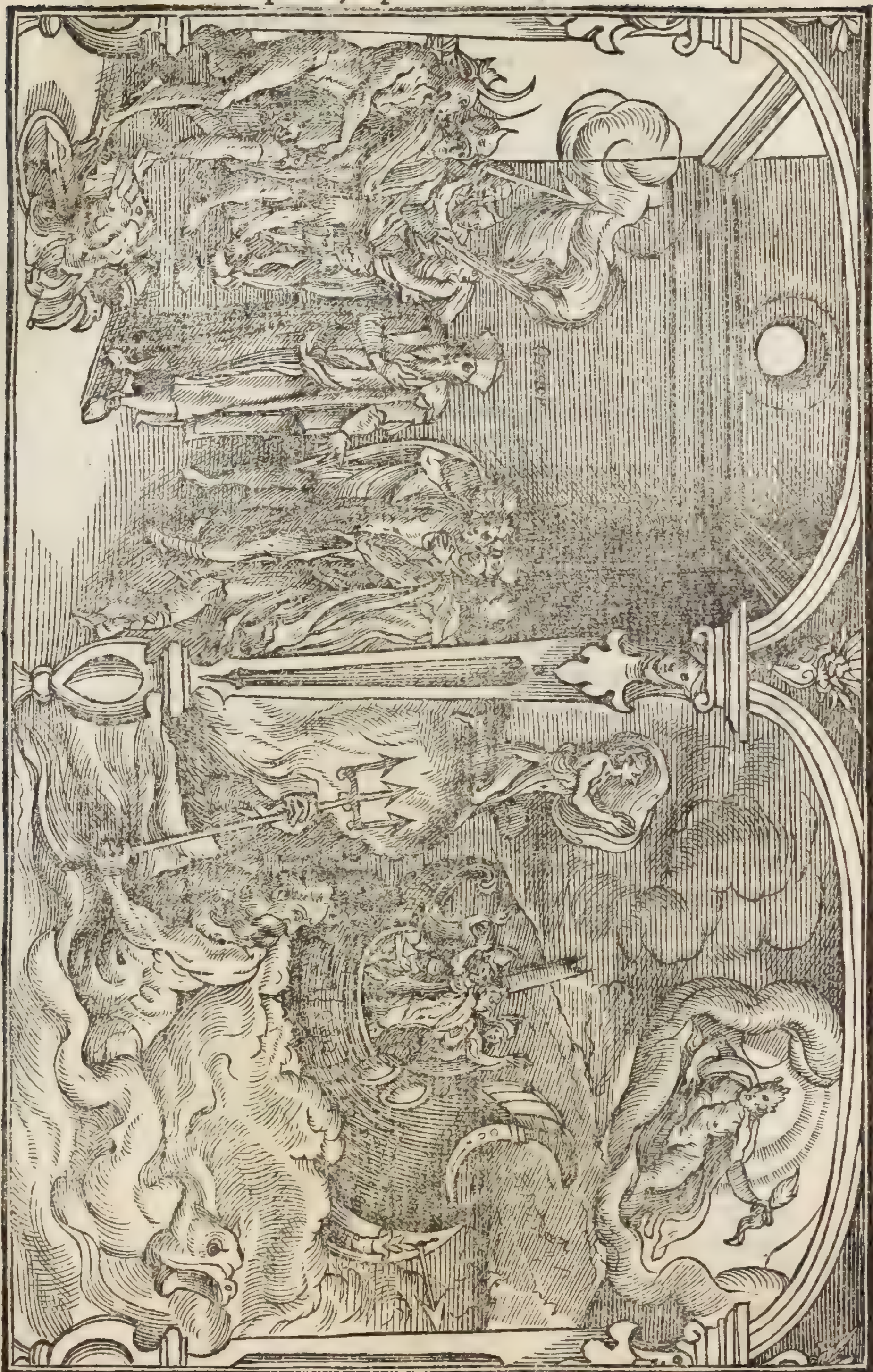
Tminlijck Accoort dat ons bracht wt weene/
Tminlijck Accoort dat ons maect van Sonden reene/
Tminlijck Accoort van Maria tmaegdelijck Saet
Tminlijck Accoort Christus den vasten Steene/
Tminlijck Accoort tsmenschen Troost alleene
Tminlijck Accoort alder Enghelen staet
Tminlijck Accoort der Apostelen delicaet/
Ontfanct toch minlijck.
Tminlijck Accoort vanden Euangelischen raet/
Weest wel bekinlijck.
Tminlijck Accoort der kercken onuerwinlijck/
Tminlijck Accoort der Broeders deuchdelijck/
Tminlijck Accoort Themelsch en Zeraphinlijck/
Presenteert v Maria Cransken vreuchdelijck.

Siet hier Tmarien Cransken ghevlochten ient
Met Lelikens/en Violetten excellent:
Tleliken bediet Marien suyuerhede
Tvioletteken maect ons lieflijck bekent.
Haer ootmoedicheyt/den Heere obedient
In een ghevlochten/beteeckent Peys en Vrede/
Eendrachticheyt der Broeders/versaemt mede
Inder Liefden bant:
Ghelijck ghesint/ stantvastich na deuchden sede
Als een Herte playsant.
Houwende Minlijck Accoort met verstant/
Met aller eeren/eerlijck verheuen/
Als Broeders blakende inder minnen brant:
Wel hen allen die eendrachtich leuen.

PRINCE.

Princelijcke Rhetorizienen goet/
Dopperste Minlijck Accoort/vol vreuchden soet
Wenschen wy v/als Broeders loyale/
Daermen wt Jonsten versaemt/ met deuchden vroet/
Bereet ghemaect door Christus heylich Bloet
Voor die hier ionstich versamen altemale/
En Minlijck scheyden met vreden principale.
Edel Violieren/
Die Vrede soecken int generale/
Merct ons bestieren:
Tminlijck Accoort doet ons om vreuchts vercieren/
Conste ghebruycken naer Rhetorices pleghen:
Ontfanct ons Deuijse ionstich int hantieren/
Wt Bruessele/in Liefden tuwaerts gheneghen.

Tpoë-

Dese Latijnsche veerskens waren in twee deelen gheschreuen ende stonden deen aen deen, dander aen dander sijde des Punts.

Interea magno misceri murmure pontum
Emissamq; hiemem sensit Neptunus, & imis
Stagna refusa vadis, grauiter commotus, & alto
Prospiciens, summa placidum caput extulit vnda.
Disiectam Æneæ toto videt æquore classem
Sed dicto citius tumida æquora placat
Collectasq; fugat nubes, solemq; reducit.

Ac veluti magno in populo cum sæpe coorta est
Seditio, sæuitq; animis ignobile vulgus
Iamq; faces, & saxa volant, furor arma ministrat,
Cum pietate grauem, ac meritis, si fortè virum quem
Conspexêre, silent, arrectisq; auribus astant,
Ille regit dictis animos, & pectora mulcet,
Sic cunctus pelagi cecidit fragor.

Tpunt.

NA dyen de groote stadt van Troyen
Was tonder ghebrocht/ghetast vol doyen/
Sijder grousamer macht der Griecken crachtich/
En dat de borgheren moesten verschooyen/
Verlatende haer plaetse/vol schats/vol prooyen/
Loopende tsamen met drucke clachtich/
In deucht ter noot (soo sijs waren machtich)
Volchden sy hen hooft niet om verienten/
Sy raschten hen tschepe/tsamen eendrachtich/
Met ontploken seylen/en quamen onsachtich
In dmiddel der zee/in schrickelijcke tormenten/
Meer doot dan anders/maer dopperste regenten/
Hebbense daer af/ seer haest ontvlochten/
Als God mede werct/swichten de ghedrochten.

Dit Poëtelijck punt/der zee vol baren/
Beteeckenet trasende werregaren
Der quader ghemeynten/roerich int wesen/
En Eneas/saechtmoedich en veruaren/
Deuchdelijck leytsman der Troyaenscher scharen/
Beteeckent der steden hoofden ghepresen/
De welcke dicwils (om druck ghenesen)

Van

Van dwanckelbaer volck versoeckelt seere/
(Sonder acht heurder deucht) sijn tonder gheresen/
Verstooten/ verworpen/maer weder na desen
Voorts ghecomen tot seer grooter eere/
Nimmermeer verlaten van Godt den heere/
Hoe seere/de twistighe daer sijn teghen
Wel hem die sijn tot vrede bedeghen.

En al ist dat na der Poëten ontbinden
Der Goden behulp is licht om vinden/
En Eneas een hooft vol alder ghenaeyen/
Licht om ghelijcken bijden wijsen ghefinden/
(Die tfureur des volcx met woorden can inden)
Soo ist niet alleen der Poëten craeyen/
Maer men cant oock soo metter waerheyt ghestaeyen/
Valerius/Cicero/ en ander thooghen
Hoe dat(doen twolck in rasende daeyen/
Teghen de Roomers op stonden/quaet om paeyen)
Sy stildent met woorden/en deden booghen/
Den grammen moet sincken/en vrede dooghen/
Dus segghen wy/dat meest in alle staten/
Dwel spreken/ donpaeyde tot vrede can saten.

Edel Violierkens der Rhetorijcke
Gest sprekende meester/sonder ghelijcke/
Is Mercurius thooft der schoonster tale/
Die de Poëten vroet in t publijcke
Segghen te wetene de beste practijcke
Om de gramme Goden int generale/
Metten mensch (verworpen in grooter quale)
Tot vrede te voedene ghelijck de vroede/
Sulcx heeft Vergilius door goeden verhale
Sijn comparatie ghemaect teenemale/
Van eenen man van eeren/en cloecken moede/
Die donpaeyde ghemeynte fliste int goede
Wy beuelen v de ghaue swoorts/hier mede/
De wijsen die raden altijt tot vrede.

Perso-

Personagien.

Den aert, *met een Ypsilon in sijn hant, ende sijn aenschijn ende cleeders half vvit ende half svvert.*

De mensche.

Slincx, *met een gulden aenschijn, eñ een croone op haer hooft.*

Rechts, *in gulden cleederen, met eenen lauvver crans op haer hooft.*

Redene, *met eenen toom oft breydel inde hant met tvvee ionghers neuen hem, te vveten,* Experiencie *ende* Vsancie, *met een luyte inde hant.*

Orboor, *een triumphelijcke vrouvve met haer tvvee dochteren* Glorie *ende* Fame.

Deerste Prologhe.

Deeuwighe wijsheyt des Heeren onghespaert
Die den gheest der consten elcken verclaert
Wil toch onbeswaert//altijt defenderen
Het Coninclijck bloet van Spaengien vermaert
Hertoghe van Brabant/den edelen aert
Die des lants weluaert//laet domineren
Dies de ghenuechte mach prosppereren
Onderdaen den hoofde daer eere aen cleeft
Wel den lande dwelck eenen goeden heere heeft.

De tweede Prologhe.

De constenaer alder dinghen triumphant
Wil oock beschermen Antwerpia playsant
En aen elcken cant// dedel Violieren
Met alle Rhetorijckenen elegant
Die ons vraghende sijn met scherp verstant
Dwelck den mensch ignorant//slecht van manieren
Aldermeest verweet tot constich bestieren
Dwelck wy (hopick) hier sullen solueren
Wil ons Godt met sijn gracie assisteren

Deerste.

Daeromme bemerct den menschelijcken staet
Dien wy vertoonen byder natueren graet
Welcken elckerlijck gaet//vander gheboorten voort
Sinborst/den aert (daermen Indoles by verstaet)

Js elcken ghegheuen bijden hemelschen raet

De tweeste.

Tot goet/tot quaet/onghebonden onghecoert/
Om welcken te beleydene/mach elck confoert
Soecken/soo hy wilt na sijn ghenoeghen
Wel den sulcken die hen na dbeste voeghen/

Deerste.

De mensch moet slincx(dats dondeucht) afgaen/
Altijt volghen/het deuchd elijck graen
En doen na twermaen//van Redene vroet
Gelouende hem dat hy sal Orbore ontfaen
Dwelck hem alderme est doet minlijck bestaen
De schoon Consten saen//met neerstigher spoet
Ons neder ghesonden van dopperste goet
Daermen aldermeest de ledicheyt om derft
Wy hem tot deuchden gheest meest consten verwerft

De tweeste.

Alle die tregement hebben hier binnen
Schoede de Heere der Seraphinnen
Om deuchs ghewinnen//voor elcken ghemeene

Deerste.

Alle goey Cooplieden die Orbore beminnen
Wil Godt becrachtighen/int beghinnen
Constighe sinnen//in Consten reene

De tweeste.

Godt wil v alle beschermen van weene
Neemt ons werck cleene//in dancke/en voort
Gheeft audientie Dminnelijck accoort.

Tspel van Sinne.

Den Aert.

TE rechte heb ick desen dienst misprefen
En mijn conditie ghehaet altijt/
Och het can voorwaer qualijck ghewesen
Twee machtighe heeren van tweederley abijt
Tsamen te dienene verre en wijt
Die nimmermeer eenicheyt en ghehinghen/
Als dese/die my(sonder eenich respijt)
Gelasten te doene/verscheyden dinghen
Dwelck waerlicx seer quaet is om volbringhen/

Tghene dat my deene beueelt te doene
Dat wil my dander te latene dwinghen/
Beghin ick my meer totten eenen te spoene
Dan totten anderen/soo sal my deen coene
Wtsluyten/dus moet ick groote sorghe draghen
Dat ick des eens ghebot auont en noene
Soo volbringhe/dat ick dander mach behaghen
En niet en misdoe/dats een rustich ghewaghen/
Nu hebbense my beyde last ghegheuen
Dat ick my pijne sonder vertraghen
Desen nieuwen mensch te doene aencleuen
Des eens/oft danders sijde/maer int beseuen
En can ick voor elcken niet ghespreken/
Wat wil ick doen? Jck diene elckens leuen
Wel aen/ick sal mijn bloot beuel besteken
En tselue verclaren met simpelen treken
Hy mach aenveerden/dat hem dunct het beste/
Jck sie hem iust hier comen ghestreken
Jck wilt hem nu segghen soo wel als int leste
Wel mensch hoe stady dus?

De mensch.

Wat is de queste
Wat wildy? wy sijdy? die my coemt stooren
Willet my bedieden/

Den Aert.

Wa verstaet de reste
Jck ben den Aert/dus ontsluyt v ooren
Jck dien twee meesters van twee devooren
Rechts en Slinx/en elck begheert besondere
Dat ghyse volcht/

De mensch.

Dats ymmers wat vreemts om hooren
Rechts segdy en Slincx/dit is groot wondere
Wat volck is datte/goeden oorcondere
Jck en kense niet/oppenbaret my schier/

Den Aert.

Het sijn de ghene die bouen en ondere
Sijn dominerende/en want ghy hier
Ghecomen sijt in dees contreye fier
Soo ist van noode/dat ghy sijt onder dbeuel
Van deen van desen naer hen bestier.

Hierom

Hieromme tert aene/ en valt niet rebel

De mensch.

Wat segdy? moetet/dan sijn na hen opstel/
Waer deure coemt toch dese nootsake vrgent?

Den Aert.

Daer en is gheen plaetse om weder segghen/wel
Ghemerct dat dees gheheele landouwe bekent
Leyt onder des eens/oft anders regement

De mensch.

Moet soo sijn/in Gods name moet ghebeuren
Want tis sotheyt yet te wederstane blent/
Daer moeten in begrepen is wel ter keuren
Dus en is niet beters(wat wil ick leuren)
Dan dat de nootsakelijcheyt eyscht voorwaer/
Ghewillich te bestane sonder treuren/
Maer want ick ben een wtlander openbaer
Niet wetende de maniere eenpaer
Ghy sult my groote vrientschap bewijsen
Wildy my openen en thoonen/naer
Wiens dienste/ick alderbest mach bijsen

Den Aert.

Ick en rade niet/

De mensch.

Laet sulck woort rijsen
Ick bidts v toch helpt my nv op ghenade/

Den Aert.

Het is al om niet

De mensch.

Gy goeden auijsen
Helpt my toch ten minsten met goeden rade/
Want ghy meughet wel doen sonder v schade/

Den Aert.

Ghy preect te vergheefs ick en machs niet bestaen
Soudick deen meer toegheuen met onstade
Ick soude my in mijnen dienst ontgaen
Hoortse beyde spreken/wat sy in heur vermaen
Sullen begheeren van v/en dan meuchdy ghy/
Doen dat v goet dunct/

De mensch.

Ick mach v volghen aen/
Twijfelende wat ick doen sal in dit gherry/

Het is ooch voorwaer een arm dinck voor my
In dese twijfelachtighe sake groot/
Gheenen goeden raedtsman te hebbene bzy/
Niet eer en ismen bekennende bloot
Wat eenen goeden raet is/men en heeften noot/
Hola/ ick siese/hier ist te doene

Den Aert.

Ick hebbe voldaen(my vrouwe)mijn exploot
V hooghe beuel/dus bring ick coene
Den mensch noch inder natueren groene

Slinx.

Sijdy daer? och wellecome moetty wesen
Mijn hertelijck lief/ontfanct den soene
Smaect mijn soeticheyt reyn wtghelesen
Wilt toch volghen mijn affectie in desen
Om(saechte/en weldich/vol alder ghenuechten)
V leuen te volbringhene/hooch gheprezen/
Men hoort hier niet dan soete gheruechten
Ghedachtenisse van sorghen moet hier vluechten
Al wat v herte begheert/ghy hier doen meucht/

De mei sch.

Wadou/wats ditte? wil ick voorder duechten
Aenhoorende de soeticheyt van deser ieucht

Slincr.

Daer v toe stiert de wellustighe vreucht/
Wilt v daer toe toch vrijlijck begheuen
In desen sinlijcken lust gheheel verheucht/
Dander is al droom der Philosophen leuen
Ghemerct dat sy wt onnatuerlijck aencleuen
Benijdt hebben der anderen menschen wellust
Laet die varen blijft by my verheuen
Soo sal v dleuen/saecht duncken en gherust/
Coemt ghebruyckt de goeden/uwen commer blust
Besicht de creatuere inden ionghen tijdt
Alle fantasije laet sijn ghesust/
Aenveerdt alle vrolijcheyt en iolijt/
Van swaerheden spijt//v lichaem beurijt/
Want (naer mijn beduncken)is hy onvroet
Die verlaet het ghemackelijck leuen wijt
En is aenueerdende een hert leuen ontsoet/

De mensch.

Inder

Inder waerheyt/dit beruert mijnen moet
Wie souder eenichsins willen vallen teghen

Slincx.

Ghebruyct nv dat ghy voor de hant vint goet
Het toecomende/is onseker gheleghen/
Het eynde bedriecht dicwils(in alle weghen)
Den grooten arbeyt/weest dan niet dralende/
Aenveerdet gheluck by nae van v vercreghen
Want by Rechts/sal v alle vruecht sijn falende/
Sware lasten isinen daer verhalende
Droeue ghesichten suldy daer vinden
Die v corage gheheel sijn smalende
D uysent arbeyden hen daer ontbinden
Droefheyt/sorghe/waken/is daer donderwinden
Nimmermeer ruste als Sesyphons steen/
Ghy soudt v natuere/daer gheheel schinden

De mensch.

Voorwaer her Aert het behaecht mijn herte alleen
Ick en weet niet(Seghick voor v ghemeen)
Hoe dat ick te huerwaerts ben gheinclineert/
Och hoe schoon is sy/hoe so et/en hoe reen/
Hoe lieflijck dat sy alle dinck narreert/
Wat een ghenuechelijckheyt sy my presenteert/
Waert quaet dat ick ghewor d en waer heur knecht

Den Aert.

Ey hoort dander partije/eer ghy iudiceert
Doet elcken doore open /want tis onrecht
Recht te doene eer de sake(al waerse slecht)
Te vollen bedingt is in wederzijden/
Dese twee hebben altijt een gheuecht/
Hoort Rechts oock spreken wilt v niet vermijden

S lincx.

Siet/dat ghy v niet/en worpt in eenich lijden
Water en vier dat wort v vo or ghesedt

De mensch.

Adieu/wy gaen/willes niet benijden
Wetes my gheenen ondanck dat ick my bet
Wat gae beraden/

Slincx.

Ick sie wel wat v let
Ghy en hebt noch gheenen crůch gheploghen

Dus wacht dat v dbeghinsel niet en plet
Want veel ghelooven heeft menich bedroghen

Den Aert.

Siet hier is Rechts/aenhoort heur vermoghen
Tert vry aene/en wilt v niet scromen
Sy aenhoort elcken die na heur coemt ghetoghen

Rechts.

Jck en hebbe voor my niet ghenomen
Dat ick met schoon samblant v aen sou comen
En my verthoonen magnificentelijck
Als ick wel weet dat tot mijnder onvromen
Mijn partije ghedaen heeft diligentelijck/
Het afdraghende werck impotentelijck
Heeft veel prijsens van doene/dat is claer
Maer het prijselijck werck excellentelijck
Dat bringt sijnen prijs mede openbaer
Niettemin op dat ghy weten muecht voorwaer
Wie dat ick ben(v informerende)
Soo weet(en volghet doch vastelijck naer)
Dat ick ben wten hemel descenderende

De mensch.

Mijn herte is inwendich glorierende/
Dese redenen mijn sinnen deurraeyen

Rechts.

Jck ben alle menschen assisterende
Ghesonden om datse door mijn verfraeyen
Den wech souden hebben met goeder staeyen
Ter eewicheyt/gheduerich in rechter trouwen
En om dat sy van vrou Slincx ontlaeyen
Mijn eenighe dochtere vercrijghen souwen
Swelck is de schoonste van all e schoone vrouwen

De Mensch.

Wie is die(o Rechts)daer ghy my af ghewaecht

Rechts.

Sy heet Orbore lustich int aenschouwen
Die niet alleen/verganckelijck gheluck toe draecht
Maer oock dat eewighe/(cierlijck bedaecht)
Mijnen navolghers aen is bringhende
Dus volcht my neerstelijck alleer ghijt beclaecht/
Oft anders wort v de quale omringhende
Want den loon die hem met Slincx is minghende

Vergaet

Vergaet metter daet/ der wellustichede
En verdwijnt als sneeu/ therte bedwinghende
Maer den loon der duecht is blijschap en vrede
En vander onduecht/ droefheyt en onlede/
Daerom die hen hebben beraeyen wel
En gheuolcht mijn suyuer voetstappen en sede
Die sijn seer hooghelijck verheuen snel
Met Glorie met fame/ door mijn bestel
Seer loflijck inder eewicheyt blinckende
Daer sy anders waren ghedoluen fel
In duysternissen onder deerde stinckende
Nv ismen heurder weerdicheyt ghedinckende/
Dus dan op dat v Slincx niet en sy crinckende
En door haer soete vleyinghe onbekent
V niet en verleye/ en v sy minckende
Wilt volghen mijn ghemaniert regement
Sy heeft een schijnende schoonheyt int hooft gheprent
Maer een dootelijck fenijn voert sy inden steert
Siet toe dat v de Syrenen siende blent
Met haer soeticheyt/ schijnende seer expeert
Niet en verleyen/ dats de maniere onweert
Vander wellust datse haer volghers groot
Met smeeckende lippen verleyt soo sijt begheert
En vallen als den voghel inden strick ter doot.

De mensch.

Och dat waer eenen allendighen noot
Sulcx schijnt schoon voor thoot// en tis achter quaet/

Rechts.

Voorwaer hy is gheheel van verstande bloot
Die alleenlijck wilt nemen sijnen raet
Wt het ghene dat voor de handen staet
En het toecomende niet en wilt bemercken
Het is wel waer/ dat dbeghinsel en deerste daet
By my seer herdt sijn/ maer int aenherken
Ben ick ghewoone/ en sal mijn volghers stercken
Met een hemelsche vruecht/ weerdich om vertellen
Schuylende onder der duechden vlercken
Alle mensch moet tgheluck in deynde stellen

De mensch.

Och veel beroeringhen my inwendich quellen
Dinckende om Slincx en om v dochter duechdelijck

Rechts.

Rechts.

Bereydt v tot goet wilt v met duecht verfellen
Ghy sult my vinden/leuende heughelijck

De mensch.

Wil ick my dan daer toe spoeyen vruechdelijck?
Nv ick ghehoort hebbe haer beyder manieren/
My behaecht de duecht wel/seer iuechdelijck/
En terstont behaecht my dwellustich hantieren/
Rechts staet my beter aen dan Slincx vercieren
Maer ick beureese des beghinsels beuanck
Slincx staet my beter ane dan Rechts cryieren
Maer my grouwelt voor het eynde seer stranck
Dus O Aert wilt my toch wijsen vry en vranck/
(V beuel is wte) dat my staet te doene

Den Aert.

Compassie vuert my tuwaerts met bedwanck
Dus sallick v leyden tot desen Saysoene
By mijnen broeder/die v auont en noene
Wt dit sorghen sal stellen met goeder maten/
Hy is een wijs gheleert man in duechden coene
Laet ons terstont by hem gaen tuwer baten

Den mensch.

Jck bids v goeden Aert/en willet niet laten
Ghy sult groote onruste van my vueren
En my ontlasten

Den Aert.

Druck blijft verwaten/
Siet hy coemt ons teghen ter goeder vren

De mensch.

Wat volck is datte van goeder statueren
Die ontrent hem sijn? Want ict toch weten moet
Willet my verclaren

Den Aert.

Jck salt v rueren
Tsijn sijn ghesellen in wetentheyt vroet
Experientie en Vsantie goet

De mensch.

Jck come aen v seer wijse ghepresen
Begheerende raet en assistentie soet/
Slincx en Rechts beyde seer schoone int wesen
Willen elck my trecken tot heurder pesen

Dus

Dus en weet ick niet wat ick aenveerden sal

Redene.

Ghy doet seer wel dat ghy tot my coemt te desen
Raet vraghen/(wee my/o blinde herten al
Flau int verstant/slecht/simpele/bot en mal)
Wel hem die altijt goeden raet beuraecht

De mensch.

Slincx dunct my hebben soo goeden beual
Dat sy my soo wel/ ia meer/dan Rechts behaecht
En dan dat sy van Orbore haer dochter waecht

Redene.

Jck en verwonder my des niet/want ghy bemint
Aldermeest dat v lichaem ghemack toedraecht
En wellust aen iaecht/gheenssins ghesint
Tot tghene dat den Gheest duechdelijck beghint
Waerdy niet vol duysternissen onclaer
En dat v verstant niet en waer verblint
Ghy soudt Rechts aenhanghen eenpaer
Want sy is soo schoone/duechdelijck/en eerbaer
Dat wonder is dat v Tvleesch dus daer af treect

De mensch.

Jck cant noch seer qualijck begrijpen voorwaer

Redene.

Het wort v noch naerdere van my ontdect
Ghy sijt van vleesche en Gheeste/tsamen gherect/
Het vleesch hebdy metten dieren ghemeene
Maer den Gheest hebdy ghemingt met God perfect
De wellust neemt haer plaetse int vleesch alleene
Het verstant daelt inden Gheeste reene/
En want nv wellust heeft meest in v vercreghen
Tregiment die tverstant verdruct met weene
Soo treect v wellust van cleynder seghen
Tot Slincx/daer onder sy is gheleghen/
Maer waert dat tverstant in v hadde dbeuel
Soo soudy Rechts aenhanghen in alle weghen
Dus tghene dat door Tvleesch/is verarghert fel
Dat moetmen met goeden Raet verbeteren snel
Ende altijt aensien dalder uterste inde
Gheheel in Orbore gheleghen/want hoe wel
Jck eenighe vinde//die door Allinde
Hen vueghen ter duecht met goeden bewinde/

En ander wt Gods inspiratie blaken
Consten aengrijpende als wel ghefinde
Nochtans moeten sy Tslot van heurder saken
Meest op Rechts dochter den Orbore maken/
Dits tuyste verstant van mijnder themen
Datmen moet den lesten waeromme raken/
Alle wijse Stoyke en Achademen
Eensamelijck sulcx hen finitie nemen
Volcht dit dan naer sijt cloeck int aenveerden

De mensch.

Jck hoore wondere

Redene.

En schout de lemen
Van Slincx/wilt met Rechts naer Orbore volheerden
Voor v en andere/sy sal ter eerden
En inden hemel om v sijn dinckende
Tis een peerle van onsprekelijcker weerden

De mensch.

Jck salt soo beschicken

Redene.

Sy wort v Schinckende
Goeden naem en faem en glorie blinckende
Die altijt van heur sullen vloeyen en leken

De mensch.

Jck hebt verstant

Redene.

(Vliet Slincx volghers stinckende)
Heur duechden ouervloeyen als fonteynbeken
Die haer aenschout/aenschout een eenighe vruecht
Een Jnghels ghesichte heeft sy onbesweken
Die heur vercrijcht/vercrijcht eere en duecht

De mensch.

Och leydt my toch by heur op dat ghy muecht/
Waer naer beyden wy/laetse my aenschouwen

Redene.

Niemant en heeft toeganck tot dese soete iuecht
Ten sy dat hy heeft in goeder trouwen
Goey consten begrepen en wel onthouwen

De mensch.

Jck verstaet wel Redene vol secreten
Latet ons proeuen/heur constich bedouwen

Sal

Sal(hopick)mijn vierighe liefde weten
En my niet verworpen

Redene

Tes toch tijt versleten
Ick weet wel dat ghy niet en sult winnen
Sy is v te verre en hooghe ghesseten
Siedy gheen roete? Soo moechdy bekinnen
Dat die niet gangbaer en is int beghinnen
Daer sitse de schoone princelijcke maecht

De mensch.

Ick sie den persoon wel die ick moet beminnen
Maer ick en sie heur aensicht niet dwelck my mishaecht

Hier toontmen Orbore sittende op eenen berch met dat aenschijn bedect neuen haer staende glorie ende fame.

Redene.

Dat wist ick seer wel

De mensch.

Nochtans onuersaecht
Sal ick haer gaen bidden/dat sy my mensche cleyn
Toch wil aensien/dat wort van my ghewaecht

Redene.

Ghy doet al verloren moeyte certeyn
V seluen quellende/

De mensch.

O maechdelijck greyn
Wilt my toch eens aenschouwen bloeme verheuen/
Is in v eenighe bermherticheyt reyn
Maect dat ick van v niet en worde verdreuen

Orbore

Wy sydy/die my soo slecht wilt aencleuen
Gheheel ongeschict/bloot en ongemaniert
Syde ghijt Mensch onconstich int leuen
Voorwaer ghy moestet al anders zijn verciert/
Niemant en mach my hebben dan die hantiert
Goede loslijcke Consten by hem vercreghen/
Met ontsprekelijcken arbeyt voort ghestiert
Nacht ende dach met verstandich pleghen

De mensch.

Met sin en moet ben ick daer toe gheneghen
Ēn met goede Consten sal ick my minghen

Orbore.

Alle onachtsame herten val ick teghen
Die door traecheyt versuenen goede dingen

Men

Men mach sijn leuen niet ledich doorbringhen
Noch staen op Aert/ Gheest oft inborst alleene
Maer met Redene tot Consten dwinghen/
Want hadde dopperste Schepper int ghemeene
Sonder daet/neerste/arbeyt/ oft weene
Den Mensche de Consten willen becorten
Elck wistse al/en de Consten waren gheene/
Maer want God wilt elcx slauen en borten
Soo heeft hy door my den loon doen storten
Wt sijnen lustighen hemelschen rijcke/
Om dat elck op der Redenen sporten
(Mijn moeder volghende)Consten autentijcke
Soude leeren by netter practijcke
Slechts om my en tot gheenen anderen fijne
Want wie sou arbeyden tot beswijcke
Als hy arbeydende voor sijne pijne
Noch nv/noch naemaels/voor Ander oft sijne
Voordeel/Profijt oft my en soude crijghen

Redene.

Tis seker soo/den loon is medecijne
Voor alle arbeyders(hoe datse ghijghen
Dus en moetty Orbore niet vertijghen
Maer haer toenijghen//en neerstich bespeuren
Om haer alleene

Orbore.

Jck en wil v niet swijghen
Dat(oft v Glorie en lof wou bekeuren
Op hope dat sy v mochten ghebeuren
Ghelijck meer anderen van grooter fame)
Nochtans in dien mijn moeder te veuren
En ick niet na en volghe/(in duecht loffame)
Soo ist al ydelheyt seer onbequame
Midts welcken volcht Redene bidt God den Heere
Dat hy v verlichte door sijnen Name
Soo suldy my vercrijghen/met Prijs en Eere/

De mensch.

Daer toe begheef ick my met snellen keere/
Adieu(tot weersiens)schoon bloeme bouen maten
Ghy verweckt my alleene tot Consten seere
Ken sals my gheenen arbeyt verdrieten laten
Dus Redene en Aert coemt my te baten

Wijst

Wijst my dmiddel hoe ick best sal moghen bestaen

Redene.

Wy sullent doen/wilt goeden moet vaten
Gawy daer de Consten hen plaetse beslaen

De mensch.

Ick begheert seer wel laet ons derwaerts gaen/
Maer wat Consten sal ick alderbest aenueerden

Redene.

Mijn broedere/die v hier brochte saen
En ick sullent v hulpen volheerden
Daer zijn veel Consten van grooter weerden
Meestendeel ghedeylt in dry formeelen
Daer af deerste trecken na dinghen der herden
De tweede zijn al gheestelijcke iuweelen
En de derde gheheel van beyden deelen

De mensch.

O redene wilt my dit claerder segghen
Dat ict versta by distincte porceelen

Redene.

Ick salse int corte ouerregghen
Oft v die ymmers soo na wtlegghen
Dat ghy lichtelijck sult moghen kiesen
En weten van elcker soorten de egghen
Daer v den Aert toe sal willen doen viesen

De mensch.

Och dat sou my gheheel doen ontvriesen
Mocht ick dat hooren rechtevoort

Den Aert.

O redene en laet gheenen tijt verliesen
Wilt hem toch doen dalder cortste rappoort
Van des hem tsijnder intentie spoort

Redene.

Or tsa/ick salt v by ordine mellen
Beghinnende(na mijn eerste woort)
Van deertsche en slechste/weert om vertellen
Meest gheuonden om tlichaems bestellen
Wt Armoeden en allenden onsachtich/
Deerste gheborene lieten hem quellen
By infractie tsghebots/Gods almachtich/
Soo dat by wrake sijn thorens crachtich
Hen den besuerden cost worde benomen

Midts welcken sy worden ten lesten indachtich
Dat sy tseghen hongher en dorst soude comen
En den Ackerbou/souden theurder vromen
Om Orboors wille leeren in goeder trouwen
Dits deerste Conste teghen snoots verscromen
Naden welcken meer andere mans en vrouwen
Hebben(bouen heurder ouder onthouwen
Alle schoon Consten om Orbooze gheuonden
Soo teghen twerhitten als teghen twercouwen
Van wollen/van lijnen/van sijde ghewonden/
En om den Orbooze heurder ghesonden
Ghebruyct de stoffe der vier Elementen
Ten waer niet moghelijck om vermonden
Men vintse oock ghenoech beschreuen in prenten/
Maer tweeste deel der Consten tsgheests regenten
Sijn soo veel meer dan dander ghepresen
Als den Gheest het plomp lichaem can verienten
Heuren lof en prijs is int hoochste ghereesen

De mensch.

O Redene ghy sout mijnen druck ghenesen
Woudy my daer af en wat meer verclaren

Redene.

Twaer moeyte verlozen/ghy sult wel lesen
Al tghene dwelck de wijse daer af ghewaren
Sy sijn ghesorteert in dry en in een half paren
Men moetse al metten Gheest begrijpen
Meest door letteren/instrumenten en snaren
Gaet daer binnen wilt v verstant slijpen

De mensch.

Wa Redene en wilt tpropoost niet vernijpen
Laet my de derde soorte oock versoecken

Redene.

De derde moeten vanden voorgaende sijpen
En comen soo wel door tslichaems vercloecken
(Maer oorconden van verscheyden boecken)
Als door des sins en sgheests besueren
Ghelijckmen sien mach in allen hoecken
Byder Schilderijen en Architecturen
Statuarien/Tapijten en Borduercn
Soo v mijn ghesellen wel sullen leeren
Dus en wil ick v daer af nv niet meer rueren

De

De mensch.
In Gods name dan/ wil icker my toe keeren
Maer blijft alle by my den heere ter eeren.
Pausa.
De mensch.
Ten berout my niet/noch my en is niet leet
Den tijt voorleden hier by my ghepasseert
Noch den arbeyt die ick ghedaen heb(God weet)
En dunct my niet/hy verwint die perseureert
Mijnen Gheest hem inwendich veriubileert
En de ghedenkenisse is my seer soet
Dat ick mijn leuen wel gheinstrueert
In gheen traecheyt/in gheen wellusticheyt ontwroet
En heb ouerbrocht als menich man doet
Ick heb den Gheest naer dbeste ghetoghen
(Met alle mijn poghen//met sin en moet)
Na die schoon Rhetorijcke/hoochste gheuloghen
Die alleen meer mach danse alle vermoghen
Midts der grooter cracht van eloquentie
Sy is bijden meesten der werelt gheploghen/
Soo ghy Redene my hier binnen mentie
Hebt ghemaect van heurder excellentie
En beloeft dat my Orboore gheworden sal
En veriolijsen met heurder presentie
My volghende sekerlijck sonder gheschal/
Orboore.
O wellecoem lief/aenueerdt my breet en smal
Wat v Redene mijn vrient verheuen
Heeft gheloeft en is gheen ijdel ghecal
Coemt laet ons tsamen gaen sonder sneuen
Op dat ghy mijn gheselschap constich van leuen
Meucht ghebruycken die om mijnen wille ient
Hen tot goede Consten hebben beghenen
Siet hier sidt Plato in Consten excellent
Dalder wijste Philosooph ter werelt bekent
Hem en heeft niet verdroten seuen iaren lanck
Te dienene als een slaue obedient
In Egipten/om(ten eynde)vry en vranck
Tsoet profijt der Philosophien beuanck
Te ghenietene/het welck hy oock voorwaer
Heeft vercreghen/ick hebbe hem voor sijnen danck

Hier coemt den mensche wt met die seuen liberale consten ghe schreuen in tafelkens en omme cleet daer met.

Hier tooch demen Plato sittende met eenen boeck inde hant daer in stont ghescreuẽ Plus olei quaem vini en noch twee Philosophen neuẽ hẽ/als Aristoteles/&c.

In thoochste mijns rijcx ghestelt in oppenbaer

De mensch.

Och alderliefste Orboore/ick siet seer claer

Maer wy sijn die twee ander daer ghesêten

Orboore.

Twee rustighe Rhetorizienen eerbaer

De welcke my oock niet en hebben vergheten

Maer om my hen neerstich hebben ghequeten

En tot Consten begheuen dach en nacht

Soo dat deen meer smouts heeft wakende versleten

Dan wijns int drincken/hoe wel hijs in sijn macht

Ghenoech hadde/en den tweesten vreucht verpacht/

Noyt en sliep hy met vreden een ure

Hebbende eenen appel van ijser ghewracht

In sijn handt ouer een eeren becken pure

Om dat hy hem altijt sou houwen in cure

En terstont wacker worden door den val

De mensch.

O edel notable schoone figure

Henweerde streect ouer de weerelt al/

Hoe gheluckich is hy die onder hen ghetal

Mach wesen in dese lustighe stede

Orboore.

Sy hebben veel arbeyts ghehadt in deertsche dal

Maer de recompense van neerstichede

Is seer groot gheweest/voorts vindy daer mede

Ontallijcke ander groote personagien

Die Rechts hebben ghevolcht/in vasten vrede

Redene.

Met seer neerstigher en vierigher coragien

Nacht en dach ghestudeert en voor gagien

V Orboore vercreghen hebben tot payment

De mensch.

O glorieuse/schoon blinckende imagien/

Redene.

Siet hier is Fame v te heurwaerts went

Sy heeftse daer al in heur registre gheprent

Sy salder v noch veel meer claer doen bekinnen

Daer suldy neuen staen

Orboore.

Nv weest content

Ver-

Vermaect uwen Gheest wilt vreucht beghinnen
Arbeydt is loons weert/ghy moetten ghewinnen/
Alle vrolijcheyt sal v hier ontmoeten/
Glorie en Fame vermaken v sinnen/
Want den loon die can den arbeyt versoeten

De mensch.

Dees heerlijcke mannen my minlijck groeten
Ick bedanckse seer met reuerentie/
Voorts sal ick den cleynen heuren druck gaen boeten
En niet laten leegh sijn dese scientie/
Maer doende yeghelijcken assistentie
Te wercke stellen alle goede gauen saen
Wee hen allen die hen pondt grauen gaen.

Pausa.

Deerste conclusie.

Naer dese Pause quamen twee auteurs wt.

Help wat blijschap sietmen daer binnen bedrijuen
Men soude de heleft niet connen ontbinden
Orboors Camerieren/ die schoone wijuen
Glorie en Fame door rechts onderwinden
Hem cussende en helsen/en helpen hem schinden
Tlinex gheselschap vol alder onseghen
Sy blijuen hem by als onscheybaer vrinden
En Croonen hem cierlijck/naer Orboors pleghen
Deucht is altijt tot loon lof en prijs bedeghen

De tweeste.

Den Orboore diemen vtile wel mach heeten
Die wordt daer binnen met soetheyt gheminghelt
Dwelck alle man doet/die door sijn sweeten/
Met Rechts en Redene den Aert omringhelt/
Hy wordt van loflijcker Glorien omcinghelt
En in der Famen Registers ghedraghen
Opghescreuen/gheuestich/en ghepinghelt
Midts welcken wy segghen tallen daghen
Dat den Orboore meest doet na Consten vraghen Solutie.

Deerste.

Cost een yeghelijck ons figuerlijck bediet
Met sinnen begrijpen en volghen perfectelijck
Ons dunct dat hem ter werelt niet
Hinderen en mocht/bloot/noch bedectelijck
Hy en soude de stappen wel subiectelijck
Van desen man volghen/dwelck ick v rade/

Ete Den

Den twijfelijcken Aert bedwinet correctelijck
Lof/Prijs/en vruchten criichdy met stade
Wel hem die tgoet volcht en latet quade.

De tweeste.

De goey Consten bringhen v dat profijt ane
Dat ghy met peys en ruste v lbringt v leuen/
Aenghesien dat de Consten goet ten vermane
Den wille o der tghebot van Redene gheuen/
Soo comet dat inde ghemeynte verheuen
Een groote Ruste en Peys spruyt telcken keere
Als de saken recht/ met redene aencleuen
En elck des anders Profijt/beneerstlicht seere/
Daer Vrede en Peys woont/daer woont de heere.

Deerste.

Redene beueelt den Mensche datmen niemant
Gheen onrecht doen en sal/als dat vrijmoedich
Van elcken ghedaen wordt/daer en coemt in het lant
Gheen dissentie/ oft onvrede bloedich
Maer groote eenicheyt en liefde voorspoedich/
Dus leeft by malcanderen in liefden coene
Laet de liefde onder v sijn ouervloedich
Weest deen danders hulpe auont en noene
Niemant en leeft/hy en heeft yemant te doene.

De tweeste.

Daermen ghelijck ghesint is/daer is certeyn
Een begheerte/om malcanderen altijt
Te hulpene/maer als discoordie onreyn
Tusschen beyden can comen/soo val er strijt
Wt diueersche begheerte/ waer wt dat hem wijt
En diueersche maniere van doene baert/
En dan coemter kijuagie/twist/haet en nijt
Destructie der ghemeynten/druckich beswaert
Waer onurede logeert/daer faelgeert weluaert.

Deerste.

Voor exemple dient ons soo menich rijcke
En twerhael van Esopus fabulen wijs
Van dbondelken ho ts/en derghelijcke/
Daerom want aen Peys en Liefde den prijs
Der weluaert hangt/als aen der deugden rijs
Laet ons die volghen in vaster trouwen
Naer der ouderen sede en goet aduijs

Diemen

Diemen dese feeste eerst sach voort stouwen
En wt Jonsten versaemt/Tminlijck accoort houwen.

De tweede.

Dees feeste en is alleen niet inne gheset
Om douwe vrientschap tonderhouwene/maer
Oock te vermeerderen/om daer door te bet
Te voedene eenen vasten pays voorwaer
Om dwelcke wy oock sijn ghecomen naer
By dedel Violieren wijs int weten/
Neemt danckelijck ons simpel werck eenpaer/
Wy hebben ons naer ons beste ghequeten
Twaer quaet soumen doude vrientschap vergheten.

Deerste.

Elck ghebruycke Liefde/ in sijnder Consten
Wijsselijck bedacht als Broeders tsamen

De tweeste.

Soect ws naesten profijt wt rechter ionsten
Soo ontfangdy den Orbooze tuwer vramen

Deerste.

Op dat ghy hier namaels verrijcht den bequamen
Eeuwighen Orbooze/in sheeren statie

De tweeste.

Dat wil ons God ionnen naer dbetamen

Deerste.

Blijft alle eendrachtich ghy menschen natie
En v beware Gods milde gratie.

Perso nagien.

Liefde des naesten,*een vrouvve.*
Dlants vveluaert,*een man.*
Den ghemeynen man,

Prologhe.

Liefde des naesten.

DE Rechtueerdicheyt Gods/vol iubileringhe
Gherechtich in alle sijn hanteringhe
Des druckx mineringhe

Moet alle herten sijn een succoureringhe
Die de Rechtueerdicheyt altijt beminnen
Met een bequame triumpheringhe
En minlijcke administreringhe
Des vreuchts houeringhe
Geuesticht in des deuchts contempleringhe
Rechtueerdich handelende buyten en binnen
Daermen liefde en eendracht by mach ghewinnen
Stantuastich in liefden/wil elck beraept//torden
Wel den Rechtueerdighen/hy sal versaeyt/worden

Tlants weluaert.

Gherechtich in woorden en wercken//daer
Doet weluaert stercken//claer
Als een leuende fonteyn adre vloeyende
Daer de hertekens en hinden hercken//naer
Niet int aenmercken//swaer
Eenen lustighen dau deertrijck bespoeyende
Daer alle cruydekens door fijn groeyende
De bloemkens bloeyende// vol alder virtuyten
Alsoo is de rechtueerdicheyt goeyende
Alle prouincen/druck affsnoeyende
Boosheyt versoeyende/maer weluaert ontsluyten
Onbedwonghen ruyten//en wijsheyt uyten
Gewaert vanden heere/in liefden blakende
Wel de plaetse daer God ouer is wakende

Den Ghemeynen man.

Inwendich soo is mijn herte hakende
Naer de rechtueerdicheyt/soet om gronden
Salich is den man/boosheyt versakende)
Daer gheen bedroch int herte en wort beuonden
De waerheyt oprecht hoortmen hem vermonden
Sijnen ia/is ia/sijnen neen/neen eendrachtich
Wie metter waerheyt omgaet/croont God almachtich

Liefde des naesten.

O des lants weluaert/tgoede deelachtich
En den Ghemeynen man/deuchdelijck besaemt
Elck is die rechtueerdicheyt (dunct my)indachtich
Door een Minlijck accoort/wt Jonsten versaemt
Laet ons bewijsen treffelijck/want wel betaemt
Hoe oirboirlijck/dat sijn Thantwerpen int stede
De cloecke Cooplieden (verre vernaemt)

Die

Die rechtueerdich handelen/na rechte sede
Sy bringhen int lant alle vrolijckhede
Voor de ghemeynte/en den heelen lande
Vlants weluaert.
Gheluck/voorspoet/weluaren/peys en vrede
Plant de rechtueerdicheyt met verstande
Maer donrechtueerdighe setten te pande
Haer sielen/door ghierighe affectie
Lueghenen bybringhende menigherhande
Houwende valscheyt in haer protectie
Den ghemeynen man.
Donrechtueerdicheyt houdt in haer subiectie
Donnoosel bloet/ghevexeert in desen
Liefde des naesten.
Maer den Coopman van goeder complectie
Rechtueerdich handelende reyn wtghelesen
Wort van yeghelijcken hooghe ghepresen
Hy is den Ambachts man een verblijdinghe groot
Hem doende ghetrouwelijck doen(soot moet wesen)
Naer eysch en reghele/sijn werck minioot
Vlants weluaert.
Soo dat hy sonder bedroch wint sijn broot
En sijn kinderkens opwassen reene
Inder vreesen Gods/aenmerckende bloot
Haers vaders hantwerck/rechtueerdich ghemeene
Soo douders voor doen/doen meest na de cleene
Den ghemeynen man.
Als dus doen wercken/de Cooplieden openbaer
Haer goet dat sy wt vercoopen alleene
En sijn sy alleen niet orboorlijck voorwaer
Tot profijt/oft winninghe des ghelts/maer
Oock tot oorbore der sielen seer salich
Liefde des naesten.
Een ander en wort niet bedroghen van haer
Want rechtueerdich goet sy(ick bent verhalich)
Van haer incoopen/wesende liberalich
Wordende ghepresen/in alle contreyen
Daert mach gheuoert worden principalich
Een yeghelijck crijchter profijt af verscheyen
Vlants weluaren.
Elck vindet goet rechtueerdich int bereyen

Soo

Soo datter Antwerpen/door wordt te bat
Den Ghemeynen man.
Daer de Coopliedden rechtueerdicheyt beleyen
Niet anders toesegghende(naer den rechten pat)
Dant en is/dats eenen preciosen schat
Voor dese stede/prijsweerdich sonder ghetal
Liefde des naesten.
Want desen reuck/als der specien vat
Wordt soetgeurich gheroken/verre ouer al
Den name wort verbreyt met een soet gheschal
Soo dat alle natien hier vergaren
Om dat rechtueerdicheyt hier hout haren stal
Niemant en heeft sorghe/voor eenich beswaren
Dlants weluaert.
Ofte bedroch/want sy daer wel me varen
Haer volle mate/haer vol ghewichte correct
Hebbende/sulcx roep hoortmen lustich verclaren
En des lants weluaert/gaudeert daer by perfect
Voor princen en heeren/vreucht wort ontdect
En dinwoonders des lants/die prospereren
Den ghemeynen man.
Het ghemeyn profijt wort loflijck verwect
En door rechtueerdicheyt/sietment domineren
Wt verre landen de schepen ariueren
Aenden oeuer des lants/met goede abundant
Want tis dwtlanders een lustich triumpheren
Te handelen/met sulcken Coopliedden playsant
Liefde des naesten.
Daer rechtueerdicheyt vast in blijft gheplant
Aldus wordet lant vol goedts onghemeten
De liefde des naesten groeyt aen elcken cant
Want den armen en blijft vry niet vergheten
Maer haer nootdruft sy sonder bedroch eten
Tgraen en wordt niet verualscht/ia alle het goet
Datmen nootsakelijck ghebruyct/onghespleten
Wordt sonder eenich bedroch verhandelt soet
Dlants weluaert.
De landen die crijghen couraghe en moet
Want alle polecijen worden seere
Verbetert/en neeringhe verheft haer vroet
Door sulcx handelen soo langs soo meere

Den

Den ghemeynen man.
Al hadden wy peys tot elcken keere
En dat onrecht ende coopmanschap wordt ghebruyct
Voorwaer neeringhe vergaet/en alle eere
Het ghemeyn profijt gheheel ter neder duyct

Liefde des naesten.
Cattivicheyt onder de ghemeynte ontpluyct
Wordende deerlijck (eylaes) bedroghen
Als rechtueerdicheyt leyt int doncker en muyct
Die waerheyt die wordt tot valsheyt ghetoghen
Lieghen/bedrieghen/ is int herte ghevloghen
Want als eenighe hanteringhe blamelijck
Vervalscht wort/naer gierichheyts vermoghen
En vergaet alleen met een ambacht namelijck

Slants weluaert.
Maer een gansche stadt wordt bedroghen schamelijck
Want het gheloove en de waerheyt vergaet
De neeringhe verdwijnt gheheel ontamelijck
Alle polecijen/door sulcx werck obstinaet)
Worden verarghert en vercort/vroech en laet
Alle wtlanders/door onrecht van daer blijuen
Want elck soecht voor bedroch/ach boostlijck quaet
Tis nootsakelijck datmen v moet verdrijuen

Den ghemeynen man.
Tghemeyn profijt sietmen gheheel wtdrijuen
Door donrechtueerdich handelen moordadich
Alle desolatien deerlijck beclijuen
Gheen sake en is den lande soo schadich

Liefde des naesten.
Als donrechtueerdicheyt seer ongenadich
Daerom sijn seer orboirlijck/met groot profijt
De Coopliedendie/met wijsheyt beradich
Rechtueerdich handelen/twort een hemels iolijt

Slants weluaert.
Sulcke stede wordt vermaert alle de werelt wijt
Daer rechtueerdicheyt hout haer habitatie
Goede Cooplieden lusten daer(tot alder tijt)
Te handelen/met alsulcken natie

Den Ghemeynen man.
Och het is een sonderlijcke gratie
Den rechtueerdighen handel der coopmanschap ient

Want

Want sulcken Coopliedden sijn een fondatie
Te instruerene den werckman excellent
In alder rechtueerdicheyt/want het goet gheschent
Sijn sy straffende/en abandoneren
Valsch goet/en ware/dies int herte wort gheprent
Alle rechtu eerdicheyt/door haer instrueren

Liefde des naesten.

Alle duecht en eere seer multipliceeren
De liefde des naesten wort daer door ghesticht
Soo datter veel monden Gode lauderen
De liefde die ons van Christo wort toe ghericht
Door dese rechtueerdicheyt elcx herte verlicht
Wantmen doet soomen wou datmen wert ghedaen
Dese liefde elcken lieflijcken ouerlicht
Soo dat God een welbehaghen heeft ontfaen

Slants weluaert.

In sulcken plaetsen/en beghift haer saen
Met wijs heyt en verstant hooghelijck verheuen
Alle goede statuyten daer loffelijck staen
In alder gheschictheyt de borghers leuen
God vordert haer voornemen bouen schreuen
Seer gheluckelijcken vermeerderen snel
Haer hanteringhen/rechtueerdich beseuen
Want God almachtich is in alle haer opstel

Den ghemeynen man.

Een bewaringhe des lants voor eenich ghequel
Sijn de Coopliedden die rechtueerdicheyt pleghen
Tis gheeft my/ick gheue v/en anders niet el
Tprofijt vloeyt daer deure in alle beweghen

Liefde des naesten.

De liefde heeft daer heerschappije ghecreghen
Welck is die veruullinghe des wets ydoone
Alle herten worden tot deucht gheneghen
Om dat rechtueerdicheyt daer draecht de croone
God heeft sijn toesicht wt sijnen troone
Op sulcken Stadt/als hier Hantwerpen prijsweerdich
Wt haer sijn vloeyende alle duechden schoone
Groote Charitate gheschiet hier weerdich
Met alder gheschictheyt/in liefden volheerdich
Iustitia sietmen treffelijck gheschieden
Hier ouer de boose dies het goet expeerdich

Hoo-

Hooghelijck verheuen wort/naert recht bedieden

Dlants weluaert.

Waer af fondament sijn alle cooplieden
Die rechtueerdich handelen/o crachtighe duecht
Alle desolatie doedy vlieden
Inbringhende profijt/eere/weluaert en vruecht
Tsy groot oft cleyne/elcx herte verhuecht
Want niemant en soect sijn eyghen bate
De vreese des Heeren vernieut elcx iuecht
De welcke bringt wijsheyt in en Charitate

Den ghemeynen man.

Laet ons den rechtueerdighen God vroech en late
Bidden dat hy Hantwerpen(Coopstede vermaert)
Wil houwen in eenen rechtueerdighen state
Want dats des lants en der ghemeynten weluaert

Liefde des naesten.

Der sielen salicheyt worter door verclaert
Elck looft den Heere van sijn goede wercken
In een Christelijck leuen blijuen sy vergaert
Die de rechtueerdicheyt hier versterckeN

Dlants weluaert.

God is haer beschermende onder sijn vlercken
In een Minlijck accoort/soo ons Deuijs seyt
Edel Violierken Constich int bemercken
Tghehoor voorts beuelen wy uwer Wijsheyt.

Personagien.

Den Hofman.
Tsvverelts Cruyen.
Subtijl practijck.
Loos Vosken.
Lanck ghebonden.
Lap Oore.
VVellustich bedrijf, *Een vrouken.*
VVilt vanck.

Vroudraeyers.
Slecht en Recht.
Tijs goet bloet.
Brootdronckenen Ian.

Factie.

Den Hofman.

Alle subtijle gheestkens van sinnen
Verstandich int kinnen//des cruyts vol minnen
Wilt herwaerts rinnen//tis hier te doene
Des werelts cruyen/sietmen al in saysoene
Auont en noene/wassende soetgeurich
Men en is deen niet meer dan dander faueurich
Pluct al/weest niet treurich//hier niemant en sneeft/
Als hy niet en pluct/dan daer hy verstant af heeft
Veel willen haer met de cruyen heel claer/wrijuen]
Soo dat sy alle in haer leer Iaer//blijuen
Ons gheselschap wort soo wijs int cruyts bediet
Wie de cruyen niet en kent/die en dient hier niet

Tswerelts cruyen.

Ick ben tswerelts cruyen elck my wel aensiet
Alle die op der aerden yet willen bestaen
Moeten my kennen/oft tis haest met haer ghedaen
Practijckelijck vermaen//nv heel domineert
De kennisse des cruyts wort seer ghelaudeert
Loos Voskken practiseert//by daghen en nachten
Om wel te kennene alle mijn crachten
Hert/sin en ghedachten/wilt hy in mijn ste//staen
Want die my niet en kent en mach niet me//gaen

Subtijl practijck.

O tswerelts cruyen ghy doet my vre//aen
Ick ken de cruyen/ick weet te makene
Dat ick aen goey ware weet te gherakene
De welcke van my wort soo wel ghehandelt
Dat sy in drie dobbel ghewin verwandelt
En als ick sie dat sou gaen ouer sijnen tijt
Sonder verlies/met winninghe maeck icx my quijt
Ick sie het profijt//van verre aencomen
En hanteren dat my best mach vromen

Men

Men seyt van oudts by slechte en ele
Dies niet en can/dat hijs niet en spele

Loos vosken.

Jck kenne de cruyen oock al te vele
Ken sal my vry niet laten bedrieghen
Den huyben heb ick seer wel sien vlieghen
Jck weet wat smaeck dat de cruyen hebben

Lanck ghebonden.

Tot mijnent cant vloeyen/maer qualijck ebben
Al meynt subtijl practijck/ en Loos Vosken fier
Van my wat te crijghene/ken losse niet hier
Haer schoon samblant/versta ick/en haer opstel
Want Lanck ghebonden kent oock de cruyen wel

Lap Oore.

Jck Lap Oore rieck oock der cruyen rel
Ken sal het mijne/my niet laten onttrecken
Al wil quistgoeyken met my wat ghecken
Jck blijf by dmijne/een ander loopter deure
Jck kenne al die cruyen wel ter keure

Wellustich bedrijf/een vrouken.

Wel op ghy cruykenders maect v van veure
Jck ken de cruyen wel met blijden aenschijne
Mijn pollekens strijck ick wt te bier/te wijne
Vloyende den buydel int secrete
De cruyen te kennene heb ick de wete

Wilt vanck.

Certeyn dat doedy/maer ten vermete
Crijchdy veel ghebrecx/ vol lemten en heel gheschent
Hebdy dan niet wel de cruyen ghekent
Kercken/Cluysen ontrent//sietmen v loeren
Maer ick Wilt vanck kenne der cruyen voeren
Hier een bancketken/en daer een schoon dilleken
Weet ick te crijghene naer mijn willeken
Jck kenne de cruyen naer den ouden treyn

Vrou draeyers.

Ghy meyntse kennen maer ghy en doet certeyn
Jck ken de cruyen al voor v arm miere
Want ick Vrou draeyers schrijf thien voor viere
Dus ken ick de cruyen/in daertsche dal

Slecht en Recht.

Voorwaer dat sijn vuyl cruyen sy stincken al

Jck ken oock wel cruyen/maer tis ghers en weye

Tijs goet bloet.

En ick ken coolen//warmoes soo ick v seye
Gheplant te Meye//naer mijns wijfs bestier

Den Hofman.

Ghy en kent gheen cruyen

Des werelts cruyen.

Wat maecty dan hier
Tis al een andere/by minste en meeste

Subtijl practijck.

Ghy en dient hier niet/maect v wt dees feeste
Seer locht van gheeste//moetmen hier sprcken

Slecht en recht.

Slecht en recht die woɿt meest wt ghestreken
Om dat ick de cruyen niet en kenne oprecht

Tijs goet bloet.

Jck Tijs goet bloet/ben dicwils thuys een plattijnknecht
Jck en ken de Cruyen niet/dus blijf ick onteert

Grootdronckenen Jan.

Tian ick kense wel/tis my ghisteren gheleert
Al souwen de wijfs by Cakebo treden
Sy hebben met netelen deur tout mijn leden
En my betreden//en qualijck ghetoeft
Jck ken de Cruyen nv/ick hebse gheproeft

Tswerelts Cruyen.

Alle die haer hier wel hebben besoeft
Met goede/met eeren/ in grooten state
Practijckelijck crijghende profijt en bate
Alle die met mijne/rapen en schrapen
Al die twercken laten/en scheyren de schapen
Al die voor thayr verkiesen de huyen
Wat segdy van die

Alle te samen.

Die kennen de cruyen

Hofman.

Alle dict huycken wel hanghen naer den wint
En by de groote haer houden bemint
Alle die haer seluen seghenen terstont
Alle die niet en ontdecken haerlieden gront
En weten te schouwene achterdeels buyen
Wat segdy van die

Alle te

Alle te samen.

Die kennen de cruyen

Tswerelts cruyen.

Alle die muylum labium prijsen
Alle die den oncost voorby wijsen
Alle die backen wten ghemeynen mele

Hofman.

Alle die de panne houwen metten stele
Alle die tgroote/voor tcleyn doen luyen
Wat segdy van die

Alte samen.

Die kennen de cruyen

Tswerelts cruyen.

Wel aen mijn ghenooten alst v wel gheluct
Siet dat ghy gheen bitter cruyen en pluct
Sy mochten v int eynde suer op comen
Draecht wel kennisse het sal v vromen
Verheucht uwen gheest/nv voor alle dinghen
Heft op een liedeken wilt vrolijck springhen.

Het Liedeken.

HEft op met vreuchden tis nv tijt
Vermaect den gheest en weest verblijt
Al die de cruyen kinnen
Des werelts cruyen wassen wijt
Sy maken onsen commer quijt
Bedroch die moet wech rinnen
Die wel verstaen//het loos vermaen
En dat afslaen//der cruyen graen
Sullen sy heel beminnen.

Het kent de cruyen ionck en out
Al is de wete menichfout
Den reuck heeftse doorvloghen
Meest elck in sijn hanteringhe vrout
Den subtijlen dobbelen cout
Die veel goets heeft ontoghen
Der cruyen cracht// nv dach en nacht
Om kinnen wacht/dies niet en acht
Die wordt dicwils bedroghen.

Die niet en kent de cruyen goet
Als slecht en recht/en Tijs goet bloet
En dienen niet by desen
Want die de cruyen kennen soet
Worpen de slechte onder de voet
Ghescheirt/ghehuypt sy wesen
Int net verwaert//sijn sy beswaert
Den bucht verhaert//tis al versnaert
Hoortmen loos vosken lesen.

Ghy ghildekens begheeft wilt vanck
Ghy kent de cruyen wel eerlanck
En vliet vrou draeyers cueren
Sy kent het cruyt/en maect v cranck
Soo dat ghy coemt in haer bedwanck
Dan moetdy druck besueren
Van verre yet//den reghen siet
In tijts doch vliet//en schout verdriet
Soo kent ghy tcruyts berueren.

Ghy meyskens lustich inden rel
Eerbaerlijck hout toch v opstel
En laet v niet verleyen
Segt wy kennen de cruyen wel
Van sulcx bedrijf coemt een quaet spel
Tgheluck dat wilt verbeyen
Een vreucht sulcx schijnt//maer ghesenijnt
Wort sy ghepijnt//want sy verdwijnt
En moet seer droeuich scheyen.

PRINCE.

Prince der Rhetorijcken hoot
Neemt toch in dancke minioot
Ons Cranskien slecht hantieren
Al maken wy de kennis bloot
Van de cruyen/tis cleyn en groot
Voor dedel Violieren
Die wijslijck leeft//en hem begheeft
Daer eer aencleeft//tverstant hy heeft
Die kent des cruyts manieren.

De

De Pioen Bloeme van Mechelen.

ERAT VERBVM IN PRINCIPIO

1561

Preſentacie.

Alder warachtichſte woordt// hoochſt miſteriael
Dwelck inden beghinne was al voren
Sonder beghin terachtichſte//accoordt principael
Alder deuchſtichtinghe//ter werelt gheboren
Tot ſgheeſts verlichtinghe//mebroeders verkoren
Edel Violieren wt Jonſten verſaemt/
Wenſcht v de Pioenbloeme/naert toebehoren
Die in Antwerpen v//conſtighe vernaemt
Vt Mechelen nv//ſoot der liefden betaemt
Coemt Rhetorijckelijck verſoecken wederom
Soo eertijts wt ionſten ghy haer beſoecken quaemt

Dies

Dies alle reyn consten opgroeyen tot wasdom
Door dwelck In principio erat verbum.
Tgodlijck wesen claer//es sonder beswijcken
Eeuwich ombegrijplijck den menschlijcken sinnen
Dwoort was by Godt eenpaer//en van ghelijcken
Was Godt dwoort almachtich//door wien wt minnen
Dat al eendrachtich//buyten en binnen
Van niet ghemaect is/en heeft leuende wesen
In hem/dien wy smenschen licht bekinnen/
Dit licht des leuens schoon// broeders ghepresen
Sy met elcken persoon//die alsnu midts desen
Hier in sheylichs rijcx hoodtstat is wesende vro
Met eenen wille goet//reyn wtghelesen
Rhetoricam vroet belijdende also
Segghende/ Verbum erat in principio.
Want den Aer natuerlijck//hoochst vlieghende/siet
Staerlijcken inde claer sonne stralen
Soo wort hy figuerlijck//by Sint Jan bediet
Als Euangeliste met soeter talen
Ghelijck hy dat wiste//ons doende verhalen
Van Gods wonderlijcke hooghe secreten meest
Die wonderlijcke hooghe secreten meest
Die dwoort wt gracien in hem liet dalen
Op dat hy voorspoedich//midts den heylighen gheest
Soude ouervloedich//in swerelts foreest
Die voorts vercondighen tot elcx ghewin
Hieromme Johannes/wt liefden onbeureest
Wiens ghetuyghen es//warachtich meer nocht min
Vermaent ons/Verbum erat principio in.
Princelijcke heeren//het woort van peyse
Heeft inden tijt/des vreedts in ons ghewoont
Wiens Godlijcke leeren//tot elcke reyse/
Dagheliycx int ghemeyn//ons worden verthoont
Door Rhetorica reyn//laurierich ghecroont
Die dwoort excellent can constich bestieren
Midts Godlijcker gratien/glorieus gheloont
Dus broeders eerweerdich//feesterende vieren
Wy uwe goetwillighe/wt Mechlen de Stat
Pioenbloemkens altijt//in alder manieren
Swoort/dwelck Sint Jan belijt presenterende dat
Neemt dancklijck/In principio verbum erat.

Poë-

DE constighe Poëten/versaemt wt ionsten/
Hebben gracioselijck(alsoo zy beghonsten)
Onsterffelijcke wercken perfect ghewracht/
Waer door sy verbreyden de fame der consten/
Stichtelijck leerende met wijsheyt bedacht/
Dus hebben sy den volcke voortghebracht/
Diueersche fabelen/en vreemde cluchten/
Op datse alsoo tvreedsamelijck gheacht/
Den menschen zouden leeren met ghenuchten/
Soot blijct aen Orpheum/die tallen ghehuchten/
Onredelijcke stomme ia wilde dieren/
Naer hem ghetrocken heeft doende veel vruchten
Midts tsoet accoordt zijns peyslijcx speels vercieren
Die houwende in vreden/seer goedertieren.

Vrede verdrijft alle tweedracht/en twist verkeerelt/
Want tis eenen costelijcken schat bepeerelt/
Die in trouwen vast blijft/ sonder beswijcken/
Want hy gaet te bouen al tgoet vander weerelt/
Door vrede floreren/steden en riicken/
Tot deuchdelijcke vruchten/van ghelijcken/
Heeft Orpheus/in consten menichfout/
Door dwelclinckende gheluyt vander musijcken/
Steden/casteelen/en stercten ghebout/
Die in peyslijcke eendrachticheyt/dus voortghestout/
Vermenichfuldicht zijn/voorspoedich/statelijck/
Soo crachtich is/daccoort hier sonder ophout/
Verwinnende/discoordt en twist hatelijck/
Midts douer een comen der thoonen matelijck.

Soo Orpheus hout in vreden bysondere
In peyslijcker vreuchden bouen en ondere
Midts dwedergheclanck van accoordighe snaren
Diueersche dieren/ die wt groot wondere
Eensaemelijck door tghehoor/by een vergaren
Als oft sy van eender condicien waren
Daer sy nochtans verscheyden zijn ghenatureert
Hier by de Poëten ons openbaren

Dat

Dat de lieflijcke toonkens wel gheaccordeert
De herten der menschen(hoe seer gheturbeert)
Met eenen wille goet/peyseren eenvuldich
Sulcx datse heel redelijck ghetransformeert
Als broeders in een blijuende ghehuldich
Deen dander met vreden verdraghen verduldich.

De Princelijcke harmonie ghepresen/
Midts haer melodye/reyn wtghelesen/
Is soo nootelijck tot des peys versoeten/
Dat al wat eenichsins/is int wesen/
Sonder haer soude vergaen/ en scheyden moeten/
Dit bewijst ons Orpheus tot onser boeten
Berurende hier de dierkens ouer al/
Tot vredelijck accoordt/met sijnder groeten/
Insghelijcx naer hem treckende berch en dal/
En diueersche schepselen/sonder ghetal
Soo beruerlijck is tot elcke reyse/
De resonantie van daccoordich gheschal/
Die verwect/en trect/de gheesten tot peyse/
Soot blijct aen Orpheum in swerelts palleyse.

Personagien.

Die mensche, *een Jonghelinck*

Onbeuroetsaemheyt, *een vrouvve*

Memorie, *een vrouvve met eenen boeck inde hant ghenaemt goet vermaen.*

Verstant, *een man.*

Redelijcheyt, *een vrouvve met eenen toom oft breydel inde handt.*

Dbevroetsaem mercken, *een man.*

Tspel van Sinne.

De mensche/sittende in eenen setele, Ledicheyt ghenaemt droomende.

Ach/ay/welckenen lost welcken fantasije
My te voren coemt van een wellustich leuen
Goey ciere te makene vrolijck en blije
Ach/ay/soo eest best dat ick druck vertije
En met schoon vroukens schouwe melancolije
Daer toe werdt mijn sinlijcheyt ghedreuen
Ach/ay/dus wil ick my om dees melodije
Hier in ledicheden tot rusten noch gheuen

Onbevroetsaemheyt/een vrouwe.

Soo mijn soonken soo/in mijn herte verheuen
Waert bouen schreuen
Sijdy in ledicheden hout v daer inne
Wat crijgdy doch van slauene lieue minne
Dan moede leden becommertheyt van sinne
Met cleynen ghewinne
Elck crijcht doch dicwils daer hy ten beghinne
Hem toe schict en peucht
Soet dan in ledicheden uwen lust en vreucht
De wijle dat ghy meucht

Memorie/een vrouwe.

Och de ledicheyt en bringt nimmermeer deucht
Suldy dan verslijten alle v ieucht
In ledicheden

Onbevroetsaemheyt.

Waer omme en sou/hy

Me-

Memoꝛie.
Waer inne werdt de menſche dan verheucht
Als dit al ſal ſcheyden// ſoot moet blijft hy ou//by
Onbevꝛoetſaemheyt.
Ic laet hem beleyden//in vꝛuechden nou//vꝛy
Den tijt ſal comen dat hem niet en ſal luſten
Memoꝛie.
Ontwaect menſche hou
Menſche.
Ay laet my ruſten
Den vaeck is my noch alte ſeere in dooghen
Memoꝛie.
Siet ick Memoꝛie come v nv tooghen
Menich goet vermaen//v dicwils ghedaen
Op dat ghy nv vooꝛts aen//
Verſtant en Redene die ghy hebt onfaen
Soudt ſtellen te wercke
Onbevꝛoetſaemheyt.
Neen dat moeſtick ſaen
Van monde doen ſlaen
Wech ſoudy den menſche doen ſijn ruſte vergaen
Memoꝛie.
Ay Onbevꝛoetſaemheyt/ſoudijer teghen ſtaen
Daer hem de menſch tot weldoen ſou keeren
Menſch.
Wel wat ſouwick hier wt leeren
Memoꝛie.
Ghy ſult leeren
Dooꝛ goet vermaen van v Verſtant en Redene
Om uwen tijt vooꝛts wel te beſtedene
Wt den dꝛoom ſcheydende die ghy hebt vercoꝛen
Verſtant/een man.
Wildy uwen tijt aldus oꝛboꝛen
En in ledicheden naer ghenoechte ſpoꝛen
Redelijckheyt/een vrouwe.
V goet v eere en v ducht gaen verloꝛen
En alle quaetheyt coemt v te voꝛen
Dus wilt v tot wat goets te doene ſtellen
Menſche.
Poep/waddou coemt ghylien my oock quellen
Wa laet my hier in ledicheden houwen

Mijn vruechdelijck ghemaecken

Verstant.

In gheender vouwen

Redelijckheyt.

Maer ick redelijckheyt moet v altijt stouwen
Dat ghy dees quade ledicheyt soudt schouwen

Mensche.

Ick en wille/noch ick en sal in trouwen

Verstant.

Och dat sal v alte seere berouwen
Want wat condy in ledicheden brouwen

Redelijckheden.

Dan de duecht verspouwen

Verstant.

Naer wellust haken

Redelijckheyt.

Alle boosheyt bouwen

Verstant.

Wat wildy dan maken

Redelijckheyt.

Arm mensch v en cander gheen duecht door ghenaken
Anders dan quaet dat inde ledicheyt steect

Mensche.

Waer ghy v hooft me breect//tis ghenoech ghepreect
Lust v te prekene/loopt preect inde kercke

Verstant.

Luystert wat en stelt my v verstant te wercke

Redelijckheyt.

En stopt voor my redelijckheyt v ooren//niet

Mensche.

Wech/wech ick en wil v niet meer hooren/siet
Spreect mijn Onbevroedsaemheyt toe/die ten wensche
V wel antwoorden sal

Redelijckheyt.

Sijdy dan een mensche

Verstant.

Hy ghelijct bat een onredelijcke beeste

Onbevroedsaemheyt.

Is hy gheen mensch/hy is cloeck van gheeste
Soo fraey als de meeste//in triumpheren
In Venus boeleren//int banckcetteren

Soudy

Soudy hem verneren
Om dat hy hem op v liens fantaseren
Niet en wilt fonderen//en sonder versoeten
Altijt laborenen werselen en wroeten
Sou hy daeromme een beeste sijn moeten
Hy is ymmers een mensche rustich en fier
Gheen rekel oft loeten
Redelijckheyt.
Wat is de mensche dan
Onbevroetsaemheyt.
Hoort doch dit bestier
Een mensch is een mensch met handen met voeten
Kindyen noch niet sieter menich duysent hier
Redelijckheyt.
Ja ick vry/de Mensche is een redelijck dier
En sterffelijck/dit is de diffinitie
Die de gheleerde gheuen
Verstant.
Dees conditie
Moet hy hebben die een mensche oprecht//is
Onbevroetsaemheyt.
Poep/meyndy dat de mensche soo slecht//is
Dat hy niet en weet midts dat hy moet steruen
Dat hy reden heeft dat hy niet en sou deruen
Sijns herten begheeren/de wijl dat hem lust
Verstant.
Ja hy/waer hy van alle boosheyt gherust
En hy hem gaue tot goey onledicheyt wel
Redelijckheyt.
Anders is hy maer een slaue der boosheyt fel
Die hem niet en laet rusten teenighen fijne
Verstant.
Vintmen oock meerder onghemack oft pijne
Dan van alle goede wercken ledich tsijne
Want de ledighe sietmen dicwils soo traghen
Dat sy haer selfs leden nau connen ghedraghen
Soo dat sy met vlaghen//soo onlustich werden
Dat hen dicwils dunct dat sy door daerde terden
Besiet dan wat den luyen vroomt haer stedicheyt
Redelijckheyt/een vrouwe.
Dat doet de boosheyt dit coemt door ledicheyt

Midts

Midts dat smenschen sinnen sijn soo beuerlijck
Dat sy niet stille sijn en connen gheduerlijck
Sy en moeten altijt wat doen vroech en laet
Sijn sy ledich van duechden/soo doen sy quaet/
Al waert datter gheen ander quaet door en quame
De ledicheyt is quaet ghenoech/eest gheen blame?
Den tijt te verquistene menich maent en Jaer
Deen voor en dander naer//sonder tachten een haer

Verstant.

Dus coemt daer alle boosheyt duere openbaer
Die(midts haer swaerheyt)den mensche maect soo swaer
Dat hy hem seluen nauwelijck weet laten waer
Ja/dat hy leeft is hem dicwils te werſſe

Redelijckheyt.

Dats dat hem byblijft dinwendighe perſſe
En donuerdrachlijcke swaerheyt der sonden oock

Verstant.

Maer de vruecht daer af vergaet ghelijck eenen roock
En als eenen droom daer ghy niet af en behout

Redelijckheyt.

Wat eest anders dat de ledicheyt voort stout
Dan argher dan droom/want behoutmen daer iet//van
Dat en is niet/dan
Ongherustheyt bringhende alle verdriet//an
Schade schande/hertsrou pijne en lijen
Maer de vruecht vergaet hem daer af en verblijen
Die naer raet der redelijckheyt gheen goet en doet
Dus en eest al maer droom aen alle sijen

Verstant.

Ja eenen doodlijcken droom door vertijen
Van ons verstant en redelijckheyt soet en vroet

Onbevroetsaemheyt.

Doot? neen hy/hy heeft vry noch wel moet en bloet
Al rust hy van goet doene/is hy daer om doot?
Hy en heeft vry gheen noot
Maer hy crijcht sijn ghemack sonder wederstoot
Tot sijnen wensche

Redelijckheyt.

Jck segghe dat hy niet en leeft als een mensche
Met rechts leuen souwe
Maer als een beeste/en argher daer touwe

Dit

Die naer my Redene niet en leeft edelijck

Verstant.

Want natuerlijck is de mensche redelijck
De redelijcheyt is die den mensche volmaect
Dus leeft hy teghen sijn natuere ongheschaect
Maer de beesten leuen naer haer natuere

Redelijckheyt.

Hy mach de forme hebben en de figuere
Vanden mensche maer hem ghebreect tprincipale
Dat den mensch eenen mensch maect teenenmale
Dat ben ick sijn redelijckheyt verheuen

Verstant.

Wilt hy hem tot deser niet beghe uen
Soo is hy doot

Mensche.

Ghy soudt my therte doen beuen
Souwick doot sijn?

Redelijckheyt.

Ja ghy/van een menschelijck leuen
Midts dat ghy my Redelijckheyt hebt verdreuen

Verstant.

En dat ghy my tverstant niet en wilt aencleuen

Redelijckheyt.

Soo moetty schadelijck en schandelijck sneuen
In onghemack/boosheyt en grooten smaet

Mensche.

Maer lieue vrienden is mijns nu gheenen raet
Om menschelijck te leuene

Redelijckheyt.

Trouwen iaet
Dat ghy v rijst en gaet
Ghewect wel wackere wt deser ledicheyt
De Onbevroetsaemheyt met haer onsedicheyt
Veriaghende/stellende in haer stede
Een bevroetsaem mercken

Mensche.

Op alle bede
Hoe souwick dat crijghen

Verstant.

Houdt uwen vrede
Maer doet ditte wy bringhent v mede

Onbevroet.

Wildy eenen strede//daer me verkeeren
Ghy verslijt al v iuecht
Want wat can v Obevroetsaem mercken leeren
Daer ghy in verhuecht
Anders dan dat v sorghe sal vermeeren
En ghy v daer toe puecht
Soo dat niet dan swaerheyt sijn sal en verseeren
V lustighe vruecht
Soo ghy aen hem die Obevroetsaem mercken eeren
Seer wel mercken muecht
Al praten sy v altemet wat vander duecht
Wats metter duecht te doene/steltse inden hoeck

Mensch.

Tsus Onbevroetsaemheyt weest niet soo cloeck
Dat ghy kict/maect het Bevroetsaem mercken plaetse

Donbevroetsaemheyt.

Soo moet ick tdack ruymen/ick verlies de caetse
Obevroetsaem mercken en ick dienen by een//niet

Verstant.

Nv Donbevroetsaemheyt van v is ghescheen//siet
Soo sal v dbevroetsaem mercken onderwijsen

Redelijckheyt.

Aldus mensche wilt wt der ledicheyt rijsen
Tsal v groot profijt sijn/doeghet niet noye

Mensche.

Wel/maer hoe crijghe ick nv wt den hoye
Der ydelheyt droom ? hy leet daer in soo vaste

Den stoel daer den mensche wt springt/ achter in platte stont een gebroken orlogie ghescildert daer quam wt ghecropē vij. boosheden/ als onduecht een leelijck wijf hooft vol serpenten. Booshz een man met een swaert inde hant.

Tbevroetsaem mercken/een man.

Merct en bevroet wel donrustighe raste
Der ledicheyt daer ghy in hebt ghesteten
Hoe ghy uwen tijt daer in hebt versleten
En verquist die soo weerdich is onghemeten
En soo costelijck datmen het tijts weerde
Niet en can weten/noch vinden op deerde
Soo datmen slijts schade niet en can gheuyten
Siet voorts/hoe wt der ledicheyt spruyten
Onduecht en boosheyt/en hoe die int sluyten
Met hem bringhen groote schande en schaye
Druck pijne en lijden sonder ghenaye
Want ledicheyt is moeder van allen quaye

Die

Die dit wel slaet gaye// sal vry niet verträghen
Mensche.
Dan soo soudy my wel wt den hope iaghen
Der ijdelheyt droom en wacker maken
Maer om niet ledich tsijne/met wat saken
Becommer ick my best vrient vol ionsten
Gevroetsaem.
Waer mede?
Mensche.
Ja/
Gevroetsaem.
Met goede loslijcke consten
Daer toe moetdy verweckt sijn anderwerven
Nv ghy eerst ghewect sijt van tbederuen
Der ledicheyt/die in v heeft groot//gheweest
Soo meuchdy die vervremt hebt/ia doot//gheweest
Van een menschlijck leuen door donredelijcheyt
Weder verrijsen/door menich edelijck feyt
Tot sulcken wercken/als rechte menschen pleghen
Mensche.
Mijnen gheest waerder wel toe gheneghen
Cost ick my seluen daer toe ghetrecken
Maer wat sou my aldermeest verwecken
Tot consten/segt my dat doch ent v behaghe
Op dat ick thert draghe//daer toe
Gevroetsaem.
Dats een vraghe
Die gheuaet moet worden met goeden verstande
Dat tot consten verweckt is menigherhande
Maer dat best verweckt sal maer een sijn moeten
Mensche.
Dat is den loon/ die doet den arbeyt versoeten
En de moetheyt boeten met allet ghequel
Gevroetsaem.
Om constich te wercken verweckt den loon wel
Maer niet oprecht tot consten/aensiende niet el
Dan den rijcdom/daer me quellen sy haer sinnen
Die den loon beminnen
Want mochten sy met donconstighe binnen
Corten tijt meer winnen
Sy en souden tconstighe niet beghinnen

Schande een vrouwe met een tange en blogge borsten.
Schaye met vier en stroy inde handen
Druc droefheyt bewijsende.
Pijne haer hooft crauwende.
Lijden met een sieck hooft vol plaesterē en feeren en dit waren stomme personagien.

Maer dander hanteren/om dat hem sou goeden

Mensche.

Soo eest dan deere/die de consten can voeden
En neerstich spoeden
Want bouen ghelt oft goet spant deere de croone
Lustich en schoone

Gevroet.

Deere is oock een maniere van loone
Dus wat ick vanden loone hebbe gheseet
Mach vander eeren oock werden wtghelect
Want die door deere verweet consten hanteren
En hebben tot consten niet haer speculeren
Maer tis al hooch tijt en groot tsijne van name
Om achter te latene een groote fame
Dits al een blame// doeghet ghiericheyt
Oft hoouerdije/dees onmaniericheyt
Is dan een maniere van boosheyden
Daer een redelijck mensch moet af altoos scheyden
Want de Redelijckheyt moet vlien den lachtere
Vander boosheyt

Mensch.

Soo ben icker dan achtere
Mach hem een constenaer niet gheneeren
Met sijnder const/wat sou hy verteeren
Sou hy alle eere van hem weren/
Soo waer hy een arm bloet gheseyt opt platte
Sou hy niet gheloont werden

Gevroet.

Wie seyt v och datte
Een constenaer mach met God en met eeren
Sijn broot wel winnen/sijn goet vermeeren
En oock rijck werden/en darmoede vlien
Verheuen werden/metten goeden verkeeren
Van Princen en Heeren/weerden gheacht ghesien
Om der consten wille/dit mach al wel gheschien
Sonder ghiericheyt en hoouerdije
Constich nochtans werck ende vrolijck en blije
Tot consten verweet

Mensch.

Men siet oock nv ten tije
Lutter consten hanteren om niet wt ionsten

Soo moet dan de constenaer tot consten
Wt hopen van loone oft eeren ghepresen
Meest verweect werden

Gewroetsaemheyt.

Heb ick v niet bewesen
Dat dit niet recht tot consten wesen en can

Mensch.

Tsy recht oft crom/werdt de constenaer nochtan
Tot consten verweett/soo is hy ommer verweect

Gewroetsaemheyt.

Ghenomen dat soo ware soo ghy vertrect
Is dat de vraghe nv voor ghehouwen?

Mensch.

Ist niet?

Gewroetsaemheyt.

Neent in trouwen//wiltse wel ontvouwen
Rijpelijck doorcnouwen//en opent uwen gheest

Mensche.

Welck is sy dan?

Gewroetsaemheyt.

Dwelck den mensche aldermeest
Tot consten verweect/wilt die woorden wel mercken
Is dit ghewracht/dwelck den constenaer doet wercken?
En daer toe meest verweect? tis een groot verschilt

Mensche.

Wie werdt daer anders toe verweect/dan die wilt
Tot constighe wercken hem begheuen

Gewroetsaemheyt.

En die tot liefden der consten werdt ghedreuen
Werdt die tot consten niet verweect ongheveyst

Mensche.

Om de liefde en hadick niet eens ghepeyst
Die moet sijn/dats de beste meesterse
Van alle consten/die noch pijne noch perse
En acusiet/daer sy smenschen herte toe stuert
Door liefde werdt doch alle arbeyt volvuert
Ghewracht en besuert/ia tsuere maect sy soet
Sy ontsteket bloet//met een vierighe gloet
Sonder turberen
Dus segick/dat de liefde wesen moet
Die aldermeest tot allen consten goet

Verwecken can/en en laet niet cesseren

Gevroetsaem.

Tis waer liefde gheeft spoet//en eenen goeden voet
Als een volle vloet
Soo ist dat sy doet//consten hanteren
Maer wy moestent al wat voorder gronderen
Hoe coemdy tot liefden/wat verweckt v daer// toe

Mensch.

Tot liefden comen/ick en weet voorwaer//hoe
Dats te hooghe ghevraecht/naer mijn sinnen cleene

Gevroetsaem.

Die tot liefden van consten verweckt alleene
Werdt om der consten wille/haer rustichede
Aensiende/werdt recht verweckt tot consten reene
Maer die naer yet anders siet daer mede
En heeft ergers el inne meerderen vrede
Dan in consten die en werdt recht wt niet
Tot consten verweckt/maer soo veel als hy tot yet
Anders ghetoghen werdt/alsoo veel wert//hy
Daer af ghetoghen/want sulck heefter cleyn hert//by
Dien tconstich hanteren is een groot quellen

Mensch.

Die hem sonder liefde tot consten stellen
En dwerck wel derven souwen menichwerven
Ja dient is een sterven
Costen sy tghelt/oft wilden sy deere derven
Werden die dan niet verweckt in sulcke ure
Tot consten pure?

Gevroetsaem.

Hoe waert moghelijck?twaer teghen nature
Ghetrocken te werdene/daer thert treckt ave

Mensch.

Die soo consten hanteert is maer een slave
Hoe constich hy oock is/hy isser deerlijck//an

Gevroetsaem.

Niemant en werdt tot consten verweckt cleerlijck//dan
Die begheerlick//can// haer liefde veiaghen

Mensch.

Sout dan een questie wesen?weer wy vraghen
Wat tot liefden der consten verweckt? oft wat//dat
Tot consten verweckt?

Gewroetsaem.
Jaet/soo inde stat/dat
Pythagoras hem seluen sou hebben ghenaemt
Sophus dats wijs/antwoorde hy plat//dat
Hy Philosophus was/in ons tale gheraemt
Een beminder der wijsheyt/hoe wel hy ghesaemt
Was/en voor de wijste der werelt ghehouwen
En noch heet de wijsheyt(soot wel betaemt)
Philosophia/dats een liefde ongheblaemt
Der wijsheyt

Mensch.
Soo schijnet dat ghy wilt ontvouwen
Datter meer tot consten verweet werden souwen
Dan die constich wercken connen

Gewroetsaem.
Jaet in trouwen
Alle die de consten gheerne hooren oft sien
Oft gheerne leeren souwen//mocht hem gheschien
Die wt liefden der consten gheen moeyte en vlien
Voor sijse bespien//en vercrijghen moghen
En daer veel ghels en goets om gheuen en bien
Summa/ alle die hem in consten verhoghen
Werden die niet tot consten verweet/ghetoghen
Al en hebben sy de consten niet gheploghen
Ghesmaect noch ghesoghen//haer rechte adere

Mensch.
Isser dier vele?

Gewroetsaem.
Jaet/allegadere
Die verstant en redene ghebruycken//alsoo
Als oprechte menschen/hem ontpluycken//alsoo
Tot consten/dat sy niet en connen ghelaten
Sy en moetense minnen/en diese haten
Acht ick voor gheen menschen/maer als verwaten
Geesten onredelijck

Mensch.
Och hoe mocht ick vaten
Dees liefde/haer crijghende tot mijnen mensche

Gewroetsaem.
Dat v mensch verwecken sal/moet v mensche
Eens deels sijn binnen

Wat

Wat sou v anders verwecken tot minnen?
Waerder in v niet dat v menschlijcke sinnen
Daer toe beruerde bloot?
En eens deels in consten/sonder welcx bekinnen
Nimmermeer liefde en mocht beghinnen
Hoe souden de consten v mensch verwinnen?
V treckende tot haerder liefden groot
Waerder inde conste niet dat dede derploot
Van verweckene? soo ick sal toonen schier

Mensche.

Ick bids v vrient minioot seer menighertier

Gevroetsaem.

Ghelijck een oprecht mensch is dexcellenste dier
Soet rustich en fier
Datmen oyt vonden heeft ter werelt hier
Soo snackert sijn herte oock als een ghier
Soo heet als een vier
Wt der natueren naer dalder excellenste
Dalder bequaemste/trustichste/ tienste
Datmen hier inde werelt mach vinden

Mensche.

Hoe coem ick mensche dan aen sulcken verblinden
Dat ick dbeste verlate?

Gevroetsaem.

Dat doet dbedroch/al
Van donvevroetsaemheyt/daer wat resten noch(al
Hebdyse verlaten)is bleuen int hooft
Soo seere hadde haer ingheuen v verdooft
Dat quaet heel en al wtroyen haer woet//is
Midts dat sy v sinnen soo seer heeft berooft
Dat ghy hebt ghelooft//dat tquade goet//is
En tgoede quaet/dat de bitterheyt soet//is
En de sotheyt vroet//is
Hier door hebdy vercoren tquaetste voor dbeste
Die can qualijck wt den sinnen/maer dees reste
Van opinien die v is by ghebleuen
Moet sijn wt ghedreuen//wildy niet sneuen

Mensche.

Hoe sou ick dat doen?

Gevroetsaem.

Ghy moest heel en al gheuen

V ver-

V verſtant en redene/dat ſy aencleuen
En ſijn altijt neuen
My bevꝛoetſaem mercken

Menſche.

Houtſe vꝛient verheuen

Bevꝛoetſaem.

Nv ſullen wy tſamen wercken bouen ſchꝛeuen
Tuwer fondatien//en infoꝛmatien
Nv coemt hier/en merct in contemplatien
De conſte verſelt ſijnde met gratien
Hoe ruſtich/hoe luſtich/met wat floꝛatien
Vol delectatien//en iubilatien
Sy den redelijcken menſche vꝛeuchden ſcincken

Hier toochꝛdemen een vrouwe ghe naemt Cõſte die in dry gratien om haer ſtaende in een plaetſe die contẽplatie heet.

Menſche.

Hoe?

Bevꝛoetſaem.

Dits Aglaia

Redelijckheyt.

Die beteeckent blincken
Oft een ſchoon claerheyt/en lieflijcke luſticheyt
Een mageſteyt oft hoocheyt/en een ruſticheyt

Verſtant.

Euphꝛoſine/dats een locken/blijſchap en vꝛeucht

Redelijckheyt.

Thaleia/een oefenen der iongher ieucht
Een bloeme/een ouervloedicheyt/een croone
En een groeyen

Menſch.

O conſte excellent ſchoone
Dooꝛ dees gratien moet ick my verblijen
Maer wie ſijn die twee ander/aen beyde ſijen?
Sijn dat oock conſten//gheheeten te ſamen?

Redelijckheyt.

Men heetſe conſten/maer haer ſouden betamen
Wat ander namen//naer haren bedꝛijue

Verſtant.

Deſer rechter naem is ſpeculatijue
Dats te ſeggden in ons tale beſchouwelijck

Redene.

Jn alle conſten leert ſy ghetrouwelijck
De regulen daer af/ en de manieren

Op deen ſijde van Conſte ſadt ſpeculatie ende op dãder ſijde ſadt Pꝛactijcke elck met noch twee Nymphẽ by haer

Verstant.
Bewijsen/argueren/wat nieus versieren
En met woorden cieren//als sy haer aduijs seyt
Redelijck.
Sy is een oprechte specie der wijsheyt
Oft scientien/dats in ons tale dweten
De saken doorsoekende/en de secreten
En dabelheyt der consten/alle ghelücke
Mensch.
Wie is die andere?
Verstant.
Die heet practijcke
Mensch.
Practijcke?
Verstant.
Ja practijcke maer int quaet//niet
Tis tsegghene tversoeck
Redelijck.
Dees leert metter daet//siet
Toegaen/en ghebruycken alle consten weerdich
De handelinghe crijghen rasch en veerdich
Int werck volheerdich//gheschict lustich en net
Verstant.
Jent rustich en fraey/suyuer en beset
Natuerlijck houwende altijt ghemerck
Redelijck.
Dits een rechte oefeninghe/een werck
Oft een manier van doene/ghenaemt int slechte
Mensch.
Wats de conste dan?
Verstant.
Conste is een oprechte
Wete en maniere van yet bequamelijck
En wel te doene
Redelijck.
Maer tis noot en vramelijck
En dbetaemt wel/dat de consten hebben by een
Dese practijcke en beschouwen onuerscheen
Om te werdene reen//consten rustich volmaect
Verstant.
Want dbeschouwen van alle practijcken naect

En

En de practijcke die gheen wete en smaect
Sijn beyde onghestaect// om gheheeten tsijne
Volmaecte consten/als elck maer sijn doctrijne
Oft disciplijne//alleene en ghebruyct

Mensch.

Segt my doch/ oft sy dit alleen is die beluyct
Den naem van consten? dat ick niet en fale

Gewroetsaem.

Dit is diemen conste noemt int generale

Genus species.

Maer int speciale//dees die hier wt spruyten
Heeten oock consten al teenemale

Mensch.

Sijnder gheen meer?

Redelijckheyt.

Jaet/soo vele in ghetale
Datmense niet al en sou connen gheuyten
Maer dese sijn hier als de principale
Die in haer dander goede consten besluyten

Verstant.

De quade en sijn niet weert datmense verhale
Oft consten noeme/dus sluyten u ijse buyten
Die niet veel en stuyten

Redelijckheyt.

Maer dese(wel gheoefent)sijn vol virtuyten
Lustich/ vrolijck/profijtlijck en nootelijck

Verstant.

Tot smenschen solase dienende grootelijck

Mensche.

Maer segt my blootelijck//wie dese al wesen

Hier tooch-men die vij. vry consten seuen ionge vrouwẽ elck met haer teeken in haer handt als Rhetorica met Caduceũ Meruelli/Dialectica en Bylanse en die ander/&c. Noch twee vroukẽs als Eere op deen sijde en Rijckdõ op dander sijde

Gewroetsaem.

Dit sijn de seuen vrye consten gheprefen

Redelijckheyt.

Soo ghenaemt/om datse de vry wt ghelesen
Jonghers hier voortijts leerden

Gewroetsaem.

Deerste van desen
Is Grammatica

Verstant.

Dees leert kennen de crachten
Der letteren/sillaben/woorden/en dwachten
Van onbequamelijck te sprekene

Des ickse voor al nootelijck rekene
Want een tale ghesproken qualijck verkeert
Haren spreker onteert
En wel ghesproken/den lust om hooren vermeert

Gewroetsaem.

Dees Dialectica met argumenten leert
Ondersoecken welck ghelogen is oft waer

Redene.

Tdonckere twijfelachtighe om verstaen swaer
Maectse met openbaer//diffinitien claer
Wtlegghende/scheydende/leert sy sonder vaer
Wel vryelijck en stoutelijck disputeren
En seer subtijlijck naer//tdiepe speculeren

Verstant.

Sy is den wech daer//men lustich met haer
Tot ander consten mach gaen spaceren

Gewroetsaem.

Dits Rhetorica/die can informeren
Om spreken recht frayelijck besettelijck
Constich en nettelijck

Verstant.

Sy doet landen en steden triumpheren
Wel en wettelijck
Twisten en oorlooghen lieflijck payseren
En al verneren//dat is lettelijck
Want sy maect wel sprekende aduocaten
Raetsheeren/Oratoren/en Ambassaten

Redelijckheyt.

Maer de Poëten fijn//constich wel houwende maten
Lieflijck als den wijn//en soete als heunighe raten
Heroica. Connen in elck termijn//bly maken en alle de staten
Met tsoet vrolijck schijn//telcken wel leerende baten
En doen vlien tvenijn//der droefheyt weerdich om haten
Doet hier omme ghepijn//dit leert Rhetorica vaten

Gewroetsaem.

En dees Musica soude niet ghelaten
Phaleucia. Connen de hare bedroeft

Verstant.

Melancolije
Wech veriaghende/maectse therte blije
Met soo soete ghelupde dat bedroeft//was

Ge

Gevroetsaem.
Dits Arithmetica
Redelijck.
Die doet onghetoeft//ras
Wel cijfren/ tellen/ multipliceren
Deylen/middelen/aftre cken/dobleren
En al dat haer aengaet lustich om weten
Gevroetsaem.
Dits Geometria
Verstant.
Wiens sonderen
Is wel meten//vol constigher secreten
Gevroetsaem.
En Astronomia den loop der planeten
Kennende
Redelijcheyt.
Met haer is van eender natien
Astrologia die door constellatien
Judiceren can der planeten natuere
Mensche.
Wie is datte?
Gevroetsaem.
Dats dedel Poentratuere
Die statuere en faetsoen van elck creatuere
Wel rustich conterfeyten doet naer dleuen
Tsghelijcx beeltsnijden en dier aencleuen
Hem soo naer den vryen consten draghen
Dat de Griecken voortijts haren ionghers plaghen
Die oock te leerene/voor een vande vrije
Consten/want sy is een stomme Poetrije
Verstant.
En sy besicht te sulckenen tije
Geometriam/als sy de gronden
De perspectijue/oft ander nieu vonden
Van wercken ondersoecht seer constich en cierlijck
Gevroetsaem.
En dit is Ethica dat is manierlijck
Mensch.
Is dat een conste
Redelijck.
Jaet seer menighertierlijck
Sy doet wel regeren landen en steden

Hier toocht men noch twee vrouwens als Pictura en Statuaria.

En onderhouwen alle goede seden
Met lieflijckheden
Castijen wel diese ouertreden
En landen beschermen/en stellen in vreden
Alle de leden
Door goede ghelijcke rechte Justitie

Verstant.

Sy wilt elcken doen gaeyslaen sijn conditie
En naer dofficie//hem seluen regeren
Kinderen en huysghesin instrueren

Gevroetsaem.

En dese heet generalijck hanteren

Redelijck.

Dees begrijpt blootelijck
Inden eersten de bouwerije/grootelijck
Wesende nootelijck
Hoe wederstootelijck//mense mach verachten

Verstant.

En voorts begrijpse alle ander ambachten
Als Timmeren/Metsen/Backen en Brouwen
En alle ander hanteringhen

Redelijcheyt.

Die souwen
Om al te noemene nv te lanck vallen

Mensche.

Werden die alle voor consten ghehouwen?

Verstant.

Ja sy/want daer en is gheen soo smallen
Oft soo cleynen simpelen werck van hen allen
Daer en is altijt conste inne gheleghen

Mensch.

En die

Gevroetsaem.

Dats eere/en dats rijckdom vol zeghen

Mensche.

En seydy daer vlues niet contrarie teghen

Redelijck.

Al en is men daer toe niet gheneghen
Sy volghen de conste nochtans/euen ionstich
En sy cieren en loonen den werckman constich
Met rijckdomme/en der glorien schoon fame

Wāt

Wat dunct v/sijn dees niet al aenghename

Mensche.

Jaes/dat ick my schame//der grooter blame
Dat ick mijnen tijt soo langhe heb verloren
Sonder haer orboren
Maer nv ick bevroetsaemlijck merckende rame
Haer edele excellentie eersame
Werden sy van my voorts bemint en vercoren
Ick salse noch sporen
Want hoe icse bat mercke(naer toebehoren)
Hoe datter mijn herte meer en meer toe treet

Redelijckheyt.

Nv mensche wat dunct v/ick begheer al voren
Dat ghy selue segt en uwen sin ontdect
Twelck v mensche aldermeest tot consten verwect
Nv ghijse aenschout hebt in v presentie

Mensche.

Tbevroetsaem mercken van dexcellentie
Der consten — Solutio questionis.

Verstant.

Dats de rech te sententie
Nv ghy maect mentie//van Tbevroetsaem mercken

Redelijckheyt.

Tblijct wel dat de consten(tsy van wat wercken)
Excellent sijn/haer wtstekende voorwaer
Hoe constigher/hoe excellenter/en dats claer
Dexcellentste moet meest treckende wesen
V verstandich redelijck mensche

Verstant.

Want daer
Heeft v excellentie begheerte naer
Dus moet comen in haer de liefde ghereesen

Redelijckheyt.

Soo is dexcellentie wtghelesen
Van consten ghepresen//het principale
Dat v mensche tot consten verwect

Verstant.

Maer desen
Niet teghenstaende/soo siet dat teenemale
Tbevroetsaem mercken in v niet en fale
Dat moet v berueren/soudy verwect werden

Rede-

Redelijckheyt.
Want hoe fraey de consten sijn int volherden
Verstant.
Hoe goet/hoe schoone/hoe ient/hoe lostelijck
Redelijckheyt.
Hoe excellent/hoe edele/hoe costelijck
Ten can al niet verwecken/laetment henen gaen
Onghemerct
Verstant.
Soo moetty wel gade slaen
Dees excellentie
Redelijckheyt.
Dit mercken gaet v aen
Tis tghene daer ghy dberueren af moet ontfaen
In v/soudy tot consten verweet werden saen
En haer weerde verstaen
Verstant.
En dexcellentie leecht inde consten plaen
Die tot haer verwecken can/alsoo tvermaen
Blues wel is ghedaen
Soo en moghen sy van deen dander niet scheyen
Redelijckheyt.
Waert datter ghebrake deen van beyen
Tverwecken tot consten sou oock ghebreken
Verstant.
Dexcellentie der consten can wel leyen
Tot haerder liefden/en die heel ontsteken
Redelijckheyt.
Maer Oberoetsaem mercken moet verbreyen
De kennisse der consten/door twroet inspreken
Mensche.
Nv versta ick wel en tis ghenoech ghebleken
Dat Obevroetsaem mercken vander consten goet
Excellentie soet
My redelijck mensche eerst berueren moet
Souwick haer excellentie kinnen
Die aldermeest verwecken can mijn sinnen
Tot haerder minnen
Dit gheuoelick oock wel in my seluen binnen
Bevroet.
Wien en souwen de consten niet verwinnen

Door haer excellentie/en thert doorinnen
Ja gheheel verslinnen//met haer verwonderen

Redelijckheyt.

Sy sijn doch soo excellent haren Jonderen
Dat sijse doen heel haer herten ontpluycken

Verstant.

Excellent int hooren tsien/en int ghebruycken

Redelijckheyt.

Excellent goet schoone

Verstant.

Excellent in duechden

Redelijckheyt.

Excellent playsant

Verstant.

Excellent van vruechden

Redelijckheyt.

Excellent in lustighe iolijtlijckheden

Verstant.

Excellent in bequamer profijtlijckheden

Redelijckheyt.

Excellent orboorlijck

Verstant.

Excellent nootelijck

Redelijckheyt.

Excellent edele

Verstant.

Sy sijn soo grootelijck
Van doene blootelijck//tot een menschelijck leuen

Gevroet.

Neemt wt der werelt de consten verheuen
Wat sou sijn deertsche dal//dan eenen Esels stal

Redelijckheyt.

Hier en waer gheen beual//twerghinghe doch al
Dmenschelijck leuen mocht niet langhe dueren

Verstant.

Wat waren de ghiften der natueren
Costense de consten ten profijt niet dwinghen

Redelijcheyt

Natuere gheeft cruyen/die de consten doen minghen
Daer de siecke crancke mede ghenesen

Verstant.

De natuer gheeft rou hout en ander dinghen
Door de consten maectmen schoon huysen van desen
Redelijckheyt.
De natuer gheeft colueren/daer wtghelesen
Stucken af ghemaect werden seer constich gheacht
Verstant.
Wat de natuer gheeft(hoe snoo dat mach wesen)
Twerdt ten profijte/en ter volmaectheyt bracht
Door consten ghepresen//want conste gaet voor cracht
Redelijckheyt.
De consten sijn voetstappen der Godlijcker macht
Die van niet gheschapen heeft hemel en eerde
En al dat daer in is/van soo grooter weerde
Soo constelijck soo volmaect playsant en reene
Verstant.
Dats om dat hy is de constenaer alleene
Die heel volmaect is in alle sijn wercken
Daer alle goede const en(tsy groot oft cleene)
Af comen
Gevroet.
Hier aen suldy vroetsamelijck mercken
Haer excellentie/die v tallen percken
Verwecken en stercken//sal om volghen naer
Gods voetstappen eenpaer
Redelijckheyt.
Al muechdijse missen nv hier nv daer
Noyt constenaer en was volmaect/heel sonder maer
Dit is wel openbaer
Verstant.
Sijdy verweect tot liefden der con sten claer
Gheenen arbeyt en sal v vallen te swaer
Want soo licht als een haer//comet lancx soo bat//by
Redelijckheyt.
Schout dan alle quade ledicheyt/want voorwaer
Hadde dalmoghende w ijsheyt ghewilt dat//ghy
Ledich soudt sijn hy soude v van als sat//vry
Dat nootelijck en orboorlijck is v mensche
Verleenen/en gheuen touwen wensche
Al en dedy daer niet toe te voren
Verstant.
Sou hy niet soo wel broot verleenen/als coren

Van

Van selfs sonder bouwen?

Redelijckheyt.

En al bereet dat ghy mocht orboren?

Mensch.

Ja hy en trouwen

Verstant.

Dit laet hy al om dat ghy de verloren
Ledicheyt soudt schouwen

Redelijckheyt.

En dat ghy v door goey consten in sijn sporen
Goet doende soudt houwen

Verstant.

Nv ghy tot consten verweckt sijt/wilt niet flouwen
Maer hanteertse/orboortse/wilt v vercloecken

Mensche.

Daer sijn soo veel consten/in alle hoecken
Sou ickse versoecken//alle te gadere
Hoe sou dat te werck gaen?

Redelijcheyt.

De rechte adere
Van uwer herten/treet die daer niet toe?
Dat ghijse gheerne siet oft hoort

Mensche.

Oft ick doe
Och iaick mijn hert ontpluyct en gaet open
Als icse wel mercke

Verstant.

Dat sijn de nopen
Die eenen redelijcken mensche verstandich
Verwecken connen

Mensche.

Ja waer ick soo vailiandich
Soo cloeck soo behandich//en soo scherp van sinnen
Dat ickse al begrepe

Redelijckheyt.

Ghy muecht wel minnen
Alle consten al waerder noch veel meer//siet
Maer al te begrijpene is uwen keer//niet
Noyt puer mensche en deet/twaer onmueghelijck

Mensch.

Maer om consten te orborene hueghelijck

Wat consten werden best van my gheploghen

Gevroet.

Daer v natuere meest toe werdt ghetoghen
En die den gheest sou mueghen volvueren

Verstant.

Ghy en sult niet doen teghen uwer natueren
Oft dat uwen staet oft macht te bouen gaet

Redelijckheyt.

Die de macht niet en heeft/oft en weets gheenen raet
Oft die de sinnen niet en heeft om studeren
En diep speculeren
Oft diens staet niet en is landen regeren
En domineren
Die en sal hem des niet onderwinden

Verstant.

Die sal altijt consten ghenoech vinden
Daer hy hem toe pooghen mach al is hy slecht
Want elck werck heeft sijn conste

Mensche.

Ghy hebt recht
Soo sal hem elck met sijn natuer beraeyen al
Tot wat consten dat hy hem stellen sal
In ons menschelijcke natuere is groot verschilt

Redelijckheyt.

Deen natuere werdt verweect tot het een/dander wilt
Datte/die weer ditte/want soo menich hooft
Soo menighen sin

Gevroet.

Maer merct voorts en ghelooft
Daer is een conste van menighen ongheacht
Die nochtans van elcken moet werden volbracht
Naer sijn cracht en macht// die niet en wilt sneuen

Mensche.

Wat consten is datte?

Gevroet.

Sy heet wel leuen

Mensch.

Wel leuen?

Gevroetsaem.

Ja/

Mensche.

Sou

Sou dat een conste wesen

Redelijck.

Oft een conste is? Jaet seer wtghelesen

Verstant.

Sy behoort bouen al tsijne ghepresen
Want tis een schoon conste minlijck vol vreuchden

Redelijck.

Wel leuen brincht en besluyt alle deuchden
Is dat gheen conste/die wel te beluyckene?

Verstant.

Sijt dan verwect om die te ghebruyckene
Went wel leuen salmen de wijsheyt mercken

Redelijckheyt.

Hy is wijs/die wijs is metten wercken
En onwijs/die alleen wijs is inden mont

Verstant.

Leeft dan wel/soo sal v de wijsheyt stercken
En hoeden van weene//ick segt v goet ront

Redelijck.

Ghelijck eenen steene//op eenen vasten gront
Blijfdy stantachtich/ghy en werdt niet ontsticht
Wat v ouercomen mach tsy swaer oft licht
Ghy doeghet al met goeder manieren

Verstant.

De wijshet sal v seer menighertieren
Veel deuchden toe stieren//en by een vergaren

Redelijck.

Leefdy wel/soo sal v liefde vercieren
Die haer seluen vieren//en can noch sparen

Verstant.

Haer goetwillich herte moet se altijt baren

Redelijck.

Wilt die wel leuende int herte bewaren

Verstant.

Sy can verlichten dat v mach beswaren

Redelijck.

Als een hemelsche vreucht can sy verclaren
Sy is goet/ghetrouwe/soet/en ghemeedsaem
Die accoort doet naren//want sy is vreedsaem
Goet herte tot alle menschen draghende

Verstant.

Laet v desen vrede sijn behaghende
Die van v iaghende
Js de boose nijdicheyt/ gramschap en discoort
Die de herten altijt sijn doorknaghende

Redelijckheyt.

En weest naer vreedsame eenicheyt vraghende
Niet vertraghende
In ledicheden/maer naer goede consten spoort
Altijt wel leuende alsoot behoort
Soo sijdy van nv voort// in alle reenicheyt
Wel verweckt tot wijsheyt liefde en eenicheyt

Verstant.

Niet aensiende dan grootheyt oft cleenicheyt
Daer en is gheen redelijck mensche ghehuldich
Hy en behoort wel/ia hy is schuldich
Altijt de quade ledicheyt te vliene

Redelijck.

En door dbevroetsaem mercken te bespiene
Naer dexcellentie der consten goet

Verstant.

Midts dat ghy mensch dexcellentste dier sijt/moet
Dexcellentie der consten v verwecken
En door dbevroetsaem mercken alderbest trecken
Tot liefden van allen goeden consten

Redelijck.

En voorts de sulcke doen hanteren wt ionsten
Daer v natuere naer ghetrocken meest//werdt

Verstant.

En daer aldermeest toe uwen gheest//terdt
Want ghijse niet al machtich en sijt te doene

Bevroetsaem.

Edel Violieren/in consten seer coene
En alle diet hoort/laet niet v dus te spoene
Tot loflijcke consten/raet v de Peoene

Mensch.

Blijft Gode beuolen te desen saysoene.

In principio erat verbum.

Perso-

Personagien.

Stichtinghe, *een vrouvve met een truvvel en eenen boeck inde handt.*

Ghemeyn profijt, *een man meet een vveeuers spoele ende vvolle in sijnen arm.*

Prologhe.

Stichtinghe.

T Stweldoen/is de mensch gheschepen accoordich/

Ghemeyn profijt.

Wie rechtueerdichlijck coopmanschapt/die doet wel/

Stichtinghe.

Wie wel doet/die is Godt ghelijck teghenwoordich/

Ghemeyn profijt.

Wie Godt ghelijck is/ die thoont charitate snel/

Naer Tgodlijck beuel/elcken profijtelijck/

Stichtinghe.

Want soo Godt zijn sonne laet schijnen vlijtelijck/

Ouer goede en quade/sonder hinderen/

Sghelijcx soo sijn oock de sijne/Gods kinderen/

Een yeghelijcken weldadich tallen stonden/

Ghemeyn profijt.

Onder dese woorden de cooplieden beuonden/

Cloecke gheesten die de werelt doorwandelen/

Stichtinghe.

De Cooplieden die rechtueerdich handelen/

Met gracien begaeft/oirbaer vaten seere/

Ghemeyn profijt.

Want alle gherechticheyt coemt vanden heere/

Die de rechtueerdicheyt selfs is/hoochst ghepresen/

Stichtinghe.

Sulcke Cooplien moeten wel oirboirlijck wesen

Waer door niet anders en coemt dan stichtinghe/

Ghemeyn profijt.

Ghemeyn profijt/

Stichtinghe.

Slandts weluaert/

Ghemeyn profijt.

Svolcx verlichtinghe/

Stichtin-

Stichtinghe.
Endt oprechtinghe/van goeder neeringhen/
Ghemeyn profijt.
Dit acrbeyden sy/met alder begheeringhen/
Als cloecke verstanden/tot sleuens versoeten/
Stichtinghe.
Tzijn vrome handen/
Ghemeyn profijt
Tsijn neerstighe voeten/
Van dlichaem/der policien statelijck/
Stichtinghe.
Den ledighen buyck/spijsende matelijck/
Charitatelijck met nootlijcke vruchten/
Ghemeyn profijt.
Die sy aent voort bringhen/wt alle ghehuchten/
Totten ghebruycke vanden behoeuighen/
Stichtinghe.
Sy stercken crancke/
Ghemeyn profijt.
Sy troosten den droeuighen/
Met haer blijde coemste en gheriefelijcheyt/
Stichtinghe.
Coopmanschap rechtueerdich is een liefelijcheyt/
Waer door de nacien wt ionsten versamen/
Ghemeyn profijt.
En minnelijck scheyden/ghelijck sy quamen/
Midts de gherechtighe redelijcheyt/
Voortbringhende ghebuerlijcke vredelijcheyt/
Dies de Cooplieden sijn de hooghe ghetelde/
Stichtinghe.
Want eertijden voor tghebruyck vanden ghelde/
Manghelden sy goet om goet ter trouwen/
Ghemeyn profijt.
Op datse alsoo malcanderen souwen/
Deelachtich haers goets maken en liefde thoonen
Stichtinghe.
Ghelijck noch goey ghebuerkens/die by een woonen/
Deen dander belieuen/met bystandicheyt/
Haers ghegheuens goets/menigherandicheyt/
Als ghetrou dispensiers/goeder memorie/
Ghemeyn profijt.

Waer

Waer by vermeert de Godlijcke glorie
Ende elcx naesten ghesticht wort/sonderlinghe/
Stichtinghe.
Want eenen yeghelijcken is onderlinghe/
Liefde beuolen voor Godt ontfanckelijck/
Ghemeyn profijt.
Ende om dat smenschen leuen cranckelijck/
Veel is behoeuende in alder manieren/
Soo sijn nootlijck de cooplien goedertieren/
Die hen sgoets aenhalen/niet laten verdrieten/
Stichtinghe.
Daer soo veel duysent menschen af ghenieten/
Met lof/en dancksegghinghe/tot Godt diet gheeft vry/
Ghemeyn profijt.
Want elck lant(hoe vruchtbaer dat oock sy)
Draecht alle vruchten niet/nocht en gheeft alle vee/
Stichtinghe.
Dus moeten de Cooplien/ouer lant/ouer zee/
Met neersticheyt smenschen nootdruft soecken
Ghemeyn profijt.
Daer sy troopgoet vergaren/door haer vercloecken/
Dwelck sy tot vercoopen/om redelijck ghewin/
Dus heeft de coopmanschap/veel oirboorheyts in/
Als recht ghebruyct wordt/in alle prouincen/
Stichtinghe.
De Cooplien/zijn oirboorlijck den Vorsten/en Princen
Als rijcke tresooren/die diligentelijck/
Op feesten/triumphen/magnificentelijck/
Alle cieraet/delicaet/bringhen ter vente/
Ghemeyn profijt.
De Coopmans zijn nuttich tot slants regimente/
Met raet/en daet/goet en schat grootelijck/
Stichtinghe.
De Cooplien zijn oock der clerckgyen nootelijck/
Voortbringhende/tot allen contreyen int licht/
Wat daer oyt loflijcken is ghescreuen ghedicht/
En voorts alle speculatiue consten/
Ghemeyn profijt.
De Coopmans draghen den landtlieden veel ionsten/
Hen voorsiende ter noot van saet/planten/struycken/
En diueersche wapenen/tot haer ghebruycken/

Wt verscheyden ghewesten ghebracht ter hant
Stichtinghe.
Cooplien zijn oirboorlijck den artisanen/want
Sy leueren stoffe/en materie meest/
Daer wonder af maect/de werckende gheest/
Soo wel tot ghebruyck/als tot playsancien/
Ghemeyn profijt.
Veel medicinael nootlijcke substancien
Bringhen de Cooplieden wt verre landen hier/
Stichtinghe.
Dus moeten der Cooplien handel ghebruycken schier/
Soo wel siecke/als ghesonde eensamelijck/
Ghemeyn profijt.
De Coopmans/sijn der ghemeynten bequamelijck
Want sy soo menich duysent menschen doen/
Met Godt haer broot winnen/
Stichtinghe.
Door de cooplieden koen/
Wordt de ledicheyt verdreuen wten lande/
Ghemeyn profijt.
Doprechte Cooplien/cloeck van verstande/
Maken feytelijck/menighen man van eeren/
Stichtinghe.
Waer de Cooplien resideren/oft verkeeren/
Sietmen vermeeren//elcx voorspoedicheyt/
Ghemeyn profijt.
Vander Cooplieden ouervloedicheyt/
Worden versaeydt/de arme van state/
Stichtinghe.
Dus gheschiet door Coopmanschap charitate/
Helpende draghen/deen des anders last/
Ghemeyn profijt.
Men en sou de Cooplieden in trouwen vast/
Niet wel ter werelt connen ghederuen/
Stichtinghe.
Sy hebben voorsiechtelijck menich weruen/
Tghemeyn profijt ghevoordert/aduijselijck/
Ghemeyn profijt.
En noch daghelijcx doen/by rade wijselijck/
Tot stichtinghe/der gherechticheyt ghehuldich/
Stichtinghe.

Sy

Sy doen prouisie/
Ghemeyn profijt.
Seer menichuuldich/
Voor douerheyt/en de heel ghemeynte/
Is dat niet voorsichticheyt?
Stichtinghe.
Sonder vercleynte/
Ter noot bewarende/haers coopgoets masse/
Is dat niet wijsheyt?
Ghemeyn profijt.
En alst coemt te passe/
Dat elcken voorts deylende by maten uyte/
Is dat niet maticheyt?
Stichtinghe.
Van ghelijcken virtuyte/
Gheuende dit voor dat/ en dspenninex weerdicheyt/
Elcken het sijne/
Ghemeyn profijt.
Is dat niet rechtueerdicheyt?
Wie en sou hem hier in niet veruuechden/
Stichtinghe.
Cooplien sijn beminders/van allen duechden/
Die de waerheyt altijt in eeren houwen/
Ghemeyn profijt.
De ghebreken haten/
Stichtinghe.
De loghene schouwen/
En sonder flouwen//volghen haren roep naer/
Ghemeyn profijt.
Dwelck is coopgoet verhandelen/hier en daer/
Door gheen monopolie/te mislieuene/
Dies hebben van doen hen te gherieuene/
Sonder bedroch/doende profijt en wasdom/
Stichtinghe.
Waeraf metter tijt/ghenieten wederom/
Die ghewillich arbeyden oft constich wercken/
Van wien de cooplien/in allen percken/
Tcoopgoet sorteren/daerse hen met gheneeren/
Ghemeyn profijt.
Dan sietment hen weder mildelijck verteeren/
Diet coeuer ghewonnen hebben edelijck/

Stichtinghe.
Daer sy met onderhouwen sedelijck/
Haerlieder familie/naer de ghijse/
Ghemeyn profijt.
En hier af soo coemt wederom dacchijse/
Heerlijcke renten/Sprincen demeynen
Stichtinghe.
Die tot slandts Raedtslieden/en Capiteynen/
Weder gheemployeert worden telcker reyse/
Ghemeyn profijt.
Om soo de subdyten/te houwen in peyse/
En te verdrijuen den wederspanderen/
Stichtinghe.
Dus leuen de menschen/al by malcanderen/
In steedts eendrachticheyt/met recreatien/
Ghemeyn profijt.
Daer de Cooplieden wt diueersche natien/
Grootelijck toehelpen/elck naer sijn beste/
Stichtinghe.
Waer Cooplien aencomen/in eenich ghewefte/
Gheluckich is de stat/
Ghemeyn profijt.
En oock de borgheren/
Stichtinghe.
Die hebben dies te bat/
Ghemeyn profijt.
Door de besorgheren/
Van veelderhande coopgoet/dat elck daer ontfangt/
Stichtinghe.
Hoe wordt daer na ghewacht/
Ghemeyn profijt.
Hoe wordt daer na verlangt/
Stichtinghe.
Alst schip inde hauen is hoe vrolijck cryiertmen
Ghemeyn profijt.
Hoe feesteertmen/
Stichtinghe.
Hoe triumphiertmen/
Ghemeyn profijt.
Hoe viertmen/
Om met ghenuchten/den tijt te bestedene/

van haerder coemste
Stichtinghe.
Niet sonder redene
Alderley coopgoet tot nooteliick vorboren
Als eenen costelijcken schat/
Ghemeyn profijt.
Seer wtuercoren/
Want daer veel menschen wel af varen/
Als dbeste goet/
Stichtinghe.
Soo voor corte Jaren/
Wel heeft ghebleken inden dieren tijt/
Als de Cooplien wt diueersche quartieren wijt/
Alex nootdruft aenbrochten met verblijdinghe/
Ghemeyn profijt.
Twelck vermeerde/door Gods ghebenedijdinghe/
Die den cooplien om der liefden prijs verdienen/
Daer toe verwecte/
Stichtinghe.
Die als cloecke Engienen/
Veranderen constich midts haer scientie/
Deen landt in dandere
Ghemeyn profijt.
Dexperiencie/
Hier af/blijct by diueersche goeden en specien/
Diemen hier vindt/
Stichtinghe.
Tis hier nu Grecien/
Egipten/Indien/en Sicilien/
Ghemeyn profijt
Polen/Pruyssen/
Stichtinghe.
Italien/Siuilien/
Ghemeyn profijt.
Moscouien/Ruyssen/
Stichtinghe.
Hispanien/Canarien/
Ghy hebt hier haer coopgoet/
Ghemeyn profijt.
En ter contrarien/
Verkeeren oock ander lan[illegible]schappen op een cort/

Stichtinghe.

Midts dees lants coopgoet/dat daer ghebruyct wort/
Dwelck de cooplien voeren ouer en wedere

Ghemeyn profijt.

Dus veranderen sy/van bouen nedere/
De Prouincen/in beteren doene ghemeen

Stichtinghe.

Cooplien rechtueerdich/wiens woort is ia/en neen/
Salmen seer weerdich in eeren houwen

Ghemeyn profijt.

Die anders wandelen ter quader trouwen/
Hoe dat sijt handelen/tsijn gheen rechte coopmans/

Stichtinghe.

Hoe coemt dan datse tghemeyn volck nochtans/
Cooplien noemt en daer voor houdt sonder vercleynte

Ghemeyn profijt.

Dat doet donghelijck verstant/vande ghemeynte/
Die int recht ordeelen oyt hebben ghemist/

Stichtinghe.

Soo en sijnt dan gheen Cooplien/dier wel op ghist/
Dan die rechtueerdich handelen eensinlijck

Ghemeyn profijt.

Veel charitaten bewijsende minlijck
Int goede tquaet/verwinlijck tot Gods lof en danck

Stichtinghe.

Den dorstighen lauende/

Ghemeyn profijt.

Met nootlijcken dranck/
Dien sy daghelijcx bringhen te lande/

Stichtinghe.

Den hongherighen spijsende/

Ghemeyn profijt

Als sy prouande/
Van Oost/West/Zuydt/Noorden/bringhen versadelijck/

Stichtinghe.

Sy cleeden den naecten/

Ghemeyn profijt.

Altijt weldadelijck/
Met veel soorten van lakens tallen percken/

Stichtinghe.

Den benauden troostende/

Ghe-

Ghemeyn profijt.
Met woorden/ en wercken/
Bermhertichheyt toonende/wt liefden meest/
Stichtinghe.
Herberghende de Pelgrims/in swerelts forcest/
Helpende oock mede de dooden begrauen/
Ghemeyn profijt.
Midts de Godshuysen die sy stichten begauen
Van eruen/van hauen//voorsiende rijckelijck/
Stichtinghe.
Cooplien die rechtueerdich handelen blijckelijck/
Sijn soo wel den dooden/als den leuenden nut/
Ghemeyn profijt.
Charitate die sticht/wiens vierich gheschut
Blijft inder eewicheyt sterck als de doot//sijn
Stichtinghe.
Wat rest daer dan meer?
Ghemeyn profijt.
Haren loon sal groot//sijn
Inde hemelen eewich by God ghecroont
Tpioenbloemken v dit voor Prologhe verthoont.

In Principio Erat Verbum.

Factie.

MEn seyt de ghiericheyt is inde menschen
Waerse inde schapen men mochtse afscheiren
Mochten de lien rijck worden met wenschen
Sy souden als Mydas niet dan gout begheiren
En nochtans en derren sijt som niet verteiren
Diet coeuer hebben van eruen van hauen
Maer blijuen vol sorghen dat hen thooft mach sweiren
Woelende/wroetende al warent arm slauen
En al voor eenen anderen datse drauen
Diet hen cleynen danck weten van sulcken toeval
Soo haest sy ghepasseert zijn/Ja voor dbegrauen
Gaetmer kijuen wie den spaerpot hebben sal
Waer niemant wijser dan ick in dit ghetal
Ick soudt haest gheseyt hebben naer mijn bedieden
Maer ick vraecht hier nu int ghemeyn ouer al
Willet my berechten onder u lieden
Wie sal den spaerpot hebben maecht gheschieden
Als hy al vol ghespaert is sonder ebben:
De ghilden die sullen den spaerpot hebben

Dat hebdy seer wel gheraeyen ten iersten
Want tghebuert daghelijcx in elcken quartiere
Diet vergaren verterent niet maer ten diersten
Versuft en nueswijs op haer maniere
Vullen sy den spaerpot met schalcken bestiere
Al voor de goey ghilden weerdich om louen
Want die minst sorghen maken de beste chiere
Dit sien wy alomme in swerelts houen
Sy verteren den spaerpot onder en bouen
Met goeden gheselschape/is dat niet fraey
Die de Deyns ghespaert hebben niet om vergrouen
Met ancxtelijcker sorghen vroech en spaey
Gheraept en ghescraept hebben karich en taey
Listich/twistich/als loose Engienen
Maer ten zijn maer splijtmijten sonder delaey
Die den spaerpot bewaren dien sy dienen
Dus vraghick noch eens willet my vercombienen
Wien coemt den spaerpot toe met vollen crebben:
De ghilden die sullen den spaerpot hebben

Dan comen/dees spaerpots ghesellen ter venten
En willen de werelt/noyt vremder grillen
Maer huer doot regeren/met Testamenten
Daer met sy den ghilden wt sluyten willen
Datse aenden spaerpot om slaen door de billen
Niet lichtelijck en souwen connen gheraken/
Maer ten helpt al niet/ ten sijn maer brillen
Sy en connen hen den spaerpot niet ontmaken
Want de goey ghilden(daer wy vlues af spraken)
Moeten den spaerpot hebben in trouwen
Dus eer hy ouer tderde ledt can gheraken
Sietmen de ghilden den spaerpot behouwen
Dien sy soo ruyterlijck sonder flouwen
En mildelijck verteiren onbeswaert
Datse daer selfs met lachen souwen
Waert dat sijt saghen diet hebben ontspaert
Dus op dat noch bat mach worden verclaert
Segt wien den spaerpot toecoemt metten webben:
De ghilden die sullen den spaerpot hebben.

Princelijcke ghilden hier op dees feeste
Van dedel Violiere int Antwerpsche pleyn
Met ons Pioenbloemen sijt al bly van gheeste
Den spaerpot is voor v hier int ghemeyn
Dus maect goey chiere smeirt de borst metten rebben
Want den spaerpot die sullen de ghilden hebben.

Nv den ghilden ter eeren wilt danssen springhen
En met ghenuechte eens vrolijck singhen.

Mechelen:Peoene.

In principio erat verbum.

Het Liedeken.

ALle die sparen//goet vergaren
En naer groote schatten staen
Eer langhe iaren/ salt verharen
En in vremde handen gaen
Ten helpt gheen sorghen/ost verborghen
Wat datmen daer oock teghen doe

Sparen die willen//tis voor de ghillen
De spaerpot coemt den ghilden toe.

Het moet eer st wesen/ wtghelesen
Ontspaert/vergaert sijn scherp en vildt
En dan naer desen/onbegresen
Verteert sijn vanden ghilden mildt
Die sonder twisten/den spaerpot quisten
Met slempen en dempen men siet wel hoe
Sparen die willen/ tis voor de ghillen
De spaerpot hoort den ghilden toe

Men moetse prijsen/ die naer de ghijsen
Den spaerpot bringhen onder den man
Want veel acchijsen/ goey deuijsen
Profijt en neeringhe coemt daer van
Dus tallen saysoene de ghilden groene
De spaerpot is een melcke coe
Sparen die willen/tis voor de ghillen
Den spaerpot coemt den ghilden toe

Sy sijn allomme/willecomme
Die den spaerpot stoorten wt
Want vande stomme/spaerpots somme
Vrienden maken/is virtuyt
Die hen gheneeren met verteeren
Daer elck om heeft ghеslaeft heel moe
Sparen die willen/tis voor de ghillen
De spaerpot hoort den ghilden toe

Edel Princieren/met manieren
Salmen altijt vrolijck sijn
Met goeder chieren/duecht hantieren
Inde Rhetorijcke fijn
Soo tallen feesten/de milde gheesten
Den spaerpot ionstelijck stroyen vroe
Sparen die willen/tis voor de ghillen
De spaerpot coemt den ghilden toe

FINIS.

Den

Den Groeyenden Boom van Liere.

Preſentacie.

Moyſes verthooninghe die in Jethꝛo op rees
Jonathas en Dauids verbont goederthiere
Rachuels ghetrouwicheyt die Thobiam pꝛees
Bethuels vꝛientſchap die hy Jſmahel bewees
Heſters ootmoedicheyt reyn van beſtiere
Heeft ons hier doen verſameu reyn Violiere
Fleurich bloemken in conſten bloeyende
Als Bꝛoeders onder Rhetoꝛicaes baniere
Wy v pꝛeſenteren ons Boomken groeyende
Jnt Antwerpſch Pꝛieel daer nv conſt is vloeyende
Want liefde doet Jra vander hant// ſpꝛinghen
Oock Diſcoꝛdia is ſy verſoeyende

Dies wy vals Broeders bruerlijckzn pant//bringhen
Met Bruerlijcken pant door liefde en trouwe
Comen wy Groeyende Boomkens v beneuen
Den Palster verdroocht/weer groeyen wouwe
Ons tot een bloemken wiens Eeckelkens van gouwe
Door Rhetorica sijn int herte ghescreuen
Dwelck wy v Bruerlijck nv ionnen en gheuen
Gheminde Edele/hoochweerdighe Heeren
Prince/Hooftman/der Violieren verheuen
Met al die Rhetorices conste vermeeren
O Calliope coemt en wilt ons oock leeren
Op dat wy treyn Violierken beschincken//vroet
Met onser Tigien Poetelijck in eeren
Want der liefden pant liefs liefde ghedincken//doet
Pant is een Memorie der liefden loiale
Pant is tuyghenisse der wercken weldadich
Sulck pant als wy hier presenteren te male
Is der liefden beuel en principale
Rhetorica ter eeren goet en ghestadich
Door sulck pant als wy hier bringhen sucadich
Reyn Mineruisten hoochweerdich gheexalteert
Sal blijcken dat Tgroeyende Boomken beradich
In v Jonstich versamen is ghecompareert
Daer liefde/Trouwe/en Vrede domineert
Rhetorices const/moetmen ontdecken//dan
By v Violierkens die nv triumpheert
Want liefs trouwe liefs liefde verwecken//can

PRINCE.

Verwecken can trouwe liefs liefde reene
Liefde presenteert haer voor v Tanceel
Met Tgroeyende Boomken hier voor groot en cleene
Want Rhetorica constich is op de beene
Bringhen wy v ons Deuijse voor een Juweel
Met vrede/en Trouwe in liefden gheheel
Touwaerts reyn Violierkens sonder aflaten
Want Rhetorica iont elck haer constich deel
Maer bouen dien sijn wy noch v ondersaten
Dus ontfangt ons Tigie/wt charitaten
Edel Heeren Tgroeyende Boomken ghenaemt//sijn
Door ons Patroon Bommaer den sin wilt vaten
Want wy nv//by v//hier wt Jonsten versaemt//sijn.

Troë-

Den groeÿenden boom
VAN LIERE.

Tpunt.

IUpiter aensiende tsmenschen teer natuere
Haest ghecorrumpeert/van Ate stuere
Die elcx herte verleyde tot twist en strijt
Maer die oude Lite al vielt haer suere
Volchde haer altijt om versoenen puere
Tcrackeel dat sy maecte door oproer en nijt
Onder alle menschen Jupiter tot spijt
Want Lite en cost al om versoenen niet
En om de selfste Ate te wordene quijt
Soo ist by rade der Goden gheschiet
Dat sy gheworpen worde soo ghy hier aensiet
Wt den hemele sonder appellatie
Dus ghy twist makers wildy schouwen verdriet
Volcht naer den vrede tis Gods commandatie.

Want Jupiter heeft met der Goden accoort
Onurede verdoemt en gheworpen ouer tboort
Om dat hemel en eerde sou sijn in vreden
Wee dan den twistmackere die hem meer verstoort
Want der Goden consilie is claer ghehoort
Datmense als Ate sal worpen beneden
Daer den onurede pijnicht der sielen leden
In de duysternisse by dat oude serpent
Want Jupiters throon vol vrolijcheden
En mach twist/discoort oft nijt comen ontrent
Daerom Ate met rechtueerdich iugement
Jupiter wt roeyde met blammatie
Dus al die woonen wilt by den Goden present
Volcht naer den vrede tis Gods commandatie.

Lieflijck is den vrede ia eenen bant volmaect
Vrede is tcleet voor de menscheyt naect
In hemel/ in eerde hooch ghelaudeert
Vrede is tslot daer Jupiter voor waect
Want hy begheert dat elck den vrede smaect
Die hy voor die menscheyt heeft gheordineert
Hier om werdt Ate van hem ghecorrigeert
Op dat die hemelsche Goden verheuen
Ja oock die menschen die sy had gheturbeert

Vooꝛt aen ſonder nijt ſouwen in vꝛeden leuen
Dit beuel heeft hy Mercurij ghegheuen
En hem gheſonden tot ſmenſchen natie
Diet volbꝛocht heeft al datter was gheſchꝛeuen
Volcht naer den vꝛede tis Gods commandatie.

PRINCE.

Den hoochſten Jupiter is God den vadere
Ate is den viandt des deuchts verſmadere
Die hemel en eerde ſtelde int tempeeſt
Met houerdije in twiſt lancs ſoo quadere
Dies God heeft wt minlijcker adere
Mercurij gheſonden in dit foꝛeeſt
Welck was Chꝛiſtus ſijn ſone die onbevꝛeeſt
Den twiſt maker Leuiathan tonder bꝛachte
Dies hy bermhertich dooꝛ den heylighen gheeſt
Vaſten vꝛede vooꝛ alle menſchen wꝛachte
Dees Ate bꝛoeders ſtelt dan wt v ghedachte
Want ons verſchenen is Gods milde gratie
Hopende op Mariams ſuyuer dꝛachte
Volcht naer den vꝛede tis Gods commandatie.

Perſo-

Personagien.

Den Mensche, *eerst sitten slapende.*

Pays, *een vrouvve met een olijf tacxken en eenen boeck inde handt.*

Liefde, *met tvvee kinderkens* { *Sonsterfelijcke glorie op den hals* / *treck der natuerẽ bijder hant.* }

Treck der natueren, *met gulden stralen inde handt en vloghels op dlijf.*

Ijdel blijschap, *een vrouvve.* { *tvvee sinnekens.*

Dvvase dolinghe, *als eenen sot*

Fame van Eeren, *vol ooghen, tonghen, en monden en tvvee vloghels op haer lijf.*

VVel behaeghen, *een vrouvve.*

Neerstich vseren, *een man.*

Conste, *int gulden ghecleet met eenen spieghel in haer hant.*

Prologhe lesende.

A.

Die bermhertichheyt Christi omnipotent
Sy onsen Coninck in wijsheden bekent
Deeuwich goet sonder ent//worde hem ghegheuen

B.

Gods gheest worde in alle ouerste gheprent
Voor een minlijck groeten present oft absent
Twordt v diligent//voor saluyt gheschreuen

A.

Deucht/weluaert/voorspoet ende lanck leuen
Jonne God onsen ghetrouwen Cancelier

B.

De ghenade Christi moet oock aencleuen
Onsen edelen Marckgraue int Antwerps quartier
Met Schoutet/Borghmeester/Schepenen al hier
In lang ghesontheyt wil God haer leuen sparen

A.

Met alle der stadt regenten lustich en fier
Jonnen wy deucht ghesontheyt en wel varen

Ghe-

Ghetrouwe Cooplieden allen v iaren
Wil God voor druck en hinder bevrijen

G.

Vrouwen/mans/kinders wil God oock bewaren
Gheestelijck weerlijck voor teghenspoet oft lijen

A.

Met al die te watere te lande rijen
Jonne God verblijen//hier en naemaels playsant

G.

Weluaert sy v oock o vroomste stadt in Brabant
Antwerpia schoon doorluchtichste prieel

A.

Een peerle loflijck hooftstadt triumphant
Vol alder consten/O costelijckste iuweel
Wiens naem ouer al de werelt gheheel
Js verbreyt meer dan landen oft steden

G.

Dus voor een groetinghe eel Prince vol vreden
Der Violieren onder Rhetorices besluyt
Wiens goede ionste vol vrolijckheden
Ons dwincht te segghene voor een minlijck saluyt

A.

Sinte Lucas schrijuen princelijck deduyt
Wil v bringhen tot die hoochste sale
En ter maeltijt des lams by Christus bruyt
Met oock den edelen hooftman mijn heer strale

G.

Wy groeten alle broeders int generale
Die hier sijt versaemt constighe artisten
Van buyten oft binnen alte male
Princen/hooftmans/Mercurialisten

A.

Die goede Jesus hoede elck voor twisten
Want dedel Rhetorica sulcx niet en vermach
Doet Jra vluchten int duyster gheclach
En laet Charitas al om domineren

G.

Elck neme van Jnuidia verdrach
Maer Pax en Ratio wilt niet refuseren
Soo sal v Prudentia leeren studeren
Rhetorijckelijck ter deucht vroech en spade

Nnn A.

A.
Wy bidden door die Godlijcke ghenade
Om audientie broeders ghemeene
Taenhoorene ons bewijs tis cleyn schade
Op dat beter verstaen mach groot en cleene
Welck den mensch meest verweckt tot consten reene
Speelwijs sullen wijt v broeders ontvoumen
B.
Anderwerf bidden wy mannen en vrouwen
Sijt v tot der audientien spoeyende
Soo meuchdy verstaen van dboomken groeyende
Ons simpel solutie die wy door ionste
Gaen beghinnen met Rhetorices conste.

Tspel van Sinne.

Peys coemt alleen wt.
DAermen my Peys minlijck is feesterende
Daer is Inuidia declinerende
En Ira moet wijcken in een ander lant
Alsmen Discordia is excluderende
Die den mensch twistich is fortserende
Sijn inwendich coragieuslijck verstant
Midts tbelet van Mars righeurighen tyrant
Die verstroyende was gheruste seden
Leyt ghesloten met Bellona op den bant
Theel hemels aspect drijft elck tot vreden
Die goede Venus diet al heeft verbeden
De Aeolus met sijn winden vertrecken
Phebus stralen blincken hier beneden
Op dat de mensch sijn gaue sou ontdecken
Nout dus ghevreedt is wat sal hem verwecken
Meest tot der consten goet en sucadich
God laet dedel conste doch in hem strecken
Och hier sit hy noch slapende onberadich
Crijchs handel en salt hem niet beletten smadich
Hy is liber/och mocht treck der natueren
Tot hem comen op dat hy weldadich
Door reyn conste onsterflijck mocht vueren
Een glorie die haer naer sijn doot mocht rueren
Daer elck Poëte is naer gheweest becoort

Sy is een blijuende peerle in bordueren
En om dat van de mensch sulcx mocht worden ghehoort
Heb ick Discordia gheworpen ouer tboort

Liefde.

O mijn kint treck der natueren gaet rechte voort
Tot den mensche die daer sit negligent
Op dat hy ontwakende conste naer spoort
Soo mach door h em naemaels worden bekent
Onsterflijcke glorie dus daerwaerts went
En doet hem tselfste neerstich ghedincken
Op dat sijnen naem worde sonder ent
Onsterflijck die niemant en mach crincken
Ick gheef v doutheet met stralen die blincken
Want op hem ghestort is eenen vierighen gheest
Hem sal ick waer nemen in mijn Godlijck foreest

Treck der natueren.

Ick sal Godlijcke moeder gaen onbevreest
Tot den mensche/en doen v lieflijck beuel

Liefde.

Soo doet/want viel hy dinblasen des gheests rebel
Soo bleef hy onconstich vol snooder virtuyten
Maer hope der glorien verstaet my wel
Onsterflijck/sulck hope wilt in hem sluyten
Soo en sal hy hem gheensins gaen te buyten
Welck Hope hem sal tot consten drijuen
Ick Liefde en sal van hem niet blijuen
Dus gaet ick trecke weder om hooghe
Maer den mensch sal ick houwen altijt in dooghe (Liefde gaet binnen.)

Treck der natueren.

Als kint der liefden ick my rasch pooghe
Door hoope der glorien onsterflijck claer
De mensch te verweckene tot consten/ maer
Therte is my swaer//met ancxte belaen
Och wat vrouwe mach doch hier voor my gaen
Best blijue ick staen//en hou my sedelijck
Tot dat sy voor by is

Peys.

Hoort schoon kint edelijck
En weest van my niet verschrict noch ontpaeyt
Ick ben den Peys die den mensche verfraeyt
Wiens herte ick minlijck gherust can maken

Mun is Waer

Waer wilt ghy toe ontdect my v saken
Want gheen belet nv niemant meer en gheschiet

Treck.

Ick gae tot den mensche en machs laten niet
Het is mijns moeders beuel hoort naer mijn tale
Liefde ghenaemt/en woont in de hoochste sale
Met haer kint onsterflijcke glorie schoone
Op dat de mensch sou ontfanghen de croone
Door hope der onsterflijcker glorien net
Die subijtelijck sal worden in hem gheset
Soeckende reyn conste niet van deser eerden

Peys.

O Treck der natueren hooch kint in weerden
Door my peys vint ghy hem slapende ghepast
Want Discordia hem niet meer aen en tast
Is slapende vast//ongh'equetst van binnen
Dus gaet dan en beroert hem van binnen
Der const belettinghe is al verdreuen
Dus moet ghy hem deerste nopinghe gheuen
Soo sal hy door hope crijghen bevroedinghe
Gaet ick sal sijn v lieden vaste hoedinghe

Treck.

Alreede sien ick te mijnen voorspoedinghe
De mensche/hier sitten half desolaet
In desen stoel ghenaemt/Den cleynen staet
Daer ick hem eer lanck hope wt te bringhene

Mensche.

Ach waer naer beghin ick te verlinghene
Dus haest tontspringhene/wat sal mijns naken
Therte tuycht dat wel te ghehinghene
Een hope drijft my tot deser spraken
My willende doen naer conste haken
Maer daer af te rustene dunct my tsinste

Treck.

Wildy dus langhe blijuen de minste
O mensche seer qualijck sijdy bedacht
Sijt ghy niet gheschapen door die Godlijcke cracht
Met den hoofde opwaerts dat ghy sout aenschouwen
Themels loop naer Ouidius ontvouwen
Soo wilt dan coragieus thooft op stieren
Naer den hemel contrarie ander dieren

Die

Die thooft naer der aerden laten hanghen
Denct wat ghy van bouen hebt ontfanghen
Soect glorie naer v doot onsterflijck
Door der loflijcker consten conserflijck
Om sulcx te crijghene wilt vastelijck hopen

Mensche.

Niet slapende gaen my de ooghen open
Wat quelt my wat let my/als nv ten tije
Ick gheuoel in my een soortlijck nopen
Hoe sou ick aengrijpen/der consten clerckgije
Tdunct my hoouerdije//hier teghen ick strije
Met sinnen onblije//hooghe singnorije
Soecken/tdunct my dwaes
O treck der natuer en wat queldy my ghije
Hope verwect my tot de liefste ampye
Keyn conste/om hebben als de vrije
Glorie onsterflijck ten hemelschen crije
Maer twijfel en solaes
Is in my/is fortuyn ionstich ick hope iaes
Wat wil ick dan als een schaeye blijuen sitten
Liefde scyndt in my vlammighe hitten
Hope doet mijnen gheest vercloecken//saen
Best gaen ick siet daer alle dees boecken//staen
En lesen oft sulck my mocht ghebeuren ionstich

Treck.

Jaet/want noyt en wasser constenaer constich
Hope naer glorie was in hem gheprent
Dat sy onsterflijck souwen blijuen bekent
Als Clenantes/Menander en Cicero
Als Ouidius/Virgilius en Plato
Welcx lof men daghelijcx noch hoort vermeeren

Mensche.

Sulcx lees ick hier al/O fame van eeren
Princen en heeren//daer om laboreren
Door hope gheef ick my tot studeren

Pausa.

Ydel.

Hach aey maetken

Dwase.

Swijcht ick rase ick suffe

Fame.

Gheeft my ghehoor/

Ydel.

Hola swijcht ghy truffe
Laet my eens lachen

Fame.

Hout ghy uwen snatere

Dwase.

Van mijnen hals moet ghy vallen int watere
Ghy hebt v schier als nues wijse doctoren

Ydel.

Suft ghy oft hebdy v sinnen verloren
Hoe sijdy ghescoren//dunct v blijschap spot//sijn?

Dwase.

Quelt my niet ick sal tijts ghenoech sot//sijn
Tverstant is te cleyne oft tbegrijp is te groot

Ydel.

Jck hoor ghy Dachter vele het liecht v int hoot
Loocht v int haer men mocht v wt scheiren

Fame.

Hoopt naer glorie

Dwase.

Wat wilt ghy ghebeiren
Vol ooghen/vol monden soo sijn v veiren
Vol tonghen die clapachtich sijn int goet int quaet

Fame.

Schaemt v dat ghy de Fame van eeren versmaet
Want mijn hooft hooghe tot aen den hemel staet
Mijn voeten op deerde elck dit betrouwe

Ydel.

Jck sou wel lachen dat ick bersten souwe
Wat een mensch sal ick noch sijn in mijn leuen
Van elcken eene word ick noch verheuen
Tvolck sal als mieren mijns raets comen vraghen

Dwase.

Tswaer maer terapzoenken moet oock worden ghedraghen
Want sulcken plaghen//oock niet en merren

Ydel.

Ydel blijschap/is der kinderen behaghen
Laet boeck en papier den bras al verberren

Fame.

O neen/ schept vreucht int aensien der sterren

En

En oock int lesen ghebruyct redelijck verstant

Dwase.

Ghy Fame waer woondy

Ydel.

Waer is v lant
Wat hebdy voor pant//den mensche opt brocht

Fame.

Onsterflijcke glorie

Dwase.

Is sy niet vercocht
Want wie haer opt socht//heeft druck gheuonden
Euripides wert verscheurt vanden honden
Cleantes van hongher sijn leuen//liet
Thales moest door dorst en hitte sneuen//siet
En waren Philosophen/groot gheestimeert

Ydel.

Is Anaragoras niet gheweest verueert
Van die van Athenen gheuanghen gheprâemt
Om dat hy de sonne maer en hadde ghenaemt
Eenen vierighen steen/twas hem confuyslijck

Dwase.

Socht Empedocles oock niet abuyslijck
Onsterflijcke glorie/dies hem druck toe quam
Hem seluen werp hy in den berch Etnam
Die vierich brande tot sijnder mortorie

Ydel.

Themistocles socht oock de glorie
Niet connende door Philosophie raken
Als Plutarchus beschrijft heeft willen smaken
Verren bloet/en sijn leuen soo gheent//ras

Dwase.

Hoort wat den hemelschen Platons torment//was
Soo Plinius beschrijft en een Alcman weerdich
Den claersten Poeet der Griecken erpeerdich
Vonachtsaem ghewormte sonder af laten
Dees twee tot der doot tormentelijck aten
Wat wilt ghy dan praten//van glorie vele

Ydel.

Pericles met sijn fa condichste kele
In heel Athenen niemant sijns ghelijcke
Sterf quelende met grooten versijcke

Menan=

M. enander den Griecxschen Poeet goederthiere
Smoorde baeyende in een cleyn riuiere
Wie wil om glorie/ dan in consten op rijsen

Fame.

Swijcht ick sal v al naerder bewijsen
Diodorus Siculus/en wou niet dolen
Int beschrijuen der werelt/heeft die ghequolen
Doorgaende Asien/Europam met stoutheyt
Weer om Isocrates/tot in sijnder oudtheyt
Heeft ghescreuen arbeydende seere
Om hebben eewich glorie en eere
Die onsterflijck is wat wildy al vermonden

Dwase.

Tis een dolinghe vol quetsende wonden
Smettich tot sonden//weerdich ghecorrigeert

Fame.

Ja/die om schandelijck ghewin conste vseert
Tfy de sulcke sijn seer miserable
Maer diet om glorie doen/ die sijn laudable
Soeckende onsterflijcheyt die sy vercrijghen

Ydel.

Ick seg v swijcht

Fame.

Ick en sal niet swijghen
Want Cicero meer naer glorie haecte
Dan naer spijse die hy oock niet en versaecte
Staet daer niet Metamorphosi int fluyten
My Ouidium heeft desen boeck doen uyten
Om als my de doot sal comen benouwen
Soo sal ick dalder beste behouwen
Dat naer mijn doot sal blijuen onbederflijck
Hemels/en hier eenen naem onsterflijck
Welck van water oft vier en sal worden verslint

Ydel.

Tis al ydel blijschap hoe ghijt versint
Een lichaem sonder siele/een schijn sonder licht
Tis sonder fondeersele een kercke ghesticht
Ghelijck een die met lachen hem seluen paeyt

Mensche.

Wee my/wat is my/hoe sidt ick verdraeyt
Wat sal ick doen/wat sal ick bedrijuen

De sinnen twistich deen teghen dander kijuen
Veel vremder motijuen//ligghen my int hoot
De natuere trect/ den gheest wilt blijuen
Hope seyt om vercrijgh en een glorie groot
Die heerlijck blijuen soude naer mijn doot
Dit ald er meest my tot consten verwect
De liefde neemt my onder haer subiect
Om sulcx te verweruene wil ick my spoeyen

Dwase.

Wat wildy v dwaes tot consten moeyen
Om eewighe glorie/schaemt v der schanden
Doeghet om ghewin

Fame.

Neen/men sou v versoeyen
Haten mispriisen in alle landen
Hoopt op onsterflijcheyt

Dwase.

Houdt tongh voor tanden
Opt ghewin suldy leyen eenen schoonen staet

Fame.

Dinct ghierichevt/is een leelijck cieraet
Tbringt verdoemenisse/ met hem ghedraghen
Verwect dat conste/het aensien oft tbehaghen
In ghelt/cieraet/cleere n/oft gulden ringhen
Sou hoouerdije/dan conste by brenghen
Neen/tis teghen natuere ghelooft dat vast
Niet weert datmense by reyn conste tast
Haer wesen is verganckelijck te male
Maer soect reyn conste die princepale
Achter sal laten eenen onsterflijcken naem
Laet sulck glorie v verwecken bequaem
Om hemels tsijne en onuerganckliick

Ydel.

Wie was hem der glorien oyt dancklijck
Want tis een vruecht sonder melodije
Wat helpt naer de doot sulcke fingnorije
Niet half den arbeyt en wou icker aen hanghen

Dwase.

Tis dwase dolinghe wat suldy ontfanghen
Een loswindich woort dat ghedreuen wert
Met smenschen asem

Ydel.
Gaeter me ter mert
Tis ydel blijschap die v dus verblijt
Dwase.
Sy en verdrijft hongher
Ydel.
Sy en maect appetijt
Maer verborghen nijt//can sy wel stichten
Mensche.
Oft hoe wonderlijck my de sinnen beuichten
Maer ick heb verlichten// door v Faem van eeren
Wilt dees quade sinnen van my keeren
Gaet ghy oock v wat rusten vredelijck
Tot dat ick recht kinne de conste edelijck
Niet eer en wilt v onder tvolck verthoonen
Maer die hebbende/suldy by my woonen
En ouer al/hope leghet fondeersele
Om vercrijghen onsterflijck pareersele
Vliet Ydel blijschap en Dwase dolinghe
Verfiet v van hier en dat gheringhe
Jck sal midts natueren treck der liefden raet//doen
Ydel.
Waer loopen wy nv
Dwase.
Elders ons quaet//doen
En veel constenaers in dolen brinahen
Ydel.
Ydelijck sal ickse doenlachen en singhen
Ydelijck springhen//danssen en reyen
Dwase.
Jck doeder noch hondert Sellebroers leyen
Suchten en schreyen//sonder eenich ontset
Wat heb icker menich ghebrocht int net
Eer sy waren der consten volleesters
Doolden dwaeslijck/Ja en groote meesters
Sou ick helpen binden en veteren
Ydel.
De leerse heeft haer ploye tsal niet beteren
Met ons/want daer wy ons cueren//baren//snel
En sullen gheen creatueren//varen//wel
Pausa.

Wel behaghen.
De mensche op wien God door liefde blies
Sijnen gheest wonderlijck met diueersche gauen
Oock vrijen wille naer der natueren verkies
Welck mensch wy moeten troostende lauen
Neerstich v seren.
Vonachtsaemheyt moet ick alleene strauen
Daer ickse vinde slapen oft wakende
De mensch.
Alreede sou ict wel al sijn versakende
Dat ick aenghegaen ben/tdunct my allende
Waer de vaste hope in my ten ende
Treck der natueren sou ick wel doen vluchten
Maer hope is veel stercker dan mijn duchten
Och had ick de consten van Philosopheren
Dats een const alder consten/naer mijn studeren
Doort lang practiseren//mocht ict wel worden wijs
Wel behaghen.
Ick sie den mensche om hebben lof en prijs
(En glorie onsterflijck) conste hantieren
Neerstich.
Laet ons hem dan leeren de rechte manieren
Die nootlijck sijn tot der consten vercoren
Mensche.
Hoe sidt ick dus/sijn mijn sinnen verloren
Gest gaen ick wandelen van straten te straten
Wel behaghen.
Vrient waer gaedy
Mensche.
Mijn opset dunct my verwaten
Swelck my tot consten is informerende
Neerstich.
Hoort o mensche blijft doch studerende
Altijt vserende//conste dach en nacht
Door vaste hope donsterflijckheyt verwacht
Soo muecht ghy comen ter kennissen puere
Des hoochsten constenaers/ wiens figuere
V sal bekent worden/dit int herte schrijft
Hopende op sijn glorie/die eewich blijft
Onsterflijck/dus wilt allen v daghen
Met my neerstich vseren/en wel behaghen

Hier sidt de mensche en studeert in diueersche boecken met een Sphera by hem en ander instrumenten.

Naer reyn conste vraghen//vry van hooninghe
Mensche.
Och soo coemt dan by my in dees wooninghe
Vruchtbaren acker vol constigher secreten
Daer ick met twijfel lang heb ghesete
Der consten subiect/maer twiel my pijne
Want sonder v lie en hoor ick niet te fijne
Merct hoe den arbeyt my verdrietende was
Neerstich.
Hoort Aurelius Alexander altijt las
Etende de hy lesen tis openbaerlijck
Gegheerende wetenschap/en ghy die waerlijck
Tot consten gheneghen fijt hoe veel te meere
Moet ghy arbeyden tot elcken keere
Soo Apollonius Tyaneus dede
Om hooren van Jarchum der consten sede
Van Astronomye/sulcx arbeyt ghy noch spaert
Hy reysde/door Persen/Albanien vermaert
Massageten/Indien en Elamiten
Chaldeen/Assyrien sonder verdrieten
Arabien en door Palestienen
Siet hoe arbeytlijck dees heeft willen verdienen
Verwect sijnde tot consten vol victorien
Door hope der onsterflijcker glorien
En is weder om in Egipten ghecomen
Op dat hy yet meer leerende hem mocht vromen
Is noch ghereyst/door Ethiopien lant
Tot die daer naect stonden int heete sant
En philosopheerden in der sonnen claerheyt
Met ooghen onbewechlijck/sulcken swaerheyt
En hebt ghy o mensche noch noch niet gheproeft
Wel behaghen.
Door my wel behaghen wort ghy niet bedroeft
Dus blijf ick v by in alder manieren
Neersticb.
Hoort Orpheus de stil staen boomen/riuieren
Door sijns spels vercieren//alderley dieren
Steruende soo hebben de Goddinnen
Hem self begrauen/en ten hemel binnen
Sijn constich spel verheuen/dus dan ghy
Om sulcken glorie/niet te gane voorby

Vinde

Vinde ick v verwect tot consten ongheblaemt
Door vaste hope die niemant en beschaemt
Want alle consten van bouen ghedaelt
Worden naer tsmenschen doot weer op ghehaelt
In glorien onsterflijck idoone
Dus wilt gheenssins sparen uwen persoone
Int aengrijpen der const soo doedy wel

Mensche.

Dat sal ick doen/dies alle mijn voortstel
Niet anders en soect auont noch noene
Coemt gaen wy buyten ons vermaken int groene
Door bosschen/velden en schoon valeyen
Ghy alle en meucht van my niet scheyen.

Pausa.

Fame van eeren.

Wie can my houwen sluyten oft dwinghen
Niemant hoe machtich/ick can hem ontspringhen
Opt lichaem der eerden sprey ick mijn leden
Men hoort mijn vrolijcke stemme singhen
Bouen int firmament en hier beneden
Als der cimbalen gheluyt vol soeticheden
Ter liefden de mensch die daer is verwect
Tot der consten arbeydende perfect
Dies voor hem op staet Glorie en Eere

Dwase.

Waer wildy al henen?

Ijdel.

Loopt niet te seere
Dat ghy niet en valt blindelincx inde gracht
Wat gady al maken

Dwase.

Wat hebdy ghedacht?
Segt arm slooze wat is v tijdinghe?
Hout v stille
Ick en sal dach noch nacht
Ick vlieg ouer al tot smenschen verblijdinghe

Ijdel.

Nv dan segt laet hooren v belijdinghe
Ghy sult wel stuyten dat is mijn betrouwen

Dwase.

Dat is de maniere altijt vande vrouwen

Goet en quaet ontvouwen//is dagheliijcx hun daet

Ydel.

Ghy en weet op ses mijlen nau waer ghy gaet
Blijft by ons soo en sal v niemant lachteren

Fame.

Neen daer sou ick de mensch met verachteren
Die weerdich is dat ick loope diligent
Nv en eeuwich sijnen naem maken bekent
Midts dat hope der onsterflijcker glorien
Hem tot consten verweckt die met victorien
Wt den claren hemel comen ghesprotem

Dwase.

Ciuile consten sijn die dan wt ghesloten
Soo is hy gheinformeert seer cranckelijck

Fame.

Waer om niet want sy sijn al verganckelijck
Als een vlieghe onschamel mispresen
Maer consten die als den dau comen gheresen
Van bouen/ die sijn loflijck sonder smette
Gheen comparatie ick haer en sette
Dan een claer locht oft hemels lichtinghe
Als Grammatica/ Rhetorices dichtinghe
Als Dialectica en Musica ionstich
Astronomie edel en constich
Aritmetica loflijck en rijcke
Geometrie en dier ghelijcke
Sijn hoochweerdich datmer om laboreert

Dwase.

Is Schilderije oock niet weerdich gheestimeert
Ghy en acht gheen consten dan die seuen vrije

Fame.

Die sijn tsamen een met die Poeterije
Want sy losweerdich in consten op rijsen

Dwase.

Gheen van tween en heb ick v hooren prijsen
Noch van Poeterije yet hooren segghen

Fame.

Soument v soo plat al moeten wt legghen
Want een Schilder een swijghende Poete es
En oock is een Poete verstaghet expres
Een sprekende Schilder niet luyder faconden

Met

Met Rhetorica sijn sy verbonden
Als Cicero seyt wat wilt ghy ergueren

Dwase.

De mensche salder hem al sot in studeren
En Crates slachten van Thebe gheboren
Die sijn gout en siluer int zee werp verloren
Om dat hy hem heel tot consten sou gheuen
Van der Philosophien verheuen
Tdunct my een dwaesheyt sijn heel ignorant

Ydel.

Ghelijck Democritus verliet lant en sant
Wiet dat beliefde twas voor elcken ghemeyn

Fama.

Hola niet voorder daer aen blijct certeyn
Wat arbeyt dat sijer om doen mochten
Dat sy om tghewin/gheen conste en sochten
Dan door hope ten eynde van alle goeden
Welck is als Cicero seyt wilt dit bevroeden/
Donsterflijcke glorie loffame

Dwase.

Versiet v van hier ghy clapachtighe fame
Die ouer al maect soo veel ghesnaters
Wat ouervliegt ghy al lants en waters
Heel uwen persoon en is maer een wint

Ijdel.

Wat maect ghy veel menschen al siende blint
En gheeft hun ydel blijschap te verstane
Want soo haest ghy hun sijt ghecomen ane
Met veel ydel lachens wildy hun quellen

Dwase.

Sou hope den mensche onsterflijck stellen
Eeuwich in glorien tgaet bouen wondere

Fama.

De hope alleene verwect bysondere
Den mensch tot consten op dat hy sou crijghen
Sulcken iuweel

Dwase.

Ick seg ghy muecht wel swijghen
Verwect den gheest niet? moet ick v vraghen
Tot der consten/oft suldijt oock af slaghen
Ghelijck als ghy tghewin hebt tonder ghetreden

Fama.

Fama.

Niet sonder hope dats tslot der vasticheden
En heeft den gheest noyt alsulcks begonnen
Ghelijck die besloten is wort saen verwonnen
Wat can den gheest dan van binnen maken
Als tvleesch soect niet dan al eertsche saken
Sonder vaste hope van onsterflijcheyt/
Den gheest eylaes wort ellendich verleyt
Met sinlijcke ghehantierde dinghen al
Maer sulcke men gheen conste noemen en sal
Onder die hemelsche consten reyn en perfect
Van blijschap dat de mensch/daer toe is verweet
Loop ick Fame van eeren al omme uyten
Poort oft slot en can men voor my niet sluyten.

De Fame gaet binnen

Dwase.

Hoe clinckt v dat voyskenⁱ

Ijdel.

Sy can wel sluyten
Cost ghijse met Socrates niet ghestrauen
Die in den put viel die dwijf had ghegrauen
Soo hy ghewoonlijck ghinck in de sterren kijcken

Dwase.

Tis soo veel wy meughen wel gaen strijcken
En maken ons dijcken//op ander stroemen

Ijdel.

Soumen alle inuentien consten noemen
Soo gheschieter daer vele binnen den iare
Door my ijdel blijschap int duyster int clare
Twaer onnoemelijck door douerpeysen

Dwase.

Door dwase dolinghe sy haer niet en veysen
Ghelijck Perillus in sijn conste schadich
Van den metalen os daer hy onghenadich
Heet sijnde met menschen wou doen vullen
Op dat sy int steruen souwen eyslijck brullen
Welck den wreeden Phalaris aen hem eerst proefde
Dies sijns selfs inuentie hem eerst bedroefde
Dus hebben wy onghelijck het meeste paert
Want sulck loon en gheeft niet der vryer consten aert
Dies ick half van onmoeticheyt rase

Ijdel.

Laet ons gaen loopen tot die ydel dwase
Die om ghelt willen ondersoecken saen
Wercken die onder den hoochsten constenaer staen/
Die moghen wy voort aen//dienen als goden

Dwase.

Tswaer maer Horatius heeft dat al verboden
Hy noemt dat een lichte hope te sijne
Eenen strijt tot rijckdommen/ verdriet en pijne
Dus seg ick voor dmijne//dat ick ten fijne
Met rechte doctrine// ben neder ghewor pen

Ydel.

Rasch vlieghen wy dan door steden en dorpen
Want niemant hier en sou ons onset//doen
Om dat wy reyn conste seer gheirne belet//doen.

Pausa.

Mensch/met Neerstich vseren wt comende,en wel behaghen en Treck der natueren.

Wie leefter ter werelt die sou meughen croken
De vaste hope die in my gheplant//leeft
Philosophie/och had ickse ghesproken
Midts treck der natueren die my metter hant//heeft
O Calliope in my trechte verstant//gheeft
Der Poeterijen lieflijck en schoone
Clio die de Historien oyt playsant//schreeft
Melpomene uwen sanck schinct my te loone
Thalia v Comedien ydoone
Euterpe my in Mathematicam leert
Vrania gheeft ghy oock mijnen persoone
V Astrologye die wonderlijck keert
Ick bender toe ontweet/dies mijn vreucht vermeert
In sulcken loflijcken consten loyale
Weerdich sijn sy/tot den hemel gheeert
Want sy comen wt de hoochste sale
Hope van onsterflijckheyt my alte male
Touwaerts verweet heeft/op dat ick naer mijn doot
Sou woonen by den wercker alder consten groot
Hier om neerstich vseren hout my wakende
En wel behaghen en sijt my niet versakende
Soo lang ick sterflijck ben bid ick v ghemeene
En wilt my gheen tijt laten alleene

Ppp Neer-

En wilt my gheen tijt laten alleene

Neerstich vseren.

Twijfelt daer niet in groote noch cleene
Siet aen den wijngaert diemen onderset
En draecht ouervloedich/maer laech hy verplet
Gheen druyuen en sou hy bringhen ten tooghe
Tsghelijcx moeten wy v houwen om hooghe
Soo Treck der natueren ons dat heeft vercleirt
Voor al vaste hope heeft dit oock begheirt
Die in v heeft haer residentie

Mensch.

Och vondt ick de conste hier in presentie
Dat ick mocht hooren haer soete faconde
Ick woudse om helsen met reuerentie
Och dat themels aspect haer doch neder sonde
Soo mocht elck hooren wt haren monde
Dat sy onsterlijck is glorieus en perfect
Want tot haer alle mijn natuere trect
Al wou Ydel blijschap my seer beschamen
O suyuer conste reyn en onbevlect
Tsy Dwase dolinghe dat ghijse woudt pramen
Sy laet haer noemen met seuen namen
En elcken naem heeft bysonder gratie
Bysonder gaue/bysonder laudatie/
Elck contemplatie//is diuersch int wesen
Van tbeghin der werelt is haer regnatie
Dies moet haer eeuwighen lof sijn door desen
Best gaen ict noch eens al ouerlesen
Op dat hope in my niet en verdwijne
In den vruchtbaren ac er alhier ten fijne
Hem ledich te laten en is gheen vreucht

Wel behaghen.

Soo doet doch o mensche op dat ghy meucht
Onsterflijck naer v doot domineren

Neerstich vseren.

Sit hier neder om neerstich vseren
En speculeren//in alderley boecken
Soo mach reyn conste v comen besoecken.

Pausa.

Conste wtcomende.

Om dat de mensche door hope sterckelijck

Tot

Tot mijwaerts verweet is sonder af deysen
Wil ick mijnen persoon hem verthoonen mercklijck
Want ick ben bouen alle clercken clercklijck
Van alle scientien diemen mach peysen
Int gulden abijt sietmen my reysen
Gheestimeert bouen alle Goddinnen
Ick die hemels ben en sal my niet veysen
Voor de creatueren die my beminnen
Mijn onsterflijcheyt sal ick laten kinnen
De mensche/en by redene affirmeren

Mensch sit en leest.

Hope der onsterflijcheyt is tconcluderen
Waer door ick vierich naer de conste hake

Conste.

Ick hoor de mensche oft menschelijcke sprake
Die mijns vermaent/dus wil ick tot stichtinghe
Hem naerder treden

Mensch.

Hemelsche lichtinghe
Sijn my puerlijck in dooghen raeyende
Tgheluckich windeken die nv sijt waeyende
Een gheest verfraeyende// nv te deser tijt
Och hier coemt een vrouwe int gulden abijt
Noyt schoonder figuere
Haer aensien dunct my een hemels iolijt
Schoonder peerle en was noyt ter weerelt wijt
Als dees creatuere
Wie sijdy vrouwe? eer ick v aenruere
Ghy dunct my onsterflijck aen v ghelaet

Conste.

Onsterflijck ben ick/ en den naem die ick vuere
Is reyn Conste daer ghy vierich naer staet

Mensch.

Lofwerdighe vrouwe/O schoonste cieraet
Wiens liefde mijn herte en sin doorgaet
Door vaste hope in my sterck gheplant
Tot uwaerts verweet door redene/want
Als mijn eerts lichaem sal sijn bederflijck
Dat ick hemels sal wesen onsterflijck
En dat op der eerden mijnen naem perfect

Onder alle menschen sal blijuen eerlijck
Door v die hemels sijt en onbevlect
Conste.
Sijt ghy om sulcken glorie verwect
Te mywaerts/ niet van princen siluer oft gout
Als Anaxagoras Clazomenius stout
Die sijn lant verliet ia rijckdom en schat
Om mijnen wille ten heeft hem niet berout
Hy seyde den volcke my is te bat
Sonder sorch draghen voor sijn lant oft stat
Opstekende de hant/ in elcx presentie
En wees naer den hemele tuyghende als dat
Hy daer verwachte met vaste credentie
Onsterflijcke glorie/ dees sententie
Sprack hy noch voor elcken int openbare
Dat ick van mijn goet ghescheyden en ware
En reyn conste gheuolcht van Tgodlijck schijn
Jck en sou sprack hy niet cunnen behouwen sijn
Tselfste is aen Democritus ghebleken
En heeft sijn ooghen hier om wt ghesteken
Dat hy niet en sou worden becoort oft verleyt
Met eertschen rijcdom oft verganckelijcheyt
Maer om glorie onsterflijck self test eert
En heeft mijnen naem reyn conste verbreyt
Ja met die seuen hemelsche ghetriumpheert
Mensch.
Elcke reden euen sterck my moueert
Oock heb ick van Luciano ghelesen
Den waer om hy tuwaerts was gheinstrueert
Daer in droome hem wert aen ghepresen
Ciuile conste eertsch rijcdom tot desen
Maer bouen al soo quam hem te voren
Reyn Philosophie en is op gheresen
Midts die beloefte die sy hem liet horen
Vwen naem sprack sy en sal niet gaen verloren
Maer eeuwich blijuen hier op der eerden
Ja een mensch onsterflijck sult ghy sijn vercoren
Hangt my aene ick sal v bringhen in weerden
Demostenes heuet wel connen aenueerden
Solutie. Want ick sprack sy/ tot onsterflijcheyt heb ghebracht
Hem

Hem/en meer ander die my ſeer wel begheerden
Alſt Lucianus hoorde/is met gantſcher cracht
Haer gheuolcht niet lang en heeft hy ghewacht
Sy en heeften op haren waghen gheheuen
En haer vlieghende peerden ſnel voort ghedreuen
Daer hy aenſach tſhemels contemplatie
Vant Ooſten int Weſten heeft hijt beſchreuen
Welck voor my is een ſtercke fondatie

Conſte.

Tis al warachtich en ſonder fallatie
Dat dit den menſche verweect alder meeſt
Tot my reyn conſte ſonder refutatie
Hope van glorien/laet vloeyen den gheeſt
Ick wil weer om in mijn Godlijck foreeſt

Toon. Den name Gods in Hebreuſche inde wolckē ommeringt met Cherubinnen.

By mijn ſeuen dochters luſtich en ſchoone
Welck ghy begheert ſal v weſen te loone
Met Oneerſtich vſeren/en Wel behaghen
Siet menſche op dat ick v verthoone
Donſterflijcheyt wilt my niet meer vraghen
Aenſiet dat nv dat eewich blijft tot allen daghen
Daer de Antiquiteyt met nauwer liſten
Altijt op ghehoopt hebben ſonder vertraghen
Om te kennen daer ſy niet af en wiſten
Sochtent door my en als cloecke artiſten
Conterfeyten tgoet/en quaet ſubtijlijck
Om voor die ſimpele die lichtelijck miſten
Tot glorien te bringhene blijlijck

Menſch.

Dat is my oock meeſt verweckende vrijlijck
Tot v/op dat ick des conſtenaers wercken
Met v en door v ſou connen aenmercken
Midts hopende op de glorie onſterflijck
Dat mijnen gheeſt daer ſou ruſten erflijck
Om ſijn in glorien gheconfirmeert

Conſte.

Hier om menſche my elck meeſt ſoect en hanteert
In ſeuen vrije conſten hier op de weerelt
Om binnen de wercken reyn bepeerelt
Des hoochſten conſtenaers beneden en bouen

Wiens hantwerck sy eewich eeren en louen
Waer af ick den spieghel ben daerment al in kent
Den loop des hemels en theel firmament
Ja doot en leuen kentmen oock door my
Als Virgilius Maro cost bringhen by
Dus o mensche ghy//hier op vastelijck staet
Wilt Neerstich vseren om my vroech en laet
Door hope om in glorien puere
Te worden een onsterflijcke creatuere
Welcke hope v meest tot my verweckt heeft
En oock doet elck mensch die sulck hope aencleeft
Ick gae sijt neerstich alleen om mijn duecht
Want van my ghesmaect wort een hemelsche vruecht
Mensch.
Door hope volcomelijck mijn herte verhuecht
Midts die reyn conste die my heeft verthoont
De glorie daer donsterflijcheyt in woont
Den wercker der const hemels bouen al
De glorie die smenschen arbeyt verschoont
Welck meest tot consten verweckt groot en smal
Vanden Poeten ghenaemt Elisius dal
Daer de sielen onsterflijck eewich regneren
Neerstich.
Hier om sietmen elck met Neerstich vseren
Conste occuperen//tot allen stonden
Door hope der glorien tis claer beuonden
Om donsterflijckheyt die naer dit leuen gheschiet
Wel behaghen.
Daer omme men my Wel behaghen siet
By alle menschen tot consten verweckt
Mensch.
Onsterflijcke glorie hier naemaels perfect
Wensch ick alle menschen die naer conste haken
Neerstich.
Wilt met my Neerstich vseren altijt waken
Wel.
Soo sal Dwel behaghen den gheest vercieren
Treck.
My Treck der natueren wilt niet versaken
Ontpluyct door hope der consten banieren
Mensch.

Mensch.
Neemt dit danckelijck ghy edel Violieren
Die vruchtbarich sijt in consten bloeyende
Neerstich.
Neemt danckelijck van Dboomken groeyende
Ons solutie wt minlijcker adere
Mensch.
Gods gratie sy v allen toe vloeyende
Met den heylighen gheest en God den Vadere
Beuolen in Christo blijft alle gadere

FINIS.

In duechden voort.

Perso-

Personagien.

Ghemeyn profijt, *ghecleedt als een Coopman.*
VVillighen arbeyt, *ghecleedt als een sackdragher.*
Trouvve, *arbeyts vvijf.*

Prologhe.

Ghemeyn profijt.

HOe is mijnen gheest in blijschap raeyende
Hoe goet ionstich is fortuyne draeyende
Te mywaerts waeyende//den wint van voorspoede
In duysent vruechden ben ick verfraeyende
Ghelijck den dau/die bloemkens is bespraeyende
Soo ben ick laeyende//schip waghens met goede
Al maeck ick ouer berch en dal my moede
Int wech reysen en keeren nachten en daghen
Niet al om mijn selfs en eest/elck dit bevroede
Maer voor mijn naeste oudt ionck van bloede
Doe ick alderley goet halen en draghen
Neptunus/ leent my ter zee sijnen waghen
Midts den rechtueerdighen handel soo God ghebiet
Niemant ter werelt en sal hem mijns beclaghen
Hoe moet den Willighen arbeyt naer my vraghen
Want als ick hem absent ben/soo lijdt hy verdriet
Ick coem elcken te ghemoete die naer my siet
Niemant en ontwijck ick/die my recht hanteert
Als om my ia ia/en neen/neen ghesciet
Als cooplieden trouwich sijn onghefraudeert
Ick ghemeyn profijt word dan ghemultipliceert
In huysen/houen/ landen en steden
Den goetwillighen arbeyt om my laboreert
By wien ick sijn wil midts ghetrouwicheden
Die hy my bewijst met moede leden
Wiens arbeyt ick can saechten en minderen

Willighen arbeyt.

Hoe werck ick/hoe draegh ick voor wijf voor kinderen
Op dat ghemeyn profijt ons come te baten
Anders sou ons de armoede soo hinderen
Maer ick danck God/want in huysen op straten

Win

Win ick mijn nootdruft groot bouen maten
Dies ick in eeren v/mijn wederpaer houwe

Trouwe dwijf.

My deert ws arbeyts

Willighen arbeyt.

Neen/ick en machs niet laten
Want hoe orbooriijck sijnse voor alle staten
Rechtueerdige cooplien in elcke landouwe
Dies ick haer soecke door v mijn trouwe
Haer te dienene want wijf ghy onsen noot//kint

Trouwe.

Och het is waer want ghy alderbest v broot//wint
Aen de rechtueerdige cooplien principale

Arbeyt.

Sy gheuen minlijck loon

Trouwe.

Sy sijn reale
God hoedse voor quale//want tsijn sijn schapen

Arbeyt.

Met niemants arbeyt en gaen sy slapen
Int meten int weghen sijn sy rechtueerdich

Trouwe.

Tis oock Gods wille want al haer goet erpeerdich
Is tot voordeel der armen met sorghe en last

Arbeyt.

Tghemeyn profijt is by haer lieden ghe past
Daer elck arbeyder altijt om loopt en draeft

Trouwe.

Timmert en metst

Arbeyt.

In reghen in wint spit en graeft
Maer elck wordt ghelaeft//naer sijnen arbeyt reyn

Trouwe.

Rechtueerdighe cooplien houwen haer hier cleyn
Nochtans sijn sy groot weerdich niet om vol prijsen

Arbeyt.

Sonder haer sou deen lant dander niet spijsen
Malcanderen helpende wt beswaren

Trouwe.

Comet goet niet wt de wijde zee gheuaren

 Door

Door de rechtueerdighe cooplien bequame
Arbeyt.
Int ronde der werelt soo streckt hun fame
Soo dat haer woonstadt daer door is gheeert
Trouwe.
Gheluckich is de stadt daer de sulcke verkeert
Seyt Salomon haer en sal niet ontbreken
Tuycht David want de rechtueerdighe vermeert
Siin goet God vreesende Jaer/maenden en weken
Arbeyt.
Ghekeurt sluer fijn haer woorden int spreken
Sy bereyen rijckdom door haer handen cloeck
Dus moet ick Willighen arbeyt doen versoeck
Om wercken den cooplien telcker uere
Trouwe.
Door my trouwe crijchdy goey avontuere
Al vallet u suere//ghy scheurt druckx banden
Arbeyt.
Die inden Somer slaept is een kint der schanden
Maer arbeyt der handen//is God ghename
Och wat heer is ditte dies ick my schame
Lief trouwe dat wy hem sullen voorby lijen
Trouwe.
Laet ons weynich ons sprekens vermijen
En den coopman eeren soo tbehoort dats claer
Ghemeyn profijt.
In Willighen arbeyt heb ick verblijen
Die ick tallen tijen//ben soeckende voorwaer
Arbeyt.
Hee:e soect ghy werckliens?
Ghemeyn profijt.
Ja ick voor en naer
Want ick ben eenpaer//ghesonden tot haer
Op dat Armoede swaer// haer niet en schoffiere
Jck ben der rechtueerdigher cooplien baniere
Jn hun/door hun/en wt hun ghesproten
Jck ben hueren schat die sy hebben ontsloten
Voor landen/steden/dorpen en vlecken
Arbeyt.

Hoe is dan uwen naem

Ghemeyn profijt.

Ick salt v ontdecken
Tghemeyn profijt heet ick hoet v verwondert
Die int lant comen ben voor elcken bysondert
Door die rechtueerdighe cloecke engienen

Arbeyt.

De selfste soeck ick en wilse dienen
Met Trouwe mijn wijf al doeghet ons pijne

Ghemeyn profijt.

Met Trouwe segdy?

Arbeyt.

Ja/

Ghemeyn.

Dat hoort wel te sijne
Datmen de rechtueerdighe trouwe betoont
Want als ontrouwe met trouwe in woont
Dan houdtmen my ghesloten seer schadich
Maer midts de rechtueerdighe cooplien beradich
Ben ick seer lustich al om dominerende
Elck arbeyder ben ick presenterende
My ghemeyn profijt tot haer der vromen

Arbeyt.

Sijt ghy door die rechtueerdighe cooplien comen
Soo is haren oorbor hier weerdich verhaelt
Ick ben den Willighen arbeyt seer wel betaelt
Wanneer ick opt voor die rechtueerdighe wrochte
Op dat ick v Ghemeyn prof jt vinden mochte
Dwelck my ghebuert is met mijn liefste trouwe

Ghemeyn.

Sonder haer dat v niet ghebeuren en souwe
God kent den bedriegher en die dbedroch ontmoet
Tis voor God afgrijselijck die ontrouwe doet
De rechtueerdighe sijt dit ghedinck ende

Trouwe.

Noyt en was ick den coopliedeu crinckende
Want ick wel wiste in onser allenden
Dat sy v Ghemeyn profijt ons souwen senden
Tot trooste alle arbeyders teere

Arbeyt.

Dat ick v vonden hebbe danck ick den Heere
Want hy sijn ooghen op die rechtveerdighe slaet
Haerlieden ghebet verhoort hy vroech en laet
Gulden oor cieraet//is hun handelinghe
Want door hun sijt ghy in de wandelinghe
Ghelijck een fonteyne ouervloeyende
Elck arbeyder mach hem wel si jn spoeyende
Om v tontfane binnen sijnen bedrijue

Trouwe.

Die weldaet uwer coemsten ick toe sch rijue
De rechtueerdighe cooplie naer mijn beseffen
Want sy sijnt diet ghemeyn volck verheffen
Sonder ontheet alle dinck besorghen

Arbeyt.

Den schamelen haer goet sy goetwillich borghen
Dies ghy ghemeyn profijt haer staet in staden

Trouwe.

Ten is niet goet den rechtueerdighen versmaden
Want sy versaden/arbeyders cleyn en groot
Al wat hantwerck can sietmen winnen haer broot
Aen die rechtueerdighe diet al onderhouwen

Arbeyt.

Seer orborlijck sijnse in alle landouwen
Mans/kinders en vrouwen//sy te wercke stellen

Ghemeyn profijt.

Dan come ick verhueghen de ghesellen
En verciere haer logijs onder en bouen

Arbeyt.

Och met reden mach hem elcx belouen
Daer de rechtueerdighe cooplie regneren

Trouwe.

Daer siet men de ghemeente triumpheren
Int aensien haers goets door dwerck haerder handen

Arbeyt.

Het is Gods gaue bouen alle verstanden
Want tot allen tijden door haer duecht ghschiet

Ghemeyn.

Dat ick haer eyghen sou sijn soecken sy niet
Maer seynden my alle de werelt deure
Tot yeghelijck die mijns noot heeft door verdriet

Maer

Maer vindt ick bedroch oft sortsich rigeure
Jck keer van daer op datmen my niet en speure
En versmilt als sneeu vander sonnen hitte
Maer by de Rechtueerdighe hoort ick sitte
Int alder opperste als president
Want niet oirboirlijcker onder tfirmament
En isser dan mijnen naem in persoone
Jck gae en come altijt obedient
Gen ick de rechtueerdighe Cooplien idoone
Jck ben haer bode/haren seghel/haer croone
Om my/door my sy stoutelijck waghen
Te lande/te watere haer lichaem schoone
Reden ist dan dat ghy hebt een goet behaghen
In de rechtueerdighe Cooplien al u daghen
Want sy voor my lijden groote onraste

Arbeyt.

Och dat doen sy en nemen tharen laste
Alle goet te besorghene in sijnder tijt

Trouwe.

Waren wy de rechtueerdighe Cooplien quijt
Schip noch schippere en sou seylen noch vloten

Ghemeyn profijt.

Ten heeft Jode/Turck oft Heyden verdroten
Om handelen met de Rechtueerdighe eenpaer

Trouwe.

Ghewicht en waghe is den heere openbaer
Tsijn sijn ordeelen naer Salomons leere

Arbeyt.

Alle Rechtueerdighe sijn vanden heere
Jck en sal sprack hy Sodoma niet verslinden
Condy thien Rechtueerdighe daer in vinden
Dwelck niet en bleeck dies moestet vergaen//vry

Trouwe.

Insghelijcx mocht een lantschap niet blijuen staen//bly
Sonder die Rechtueerdighe tuycht Dauid expres

Arbeyt.

Daer om dan lief Trouwe wel nootelijck es
Die int lant te hebbene dat wijse dienen
Sy maken neeringhe die cloecke engienen
En soecken tlants weluaert sonder quellagie

Ghemeyn profijt.

Gaet dan en werct ick sal sijn v gagie
Smorghens en tsauonts altijt dach en nacht
Door de rechtueerdighe Cooplien daer wy op wacht
Ick gaet elck Arbeyder tselfste narreren

Arbeyt.

Die heere wil v al om conuoyeren
Want daer is dierentijt daer v presentie faelt

Trouwe.

Dus edel Violierkens v woort verhaelt
Den orboor der rechtueerdigher Cooplieden hoort
Is dat sy Tghemeyn profijt ons senden aent boort
Hier met rechte voort//sluyten wy ons motijf

Arbeyt.

Wy wenschen elck Arbeyder ia man en wijf
Het ghemeyn profijt/hier in dit leuen

Trouwe.

Dwelck coemt en is door de Cooplien verheuen
Die rechtueerdich handelen present oft absent

Arbeyt.

Dus Genesius gheestkens die hier sijt ontrent
Weest door Rhetorica druck afsnoeyende

Trouwe.

En alle Mercurialisten eloquent
Die v der edelder conste sijt moeyende
Neemt dit danckelijck van ons boomkens groeyende
Voor ons Prologhe met een minlijck groeten
Princen/Hootmannen die daer sijn tot roeyende
Alle discoort worpende onder de voeten
Den walghenden Soylum/ want wy alle moeten
Als broeders bruerlijck malcanderen beminnen
Met welvaert en deucht moet God elcx lijden boeten
Wy groeyende boomkens gaen ter stont beghinnen.

Perso-

Personagien.

Slechtaert, *een man.*
Bottaert, *een man.*
Luyaert, *een man.*
Vreckaert, *een man.*
Taeyaert, *een man.*
Danteloose, *een vrouwe.*
Schaeye, *de bruyt.*
Moyaert, *een lichtvoetken.*

Factie.

Slechtaert.

Vrou Schaeye de bruyt is ghesceten//fris
Dus behoort den heelen staet by haer ten fijne
Segt Bottaert oft hier ymant vergheten//is
Want haerder maghen sijnder wel een dosijne
Aent sitten sit/dinct op schaeye oft pijne
Op datmen haer heerlijckheyt hier aenschouwe.

Bottaert.

Soudy meynen dat ick niet sitten en wouwe
Ja ick vry want ick weet mijn plaetse wel
Jck hebber al meer ghesceten op mijn trouwe
By vrou Schaeye de bruyt door tbedrochs voortstel
Dus elck sit vry niemant en maeck hem rebel
Oock om voor sitten en derfdy niet kijuen.

Luyaert.

By huer sitten? Jck sou lieuer achter blijuen
Want ick Luyaert ben seer traech in mijnen ganck
Jck sitter dicwils teghen mijnen danck
By vrou bruyt Schaeye ick en derfs niet roepen stijf

Vreckaert.

Coemt sit hier oock Danteloose lief wijf
Want my Vreckaert door v ghschiet veel hinders

Danteloose.

Daer om sijn wy dees bruyts ghesuster kinders

Dus

Dus laet ons gaen sitten cloeck op de rije

Taeyaert.

Jck taeyaert sit al te dickmaels aen heur sije
Want inden dieren tijt ick hier eens ter merct quam
Doen tcoren hoort eens soo bijsterlijck hooch op clam
Jck hiel tmijne hoe dier datment betaelde
Jck wou al meer winnen/eer yet het daelde
Dies ick als bruyghom by heur sit loyale

Schaeye.

Wel dan sit weer neer/sijdy hier al te male?
My dunct neen ghy/ick heb den hoop ouerkeken

Moyaert.

Vrou Bruyt ick Moyaert souwer ghebreken
Jck reye/ ick danse/ ick pijp/ ick bomme
Jck brasse/ ick houere/ en ick momme
Dies als de domme//dick mijn ghelt verhaert
Jck moeter sitten want ick ben oock eenen aert
Want in v maeschap hebdy veel vreemde gheesten

Schaeye.

Jsser noch yemant coemt doch al ter feesten
Elck naer sijnen staet sal ick tracteren

Slechtaert.

Sit al by de Bruyt laet ons doch houeren
De Bruyt ionnet ons wel soo ghy cont mercken

Danteloose.

Jsser noch yemant coemt helpt ons hoopken stercken
Op dat ghy van schaey de bruyt meucht kennis draghen

Schaeye.

Daer isser meer al ist dat sijt niet en claghen
Die by my sitten soot daghelijcx ghescheit

Danteloose.

Jck weet datmer my Danteloose dickmaels siet
Jnt coopen/vercoopen al en loocht maer een duyt
Vreckaert seyt terstont ghy sit by de bruyt
En oft soo is ick en bens niet alleene

Schaeye.

Sijt vrolijck sonder lachen verstaet mijn meene
Want ick Schaeye hebbe die ouerheyt
Dat ick verbien can veel lachens planteyt
Want ick Schaey ben de lachaerts punitie

Oock

Oock veel aerden hebben een conditie
Sonder veel lachens sy by my sitten druckich
Want mijn vrienden sijn meest al ongheluckich
Waren sy hier al die haer houwen ghedoken
Sy souwen wel regheling staen tot Hoboken
Want sy my Schaeye dickmaels beeruen

Taeyaert.

Wy sijn soo vrolijck al laghen wy opt steruen
Vrou bruyt laeter wat vreuchden onder minghen

Schaeye.

Jck consenteert ghy meucht trouwen wel singhen
Dansen en springhen//ick en wilts niet weeren
Al die haer van my niet en verveeren
Wilt boerde scheren met dansen playsant
Vrolijck singhende neemt my oock metter hant.

FINIS.

Jn duechden voort.

DIe dickmaels sitten by de bruyt
Helpt ons den dans vercieren
Sy heet vrou Schaeye ouer luyt
Diueersch sijn haer manieren
Gottaert/ Slechtaert openbaer
Danteloos springt sonder vaer
Moyaert wilt vreucht hantieren
Ter schaeyen sijn wy nu by haer
Tvalt den Breckaerts al te swaer
Seer noy ist dat sy bieren.

Coopman/Schipman oock borghers met
En connens niet ontdansen
Sy worden by de bruyt gheset
Al sijnt oock groote hansen
Want ten is niet al voorspoet
Deen oft dander quist sijn goet
Want schaeye worpt quaey cansen
De bruyt ons dit verhalen doet
Sijdy van haer maect eenen moet
Ons bruyt en draecht gheen cransen.

Want Luyaert heeft van haer den prijs
Hy mach van heur niet scheyen
Schaeye leyt hem dick opt ijs
Hy mach de bruyt wel leyen
Oock Breckaerts drincken selden wijn
Sy sparent voor een ander fijn
Diet stoutelijck dorren spreyen
Dus coemt danst me wilt vrolijck sijn
Al gheeft ons bruyt een druckich schijn
En wilt daer om niet schreyen.

Ghy meyskens/knechtkens ouer al
Oft ghehoude persoonen
Gheestelijck/werlijck groot ghetal
Hebdy v laten hoonen

Coemt

Coemt by de bruyt sonder apeel
Sy heet vrou schaepe tquaet uweel
Niemant en wiltse croonen
Tlachen verbiet sy ons gheheel
Den rou besit sterck haer prieel
Wie sou met haer in woonen.

P R I N C E.

Daer om scheyen wy Prince reyn
Wilt corts de bruyt verlaten
Tgroeyende boomken hier int pleyn
Maect vreucht in alle straten
Want vrou schaepe dlachen verbiet
Sy haer te sitten is verdriet
Al doent diueersche staten
Welck al door tsmenschen aert gheschiet
Diueersch soo ghy hier hoort en siet
Oorlof edel Lantsaten.

Groeyenden boom.
In deuchden voort.

FINIS.

Tcouvvoordeken van Herentals.

Preſentacie.

DAt alle Conſte/by een heymelijck vier//leeft/
Vooꝛ dwelck ſy coenheyt hueren ſcholier//gheeft
Sullen wy (hopick) alle Conſtenaers kinnen/
In vueghen/dat niemant werkende tier//heeft
Indien in hem dit inwendich beſtier//ſneeft
Ten ſal hem en ſijn werck te ſamen ſchinnen/
Want ſonder dat ſulck/noch al vooꝛ dbeginnen
De Conſte moet minnen//daer hy aen ghepaelt//is/
Soo en ſal hy nochtans gheenſſins pꝛijs winnen
Ten ſy dat hy binnen//van dit vier dooꝛſtraelt//is/
Daer om Rhetoꝛiſiens/hooꝛt watter verhaelt//is
Laet den gheeſt ongheſaelt//fris//met dit vier ramen
Schout Couwewooꝛt en/uit Jonſtich verſamen.

Al ist dat machleen generael ghebot//sijn
Dat sconstenaers gheest//moet vry buyten slot//sijn
Niet cout/niet bedwonghen/maer vierich ontsteken
(Want anders wat hy maect/dwerck sal ghebrot//sijn
En hy die soo werct/sal my duncken sot//sijn
Want soortse en heeft noyt in conste ghebleken)
Nochtans tot Rhetorica/streect meest mijn preken
Als wiens ghebreken//dat merckelijcxt toonen
Want wat fauten worden soo haest gheleken
Dan alsmen int spreken//volcht quaey patroonen
Daer om en wildy Rhetoricam niet hoonen
Ghy moetse verschoonen//nae haers naems betamen
Schout couwewoorden/int Jonstich versamen.

Om dat Rhetorica gheseeght(soo ick meen//)is
Welsprekentheyt/een conste die fraey en reen//is
Die sonder vercieren/niet en can ghewesen/
Ist dat het cieraet/dan daer luttel oft gheen//is
Hoe can hy voldoen/die alsulcken een//is
Dat alleene van hem heyscht den naem ghepresen/
Om dat te doene/en is hy te desen
Niet wel verresen//als vierich van gheeste.
Hy mach wel spreken/maer hy sal schijnen lesen
En noch sijn begresen//voor een botte beeste/
Tsal moghelijck blijcken noch op dees feeste
(Tmach sijn)aen my meeste//maer ick sals my schamen
Schout Couwewoorden/int Jonstich versamen

Prince/Hooftman/en allen ghy Heeren//goet
Hoe wel Tcouwoordeken/v luttel eeren//doet
Daer en steect niet wte/daert altemael bont//is
Ghy sijt oock ghenoech/waer wy verkeeren//vroet
Te Herentals daermen noch al veel leeren//moet
En daert van couwen en dorheyt onghesont//is
Daer om van aencxte/oft oock sulck onsen mont//is
Verhaert en ghewont//is//van couwen yse
Meynen wy wel dat ghenomen den gront//is
Die slecht en Ront//is//van onser deuijse
Rhetorica die elck weldadelijck prijse
Soect hier werm spijse//van sijn sprake en namen
Schout Couwewoorden int Jonstich versamen

SCHOVT CAWOERDEN.
HERENTALS.

Teghen den cant oft voor den boort vanden Theatre stont
in groote letteren, gheschreuen aldus.

Olim quæ superos turbarat, Jupiter Aten
Miserat in terras: quas quòd commouerit, illam
Compede Mercurius vincit, traditq; Philippo,
Hisq; litis placidis, suadet moderetur vt orbem

Tpunt.

VVAt doet den Meye/soo willecommen vrient//sijn
Als de nachten coel sijn/door dlieflijck dauwen
Dan dat wy te voren/seer qualijck ghedient//sijn
Van Swinters wreetheyt/die ons dede verblauwen
Ontsluyt dan v armkens/ontluyct v als Pauwen
Laet vrolijck singhen/ wy en willen niet flauwen
Wy hebben den vrede/nv metten teenen/
Ons machs ghedincken/ dat ons Mars in sijn clauwen
Hadde gheschorst/die ons wel meynde versnauwen
Goet en moet verslinden/iae tvleesch totten beenen
Wast doen van drucke/laet van vruechden nv weenen
Wy en willen den gheest/niet meer vernijpen
Daer ons dees figuere/sal saecke toe leenen
Obeschijnen des vreedts/doet de vrolijcheyt stijpen

Ghy muecht hier sien/ hoe dat Jupiter blije
Van doude Goden/de hoochste excellent
De Litas soo ghenaemt/sijn dochteren drije
Die van Pays te maecken/hebben tregiment
Tot svreedts onderhouwen/in de werelt sent
Daer sy te voren/niet en waren bekent
Om dat Ate haer suster/haer daer gheneirde
Tot twist te maecken/was dees Ate ghewent
Die de werelt totnoch toe/heeft ghenoech gheschent
Soo dexploot ghedaen is/te vier en te sweirde
Theeft soo langhe gheduert/dat Jupiter deirde
Dies wort sy nv gheboeyt/haer en baet gheen pijpen
Obeschijnen des vreedts/doet de vrolijcheyt stijpen

Nae dat de quaey Ate wel vast gheboeyt//was
Vanden God Mercurius/wel nae sijnen tant
Nae Jupiters ghelot/dat hy hem spoeyt//ras

Tot

Tot onsen doorluchtighen Coninck triumphant
Hy leuert hem Ate/die den twist heeft gheplant
Gheboeyt/gheuanghen(soo ghy siet)inde hant
Drie speten diepe/sou ickse doen grauen
Daer by presenteert hy/de Goddinnen playsant
Die ons den vrede sullen houwen in dlant
Ghedanct moet God sijn vander milder gauen
Laet nv van blijschappen/ons herten lauen
Men en derf gheen harnas/oft messen meer slijpen
Tsijn nv al vrienden/die ons wouden strauen
Dbeschijnen des vreedts/doet de vrolijckheyt rijpen

Prince/Homerus/thooft vande Poeten
Die hem behalp/met menighe fabele
Js(soo ghy/en meer gheleerde wel weten)
Meester en inuentuer/van dees parabele
Laet ons voort meer/dees Ate onabele
Houden ghebonden/lieuer aen een cabele
Dan dat sy(soo sy plach)ons wederom leet//riet
Onsen Prince/God danck/eest wel tractabele
Dus is ons hope/ en motijf probabele
Dat den peys en sal scheyden/noch soo ghereet//niet
Aengaende ons poinct/ick meyn ghy dbescheet/siet
Wat wy v daer mede willen doen begrijpen
Jck sou anders roepen/tot dat ick mijn sweet/liet
Dbeschijnen des vreedts/doet de vrolijckheyt rijpen

Tcouvvoordeken van Herentals.

Den ouwen voet, *een gheſtaeyt man.*
Swerelts onbeproefde, *zijn wijf.*
Slapende Ionckheyt, *haerlieder ſone.*
Vermakelijck leuen, *een Borgher.*
Den vlieghenden gheeſt, *een Ionghelinck.*
Naturen verſmachtere.
Der kenniſſen dienaer.
Dnatuerlijck ingheuen, *een man.*

☞ Een gheſtaeyt man ghenoemt Den ouwen voet.

Eſt niet in vreuchden een groot ghenueghen
Tverhalen/ duytſpreken/ en deuerdincken/
Van tween die hun tot deen dander vueghen/
En byſtandicheyt ionſtich in eeren ſchincken.

Sijn wijf/ Swerelts onbeproefde.

Wie mach miſdoen/ wie ſou moghen trincken
Ghetrouwe vrintſchap in eeren verbonden?
Alle teghenpartije moet laten ſincken
Tquaet datſe ſulcken ghelieuen jonden.

Den ouwen voet.

Al mach daſwenſchen wel worden ghevonden/
Doprechte liefde en canmen niet vertreden.

Swerelts onbeproefde.

Alſmen oprechtich voortsgaet int orconden/
Soo en canſe niemant gheſcheyden met reden.

Den ouwen voet.

Wie oyt hun ſaken oprechtelijck deden
Sietmen in vreden// zijn tallen tije.
Tzijn nu ſchier ſeer veel Iaren gheleden
Dat ick my ghaf tot mijns wijfs compaignije/
En dat wij tot deen danders bevrije
Hebben minlijck dus na ons daghen volbrocht.

Swerelts onbeproefde.

Metter waerheyt ick tſelue met v belije/
Datter noyt en is anders dan eere ghesocht.

Den ouwen voet.

Wat batet verciert/ oft veel goets ghecocht/
Alſmen van eere en weet gheen vermaren?

Al wortter te meet plaetsen anders ghewrocht/
Onser beyder tijt is verre ghevaren.

Swerelts onbeproefde.

Och waer de werelt ghelijck ouer veel Jaren/
Soo soudick noch veel gheruster leuen.

Den ouwen voet.

En waer om datte?

Swerelts onbeproefde.

Ick salt v verclaren.
Ten mach hier altijt niet zijn ghebleuen/
En want de werelt is soo deurweuen
Van vreemden handel en abuyse groot/
Als wij dan sullen onsen Sone begheuen/
En sterffelijck hier passeren de doot/
Elaes oft hem dan ontliepe den cloot/
Dat waer my bouen alle saken leet.

Den ouwen voet.

Mijn wijf seyt seer wel/maer wat raet ter noot/
Om hier af te crijghen eenich seker bescheet.
Tis waer dat ons Sone noch niet en weet
Waer me hy sou moghen de werelt passeren/
Al is hy ghehoorsaem in alle beheet.
De Jonckheyt can qualijck haer seluen regeren.

Swerelts onbeproefde.

Tverleyen doet den Jonghers soo haest erreren/
Want totten quaetsten ismen meest ghenegen.
En dan vintmer diese soo persequeren
Tot datse zijn theuren appetijt ghecregen.
Elaes douerdincken doet my druck herplegen/
Van sorghen die ick voor onsen Sone draghe.

Den ouwen voet.

Lief wijf ick en weet niet met wat weghen
Datmen hier in alderbest versaghe.
Datmen niet en weet/ daer en schaeyt gheen vraghe.
Laet ons raets leuen/ van diet hen verstaen/
Hoe ons Sone best synen cost bejaghe/
En soo met eeren mach deur de werelt gaen/
Tsy aen een Ambacht zijn handen doen slaen/
Oft hem elwerder ter Scholen bestaeyen/
Om by sulcken middel te moghen ontfaen
Kennisse van daer hem den gheest toe sal raeyen/
Oft datmen hem best hou wten quaeyen/
En den handel der goeder Comenschap leere.

Swerelts onbeproefde.

Ick en weet wat segghen/ wie mocht ons paeyen/
En den gheest verfraeyen/ / van desen verseere?

Wat

Wat isser doch meer/ dan datmen met eere
Mach winnen den cost/ en schouwen misval?
Wie weet aen dbeghin hoe tstuck eynden sal.

Een Sorgher/ ghenoemt Vermakelijck leuen.

Wel/wat propoosten ruysschen daer aen dooren/
Die dees lieden soo druckich vertellen?
Ick ghae best naerdere/ om aen te hooren/
En oft ickse mocht te vreden stellen/
My dunct hen seer nae ghaen het druckich rellen.
God groet v Vriendekens alle beye.
Isser yet te doene dat v mach quellen?
Willet toch segghen.

Den ouwen voet.

God loons hem diet seye.
Wij zijn desolaet te deser contreye/
Claghende deen dander ons letselijck grief.

Vermakelijck leuen.

Segt/ wat is datte?

Swerelts onbeproefde.

Och dat icker om schreye
Int ouerpeysen/ deur tgroot ongherief.
Maer wat batet dat ick claghe dmis kief?
Want de sake niemant dan ons en ruert/
Beter eest ghesust dan.

Vermakelijck leuen.

Doet doch mijn belief/
En segt opentlijck/ waer om dat ghy truert.
De sulcke besuert // veel pijns en lachtere/
Wistment openbaer/ het bleef wel achtere.

Den ouwen voet.

Thert wort te sachtere // deur vragen minlijck.
Mijn troostelijck Vrient/ ghelijck v is kinlijck
Den handel des werelts/ en dyen ghelooft/
Hoe vele datter daer me wort verdooft/
Ja en berooft // gheheel onrechtveerdich.
Soo weet dat wij hebben desen sone weerdich/
Die de werelt noch niet en heeft inghetorden/
En duchtende dat hy sou moghen worden/
Oft hem onser ghebrake/ oock van ghelijcken/
Dus ghaen wij alomme hooren en kijcken/
Hoemen met hem mocht doen ten besten geschien.

Vermakelijck leuen.

Hoe is uwen naem?

Den ouwen voet.

Ick wilt v bedien.
Den Ouwen voet heet ick/ en ben soo ghenaemt/

 Die

Die noyt en bestonde dat niet en betaemt/
Nochtans voor nu noyt meer raets en behoefde.

Vermakelijck leuen.

Hoe heette ghye?

Swerelts onbeproefde.

Swerelts onbeproefde/
Die den Ouwen voet noyt en verliete/
Maer ghestadelijck beschermt heb van verdriete/
Dwelck dat ons oock noyt en heeft begheuen.
En hoe heette ghye?

Vermaeckelijck leuen.

Vermaeckelijck leuen/
Dwelck ick ghebruycke naer mijns gheests plaisier/
Nu in Steden/ nu in Dorpen/ nu daer/ nu hier/
Ghelijck ick nu come ghewandelt van buyten.
Qualijck canmen doch den gheest besluyten
Van tghene daer hy is ghenegen touwe/
Soo dat ick een pachthoff buyten coopen wouwe/
Daer ick my souwe// altijt moghen vermaken.

Swerelts onbeproefde.

Och oft wij wisten bequame saken
Om te gheraken//sonder verborghen
Daer wij mochten onsen Sone besorghen
By yemant die niet dan int goet en verkeerde/
En dat hy daer in zijn Jonckheyt leerde
Dat hem is nootelijck/ oft quame ter staden.

Vermakelijck leuen.

Met redenen moghense wel zijn beladen
Die hun kinders tot goet opvoetsel begheeren/
Wantmen daghelijcx van quader meeren
Meer hoort verclaeren// dan van goet opsetsele.

Den ouwen voet.

Hier teghens stelden wij gheerne beletsele/
Want ons Sone is noch seer ionck van Jaren.

Vermakelijck leuen.

Hoe is synen naem?

Den ouwen voet.

Jck salt v verclaren/
Slapende Jonckheyt is hy gheheeten.
Dus souwen wij gheerne middel weeten
Dat hy eenigher consten mocht crijghen te bat.
Wat batet toch goet/ gout/ siluer/ oft schat/
Alsmen onconstich der eeren passeert voorby?
Daer tdangier rontom loopt/en is niemant vry.

Een lichtverdich mans persoon/ ghenoemt
Den vlieghenden gheest.

Eest

Eest niet te beclaghen dat den vlieghenden gheest
Na zijn opstel niet en mach aldermeest
Volcomelijck ghebruycken zijns sins ghenegen?
Ick heb alree mijn handen gheslegen
Aen menich begrijp / en veel handels verweet/
Maer noyt connen comen tot consten perfect/
Daer ick volchde vroech en late nochtans
Appetijt van eeren/ en der baten dans.
Dies ick nu Dalchimisterie bekeure/
Gheen conste ter werelt en prijsicker veure/
Dies ick ten ghebruyck my wil keeren en wenden.
Hoe beter begonst / hoe perfecter volenden.

Vermakelijck leuen.

Wie mach ons senden// hier desen vermetere?
Tschijnt dat hijt al weet/ dus duncket my betere
Hem tondervraghen van synen ghebruycke/
En wat hy iaecht te desen beluycke/
Want sonder niet en spreect hy soo hooghe.
God groet v Vrient/ wat hebdy in dooghe?
Isser yet nieus (seght) voor handen comen?

Den vlieghenden gheest.

Neent / maer ick gae mijn saken vervromen/
En tghene dat voorts tot mijnder consten dient.

Den ouwen voet.

Waer gaedy met omme?

Den vlieghenden gheest.

Ick wilt v segghen Vrient/
Ick hebs veel deurloopen/ en wel beproeft/
Maer tgheen dat den vlieghenden gheest behoeft
En hebbick nieuwers noch connen ghevinden/
Soo dat ick beghonst hebbe tonderwinden
Der Alchimisteryen practijcke/
Onder vele Consten gheen haers ghelijcke.
Maer dat ick sou vraghen/ woudy antwoort gheuen/
Hoe is uwen name?

Vermakelijck leuen.

Vermakelijck leuen/
Die heel is bedreuen// in sulcks behandelen/
Nu binnen/ dan buyten der stadt ghaen wandelen/
Aensiende de agriculture schoone/
En dat den arbeyt daer af comt te loone/
Ons alder behoeuen/ dnatuerlijck voetsele.

Den vlieghenden gheest.

Een yeghelijck heeft een versoetsele
Daer hem den gheest toe treet bysondere/
Deen hier/ dander daer toe/ ten is gheen wondere.

Soo dat metten beminnen van deene/
Van andere Consten/ en zijn egheene/
Alsoo ick meene/ diemen daer om lachtert.
Den tronck die goet voetsel gheeft/ waer quaet verachtert.
Den ouwen voet.
Och oft yemant my cost soo beraden/
Dat ick deser swaerheyt mocht zijn ontladen/
Die my tonstaden soo deerlijck quelt.
Den vlieghenden gheest.
Wel Vrient wat eest? waerom sydy ontstelt?
Isser yet te doene dat v mach hinderen?
Den ouwen voet.
Alle goey ouwers sorghen voor haer kinderen/
Ons daghen minderen// daghelijcks langhere/
Dus zijn wij om onsen Sone te banghere/
Want de wereldt stranghere // wort alle daghe/
Vernieuwende deen quaet met dander plaghe/
Soo dat ick gheern saghe//mijn kint ter Scholen.
Sulck soecken den sypwech/ en blijuen in dolen.
Vermakelijck leuen.
Twaer iammer verholen// oft verswegen daduijs/
Dat eenigher Jonckheyt mocht gheuen bewijs
Om eere en prijs // te crijghen in deuchden.
Waer ick als ghy zijt/ ick sou met vreuchden
Mynen sone den acker doen bouwen te wensch/
Want daer en leyt niet in teghen tbehouwen smensch/
Dan in rechter trouwen tsweet te verwermen/
En dbroot soo ghewonnen / in Gods beschermen/
Dan daer af den ermen// oock maken versacyt.
Want met God help v/ en was noyt hongher ghepaeyt.
Den vlieghenden gheest.
Hy en waer niet beschaeypt//al volchde hijt naer.
Nochtans ick segghe/ dattet mijn sone waer/
Hy en sou siet daer //niet inne voortgaen/
Maer laten hem van eenen Coopman ontfaen/
En dat soo ghedaen//daer in laten volheerdich.
Wie sal volprijsen den Coopman rechtveerdich?
Vermakelijck leuen.
Die is prijs weerdich// maer tis onseker canse/
Want Comenschap staet op assuranse.
Dies te sulcken danse// diet nochtans meenen/
Niet al en behooren.
Den vlieghenden gheest.
Dats waer alteenen/
En dat noyt Coopman en was te verjonnen
Tgheen dat hy heeft metten handel ghewonnen/
Wel

Wel varense die connen // tghebruyck in eeren.
Rechtveerdich voortsgaen sal altijt vermeeren.

Vermakelijck leuen.

Tot eenen te keeren // en is altijts gheen noot/
Elcke Conste is zijnsselfs een ouerhoot.
Dies segghick bloot // en wilder by blijuen/
Dat de ghene die eenich Ambacht bedrijuen/
Daer me beclijuen // als sijt constich bestieren.
Ghelijckmen daghelijcks mach sonder versieren
Sien aent regieren // Tantwerpen binnen.
In tsweet des aensichts/ eest salich cost winnen.

Den vlieghenden gheest.

Hun sone mocht beminnen by auonteure
Landen en steden met ionghen labeure
Te besoecken deure // als ick heb ghewrocht.
Datmen niet en weet/ wat schaeyet deursocht.

Vermakelijck leuen.

Neen/ waert wel bedocht // en heel ouerpeyst/
Ten is niet alsoo/ en ghy spreect daer ghevreyst/
Ghy hebbet deurreyst // en weet watter op loopt.
De sulck gaet soo verre dat hijt coopt.

Den vlieghenden gheest.

Al zijnder ghestroopt // somtijts eenighe siet/
Daer om en is tversoeck nochtans targher niet.
Dus watter gheschiet // ghesept int rouwe/
Twaer iammer dat een quaet/ tgoet verarghen souwe.

Vermakelijck leuen.

Tis wel/ maer in trouwe // onder ons ghesproken/
Die om de gheleertheyt hebben ghedoken/
Wat heeft hen ghebroken // zijnse niet verre comen?
Sietmen niet hoe haer saken vervromen?
Tis onvernomen // en wort selden bedacht/
Waer om Const vanden sulcken niet en wort gheacht.

Den vlieghenden gheest.

Gheenen cost en wacht // den tijt voorleden
Is onvercrijchbaer/ dus soudick treden/
En hem ghaen besteden // sonder toeuen op dlest/
Hier woont een Meester ontrent dit ghewest/
Ick sien hem dus best // eest dat ghyen spreect.

Den ouwen voet.

God groet v Vrient / tgheen dat my ghebreect/
En quellijcken steect // dat moetick v segghen/
Desen Sone souwick gheerne tscholen legghen
By v Meestere / indyent v paste/
En om hem te leeren tot uwen laste/
In eenich Const vaste // gheerne bestaeyen.

Tis

Tis seer grooten last/ met Jonckheyt belaeyen.

Natueren versmachtere.

Sonder veel beraeyen// ick wil my vermeten/
Alle Jonghers/ en desen/ te doen weten
Binnen sjaers de secreten//(ick canse roouen)
Die de werelt draecht.

Vermakelijck leuen.

Ick en can niet ghelooeuen
Dat sonder verdoouen// yemant is soo cloeck/
Die dondersoeck// der Jongers in eenigen hoeck
Mach eenichsins doen met fortsich indrucken.
Obroosch vaetken verlaeyen/ valt wel in stucken.

Den vlieghenden gheest.

Sijn dat de ghelucken// die v doen sorghen?
Datse heden leeren/ weten sijt oock morghen?
Hoort sonder verborghen// ick segt v claer:
Sulck maect de Meester/ hy en ist niet voorwaer.

Vermakelijck leuen.

Ghy moet v daer// in gheuen beschuldich/
Jonghers te leeren/ is een punct gehuldich/
Ghelijck sij verduldich// daer inne vreucht rapen.
Die te vroech op was/ had beter gheslapen.

Natueren versmachtere.

Wie Const wil betrapen// ick seg hem dat/
Comt hy rasch by my / hy crijghes te bat/
In veel Consten plat// ten steect niet op eene.
Nonforts als tghewin comt/ al eyndet te weene.

Den vlieghenden gheest.

Alsoo ick meene// soo en conde ghije/
Noch niemant yet leeren in Consten vrije/
Die stelt opt sije// der natueren behoorte.

Natueren versmachtere.

Ick weet remedie teghen sulcken soorte/
Ick open de poorte// hoe vast ghesloten/
Ick hebbe soo menighen onverdroten
Const in ghegoten// al wasser natuer teghen.

Vermakelijck leuen.

Daer Natuer cesseert / is Conste verleghen/
Dus in gheender weghen// en passeer ick v tpoont.

Natueren versmachtere.

Noyt gheenen bestaeyt/ ten werdt hem gheloont/
Sij worden ghecroont// en oock verheuen/
Elcken wordt van my soo vele ghegheuen/
Deur Conste te leuen// altijt in rusten.

Den vlieghenden gheest.

Der Natueren mach wel wat te suecken lusten/

Maer

Maer sonder verwusten// moetment soo herbringhen
Datmen niet en behoort yet te gehinghen
Dwelck sou mogen dringhen // tegen sgheests begheeren.
Want anderssins sou hem elck verveeren
Te willen weeren// teghens tclaer bedrieghen/
Gheen meerder bedect/ dan in kennissen vlieghen.

Vermakelijck leuen.

Ten mach niet lieghen // twaer meer dan iammere
Met fortsen Natuere te maken tammere/
Wie hoorde lammere// ten can niet ghewerden
Datmen Natuere sou tonder terden/
En willen volherden // dat Natuere verwijst.

Den vlieghenden gheest.

Const wter Natueren men aldermeest prijst.
Dus van my gheaduijst // ick sou elders vraghen.
Tghebroken ranrken en can gheen vruchten draghen.

Natueren versmachtere.

Latet hem beiaghen// daer hy wilt alomme/
Maer sie wel toe/ dat hy niet en comme
Daer hy het cromme// voor trecht sy verwachtere.

Den vlieghenden gheest.

Wat schrift is datte?

Vermakelijck leuen.

Natueren versmachtere.

Den vlieghenden gheest.

Tfy/ die blijf achtere// daermen vermaen//doet
Hoe de Jonckheyt inder kennissen ontfaen//soet
Gheinstrueert voorts ghaen//moet/tot Consten perfect.

Vermakelijck leuen.

Tis al verloren datmen yet verwect
Daer Natuer teghen trect// dus moetty falen.

Den vlieghenden gheest.

Natueren versmachtere/ wie sou hem halen?
Want hy wilt versmalen// tgebruyck der Natueren/
En met zijnder fortsen daer teghens labueren/
Noyt vreemder kueren// ten can niet ghezijn.
Inden steert leyt altijt tquaetste venijn.

Natueren versmachtere.

Ick sou noch fijn // mijn macht openbaren fel/
Maer want onwetelijck van v wort veracht snel/
Soo ben ick bedacht wel// my te versetten.
Dat ick elders doe/ en sal v hier niet letten.

Vermakelijck leuen.

Naer v besmetten// moghense wel hopen/
Want v quaet bedrijf en comt niet ghecropen/
Maer rasch quaey nopen // brenghet meestendeel/

En allen v acten en zijn nau een gheheel/
Soo dat v juweel // hier niet en betaemt.
Tis haest veel vermeten/ die hem niet en schaemt.
Den ouwen voet.
Och Vrienden versaemt // noyt meerderen druck/
My dunckt dattet staet al tot ongheluck/
Dus helpt my int stuck // tis meer dan noot/
Dat mijn Sone mach crijgen voor onse doot
Eenich overhoot // dat hem eerlijck mocht leeren.
Daer douwers ghebreck zijn/ sietmen veel verkeeren.
Vermakelijck leuen.
Weest sonder verseeren // wij vinden noch raet.
En denct niet dat Const/ soo de werelt nu gaet/
Al aen eenen man staet // ick moett v segghen/
Laet ons bedachtelijck overlegghen/
Peysende waermen yemant vinden mochte/
Die ons inder waerheyt alderbest dochte
Dat uwen Sone mocht instrueren best.
Die vroech Const begheert/ en leer niet op dlest.
Den vlieghenden gheest.
In onsen ghewest // een soo cloecken woont/
Wie datter oock comt wort constich gheloont/
Hy heuet ghetoont // in menighe contreye.
Vermakelijck leuen.
Leert hy de Jonghers wel met bescheye?
Soo moechdy beye // hem aen ghaen spreken.
Den vlieghenden gheest.
Ick en weet niet dat yemant hem heeft gheleken
Der Jonghers ghebreken // te maken quijt/
En constich tinstrueren voorts met jolijt
Theuren appetijt // daerse toe zijn ghenegen.
Den ouwen voet.
Daer ghevoel ick toerheughen my comen teghen.
Maer met wat weghen // willet my wys maken/
Sou ick moghen aen desen Meester gheraken/
Om hem mijn saken // te openbaren?
Waer sou ick hem vinden?
Den vlieghenden gheest.
Ick salt v verclaren/
Ghy sult ghaen ghinder voorts op ghenen hoeck/
Daer ghy siet wthanghen dat teecken van Dboeck/
En vraghen daer cloeck // en weest niet confuys/
Na der Kennissen dienaer/ hy houdt daer huys/
Tis een Boeckvercooper van zijnder neringhe.
Vermakelijck leuen.
Bestacten daer by sonder cesseringhe/

Gheest

Gheeft teghenweringhe // tkeert noch voorspoedich.
Een vrij Const te weten / is goet overvloedich.

Swerelts onbeproefde.

God sy v behoedich // voor alle dangier /
En loon v dat ghy soo ghewillich hier
Int oprecht bestier // ons hebt raet ghegheven.

Den vlieghenden gheest.

Tis tijt dat ick gae / tis te langhe ghebleven.
Een salich leven // wil v God jonnen /
Hier mede Adieu.

Vermakelijck leven.

Tis na der Sonnen /
Ick en sou niet connen // oock langer ghetoeven.

Den ouwen voet.

Adieu / God ghun v / v meeste behoeven.
Ick hoep ons bedroeven // nu ten eynde rast /
En dat ick saen worde van rouwe ontlast /
Dus oftet wel past // ick clop aende duere.
Waer sydy Meestere?

Der kennissen dienaer.

Wie is daer vuere /
Soo spaey na de ure // wat is v begheeren?

Den ouwen voet.

Gelievet v Meestere / ick sal verclaeren
Allen tswaer deeren // dat my is letselijck.
Ick sie de werelt den Jonghers soo quetselijck /
Datmen schier niet en weet werwaert dattet street /
En want wij tghebruycken sien soo bedeet /
Soo zijn wij verweet // by v te comen /
Om dat wij warachtelijck hebben vernomen /
Dat tot elcks vromen // ghy v verstant ghebruyct /
En souwen ons Soontien dat hier onder duyct
Ghern maken dat v mocht blijven bevolen.
In veel sijweghen / valt haest een verdolen.

Der kennissen dienaer.

Vrient / mijnder Scholen // zijn de Jongers cleene /
Ick ontfangher als nu en als dan eene /
Maer van egheene // dit wel ondertast /
En draghick de sorghe te mynen last /
Dan met mynen gheburrman / soo wou ick dat wij
Van als te samen mochten couten vrij /
Wij hopick en ghij // niet en argueren.
Daermen even wel wilt / eest goet accorderen.

Natuerlijck ingheven / een man.

Twaer wel eens tijt nu te ghaen ter stede
Daer der Kennissen dienaer leert na zijn sede

Den Jonghers in vrede// nochtans sonder cracht.
Dus ghaen ick derwaert/ als Leeraer mede/
Om wat tondersoecken/want daer aen leyt macht.
Tis quaet yet goets thoonen daerment niet en acht.

Der kennissen dienaer.

Al waer hy verwacht// soo comt hy hier ghaende.
Twaer beter dunct my dat ict hem vermaende/
Dus blijft wat staende// ick ghaen hem teghen.
By middel van Vrienden wordes veel vercreghen.
Bruer/ waer toe ghelegen// is ws weechs bevanck?
Mach v yet teghenstaen/ oft sydy cranck?
Want my is te lanck// v bruerlijck afwesen.

Natuerlijck ingheuen.

Ghelijck deen Vrientschap can dander ghenesen/
Soo comick te desen// sien dauancement/
Dat int leeren den Jonghers tuwent is bekent.
Want een stuck volent// en niet wel ghewrocht/
Heeft menighen onwetelijck in dolen brocht.

Der kennissen dienaer.

Dat is wel bedocht// elck mach daer voor sorghen.
Den tijt van heden brengt onverborghen
Onsekeren morghen// elck sie wel touwe.
Tis quaet verarcht/datmen wel beteren souwe.

Den ouwen voet.

Wat ick wel wouwe// lieue Vrienden mijn/
Dat ghy dit mijn Soonken woudt behulpich zijn/
Om eerlijck en fijn// deucht te bemercken.
Want dondeuchden sietmen in squaets versterckén
Daghelijcks veel wercken // dus biddick om raet.
Ghefundeerde instructie/ passeret quaet.

Natuerlijck ingheuen.

Segt dan metter daet// weet v Soon oock yet?
Heeft hy wat gheleert?

Den ouwen voet.

Och neen hy voorwaer niet/
Tis meer dan verdriet // dat ict moet verconden.
Ick hebbe alomme ghegaen en ghesonden/
En noch niet ghevonden//raet/ dan int cromme.
Tvraghen waer goet/mochtmen antwoorden waeromme.

Der kennissen dienaer.

Altijts euen stomme// is onverdraghelijck/
En niet veel spreken wordt oock daghelijck
Wel behaghelijck// met opinien diuersch.
Men grijpter wel recht na/en tcomt nochtans dwersch.

Natuerlijck ingheuen.

Root/wit/blau/ en persch// tzijn al schoon colueren/

Noch-

Nochtans en can gheen langher ghedueren/
Dan dat wter Natueren// grijpt synen stant.
Met tghene dat goet is/ vintmen yemant ghehant.

Der kennissen dienaer.

Den boom wel gheplant// draecht goede vruchten/
Maer de wortelen bloot en machmen niet luchten/
Om tfruyts beduchten// telcken sayfoene.
In elck Const eest met zijn ghebruyck te doene.

Natuerlijck ingheuen.

Het wisken groene// is goet om wringhen/
Maer den ouwen tack en sal niet ghehingen
Datmen hem sal dwinghen// in eenich besluyt.
Een ionck ghevoeyt boomken/ draecht lancste zijn fruyt.

Den ouwen voet.

Ghy segghet daer uyt// sooment moet belijen.
Daer om comen wij tot v / en om verblijen
Soecken bevrijen// voor tquetsel gheset.
Hem machmen helpen/ die claecht wat hem let.

Der kennissen dienaer.

Dats seer wel/ maer bet// mijn Vriendekens hoort/
Eer wij vander saken yet spreken voort/
Om te maken accoort// van uwen kinde/
Weet dat ick my altijts onderwinde/
En bevinde goet/ tondersoecken voor al/
Waer toe den sin meest ghenegen zijn sal/
Soo schoutmen den val// dyer na mach comen.

Natuerlijck ingheuen.

Twaer te beclaghen/ en een groot onvromen/
Den Jonghers benomen// heuren treckenden gheest/
Want dat is datmen moet instrueren meest/
Daerment anders heest// blijues veel verholen.
Met quaeyen leytsman/ ismen haest in dolen.

Den ouwen voet.

Alleen tuwer Scholen// en nergherincks el/
Dat mijn Sone ware/ dat wildick wel/
En dat ghy dbeuel// ouer hem woudt aenveerden/
Om wel betalen.

Der kennissen dienaer.

Ghelijck is van weerden/
Te connen volheerden// saken hooch begost;
Soo moet oock Natuere / wat dattet cost/
Ghebruycken den lost// in sgheests versoecken.
Const wter Natueren moet best vercloecken.

Natuerlijck ingheuen.

In gheenen hoecken// onderwinden quadere/
Van datmen den Jonghers besluyt te gadere

 Der

Der Natueren adere // met ander bestaen/
Om teghens Natuere yet te grijpen aen/
En alsoo keeren saen // ten anderen weghe.
Tfortsich inprinten/ en eyndt niet te deghe.

Der kennissen dienaer.

Twaer een onseghe// en meer dan vergrouwen/
Datmen die Jonckheyt in goeder trouwen
Niet en sou behouwen // soet onghelast/
Tot datmen versuect/ en wel ondertast
Waer toe den gheest rast// en leyt ghedoken.
Beter tweemael ghebuycht/dat eens ghebroken.

Natuerlijck ingheuen.

Wat mach beloken // ligghen in desen
En begreeptij noyt/ wat hy liefste sou wesen/
Tsy leeren lesen// en schrijuen perfectelijck
Deur Grammatica/ oft onbedectelijck
Dialectice tgoet wt tquaet discerneren
Na heuren eysch.

Der kennissen dienaer.

Oft oock profiteren
Deur Arithmetica int leeren tellen
En rekenen/ oft deur constich omhellen
Deur Geometria bemeten de landen.

Natuerlijck ingheuen.

Oft deur Astronomia metten verstanden
De Planeten en tfirmament ondersoecken.

Der consten dienaer.

Oft deur Musijcke constich vercloecken
Int doucineren op dinstrumenten/
Oft in hem laten Rhetoricam prenten/
En al dat haer toestaet/ oft yet anders maken.

Natuerlijck ingheuen.

Ondersoeckende moetmen tghenegen raken/
Soo steltmen de saken// recht vrij en vranck// soet.
Selden eyndet perfect/ datmen met bedwanck// doet.

Den ouwen voet.

Vrienden grooten danck//moet v eewich gheschien/
Van dat ghij soo willich voor alle oees lien
Doet doprecht bedien// voor mijns Soons welvaren.
Vrienden voor Vrienden ter noot niet en sparen.

Swereldts onbeproefde.

Woudy doch bewaren// ghelijck ghy wel muecht
Onser beyder kint/ en hem ophelpen ter duecht/
V wort toeghevuecht// loon voor toerdrieten.
Tgoet en behoort niemant / dan diet ghenieten.

Der kennissen dienaer.

Wel

Wel Bruer aensieten// segt/ wat soudy raeyen?
Ghy hoort wel/ sy willen ons eerlijck paeyen/
Dus int ontlaeyen// laet donghenuecht stelpen.
Die beste weet/ moet den anderen helpen.

Natuerlijck ingheuen.

Soo behooret/ dus ben ick te vreden
Dat ghy uwen Sone sult aen ons besteden/
En alst gheleden // is eenighen tijt/
Na dat hy dan weet/ daer na betaelder zijt/
Oft anders vrij quijt// ick en begheerder niet van/
Want op goeden voet/ selden yet misvallen can.

Den ouwen voet.

Wel Vrienden dan// ick sallen v laten/
Hopende dattet noch sonder verwaten
Keert tzijnder baten// int deuchdich orboren.
Die na wilt weten/ moet leeren te voren.

Der kennissen dienaer.

Sonder verkeeren/ en sonder vermeten/
Onsen Gheest wort aen hem heel ghequeten.
Maer laet ons weten// ws Soons naem blootelijck.

Den ouwen voet.

Slapende Jonckheyt.

Natuerlijck ingheuen.

Die is van doen grootelijck/
Ja heel nootelijck// te worden opghenomen.
En beter eest datse soo slapende comen/
Op datmense in vromen// alsoo mach drijuen
Tot tghene daerse anders wt souwen blijuen/
Dan int verstijuen// (al schijnet ghemackere)
De slapende Jonckheyt te maken wackere/
Want dan naect strackere// veel meer verstranghen
Om te herleeren de quade ghanghen/
Dan van eerst doen ontfanghen// tgoet onverdroten.

Der kennissen dienaer.

Tgheen dat uwen Sone is inghesproten
Wort corts ontsloten// hopick sonder sorghen.
Een sulck die heeft inden gheest verborghen/
Twelck schier oft morghen// noch groot gheacht// wort.
Gheen meerder quaet/ dan dat Natuer versmacht// wort.

Natuerlijck ingheuen.

Neen/ wel bedacht// cort/ zijns sins ghebruycken
Salmen appetijtich hem laten ontluycken/
En sonder versuycken// aenmercken al stille
Natuere deur dingheuen werwaert sy wille/
En sonder gheschille // dan ghewonnen nemen
Te leeren Conste / opt volghen der temen

Dit

Die Natuer beghonst heeft/ en can volvueren.

Der kennissen dienaer.

Ghy Natuerlijck ingheuen/ kont tallen veren
Den gheest soo becueren/ al schijnet wondere/
Dat hy ghenegen van bouen tot ondere
Tot yet besondere// treckt dat v behaecht.

Natuerlijck ingheuen.

Ghy Kennissen dienaer de victorie draecht/
Eer dat smorghens daecht// condy my beleyen.
En als wij vergadert zijn onder ons beyen/
Wie sou ons scheyen// niemant die leuen.
Kennis is voortsgaen van Natuerlijck ingheuen.

Den ouwen voet.

Deur vreuchdich aencleuen// vliet van my druck/
Benautheyt is my verkeert in gheluck/
Ghelijck dat aen tstuck// hier blijct gehuldich/
Want ons beminde Sone verduldich
Is seer sorchvuldich// ghenomen in hoede
Vander Kennissen dienaer/ die tot voorspoede
Vnatuerlijck ingheuen heeft tot hem ghecreghen/
Die ons kint neerstich sullen wijsen en weghen/
En naer zijn gheneghen// verwecken onbevreest/
Tot Const die hem dient/ dus bevroept den gheest/
Dat den mensch aldermeest tot consten verwect/
Solutie. Vnatuerlijck ingheuen/ dat tot Kennissen strect.

Natuerlijck ingheuen.

Dats seer schoon ontdect// want int versinnen
Als Natuerlijck ingheuen streckt tot dbekinnen/
Soo canmen winnen// dat totter Consten behoort.

Der kennissen dienaer.

Deur Kennisse ghaet Natuerlijck ingheuen voort/
En swemt vast aen dboort// vander Liefden vierich/
Die den verwecten mensch dan is bestierich
In Consten manierich// tot profijt en eere.

Natuerlijck ingheuen.

Dats voetsel van Consten/ men vinter noch meere/
En twaer quaey leere// datment anders verstonde.
Want als de verwecte de Conste conde/
Datmen dan niet en vonde// sConsten voetsele/
Als eere/ prijs/ en ander versoetsele/
Twaer cleyn behoetsele// voor den Constenaren.

Der kennissen dienaer.

Als de mensch dus verwect is/ hy can voortvaren
Sonder beswaren// daer den gheest naer wringt/
Want Kennisse den Ingheuen de Liefde bringt/
En Liefde die dwingt// de Conste voortane.

Natuer-

Natuerlijck ingheuen.
Liefde is in Consten voorts te ghane
Deur Skennissen vermane// altijt bereet/
Crijghende van voetsel der Consten bescheet/
Soo hy oock wel weet// en andere diet proeft/
Dat elck stuck/ een eerste beghinsel behoeft.

Der kennissen dienaer.
Diet wel deurgroeft// dat hy met ons belije/
Dat Natuerlijck ingheuen tot allen tije
Streckende vrije// totter Kennissen bloot/
Den mensche verweet meest tot Consten groot/
Dwelck sonder wederstoot// en sonder ghebreken/
Aen dees figuere/ by Herculem gheleken/
Oock wort gheblecken// en bewesen blijft/
Weet hoe (na dat ons Xenophon beschrijft)
Hercules noch ionck/ en bly van ghelaet/
Gheneghen zijnde tot vromighen staet
Twijfelde in synen raet// waer hy hem souwe
Alderbest moghen beghenen touwe.
En alsoo hy hem wouwe// ter rusten stellen/
Sach in synen slaep/ int voorts vertellen/
Dat hem quamen quellen// met swaren arbeyde
Twee Vrouwkens/ daer af hem de eene toeseyde
In vrijen gheleyde// wellust en ghemack.
En als hem dese met synen arm track/
Dat dandere dat niet en heeft ghedoocht/
Maer Herculem eere deur vromicheyt ghetoocht/
En tsegghen ghepoocht// dat sy dat wau verleenen/
Indyen hy haer wilde volghen alteenen/
Want sonder verleenen// sy Deucht ghenaemt// was/
En dander Vrouwe tot wellust versaemt// was.
Soo heeft alst betaemt// ras/ Hercules onverbolcht
Dnatuerlijck ingheuen deur kennisse ghevolcht/
Om soo te ghecrijghen vroomheyt in eeren/
Als voelende dat Deucht quam int vermeeren
Tot kennissen keeren// zijn ingheuen te recht/
En heeft soo deur dingheuen de Deucht aengehecht/
Want kennisse slecht// met haer was Meestere/
En dander verlaten/ zijnse hun tweestere
Tsamen ghegaen/ soot hen goet ghedocht heeft.
Deur Kennisse Dingheuen de Deucht beleeft.

Natuerlijck ingheuen.
Te kennen ghy wel gheeft// in tfiguerlijck bewijs/
Hoe Natuerlijck ingheuen met Skennis aduijs
Ghewint den prijs// en verweet meest den mensche
Tot Consten/ daer wt dat hy voort te wensche

Hier toont men Herculem slapen en wellust/ Deucht hem weckende.

Van tghene dat Const eyscht/ truycht een verwintsele.

Der kennissen dienaer.

Van alle saken eest deerste beghinsele/
Wie sou dan maken een ander bedecksele?
Stelt deerste beghin by deerste verwecksele
Sonder vertrecksele// claerder dan den Sonschijn/
En cander gheen naerder verwecksel ghezijn
Om te moghen comen tot eenigher Consten/
Dan Natuerlijck ingheuen/ dat metter jonsten
Tot kennissen strect/ want dat blijft in vigheur.

Natuerlijck ingheuen.

Neemt ghemerck hoe Cicero de groot Orateur/
Ja geheel de fleur// alsoo wij lesen/
Bouen al die mochten welsprekende wesen/
Verwect als desen// deur Natuerlijck ingheuen/
Byde welsprekentheyt is altijts ghebleuen/
En anders int leuen// noyt bestaen willen iet/
En dat daer om/ want de kennisse siet
Den gheest anders niet// en had inne ghebracht.

Der kennissen dienaer.

En Virgilius/ soo grooten Poeet gheacht/
Heeft hy niet ghewracht// en ghedaen volheerdich
Menich loffelijck stuck/ en prijsens weerdich/
Datmen hem moet naerseggen lof tzijnder vromen?
Ja hy. maer segt/ hoe is hyer toe comen?
Oft wie heeft vernomen// hoe hy is gheraect
Aen die Const alleene/ die hy soo heeft ghesmaect:
Dan dattet ghemaect// heeft/ sonder gheschille/
Dnatuerlijck ingheuen naer synen wille/
Streckende stille// totter kennissen voort?

Natuerlijck ingheuen.

Hoe comt datmen niet en leest/ noch en hoort/
Dat Cicero oyt woort// Poetichs heeft gedaen?
Oft dat Virgilius oock heeft bestaen
Te veerden aen// ghelijck Cicero vermaert.

Der kennissen dienaer.

Dats/ want hen Natueren waren bewaert/
Deur des ingheuens aert// met diuersch bemercken/
Soo dat Ciceronis ingheuen om wercken
Alleen nam twersterchen// op seer welspreken.

Natuerlijck ingheuen.

En Virgilius hadde Poeetsche treken/
Ghelijckt is ghebleken// alleen totvercozen.

Der kennissen dienaer.

Dats/ want hem die waren ingheboren/
Soo dat zijn ingheuen alleen daer toe wrochte.

Ghe-

Ghelijck al wast dat Cicero meer mochte/
Nochtans hy en sochte//gheen ander bedrijuen/
Dan wou by Dnatuerlijck ingheuen blijuen/
Dwelck hen doet beclijuen// diet soo bestieren.
Aende Natuere kentmen best de Scholieren.

Natuerlijck ingheuen.

Gheen beter regieren// dan Natuer en haelt/
Want dingheuen dwelck is met kennissen deur straelt
Blijft vastelijck ghepaelt// aender Consten slot.
Dnatuerlijck ingheuen/ en eyscht gheen ghebot.

Den ouwen voet.

Mijn Vrienden voor dlot//dat ons wel is gheslagen/
Sijn wij ghehouden sonder verdragen
Allen ons dagen// tot uwaerts in danck.

Natuerlijck ingheuen.

Dats gheerne ghedaen / maer wij moeten eer lanck
Van hier nemen den ganck//want cort wort den tijt.

Den ouwen voet.

Neemt ghy dan mijn Soonken in v bevrijt/
En doet doch tprofijt// int squaets verschouwen.

Der Kennissen dienaer.

Wij sullen meer doen sonder ophouwen
Dan ghy moecht betrouwen// yemant van ons beyen.
Hier mede Adieu.

Den ouwen voet.

Als wij moeten scheyen
Soo wil v gheleyen// het opperste goet.
Nu ghevoel ick/ hoe den Ouwers gheeft goeyen moet/
En verheugen doet// twoorspoet hunder kinderen.

Swerelts onbeproefde.

Tquelsel dat my te voren mocht hinderen/
Ghevoelick minderen// duer sorechts beproeuen.

Den ouwen voet.

Noyt vrolijcker quijte en werdick dbedroeuen/
Want voor dbehoeuen // is mijn Sone versien.
Dnatuerlijck ingheuen doet met kennis ghschien/
Dattet al moet vlien// dat der Jonckheyt quelt.

Swerelts onbeproefde.

Oft alle Ouwers soo haer kinders bestelt
En gehoorsaem ghevelt// hadden by dingheuen
Der Natueren/ dat deur kennissen mocht leuen/
En worden ghedreuen// soo tot Consten perfect.

Den ouwen voet.

Dat Natuerlijck ingheuen den mensch meest verweect/
Alst tot Kennis streect// bevelick den sinnen/
Die ghevoelijck hun constich ghebruyck ghewinnen/

En van waer dbeghinnen // hun eerst is ghecomen.
Hoe mach twerweckfel doch beter verwromen/
Dan alst wort ghenomen// wt zijn eyghen wesen?
Wij Conwoorden / Edel Vrienden ghepresen/
Nemen orlof by desen// en bidden als Broers/
Den fauten te ghunnen djonstich succoers/
Op dat dies te meer/ na trecht betamen/
Const en Beminders / moghen jonstich versamen.

Personagien vander Prologhe.

De Steden, *ghecleet als een Borgher.*

De Dorpen, *ghecleet als een Lantman.*

De Landen, *ghecleet als een Ioncker.*

☞ De Steden tot de Dorpen.

Lantsman goeden dach/ waer wildy doch henen?
Wel/ hoe stady sus? en condy niet spreken?

De Dorpen.

Hue? wat soudy my stooten voor mijn schenen?

De Steden.

Wa/ dat is propre? waer leerdy die renen?
En van waer comdy hier voorts ghestreken?

De Dorpen.

Ick come van huys.

Steden.

In tslijck moetty steken.
Waer staet (segt) v huys?

Dorpen.

Ten twee sijden eest dries/
Voor lant/ en achter heye.

Steden.

Wa/ dat is een Vries.
Wat comdy doch soecken?

Dorpen.

Ick come hier kijcken
Eens na de Steden.

Steden.

Soo sal ick v ghelijcken.
Waer op siedy al?

Dorpen.

Dat hier soo ghelat// is/
En ten vriest doch nu niet.

Ste-

Steden.
Dats want hier een Stat is/
Tisser al ghesteenweecht.
Dorpen.
Dit lant is al vol keyen/
Twaer hier quaet ploeghen.
Steden.
Segt my tusschen ons beyen/
Dat ghy dus ouer al siet/ wat macht bedien?
Dorpen.
Tonsent segghen my al den dach de lien
Dat Coopman hier woont.
Steden.
Kendy Coopman wel?
Dorpen.
Neen ick/ eest gheen Heerschap?
Steden.
Hy/ oft yemant el/
Meyndy dat ick juyst al de werelt kinne?
Dorpen.
Hoe heet ghy/ Vrient?
Landen.
Ghy schijnt een broethinne/
Die my dunct dat versch comt wten nest gheuloghen.
Wat seyt desen Keerl?
Steden.
Hy heeft my vertoghen
Dat hy hier is comen om Coopman te siene/
Soo vraecht hy oft ghijt zijt.
Landen.
Op dat ick v diene/
Segt wie ghy zijt?
Dorpen.
Ick? de Dorpen.
Landen.
Ick de Landen.
Steden.
Tvergaderen brengt op eenen buyck drij handen/
Want ick ben de Steden. maer wat iaecht v int velt?
Dorpen.
Om Coopman te siene.
Steden.
Hebdy yet dat v quelt?
Dorpen.
Om hem te siene/ oft hy groot oft cleen//is.
Landen.

Ick peyse hy meynt dat een mensch alleen//is.
Ick seg v vrij datter Cooplieden om veel//zijn.

Steden.

Hy meynt datt keusen van boeckweyten meel//zijn/
Oft (peysick) kemelen met grooten rugghen.

Vanden.

Bylo mijn Vrient/ sij vlieghen als mugghen/
Ouer lant/ ouer zee.

Dorpen.

Steken sij oock dan?

Vanden.

Sij hebben een beerken tsteect menighen man.

Dorpen.

Maer en vlieghen sij nymmermeer inde keersse?

Steden.

Ja sij seker Dorpen/ sij blooten de meersse
Wel al te deerlijck. hun vloeyen worden ebben.
Maer segt ons/ wat wildy den Coopman hebben?

Dorpen.

Sij segghen tonsent/ dat hy my sal coopen.

Vanden.

Tis moghelijck waer/ comdy daerom gheloopen?
Wat let v dat? meyndy dat sij quaet// zijn?

Dorpen.

Ygoey ick en weets niet.

Steden.

Dat moet quaeyen raet//zijn/
Swijght/ want ghy en kentse niet.

Dorpen.

Daerom comick hier.

Vanden.

En daer ghy soo na woont/ in dit quartier/
En kendy gheen Cooplieden/ segt vuylen plompen?

Steden.

Ghy kent ymmers Cramers/ die haersnoer en trompen/
Nestelen/ spellen/ lint/ en schoubrienen veylen/
Diemen siet naer alle Kermissen seylen/
En aenden Kerckmuer hebben hun statie.

Dorpen.

Wa die ken ick wel.

Steden.

By comparatie/
Dus zijn de Cooplieden (dat ickt seggen derre)
Die auont en morghen/ die wijt en verre/
Goet halen/ goet oueren/ cloeck inde bane.

Dorpen.

Soo zijnt dan lantloopers.

Landen.

Jaet/ soo te verstane/
Maer niet als andere/ want dat zijn guyten.
Al trecken dese binnen slants / en buyten/
Tzijn Cooplieden/ te weten daer wat op sit.

Dorpen.

Vinden sij oock schotelen.

Steden.

Tsy/ sluyt v ghebit/
Hoort de Landen spreken/ en wort eens wijsere.

Landen.

Hunnen handel is groot van hout/ peck/ ijsere/
Gout/ siluer/ lakenen/ sijden/ wullen/ lynen/
Kese/ boter/ vleesch/ wijn/ olie/ rosijnen/
suycker/ cruyt/ vijghen.

Dorpen.

Die sou ick wel meughen.

Steden.

Wel/ segt/ soudy v dan niet seer verheughen
Van alsulcken Heere.

Dorpen.

Ja wou hy my borghen/
En dat ick vijghen ha.

Landen.

Tzijn oock noch sorghen.
Maer en hebdy van hem anders gheen vreese?

Dorpen.

Tjan my dunckt ia ick.

Landen.

Waeromme / singt op Meese?

Dorpen.

Hy heeft (hoorick) twee al te quaeyen namen.
Tis my eens ghescryt.

Steden.

Ghy en derft v niet schamen/
Tsa noemtse ons vrij.

Dorpen.

Blanckevoet sou ick meenen/
Soo was den eersten.

Landen.

Noemt den tweeden met eenen.

Dorpen.

Wa ick en can / maer sij seyen twaren Coopmans
Dies veel bedoruen.

Steden.

Menich

Menich verckem is ongans
Daer om en zijnse niet al te weerlegghene.

Landen.

Van quaey Cooplieden waer ghenoech te segghene/
Maer qualijck ghecreghen/ qualijck verloren.

Dorpen.

Maer hoe kentmen die?

Landen.

Deynde moetmen sporen.
Als den sneeu smelt/ dan verhaelt hy de quaey schueren.

Dorpen.

Maer oft sulck my cochte?

Steden.

Ten sou niet dueren.
En dat en zijnse niet/ die v coopen sullen.
Maer die den capprupn met hoy niet en vullen/
De goey rechtveerdige/ die hier noch ter tijt//zijn.

Landen.

Hoort Dorpen/ en sal v dat niet groot profijt//zijn/
Dat ghy sult hebben eenen Heere van machten?
Wanneer de Ruyters tuwent souwen vernachten/
Die v die sal afcoopen met properheden.
Alsser oock comen schattingen/ oft beden/
Oft dat ghy moett waghenen oft volck wt schicken/
Hy sal v lossen wt dees quaey stricken/
En verschieten tghene datter is van doene.

Steden.

Ja somtijts oock schencken/ is hy van faetsoene/
En soo doende dat hy hem verele.
Ja siet hy v oock dan verschatten te vele
Aen coren/ oft anders/ hy sal v ontlasten.
Want redene/ hy en derf daer niet na vasten/
Als die anderssins heeft ghenoech ghewonnen.
Twaer anders van hem onredelijck beghonnen/
Dat hy na tprofijt ws sweets sou snacken.

Landen.

Neen hy gheensins/ maer siet hy yemant slabbacken/
Die deur noot sou moeten zijn beestkens versetten/
Oft die zijn lant niet en sou connen ghevetten/
Hy sal hem ter hant staen/ eer dan hy sou dolen.

Dorpen.

Wa dat hoor ick gheerne.

Steden.

Dan sal hy noch Scholen
Tuwent doen stellen/ op dat de Jonghers leeren.

Landen.

Segt

Segt quant/is v corts niet gheveurt veel eeren?
Op verscheyden Schietspelen/deur de Coopmans rijf?

Dorpen.

Sij hietense Speelvogels.

Steden.

Neck/ghy staet soo stijf/
Hoe luttel verstaedy wie v goet oft quaet doet.

Landen.

Laet de Boeren geworden/sij zijn vry baet vroet/
Maer segt/dit is v ommers een goey tijdinghe?

Dorpen.

Wa jaet met allen.

Steden.

Maect dan verblijdinghe
En eert den Coopman.

Dorpen.

Maer oft hy v cochte/
Segt/ woudijt oock wel?

Steden.

Waert datment versochte
En niet goet en viele/ soo wou icken dernen.

Dorpen.

Segt toch waeromme?

Steden.

Wij souwent bestervuen
Alle drij/ die soecken tprofijt allegare.
Want als dat leet by toertieren van ware/
Den Coopman maect datter voeten en handen//zijn.

Dorpen.

Wat helpt ons datte?

Steden.

Datter dan oock tanden//zijn
Die tsuyuel eten/is v dat niet nootelijck?

Landen.

Hoe orboirlijck hy is merck ick wel grootelijck
Ter plaetsen/daer hy my en compt versoecken//niet
Al mach hem sulck Constenaer daer vercloecken//iet
Om synen gheest tot wat abels tontbindene
Als hem faelgeert eenen Coopman te vindene/
En blijft de Conste dan niet onder de voeten?

Steden.

Dan moet hy volgen al waert tot in Calcoeten
Oft hy moetse gheuen onder haer weerde.

Landen.

Sou tuwent wel van als wassen in deerde?

Dorpen.

Iaet/ wat icker ſaeye.

Landen.

Maer ſaeydy daer van als?

Dorpen.

Dat ick weet datter waſſen ſal.

Landen.

Soo goet ſpraecty Wals/
Dat was tſelue/ dat ick v wou vraghen.
Veertrijck en ſou tuwent gheenen baſtaert draghen.

Dorpen.

Tonſent wortter dickwils met hoopen ghegheuen.

Steden.

Hy ſpreeckt van Wijn/ dat zijn baſtaerden die leuen.
Ten draecht oock gheen olie/ noch ſpecerije.

Landen.

Men wint tuwent wolle/ maer vrij gheen ſije.
Ghy graeft wel toruen/ maer en vinter tgout//niet.

Steden.

Ghy hebt wel wit ſant/ maer ghy en hebbet ſout//niet.

Dorpen.

Wij hebbens nochtans hanghen in ons ſchouwe/
Maer niet vele.

Landen.

Dats daer ick henen wouwe/
Sonder den Coopman en haddijs niet gheeregen.
Elck Lant brengt het zijn voort/daert toe is ghenegen/
Van elcks al te hebben/ en waer niet doenlijck.
Nu comt die Coopman/ die beſorghet coenlijck/
Syn lijf auenturende tonſſen beliene.

Steden.

Is dat niet een ſake van grooten gherieue?
Wat ſegdijs Dorpen?

Dorpen.

Dat ick v hou eten.

Landen.

Van greyne/en noch ſcherp: maer nu moetty weten/
Wij ghebruyckens al meer dan hier ghewaſſen/
Twelck ons die Coopman brengt met ſoo groote taſſen/
Dat hy deyghen Landen moet dickwils blooten.
En waren wij hier niet deerlijck verſtooten
Gheleden hondert Iaren/ oft daer omtrent?
Alleenlijck was hier de Draperye bekent/
Nu comt ons Italien/ ia Indien thuys.

Steden.

Haddy dan my gheſien/ noyt armer gheſpuys/
Dan ick en bruedde/ Weuers achter en veure.

Maer

Maer soo haest als Brugghe was ghebracht in fleure/
En dat deur den Coopman/ besonder van buyten/
Ick bant doen oppe alleinskens mijn tuyten/
En bestont met Brugghe my te gheneerne/
En hoe lancks hoe meer/ tot dat dees edel keerne/
Antwerpen/ in dlicht quam/ dalderschoonste bloeme.
In sulcker vueghen als ick Antwerpen noeme/
Denckt dat ghy haort Venegien / Florentien/
Gemuen/ Napels/Lissebonen/ Valentien/
Neurenborch/ Ausborch/ Cuelen/ Lyons/ en Parijs/
Mits dat Antwerpen is al tghemeyn logijs/
Daer alle Comenschappe treyn en ghanck// heeft.

Landen.

Hier af ist recht/ dat de Coopman den danck// heeft/
Want ick sou wel goet doen om luttel ghewins//ras/
Datter meer Siluers dander wijlen wel tins// was/
Nu by ons drijen daghelijcks ghevseert// wort.

Steden.

Seker Landen/ ghy hebbet al ghesolueert// cort/
Comenschap gaet bouen alle handelen.

Landen.

Wat doet de Buytelanders herwaert wandelen/
Al hebben sij wel goet? (ia sij brenghent mede)
Dan dat hun dunct/ dat Antwerpen is die Stede/
Daer Fortune perfortee wilt neder vallen.

Dorpen.

Tis gheluck voor den Coopman.

Steden. Meer voor ons allen/

Want waer hy gaet/de Merten sullen volgen/
Dan bleuen wij hier sitten half ongheswolgen/
Want oock te verhuysen/ en mach niet wesen.

Dorpen.

Laet houwen den Coopman.

Landen.

Hy is weert ghepresen/
Dus laet ons hem minlijck alle vrientschap tooghen.

Steden.

Laet ons arbeyden om sCoopmans verhooghen/
En houwen verwaten dat hem mocht vercleenen.

Landen.

Anders wij souwent clachtich beweenen/
En comen te gheenen// dus latet schouwen.
Tghemeyn ghebruyck/ doet den Coopman houwen.

Steden.

Orlof in trouwen//laet fauten passeren.
Tghebruyck can de Conste ten besten regeren.

Personagien vander Factie.

Den Tijt.
Een ghestadich man.
Een Ambachts man.
Eenen Fiel.
Den Deuchniet.
Den Vreckaert.
Een Metser.
Een Dronckaert.
Een bequaem Dilleken.
Een Boer.
Taeye, Sboeren Wijf.

☞ Den Tijt.

ONtweckt nu aerdighe constighe spruyten/
En wilt ontsluyten// Stijts contemplatie.
Aensiet my Tijt/ seer groot van virtuyten/
Die laghen in muyten// maken nu recreatie/
Dus want v al streckt tot consolatie/
Moet tsamen met eendrachtich aencleuen
Deur bequaemheyt Stijts nu zijn bedreuen.

Een ghestadich man.

Ick houds coop vrijlijck sonder begheuen.
Ghy toont v wonderlijck in veel contreyen/
Na dat ghy Tijt nu sijt/ soo wil ick leuen.
Deen doedy lacchen/ en dander schreyen.

Een Ambachts man.

Ick Ambachtsman wil my deur den tijt vermeyen/
En my voeghen na dat hy ons is verleent.
Ten baet gheen bidden/ gheen smeecken/ oft vleyen/
Wij moeten hem hebben/ soo hy comt/ ick meent.

Eenen Fiel.

Opden Tijt voorleden was ick Fielken versteent/
Hy maeckte my beroyt/ en was oock te diere/
Den incoop en was noyt metter borsen vereent/
Soo dat te mynent al was van sueren biere.

Den

Den Deuchniet.
Ick Deuchniet sonder sorghe/ maeck goede ciere/
Den Tijt laet ick den Tijt zijn/ auont en noene/
Altijts euen vol / dat is mijn maniere/
Vrou Sorghe en heeft te mynent niet te doene.
Den Vreckaert.
O Tijt/ oft ghy nu waert int saysoene/
Soo ghy waert ouer seuenentseuentich Jaer/
Soo sou ick Vreckaert me zijn als de coene/
Maer neen/ den cost valt my nu veel te swaer.
Een Metser.
Daer om ghedaen oft ghelaten voorwaer/
Ick Metser winne nu meer in eenen daghe/
Danmen doen in drijen dede/ dat is claer/
Ick hangt metten Tijt nu al inde waghe.
Den Dronckaert.
Wat baet dat ick Dronckaert veel roep/ oft claghe/
Ick volghe den eysch van mijnder Natuere/
Naer den Tijt ick niet seer veel en vraghe/
Ick bender inne/ en wilder me duere.
Een bequaem Dilleken.
God help my doch tot mynen ghetruere/
Op dat ick mach crijghen eenen fraeyen Quant/
Ick weter van tienen noch wel den kuere/
Maer sij en hebbens niet wel inde hant.
Eenen Boer.
Ick huysman segghe/dat ghy Tijt sijt seer playsant/
Tis wel ghebleken aen alle goey vruchten/
Van coren/ en ander goet seer abondant/
Dies wij nu wel meughen zijn vol ghenuchten.
Taeye/ Sboeren wijf.
Och Jan mijn man/ick moeter om suchten/
Oft yemant met cluchten// v mocht betrapen/
En van dwerck doen scheyen/tis alle mijn duchten.
Den Tijt.
Comt alle tsamen/ die vreucht willen rapen/
Ontweckt v vrijlijck die laecht tot slapen/
En neemt den Tijt waer nu elck bysondere/
Comt vrolijck herwaert/ comt my verknapen/
Ick breng v veel voort met grooten wondere/
En alst my belieft/soo breng ickt oock tondere.
Wilt my aenmercken/ en alle mijn dinghen/
En helpt met vreuchden een Lieken singhen.

BEdꝛijft nu vꝛij solaes//ghij Rhetoꝛices ſinnen/
Want den gheeſt eyſſchet/Tantwerpen nu ter tijt.
Stropt der vꝛeuchden aes// int lieflijck beminnen/
Soo moechdy kinnen// reyn Conſte met jolijt.
Der nijders ſchimpen quaet//en can v niet deeren/
Dus ſtelt v vꝛijlijck met ons in ſoꝛuechden pleyn/
En houdt v fier ghelaet// den dꝛuck wilt ontbeeren/
Soo ſal v volghen djonſtich ſuccoers certeyn.

Den tijt nu groot gheacht// comt vꝛolijcheyt ons bꝛingen/
Om den bedꝛoefden te trooſten na den aert.
Dat elck gheeſt heeft gewacht// is hier/dus laet ons ſingē/
En Conſte dwinghen// tot Liefden hooch vermaert.
Die anders is bedacht// moet van ons verdolen/
By conſtich engienen de ſulck gheen plaets en heeft/
Maer is wel weert veracht// want te deſer Scholen
Niemant en hooꝛt dan die nu in vꝛeuchden leeft.

Al gheeftmen quaden raet// Natuere ſtelter teghen/
Soo suldy vinden den gheeſt in v gheruſt.
Dus laet dan metter daet// ons ſinnekens gheneghen
Deur tjonſtich volghen/van aftreck zijn ghebluſt.
Tis doch dopꝛecht ghebꝛuyck//vanden gheeſt inghebooꝛen/
Wie can beſluyten/ van daer den gheeſt toe raſt/
Houdt dan minlijck beluyck// in twꝛeuchdich oꝛbooꝛen/
En ſoo vooꝛtane volbꝛinghen dat v paſt.

Hier met Pꝛincen Adieu//in dancke wilt toch nemen
Djonſtich vooꝛtſtellen der Couwooꝛden goet/
Wij willen op een nieu// int afionſtich vervꝛemen/
Altijts euen willich zijn tuwaerts metter ſpoet.
Neemt danckelijck tvooꝛtſtel// dat wij hier bedꝛijuen/
Het vierich herte heuet ons doen beſtaen/
Dus laet oock euen wel// v ionſt ons beclijuen/
Op dat wij te ſamen deen dander ſoo ontfaen.

Preſentatie.

Ie Pax en Iuſtitia maecte eendrachtich
Tot onſer ſalicheyt/ doen elck was clachtich/
Sy u Prince machtich// voor groete geſchreuẽ/
En wil u geſparen in deuchden warachtich/
Ghy heeten voordachtich// in allen u leuen.
Edel Rhetoriſynen hooghe verheuen/
Van u wert verdreuen// alle turbatie/
Twiſt en diſcoort dat moet van u ſneuen/
V worde ghegheuen// Sheylichsgheeſts gratie/
Alle Medebroeders tot een confortatie.
Reyn recreatie// is ons beghinnen/

Vedel

Dedel conste tot een reformatie/
Sijn wij Roosken verweckt wt vierigher minnen.

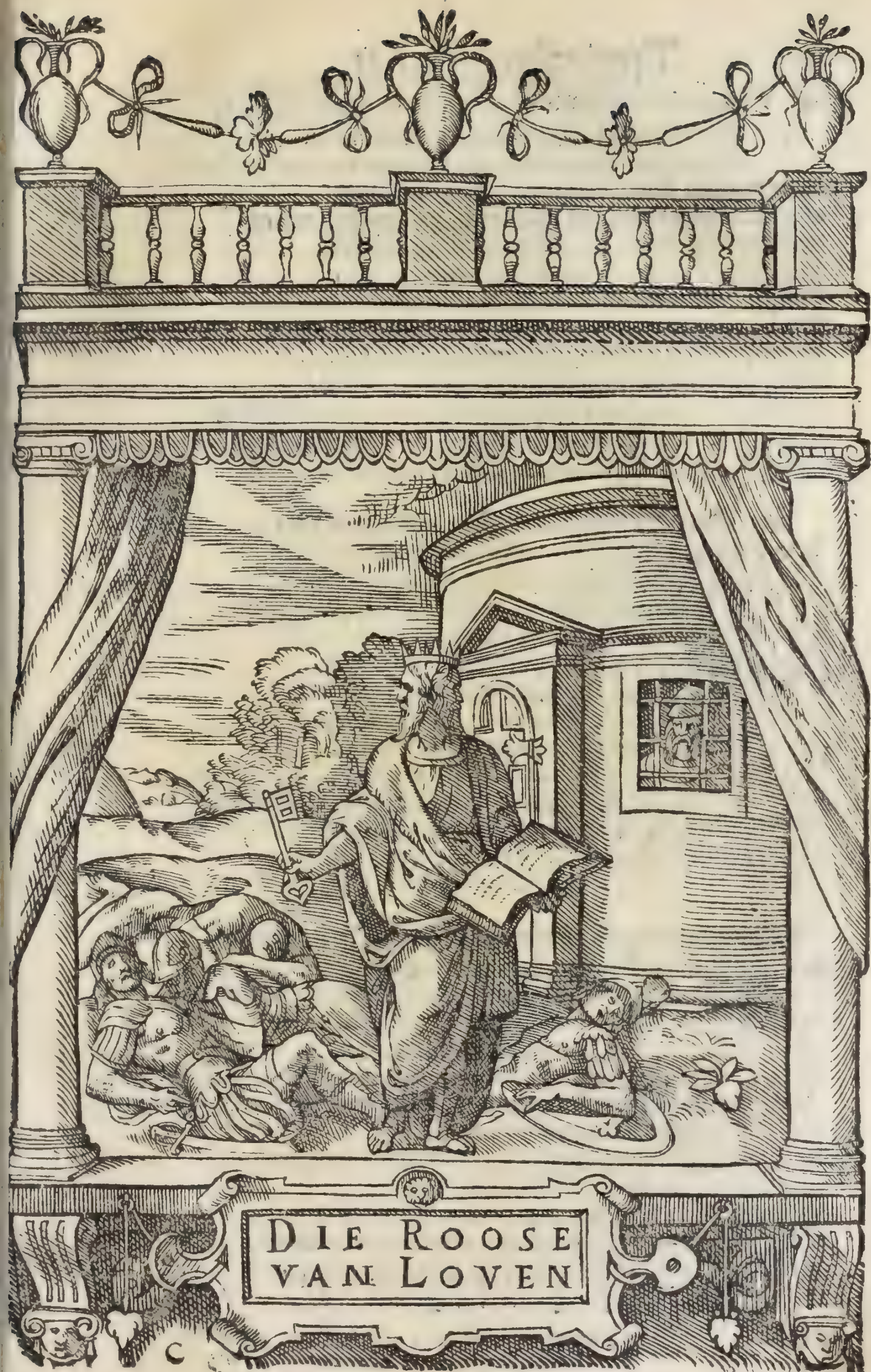
Spes en Fides moet v allen versterken/
Soo salt al goet zijn/ woorden en wercken.
En elck sal hier mercken// deur goey inuentie.
Dat goede ghenuechte in allen percken
By leecke en clercken//heeft residentie
Deur v Violierkens/v excellentie
En diligentie//is groot bouen maten.
Roepen wij Godt dan tot een assistentie
Naer ons intentie//compt hy tonser baten/
Al mach Inuidia dees feeste haten
Die op God verlaten// sal troost toe rinnen
En midts dat hem nu verblijen allen staten
Sijn wij Roos kens verweckt wt vierighen minnen.

Ghelijck Charitas haer Jonghers is voeyende
Met haer borstkens soet honich vloeyende
Haer altijts moeyende//seer liberale
Met wercken der liefden / waer deur is groeyende
En lustich bloeyende// nu principale
Dedel Violierken/dies ick nu verhale
Met een soete tale// moet ick v lauderen/
Want v by zijn/ is ons een beschut voor quale
Inder vruechden sale/wij nu triumpheren.
Compt al die Rhetoricam obedieren
Wij abandoneren//die haer niet en kinnen/
En om dat elck nu hier sou verjubileren
Sijn wij Roos kens verweckt wt vierigher minnen.

PRINCE.

Prince/ dit ist Roosken los van ghetreure/
Dorothea die aldersoetste van ghcure/
Die in haren fleure// als een Roosken root/
Haer bloet ghestort heeft schoon van coleure/
Jonstich ten labeure// was sij totter doot/
Neemt dit in danck wt Liefden seer groot/
Ons Deuijse is bloot//Minne vol trouwen/
Die en sullen wij versaken tot gheender noot/
Want sonder wederstoot// can sij druck verdouwen.
Dus laet ons Minne in eeren houwen
Onder mans en vrouwen// hoort ghy edel sinnen
Om dat die vrientschap niet en sou vercouwen
Sijn wij Roos kens verweckt wt vierigher minnen.

Tpoe-

DIE ROOSE
VAN LOVEN

Verheucht/ verblijt nu/ alle gheſlachten eerbaer/
Beiubileert inden gheeſt verre en naer/
Want den lichten dach claer// die is nu voorhanden:
Den reghen is wech van tribulatien ſwaer/
En dat Tortelduyfken wordt nu gehoort voorwaer/
Als eenen middelaer// binnen onſen Landen.
Ontſluyt v ooren/ ghebruyckt v verſtanden/
Want den fellen Mars die is nu ghesloten
Inden tempel van Ianus met des Vreedts banden/
Daer ons alle blyſchap is wtgheſproten/
En metten dau des Vreedts zijn wij beghoten/
Een honicholoeyende ſoetheyt/ dees woorden ſmaeckt/
En den Vrede metten gheeſt Gods is bevloten/
Als Ianus deur liefde ſynen Tempel waeckt.

Den Tempel is touwe/ tis den bequamen tijt/
Den bloetghierigen Mars, hoort wie dat ghy zijt/
Ick ſegt tot zijn verwijt// die leeft nu int lijen
In Ianus holocouſte ſonder reſpijt/
Op dat hy niet bluſſchen en mach hier int bevrijt
Met orloghe en ſtrijt// zijn werck vol enwijen.
Hem is berooft zijn ſweert tweeſnedich int ſnijen/
Sijn vleeſchelijcke wercken zijn gheraſeert/
Sijn onderſaten ſietmen voorby rijen.
Deur Ianus wordt nu vreucht gheexalteert/
Het wordt nu gheſticht/ dat voortijts was gheturbeert.
Die ſnoeſtere is af/ die ſoete not nu craeckt/
Den edelen Vrede alle boeſheyt mineert/
Als Ianus deur liefde ſynen Tempel waeckt.

Thien duyſent tonghen en ſoudens niet vermonden/
Soo die Poeten ſchrijuen telcken ſtonden/
Vanden gheeſt ghesonden// om ſwaerheyt te ſlichten/
Met den ſleutel der Wijſheyt/ ſoet van faconden/
Om alle duyſterheyt met te deurgronden/
Het wort v ontbonden// claer int verlichten/
Ghefigureert ſeer luſtich met twee ghesichten/
Tot een teecken en een memorie
Voor allen Richters die moeten richten
Alle onrecht in ſwerelts cibорie.
Die ooren hebben/ hoort naer zijn hiſtorie/
Tis eenen trooſt en vreucht die alle blijſchap raeckt/
Den vrede blijft ons by claer als yuorie/
Als Ianus deur liefde ſynen Tempel waeckt.

Prince

PRINCE.

Princelijcke Broeders hoort nu sonder sneuen
Den gheestelijcken Ianus CHRISTVS verheuen/
Soo hebben ghescreuen// diuersche Propheten/
Dat is den wachter des Tempels sonder beuen/
Die den helschen Mars en doot heeft verdreuen/
Hem seluen ghegeuen// hier onvergheten
Tot den mensche/ dats den Tempel ongemeten/
So Schrifture tuycht tot menighen steden.
Sijn twee aensichten sal hy onversleten
Inden Ioncxsten dach seer wreet oft soet van seden
Laten blijcken/ dies nu ten daghe van heden
Aenveert synen gheest/ na den rechten sleutel haeckt/
Dus appliceert ick deur hem den tijt van Vreden/
Als Ianus deur liefde synen Tempel waeckt.

Personagien van Tspel van Sinnen.

Tverlanghende hertte, een Man.
Den gheest der wijsheyt.
Natuerlijcke inclinatie.
Die Mensche.
Aerbeyt.
Hope tot hoocheyt.
Sorghe voor schande.
Eere, een Vrouwe.

☞ Tverlanghende hertte/ een statelijck Man ghecleet sittende.

Verlanghende hertte/ hoe sydy ontpaeyt//nu?
Den wint der quellagien ouer my waeyt//nu/
Dontrastelijck verlaeyt//nu den gheest van binnen.
Ick en weet waer ghaen/loopen/ oft rinnen/
Daer ick mocht winnen// troostich onderstant.
Het vraghen is soete hier int beghinnen
Voor die wt minnen// elcken staen ter hant.
Vremde fantasye is in my gheplant/
Dat is my eenen bant// als nu ten tije/
Die my nacht en dach quelt/ dat seg ick/ want

 Nie-

Niemant hier int lant// en compt by mijn zijde
Om mijn succours/des ick hier nu lijde
Met hertten onblijde// een groote quale.
Hopen en duchten comen voor my ten strijde
In swerelts baelgijde// dit is tprincipale/
Niemant en vertroost my met een soete tale/
Maer nu altemale// sijnse ontrouwe/
Des ick mynen moet noch eens verhale
Eer dat ick hier fale// want thert wordt flouwe.

Den Gheest der wijsheyt/als een Ingel met Mercurius scepter met vluegelen.

Eert verlanghende hertte heel vercouwe
Dwelck ick hier aenschouwe// met drucke deutbeten/
Tis beter dat ick synen last weerhouwe/
Om dat hier elck souwe// sijn begeerte weten/
Hy werdt noch ghetroost/dat is mijn vermeten.
Allen sijn secreten// sal hy nu ter noot
Noch ontdecken hier daer hy is ghesseten.
Sou ick hem vergeten//dat waer iammer groot.

Thertte.

Och hoe sidt ick hier nu van trooste bloot/
Mijn coleur wordt root// noyt so tonvreden.
Wie sien ick ghindere/thert wordt my als loot/
Deur vreese vander doot// wordick dus besneden.
Wie sach oyt yemant so vreemt van seden
Die hier ter steden// quam in dit bevrijt.
Och segt my toch/het wordt v van my ghebeden
Met vrindelijcheden// wie dat ghy toch zijt?

Den Gheest.

Ick ben hier ontboden nu seer subijt/
Ick en heb gheen respijt// dach/stont/noch huere/
Want allen tlant duere// verre/breet en wijt
En is noch twist noch nijt// noch roep van doluere.
Maer op dat v kennisse van my ghebuere/
Sorght nergerins vuere//v en naect gheen blame/
Ick come v lossen wt allen ghetruere/
Tis een auontuere// voor v bequame.

Thert.

Och vrient segt my hier toch uwen name/
Wat sal ick voor fame// van v vermonden.

Gheest.

Dat sal ick v segghen als vrient eersame/
Hoort toch wat ick rame// wel sijt ghy vonden/
Als gheest der wijsheyt ben ick tot v ghesonden
Om heelen v wonden// quaet om ghenesen
So ghy sult vinden tot allen stonden/

wat

Wilt dit deurgronden// het sal so wesen.

Thert.

En wie sendt v hier?

Gheest.

Wie? Minne ghepresen/
Keyn wtgelesen// deedsy my trapoort/
Want uwen last beken ick midts desen
Die hier is ghe resen// maer leeft in vruechden voort.

Thert.

Hoort dan nae my/en verstaet wel mijn woort/
V goetwillich accoort// doet my verlichten/
Des ick alle fantasye worp ouer tboort.
Ghy doet West en Noort// alle druck nu swichten/
Thertte was my beladen met swaren ghewichten/
Nu doet ghy my stichten// een iubilatie/
Ick en weet van vreuchden wat singen oft dichten/
Thert wilt my oprichten// deur confortatie.

Gheest.

En hebt dan voort gheen murmuratie
Van dubitatie// wilt v doch saten.
Vercleert my nv v arguatie/
Want deur mijn gratie//help ick alle staten.

Thert.

Hoort dan vrient/ick en cans niet ghelaten/
Tquelt my bouen maten//by nae ick beswijcke/
Tverstant daer af sou ick gherne vaten/
Dus compt ons te baten// hier int ghelijcke/
En dat tot stichtinghe van arme en rijcke/
Gheen loose practijcke//dan wten goeden gheest
Om te leeren/want in elcken wijcke
Al sonder verswijcke// segt my toch onbevreest
Dwelck den mensche tot Conste verweet aldermeest/
Op dat hier elck den keest// wel sou mogen smaken/
Wist ick dat/ick leefde sonder tempeest.
Want min dan een beest// verstaet die saken/
Sijn sij/nae dat die Philosophen spraken/
Die niet en gheraken//als die goederhande
Tot eenighe Consten/dus moet ick haken
En vrienden toemaken// hier binnen den lande.
Verlost my doch van desen swaren bande/
Als die vailjande//suldy bemint// zijn/
Oft anders werp ick den moet ten sande/
Behoet my voor schande//tsal noch wel verdint//zijn.

Gheest.

O verlangende hertte ick wil v vrint//zijn/
Ghy sult hier bekint//zijn onder dees heeren

Ter liefden der Ionckheyt/die noch mach blint//zijn/
Sal ick soo ghesint//zijn/ vreest gheen verseeren.
Wilt v weder in v plaetse keeren/
Ick salt v ter eeren// figuerlijck toonen/
Om dat v verstant te bat sou vermeeren/
Soo sal ick v leeren// met seker persoonen.
Rhetorica sal altijts heur dienaers croonen.

Pausa. Natuerlijcke inclinatie/
een Vrouwe.

Begheerte om weten/ en comdy niet voort// schier?
Ick verbeydden v ter stont aen tboort// hier.
Hebdy in v poort//vier/ segt my tbescheet//nu?

Begheerte om weten/ een Vrouwe met
eenen boeck inde hant.

Dat ghy na my beyen soudt/ dat waer my leet//nu/
Want ick ben bereet// nu/ ia sonder dralen/
Al woudy eenen roof voor die helle halen/
Ick en sal niet falen// te deser spatie/
Hoordijt Natuerlijcke inclinatie?
Maeckt gheen turbatie// oft teecken van rouwe.

Natuerlijck.

Hoe spreeckty soo spijtich tot my Vrouwe?
Soo ick my houwe// soo ben ick verheuen.
Maer my dunckt ghy gaet ver bouen schreuen/
V waer goet verdreuen// v plompheyt dach en nacht.

Begheerte.

Ick ben al anders dan ghy hier gheacht/
Want elck na my wacht// ist groot oft cleene.
Staet toch op deen sije/ laet my ghaen alleene/
Tis al te ghemeene// met v conuerseren.

Natuerlijck.

En waeromme toch?

Begheerte.

V argueren/
Oft v sustineren//en heeft tegen my//niet/
Want ick ben al veel beter dan ghy// siet/
Want wist ghy vry// iet/ ten bleef niet verholen.

Natuerlijck.

Wat ghy segt/ deur v sietmen den Wijsen dolen.
Daer v wordt beuolen/ kint/ maerte/ oft knape/
Die zijn bewaert/ ghelijck vanden wolf het schape.
Och cleyn vreucht ick rape// in sulcx verjolysen/
Want sulcx verwaent volck/daer sou ick af dysen/
Ick wilt bewijsen// dat is oock tslot// fijn/
Soo Salomon seyt/ dat sij al sot// zijn/
Ghelijck een cot// swijn/ sij voor God stincken.

Be-

Begheerte.
Way Ionckfrou platgat / wat moechdy dincken?
Spreeckt woorden die clincken // tsy v der schanden/
Deen is gheinclineert tot roouen en branden/
Wat hem comt voor handen // dat dert hy bestaen/
Deen tot hoereren / dander tot dootslaen/
Hoort nv nae mijn vermaen // som tot dieuerye/
Dan zijn sij gheinclineert / vuyl als een prye/
Die aen elcke syd // leuen beestelijck.
Natuerlijck.
Deur inclinatie wordt menich gheestelijck/
Minnelijck / feestelijck // en seer liberael/
En geneycht tot alle goey consten principael.
Wederroept v verhael // segt dat v leet // is.
Begheerte.
Wil ick v seggen dwelck beter bescheet // is
En dat wijt en breet // is voor waer gehouden
Dat wij wter natueren / zijn vol frouden
Niet soo wij wel souden // sonder Adams misdaet
Want van ons seluen en hebben wij niet dan quaet,
Weet ghy hier toe raet // spreeet doch aui̇jselijck
Natuerlijck.
Willen wij malcanderen zijn misprijselijck
V werck afgrijselijck diet nau sou soecken
En bescreeff men niet in duysent boecken
Want in alle hoecken // ick segt v by desen
Doet begheerte om weten studeren / lesen/
Om dat elck sou wesen // aldermeest gheacht
Begeerte om weten maect onrast dach en nacht
Ist inder jonckheyt macht // ghy doeghet versinnen
Hoe vreemde consten / ghy doetse hem beghinnen.
Tis nv al om winnen // eenen hooghen name.
Begheerte.
Allen mijn wercken zijn sonder blame/
Tis goet een goey fame // hier achter ghelaten.
Maer veel argumenten en mogen niet baten/
Want in alle staten // is nv ghebreck dats claer.
Natuerlijck.
Nu / Begheerte om weten dat laet ick daer/
Maer segt my toch waer // hier in secreten
Waer dat die mensche is?
Begheerte.
Hy is gheseten
So ghy wel sult weten // hier mede so sust // ghy/
Want inden stoel der onwetentheyt rust // hy/ De mensche sidt slapende indẽ stoel vã onwetētheyt
Sijn jonckheyt hy blust // vry / naer zijn conditie

Al met kinderlijcke exercitie/
Gheen malitie// en neempt hy voor ooghen.

Natuerlijck.

Dat en wil ick niet langher ghedooghen/
Dus sal ick my pooghen//tis vrij so gheleghen/
En hem wt sulcke dwaesheyt beweghen/
Van verre ghecreghen//wt goeder ionsten/
Deur inclinatie/smaeck van consten/
Al valt hy ten ronsten//op sijn voorleden werck.

Begheerte.

Seker int voorby gaen nam ick heden merck/
Sijn ionghe seden sterck//ick daer wel bewierde.

Natuerlijck.

En wat docht v doen/segt?

Begheerte.

Nae dat hy hem tierde
Als die ghemanierde// eer dat hy mocht dolen
So waer hy meer dan tijt ghesedt ter scholen
En yemandt beuolen//dat seg ick v vrouwe/
Want sijn inclinatie so ick aenschouwe
Certeyn die souwe//crijghen affectie/
Waert dat hy waer onder subiectie
Met goey correctie//sou hy wel leeren.

Natuerlijck.

Dinclinatie sal hem brenghen ter eeren/
Maer hy moet verkeeren//niet byde meeste/
Maer byde ghemanierde goet van gheeste
Inder eeren feeste//so crijcht hy behaghen.
Maer hoort/een dinck siet moet ick v vraghen/
Is hy tsijnen daghen//waerom ist dat schilt
Dat ghijs wten slaep niet ontwecken en wilt?
Wanneer hy verprilt//in quade wellusten/
So moet ghy benemen sijn langhe rusten.
Oft wijten opgusten//hoort nae mijn aduijs/
Hy heeft hier te langhe ghesetent sijt dies wijs/
Het is een afgrijs//het wort v verclaert/
Want ick ben der natueren een ruwaert/
Dus rasch onghespaert//op/op/hoordijt quant?
Laet staen/wat neempt ghy daer in v hant?
Sedt dat al van cant//acht tijt en spatie.

☞ De Mensche/een Jonghelinck.

Och waer ben ick? noyt vremder murmuratie/
Imaginatie//van binnen verweckt//my/
Alle mijn inwendich verstandt dat treckt//my/
Kennisse ontdeckt//my alle vremde dinghen.
Wie sydy die my so subijt doet ontspringhen?

Ick

Jck crÿch recht verlingen//en luſt om weten.
Natuerlijck.
Och menſche hier in deſen ſtoel gheſeten
Soudt ghy dus vergheten//den coſtelijcken tijt?
Jck Jnclinatie come ſonder reſpijt
Jn dees werelt wijt//wt der natueren/
Op dat ick die inwendich ſou berueren
En dat tallen hueren//tſy tot goet oft quaet/
Maer dats onbegrijpelijck voor die menſche iaet/
Want dit al naer hem gaet//die ons gheſcepen//heeft/
Die alle ſmenſchen weſen eerſt begrepen//heeft/
En ouernepen// heeft van groote gauen.
De menſche.
Ghy moeſt my met teerder ſpijſen lauen/
Sulck woorden die ſtrauen//can ick niet verdouwen/
Aenſiet mijn Joncheyt toch in goeder trouwen/
Jck ſidt in dbenouwen//der onwetenheyt vaſt.
Begheerte.
Comt daer wt/ en daer op niet meer en paſt/
Maer nv in wijſheyt waſt//exerceert v ſinnen.
Menſche.
Onbeydt/ en ſal ick v niet bat kinnen/
Nv ick wt minnen//den ſtoel heb verſaeckt
En dat ick v woorden wat hebbe gheſmaeckt
Die not hebbe ghecraeckt//ſy was wat te fel.
Begerte.
Comt/en verlaet allen dit kinderlijck ſpel/
Grondeert nae mijn beuel//in ſwerelts ronde.
Menſche.
O wonderlijck werck/oft ickt oock verſtonde
Soe ickt doorgronde//ick waer wel content/
Den loop der planeten en het firmament/
Met hen crachten ient//daer in verborghen/
Als ick nv aenmercke den auont den morghen
Thert valt vol ſorghen//den nacht en den dach/
Sonne en mane/wat dat al vermach/
En al dat ick oyt ſach//noyt meerder wondere/
Hoe ſou ick gronderen bouen en ondere
Hoe elck beſondere//heeft ſijn virtuyten/
So werdt ick verweckt/van binnen/van buyten/
Het doet my ontſluyten//ſin en memorie.
Begerte.
Wat duncket v ſijnde?
Menſche.
Groote glorie/
Claer als yuorie//is de locht gheſcepen

En allen die sterren daer aen begrepen/
Hooghe onvernepen// is deerde seer groot/
Met cruyden en bloemen/ die ons al ter noot
Moeten voeden/dats bloot// menschen en dieren.

Natuerlijck.

Van die zee/ fonteynen/ en riuieren/
En allen twercieren// des werelts prijsselijck/
Voghelen/ visschen/ en beesten afgrijsselijck/
Die nochtans wijsselijck// zijn gheordineert.

Die mensche.

En dit wondere alle wondere passeert/
Het verstant my faelgeert// ick dert my beroemen.

Sgheerte.

Wat dunckt v van alle dese bloemen/
Seer quaet om noemen//met allen hun crachtẽ?

Die Mensche.

Die dat mocht weten/ hoe soumense achten?
Maer smenschen gedachten//die zijn veel te bot/
Sij en moghens niet begrijpen/ craeckt wel die not/
Sonder hulpe van Got// soo waert certeyn al niet.
Ick crijghe verwonderinghe/ hoort mijn bediet/
Twaer beter dat ickt liet// sou ick my crincken.

Natuerlijck.

Hier moet ghy in v ionchept om dincken/
Al mach v wincken//des werelts voortstel/
Bemint alle Consten/ soo doedy wel/
En sijt niet rebel//die v willen leeren/
Want Conste mach v brengen ter eeren
Als princen en heeren//sult ghy groot van macht//zijn.

Mensche.

Och ick en sal nv gherust dach oft nacht//zijn
Oft ten sal volbracht//zijn/ben icx bequame/
Maer ick vrage v vrouwe/ des ick my schame/
Naer uwen name//ick hadt verghcten/
Hoe mach hy toch wesen?

Gegheerte.

Begheerte om weten/
Tot alle secreten//moet ick my saten.

Mensche.

Begheerte om weten/hoe sou ick v verlaten?
Ghy compt my te baten//eer ick v kinde/
Dat ick my seluen dus onwetende vinde/
Wel als de blinde//gaet die ionchept voort/
Allen mijn leuen hou ick met v accoort/
Maer hoort my toch een woort//sonder battatie/
Is dit Natuerlijcke inclinatie?

Haer informatie// maect my heel bevreest!
Maer Begheerte om weten/ ghy verweckt my meest/
Ghy treckt mynen gheest// en mijn vijf sinnen/
Soo dat ick goey Consten moet beminnen/
Cost icxse ghewinnen// maer ick ben te grof// siet.

Natuerlijck.

Ghy en dient hier langhet in desen hof// niet/
Veel min dan ghestof// iet/ soudt ghy profiteren/
V verstant is te weeck om gronderen.
Laet dit passeren// soeckt ander fondament/
Met lesen en schrijuen/ sijt daer mede content/
Sijt doch obedient// leert diuersche talen.

Begheerte.

Dees eerste consten en moghen niet falen.
Dus gaet sander dralen// en wilt niet sneuen/
Inde tweede eewe/ dats middelbaer leuen/
Dan wort verdreuen// meest innocentie.
Ick sal v verwecken tot prudentie/
Doet diligentie// tis nu uwen tijt.

Natuerlijck.

Aensiet wel ghy Jonghers wie ghy sijt/
En wilt niet subijt// ten eersten bekijcken
Groote dinghen/ die v niet en ghelijcken/
Met sulcker practijcken// sult ghy v bedrieghen.
Want als Jonghers te hooghe willen vlieghen/
Dat en mach niet lieghen// dus seg ick v/ want
Tis ghelijck tfondament/ ghelegt op tsant/
Het schijnt triumphant// diet eerst wel versint.

Begheerte.

Maer twordt ghedestrueert met eenen wint.
Dus als ghy beghint// climt niet te hooghe.
Groen wissen booghen bat dan die drooghe.
Hebt dit in dooghe // soo doet ghy wijsselijck.

Natuerlijck.

Eerst een sterck begrijpen en is niet prijsselijck/
Het blijft auijsselijck// donders hunnen lost/
Dan en willen sij sparen gheenen cost.
Maer te vroech beghost// constighe treken/
Daer sal hem int leste die walghe af steken/
Schout sulcke ghebreken// tis v nootelijck.

Begheerte.

Die dit ouermerckt/ bevindt blootelijck.
Tis profijt grootelijck// datment verhale/
Tot stichtinghe der Jonghers principale.
Midts der Minnen strale// licht als een spreewe/
Gaen wij by den Menschen in de tweede eewe. Pausa.

 Den

Den gheest der wijsheyt.
Verlangende hertte hebdy wel verstaen
Mijn exhortatie/en deuchdelijck vermaen/
Dat daer is gedaen//en wel onthouwen?
Therte.
Inclinatie die can oock wonder brouwen
Onder mans en vrouwen//deur die natuere.
Gheest.
Inde Jonckheyt en slaepse tijt noch huere/
Minnelijck oft stuere//is sy wakende/
Waer duer den mensche is gerakende
En oock smakende//veel goede gauen/
Eerst moetmen hem met goey vermaninghe lauen/
Princen en Grauen// Arme oft Rijcke.
Therte.
Die dan gheinclineert zijn tot goey practijcke/
Vintmen huns ghelijcke// in consten voerspoedich?
Gheest.
Sij ontsteken die Jonckheyt wel ingloedich/
Dat sij ouervloedich// ia sonder hercken/
Natuerlijck naer alle Consten wercken/
Hun sinnen versterchen//daer sij eerst op blijuen.
Maer hoort Aristotelis wijs beschrijuen/
Laet dit beclijuen // tis zijn vermeten:
Alle menschen hebben begheerte om weten
Tot alle secreten//daer sij toe trecken/
Dat doet den menighen tot consten verwecken.
Noch sal ick ontdecken// en dat onbevreest.
Therte.
Dit verweckt altijt.
Gheest.
Jaet/maer niet alder meest.
Smaect wel den keest// van dit besondere.
Dit verweckt oock/ daensien van wondere/
Bouen en oock ondere//int duyster int lichte/
En al dat den mensche in zijn ghesichte
Euen ghedichte// heeft tot allen tijen.
Therte.
Ghy cundt my so met woorden verblijen/
Des ick tallen tijen//v altoos moet prijsen/
Ick hope ghy sult my noch met troost spijsen
Ende claerder bewijsen//naer v belieuen.
Gheest.
Om v vrintschap te doene sal ick v gherieuen
En v naerder brieuen// dus sidt wat nedere/
Alst pas gheuen sal/ so com ick wedere/

En

En ick sal Tverlanghende hertte in reenicheyt
Verwecken tot wijsheyt/liefde/en eenicheyt.

Die Mensche sidt hier en schildert/eñ fluyt/ende singt/met een tafel vol instrumenten/violen/herpen/ende fluyten/met Sphera mundi. Pausa.

Die Mensche.

Sij segghen dickwils die van ouden daghen//zijn
Dat alle Consten goet om draghen//zijn/
En int behagen// zijn van alle natien/
Daer om crijch ick daer toe lancx so meer gratien/
Tsijn recreatien//veel Consten vseren/
En den mensche profijtelijck int hanteren/
Dits mijn ordineren//en doet mijn bekinnen
So moet ick duer wetenheyt wat versinnen
Om met te winnen// prijs/ eere/ en lof.
Want ick hebbe verstaen/tis min dan stof
Het eertsche goet grof//van ouders verstoruen/
Oft deur eenighe comenschap hier verworuen/
Is seer haest bedoruen// ghestolen/ ghenomen/
Oft deur male fortuyne qualijck ghecomen.
Maer Const moet vromen//wie datse wel can/
Sy en wert niet berooft van eenigen man/
Onder wat ghespan//datmen hier verkeert/
Noch deur brant/water/oft orloghe verseert/
Maer altijt sy vermeert//bouen ghelt oft goet/
Des ick meer treckens tot Consten hebben moet/
Ick bens nu hopick vroet//int middel mijns leuens/
Want die werelt en is nu niet goets gheuens/
Vol suchtens en beuens// en vol afgonsten/
En ick merck hier gereetschap tot alle Consten/
Maer tis al ten ronsten//dit is mijn vermaen.

Een personagie geheeten Arbeyt/ met een spade inde handt.

Doet diligentie so sij hebben ghedaen/
Die v voor zijn ghegaen// gheleerde Poeten/
Die deur my wonder hebben gheweten/
Diuersche secreten//so voor zijn aduijs//seyt
Salomon/soeckt hier den gheest der wijs//heyt
Waer in den prijs//leyt van alle dingen.

Mensche.

Och die Toncheyt willet so qualijck ghehingen/
Hoe sou ickt volbringen//ick segt v voorwaer/
Want arbeyt certeyn/ghy valt my so swaer/
Ghy sijt mij eenpaer//oorsaeck in desen
Dat ick in mijn leuen plomp en bot sal wesen/

 Stu-

Studeren en lesen//alsucken verdriet/
Daer vindick in luttel recreatien siet/
Tvleesch en prijst dat niet//ick segt v blootelijck.
Arbeyt.
Jck Arbeyt ben den mensche nootelijck
En dat seer grootelijck//want princen en heeren
Sijn al doer my ghecomen ter eeren/
En wie dat wilt leeren//ter werelt sonder my/
En sal niet profiteren in Consten/dats vry/
Soo en soudy oock ghy//dat seg ick v/want
Gheen wijsheyt ter werelt so habundant/
Oft soe cloecken verstant//oft so ingenieus/
Noch so houerdich/noch oock gheen so preus/
Liberael/oft heus//aenmerckt dit wel sterck/
Sy en moeten al met my Arbeyt gaen te werck.
Wilt ghy staen voor een clerck//volcht mijn doctrijne/
Dits van alle Consten de rechte lijne/
Dats arbeyt en pijne//by dagen en nachten.
Anders soumen die Conste verachten/
Mochtmense verpachten//oft leeren met ghewelt/
Door vrinden en magen/oft coopen om ghelt/
Certeyn/Mensche/dat schelt//met allen vele/
Daer toe is die Conste veel te ele.
Sy en is in spele//niet om vaten.
Die Philosophen arbeyden bouen maten/
En hebben verlaten//hun dominatie/
En veracht alle swerelts conuersatie/
Haer recreatie//hebben sij al gestaeckt.
Mensche.
Och Arbeyt/Arbeyt/ghy sijt qualijck geraeckt/
My dunckt seker/ghy maeckt//my heel swaermoedich/
Nemmermeer en werdick in Consten voorspoedich.
Arbeyt ouervloedich//wie sou dat behagen?
Want ghy sijt een plage bouen alle plagen/
En maect my met vlagen//seer luttel vreuchden.
Arbeyt.
Neen/gheeft v tot Consten/so naect v veel deuchden/
Als den verheuchden//werdt hy verheuen.
Laet leecheyt van v worden verdreuen/
Aenhoort heur leuen//en wat haren staet//is/
Want sy gerechte moeder van alle quaet//is.
Dus soet mynen raet//is/vliet heur nateure/
Want sy werdt veracht allen de werelt deure/
Niet weert een leure//laet dat touwers schieten.
Als ghy sijt hopende/hoe soudt v verdrieten/
Dat ghy sult ghenieten//daer ghy om laboreert?

Men-

Mensche.
Och Arbeyt/Arbeyt/daeraf toch cesseert/
Niet meer en verturbeert//mynen iongen geest/
Als ick op v peyse/so ben ick bevreest.
Dus soeck ick aldermeest//gemack en ruste/
En yemant die svleeschs begheerte bluste/
Tot alsulcken welluste//sou mynen tant//staen.
Dus wil ick v Arbeyt al vander hant//slaen/
En als een frap quant//gaen/nae swerelts behaghen.
Dus gaet in vreden/tot dat mijn daghen/
En ionghe vlaghen//sijn ouerleden/
Dan sal ick mynen tijt in arbeyt besteden/
En constighe seden//te mywaerts trecken.
Dus moet ick wat rusten/den dach moet ick decken/
En wilt my niet wecken//gaet ghy v ganghen.

Arbeyt.
Och hoe is Smenschen geest met het vleesch be hangen/
Dwelck vreest voor tprangen//dats te beschreyen.
Want wie niet en arbeyt/maer wilt verbeyen/
Tsal hem toch verleyen//dit moet elck bekinnen.
Want van inder ionckheyt moetmen beghinnen/
En stercken zijn sinnen//tot exercitien/
Om Consten te leeren van goeder conditien/
Alle malitien//moetmen versmaden.
Dus ghy Iongers doet dat die Wijse raden/
En volcht siet die paden//der Philosophen naer/
Die leecheyt versmaedden/ want sij saghent claer
Dat leecheyt eenpaer//hun tot quaetheyt bracht:
Soo dat sij gheenen Arbeyt en hebben gheacht/
Maer deur liefde ghewracht//soe wij oock moeten.
Want liefde can altijt den Arbeyt versoeten.

Hope tot hoocheyt/een vrouwe.
Hou/ Sorge voor schande/ hoort mijn vermaen/ Pausa.
Haest v geringe/en laet ons nv gaen/
Den Mensche bystaen// want tes meer dan noot.
Wij moeten hem verwecken tot Consten bloot/
Ghescyt by gans doot//hoort my toch spreken/
Hy isset geheel nv af gheweken/
En heeftse versteken//dit nv wel betraept.

Sorge voor schande/een vrouwe.
En waer is hy dan?

Hope.
Hy sidt hier en slaept/
En heel ledich en gaept//des ben ick verbolgen/
Om dat hy sijn sinnelijckheyt dus wilt volgen/
Hy heeft wat gheswolgen//dus doet hem noot roncken.

Sey-

Sorghe.
En wat ghebreeckt hem nu?
Hope.
Hy is heel broootdroncken/
Wilt na den cloot loncken//het is meer dan tijt//nu.
Sorghe.
Och Mensche/ dat ick v vinde in dit bevrijt//nu/
Den tijt ouerlijt//nu/ twert v cleyn bate.
Ghy sidt hier dus ledich vroech en late.
Ghy houdt quaey mate// cleyn van verstande.
Peyst op my/ ick ben Sorghe voor schande/
Diet als goederhande v com waerschouwen/
En dat deur vrientschap/ wilt my betrouwen/
Mynen raet onthouwen// soo doet ghy wijsselijck.
Want leecheyt is een dinck alsoo misprijsselijck/
Voor God afgrijsselijck// weest v bedinckende/
En voor die werelt soo is sy stinckende/
Alle deucht minckende// merckt dit wel ane.
Hope.
Ghy behoort in Consten voorts te ghane/
En volghen die bane// der Wijsen verheuen.
Sorghe.
Oft wildy veracht zijn allen v leuen/
Soo sal ick v gheuen// eenen sack opden hals.
Hope.
Eenen korf inden arm.
Sorghe.
Soo hebdy van als/
Om met veel gheschals// voor huysen en kercken
Hope.
Vwen cost te bidden.
Sorghe.
Ick en can niet wercken/
Alsoo elck mach mercken// dit sal uwen sanck//zijn.
Hope.
En dan na Tgasthuys.
Sorghe.
By crucpel en manck//zijn/
Dat sal uwen danck//zijn/ elck sal v versoeyen.
Hope.
Dan op een galeye.
Sorghe.
Ja laetten daer roeyen// die hun niet en moeyen
Met exercitien.
Hope.
Hoordijt wel Mensche/ dit zijn die conditien
Van

Van hun offitien//die ghaen negligent.
Sorghe.
Dus wilt staen op v eerste fondament/
Sijt saen obedient//v sal eere naken.
Hope.
Soo moechdy altijt
Sorghe.
By dEelen gheraken/
Voor alle saken//salmen v beminnen.
Hope.
Elcke sal v eer doen
Sorghe.
Buyten en binnen.
Wil dit wel bekinnen//sulck eere gheniet//hy/
Die Conste vseert.
De mensche.
Den arbeyt verdriet//my/
Daer deur verschiet//vry/ allen mynen lust.
Dus heb ick in leecheyt wat gherust/
Hier met is nu ghebluft// daer therte na haecte.
Hope.
Och Mensche/ dat ghy die Conste wel smaecte/
Certeyn ghy versaecte// al swerelts trecken.
Jck Hope tot hoocheyt/ sou v verwecken
Deur dit ontdecken// hoort na die staten
Van die seuen vrij Consten/ wilt leecheyt verlaten/
Het sal v baten//ten is gheen pijne.
Grammatica leert v int Griecx oft Latijne
Om seer perfect te sijne// wilt v hier na voeghen.
Sorghe.
Wie isser/dees Consten en souwen hem ghenoeghen/
Bouen spitten/ ploeghen// sonder cesseren:
Dan Logica leert wel disputeren/
Oft argueren// elcken hun motijf.
Hope.
En dan Rhetorica/ allen heur bedrijf
En sou noch man noch wijf// niet connen wtspreken.
Tmoest wel een boer zijn/die haer sou versteken/
Haer constighe treken // zijn weert om louen.
Sorghe.
Een Enghelsche sprake
Hope.
Comende van bouen
Jn Sprincen houen// by Vrouwen en Heeren.
Sorghe.
Haer jentelijck spreken/ doet elcken leeren/

En sy doet vermeeren//het moet elck behaghen/

Hope.

Smenschen sinnen van daghe te daghen/
Inwendich by vlaghen//en principale

Sorghe.

Die sprake florenen

Hope.

Met een soete tale/
Des ick verhale//haren lof en prijs.

Mensche.

Och mocht ick die Consten worden wijs.
Hoort toe nae mijn aduijs//hoe't my mocht beswaren/
Ick en sal dach noch nacht gheenen arbeyt sparen/
Ja mijn ionghe Jaren//wil ick wel besteden.
Ick gheuoel mijn sinnen soo qualijck te vreden/
Om dat ghy my heden//met cloecken verstande
Hebt gheadmoneert tot Sorghe voor schande/
In vierighen brande//dunckt my therte sneuen.

Sorghe.

Ghy moet v tot Hope van hoocheyt oock geuen/
Soe wort ghy verheuen//bouen alle ghesellen.

Hope.

Leert Musicam reene.

Sorghe.

Leert rekenen en tellen/
Wilt v sinnen quellen//so sult ghy gheacht//zijn/
Leert Arithmeticam/wilt daer toe bedacht//zijn/
Dan sal in v macht//zijn/Geometria jent.

Hope.

Lantmeten/Torens/Casteelen/van tfondament
Totten sop toe present//so condy oock mercken/
Die hoochde en breydde van constige wercken/
Stathuysen en Kercken//van estimacien.

Sorghe.

Dan Astronomia//dat sijn schoon gracien/
Die constellacien//des hemels sij kinnen.
Hier sult ghy Lof/Prijs/een Eere/ met winnen.
Wilt ghy v sinnen//elders aen haughen?

Mensche.

Och hoe ben ick geneycht tot groot verlangen/
Thert leyt in prangen//duer v ontdecken.
Wat cost my meer tot Conste verwecken/
Oft my daer toe trecken//dan Lof/Prijs/en Eere?
Veel dinghen verwecken/maer egheen soe seere.
Met snellen keere//wordt ick ontsteken/
Als ick so loffelijck hoor van Consten spreken.

Ick

Ick was afghewehen//dat is my leet/
Ick ghevoel my in liefden tot Consten so heet/
Wijt/verre/en breet//sou icker om gaen/
Dat ick mocht Lof/Prijs/en Eere/ontfaen/
Allen mijn sinnen saen//sou ick daer toe stueren.

Hope.

Leert Phisicam/soo kendy alle natueren/
Die ter werelt rueren//het sal v vromen.

Sorghe.

Deur Medicinam wort siechte benomen/
Dwelck den mensch doet comen//tot gesontheyt goet.

Hope.

En Jurisprudentia/crijght daer toe moet/
So moechdy worden vroet//in bescreuen Rechten/
Ghy sult steden regeren/als vrome knechten/
Gheeert voor den slechten//by Princen en Heeren.

Mensche.

Met allen mijn crachten sal ick nu leeren/
Op dat mocht vermeeren//mijn slechte fame.

Hope.

Van Theologia/hoort wat ick rame
Soo wert ghy bequame//Godts woort te preken.
Desen staet en can niemant versteken/
Op v sal leken//der vruechden feeste

Sorghe.

Die gracie vanden heyligen gheeste.
Maer ghelijck een beeste//sijnt/die niet en weten.

Mensche.

Och waer ick inden staet van Eeren ghesteten/
Naer v vermeten//heb ick verlangen groot.

Hope.

Om dat ick v herte sou lossen swaer als loot/
En benaut totter doot//siet sonder hoonen//al/
Merckt den staet van Eeren/die ick v thoonen//sal.

☞ Hier toontmen Eere/sittende in eenen troon/ met een ghelasen werelt en eenen Scepter in haer handen / by haer sitten de Philosophen/ Poeten/Doctoren/Ambassaten/Raetsheeren/ en Advocaten/ ende andere desgelijcx eerlijcx volcx/lesende ende schrijvende.

Mensche.

Och Hope tot hoocheyt/wat sien ick al dingen/
Die my tot Consten al willen bringhen/
Maer ick heb verlingen//om weten claerdere/
Wat dat dit bediedt/segt my dat naerdere/
Die al te gaerdere//daer waren versaemt.

 Hope.

Hope.
Die schoonste heerlijcxste was Eere genaemt/
Die/soot haer wel betaemt//was hooge verheuen.
Sorghe.
En allen dandere die daer beneuen
Lasen/en schreuen//dit wert v ontdeckt/
Hope.
Dese sijn doer haer tot Conste verweckt.
Siet/hoe die Eere treckt//Lof en Prijs mede.
Sorghe.
Dees houden met Eere oock altijts heur stede/
Die met netten snede//oft schilderijen/
Hope.
Graueren/borduren met gout oft sijen/
Oft die tallen tijen//het gout purgeren/
Sorghe.
Metael ghieten/oft beelden stofferen/
Oft die ordineren//eenighe practijcke/
Hope.
Dese verwert Lof/Eere/Prijs int ghelijcke/
Ist arm oft rijcke//smaect wel den keest.
Dat dit tot Consten verwect aldermeest/
Dat seg ick onbevreest//voor mijn sententie.
Sorghe.
Nu gaet mensche/en doet diligentie/
Lof/reuerentie//suldy verweruen.
Mensche.
Ick moet Conste minnen/oft inden wil steruen/
Oft ick moet deruen//Lof/Prijs/Eere/weerdich/
Want gheen dinck en verwect my so rechtueerdich/
Dus wil ick volheerdich//gaen wijsheyt soecken.
Pausa. Om Conste te leeren gaen ick my vercloecken.
☞ Den Gheest.
Verlanghende herte/hoe sydy ghemoeyt?
En is v begheerte noch niet ghevoeyt?
Hebt ghy wel bevroeyt//allen mijn verhalen?
Therte.
Van vraghen en wil ick noch niet falen/
Maer met soeter talen//hebt ghy int beghinnen
My vertroost/en mijn vijf sinnen/
Dat moet ick bekinnen//hoort dan mijn queste/
Dit doet mijn hertte so groote moleste/
Om dat ick die reste//niet en can gronderen/
Des mijn sinnen van binnen noch argueren/
Wilt my declareren//v inuentie.
Ghy maect van drije dinghen (hoor ick) mentie/

Sulcke

Sulcke sententie//en ben ick niet wijs.

Den Gheest.

Dat is warachtich/Lof/Eere/en Prijs/
hoort nae mijn aduijs//tis wat ghewichtich:
Als die mensche hem beuint wat voorsichtich/
So merct hy ghestichtich//toecomende dingen/
hoe dat hem deen mach tot hoocheyt bringen/
En dander hem dringen//om te zijn verwaten.
Kiesende dan tbeste van dese staten/
So wilt hy dan laten//sulcke blamatie/
En crijcht tot Lof/Eer/Prijs/sulcke gratie.
Sijn moderatie//(verstaet wel die saken)
Is dan/hoe hijt best mocht maken/
Om te gheraken//tot staet van eeren/
Dit doet hem dan deur arbeyt die Conste leeren/
Sonder afkeeren//siet hoe verre dat streckt.
Ist dan niet Lof/Eere/en Prijs/dat hem treckt/ Solutie.
En aldermeest verweckt//tot Consten geprefen?
En dan dees drije zijn een int wesen/
Want waer een van desen// is yeuers present/
Daer zijn oock dander twee altijts ontrent.
Dit ist tiugement//wilt veriolijsen/
Daer Prijs is/sal Lof en Eere toe rijsen/
Sonder afgrijsen//zijn sij een tsamen/
Al hebben sij drij diuersche namen/
Elck na hun betamen//neemt dit voor een slodt.

Therte.

O goede leeringhe/die loon v Godt/
Al ben ick seer bodt//tmoet zijn vergheuen/
Ick wil nu voort meer in rusten leuen.
Dus mijn vrient verheuen//v danck ick ootmoedich/
Van v onderwijsen/dwelck elck ouervloedich
Tot liefde ingloedich//verwect natuerlijck/
So ghy my verthoont hebt figuerlijck/
Ick blijf gheduerlijck//by v declareren.

Den Gheest.

Nae den loop der natueren is mijn solueren.
Die wou argueren//met wijse sinnen
Int gheestelijck/ick bens te binnen/
Dat ons in tbeghinnen//tot al dat goet// is/
Moet verwecken Godt/die alles dinckx vroet// is/
Wyens naem dat soet//is/en seer sterck in sijn daet/
Want van ons seluen en hebben wij niet dan quaet/
Deur des Vijants raet//hier mede een inde.

Therte.

Heer Prince verheuen

Gheest.
Doet als die bekinde/
Ons weertste gheminde//Broeders vol trouwen.
Herte.
Tis Minne diet doet.
Gheest.
Wilt dit onthouwen
Ghy Heeren en Vrouwen// die tspel vercieren.
Herte.
Der Stadt ter eeren/
Gheest.
En der Violieren/
Die nu vrolijck tieren//in Stadt hier groeyende.
Herte.
Wy Rooskens soetgeurich/
Gheest.
Sijn ons nu spoeyende/
Lieffelijck moeyende// der Consten aert/
Herte.
Wt Louen minnelijck/
Gheest. By v Broeders ghepaert/
Die nu onbeswaert//elck verblijen// doet.
Herte.
Vergheeft ons ruytheyt.
Gheest. Sijt tallen tijen// vroet.
Elck hem nu lijen//moet/ hier int ghemeene.
Herte.
Daer dbegrijp groot is/
Gheest. Is die vrientschap cleene.
Deur Minne reene//laet elck ongeblaemt//zijn/
Dat bidden wy v/ die Wt jonsten versaemt// zijn.

Personagien vander Prologhe.

Menich schamel mensche.

Veel ghemeyn volcx.

Rijckheyt.

Menich schamel mensche/geeleet als een arm man.

O God/ v goetheyt wy bouen maten//vatten/
Sy is ongrondeerlijck/ soomen wel siet.
Ghy hebt ons vertroost/ doen wy verlaten// saten/
En inden benauden tijt/ ghebzack ons iet.

Wt

Wie sou hem verlaten? twaer een wanckelbaer//riet/
Die ons soo veel dede/ al vielt ons eenpaer//swaer.
Connen wij hem dan vollouen? och neen wij niet.
Want tmoet al van hem comen/ dats waer// claer.
Inden dieren tijt doen sachmen openbaer// daer/
Hoe hy ons bystont/ en dat ouervloedich/
Anders waerder onser veel vergaen dat Iaer// maer
Ghy outstaeckt den Coopman tot liefden ingloedich/
Want tot bermhertichept wert hy voorspoedich.
Des sij ons troostelijck quamen visiteren/
En verneerden hun tot ons seer ootmoedich/
Om ons met spijse en dranck te assisteren/
Als cloecke engienen/ sonder cesseren.
Hoe orbo rlijck sij waren/ is ons wel bekint
In deser Stadt/ hoort mijn proponeren/
Want seker ter noot kent elck synen Vrint.

Veel ghemeyn volcx.

Wie mach ick daer hooren al hier ontrint
Hem bedanckende zijnder auonturen?
Tis goet te hooren dat hy God bemint/
Want dat elck lief heeft/ dat sal hy ruren.
Salich zijn sij die altijt volduren
In danckbaerheyt/ dat is Gode beqname.
Al saet hy ghesloten tusschen twee muren/
Een danckbaer herte loeft altijt Gods name.

Menich.

Och/ dat ick my oock niet meer en schame?
Ick meynde hier alleene mijn hert tontdecken.
Wat mach hy peysen/ dat ick dus rame
Mijn secreet? certeyn hy macher met ghecken/
Oft ick mach hem tot ijdelheyt verwecken.
Dats my leet/ want hy anders comt soecken.
Dus wil ick my wat van hier vertrecken/
En voort wandelen in diuersche hoecken.

Veel.

En waert niet beter dat ick my ghinck vercloecken/
En spreken hem ane? soo weet ick certeyn
Hoe hy dus wandelt deur beemden en broecken/
En oft hem yet mach letten/ groot oft cleyn.
Ghegroet zyt Broedere wt goeder jonsten reyn/
En wilt v niet belghen/ dats mijn begheren.
Elcx anders lijden moeten wij int ghemeyn
Helpen draghen/ dus wilt my verclereu
Wat dat v ledt/ oft v yet mach deren/
Dat com ick v by orloue vraghen/
Ist in mijnder macht/ ick salt v helpen weren.

Dus

Dus/ uwen noot wilt my dat nu claghen.

Menich.

Ick fantaseerde op voorleden daghen/
Dies mynen gheest inwendich beroerde/
Denckende op vele voorleden plaghen/
Hoe datmen trompette/hoe datmen tamboerde/
En opden dieren tijt/ hoe twolck ramoerde.
Dus was ick mijn verstant heel te buyten/
Want tverwonderen my kennisse ontvoerde/
Dies ick moest wtwendich mijn reden uyten.

Veel.

Ick quam hier om hooren die vogelkens ruyten
Niet wetende van yemant/ dat ghy meent/
Hoe dat elck comende wter muyten
Hunnen scheppe louen/die hun voetsel verleent.

Menich.

Die en heeft mijn dagheliicx broot oock niet vercleent/
Inden tijt des noots/ dit moet ghy weten.

Veel.

Spreeckt vrij/ ick en ben alsoo niet versteent/
Dat ick sou melden yemants secreten.

Menich.

Ick hoor v vrientschap is tot my onghemeten/
Des ben ick van herten te bat in vrede.
Al zijn wij twee Borghers in een Stadt ghereten/
Deen is al anders dan dander van zede.

Veel.

Segt my dan Vrient uwen naem deur bede/
Om beter kennisse wilt my dat verclaren.
T sal vrientschap vermeeren van lede tot lede/
Dus hopick/ ghy en sult v hier niet sparen.

Menich.

Mynen naem en staet sal ick v openbaren/
Ick heete Menich schamel mensche hier binnen/
Ick heb hier ghewoont ouer menighe Iaren/
Deur hulpe en bystant dat moet ick kinnen.

Veel.

Menich schamel mensche/ v moet ick beminnen/
Dat is Gods woort/ tstaet soo wel gheschreuen.
Wie zijn hulpe tot v niet en laet rinnen/
En hy die macht heeft/ certeyn sy sneuen.

Menich.

Wilt my uwen naem dan te kinnen gheuen/
Dat bid ick v/ en wilt dat niet refuseren/
Ick sal voorts v Vrient zijn allen mijn leuen/
En als v arm dienaer v obedieren.

Veel.

Veel.
Dat doen ick gheerne sonder cesseren/
Veel ghemeyn volcx/ soo heet ick mijn Vrient gheceet/
In tsweet mijns aensichts moet ick besoigneren
Om winnen mijn broot/nu weet ghijt bescheet.
Menich.
Wie compt ons ghindere?
Veel.
Certeyn ick en weet/
Ten is ons dincx niet/dus laet ons vlieden/
Dat merck ick wel aen haer costelijck cleet/
Dat sy hier wandelt/ moet wat bedieden.
Rijckheyt.
Neen Vrienden/ dat en sal niet gheschieden/
Houdt v plaetse hier/en hoort my wat spreken/
En wilt niet vreesen van vremde lieden/
Laet sulcke woorden toch zijn versteken/
V reden laet hooren/mach v yet ghebreken/
Mijn meyninghe en propoost sal ick verhalen/
Mijn jonste sal ick touwaerts laten leken
Altijt minnelijck met soeter talen.
Veel.
Met orlof Vrouwe/hoort sonder dralen/
Menich scamel mensche/en ick blijckelijck
Die Veel ghemeyn volcx heet sonder falen/
Wij waren sprekende hier ghelijckelijck
Van voorleden tijden/hoe God onbeswijckelijck
In orloge/sterfte/en inden dieren tijt/
Ons allen vertrooste/dit was practijckelijck
Ons reden:wisten wij nu wie dat ghy sijt?
Rijck.
Ick ben Rijckheyt/die hier in dit bevrijt
Heeft dominatie groot bouen maten/
In deser stadt seer sterck/seer breet en wijt/
Waer in wij sijn dry principael staten/
Wij en moghen malcanderen niet verlaten
In gheenen noode/als broeders ghetrouwe/
Maer elck doe als goede ondersaten/
In dees vermaerde Stadt in Sbrabants landouwe.
Menich.
Daer ick my als schamel mensch onder houwe/
Midts den Rechtueerdigen Coopman en sijn duecht/
Die met hun aelmoessen menich man en vrouwe
Door hun groote assistentie nu verhuecht.
Veel.
Ick Veel ghemeyn volcx bedrijue oock nu vreucht/

Die

Die deur den Coopman crijghen goey neringhe.

Rijck.

Loeft dan God so ghy hem best louen muecht.
En zijn wy danckbarich/ tis Godts begheringhe/
Hy is ons orborlijck/ hoort mijn verclaringhe/
Den Coopman/ die rechtveerdich handelen eenpaer/
Waer duer ghy allen verwerft v teringhe.
Want ick seg v hier allen openbaer/
Daelmoesen die ghedaen zijn/hoort hier wel naer/
Van tgheen dat rechtveerdich hier vercreghen//is/
Bedect die sonde/ en weerhoudt veel plaghen swaer/
En menich arm mensche daer duer bedeghen//is/
Dlant is ghebenedijt/wie dat hier teghen//is/
Voer den rechtveerdigen Coopman vol eeren.
Hoort waer in dat dit verstant gheleghen//is/
Dat sal v die Schriftuere claerlijck leeren.
Doen Joseph de rechtveerdighe quam verkeeren
In dlant van Egypten/dat heeft hy beurijt/
En van dieren tijt behoedt Vrouwen en Heeren/
Alle vruchten werdden door hem gebenedijt.

Menich.

Al eest dat doer thooren den tijt ouerlijt/
Ten sou my niet verdrieten/hoort mijn oorconden/
Al eest dat den Coopman Tantwerpen comt oft tijt/
Dat is dat hy rechtveerdicheyt hier heeft vonden.

Rijck.

Noch werdt v van Antwerpen wat ontbonden/
Dat moet ick v seggen tot der stadt voerspoet:
Ghelijck Labans huys ten seluen stonden
Ghebenedijt was in alle zijn goet/
Deur den rechtuerdighen Jacob wijs en vroet/
Want deur zijn rechtueerdicheyt moest al gauderen/
Midts dat hy Godt behaechde door zijn ootmoet/
So sachmen beesten en vee multipliceren.
Sghelijcx moet oock Antwerpen profiteren/
Door trechtveerdich handelen ongheloghen
Vanden Coopman/want sij elck stofferen
Na recht/want selden werdt hier yemant bedroghen.

Menich.

Daerom wilt hem elck nu herwarts poghen/
En comen hun ghelt hier in stadt bestaeyen.
Want duer onrechtueerdicheyt is wel vertoghen
Weluaert en neringhe/so fortuyn can drayen.

Veel.

Ick Veel ghemeyn volcx moet oock verstrayen
Vanden rechtueerdighen Coopman warachtich/

Tis al profijt dat wij deur hem mayen/
Doer bystant van hem so worden wij machtich.

Menich.

En waer den Coopman ons oock niet gedachtich/
Ick menich schamel mensche wat sou ick maken?
Ick moest vergaen catyuich en onsachtich/
Met wijf en kinderen achter lande braken.
Sij sijn soo orborlijck voor sulcke saken/
En deur aelmoessen/en goey fondatien/
Van lijwaet/schoenen/ cleeren/ oft laken/
Des sij aen God verweruen veel gratien.

Rijck.

Sij timmeren in stadt schoon habitatien
Tot een vercieren van buyten van binnen/
Doer hun bedrijftmen veel recreatien/
Daer al dat wercken wilt mach zijn broot aen winnen.

Veel.

Hoe orborlijck zijn ons dan dedel sinnen?
Al die werelt dore sijn sij vermeert.
Die fortressen der stadt deden sij beghinnen/
En werdt volbracht/so sij hebben begheert.

Rijck.

Hoort Vrienden/ dit werdt v van my vercleert:
Ick Rijckheyt heb hier oock mijn residentie
Doer den Coopman/die hem rechtveerdich gheneert
Hier in Antwerpen met diligentie.

Veel.

Die hunnen Prince zijn tot assistentie/
Sij en hebben hem verlaten in gheenen noot:
Te recht beschermt hyse voor violentie/
Want zij ons orborlijck zijn voer cleyn en groot.

Menich.

Dus moeten wij dagheliicx bidden hoot voor hoot/
Ghelijckmen doet inder heyliger kercken/
Voer den rechtueerdigen Coopman/dat seg ick bloot/
Want die weluaert des lants sij versterchen.

Rijck.

Neemt dit voer Prologhe/en wilt voort merchen
Wat wij Rooskens voort doen/Prince en heeren.
Tis Minne diet raeydt/dat den geest sou wercken/
Dus comen wij wt Louen v feest vermeeren.

Veel.

Wilt allen ons wercken ten besten keeren/
Die Conste beminnen wilt v verstant scherpen/
Den Prince/Hootman/en v ter eeren/
Ghij edel Violierkens hier in Antwerpen.

Preſentatie.

Hooghe/ ſeer excellente Gheeſten loyael/
Edele Sinnen/ deur een onconſtich verhael
Begroedt v ons herte dat vierich blaeckt/
Dwelck oock die ſake ſchijnt principael/
En tuerende daet/ beghin/ en finael/
Dat v ghemoueert heeft/ en luſtich ghemaeckt/
Ons twaerts te roepene/ en theeft ons gheſmaeckt
Veel ſoeter dan den dronck die Cleopatra dranck.
En want ons Liſchbloemken niet dan na Conſte haeckt/
Namen wij herwaerts wt ionſten den ghanck/
Ons preſenterende ſonder bedwanck

Voor v Violierken die dwerck beuint.
Tversaemt meest wt ionsten daer Minne verwint.

Ten mach gheen ionstich versamen blijcken/
Oft volmaeckte eenicheyt der Rhetorijcken/
Verwonnen moet hebben eerst die Minne reyne/
Wie met crachte den wech maect sonder afwijcken/
Contrarie den wille dick met practijcken/
Ooblijct claer als den dach nu aen groot en cleyne/
Int Antwerpsch prieel/ die lustighe fonteyne/
Daer die Consten wt vloeyen/en bloeyen perfect.
Want Minne en Ionste zijn een in tghemeyne/
Maeckt datse verwinnende elcken verwect
Om Conste/tot een Ionstich versamen trect/
Sghelijcx gheschiet ons/ op dat ghijt bekint/
Tversaemt meest wt ionsten daer Minne verwint.

Laet v ons vlammighe herten behaghen/
En peyst op den trijumpherenden waghen
Van den God der Liefden/Apollo ghenaemt/
Hoe Iupiter selue subiect is met vlaghen/
En moet die keten soo wel als dander draghen/
Als een knecht der Liefden/hoe wel ongheprаemt
Verwint die minne God dan? so blijcket gheraemt/
Deur twierich herte by ons vertoocht dus bloot/
Dat waer Minne verwint/wordt Ionstich versaemt/
Ick swijch dwesen van dionckxken Cupido minioot/
Met zijn versaminghe/maer ons Minne ter noot
Is ongheliјck anders/midts Liefde ghesint/
Tversaemt meest wt ionsten daer Minne verwint.

PRINCE.

Ghy weet dat den zeylsteen is van sulcker aert/
Die in Minne met dijsere soo is ghepaert/
Dat hy naer hem treckt wter zee die schepen/
Om des ijsers wille/soo nature verclaert/
Alsoot voor ooghen ons dick openbaert/
Veel meer dan v Minne int herte begrepen/
Ghy sijt den zeylsteen/ghepallijst/gheslepen/
O edel Violierken/schoon bloeme playsant/
Die ons tuwaerts treckt deur Liefde onvernepen/
Met soo heerlijcken menichte abundant/
Midts minne die ionstich sijn tsamen gheplant/
Segghen wij noch eens/ v zijnde ontrint/
Tversaemt meest wt ionsten daer Minne verwint.

1561
DE LISBLOEME

Ghelijck van den dau nederwaerts dalende
Die cruyden halende//zijn haer voetsel crachtich/
En elcke Stede en Landt bestralende
Is een sonderlinghe Gods gratie machtich/
Daer sij in voorspoedicheyt warachtich
Wesende eendrachtich// deur zijn groeyende:
Soo is oock Antwerpen welvaert verpachtich
(Daer dedele Violiere is bloeyende)
Deur die rijcke Schelde daer neffens vloeyende/
Daer toe Peys en Vrede vol van gratien/
Met vele Natien// oock zijn spoeyende/
Gheuende rijckdom/ en tot deser spatien
Veel recreatien// daer elck naer haeckt.
Die Schelde met Peys Antwerpen voorspoedich maeckt.

Die Schelde is een vruchtbarighe Riviere/
Wt den duwiere// van dat Vlaenderlant/
Met den Brabantschen wateren/ als van Liere/
Mechelen/ en ander Steden vailiant/
Seer vermeerdert/ lancx den Antwerpschen kant
Vlietende abondant// deur den seer rouwen
Kont/ in die grote zee vallende ouer tsant.
Dies Scaldis hier wel mach inden arme houwen
Dat Cornucopiæ, niet om vergouwen/
En op den zeehont rusten/ beneuen
Die schoone verheuen// sonder verflouwen/
Want menighe Coopmanschap (tis weert geschreuen)
Deur hem comt ghedreuen// die Tantwerpen raeckt.
Die Schelde met Peys Antwerpen voorspoedich maeckt.

Deur die Schelde en can Antwerpen niet alleene/
Alsoo ick meene// voorspoedich wesen/
Maer daer toe moet oock helpen vrij van weene
Peys met vele Landen en Steden ghepresen/
Den meesten voortspoet gheuende mits desen/
Alsoo wij lesen// daerom is hier siet
Pax ghestelt/ binnen cortten Jaren verresen/
Met den Cop Opulentia, die sy biet
Der Stede van Antwerpen/ van welcken dat vliet
(Midts dat nu Rijckdom is des Cops name
Seer nut en bequame) Armoede en verdriet/
Dwelck vermeerdert van Antwerpen de fame/
Daer sonder prame// nu die liefde blaeckt.
Die Schelde met Peys Antwerpen voorspoedich maeckt.

Prin-

Antwerpen Princersse bouen alle Steden/
Van reynder seden// die alle Lantsaten/
En oock v naghebueren/mede leden/
By ghewichte en sekere maten
Met v Coopmanschap en goet comt ter baten/
Voor alle staten//meuchdy wel vueren
Die Balance en Elle/ niet om vetwaten/
Dwelck ws handels zijn warachtighe figueren.
V goet en welvaert sietmen v auontueren
Ter zee en te lande met blijden sinne/
Tot elckx ghewinne// dat can voorts stueren
De Peys ghemeyn/ daer broederlijcke minne/
Die verwint inne// altijt neerstich waeckt/
Die Schelde met Peys Antwerpen voorspoedich maeckt.

Personagien van Tspel van Sinne.

Ionckheyt.

Eere, *een statelijck man.*

Ledicheyt, *een cierlijcke vrouwe.*

Eyghen sinnelijckheyt.

Wellusticheyt.

Redene, *een Ionckfrouwe.*

Behoefticheyt, *een vrouwe armelijck ghecleet.*

☞ Ionckheyt.

T Is swaer en onmogelijck dbegrijp tontfangen
Vandẽ wech eens Arents vliegende inder locht/
Oft op die steenen teruppen der slanghen.
Wie ist die den wech des schips volgen mocht?
Niet min den mensche/ hoe seer dat Salomon socht/
Ist onbegrijpelijck in alle manieren/
Die weghen eens Ionghelincx rou en onbewrocht/
In zijn eerste bloeytsel/ nau om bestieren/
Staende tusschen sorghe en dblijde hantieren
(Als icke) bedwelmt/ half desperaet.
Hoe wel dat mijn Ouwers niet om verdieren/

My

My noyt en lieten in dledich verwaet/
Maer leerden my Grammaticam vroech en laet/
Catonem/ Sulpitium/ vol disciplijnen.
Soo dat ick my vinde nu in sulcken staet/
Dat ick dlicht sie wt die Consten schijnen.
Maer helaes/ wat ist? ick moet verdwijnen/
Want droefheyt bespringt my aen alle canten.
Den gheest is wel willich/maer therte vol pijnen/
Ick en acht Robijnen// noch Diamanten.

Eere/ een statelijck man.

Courage/ mijn Sone/ slacht den vailianten/
Laet vreesen trauwanten//die sorgeloos slapen.
Ghy meucht deur my noch ghenuechte rapen/
Ick sien v gheschapen// als vierighe voncken.
En kendy my niet? wilt my eens recht beloncken.
V wassende troncken// behoeuen voeytsele.

Jonckheyt.

Ken sach v noyt Heere/ al doedy moeytsele.
Wie is die tgroeytsele// mijns jeuchts comt stercken?
Ick en ken v niet.

Eere.

Och Sone/ woudijt mercken/
In allen v wercken// was ick v oyt ontrent/
Maer mits uwe Joncheyt bleef ick v onbekent/
Ghy sullet ongheschent//noch namaels weten.

Jonckheyt.

Ghy dunckt my wesen vol soete secreten/
Behaechelijck/ en bouen maten tractable.
Hy moeste wel dul zijn/ oft heel onable/
Die v woort als fable// hielt sonder gheloouen.
Maer die groote benautheyt wilt my verdoouē/
En schijnt my beroouen//tverstant/ hoe ic strije.

Eere.

Sydy Amoreus dan sonder partije?
Ick kenne een Vrouwe van herten blije/
Hebdy gheen Amije/ sy is tuwen besten/
Die v therte met deuchden soo sal omvesten/
Dat gheen requesten// v en moghen deren.

Jonckheyt.

Amoreus zijn/ mijn Heere/ dat sal wel weren/
Teghens tbegheren// mijns sins ghevoelen/
Melancolye/ die dmerch can spoelen/
Tgebeente deurwoelen/ daghen en nachten.

Eere.

Die Melancolici zijn van ghedachten
Som heel Amoreus wter Natueren.

Jonckheyt.
V woorden voorwaer doen my therte betueren/
Maer hoet int voluoeren// doenlijck sy int plien/
En weet ick niet/ oft hoet sou moghen gheschien/
Willet my bedien// en breeder wtlegghen.

Eere.
Tost ghijt verstaen recht/ ick soudt v wel segghen.
Dbleeck achter die hegghen// by Mars en Venus plat.
Maer int wesen haerder namen daer leyt den schat/
Ghy verstaet licht dat // voor een ferie.

Jonckheyt.
Venus is een Flegmaticke materie/
Mars Colerijcke/ welcke twee complectien
Altijts anner zijn eender affectien/
Voortbrenghende liefde amoreus en vierich.
Maer mijn melancolye wreet onmanierich/
Om verdervuen ghierich// en comt my van daer//niet.

Eere.
Van waer comtse dan? segt/ vreest v een haer// niet.
Biedt ionste eenpaer// niet v assistentie?

Jonckheyt.
Segt my wie ghy zijt tot meerder credentie.
V eloquentie// doet my blijschap vaten.

Eere.
Jck ben Eere/ wt thuysghesinne der staten
Mijns Vrouwen de Waerheyt vol soete granaten/
Die v vander straten// ter Scholen leyde/
Van daer weer thuys brocht/ ick de al dat v greyde/
En v bespreyde// met consolatie.

Jonckheyt.
Mijn heere/ voorwaer/ ick begheer v gratie/
V confortatie passeert mijn wenschen.
Jck heet my ghelucktich by alle menschen/
Om dat ick eer ick v socht my by v vinde.
En als ick v soeckende my diep versinde/
Taste ick als die blinde// in swaermoedicheyt.
Nu danck ick God van sulcken voorspoedicheyt/
Wyens soetvloedicheyt// ionst my deur v verleent.
Jck vinde troost/ daer ick druck ha tsyne ghemeent.
Hoe hebdy v verleent// om my by te stane?

Eere.
Mijn verleeninghe/ Jonckman/ daer leyt niet ane/
Wat verleent te ghane// doet my eerst groot// zijn.
My Vrouwe de Waerheyt/ die al die in noot// zijn
Voertcomt eerse doot zijn// die heeft my ghesonden/
Een dochter Gods/ soot oock heeft ontbonden

Den Godlijcken Plato int boeck zijnder wetten/
Daermen veel deuchden hem by sach setten.
Ja sy is God selue/ als die Schrift verclaert.
Maer ghy moet wacker zijn/ en onueruaert/
Als die onghespaert// op Theeren ghebodt past.

Jonckheyt.

Tis onsprekelijck/ wat vreucht my int herte wast.
Gheen goet ter werelt voor die Waerheyt en prees// ick.

Eere.

Een mensche liecht wel/ en daer voor vrees// ick/
Eest wt zijn eyghen quaet/ soo wordt hy ghenoemt
Ontrou/ maer liecht hy als die de Waerheyt doemt/
Soo wordt hy dwaes gheacht/ daer en is niet inne.

Jonckheyt.

Alle bey zijnse quaet/ soo ick bekinne/
Volcht ten beghinne// waerse int crijt// zijn.

Eere.

Dat laten wij daer/ want tsal schier tijt// zijn/
Oock licht v profijt// zijn/ eest dat ghy ontdeckt
My de sake/ die v tot swaerheyt verweckt/
Oft hoe verre sy streckt// op dat wesen mach.

Jonckheyt.

Ick doent gheerne/ mijn heere/ met een cort ghewach/
Op dat sonder verdrach// ick mocht sien mijn quale
Ghenesen/ dus vindick voor tprincipale/
Dat noch Duytsch/ noch Wale// hoe wijs int labeur/
Ghekennen en can die weghen aldeur
In eens Jonghelincx fleur// die als ick is omswermt/
Ick houde een sweert/ maer blijf onbeschermt/
Alst al is ghetermt// ken weet waer mijende.

Eere.

Wat sweert eest?

Jonckheyt.

Aen beyde sijden snijende/
Twelck my deurrijende/ is int bevroen// al/
En weet ick hoe handelen/ oft wat ick doen// sal/
Heel buyten tgroen// dal van raeye ten laesten.

Eere.

Hoort Jonghelinck/ ick sal my wat haesten/
Want nu ick ten naesten// deur sulck ontfouwen
Weet en verstaen can ws sins benouwen/
Mijn wesens bedouwen// is raden en helpen/
Tbeste doen verkiesen/ en tquade doen stelpen.
Hoe wilt oock die welpen// zijn/ die reden volghen?
Tbeste datter toe dient waer v noot ghesswolghen/
Waert onverbolghen// ter herten begrepen.

Die valeure myns wesens/met gulden strepen
Worden gheciert noch/siet daer met ghemake/
Dats die diepsinnighe/grootwichtighe sake/
Die rechte wtspraké//met herten seer bly.

Jonckheyt.

Hoe soo myn Heere/het dunckt my een griecxsche y.

Eere.

Tis dan so dat sy//maer noyt gheen nettere.
Tis Pythagoras vercoren lettere/
Tsionckheyts wechsettere// int verkiesen snel.
Kendyse niet?

Jonckheyt.

Neen ick Heere.

Eere.

Ghesietse wel/
Sy wijst twee weghen contrarie int spel/
En valt niet rebel//kiest eenich van beyen.

Jonckheyt.

Hoe? deen wilt my ghins/dander herwaerts leyen/
Wie kent haer contreyen//ick staen al verdult.
Desen is schoon/soet/lustich/en vervult
Met alderley bloemkens/int beghin alleene/
Maer deynde/helaes/is omsedt met weene/
En den wech niet cleene//vol van tormenten.
Teldick den anderen/met den excellenten/
Dbeghinsel om prenten//herdt viet en lastich/
Maer deynde vol rusten/dien wandelt stantvastich
Vindt hem vryghastich// salicheyt beneuen.
Hoe staen ick aldus? waer wil ick my begheuen?
Ick wordt gedreuen//deur tsgheests dwalinghe.

Eere.

Siet voor v myn sone/werckt om betalinghe/
Want sonder falinghe//moet onghelogen//syn/
Dat dwisken in syn ionckheyt moet gheboghen//syn/
Eert mach bedroghen//syn van traghe ledicheyt.

Jonckheyt.

Verkies ick den eersten/ick sorgh myn sedicheyt
Wordt onvredicheyt//want men seyt alomme/
Dat vaetken van eerde/tsy recht oft cromme/
Dwelck vrij vande domme//eerst niet besloten//is/
Altijts rieckt nae datter eerst in ghegoten//is/
Noch en kan den gheure niet ontvluchten.

Eere.

Hy en is niet weerdich om smaken die vruchten
Van tsoet sonder duchten//die niet en heeft gheproeft
Tsuere met arbeyt/want sulcx behoeft

Hoe

Hoe wel dat bedroeft//dees ionghe gheesten.

Jonckheyt.

Ghy spreeckt seer wel/als een vanden meesten/
Maer tschijnt int volleesten//voor my noch wat swaer.
Kies ick den anderen wech/my naeckt sorgh en vaer/
Jck ben te teer daer naer/om recht ghewaghen/
Mijn iaren en souwens niet moghen verdraghen/
Gheheel int versaghen//staen ick dus onwranck.
Den gheest is wel willich/maer tvleesch is te cranck/
So ick eerstwerf sanck//met tranende wanghen.
O Salomon Coninck met wijsheyt omvanghen/
Ghy en wist die ganghen//niet der ionckheyt onwroet.
Jck sou gheerne kiesen/so die wijse doet/
En my ontvalt den moet//schier als den onstercken/
Dus gheeft my wat tijts/want in haestighe wercken
Men selden can mercken//goede effectie.

Eere.

Jck bens te vreden/maer op correctie/
Dat ghy delectie//corts nu sult uyten.

Jonckheyt.

Nu ick gaen hier sitten mijn oogen wat sluyten
En die conduyten//mijns sins deursoecken.

Eere.

Daer vindy van kennisse die beste boecken/
Werckt met vercloecken//een goet cort bestier. Pausa.

☞ Ledicheyt/een cierlijcke vrouwe.

Hey/ter wacht/ter wacht nu/den tijt is hier/
Comt herwaerts mijn Susters/wilt niet meer slapen.
Siedy dyen quant niet?

Eyghen sinnelijckheyt.

Wil icken vercnapen.
Daensicht schijnt heel met druck ouerstreken.
Den man is onse/maer wij moeten ons treken
En al ons gheb reken//propertlijck decken.

Ledicheyt.

Laet my ghewor den/ick sal hem vleus wecken/
Ghereet zijn mijn hecken//waer ick wat op ghespuelt.
Jck wedts dat mijn aensicht hem noch deurwuelt/
Dat hem niet en verkuelt//dwater met eemers vol.

Eyghen.

En ick sal die sinnekens vanden ionghen drol
So blijelijck noch sleppen in mijn hol/
Hy wordt mynen pol//eer langhe daghen.

Ledicheyt.

Goy neen sloorken/dat sou my mishaghen/
Jck weet die laghen//nu best onghespaert.

 Dat

Dat armken/siet/heb ick voor hem bewaert/
Mochten wij ghepaert//haest vlieghen ten neste.

Eyghen sinnelijckheyt.

Tsy dan ghy oft icke/doen wij ons beste/
Ghy weet die reste//tsust eer ickt verhale.

Ledicheyt.

Haelt my mynen spieghele/

Eyghen sinnelijckheyt.

Dats tprincipale/
Ick weet altemale//hoe dat ghijt nu meent.
Houdt daer besiet v eens.

Ledicheyt.

Hoe ghy daer op beent/
Mynen scheel en staet niet recht naer dbronckelen.

Wellustichey.

Siet met dit ijser salment wat cronckelen/
Ick merck v tronckelen//staen so net gheraemt/
Oft ghy van Mechelen wten quartiere quaemt/
Ghy muecht v onbeschaemt//vry laten kinnen.

Eyghen sinnelijckheyt.

Ten is niet moghelijck hy moet v beminnen/
Hy raest om ontghinnen//noch van appetijte.

Ledicheyt.

My dunckt dat ick self van creuelinghen splijte/
Ken weet ten inbijte//in tijts gheraken.

Wellustichey.

Ay my/hoe sullen die kuskens smaken?
Ick souwer om waken//noch vierthien daghen stijf.

Ledicheyt.

Nu nu/daer af moet wesen een gheblijf/
Helpt my sonder ghekijf//met haesten te peerde/
Houdt voor my den spieghele van grooter weerde/
Laet sien oft al recht staet op zijn ployen.

Eyghen sinnelijckheyt.

Suldy ghy my nu leeren den lobben vloyen?
Ick sou licht gaen schoyen//van hier met haesten snel.

Ledicheyt.

Hoe staet mijn huyue?

Wellustichey.

Met allen seer wel.
Ontbeyt ick salse wat rechter setten/
Nv staghet palleersel niet om vernetten.
V gebreeckt dblancketten//noch voor een canse.

Eyghen sinnelijckheyt.

Die voordure maket tspel heel metten danse/
Al hiet hy Franse//hy en mocht v ontgletsen.

Ledic-

Ledichept.
Nymp ghy steeckt my/wacht toch voor tquetsen/
V vleyen en fletsen//is niet dan bedroch.
Eyghen sinnelijckheyt.
Ke sustere gheeft my de hant eens doch/
Onser drijer soch//was ghelijck van gheure.
Ledichept.
Eest nu te deghe?
Wellustichept.
Laet van achter tot veure/
Nu muechdy v deure//schauen van trimpelen.
Eyghen sinnelijckheyt.
Nu voorts/staet stille/laet stellen v timpelen/
Oft ick latet achternae met allen staen.
Ledichept.
Och neen lief sustere/voldoeghet saen/
T is schier al ghedaen//helpt my aen den man.
Eyghen sinnelijckheyt.
Nu wel/laet sien/keert v eens omme dan.
Hier achter moet tghespan//noch wat zijn ghestreelt.
Ledichept.
Wat segt ghy van mynen halo?
Wellustichept.
Ten baet niet gheheelt/
Een albasten beelt//mocht niet schoonder blincken.
Ledichept.
En laet doch hier nerghens niet verminckken/
Maer wilt mijn clincken//ronts omme aenschouwen.
Wellustichept.
Ou/die lobben en staen niet soo sy souwen.
Een vrouwe der vrouwen//sydy vepeerelt.
Ledichept.
Hoe staen my dees moukens?
Eyghen sinnelijckheyt.
Tis/seg ick/een werelt?
Hy waer wel verkerelt//bouen en ondere/
Diet misprese/elck steeckt hem wt bysondere.
Ledichept.
Mijn verdegale?
Wellustichept.
Noyt radt en stondt rondere/
Certeyn tes wondere//om by v ghelijcken.
Maer ghy moet uwe pieche wat neerder strijcken/
En properlijck prijcken//soo zijn wij ghepaeyt.
Ledichept.
Siet eens mijn cousen zijn al met sijde ghenaeyt/

Al warense ghedraeyt//van was naer tsnoffelen.

Eyghen sinnelijckheyt.

Help God/ hoe ient staen die pantoffelen/
V en ghebreect niet dan die troostende termkens.

Ledicheyt.

Ja oft dat Soonken in bey mijn ermkens
Ghedect al wermkens//by malcandere.
Hoe eest met mijn borstkens?

Eyghen sinnelijckheyt.

Deen staet als dandere/
Saeght Alexandere//ghy creecht eenen lonck/
Oft ten minsten van hem eenen mont spronck/
Venus en is by v nau compareerlijck/
Aen v en blijct gheen dinck meer blameerlijck/
Soo heerlijcken monstre sydy in dooghe.

Ledicheyt.

Staet mijn aensicht oock soetkens/en ient ten tooghe?
Kijckt eens om hooghe//mijn soete beerken.

Wellusticheyt.

Ten heeft nerghens niet een leelijck vleerken/
Daer en is een treerken//missedt noch misgrepen/
V lippekens staen als een Roose gheschepen/
Robijnkens gheslepen//daer hebdy nu tslot.

Ledicheyt.

Houdt/ neemt desen cleerbessem/ en valt niet bot/
Ick mocht zijn bespot//waerder wat vuyls bleuen.

Eyghen sinnelijckheyt.

Gaet nu eens voorts/ doet die Verdegale beuen/
En draecht v daer neuen//hupsch met grauiteyt.

Ledicheyt.

Doen ickt alsoo wel? eest juyst alst v greyt?

Eyghen sinnelijckheyt.

Jaet/ maer ghy schrijdt al waerdy een Hollantsche meyt.

Ledicheyt.

Wel? wat proper dinghen is dat gheseyt?

Eyghen sinnelijckheyt.

Ghy moeste alsoo cleyn trepelkens terden/
En tvoorste vanden voet moet geheuen werden
Als dachterste nauwelijcx deerde gheraect.

Ledicheyt.

Ick salt proeuen/ nu dan/ eest soo wel ghemaect?

Eyghen sinnelijckheyt.

Met allen wel/ en daer me ghestaect.
Siet dat ghy nu waect//zijt clouck van bestiere.

Ledicheyt.

Wel/ maer ghy moet my dienen als Cameriere/

Hou-

houwende maniere//ient naer thehoren.

Eyghen sinnelijckheyt.

Y ghans doot/wij hebben d'Eere verloren/
Ons voelken vercoren//craut vast zijn volleken.

Ledicheyt.

Comt gaen wij wat schuylen en maken dmolleken.
Wij spelen trolleken//vleus tonsen iolijte. Pausa.

☞ Eere comt wte en spreect.

Hoe ist sone? sydy v swaricheyt quijte?
Wast den appetijte//niet om recreeren?

Jonghelinck/

Och mijn behaghen is groot om speculeren
Den cours van desen twee weghen moeyelijck.

Eere.

Neemdy den eersten/beraden onvroeyelijck/
Ghy sult onspoeyelijck//den wtganck vinden.

Jonckheyt.

Gaen ick my den swaren inghanck onderwinden/
Naer dit ontbinden//so bevangt my tsorghen.
Tis best dat ick beye tot schier oft morghen/
En laet Conste borghen//tot dat ick wyser bin.

Eere.

O tis den wech nochtans der waerheyt in.
Wat hebdy inden sin//hoe staet ghy dus verdooft?
Merckt dees figure/en dwesen ghelooft.
Oft sydy berooft//van v memorie.

☞ Hier toont hy drij Poeten/ sitten-
de oft sij sliepen/ende bouen heur-
lieder hoot Fama.

Jonckheyt.

O wat heerlijcker consistorie!
Wat rijper mannen sitten hier versaemt!

Eere.

Dat is Homerus die groote Poeet vernaemt/
Wiens lof is befaemt//onsterflijck bedeghen.
En dats Virgilius/die oock heeft vercreghen
Deur den wech der Consten/ verstaet ghy dat/
Sulcken Eere als oyt heydens Poeet besat/
Daer toe eenen schat//veel schatten te rijcke.

Jonckheyt.

Wie is de derde/den tween so ghelijcke?
En slaet my geen swijcke//eerweerdich vadere.

Eere.

Dats Ouidius die constighe adere/
Elckx gheests ontladere//van turbel ghequel.
Dese waren ghedreuen in al haer voortstel

Als die de Waerheyt noyt verlieten:
En ick Eere en liets my niet verdrieten/
Om Const ghenieten//tblijckt ongheloghen.
Jonckheyt.
Maer wat gheest heeft die Vrouwe doch in ghesoghen?
Sy compt ghevloghen//als die wat vreemts veerst.
Eere.
Dats haer luyende Fame/die niet en sterft/
Dit in v herte kerft//met lustighen gheeste.
Jonckheyt.
O groote begheerte aldersoetst van keeste/
Tmoeste wel een beeste//geheel imperfect//zijn/
Die niet tot Consten en soude vetweet//zijn/
Al mach suspect//zijn scherpe wandelinghe.
Eyghen sinnelijckheyt.
Kijckt wt sustere/siet welcken handelinghe/
dEere maeckt dat ons die Jonckheyt ontloopt.
Hy heeften schier aen zijn Consten gheenoopt/
En teaprupnken ghestroopt//vast onder zijn scheelken.
Ledicheyt.
Sorght niet sustere/ hy moet aen mijn seelken/
Want ick weet dat beelken//hem comt int ghesichte.
Hoe vaerdy al lief?
Eere.
Swijcht helsche schichte/
Neemt haestich en lichte//van hier uwen ghanck/
Want tuerdy hem ane/dats teghen mynen danck/
Oft ick doen v den sanck//van loyken singhen.
Ledicheyt.
Wel/ sal ons desen popelare dwinghen?
Siet doch dese dingen//ick soudts my haest stooren.
Comt herwaerts mijn lief/ wilt nae my hooren/
Soo muechdy orbooren//veel recreatien.
Eyghen sinnelijckheyt.
Siet welcken Godlijcke schoonheyt vol gratien
Biedt v ter spatien//dit spieghel der vrouwen.
Die meuchdy veur v amye houwen/
Uwen lust me brouwen//alst v mach ghelieuen/
Sy sal v naer alle begheerte gherieuen/
Hoe sal ickt brieuen//daer leeft gheen sachtere.
Eere.
Keert wech v ooghen van desen lachtere/
Tis voor en achtere// maer ijdel gheblaes.
Jonckheyt.
Nu ist argher met my dant te voren was/
Jck verstaen my opt cas//so lancx so mindere.

Wie

Wie sydy/die my beraedt desen hindere?
Den verwindere//maecktу verwonnen knecht.

Ledichept.

Tis tuwen solase/verstondijt te recht/
Sijt toch niet so slecht//laet nature wercken.
Ick aduertere v oock/woudijt mercken/
Dat mijn slaepcamer reet is voor v om rusten/
Mijn bedde gheciert/v macher naer lusten/
Ghedeckt met Egyptsche tapijten precieus.
En dat meer is/o weerde liefste amoreus/
Den rueck passeert seg ick alle gommen/
Aloës/Myrre/en wel rieckende blommen/
Seer quaet om somme n//die dierbaer specien.
Ick moet v eens cussen/compt ter discrecien.
Mijn doot en leuen staet in v macht//nu.

Eere.

O sone/houdt tseghen/ick bidde wacht//nu/
Toont hier uwe cracht//nu/en doet haer sussen.
Dees brootdro ncken hoere der hem cussen/
Te veel onscha melijck in mijn presentie.

Ledichept.

Wat vertoefdy mijn lief? doet diligentie/
Maeckt egheen mentie//van al dat hy clapt/
Sijn daghen sijn leden/hy heeft wtghetapt.
Compt seg ick met my/ghy en muecht niet betere.

Eere.

Ghy serpentelijck saet/Lucifers sletere/
Der hellen vetere//waer v bat tsienste/
Noch en hadt ghy den loon niet naer v verdienste/
Al waerdy wel ghegheesselt/en dan ghesouten.

Eyghen sinnelijckheyt.

Jae flueren iae/ghy en hebt maer tcouten/
So verre ons bouten//niet ouer en schampen.
Hy is recht bejaert/om houeren/slampampen/
Hoe dat ghy muecht stampen//tis toch al om niet/
Want mijn suster Ledicheyt/die hem ruste biet/
Sonder eenich verdriet//dus staende bereyt/
Met my haer hulpe sijn Sinnelijckheyt/
Tis verloren arbeyt//wat ghy al veel praest.

Jonckheyt.

Heetty Ledichept?

Ledichept.

Ja ick lief/sijt niet verbaest.

Jonckheyt.

Ick stae heel verdwaest//vol twijfels int gespan.
Hoe heet ghy?

Eyghen sinnelijckheyt.
Eyghen sinnelijckheyt/ Jonckman/
Die met leecheyt op hope van goeden loon// strijt.
Jonckheyt.
Tbehaecht my wel/ waerdy soo goet als ghy schoon//zijt/
Deur uwen throon//wijt/ playsant naer tbetamen.
Eere.
O Sone/ aenmerckt hun leuen al tsamen.
Schewdt ymmers dyen wech/ als sdraecx spelonckken/
Haer bereytsels en zijn maer helsche vonckken.
Hoe soet dat haer woorden in dooren cleuen/
Ghy wordt als een schaep ter bancken ghedreuen.
Wiltse begheuen// en volcht de Consten naer.
Jonckheyt.
Kontsomme beuangt my benautheyt en vaer/
Dedel Waerheyt wilt claer// my tot Conste trecken.
Ledicheyt.
Per ma foy wat schoons.
Eyghen sinnelijckheyt.
Dat eest/ om me te ghecken.
Laetty v verwecken// tot die scherpe paden?
Ghy en zijt ymmers soo sot niet beraden/
Dat ghy soudt soo schoonen vrouwe versmaden/
Die soete sucaden// tallen stonden// gheeft.
Weetty niet wat Menander ontbonden//heeft?
Jonckheyt.
Ja watte? my daer af tdeurgronden//gheeft.
Eyghen sinnelijckheyt.
Dat hy vervloeckt is die de Consten vonden//heeft/
Want sij en laeyen niet dan arbeyt op dlijf.
Eere.
Ay arghe slanghe/ valsch leughenachtich wijf/
Hoe meyndy binden stijf//v blau propoosten.
Wat solaes mach meer teghen dongheluck troosten/
Dan als Conste becommert een eerlijck herte?
Gheen benautheyt soo groot/ oft grieflijcke smerte/
Sy en moet als den hamer voor daenbeelt wijcken/
Deur liefde der Const.
Ledicheyt.
Ghy mocht bat ghaen strijcken/
Hy storue veel beter met eenen slach/
Die sonder pijn oft arbeyt niet leuen en mach.
Wat hootsweet is meer/dan met Consten hem quellen?
Eere.
Men siet die Fortuyne alle dinghen vellen/
Maer gheen veranderinge soo fel oft soo boos/

Die Consten bewaren haer seluen altoos.
Tbleeck aen Bias/die doorloghe ouerquam/
En vluchtende gheen goet met hem en nam/
Die in lijden swam//als visch in riuiere.
Maer wat sprack hy in sulcken swaren dangiere/
Alsmen in ghetiere//met herten onbly
Vraechde de sake ; doen antwoorde hy/
Ick draecht al met my//dat ick besitte/
Twelck waren zijn consten.

Jonckheyt.

Wat dinck is ditte/
Als ickt bevitte//benemet my thopen.

Ledicheyt.

Wat maeckty met de Consten in dlijf ghesopen/
Doet v ooghen open//siet op alle staten/
Watter meer veracht wordt en verwaten/
Tis toeghelaten//men machse blameren.
En alse vercreghen zijn deur tpractiseren/
Ontfanckt sulck verneren//voor sinen arbeyt meest.
Volcht my/lief/grijpt eenen moedighen gheest/
Schoudt sulcken tempeest//slacht den loyalen.

Wellusticheyt.

Wou ick v dan van dambachten talen/
Ick sou verhalen//ander materie.
Waken en braken niet dan miserie/
Tsoyants ketsmerie//elck hoot voor hoot//is/
Nymmermeer ghedaen/voor datmen doot//is.
Maer in haren schoot//is ruste prijselijck/
Dus ghaet met haer/so doedy wijsselijck.
Tis afgrijsselijck//zijn ionghe iuecht pramen.

Eyghen sinnelijckheyt.

Mijn suster seyt wel/en recht naer tbetamen/
Der Constenaers famen//sietmen dus schatten/
huyseels/vloerduyuen/en camercatten/
Schier eer metten ratten//dan met yemant goeyers
Teltmense/ en meest soo blijuen arm bloeyers/
Schippers/schuytroeyers//sijn meer dan sij gheacht.

Eere.

Onder de ghalghe moetty zijn versmacht/
Infecte corruptie/vol dootlijckx venijns.
Mijn sone aenveerdt den smake des wijns
Vander Waerheyt geschoncken om sduechs ghenieten/
Laet v den stanck van desen mestpoel verdrieten/
Daer dese soo vol hebben den balch//af.
Sij en spreken niet/ my en steeckter de walch//af.
Wie sach de Const opt meer dan sij vertreden?

Jonckheyt.
Och/wat verveerlijcker stryt leyt op mijn leden/
Tschoon lichaem besneden//biedt my vruecht en confoort.
Die Waerheyt seyndt my Eere met troostich rappoort/
Voor weynich leets mach my veel blijschaps ghebeuren/
En veur vruecht die cort is/een lanck treuren/
Therte dunckt my scheuren//deur die sententien.
Wellusticheyt.
Ick heb voor v al andere scientien/
Dan dees brabbelaers Consten dus hooch verheuen.
Ick sal v Consten der wellusticheyt gheuen/
Van costelijcke ruecken delectable/
Met menigherhande sauffen aggreable/
Dienende tot veel delicieuse spijsen.
Eere.
Wederstaet des ledicheyts quade ghijsen/
Mijn leer verassijsen//wilt/en haer verspouwen.
Mynen gheest betuyghet/willet seker houwen/
Reden sonder flouwen//in ons helpe waeckt/
Om veriaghen dees teuen/met valcheyt deurblaeckt/
Anders heb ick ghemaeckt//selfs middel gereet.
Sij moeten verhuysen tsy lief oft leet/
Al maecken sy haer breet//teghen mynen danck/
Want Redene heeft Ledicheyt in haer bedwanck.

Pausa.

☞ Redene/een Joncfrouwe.
Ick bey veel te lanck//waer is Behoefticheyt?
Behoefticheyt/een vrouwe leelijck gheaccoutreert.
Hier mijn vrouwe/wat ghelieft uwe maiesteyt?
Ick ben al bereyt//om doen v beuelen.
Redene.
Waer is Ledicheyt?
Behoefticheyt.
Met haer susters ghaen spelen/
Ick ducht datse selen//yet quaets versinnen/
Sij waren verciert als eertsche Goddinnen/
Daghelijcx kinnen//wij haer pertekens wel.
Redene.
Rasch haest v gheringe/zijt wacker en snel/
En verstoort haer spel//sonder dilaeye/
Al sloechdyse doot/het waer cleyn schaeye/
Sijt cort van beraeye//neemt eenen cluppel met/
Daer ghyse de tuyten wat mede verset/
Die nu alsoo net//staen int ghereycken/
Neemt ghereetschap.

Be

Behoefticheyt.
Daer soumen soppen op weychen/
Haer strijcken en bleycken//moet wat ghetemt//zijn/
En thaerken met dit stocxken wat ghekemt//zijn.
Seker iachtbracxkens ghij draeyt wel v spillekens/
Sonder yet tontsiene doedy v willekens.
Moetmen dees dillekens//so nauwe bewaren?
Ick sal my by ulieden veel haester paren/
Dan ghijt int vergharen// hier licht hebt ghepast.

Jonckheyt.
Ey/ mijn Heere/ wie comt hier dus beclast?
Ick wil my al vast// by v ghaen voeghen.

Eere.
Verschrickt v niet Sone/ laet v ghenoegen/
Sy wordt van dees sloozen ghesien eer tspeelken ent/
T is Behoefticheyt/ die v de Redene sent/
Om tghecierde serpent// van v te weren.

Jonckheyt.
Och Vader/ ick sou my van haer verweren/
Want sy can scheren// wol metten vel af.

Behoefticheyt.
Her het/ snoo teuen/ wie eest die v oorlof ghaf?
Nu moetty den draf// vanden wolf eens ghaen.
Der Redenen dienaers houdy ghevaen/
Haer lieffelijck vermaen// doedy cesseren/
En daer Vrou Redene sou domineren/
Comdy occuperen// haer supuer reynicheyt
Deur ulien luxurieuse vileynicheyt/
Ghy sult dees cleynicheyt// wel dier betalen.

Ledicheyt.
Boose meurderssc/ den Necker moet v halen/
Om te vermalen// als stof inder Sonnen.

Behoefticheyt.
Neen/dat ghy gherockt hebt/moet zijn ghesponnen/
Ten is maer beghonnen// tbest is noch achtere.

Eyghen sinnelijckheyt.
Quaey hoere/ ghy doodt ons.

Behoefticheyt.
Neen/ ghy moet sachtere
Daer toe ligghen/ want men sterft soo schier//niet.
Dat een/ dats twee/ dats drye/ en dats vier//siet/
Mont v dat bier//iet/ men sals v noch tappen.
Meyndy ghy Ledicheyt my soo tontsnappen?
Ick volch v stappen// tdunckt Redene goet.
Als den mensch merckt zijn schaduwe in dwater soet/
Behoefticheyt v moet// allomme aent zeel hebben.

Herher/ ghy feue/ ghy moest oock v deel//hebben/
Slaghen op wel hebben/wel plat deurdreuen.

Ledicheyt.

Sonder dees plaghe den quant waer ons bleuen/
Nu mach hy hem neuen//zyn consten gaen vellen.

Behoefticheyt.

Voorts/ick sal v een ander logijs bestellen/
En my dan versnellen//ontrent uwen capruyn.

Joncheyt.

My? waeromme? ghy en hebt gheen ocksuyn/
Ick en ben haren tuyn//noyt ouer ghescreden.
Want Eere heeft my voor dooghen ghetreden/
En noye gheleden//int cleyne en int groot/
Datse my aenruerde hant/voet/oft hoot/
Hoe seer elck had den poot//ghereet om pluysteren.

Behoefticheyt.

Maer ghy beghost naer haer woorden te luysteren/
En tverduysteren//was v verstandt seer by.
Ick laet v by d'Eere/ dese moeten met my/
Al zijnse onbly//sy moetent doch doen.
Het gheringhe/ maect v in dit prisoen/
Veruult met droefheyt/pijne/en miserie/
Ghy vint tot caitiuicheyt goey materie/
Vol leets een berie//muechdy elck verwachten/
Armoede/en arbeyt sonder versachten/
Met truerighe drachten// salment v peghelen/
Met wacker roeyen/stocken/en vleghelen/
Salmen beseghelen//v nieu dominie/
Redene beuelet/vast van opinie/
V cromme linie// moet wat verschaeft// zijn.

Jonckheyt.

Och mijn herte en mocht noyt bat ghelaeft//zijn/
Nu ick sie/wien d'Eere wat wilt verhueghen/
Dat Leecheyt en Wellust niet dueren en mueghen.
Ick danck God en Reden/die my hebben verlost/
Tsou my sonder twijfel veel hebben ghecost/
Waert dat ick beghost//had om laten verdooren
Mijn Jonckheyt van die lichtveerdighe slooren.
Voorts wil ick orbooren//met diligentie/
Naer die lustighe wijse inuentie
Consten scientie//met al haren schat/
En ghaen wat tijts hier desen rouwen pat.

Eere.

Is dat v propoost vast?

Jonckheyt.

Och mijn Vader iaet.

Eere.

Eere.
Voortaen dan cloeckelijck/volcht mynen raet/
En weet/so den Toutsteen de duecht van tgout bewijst/
So doet oock de Waerheyt diemen veel hoogher prijst/
Midts datse veriolijst//bouen alle quaet.
Alleen den diligenten toochtse vroech en laet/
Waermen der Consten graet//metter deucht moet soeckē.
Segt my als ghy somtijts laest in v boecken
Vondy in gheen hoecken//desen gordel expres?
Jonchept.
Mijn heere/ick en weet niet wat gordel dat es/
Maket my ghewes//deur v soete leere.
Eere.
Het is tremedie/middele/en deere/
Daer ick my so seere//onlancx op verliet.
Jonckheyt.
Och God/tis een wonderlijck dinck diet siet.
Hoe is sinen name?
Eere.
Vaet toch wel tbediet/
Men hem opt Liefde hiet//der Waerheyt dierbaer pant.
Den ghulden riem vanden ouders gheplant/
Tverstant van Homerus coorde blijckelijck/
Lucianus ketene/die hy rijckelijck
Prijst/en seyt/dat de selue is ghedaelt
Wt thoochste der hemelen onghefaelt/
Om datse deurstraelt//(het schijnt gheriefelijck)
Met een seer goede raserije liefelijck/
Leerende brieselijck//om willen weten
Die schoonheyt der formen/en diepe secreten/
Als dongheметen//waerheyt onghepoort//is.
So haest alsmen met dit gordel ghegoort//is/
Den eersten tort//is een kole vierich.
Jonckheyt.
Och oft icx weerdich waere.
Eere.
Houdt v manierich/
Want therte Constghierich//dat sonder ghescil//is/
My vrouwe de Waerheyt altoos te wil//is/
Als tghemoet onstil//is/hertelijck haeckende.
Houdt daer in Gods namen/zijt neerstich waeckende/
Den keest smaeckende//der Consten crachtich.
Jonckheyt.
Waer ben ick veruaren/o God almachtich?
Eere.
Soetelijck mijn sone/draecht v al sachtich.

Hebdy onvoordachtich//dat so haest gheuoelt
Deur die cracht der Liefden diet al deurwoelt/
En van vrylicheyt spoelt//buyten en binnen?
Jonckheyt.
My dunct dat ick brande van gloeyender minnen/
So zijn mijn sinnen//deur liefde ontsteken.
Ick en can een woort schier niet meer ghespreken/
Therrte wilt my breken//dus laet ons haesten.
Helpt my opden wech/dat bid ick v ten naesten/
Op dat ick ten laesten//gheraeck daer deure.
Ick en acht gheen swaerheyt achter noch veure/
Wijst my die speure//deur die doornen recht.
Eere.
Tsa/volcht my dan schoon kint/frisch als een knecht/
Maer tswerelts ghevecht//moettp achter laten.
Jonchept.
Ick wilt al om der Consten wil haten/
Maer dese rou straten//doen my groot ghequel/
Qualijck can icker deure gheraken wel/
Midts haer scherpheyt snel//och wat sien ick daer al?
Hooghe rootsen/och niet dan berch en dal/
En den wech seer smal//dies ben ick tonvreden/
Ick ducht voor vallen van bouen tot beneden.
Nu dats ommers leden//als een vanden meesten.
Maer vader/wat sien ick daer leelijcker beesten/
Tschynen helsche gheesten//qualijck te gemake.
Eere.
Dats hongher/dats dorst/en dats den scherpen rake/
Van sulcken sake//mocht v therrte sincken.
Jonckheyt.
Liefde dwingt my deur een vrolijck wincken
Dat honger noch dorst my niet en mogen crincken/
Allen haer clincken//moghen my niet letten.
Maer hoe sweet dye?
Eere.
Dats van grooter hetten.
Wilt ghy voorwaerts setten//sonder retarderen/
So moesten wij oock dees couwe passeren/
Om voorts tremplieren//ons voyage lustich.
Jonckheyt.
Waer vinden wij nu die vrouwen rustich/
Die (om my te verlossene van swaerheyt)
My vertoonen souden mijn lief de Waerheyt?
Den wech die daer leyt//doet den gheest verblijen.
Eere.
Sij zijn inden schoonen hof van Poesijen/

Daer

Daer God by tijen//hem seluen laet vinden
Deur sinen gheest ontrent zijn vrinden/
Die constich ontbinden//zijn Godlijcke daden.

Jonckheyt.

Wat doet ghy my goets deur sulck beraden?
Der Poeten graden//moet ick hooch prijsen.

Eere

Comt herwaerts/ick wil v noch bat onderwijsen/
Wordt Grammatica deur veersen niet recht ghebruyckt?
Chrysippus die Dialecticam wijt ontluyckt/
En die Geometrie daer byneuen/
Is sy niet van Homerus becleuen?
Als vertelt Hypparchus seer excellent.
Dionysius Geographie deurrent.
Arithmeticam Boetius abundant.
Aratus Dastrologie wel en playsant,
Der Musijcken trant//sachmen lustich schijnen
Van Terpander. maer die Medicijnen
By Damocrates dalderghelеertste engien.
Van wyen waren de materien ghesien
Der Philosophien? antwoordt my opt cas/
Warent niet Parmenides en Pythagoras?
Schreuen op tselue pas//van dAgriculturen/
Palladius/ Columella. deur figuren
Heeft Zeuxis niet gheschildert/oft v den thoon greyt/
Wt Homerus veersen Helenes schoonheyt?
Der Magijcken feyt//laten wij blijuen.

Jonckheyt.

Maer seght my toch/heefter niemant willen schrijuen/
Deur des gheests drijuen//dwelck ick hoochlijck achte/
Van Rhetorijcken/dats daer ick naer wachte/
Die dus groot van machte//can sonder pramen
Allen dit volck hier Wt ionsten versamen.
Antwoort naer tbetamen//noch eens op dat woort.

Eere

Hoe so/hebdy daer af niet ghenoech ghehoort?
Gaet cloeckelijck voort//op dat v bat blijcke/
Hoe staet Poesije sonder Rhetorijcke?
Weetty niet wat Plato sprack de gheleerde man/
Dat deen Const sonder dander niet sijn en can.
Heeft yemant een dan//voor tprincipale/
Die heeftse in Liefden alteenemale/
Op dat ickt verhale//noch ter discretien/
Tis maer een Wetenheyt/maer tsijn twee specien/
Deen werckende als der Ambachten natie/
Dander kennende acht ick speculatie/

 Dese

Dese gratie//heeft een Poeet perfect.

Jonckheyt.

Soo blijcket dan/dat de Waerheyt leyt bedect
Lieffelijck tusschen schorsse en keerne soet
Van Poesie.

Eere.

Dats ymmers om mercken goet.

Jonckheyt.

Soo wil ick metter spoet//sonder dilayeren
Inden Poetisschen hof practiseren/
Niet dminste faelgeren//ick en salt deurtasten/
Al soudick met Diogenem dickwils vasten/
Lijden veel onrasten//met Aristoteles/
Want ick ghevoele dat anders niet en es
Solutie. Dan die Waerheyt expres//die therte verlicht
Verweckende tot den Consten ongheswicht/
En elck onderricht//als die saeck der saecken.

Eere.

Daerom moet men cloeck zijn in waken in braecken/
Dwaerheyt versoeyen tseghen alle leet strijden/
Lieuer hongher/dorst/hitte/en couwe lijden/
Dan den wech mijden//die om verblijden stiert/
Dats naer Deucht en Waerheyt heerlijck gemaniert/
Daer menich ongheuiert//so seer om ghedocht//heeft.
Peyst wat Plato al soeckens ghesocht//heeft/
Gheschreuen/ghewrocht//heeft/doch niet ghevonden
Dat hy was soeckende/verstaet mijn vermonden.
Al schijnet deurgronden//wat rijp om mercken/
Midts Conste naer de Waerheyt was al haer hercken/
Soot aen die wercken//ghenoech is ghebleken.

Jonckheyt.

Ick verstaen die saecken so deur v spreken/
En des Gheests inleken//om te kennen plat/
Dat tselue dinck is dat my verweckt op tstat/
Nietmin oock tselue dat//ick begheer te weten.
Dus mach ick my te recht vermeten/
En in secreten//my neerstich vercloecken/
Om die te suecken in alle hoecken/
Die my drijft en aldermeest verweckt tot desen/
Sluytende/dat ommers de Waerheyt moet wesen
Deffect ghepresen//en die ruerende daet/
Oft iaghende orsake tot der Consten graet
Als dmiddel delicaet//wt haer ghesproten.

Eere.

Mijn sone/dat hebdy wel ghesloten/
Siende onverdroten//deur sulcken claerheyt//fijn/

Dat

Dat Liefde en ick sijn ghauen der Waerheyt//fijn.
Doch besidt die Waerheyt/dat moet ghy weten//cort/
Maer liefde en ick zijn datter beseten wort.
Die onghemeten//stort bouen en ondere
Alle ghoede ghauen: Maer bysondere
Op v Violierkens/die de Const bemint
Daer naer op ons allen/want Minne verwint/
Ist dat ghijt bekint//so nemet int goede.
Ons hope Christus heb v in zijn ho ede.

Personagien van de Prologhe.

Mercurius.

Antwerpia.

Neptunus.

☞ Mercurius/als God van allen Consten/Welsprekentheyt/en̄ van Coopmanschappen.

Mynen gheest verheucht hem met iubilatie/
Mits twercreghen goet deur Jupiters gratie/
Twelck ick seer begheerde naer mijn belijdinghe/
Daeldick hier nedere een corte spatie/
V edel Vrouwe tot confortatie/
Soo haest ick vernam dees blijde tijdinghe.

Antuerpia/ in costelijck cieraet.

Meyndy den Peys heere? daer twist en strijdinghe/
Haet en benijdinghe//me werdt neder gheuelt.
Wat segt ghy van Jupiter? wats dat ghy vertelt?
Van waer comt ghy? by orlof/wats v vermonden?
Lach uwen wech hier? oft sydy ghesonden?
Laet zijn ontbonden//met corten verhale.

Neptunus/als God vander zee en̄ riuieren/met een trident in zijn handt.

Coninclijcke vrouwe/ick merck aen v tale/
Dat v teenemale//hier is onbekent
Den welsprekenden man/hooch en excellent/
Vwen persoon ontrent//die ghy hier int pleyn siet.

Antwerpia.

Tis waer mijn heere/noch groot/noch cleyn//iet/
En ken ick certeyn//niet/een van v beyen.

Mercurius.

Neen? ghy hebt my nochtans/hoet v mach greyen/

In dees contreyen//geoffert menich os/
Alsmen v volck noch noemde Aduaticos/
Nemende gheen ruste ongheceſſeert/
In diuerſche plaetſen/daer toe gheconſacreert/
Voor dat ick te vollen gheeert na wenſche//was.

Antwerpia.

Hoe/mijn heere/ick meyn daer noyt menſche//was/
Soo oudt int leuen/ſoo wijs/oft ſoo vroet/
Die my ſach offeren/eenich beeſten bloet.
Verdoolt ghy zijn moet//oft op dnauſte miſti/
Want twaer afgrijſelijck in dooghen Chriſti.
Wat reden beſliſti//tis vreemt om horen.

Mercurius.

Ten tijde van Ceſar/en langhe te voren/
Doen ghy Druon Antigon trou had geſworen/
Was ick v vercoren//God/ van de teringhe/
En riept my aen om Conſt en om Neringhe/
Als ſonder ſcheringe//mijns Tempels cieraet
Stont/ daer nu Sinte Michiels Clooſter ſtaet.
Die Borcht was vroech en laet//ws Princen wooninghe.

Neptunus.

Tis waer/mijn vrouwe/ick ſal die verſchooninghe
V ſonder hooninghe//breeder verclaren.
Als die kinderen Brabons v heeren waren
Ouer langhe iaren//met groote ſeruituyt/
Inden name der Romeynen/onder tribuyt/
Quam oock int beſluyt//onlanck nae Druon
Dalder vroomſte heere/Saluius Brabon/
Voorts al Brabones/tot datmen ſach blincken
Den deurluchtighen (weerdt om ghedincken)
Godefridus Brabon/den treffelijcken man/
Als doutſte hiſtorien ons tuyghen dan/
En ick ghemercken can//met vlytighen doene/
Werdt meerder v begrijp ten eerſten faetſoene/ Deerſte ampliatie.
Vander Borcht int groene//(dit al wel deurwiet/
Streckende ronts omme voorts na doude vliet.
Deur wyen iſt gheſchiet//o Vrouwe beſneden/
Warent niet Mercurius en ick diet deden/
Die met ghebeden//bey nachten en daghen
Voor Jupiter altoos op v hulpe laghen/
Die oock met vlaghen//op ons gheſtoort was.
Doch voeren wij voort dan altoos op tras/
Niet achtende tgheblas//van Pans malitie/
Die met grooter macht/weerſtont ons petitie/
Maer deur Iuſtitie//moeſt wijcken op dleſte.
Van dien tijt voorts soo de ick mijn beſte/

Int

Int oost/int weste//by zee en riuieren/
Dat ickse mocht herwaerts aen v palen stieren/
In alle manieren//als sü haer vertooghen.

Antwerpia.

So sien ick dan hier twee Goden voor mün ooghen.

Mercurius.

Dats waerachtich/maer hoort daer neuen/
Al is onsen name wat verdonckert bleuen/
Deur Christum verheuen//ghy siet nochtans perfect
Hoe blinckende mün cracht ouer v staet gherect/
De Conste onbevlect//neemt hier haer groeytsele.

Neptunus.

Tis so/ maer deur my ontfangt ghy v voeytsele.

Mercurius.

Deur ons moeytsele//niet om volvromen/
Sydy tot vier ampliatien ghecomen.
Deen hebdy vernomen//soot voor is gheseyt/
Vande tweede is tfondament deur my ghelevt/
En wüt wtghebreyt//so als ick wouwe/
Dats vande nieu vliet/tot sint Jans poorte touwe/ De tweede ampliatie
Ghy wetet o vrouwe//want tis waerachtich.

Antwerpia.

Ghy seght waer/maer my is oock wel indachtich/
Hoe dbedroch wies crachtich//in v dominie.

Mercurius.

Hoe soo?

Antwerpia.

Deur afgodische opinie
Was de linie//te lanck in v saken/
Deur donrechtveerdicheyt/die elcken de waken/
Woudüt wel smaken//merckt de beroouinghe/
Donnooseie leefden in verdoouinghe.
Die groey ghelocuinghe//scheen eerst ter spatie/
Torts voor mün derde Ampliatie/ De derde ampliatie
Als zün statie den Coopman herwaerts nam.

Mercurius.

Maer/o Antwerpia/weetty hoe dat by quam?
Süt bid ick niet gram//wilt redene vaten.
Die rechtueerdicheyt lach meest in al v straten
Onbekent/verwaten//heel creupel verminckt/
Tot dat ghy die Waerheyt eerst met lust ontfinckt.
Eest als my ghedinckt//heb ickt so sien pleghen/
Ghy sacht genoech/haddüt verstaen te deghen.
Maer als ghy vercreghen//hadt Neptunum so by/
Met allen v weluaert/deur hem en deur my/
En die Waerheyt vry//wies metter Consten fert/

Met-

Metten Consten wies alle Rechtveerdicheyt.
Dit seg ick/ om dat Coopmanschap prijsselijck
Een schoon Conste is/ diese handelt wysselijck.
Maer hoe iolijsselijck// met ordorlijcke vreucht
Datse v is/ ghy met recht wel kennen meucht/
Daerse dedel deucht// rechtveerdich vertiert.

Neptunus.

V huysen zijn costelijck/

Mercurius.

V Tempels verciert/

Neptunus.

V wetten ghemaniert/

Mercurius.

Alle straten playsant.

Neptunus.

Dat der Coopmanschap aen ghaet/

Mercurius.

Hebdy abundant.

Neptunus.

V Eere van Brabant/

Mercurius.

Een peerle des Rijcx/

Neptunus.

In duysent mylen

Mercurius.

Gheen Stadt vs ghelijcx/
Sonder veel gheprijcx// gheen gherustere/

Neptunus.

Van Venegien.

Mercurius.

Die noemptmen v sustere/
Die veel landen en natien can payen.

Neptunus.

Maer ick weet dat ghy muecht lossen en layen/
Ses groote galeyen//met haestighen spoede/
Al vol ghefurniert van binnen lantschen goede/
Certeyn ick vermoede//al luyet wat swaer
Dat Venegien nauwelijcx doenlijck en waer/
Men seghet openbaer//elck houdt v in weerde.

Mercurius.

Wat isser dat v herte om doen begheerde/
Stelde ghijt op veerde//ghy en hebbet volbrocht?
Welcx sinnen hebben opt sulcken sterchte bedocht/
Als ghy hebt bewrocht//op sulcken corten stoot/ — De vierde ampliatie.
In v nieuwe vierde Ampliatie groot?
Ten is egheen noot//veel worden verquisten.

Nep-

Neptunus.
V vrienden triumpheren/
Mercurius.
Met volle kisten.
Maer die met listen//leuren en bedrieghen/
Laten wij wt ons Prologe vlieghen/
Want niemant en begheertse binnen oft buyten.
Antwerpia.
Daer woonter nochtans vele.
Neptunus.
Laet die ghaen fluyten/
Om tellen die cluyten//en boomen int velt.
Antwerpia.
Comet my dan alleene so ghy vertelt/
Van die hem so stelt//in zijn wandelinghe/
Dat niet dan Recht en is al zijn handelinghe.
Hoe acht ghijse dan/die met grooten hoopen
Somtijts onwetens quaet goet in coopen/
Deur dlistich stroopen//met veel bewijsens?
Salment dan bruycken/so behoeuet wat prijsens/
Oft sulck Coopman sou licht arm en bijster werden.
Mercurius.
Ick ducht datter veel onna so effen terden/
Maer wt den wech scherden//so menighen stap.
Neptunus.
Die alsoo ontellen haren naesten den trap
Met bedriechlijcken clap//in haer hanteren/
Dese en zijns niet die v fauoriseren/
En doen triumpheren//in Coninclijck cieraet.
Maer daer uwe hoochept me te bouen ghaet/
Ick seght daert op staet//dat zijt sijn alleene/
Die allen haer goeden/tsy groot oft cleene/
Al int ghemeene//hoe dat sij zijn belaecht/
Soo vercoopen/dat niemant van bedroch en claecht.
Eest niet Rijckdom/ick vraecht//die daer deure so daut?
Mercurius.
Ja/daer deur ghaen v Borghers ghebont/ghegraut/
Oock gheslouveelt alst naut//v vrouwen behanghen
Met gout/en ander Juweelen omvanghen/
Oock wast sonder pranghen//neeringhe daer deure.
Want daermen eens smaeckt den rechtveerdighen gheure/
Begheertmen als veure//weer sonder mincken/
Om coopen/vercoopen/sonder achterdincken:
Maer daermen die clincken//voelt op den duyme/
Sulcke plaetsen achtmen min dan een pluyme.
Sij schattent costuyme//maer groote cleynicheyt

Gheschiet v vrouwe deur sulcken deynicheyt/
Ick swijch vileynicheyt//aen hunnen broedere.

Antwerpia.

Maer/o ghy heeren/maeckt my dies vroedere
Die elckx behoedere//wilt zijn en patroon
Vande neeringhe/by v dus heerlijck en schoon
In dooghe ten thoon//gheset: hoe makent dan
Die onwetens beleurt zijn/so ick vleus beghan/
En moetē nochtan//tselue goet weer quijt//zijn?

Mercurius.

Die en moghen so seer niet wt om profijt//zijn/
Alse int crijt//zijn/om vercoopen ware/
Tselue meer prijsen dant weerdt is int clare:
Maer segghen/mijn kare//dit wordt v expres
Vercocht en ghelaten/voor tselue dat es.
Anders eest een exces//incomparable.

Neptunus.

Maer sij doen noch argher/en zijn meer culpable/
Te veel schalck en able//mochtment wel segghen/
Die tquaetste onder/en dbeste bouen legghen/
En deur sulcke dreggen//die duecht omcinghelen/
Datse tgoet metten quaden tsamen minghelen.
Alsulcke inghelen//zijn de booste gheesten/
Allen menschen schadelijck/minsten metten meesten/
Wie sou int volleesten//v dan moghen goet doen?

Antwerpia.

Ghy seght voorwaer recht/ick gheloof v sermoen/
Wij hebben een bevroen//int ondervinden.
Dus concludeer ick by v mijn vrinden/
Datse meest verslinden//tghemeyn goet ouer al/
Die lust hebben in eens anders ongheual/
En altoos den bal//tot haer profijt caetsen.

Mercurius.

Daer deur gaet die weerelt oock schier op schaetsen.
Maer alle plaetsen//(ick moet vermonden)
Met goey rechtveerdighe cooplient allen stonden
Daer wordt beuonden//profijt en gheluck.

Antwerpia.

Ja/als dander schaey brengt/benautheyt en druck/
Elck mercke op tstuck//recht so dat betaemt/
Dan blijuen wij vrolijck/VVt ionsten versaemt.
De deucht is ombeschaemt//in al haer saken/
Want Minne verwint haer/wildijt smaken.
Dus willen wijt staken//wilt hooren en swijghen/
So muechdy van Blischbloemken wat nieus vercrijghen.

Pers

Den ghemeynen roep.
Vriendelijck wincxken, een vrouken.
Gheert treckbroecke.
Lijſken cleynſorghe.
Cranck gheſel, een wagheman.
Baetken quiſtpayment.
Cleyn profijt, een cremer met liekens.
Truycken melckſtoop.
Wuytken lemmens.
Vrou goeyware opde mert.
Beyken van Schelle.

☞ De ghemeynen roep.

HOort hoort al tſamen/ wilt vruecht ontſluyten/
Ghy luſtighe coopliens comt toch van buyten
Ter vrolijcker mert/ tſy mans oft vrouwen/
Men gheefter elck vrijdom/ ſprinct wter muyten/
En helpt toch de mert in eeren houwen.
Comt oock vrouvuylkens die wonder brouwen/
Beſtelt v ghelt liever dobbel dan inckele/
En wilt vrijmoedich met vruechden aenſchouwen/
Hoe elck gheſtoffeert heeft ſinen winckele.

Comt oock ghy boerkens met vruechden voort/
Van waer dat ghy ſijt/ valt ons aen boort/
Verblijt die coopliens aen alle ſyen.
Tiſſer al vrolijck/ men pijpter accoort/
Daer is planteyt van leckernyen.
Comt coopt van als/ wilt V ijſen verblyen/
Op dat ghy met haer muecht vruecht bedryuen.
Verdeert de craemkens aen allen ſijen.
Twaer iammer dat iemant ſou achter blijuen.

Comt oock ſonder toeuen ghy lichte clickophens/
Die vrolijck hippelen als ionghe vlopkens/
Jck ſal v foutieren in huyſen/ in houen/

 Comt

Comt coopt blanchetsele/verciert v hoykens/
Ghy sult v van my hoepick belouen.
Comt oock die metten sproeten zijn bestouen
Int aensicht/ghelijck sint Joos met schelpen/
En palleert v net van onder tot bouen/
Men sal v van als ter noot wel helpen.

Comt oock die ventelijck legghen den scheele/
Met Truycken melckstoop van Austrueele/
Ja Beelken van Cruyckeeck/en Geycken van Schelle/
Die haer vermeyen binnen Venus prieele/
Daer oock verkeert menich slym ghesele/
En Lyskens tsoluegels metten rouwaenschen velle/
Comt toch al tsamen metten heelen hoope/
En Griete die den roof haelt voorde helle/
Daer is wonder veyl/en iaick te coope.

Comt ghy clicspillekens die lecken en suppen/
Besyen swecchs daermen siet sluppen/
Lijnken en Aechtken/so ick v seye/
Al sondyet naemaels op v knyen om cruppen/
Comt al ter mertwaerts/iaecht blesse inde weye.
Comt oock ghij claddekens met v parreye/
Die daghelijcx koolen en wetmoes hantieren/
Ontcnoopt v borse metten handen beye/
Dus doende soe moechdy ons mert vercieren.

Vriendelijck wincxken/ een vrouken.

Nu wil ick my seluen ter mertwaert stieren/
Als Vriendelijck wincxken wat wilickt verswijgen/
En besoecken de winckels in alle manieren/
Op dat ick wat vreemts op mijn scheeken mach crijgen.

Gheert treckbroecke.

Ick moet ter mertwaerts/wat baet dat ickt hele/
En coopen daer vlaeyen/en suyckei koecken/
Want liet ickt/soe sou ons Lecker kele
Mijn hoot aplayeen met stoelen besoecken.

Lysken cleynsorghe.

Ter mertwaerts so wilick met blijen ghelate/
En coopen daer bessemen/dit is de conclusye/
Want sij heeten my reyn zijn opde strate/
Maer een vuyl mosse binnen den huyse.

Een wageman Cranckgestel.

Ick wil nae de mert al sonder trueren/
Daermen onderhoudt een vrolijck accoort/
Ick en sal niet meer Venus acker labueren/
Want mijn voorpeert is blint/ten wilt niet voort.

Baer-

Baetken quitspayment.
Jck wilder oock zijn dat is verlozen/
T is misselijck wat ick daer sal beiagen/
Al souwen de verckenen loopen int cozen/
So moet ick dou stooters inde wissel dzaghen.

Cleynpzofijt/een creemer met liekens.
Tis vooz een Coopman een melodije/
So elck by redene nv wel mach peysen/
Als hy zijn meersse versiet te tije/
Die nae de vzolijcke mert moet reysen.

Trupcken melck stoop.
Ter vzolijcker mert wil ick my gaen spoeyen/
Met mynen melcke/tsal segh wel focken/
Al sou mijn vzouwe wat vzeemts vermoeyen/
Want de deme die vol was/is slap ghetrocken.

Wuytken lemmens.
Met redene moet ick ter mertwaert schoyen/
En coopen daer spellen/elck macht wel weten/
Midts datter ons Lijse frap op mach toyen/
En haer mammen die lanck hangen op mach speten.

Vzou goeywave opde mert.
Comt al ghy coopliens wt diuersche hoecken/
Maeckt v ras herwaerts/en loopt als hasen/
Wij hebben Pzeuilegie in oude boecken/
Waer by dat de vzijheyt is ingeblasen.

Geert treckbzoecke opde mert.
Goeyen dach verleen v de Heere mijn care/
Jck sou v wel pzoperlijck willen vzaghen/
Hebdy niet veyle een lecker ware/
Die ick thuys vooz ons Lubbe mocht dzaghen.

Vzou goeywave.
Soudyse hier me wel connen behaghen?
Dit can in stat menich kindt verfrayen.

Gheert treckbzoecke.
Och dit sal thuys de bauianen veriaghen/
Wat ghelt toch tstuck van dese vlaeyen?

Goeywave.
Met eenen woozde twee ou labbaeyen/
Neemtse oft laetse my net bepeerelt.

Treckbzoecke.
Houdt daer siet vzouwe/dats coop voozde wereelt/
V ghelt is ghepast alwaert van seepen.
Hey/nv wil ick met vzuechden nae huys gaen reepen/
En payen Lubbe/hoozdijt ghy Luyte?
Oft anders sou tqueeckbert hanghen uyte.

Een Creemer opde mert.

hier brieuen met spellen/coopl(ens en ghelt/
De mert is inne/seer triumphant/
Mijn craem is lustich ter venten ghestelt/
Om dat ick sou crijghen munt inde hant.
Wupt lemmens.
Ick hoor daer een creemer/dits recht mynen tant/
Best val ick hem aen boort/als scipper ten zeyle.
God gruet v vrindt/segt ou ghy quant/
Wat hebdy hier in v craemken veyle?
Cremere.
Goey brieuen en spellen voor Lijsen en Heyle/
Die sij gebruycken omtrent den doecke.
Wupte.
Brieuen met spellen? dats tgene dat ick soecke/
Noyt so en quam ick beter te passe.
Wat gelt toch den brief/lief coopman van vlasse?
Segt my toch cremere den naesten coop.
Cremere.
Een ruytersche blancke den heelen hoop/
Dats seuentien drijckens/ ten mach niet falen.
Wupte.
Her cremerken her/ick salse betalen/
Want Lijse die heefter nae groot verlangen/
Om haer memmen te speten die lanck hanghen.
Beyken van Schelle.
Ou Truyken melckstoop.
Truyken melckstoop.
Wel Beyken van Schelle/
Beyken.
Wij zijn hier gheraeckt sonder eenich ghequelle
Ter vrolijcker mert/ten vaet niet verswegen.
Truyken.
Och mijn melck/dat wort my so suer ghedreghen/
Twaer beter gheleghen peuers int groene.
Beyken.
Ja ia/dat ghy quackelen mocht noen voer noene/
Van sulcken smake veech ick mijn muylken.
Truyken.
Ke swijcht toch daer af oprechtich vuylken/
Oft ghy sult van mynen vuysten ontbijten.
Beyken.
Nu laet ons deen dandere niet veel verwijten/
Want deen is vuyl/en dander onreyne.
Truyken.
Ke ghy en sijt so cleer niet als een fonteyne/
Waer by ghy noch duchtick sult traenkens weenen.

Beyken.
Hoortse toch comen metten buyck vol beenen.
Men mach wel seggen tot onser onvroomen/
Dat vreemde coopliens ter mertwaerts comen/
Soot nu wel blijckt voor alle menschen.
Truyken.
Nu hier is te coope dat elck mach wenschen/
God geue hem vruecht die my hantghift sal bien.
En begeerdy geen suer melck/segt toch goey lien?
Oft hebdijs genoech thuys/ so ick wane.
Beyken.
Neen/ v suermelck en staet hier niemanden ane/
Want de mert is vol vruechden/so elck mach mercken.
Truyken.
So laetse dan voorts met dansen versterchen/
Elck maeck gereetschap/wilt lustich springhen/
Daer staet een coopman die ons veur sal singen.

☞ Factie Liedeken.

Maeckt eenen moet//licht op den voet/
Coopliens fraey int hantieren/
Wint nu den hoet//met vruechden soet/
Seer net van Violieren/
Draecht liefde totter Consten.
Al nae de mert
Soo neempt den tert/
Versaemt hier al wt ionsten.

Ghy claddekens fier//jent int bestier/
Diet groen wermoes vercoopen/
Comt al tot hier//sonder dangier/
En wilt v borss ontcnoopen/
Die schoonheyt hebt van doene/
Al nae de mert
Soo neempt den tert/
Jst out/ionck/rijp/oft groene.

Ghij boerkens fijn//op dit termijn/
Wilt Lijsen in als belieuen/
T sal al wel sijn//met soet aenschijn
Bringdy haer spellebrieuen/
Onderhoudt dorpse wijsen/
Al na de mert
Soo neempt den tert/
Sy en sal v niet begrijsen/

Ghy

Ghy meyskens wilt//die metten schilt
Altÿts zÿt inde weere/
In vreucht verprilt//ghebórst/ghebilt/
Wacht v voor Venus speere/
Wilt eerbaerheyt ontsluyten.
Al na de mert
Soo neemt den tert/
Danst lustich wter muyten.

Ghy duypens bot//slecht met den sot
Maect v al opde reyse/
Springt wt v cot// siet dat ghy hot
V wÿf altÿts in peyse/
Ten sal v niet veel schaepen.
Al nae de mert
So neempt den tert
Paeyt heur altÿts met vlaeyen.

Melckerskens jent//seer excellent
Die melcken inde weye/
V sewen went//comt al present
Ter mert in dees contreye/
Ten sal v niet berouwen.
Al nae de mert
Soo neempt den tert/
Ghy sult solacs aenschouwen.

Klickopkens fraey/die om een gaey
Somtÿts suchten en weenen/
Tes cleyn lammaey//al compt tgeeraey/
Ghy hebt den buyck vol beenen/
En draecht v dat niet ane.
Al nae de mert
So neempt den tert/
Comt vrÿlÿck inde bane.

PRINCE.

Princen gheheel//hier int prieel
Wilt dit in danck ontfanghen/
Schouwet cracheel//deurt fraey iuweel/
Daer elck na ha verlanghen/
En wilt discoort veriaghen.
Al na de mert
So neempt den tert/
Wÿ Liefde touwaerts draghen.

Bedwinghet tghesichte. Lischbloeme.

¶ Personagien vander factien van Louen, die welcke wij hier achter hebben moeten stellen, want wij de copye daer af niet in tijts ghenoech en ontfinghen, om in haer ordine te settene.

Dominatie.

Eerlijcke hanteringhe.

Der werelt voortstel, *eenen sot met een pijpe, ghenoemt* Lustich ghehoor.

Tafel vrient, *met een pijpe geheeten* Lauuyt.

Heusch van monde, *een Coster met een pijpe, ghenoemt* Placebo.

Schoon voor ooghen, *een vrouwe met een pijpe geheeten* Pluymstrijckerie.

Lichtveerdich aenbringhen, *een Bode met een pijpe ghenoemt* Nanta.

Qualijck te vreden, *een Leeckbruerken met een pijpe geheeten* Quade begeerte.

Veel claps, *een vrouwe met een pijpe ghenoemt* Gescheurt secrete.

☞ Dominatie/een vrouwe costelijck ghecleedt op eenen waghen sittende onder eenen troon verciert.

Hoort na my Eerlijcke hanteringhe//vroet/
Van alle onrusten nu cesseringhe//doet/
Vertoont v int clare.
Hoort vrij elck toe na mijn ordineringhe//soet/
Hier int openbare/
Comt hier tot mijn triumpheringhe//goet
Als een edel pilare.
Verblijdt v allen/ schout die gheesten sware/
Vertoont v als dlicht op den candelare
Sonder fallatie.

Al dat hem behelpen can ver oft nare
Met eenighe gratie/
Comt alle tot my/ick Dominatie
Houdse in weelden/ tsy leeck oft clercken/
Al dat met accoort pijpen can om sreuchts versterchen.

Eerlijcke hanteringhe.

Edel Princersse sonder eenich hercken
Salt volbracht werden hier aen tboort//snel/
Ick salt vercondighen/ soo elck sal mercken/
Dat elck sal comen met allen accoort//spel.
Ou/hoordijt wel ghy Der werelt voort//stel/
Roept hier ter salen alle edel gheesten/
Dat elck comparere/twert hun confoort//wel/
Al dat musijck can/minst met den meesten.

Swerelts voortstel/een Sot.

Hier ben ick v dienaer fraey int volleesten/
Dominatie vrouwe/fraey edel tresoor/
Ick salt al roepen tot uwer feesten/
En blasen mijn pijpe gheheeten Lustich ghehoor.

☞ Hier blaest hy.

Hoort hoort/comt alle geloopen door slijck en goor/
Ghy alle die by Dominatie wilt groot verheuen//sijn/
Duytsch/Fransoysen/Spaignaert/oft Moor/
Condy accoort pijpen/ghy sult in gescreuen//sijn/
Niemant wtgesloten die nu in dleuen//sijn/
Dus wilt v altesamen hier vercloecken.
Comt ghy pijpers/druck sal hier verdreuen//sijn/
En hoort accoort in bossen en broecken/
Elck hou sijn partije/speelt wt die boecken
Van Dominatie/al wie dat wel can.
Dus roep ickt al wt diueersche hoecken/
Niemant wtghesloten/tsy vrou oft man.

Tafel vrient.

Wacht wacht/maeckt my plaetse dan/
Ick moeter oock wesen te desen spele/
En quaem icker niet so waer ick in den ban/
Want ick sien wel hier ghebrecter noch vele.
Ick gheef elck tlauupt/tsy boer oft ele/
Lauupt heet mijn pijpe/wie dat vraechde.

Eerlijcke hanteringe.

Wie comt ghinder bestouen met den mele/
Twaer iammer dan hy ons beclaechde/
Laetten by comen/dat hijt ons ghewaechde
Synen staet/sinen naem/en sijn conditie/
Oft hy ons vrouwe Dominatie behaechde/
Soo wert hy onderhouden sonder malitie.

Wie

Wie sydy ghy vrient?

Tafel vrient.

Ick heb hier offitie
Int hof/en dat ouer langhen termijn/
Doer my wert verdreuen alle tristitie/
Dus moet ick hier by vrou Dominatie sijn.

Swerelts voortstel.

Segt ouwen naem dan/hoe heet ghy/Robijn/
Oft Goort/Meeus/Goosen/sydy niet bekint?
Oft comdy gheraepen/dat waer fijn/
Hebdy oock te houe iewers ghedint?

Tafel vrient.

Ja ick/want mijn naem is Tafel vrint/
Alom willecom/hoort wat ick nijpe/
Ick speel wel accoort/al waer ick heel blint/
Dat doet V auuyt dees aerdighe pijpe.

Dominatie.

Schrijft hem in/ het verstant ick begrijpe/
Hy dient hier/hy can my tseem aen den mont smeren.
Segt hem dat hy vrij sijn mesken slijpe/
Want wij moeten te samen een beetken teren.

Tafel vrient.

Hier comt noch eenen/ het sou my deren/
Sou hy hier gheen plaetse verweruen/
Hy can hem meesterlijck met accoort gheneren/
Sonder hem waren wij als ghebroken scheruen.

Eenen Coster geheeten Heusch van monde.

Wie isser ter werelt die my wilt deruen?
Dus wil ick hier oock na dienst vraghen//gaen/
Want sonder mij alle vreucht moet steruen/
Dus roep ick hun allen sonder claghen//aen.

Eerlijcke hanteringhe.

Nu comt hier bouen op desen waghen//staen/
Verclaert v meyninghe/wilt v spoeyen//nu.
Ick neme in sulcken behaghen//saen/
My dunckt tsal al tonser feesten vloeyen//nu.
Hoe moechdy heeten?

Heusch van monde.

Ick salt my moeyen//nu
V te segghene met een soete faconde/
Ick ben ghenaemt Heusch van monde/
Alomme willecom by heeren en vrouwen.

Dominatie.

Ghy wert eerlijck by my onthouwen.
Maer vrient vol trouwen//v Instrument
Hoe heet toch datte?

Heusch van monde.
Dat is wel bekent
Al hier ontrent//Placebo so ist geheeten//soet.
Nu weet ghyt al.
Eerlycke handelinghe.
Ons Vrouwe dit al weten//moet/
Om dat accoort sou in haer Hof//wassen.
Schoon voer ooghen.
Ick wil my oock tot haren lof//passen/
En haer saken grof//tassen/werdet my bevolen.
Ick volcht hun al/al ist dat sy dolen/
Ick hou dick verholen//de waerheyt certeyn.
Dominatie.
Wat vrouwe comt ons ghinder so fraey int pleyn?
Soo net en soo reyn//comt sy haer vertooghen.
Hoe heet ghy vrouken?
Schoon voer ooghen.
Schoon voor ooghen/
Ick wil my poogen//tot uwen dienst seer cloeck/
Wildy my aenveerden?
Dominatie.
Steltse in uwen boeck/
Allen haer versoeck//wil ick consenteren.
Maer vrouken/v pype salse oock wel accoorderen?
Segt sonder cesseren//en wilt niet opt ruym//kycke͂/
Hoe heetsy?
Schoon voor ooghen.
Sy heet Pluym//strycken/
Ten sal gheenen duym//wycken van goede͂ accoorde.
Eerlycke hanteringhe.
Wy dancken v van sulcken antwoorde/
Dus comt al ten boorde//het tsalder al woonen.
Lichtveerdich aenbringhen.
Daer moet ic oock zyn wed ick om twee croone͂/
Myn gheclanck sonder hoonen//luydt als cimbalen/
Tgaet bouen tgheluyt van coralen/
Ick pyp sonder falen//met den coopman verheuen/
Ick breng hem tgoet met hoopen aen gedreuen.
Dus sonder sneuen//hoort vrou Dominatie/
Onder den Coopman heb ick gratie/
Dus sonder fallatie//sal ick hier hebben gagien.
Dominatie.
Ick sien hier wonder tot mynder auantagien/
Door vreemde passagien//dus moet ick verlinghen/
Wie macht doch wesen?
Lichtveerdich aenbrenghen.

Ick

Ick ben Lichtveerdich aenbringhen/
Met pijpen en singhen// comick als een quant//na.
Kendy mijn pijp wel?

Dominatie.

Hoe heet sy?

Lichtveerdich aenbringen/

Sy heet Mant//a/
Die wel verstant//ha/geraeckte wel voort.

Swerelts voortstel.

Het wilt al met Dominatie pijpen accoort/
Van Zuyden oft Noort//oft Oost oft Weste.
Wie comt ons ghinder/hoort doch mijn queste?
Siet doch dees reste//mijn vrouwe gheprefen/
Het dunckt my tpaterken van hurttendael wesen.
Wat begheert toch desen//laet hooren die saken?
Wat is v meenen?

Qualijck te vreden/een Leeckbruerken.

Ick sou gheerne gheraken
Cost ickt ghemaken//aen Dominatien groot/
Dus moet ick hier comen/ het doet my noot/
Dit is heel mijn exploot//oft ick moet manck//springhen.
Ick sou tonsent gheerne den bouensanck//singhen/
En my eer lanck//dringhen in een officie.
Nu weetty te recht wel mijn condicie/
Tis sonder malicie//alle mijn gheveerte.

Dominatie.

Hoe heet v pijp bruerken?

Qualijck te vreden.

Quade begheerte/
Edel en experte//vrouwe gheprefen.
Laet my doch dispensier/oft yet wesen/
Gastweerder/ oft ten minsten Procuratere.

Der werelt voortstel.

Hebt toch medelijden met desen Fratere/
Ick hoor den snatere//van een ander partije.

Veel claps.

Wacht/wacht/staet op sije/op een sije/
Maect dat ick lije//tis meer dan cleyn bier//iaet/
Oft ick sal hier maken sulcken tier//quaet/
Mynen naem int papier//staet/dat weet ick wel.

Swerelts voortstel.

Maeckt daer plaetse/doet mijn beuel/
Oft wij crijgen spel//hier op den waghen.

Veel claps.

Sal ick hier dienst hebben/dat moet ick vraghen
Oft oock is v behaghen//Dominatie vrouwe?

Ick sal v dienen goet en ghetrouwe/
Dat seg ick v touwe// dus doet my de wete.

Swerelts voortstel.

Hoe heet v pype?

Veel claps.

Ghescheurt secrete/
Weet dat ick niet en verghete// dedel Musijcke.

Swerelts voortstel.

Condy die const wel?

Veel claps.

Niemant mijns ghelucke/
Mijn practijcke// is my seer ghereet/
Ick can seer wel swijghen dat ick niet en weet.
Daer hebdijt bescheet// met luttel snaps.

Swerelts voortstel.

Hoe heet ghy dan?

Veel claps.

Ick heet Veel claps/
Onder veel happeghetaps// ben ick so vermaert/
Met goeden accoorde ben ick selden ghepaert/
Dus is verclaert// mijn deucht groot van virtuyte.

Swerelts voortstel.

Och vrouken ghy en dient ons niet.

Veel claps.

Wat hangt my uyte?
Hoort dyen guyte// plomp en bot/
Der werelt voortstel/ghy sijt al sot.
Hoe comdy int ramot// hier tot desen spele?
Slechte en oock ele// zijn met v bedroghen.
Sal ick hier gheenen dienst hebben?

Swerelts voortstel.

Ick seg v neen.

Veel claps.

Dat en is niet gheloghen/
Ick sal soo gaen mijn lanckslblat ruren/
En segghen so veel quaets tot elcker uren/
Sij sullent betruren// tsal noch blijcken/
Alle die hier vergaert zijn in Retorijcken/
In alle wijcken// sal ickse blameren/
Al sou ick noch duysent lueghenen stofferen.
Wildy roperen// Veel claps (Godt weet)
Het sal v berouwen/dat seg ick v ghereet/
Want wijt en breet// soo loopt mijn fame/
Hier met uwen oorlof.

Dominatie.

Gaet in Godts name.

Hoort

Hoort wat ick rame// laetse van ons voort//tellen/
Sy sou v allen in groot discoort// stellen/
Dus wilt ouer boort//vellen druck en swaerheyt/
En pijpt tsamen accoort metter waerheyt.

☞ Hier pijpen sij alle ghelijck.

Swerelts voortstel.

Noch eens van tselue sonder vervelen/
Wilt alle met Dominatie accoort spelen.

☞ Hier pijpen sij alle.

Dominatie.

Heudt v accoordich tsamen hant aen hant/
Daer eendrachtich accoort is/moett wel varen/
Soo crijchdy Dominatie seer abondant/
En Discordia moet daer wt den lande verharen.
Deur dminnelijck vergaren// wt minnen versaemt/
Toont Minne haer jonste hier/ soot wel betaemt/
Als Rooskens ongheblaemt// wt Louen ghesonden.

Swerelts voortstel.

Hoort hoort al te samen na mijn vermonden/
Die tot deser stonden// na accoort verlinghen/
Swerelts voortstel sal ghaen een Lieken voorsinghen.

☞ Factie Liedeken.

Comt gheestkens vroet/
Danst nu metter spoet/
Elck vreucht nu doet// pijpt vrolijck accoort.
Genesius bloet
Die met Venus gloet
Hun verblijen soet// werpt druck ouer tboort.
Schout alle gheclach// alst ghebeuren mach/
Want tis nu den dach// die verborghen lach/
Van Dominatie
Sonder fallatie/
Pijpt nu eens accoort/ en schout alle gheclach.

Sijt heusch van monde
In swerelts ronde/
Sijt goet van gronde/pijpt vrolijck accoort.
Schout des drucx wonde/
Twas tijt en stonde
Dat Pax verslonde// Discordias woort.
Schout nu veel claps quaet// want tis Heros raet.
Pijpt in uwen staet// accoort delicaet/
Tis tijt van vrede/
Hoort na mijn bede/
Pijpt nu eens accoort/ eer dat ghy voorder ghaet.

Wilt

Wilt danssen en springhen
En vrolijck singhen/
Wilt v bedwinghen// pijpt vrolijck accoort.
Lichtweerdich aenbringhen//juweelen en ringhen/
Des Coopmans dinghen// brengt trouwelijck voort/
En sijt niet rebel// in swerelts voortstel/
Volbrengt mijn bevel// schout alle ghequel/
Spaert nu afgonste
En speelt ten ronste/
Pijpt nu eens accoort met sanck en spel.

Gheest der Rhetorijcken
En wilt niet afwijcken/
Toont v practijcken// pijpt vrolijck accoort/
Wilt vrede ghelijcken/
Schorst sweerden en pijcken/
Wilt droefheyt strijcken// want Mars is versmoort/
Des nu Floraes plantsoen// hun in Antwerpen spoen/
Met Rhetorica coen// die ghenuechte doen/
Om lof/ prijs/ en eere// met snellen keere/
Pijpt nu eens accoort/ en stelt v int lamoen.

P R I N C E.

Edel Prince eerbaer
Van tViolierken claer/
Met tRoosken eenpaer// pijpt vrolijck accoort.
Reyn Minne voorwaer
De ons comen naer/
Sy is den autaer// soetgeurich confoort/
Dat wij hier quamen// was sonder pramen.
Elck Bloemken by namen// wij niet en schamen/
Thien duysent groeten
Moet elck ghemoeten/
Pijpt nu eens accoort deurt jonstich versamen.

¶ Factie vande Lelien blomme van Dieſt, die wij oock achternae ontfanghen hebben.

Perſonagien.

Verſpijtighe, *een maerte.*
Suermuyl, *een vrouwe.*
Selden blijde, *een maerte.*
Eenen Smidt.
Eenen Vleeſchhoudere.
Een Naeyſtere.
Eenen ſchrijnmaker.
Eenen Buyldragher.
Eenen Cordewagencruyer.
Eenen Weuere.
Een Schuerſtere.

☞ Verſpijtighe/een maerte.

HOort hoort/ghij ſijn mannen int ghemeene/
En oock ghij vrouken s van neringhe cleene/
Hoe mijn vrouwe Suermuyl is op de vaert/
Sy en wilt niet langher huys houwen alleene/
Want de muylen hebben tlogement ontpaert.
Sy wilt dat ghij terſtont van hier verhaert
Oft ſy ſal de Azijnfleſſche wt hanghen.
Sijn dit v woorden niet/die ick heb verclaert?
Segt vrouwe Suermuyl? bluſt mijn verlanghen.

Suermuyl.

Iaet/iaechſo na huys/oft ick doenſe vanghen/
En neemt Seldenblije tonwer baten.

Seldenblije/ een Maerte.

Vrou Suermuyl/ v beuel wil ick niet laten.
Raſch ghy Couſmiſſe/ghy moet dees feeſte planten.

Een Smidt.

Ick vinde hier vele van mijnen quanten/
Ick wil hun helpen dees feeſte volbringhen.

Verspijte.
Thuyswaert Moortkoe/men sal tuwent discoort singhen.
Men sal mijn heerschap vrij niet senden eenen knecht.
Een Steenhouwer.
Sou ick alree na huys ghaen? neen/ twaer te slecht/
Ick moet in dees feeste noch domineren.
Tvleesch salt al wt smijten/ wat ick can verteren.
Ick blijf daer ick ben/ al wilt ghijter tseghen vallen.
Vrou Suermuyl.
Naeystere/men sal van onghenuechten callen/
Ghy hebt ghenoech gheweest met den Naeycorf upte.
Een Naeystere.
Tis misselijck waer tgheluck leyt inde muyte/
Ick prijse de Ghildekens der Rhetorijcken/
Die schincken my tghelach/ sou ick dan ghaen strijcken?
Neen/ neen/ noch waer ick lieuer haerlieden slaue.
Verspijte.
Ou siet/ waer ons comt Meester Sotschaue?
Loopt thuyswaert/ en wilt de keuckene besorghen.
Een Schrijnmaker.
Ick en sal/ al sou vrou Suermuyl verworghen.
Neen/ tbier is te ghoet dat ick hier poye.
Suermuyl.
Ou Buydeldraghere/ vuyl werck noye/
Dunckt v dat Sondach is in alle manieren?
Een Buydeldraghere.
Ick moet de Ghilde helpen hier hantieren/
En sien hennen van buyten scheren den Sot.
Selden blij.
Cordewaghenaer/ghy sult oock schutten den bot/
Suermuyl wilt dat ghy thuys sult sitten bloncken.
Een Cordewaghenaer.
Ick en heb noch maer seuen daghen ghedroncken/
Suermuyl/v Clocken sullen hier niet luyen.
Ick heb soo veel met den waghen moeten cruyen/
Dat ick haest creupel sal achter straten loopen.
Verspijte.
Thuyswaert weuer smicksmack/dwijf moet boter coopen.
Ghy sult uwen willecom hebben om een mijte.
Een Weuere.
Ick sal dees feeste sien tot Suermuyls spijte/
Al soud sy haer fronssen trecken drij ellen lanck.
Suermuyl.
Ou Schuererssé/ ghy zijt hier teghen mynen danck/
Segt/ soeckt ghy werck Madamme vuylpruyme.
Schuererssé.

Bylo Vrou Suermuyl dits de costuyme/
Ghy weet wel dat aent vertieren de bate leyt.

Selden blije.

Stelt v allen thuyswaert.

De Smidt.

Tis ghenoech ghesept.
Wel/ hoe sullen wij allen blijuen ondere?

Al tsamen.

Neen wij/ neen wij.

De Beenhouwer.

Dat sou my oock gheuen wondere.
Willen wij Suermuyl ter eerden loopen?

Al tsamen.

Ja wij/ Ja wij.

De Cordewaghenaer.

Her her/ sy moett becoopen.

Suermuyl.

Wel/ wilt ghyliens mijn voorstel neder legghen?

De Beenhouwer.

Ja wij/ de Mans hebben tdoen/ de Vrouwen tsegghen.
Her her/ staet my by/ ick wilse veteren/
Wij sullen Suermuylen leeren queteren/
Sy moet ons orlof gheuen oft sy wilt oft en wilt.

Verspijte.

Wat sal ditte?

De Weuere.

Haer en helpt beuckelaer oft schilt/
Sij en sal sien niet haest Sonne oft Mane.

Vrou Suermuyl.

Mijns lijfs ghenaeye.

De Schrijnmaker.

Her her/ valt hier ane/
Haren rugghe sal wesen een notelaer.

Schuererse.

Gheef dy ons dan orlof?

Vrou Suermuyl.

Ja ick voorwaer.

De Beenhouwer.

Hoe langhe wildy ons dan orlof gheuen?

Vrou Suermuyl.

Tot dat de feeste wt is/

De weuere.

Laetse dan leuen/

Vrou Suerm.

Ick sal de muylen terstont doen vertrecken/
Noch op gheen van v allen stimpen oft ghecken.

Sydy̆s te vreden!

Al tsamen.

Ja wy̆.

De naeystere.

Houdt vry̆ feeste
Vrou Suermuyl is bly̆ worden van gheeste/
Sy sal allen ons regimenten ghehinghen/
Dus laet ons van vruechden een liedeken singhen.

☞ Factie Liedeken.

Ghy̆ Magghers fray//hebt uwē dray//drinct vry̆ den kay
Laet wringhen den craen/
Weest nu verblijt//tis wel den tijt//vroukens verwijt
Is haest ghedaen/
Ghy̆ derft niet gaen//noch v belaen//ghy hebt den bal.
Houdt vry̆ den treyn//int Antwerps pleyn//elck sy eē greyn
Ghy̆ ghildekens al.

Suermuyls moty̆f//was vreemt bedry̆f//al wast ghekijf/
Wat achten wy̆ dat.
Sy ghaf orlof//noyt beter stof//al sijn wy̆ grof
En dickwils sat
Al hier int stat//daer is goet nat//theeft goeden val.
Houdt vry̆ dē treyn//int Antwerps pleyn//elck sy een greyn
Ghy̆ ghildekens al.

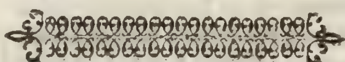
Hoe sou dmans bloet//sijn onder de voet//daer voorspoet
Gheensins vertreckt.
Het is te slecht//dat mans van recht//tot sulck ghevecht
Dus werden verweckt/
Vry̆ onbeswaert//te biere waert//sonder gheschal.
Houdt vry̆ dē treyn//int Antwerps pleyn//elck sy een greyn
Ghy̆ ghildekens al.

Eel Prince fier//wten dangier//so sijn wy̆ hier
Midts ons voortstel.
Vroukens bedwanck//viel ons heel stranck//maer haer ge
Verstaen wy̆ wel. (clanck
Slaet af tgequel//en haer bevel//hier in dit dal.
Houdt vry̆ dē treyn//int Antwerps pleyn//elck sy een greyn
Ghy̆ ghildekens al.

Den Oerloff oft Adieu van de Violieren van Antwerpen op Vlantjuweel.

Personagien.
Antwerpia.
Rhetorica.
Musica.
Menich constich gheest.
Minnelijck scheyden.

Antwerpia.

Hoe sal ick v vollouen ghij Constige gheesten/
Die tot mijnder feesten//met fraey ordinantie
By concordantie
Elcken verheucht hebt minste metten meesten/
In swerelts foreesten//gheen meerder plaisantie
Dan v aliantie.
V crachten zijn van Goddelijcke substantie/
Niet dat dignorantie//my sulcx schrijft weerdich/
Maer deere//sy God den Heere//alleen rechtveerdich.

Rhetorica.
O Antwerpia/al wat is van slijme eerdich/
En is niet expeerdich//maer van hem seluen teere/
Ten sy dat hem ghegeuen wort van God den Heere.
Wie sou dan die eere//hem seluen toe schrijuen/
Oft eenighe aertsche gaue? neen/tmoet al hier blijuen/
Tsal haest verdrijuen//ten sy dat daer den gheest in werckt
Die deur zijn vierichept de liefde versterckt/
En niet en aenmerckt//zijn eyghen bate/
Maer sy ondersoeckt de wijsheyt vroech en late/
Die sulcx wt caritate//tot goede Consten treckt/
Dus den geest//den mensch meest//tot Consten verweckt.

Musica.
Jst niet al Gods schepsel al dat hy dan ontdeckt
In ons/alst is perfeckt//tot alle Consten goet.
Voorwaer tis Gods wille/ die sulck werck in ons doet/
Hoe constich hoe vroet//gheeft hem die victorie/
Want de locht die ghetuycht Gods ghelorie/
Ons tot memorie//in alle landen.
Tfirmament vercondighet dwerck sonder handen/
Jae in alle waranden//die beesten en dieren/
Die voghelen des lochts/ visschen inde rivieren/
Die vruchten hem vercieren//duer lustich bloetsele.
Souwen wy dan/die hebben tredelyck bevroetsele/
Als twalschs gebroetsele//ons seluen den lof//geuen?
So moesten wy als een stupuende stof//sneuen/
En seer grof//leuen duer sulcx versteenen//dan/
Dus laet ons God louen/diet al verleenen//can.

☞ Een Jonghelinck Poetelyck ghecleet/ghenaemt Menich constich gheest / comt terstont wt/ en helpt hun singhen absentelyck alleene.

¶ Op den voys/In vruechden triumphant.

Lof God die ons verstant/
Duer den gheest der wysheden/
Maeckt in Consten abondant/
Want hy leert goede seden/
Met kennisse soet
Maeckt hy elcken vroet
Die hem soeckt in vreden.

Gheen Const en is perfect/
Noch oock goet sonderlinghen/
Ten sy dat ons den gheest verweckt
Die niet en is om dwinghen.
Alle Consten goet
Hy gronderen doet/
En kent alle dinghen.

Die elementen reyn
Met die crachten der winden/
Den tyt/het aertryck int ghemeyn/
Kanmen deur den gheest beuinden.
En des waters vloet/
Tsmenschen sin en moet
Can hy wel ontbinden.

O Princelycken gheest/

Subtijl zijn al v wercken/
Dus ghy den mensche aldermeest
In Consten cunt versterken/
Al soeckt vleesch en bloet
Ydel eer en spoet/
Valsch is sulckx aenmercken.

Menich constich gheest.
Och hoe sal ick verlaten dedel compaignie/
Haer ionstich versamen is een melodie/
Dees soete hermonie//can ick qualijck absenteren/
Nochtans moet ick passeren.
Had ick mi als Phebus mijn heerschappije/
Met hertten blije//soudick noch triumpheren
Sonder turberen.
Ick en soeck Bacchum niet/noch Venus boeleren/
Doneerlijck tromperen//dats my te vileyne/
Ick soeck Mineruam reyne/
En daermen Rhetoricam hoort pronuncieren/
Musicam minueren//by Pegasus fonteyne
Voor elck ghemeyne.
Dees moet ick mi laten/int Antwerpsce pleyne/
Thert wordt my cleyne//wie weet hoe nae dat gaet/
Voor dat tscheyden op een scheyden staet.
Minnelijck scheyden.
O Menich constich gheest/weest niet desolaet/
Want ick weet raet//om v te payene/
En van druck tonlayene.
Ghy en sult niet scheyden als Theseus obstinaet/
Maer int vast tractaet//pijnt v te verfraeyene/
Sonder te versmaeyene//sal sy v dan oock besoecken.
Dus wilt vercloecken// en neemt orlof met jolijt/
En vreest gheen verwijt.
Denckt wat daer staet in des wijse mans boecken/
Hoe wel dat ghy constich/liberael/en vrolijck sijt/
Dat alle dinghen moeten hebben haren tijt.
Constich gheest.
Mynen gheest begheerde nochtans wel wat respijt/
Maer midts dat ghy zijt//het Minnelijck scheyden/
Soo wil ick my gheerne na uwen wil bereyden
Sonder verbeyden// en nemen orlof terstont.
Tis goet scheyden daer vrientschap staet op vasten gront.
Minlijck scheyden.
Wort niet ghecroockt het vredelijck verbont/
Ghy blijft ghesont// en vrij van praminghe.
Maer al sydy comen ter ionstigher versaminghe/

Tis

Tis een bequaminghe//voer hert/moet/en sinnen/
Als vreucht ten besten is/te scheydene met minnen.

Constich gheest.

Adieu/edel Nimphen en Goddinnen/
God laet v ghewinnen//rust en vrede/
Dit woordeken Adieu/wilt wel bekinnen/
Tis so veel als blijft met God gheseet/
Voor wyen bekent is alle inwendich secreet/
Dus is hijt diet weet//hoe noode ick v verlate:
Want den tijt en gheeft my hier gheen volle mate/
By v schoon granate//dus seg ick als de domme/
Daermen gheeren is/daer is den tijt haest omme.

Antwerpia.

O vertoeft tot morghen/

Minnelijck scheyden.

Och neen weertste blomme/
Al is hy willecomme//binnen uwen palleyse
Ick hope ghy en sult niet beletten zijn reyse:
Want blijuet tijt van peyse//hy sal v oock ontbieden/
Al is hy absent/zijn ionste en sal van v niet vlieden.

Rhetorica.

Wel/in Gods name moetet dan gheschieden.
Maer comt by onslieden//eerst wat diuiseren/
Van sommighe saken moet ick met v tracteren/
En declareren//wat wel waer mijn begheeren//siet/
Want Menich constich geest en kanmen ontbeeren//niet.

Antwerpia.

Dat mach ick wel segghen.

Musica.

Wie can hem gheneeren//iet/
Sonder v hulpe/tsy int cleyn oft int groot.

Rhetorica.

Want daer ghy faelgeert

Antwerpia.

Daer blijft de crancke inden noot/
Sonder v hulp waer dbroot//somtijts qualijck te crijghene.

Minnelijck scheyden.

Den orbor die ghy doet

Rhetorica.

En is niet te swijghene/
Men hoort v toe te nijghene/als een groot regent.

Antwerpia.

Daermen v veriaecht

Musica/

Daer en is gheen regiment.
Vlant dat v niet en kent//comt heel ten ruijne.

Rhetorica.
Die steden vergaen/
Antwerpia.
Den acker wort woestijne/
Een slechte myne//brengde ghy ten profijte.
Musica.
En uwen gheest
Rhetorica.
Werckt vierich met appetijte
In cortten respijte//met cleyn assistentie.
Antwerpia.
Want sulck lant
Musica.
Daer ghy hebt residentie/
Comt deur v inuentie//tot prosperatie.
Rhetorica.
Maer daermen v veracht
Antwerpia.
Daer comt declinatie/
Midts dat v gratie//haer tovervloedich//stort.
Rhetorica.
Als dan de mensche teghen v hoochmoedich//wort/
Al schijnt hy voorspoedich//cort/tsal hem berouwen.
Musica.
Want sulcx heeft Grecia
Antwerpia.
Eerst ghebracht int benouwen/
Met al die landouwen//van Macedonien.
Rhetorica.
Assyrien en Egypten/
Musica.
Ja Babylonien.
Antwerpia.
Verghinck Athenen niet deur sulcx verachtinghe?
Rhetorica.
Doen sy v ghemisten
Musica.
Quam hun dindachtinghe/
Rhetorica.
Maer haer clachtinghe//geschiede doen te laet.
Antwerpia.
Hoe voer Carthago?
Musica.
Die quam in soberen staet/
Rhetorica.
Om dat sy den raet//van Hannone versmaeyde/
p Anti

Antwerpia.
Sijn goey Const hiet doen quaet/
Musica.
Om dat hy tot peys raeyde/
Rhetorica.
Dwelck hun veel schaeyde//dat sy sulcx refuseerde/
Antwerpia.
Doemen Byrsa
Musica.
Dat schoon palleys destrueerde/
Rhetorica.
Dwelck Dido fondeerde//constich in heuren daghen/
Antwerpia.
Want in Menich constich gheest
Musica.
Had sy groot behaghen/
Niemant en had claghen//want elck voer euen//wel.
Antwerpia.
Maer doen sij hun tot twist hebben begheuen//fel/
Hebben sij verdreuen//snel/alle reyn consten//goet.
Rhetorica.
Siet toch wat den mensche met afionsten//doet/
Die sulcx opt begonsten//tsoet veranderde int sure.
Musica.
Roma heeft oock moeten beclaghen die ure/
Dat sij buyten den mure//v hebben gheiaecht.
Antwerpia.
Inden tijt Pompilij waerdy ongheplaecht/
Die(so Liuius gewaecht)//menich schoon werck heeft ge-
Rhetorica. (sticht.
Hoe wel Italia was met Consten verlicht/
Twas seer haest geslicht//deur Catilina tyrannich.
Musica.
Doen viel deen broeder teghen dander wederspannich/
Niemant en bleef mannich//nae des wijsen tracktaet.
Antwerpia.
Maer elck socht wrake met heymelijcken haet/
Om eyghen baet//tkint den vader vermoorde.
Musica.
Van goey Consten men doen seer weynich hoorde/
Den vader verstoorde//zijn eyghen generatie.
Rhetorica.
Dus daermen v veracht/tsy van wat natie/
Deur turbatie//oft groote verwaentheyt/
Voorwaer/den wech des verdriets al daer ghebaent//leyt/
En daermen v in plaent//scheyt/druck/schade/en abuys/
Tis

Tis een wortel der duechden/daer ghy groeyt in huys/
Want leechheyt vol confuys//doede ghy verwinnen/
Tgheen dat swaer schijnt/ volbrengdy met blijde sinnen.

Constich gheest.

Ick en ben maer een aerden vat/ dwelck God van binnen
Duer tconstich beminnen//met synen gheest vervult:
Maer van my seluen en heb ick hier in gheen schult/
Daeromme en sult//ghy my niet te hooch estimeren/
Want alle goede gauen van God descenderen/
Dits mijn glorieren//hy is alleen den schat.
Men mach my ghelijcken by een slecht ghebonden vat
Ghevult met een nat//van medecinalen//dranck/
So lang alst loopt/ismen somtijts in betalen//cranck/
Hoe wel men in schalen//schanck van siluer oft gout/
Als wijt ghemissen/ dan elck eene berout/
Dan ist dobbel fout//sou icker de weerde voor gheuen/
Soo ist oock met Conste/ter wijl de meesters leuen.

Minnelijck scheyden.

Nu daer af ghenoech/en wilt my aencleuen/
Staet daer niet gheschreuen//ick laet v mynen vrede/
En wilde ghy nu scheyden met twistighe sede?
Hoe wel ghy hier mede//maer clachte en bewijst/
Twishaecht den eenen/dat den anderen prijst.

Rhetorica.

Tis so/maer vertoeft/op dat ick worde ghespijst
Deur zijn antwoorde/van mijn eerste propoost.
Ghy siet met wat onstichtinge/en cleynen troost
Noort/West/Zuyt/en Oost//worden ghespeelt dees cluchten.
Tis waer/tis bequaem inden tijt van ghenuchten/
Maer selden goey vruchtē//groeyen op een verdorret tijs:
Daerom soudick raeyen/na mijn simpel aduijs/
Datmen om den hoochsten prijs//van dit Landtjuweel/
Sou een vraghe wtgheuen/daer elck in zijn deel
Redelijck oft gheheel//deur mocht worden ghesterckt/
Tis ongodlijck datmen altijts in ydelheyt werckt.

Constich gheest.

Tis waer/en alsmen den tijt nu wel aenmerckt/
Soo isser menich Beminder nu toe gheneghen.
Dus hoep ick/dat ick(als cloecke gheesten pleghen)
My in alle weghen//na dbeste sal voeghen.

Antwerpia.

Inder waerheyt dat sou my oock wel ghenoeghen/
Want goet onderwijs/brengt den mensch tot stichtinghe.

Musica.

Sghelijcks is oock den lofsanck/sgheests verlichtinghe:
Maer dijdel dichtinghe//menighen schandaliseert/

Minnelÿck scheyden.
Nu/ ick hoep dat sulcx sal worden gheconsenteert/
Dus weest wel ghemoueert// Adieu/ wÿ moeten scheyden.
Rhetorica. (kussende)
Nu/ den gheest der wÿsheyt moet v gheleyden/
En oock bereyden eenen vreedsamighen padt.
Minnelÿck scheyden.
Adieu Antwerpia schoon rÿckvloeyende Stadt/
God laet v den schadt// des wÿsheyts bewaren/
Op dat v weldaet in Syon mach openbaren/
En niet beswaren// als Tyro seer onplaisant/
Want alle ghauen abondant// staen in des Heeren hant.
Antwerpia.
Ick danck v grootelÿck van uwen orlof valiant/
V redelÿck verstant// gheeft my troost en confoort.
Nu Rhetorica/ om te houwene accoort/
Helpt my alsoot behoort// eer elck eene vertreet
Met Menich constich gheest/ bedancken perfect
Alle Broeders correct// die ons hebben besocht/
Want deur den gheest hebben sÿ wt liefden ghewrocht.
Rhetorica.
Jonstelÿck sal uwen wille wordden volbrocht.
Nochtans sal ick Menich constich gheest doen weerkeerẽ/
En v tweede feeste met vreuchden vermeeren/
Wilt die Heer der Heeren// eer langhe daghen.
Musica.
Daerom blyuen wÿ noch hier na ons behaghen/
Dus wilt niet claghen// maer weest inden gheest verblÿt.
Antwerpia.
Daer af danck ick v beyden tot deser tÿt/
Want voorwaer ghy sÿt// daer nu mynen troost op staet.
Rhetorica.
Nu bedancken wÿ de gheesten eert worde te laet.
Tis een goet tractaet// daer den raet// comt van bouen.
Antwerpia.
Wÿ dancken v lieflÿcke Roose van Louen/
Die de Minne voor v Deuÿse schrÿft.
Rhetorica.
Wÿ dancken Dmarien Cransken/ dwelck bloeyende blÿft
In Bruessele/ met Minlÿck accoort rustich.
Musica.
Wÿ dancken Moyses dooren vol consten lustich
Int Shertoghenbossche In viericheyt groeyende.
Antwerpia.
Wÿ dancken tPioenken in Mechelen bloeyende/
Inden beghinne hebdy dees feeste ghesticht.

Rho-

Rhetorica.
Wy dancken dVischbloemken/ die elcks hertte verlicht/
Om dat Minne verwint/ oock in Mechelen gheplant.
Musica.
Wy dancken sorcuchdenbloemken in Bergen triumphât/
En al die in Brabant reale//nu//conste//doet.
Antwerpia.
Wy dancken dVeliken wt den Dale//v//ionste//goet
Blyue durabele int Soutleeusche pleyne.
Rhetorica.
Wy dancken oock tsupuer Veliken reyne/
Men siet ghemeyne// deur v in Diest ghetreur//vlien.
Musica.
Wy dancken v Christusooghen/ diet al deur//sien/
Oock in Diest ghesproten/ reyn van maniere.
Rhetorica.
Wy dancken den Groeyenden boom van Liere/
Want ghy de rosiere// hebt verciert in als.
Musica.
Wy dancken tCouwoordeken van Herentals/
Die leert Schout quawoorden vals//diet hertte niet en
Antwerpia. (meynt.
Wy dancken tGoubloemken in Vilvoorden ongescheynt/
Blyft In liefden groeyende// soo leefdy met minnen.
Rhetorica.
Wy dancken oock alle Broeders van binnen.
Goubloemken/ Olyftacxken/ toont deucht wt gratie,
Musica.
Wy dancken alle Beminders tot deser spatie/
V conuersatie// en sou ons niet verdrieten.
Antwerpia.
Ick hoep ghy sult onsen dienst oock weer ghenieten/
Alst tyt en stont gheeft/ na ons vermeugen.
Rhetorica.
En deur ons Jonste v hoop ick oock verheugen/
Dus verleen ons God vrede tot onser vramen.
Antuerpia.
Op dat minlyck scheyde ons Ionstich versamen.

☞Goetwillich van hertten. Violiere. 1561.

SCRVTA MINI

pelen van ſinne

vvaer inne alle oirboirlijcke ende eerlijcke handvvercken gheppreſen ende verhaelt vvorden/ tot grooter ſtichtinghe ende onderwijſinghe van eenen yeghelijcken van wat ſtaten hy is.

Gheſpeelt met Octroy der Co. Ma. binnen de ſtadt van Antwerpen op Thaech-ſpel naer Vlandt-Juweel/ by die vier Cameren van Rhetorijcke die hen daer ghepreſenteert hebben den vierentwintichſten dach Auguſti int Jaer ons Heeren 1561.

Op de Queſtie:

VVelck handtvverck, oirboirlijcſte is van doene,
En eerlijcſte, nochtans ſeer cleyn gheacht?

Tot Antwerpen by M. Willem Siluius/ Drucker der Con. Ma. An. M. D. LXII.

Totten goetwillighen Leser.

Aengaende den Haechspelen / es te weten dat dit van andere nature / obseruatien en ordonnancien zijn dan de Landt Iuweelen / niet houdende eenighen sekeren tijt / van weder op te hanghen / & cet. Dan wort sulcx ghemeynlijc ghebruyct in alle heerlijcke triumphen soo wel in Rhetorijcke als schietspelen van importancie / betreffende de groote Steden ende solemnele feesten / om door sulckx hunnen triumph te besluyten met een nieu recreatie / van minder costen / maer niet altijt van minder conste ofte ghenuchte ghelijck hier genoech blijckt / oock en is niemant tot sulcx ghehouden te comen dan dient vuyt jonsten belieft / ende moghen sodanighe Haechspelen also wel op de Dorpen ende Vrijheden / als inde Steden ghehouden worden / Ja dat meer is / op alle plaetsen daer beswooren gulden van Rhetorijcke Bussen / ende Boghen zijn / gheene vuyt ghesteken / op dat alle Liefhebbers der voornoemder consten jonstich souden moghen vergaderen ende by malcanderen comen sonder sodanighe excessiue costen / triumphen van incomen / Vieringhen ende dierghelijck tot groote beswaringhe te doene.

Vaert wel.

Chaerte der Rhetorijcken van tHaegh-Spel.

DE gebenedijdinghe/ des HEEREN crachtich/
Die hy Abraham/ en zynen sade belijdt/
En elck goetwillighe/ in liefden eendrachtich/
Deur IESVM CHRISTVM/ die ons allen heeft bevrijdt/
In wien alle gheslachten/ zyn ghebenedijdt/
Die zy u Broeders/ voor een Saluyt ghescreven/ Salutatie.
V biddende (op dat ghy u van druck vermijdt)
Compt versoet ons/ met Rhetorica verheven
Want inden tijt des vreeds salmen vrolijck leven.

Die Rhetorijckelijckste/ zal inne treden/
Taemelijcxst/ met meeste volck/ en cleynen coste ghewent/
Wint een Schale/ maer gheen Cameren vanden Steden/ van 6. Oncen.
Van die in dat Landt-Iuweel moeten zyn absent/
Voor Vrijheden en Dorpen in Brabant bekent/
Is oock een Schale/ voecht u in alle saken van 4. Oncen
Soo bouen verclaert is/ en u toch tonswaert wendt
Om dat nu Deerste is/ wilt in Conste waken/
Met nieu beminders/ salmen kennisse maken.

Presenteert u vanden tween/ totten sessen/ PRESENTATIE.
Maer niet min dan Derthiene/ en volcht dees feeste/
Wy en stecken wt/ Ghehuchten oft Fortressen
Daer Rhetorijcke is/ int minste oft meeste:
Dus schout Batteringhe/ swaer van moleeste/
Wie van Verst compt/ wint tsijnder aduantagie/
Ons Prince wapene/ met ionstighen gheeste/ van 3. Oncen.
Dus en laet niet verdrieten/ u voiagie/
Die Eere verwerft/ wint een goede gagie.

Wie ons de Constichste Deuijse sal schencken/
Met derthien Regels/ doende Salutatie
In zijn incompste/ wilt hier op dencken/
Louende den Peys deur Godts milde gratie/ PROSE.
Die wint Concordia/ sonder turbatie/ van 2. Oncen.
Maer pronunciert van buyten voor ons Tanneel/
En in u Prologhe/ Leert sinnischen natie/

PROSE. Hoe elck behoort/gherust te sijne in sijn deel/
van 2.oncen. En Redene/zal die winnen voor een Iuweel.

Maer sdaechs voor tspel/ten thienen voor noene.
Solueert dees Vraghe/en zijt wijsselijck bedacht/
VVelck hantvverck/ oirboirlijcste is van doene/
VRAGHE. En eerlijcste/ nochtans seer cleyn gheacht?
Dat tusschen vier en seshondert regels volbracht/
Maer tselfs sijn/ dit in Compositie set/
van 8.Oncen. Voor Thoochste wordt tot den vromen Brabon ghebracht/
van 6.Oncen. Tvveede een hant in een roosen Cransken net/
vã 4.Oncen. Tderde Dlauvvertaxken/ dus schout dat Conste let.

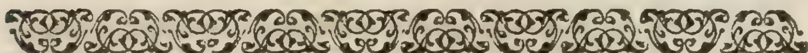
THOOCHSTE. En zoo wie dbeste Ebatement zal spelen
Nieuwe oft oudt/sonder schimp oft vilonye/
Voor de stedẽ van 9.Oncen. Maer die steden apaert/ dits wy u bedelen/
van 7.Oncen. Speelt dat minst bekent is/ in onsen tyt/
van 5.Oncen. Tghene dat best ghespeelt wordt/ naer meest Bootscherye/
THOOCHSTE. Met minst fauten/ wiens arten principale
voor Vrijheden en Dorpẽ Tvolck meest lachen doet/ met herten blye/
van 6.Oncen. Wint voor Thoochste eenen Cop/Tvveede een Schale/
van 4.Oncen En Tderde voor Eene/schoont Conste reale.
van 2.Oncen.

Vvien Kerckganck/ mueghdy doen op den derden dach/
Na Dincomst/en wien doet eerlijcste ghemaniert/
van 3.Oncen. Eenen sinte Lucas die sulcke winnen mach//
van 2.Oncen. Tselfs voor Vrijheden/Dorpen/en diet treemste viert
Daer tvolck alder vrolijcste deur exijsiert/
van 4.Oncen Winnen eenen Vulcanum naer reynder snede/
van 2.Oncen. De beste Personagie/ wordt voor vereiert/
van 2.Oncen. Want hy winter ons Hooftmans wapene mede/
Maer dincket op Dmandement/het is ons bede.

Tsanderdaechs naer tspel/sullen u verleghen
Tot een Factie/ corts naer die clocke twee/
Die belachelijcste is/ maer soo sulcx pleghen/
Singht een vrolijck Liedeken/ voerwert gheen wee/
van 3.Oncen Dry Violierkens winnen/ met bescheé/
Die best den Sot maeckt/sonder vileynighen spot/
van 3.Oncen. Verdient een Sottinne/ voor tweede is nee
van 2.Oncen En Sots cappe/ voor tderde een marot/
van 1.Once. Maer siet toe in wat plaetse dat ghy scheert den Sot.

CON-

Broeders in Augusto/ wilt compareren.
Den vierentvvintichsten/ in Antvverpen plaisant
By Tviolierken/ men sal int Lot vaerderen
Van tgheen dat swaricheyt/ af moght comen ter hant/
Als vray Artisten/ ghebruyckt reden en verstant/
Wat volcht wilt ons dan vry/ openbaren/
Want Lengde en Mate soomen placht/ in Brabant/
Al wat twist moght stichten/ wilt dan sparen/
Den vrede Gods blyue by/ ons int vergaren.

Corte beschrijuinghe vander incomste der Cameren van Rhetorijcke des Haechspels alsoo zy hen in ordinancien ghepresenteert hebben voor der Heeren Tanneel den 24. Augusti 1561.

Inden eersten zijn dese navolghende Cameren van Rhetorijcke inneghehaelt gheweest vande Guldebroederen der Violieren/ in ghelijcker manieren als int Land-Juweel ghescieden / te weten met haren Prince ende Hooftman/ Herauten/ Lackeyen/ Speellieden/ ghecleet ende in ghelijcken ghetale als voorseydt is.

Inden eersten presenteerde hem het Jennette bloemken van Liere / gheseydt Dongheleerde/ gecleet in zwerte ghefrizeerde rocken/geboort met gheel passement/ Coussen ende hoeyē zwert met roode slupers/ de plumagien wit/ root ende groen / hen leersķens wit / xxxiij . te peerde / onderschoten met tortssen ende banierkens. Een maecht te peerde ghenoemt Rhetorica ridende onder een antijcx pauilloen / dwelck ghedraghē wort van vier Guldebroederen/ ses waghens met zwert laken ouerdeckt dat met gheel gheboort was / met Guldebroeders houdende ij. tortssen/ eñ ij.vierpannen achter wt stekende.

Ten tweeden het Heybloemken van Turnhout ghecleet in tanneyte Casacken/zwerte coussen/roode hoeyen/witte plumagien/hen slupers blau ende wit/ met een cleyn cransķen van heybloemkens ghevlochten daer op/ lxv. te voete elck met een bernende tortsse inde handt. Eenen cierlijcken antijcschen waghen met seuen maechdekens daer op beteekeneñ de seuen vrije Consten/ lxij. te peerde meest al met tortssen in hen handt/ xv. waghenen ouerdect met tanneyt laken/ met twee Guldebroederen houdende elck twee tortssen / ende achter wt staken twee vierpannen . De voerlieden waren oock ghecleet met hen couleure.

Ten derden/ Den bloeyenden Wijngaert van Berchem by Antwerpen/ C.xxi.te peerde in tanneyte Casackē/ met een blauw hangheñ mouwē/ groene hoeyen met blauwe slupers / hen plumagien wit eñ root/ witte leersķens/

ende zwerte coussen/ met diueersse fraye figuerlijcke punten. Inden eersten daer den propheet Helizeus met vier ossen ploechde / ende Helias daer by den voornoemden Helizeo zijnen mantel omme worpende. Een ander punt daer Jsaack sayende ginck / daer Yzachar terwen afmayde. Noch een ander daer Ruth het ouerblijfsel des mayers rapende oft oorstende was. Een ander daer Gedeon dorsschede met zijn wapenen neffens hem / ende eenen Enghele daer neffens/ Boos wannende eñ Abrahã plantende. Daer nae quam eenẽ waghẽ becleet met eenen wijngaert daer Noë onder lach eñ sliep xvij. waghẽs met ij. Guldebroeders daer op elck eẽ tortsse inde handt/met een paer vierpannen achter wt stekende. De waghens waren met hen coleuren/ dats/ sommighe met groen/andere met blauw/ ende sommighe met tannept ghedect. Ende hen waghelieden ende stokers waren oock alle ghecleet met ghelijcke coleuren van hen lewerye.

Ten vierden/ de Corenb-loeme van Bruessele xxiij. te peerde/xij. te voete in blauwe rocken ghestreept oft ghebigareert met wit / root ende blauw/ de mouwen ende hoepen ghestreept met groen / wit ende root / hen plumagien wit/zwerte coussen met witte leerskens. Dyie waghens met Guldebroeders/ tortsen ende vierpannen daer op.

Achter desen quam eenen waghen daer meester Oom den Prince der sotten op sat / zeer dicht eñ fraylijck met meyen toegheulochten ghelijck een haghe / rontsomme behanghen met caertspel bladeren / ende seyde: Jck come oock opt Haech-spel.

Solutie oft beantvvoordinghen op de Vraghe,

VVelck handvverck oirboirlijcst is van doene,
En eerlijcst,nochtans seer cleyn gheacht?

AEnghemerct dat dese naeuolghende Cameren alle te sámen eenderley solucie hebben ghegheuẽ/ Soe heeft ons goet ghedocht de selue in een te besluyten/ alsoo den goetwillighen leser breeder en de volcomẽder sal moghen zien int ouerlesen eens iegelijx solutie/ want zijt alle nemen op dacker werck/ Landwinninghe oft landbouwinghe.

Ordonnancie ende veruolch des Haechspels te vvetẽ

gelijck dese Cameren naer hen incomste ende lotinghe deen na dander ghespeelt hebben.

Inde eersten. Also dese vier voerseyde cameren hen incomste deden dẽ xxiij. Augusto als voerscreuen is/ speelden die Violieren van Andwerpen haren wellecom den xxviij. ende soe voort elck veruolghende deen na dander.

Teweten inden eersten Jongheleerden van Liere ghenoempt het Jenetten-bloemken.

Daer nae den bloeyenden Wijnghaert van Berchem.

Ten

Ten derden het Hep-bloemken van Turnhoudt.
Ten vierden het Coren-bloemken van Bruessel.
Voor dlest speelden die Violieren van Andwerpen hennen adieu.

Hier naer volghen de prijsen van tHaech-spel alsoe die verdient ende ghegheuen sijn,

Eerst ende al voren den oppersten prijs vant tamelijcst ende Jenste incomen vanden steden es ghegheven het Jennetten-bloemken van Liere.

Den tweeden prijs van tamelijcst ende Jenste incomen van vrijheden ende Dorpen es ghegheven het Hep-bloemken van Turnhoudt.

Den prijs vant schoonste blasoen oft deuyse den Bloeyenden Wijngaert van Berchem.

Den prijs van Tverste versoeck es ghegheven het Coren-bloemken van Bruessel.

Den oppersten prijs van dbeste Ebatemẽt de Corẽ-bloeme van Brussele.

Den tweeden prijs Dongeleerde oft Jennetteken van Liere.

Den oppersten prijs gheordonneert voorde vryheden ende Dorpen es ghegheuen den Bloeyenden Wijngaert vau Berchem.

Den tweeden het Hep-bloemken van Turnhoudt.

Den oppersten prijs vant spel vã Sinne op de vraghe welck handwerck oirboirlijcst is / etc. es ghegheven t Hep-bloemken van Turnhoudt.

Den tweeden prijs Tcoren-bloemken van Brussele.

Den derden prijs Dongheleerden van Liere.

Den prijs vande beste personagien Tcoren-bloemken van Bruessele.

Den prijs vande Prologhe hoe elck behoort gherust te zijn in zij n deel / es ghegheven Dongheleerden oft Jennetteken van Liere.

Den oppersten prijs vant schoonste vieren den Bloeyenden Wijngaert van Berchem.

Den tweeden prijs Dongheleerde van Liere.

Den prijs vande boerdelijcste of belachelijcste Factie Dongheleerde van Liere.

Den eersten prijs van onnooselijcst of innocẽtelijcst den sot te maken het Hep-bloemken van Turnhoudt.

Den tweeden Donghcleerde van Liere.

Den derden den Bloeyende Wijngaert van Berchem.

Den

Den vvillecom der Violieren
op Thaech-Spel.

Personagien.

Minerua, *op zijn Schaepherslers en wol spinnende*

Ceres, *met een sickle inde hand op zijn Hoysters.*

Vulcanus, *hebbende in deen hand vier ēn in dander eenen bamer.*

Minerua.
2 Wel ist soo Fama seet?
Ceres.
2 Jck hebt soo verstaen.
Minerua.
2 My grootelijck daer aen leet.
Ceres.
2 Daerom eest my oock ghedaen:
Want daer hangt aen// mijn duecht en eere.
Minerua.
Maer sulck verhaest hem somtijts te seere
Dat hy zynen keere//moet nemen met schanden.
Vulcanus.
Wat hebben dees wijfs/hier peysick voor handen?
Let haer yet aent branden van mijnen viere?
Ceres.
Ou/siet waer hy comt/ruyt van maniere
Hoe kan hy zijn dawiere//alsoo ghelaten?
Minerua.
Hoe na crijcht zijn smisse van outheden gaten?
Dat hy die straten//van Lyppare/verlaet.
Vulcanus.
Wat ghebreeckt v aen my/dat ghy mijns versmaet
Al ben ick begaet//ten is maer becroosen.
Ceres
Jck/weet wel/ ten is v aen dlijf niet vervroosen
Maer ofter aen ghebacken is/ waer te besiene.
Minerua.
Hoe na comt hy hier om zijn wijf te bespiene?
Dat hy sus ient comt/tot onswaert vlieden// fijn.
Vulcanus.
Wy en moghen niet al Heeren/oft Cooplieden// sijn
Jck ga na mijn handwerck/ wat wilder segghen//aff?
Ceres.
Sey niet/Vulcane/maer al is v belegghen// straff
Wy vraghen oft ghy Venus/soeckt int Andwerpsche pleyn

Vul

Vulcanus.
Neen ick/maer ick heb ghehoort hoe dat int ghemeyn
Hier ghevraecht wordt/Rhetorijckelijck int fasoene:
VVelck hantvverck,oirboirlickst is van doene
En eerlicxst, nochtans seer cleyn gheacht?
Minerua.
Ick hoor wel Fama/die heeft ons hier ghebracht:
Want eenen wil/een ghedacht//hebben wy drijen
Vulcanus.
Maer so sijdi/oock wel ghequelt met fantasyen
Dunckt v dat oulier handtwerck/hier werdt ghealieert?
Ceres.
Jaet/maer niet dat ick segghe/dat sal worden ghesolueert
Met mijn handwerck/dees redelijcke vraghe.
Vulcanus.
Ick en sorgher niet eens voor/maer ick beclaghe
Dat den prijs so cleyn is/die my toe is ghescreuen.
Minerua.
Ick hoor wel ghy sout v seluen/gheern prijs gheuen
Gey men sou wel leuen//sonder v hantwercken.
Vulcanus.
Ten sou alst ghijt met redenen wilt aenmercken
Sonder mijn versterck en//elck leefde op ghenape:
Waer haelden ghy ploech/couter/picke oft spape?
Hamer/bijl/twaer schape//datmen sniet en vonde
Scheeren/messen/gheen huys sonder my en stonde
Ten waer datment bonde// tsamen met een seel
Naghels/sloten/sluetels/dan noch dmeesten deel
Waer vondmen ketels/om goet bier te brouwene?
Ceres.
Ick ghelooff wel twaer qualijck huys te houwene
En de v hantwerck/van yser oft van stael
Minerua.
Maer Vulcane/ dat en is noch niet tprincepael
Dit soumen altemael//noch wel connen ghederuen.
Vulcanus.
Ite swijcht/het volck/sou van ghebreken steruen
Soppe te sceruen//daer en hanghes noch niet aen
Maer sonder my en coest querne noch muelen gaen
Ick laet staen schuphe/hanghel/en tanghe/
Spit/rooster/pot en panne/nochtans dueret langhe/
Elck leefde by bedwanghe//alst brootmes faelden
Waer bleuen dan priemen/elsens/en stijue naelden
Als ickt al verhaelden//den tijt sou v verdrieten//hier
Alle hantwerckers/mijn hantwerck ghenieten//schier.
Minerua.
Al v beroemen/sal ick doen verschieten//fier
En teghen v den prijs/noch winnen//vrij
Vulcanus.

Hoe naer comdy hier met/v spinnen//by
Wilt v dat versinnen//ghy//ten toetseert vrouwen//niet.
Minerua.
Segt ghy wat ghy wilt/ick salter by houwen//siet
Dat Dwolwerck deerlijckste is/ en inden lande//noot.
Ceres.
Nu vraechtmen na doorbodrlijckste met verstande//bloot
Twaer een schande//groot//sout anders niet wesen//dat
Minerua.
Tis oock doorboorlijckste/ Ja eenen ghepresen//schat
Dwelck landt en stadt//vrij groote vramen//doet
Hoe acrm/hoe elpen/ heuet aenghenamen//moet
Het crijcht bequamen//spoet//en ten wort niet verdruckt
Deen verleest wolle/dander pluyse/de derde pluckt/
Gheen hantwerck soo en ghelucht//onder der sonnen
Daer die schamel ghemeynten/soo wel tbroot by wonnen
Eert noch wort ghesponnen//brenghet groote neeringhe
Deen camt/dander kaert/o schadelyck ontbeeringhe/
Sulck soeckt zijn teeringhe//dat hy hier op naem achte
Hy waer zijnen cost weert/met desen ambachte
Weuen/en vollen/bereyden/en verwen
Int dwolwerck hebben vrij mennich werven
Edel landts vrouwen/eerlijck haren tijt versleten.
Vulcanus.
Wist icks niet/dat al was twrouwen vermeten
Al sulcken secreten//hoortmen wel op de garen//mert.
Ceres.
Gey Vulcane/al valdy in ons verclaren//hert
Jck segghe/dat ghy voor my/sult moeten swichten
Vulcanus.
Dat ghelooff ick wel/alster ginck/aen een vichten
Oft Cupidons schichten//moest ick na mijn hant//hebben
Dan sou mijn vier/eenen hitteghen brant//hebben
Eenen coelback behoefdick/dan wel onder//tussen.
Minerua.
Die hem van v oock liet/besonder//kussen
Moest wel belust zijn/tot groote Luxurie.
Vulcanus.
Jck weet wel wat ghy meynt/maer schout iniurie
Oft met groote furie//sou ick sulcx verantwoorden.
Jck can met Venus mijn vrouwe wel accoorden
Die schoonste vaer die poeten/opt aff beschreuen.
Ceres.
Sy en zijn niet al eerlijck/die vredelijck leuen
Sy kant v ontgheuen//als sij v den aenbeelt//voecht.
Vulcanus.
Wat segdi?
Ceres.
Dat den landtman/die int velt/ploecht

Oorbooꝛlijckste hantwerck doet/weerdich om eeren
En woꝛt seer cleyn gheacht/van boꝛghers en heeren
Waer wildy v keeren//als dit hantwerck rust?
Die is best van doene/wie datter op hust
Elck moet zijn ghesust//want dit moetet al spijsen.

Vulcanus.

Jck hooꝛ wel Ceres/soude gheern haer boeren pꝛijsen
Neen wilt dat affwijsen//sij en hebben die macht//niet.

Minerua.

Vooꝛwaer als ghy op de Goddelijcke cracht//siet
Soo sal v ghedacht//iet//en wel anders beuinden.

Ceres.

Jck hooꝛ wel eerghierichept/kan de wijshept binden
En oock seer verblinden//int arguweren:
Maer hooꝛt/oft hem elck woude reposeren
En niet laboꝛeren//int sayen en int mayen
Wat sou daertrijck/vooꝛtbꝛenghen duert daus bespꝛayen
Dan distelen/en dooꝛnen/en ander wilt cruyt?
Niet dat ick de cracht/des hoochsten wil versmayen
Die moet al versayen//want duer hem groeyt de spꝛuyt:
Maer dnatuerlijck virtuyt//comt duer donderhouwinghe
Daerom niet ooꝛbooꝛlijcker/dan dlants bouwinghe.
Oock eerlijckst/want veel vooꝛsten/in sulcks pꝛouentien
Deden eertijts Landtwerck/met diligentien
Al woꝛddet nu seer veracht/tis schaye/met schanden
Daer den Landtman vergaet/plaghe naeckt die Landen.

Vulcanus.

En de ick wat souwen/sijt trecken te handen?
Want vooꝛ al moeten zy mijn hantwerck ghebꝛuycken

Minerua.

Jck sal v beyden noch doen swijghen en duycken
Allsmen sal ontpluycken//het wolwerck pꝛofijtelijck.

Ceres.

Nu laet ons deen dander/niet zijn verwijtelijck
Maer wachten vlijtelijck//na elcks solueringhe.

Vulcanus.

De seel-dꝛayers moechten oock maken murmereringhe
En oock studeringhe//van Chꝛistelijcke saken.

Minerua.

En die Surgijnen/duer haer constich vermaken
Moechten oock wel waken//om hooghe laudatie.

Ceres.

Van Metsers/Timmerlien/en Sdꝛuckers natie
Aduocaten/Pꝛocureurs/en oock Schꝛijuers.

Vulcanus.

Ey lop dat zijn/al scherpsinnighe kijuers:
Maer ick schickse thuysblyuers//om dat sy zijn noch wat gheacht

Minerua.

Nu om elck eene/ victoꝛie verwacht

Laet ons de Solueerders heeten willecome/
Ende gherust zijn en dat daeromme
Tmach noch anders/ ghesolueert worden dan wy meynen
Vulcanus.
Ten sal hoop ick/want Soldaten/en Capiteynen
Die sullen my met ghewelt/doen victorieus//sijn.
Ceres.
Neen/ men sal hier niemant fauoreus//sijn
Dat sou te onhues//zijn//voor dees heeren notabele
Minerua.
Ten eersten zijt willecom/ghi gheesten abele
Die mennich fabele:/stic hrelijck exponeert
Waer duer den geest/inwendich verjubeleert
Willecom Coren-blomken in Bruessel lustich
Vulcanus.
Willecom Jennetteken/van Liere rustich
Al heet ghy Dongheleerde/ghy bemint conste
Ceres.
Willecom Heyblomken die duer v goede ionste
Van Turnhoudt/met blijtschap/sijt tonswaert spoeyende
Minerua.
En willecom lusteghen Wijngaert bloeyende
Binnen Berchem/als broeders van buyten
Vulcanus.
Hier mede/wy onsen willecom sluyten
Al is v ghetal cleyn/wilt conste hantieren
Ceres.
Op dat ghy ionstich versaemt/by ons Violieren

Goet vvillich van herten

Per Haecht.

Het

Het Iennettebloemken, van Liere,
ghenoempt Dongheleerde.

Preſentatie.

GOds ſalichmakende milde gratie//goet
Chriſtus liefde/en ſgheeſts inſpiratie//vroet
Wenſchen wy Jennettekens Ongheleert//hier
(Met dees ons minlycke Preſentatie//zoet)
V o Edel Violiere die vreucht vermeert//fier
Deur Rhetoricam(die wel mach zÿn gheeert//dier)
Dies Gods goetheyt/ moet zÿn ghelaudeert//vredelÿck
Waer deur Diſcordia es in Peys verkeert//ſchier
Soo dat Brabant nu veriubileert//redelÿck
Principael Antuerpia floreert//edelÿck
Dus comen wy Ongheleerde/ſoot betaemt// fÿn
(Tot liefden zÿnde gheinflammeert//zedelÿck)
Want Godt behaecht/dat Bruers wt ionſten verſaem//zÿn.

Vaderlijcke Sorghe.
Ghehoorſamighe Ioncheyt.
Eerghierich herte *Een man.*
Vvelluſtich leuen *Een Vrouwe.*
Vvijſen raet *Een man.*
Ghierich ghewin *Een man ghecleet int groen.*
Natuerlijck leuen *Een Vrouwe ghecleet int hemels blau met groen cruyden inde handt.*

Het Spel van Sinne.

Vaderlijcke Sorghe

Godt/die voor v kinders/een goet vader // zijt
En een ontlader//zijt//hen die hier waken//al
In Liefden wel ghesint
Mijn groote begheerte/doch gheen versmader//zijt
Maer een berader//zijt/hoe dat ickt maken//sal
Met mijn Lieffste kint
Ghehoorsamighe Joncheyt/die ick heb bemint
Bouen mijn leuen/oft allen des werelts schadt
Sijn seden zijn goet/blijft hy zoo als hy begint
Maer veel quaet ghesellschaps vindtmen in Dorp in Stadt
Die veel Jonghers verleyen/ van den rechten padt
Dus wil ick hem wat goets doen exerceren
Ick hebbe van hem seer veel costen ghehadt
En in de Seuen vry Consten doen studeren
Hy bemint oock seere het Philosopheren
En al wat goet is/wordt van hem meest ghelesen.
Nu ben ick besorcht/wat hy sal voorts hanteren
Dat oirboirlijckste/en eerlijckste mocht wesen
Al en waert niet seer gheacht/oft hooch gheresen
Ick en vraechder niet naer/alst nut waer van doene.
Leefde Prudentia noch mijn wijf ghepresen
Die gaue my wel goeden Raet/te desen saisoene
Maer doutheyt crenckt de sinnen/auent en noene
Soo dat hy naer mijnen Raet niet wel doen en mach
Maer hy crijcht noch wel Raet/van goey vrienden coene
Dus wil ick in tgroene//met zwaermoedich gheclach
My dunckt hy compt hier.

Ghehoorsamighe Joncheyt.

Godt verleen v goeden dach
Vaderlijcke sorghe die ick moet eeren
Zijdy yet mispaeyt/doet my dies ghewach
Ist in mijnder macht/ick salt helpen keeren.

Vader-

Vaderlijcke Sorghe.
Sone twijffel brengt my in groot verseeren
Hoe wel ghy van als hebt besocht redelijck
Wat hantwerck ick v nu zou moghen doen leeren
Dat oirboirlijckst ware van doene sedelijck
En eerlijckste/ om daer wel en vredelijck
Op te leuene/ tot het ghemeyn profijt.
Ghehoorsamighe.
O beminde vader/ van herten Edelijck
In alle tghene/ daer ghy me te vreden zijt
Ben ick ghepaept/ als een ghehoorsaem kint altijt
Ick stel mijnen wille/ gheheel inden ouwen.
Vaderlijcke Sorghe.
In alsulcken woorden/ schep ick Jolijt
Dat ghy v subiect/ onder my wilt houwen
Godt den vader/ en laets niet onuergouwen
Die alle weldaden/ met deuchden loont
Ick wil gaen tot wijsen Raedt sonder flouwen
Tes een man van trouwen// in deuchden hy woont
Hy sal my wel Raden/ met wijsheyt onghehoont
Tot wat hantwerck ghy v best soudt begheuen
Hy is oprecht/ en wordt van veel menschen ghecroont
Een goey fame heeft hy/ in zijn leuen.
Ghehoorsamighe.
En ick wil te wyle mijn studoir aencleuen
Want ledicheyt is de moeder van alle quaet
Maer Venus moet vluchten/ zoo de wyse schreuen
Voor de supuer Diana Cloeck en delicaet.
Vaderlijcke Sorghe.
Dats waer zone/ maer ick wil dat ghy met my gaet
Want om v te helpen zijn bereet mijn sinnen
Ick hope dat ons zal leeren wijsen Raet
Hoe ghy wat profijtelijcx zult beghinnen
Want die goet hantwerck can/ zal den cost wel winnen.
Eerghierich herte.
Wel schoon spel/ wat maeckt// ghy?
Wellustich leuen.
Ick heb den man binnen.
Eerghierich.
In mijn net gheraeckt// hy
Wel Schoon spel wat maeckt// ghy?
Wellustich.
Hoe seer dat ghy haeckt// vry
Hy zal v ontrinnen.
Eerghierich.
Wel schoon spel wat maeckt// ghy?
Wellustich.
Ick heb den man binnen
Hy sal my noch minnen// tot zijnder schaden.

Vaderlijcke Sorghe.
Soone al ist dat wy gaen met staden
My dunckt de paden//zijn schier ten eynde
Eerghierich.
God groet v vrienden
Vaderlijcke.
Die zynen gheest ons zeijnde
Dats God den Vadere/die wilt v betalen
Wellustich.
Waer leyt de reyse/willet ons verhalen
Soo macht comen/wy gaen met v wandelen
Vaderlijcke.
Jck zou mijnen zoone/gherne doen handelen
Een handtwerck/ dat oirboirlijcst/en eerlijcst ware
En ick heb eenen vrient van wezen eerbare
Die zalt my int clare//wel te recht bewijsen
En daerwaers gaen wy nu.
Eerghierich.
Dies moet ick v prijsen
Tes een teecken dat ghy uwen zone lieff//hebt
Leerdy hem wel/naemaels ghy daeraff gerieff//hebt
Wanner ghy misrieff//hebt//in v oude daghen
Wellustich.
Jonckman tot wat handtwerck staet v behaghen
Dat moet ick v vraghen//maket my bekent
Ghehoorsamighe.
Dat mijn vader ghelieft/daer ben ick me content
Als een obedient//zone toebehoort
Wellustich.
Hoort vriend wildy betrouwen op mijn woort
Jck weet hem een handtwerck om te wesen vreuchdich
En zal Wellustich leuen met herten ieuchdich
Ghelijck ick nu doe/vry van ghetreure
Eerghierich
Neen hoort hy naer my/hy hevet beter veure
Jck leere hem wel een handtwerck vlijttelijck
Dat eerlijck is/en bouen al profijtelijck
Allen zijn vrienden/sullender aff ghenieten
Ghehoorsamighe.
Sulcx taenhoorene/en zou my niet verdrieten
Maer vriendt dat ghy seght/latet ons int ruym blijcken
Eerghierich.
Ghy zout Constich moeten leeren pluymstrijcken
Niet by de minste/maer altijt by de meeste
Ghy wordt noch groot/en moedich van gheeste
Jn elcke feeste//zuldy triumpheren
Vaderlijck sorghe.
Vaderlijcke sorghe/moet sulck werck casseren
Want hoochept den sommighen zeer onbequaem//is

Vriend

Vriendt hoe zijdy gheheeten?
Eerghierich.
Mijnen naem// is
Eerghierich herte die altijt Laboreert
Om eere/en naer prijs/neerstich studeert
Ick can oick zeer aerdich de faillie vouwen
Dus ben ick gheeert/by Heeren en Vrouwen
En tselue sal uwen//zone oick ghebeuren.
Vaderlijcke.
Certeyn vriendt/ick en soeck gheen dominateuren
Men siet my niet speuren//naer ydelheyt groot
Ick hadde lieuer dat hy const winnen zijn broot
Met een eerlijck Handtwerck/en een rustich//leuen.
Wellustich.
Daer om doet dan naer my Wellustich//leuen
Vreucht zal v aencleuen//niet om verienten
Leert hem spelen op alle fraey Instrumenten
Op Herpen/ Violen/Cincken/en Fluyten
Op Clauecimbalen/Hauboysen oft Luyten
Tes doirboirlijckste Hantwerck om ghebruycken
Want het doet den droeuen gheest ontluycken
In Banketten/Bruyloften/ist nootelijck//oick
Tot Dansen/tot Mommen miniootelijck//oick
En menich schoon Croone worter me ghewonnen
Tes oick deerlijckste onder tschijn der Sonnen
Want men hanteret meest/in die groote houen
Men sach daer oick me/voortijts de Goden louen
Dus seghick tgaet bouen//alle Handtwerck reene.
Vaderlijcke.
Neen dat en is t'Handtwerck noch niet/ dat ick meene
Want sulcx groot en cleene//canmen wel ghederuen
Ten zijn maer ydele soete Conseruen
Ten laetsten deurkeruen//zy de siele helaes.
Wellustich.
Laet ghijt nochtans varen/ghy doet als een dwaes
Want tis zeer groot gheacht/alst wel bedacht//ware.
Ghehoorsamighe.
Ick de lieuer een werck/dwelck cleyn gheacht//ware
Maer seer oirboirlijck/en eerlijck int wesen
Want watmen hier veracht/is van Godt gheprefen
Dat heb ick ghelesen//corts in mijn boecken.
Eerghierich.
Hoe sot zijdy/dat ghy gaet een Handtwerck soecken
Wilt v vry verdoecken//treckt naer den strijt
Want ghy in uwen fleur/noch ionck en lustich zijt
Schept een groot iolijt//inde schoon banieren
En wilt v met vroome faicten vercieren
Wilt daer hantieren//v Handtwerck eerlijck
Soo meuchdy naemaels gheacht worden heerlijck

En vercrijghen de Croone/van victorie.
Vaderlijcke.
Dat en is niet ghesocht dan ydel glorie
Sulcx en zal mijnen zoone/niet exerceren.
Wellustich.
Neen/doet mijnen Raet/hy sal vrolijck boeleren/
Wellustich gauderen//en den gheest verfraeyen.
Vaderlijcke.
Waer creech hy den cost dan?
Wellustich.
Met Coppelen draeyen
Oft ander lichtueerdighe saechte wercken.
Ghehoorsamighe.
Wee hem die in zulcken handtwerck versterckê
Oft die aenmercken// twellustich samblant.
Vaderlijcke.
Al ghenoech van dien/wy slaent vander handt/
Want naer mijn verstant//v valsch ingheuen
Js niet dan bedroch.
Ghehoorsamighe.
Jnt eeuwich beuen
Soudy my ghern brenghen/bleeff ick v beneuen.
Dus vader laet ons gaen/en soecken wijsen Raet/
Want haerlieden mandaet//is niet dan alle quaet.
Eerghierich.
Ja v leste gaet//den hals moetty breken.
Wy en consten haer gheen van beyen verspreken
Ons loose treken//zy saen vernamen.
Wellustich.
Wy meughen nu wel gaen/zoo wy quamen
Jck machs my wel schamen//mijn leeffdaghe lanck/
Dat ick vader en kint/met mijnen soeten dranck
En wellustich gheclanck//niet en const verleyen.
Eerghierich.
Ke zwijcht/ick die men soeckt in alle contreyen
Hoe schoon ick noch vleye//met woorden vierich
Jck en const hem gheelsins ghemaken eerghierich.
Daer icker menich duysent/heb toe ghebrocht.
Wellustich.
En ick/hebick Sardanapalus niet vercocht?
Die deur my Wellust verghinck/met zijne vrouwen.
Eerghierich.
En dat Lucifer moest wt den hemel snouwen
Heb ickt wel onthouwen//segt quam dat deur my//niet?
Wellustich.
Dat Esau zijn voorgheboorte om den bry//liet/
En dat Eua den appel aff ghetoghen//heeft
Wast niet Wellustich leuen/diet gheploghen//heeft
En ierst ghesoghen//heeft//tsdoods smadich ghequel//fel?

Eer=

Eerghierich.
Meest al de weerelt/danst naer mijn roemich spel//wel
Eerghierighen rel//snel//wordt ghelaudeert//zeere
Groot en cleyn/elck gherne conquesteert//eere
Soo wy telcken keere//wel vrylijck zien meughen.
Wellustich.
Sy leuen meer naer my/ia al warent seughen
Den wijn met teughen//drinckende wellustich
Sulcx leuen wordt noch al gheheeten rustich
De luxurieuse Venus libidineus
Wordt nu weer gheacht voor een Goddinne fameus
Pallas virtueus//laet veel volcx nu varen.
Eerghierich.
Wellustich leuen/willen wy niet verharen
En yemant int garen//met ghepijn//bringhen
Wellustich.
Ick bens content/ick en sal my niet sparen.
Eerghierich.
Wellustich leuen/ willen wy niet verharen?
Wellustich.
Men sal willen dat wy noyt ghemaect en waren/
Want ons soetheyt wy met venijn//minghen.
Eerghierich.
Wellustich leuen/willen wy niet verharen
En yemant int garen//met ghepijn//bringhen?
Wildy volghen/ghy sult te nobis fijn//springhen. Dans.
Wijsen Raedt.
Vaderlijcke Sorghe/mijn vriendt expeerdich
Ick heb wel verstaen/v begheerte weerdich
En zal v wijsselijck beraden naer mijn macht.
Vaderlijcke Sorghe.
O wijsen Raet/dat hebick zeer wel bedacht
Dies com ick oick tot v / als mijn vriendt vercoren.
Wijsen Raet.
Ghy begheert/dat vwen sone zou oirboren
D'oirboirlijckste en deerlijckste Handtwerck vermaert.
Daer zijnder zeer vele/tsij v verclaert
Als Tgoudtsmeden/Tschilderen/ en dies ghelijcke/
Therepen/Tweuen/Tdrucken/een schoon practijcke/
Het Scrijuen/het Timmeren/Tmetsen/en Smeden/
En noch hondert ander die ick laet met vreden
Om der cortheden//des tijts mids desen
Twelck al oirboirlijcke Handtwercken wesen/
En eerlijck/maer bouen al/moet ick louen
D'agricultura die gaghet al te bouen
Dats Lantbouwinghe/zoo ick v sal bethoonen
Doirboirlijckste van doene/niet om verschoonen /
Want alle de werelt worter deur ghespijst.
Ghierich ghewin.

 Vriendt

Vriendt/ wat ist dat ghy daer soo hooghe staet en prijst
Mijn herte veriolijst//om te wetene dat.

Wijsen.

Ick salt v wel segghen vertoefdy wat
Desen mijnen goeden vriendt/ghern weten wouwe
Wat Handtwerck hy zijnen zone leeren zouwe
Dat oirboirlijcst / en eerlijcst ware van doene
Ick segghe tis Dackerwerck/auont en noene
Dats doirboirlijcste/deerlijcste/ datment opt wracht.

Ghierich ghewin.

Is dat deerlijckste/wa het is zeer cleyn gheacht
Gheen gheschickt man/en sal daer zijn handt aenroeren.
Waer vindtmen rouwer seden dan by de Boeren?
Certeyn haer voeren//en staen my niet ane.

Wijsen.

Ick ghelooft wel/sonder teghen op te stane
Dat seer cleyn gheacht is/ia van elcken byeans
Tcomt om datmen op tlant vindt soo veel plompe mans
Sonder redene/verstandt/soomen dickwils siet
Hier deur wordet seer cleyn gheacht/en anders niet
Maer t'Handtwerck en is dies niet te quadere
Dat den werckman plomp is/ oft een misdadere
Dus seghick vadere// gheen werck bequamer
Dan dit voor uwen zone.

Ghierich.

Gheen aenghenamer
Oirboirlijcker/oft eerlijcker Handtwerck bekent
Om tghewin te crijghene/dan dix pour cent
Oft woecker/daer canmen veel goets deur vermeeren
Dede ghy mijnen raet/sulcx sou hy leeren.

Vaderlijcke.

Neen/dat en zijn gheen Handtwercken van eeren
Noch oock oirboirlijck/want Godt der heyrscharen
Verbiedt dat straffelijck/naer s'chrifts openbaren
Daerom en wil ick niet op sulcken clap//letten.

Ghierich.

Ke arm bloet/hy mocht zijn siele opt schap//setten
Oft by den trap//pletten//achter inden torfhoeck
Tot dat volschreuen ware/ zijnen Rekenboeck
En had der Joden vloeck//goeyen nacht ghesept
Dan ist al tijts ghenoech datmen de zinnen leyt
Aen de siele/en brenghse ten voorschijne.

Wijsen.

Ja daer op stellet/veel volcx ten fijne
Maer wee/die hem met dat ghewin versaepen
Tot sulcx/en sal ick uwen sone niet raepen
Wilt spitten en spaepen//dats den besten zin
Maer vriendt hoe is uwen name.

Ghierich.

Ghie-

Ghierich ghewin
Dat in alle handtwerck/wordt ghesocht publijcke.
Wijsen.
En wilt niet arbeyden/in gheenen wijcke
om te worden rijcke//zijt dit bevroepende
En oock al is v Rijckdom toevloepende
Soo en wilter v herte niet heel op stellen
Dus en wilt ons met gheen ghierich ghewin quellen
Want van alle quaet/is ghirichept de moeder.
Vaderlijcke.
Van zulcx te doene/zy hem Godt een behoeder
Hy is redelijck gheleert/en in verstandt//sterck
Nu wil ick hem doen leeren/deerlijckste Handt//werck
Dwelck oirboirlijcst ware/en nootelijckst meest.
Ghehoorsamighe.
Vader tot Lantbouwinghe/treckt wel mijnen gheest
Ist anders v beliefte/ick bens te vreden.
Ghierich.
Wel en sal ick hier gheen ghewin doen heden
Ick zie wel mijn steden//en wordt hier niet gehoort.
Wijsen Raet.
Daerom v Handtwercken/die ghy brenght voort
En zijn oirboirlijck/eerlijck/noch nut int wesen.
Ghierich.
Sy zijn nochtans zeer gheacht en ghepresen
En hooghe gheresen//van menighen man
Al verachty ghijt.
Ghehoorsamighe.
Wel latet hen prijsen dan
Maer ick scheper van// dus gaet uwer veerden
Vaderlijcke.
Want v aenspraecke en is van gheender weerden
Wy en soecken niet/alsulcken praten.
Ghierich.
Verlaet ghy my/zoo sal ick v oock verlaten
En comen te baten//die naer mijn ghebodt//wacht
Want Ghierich ghewin/men dickwils meer dan God//acht
Wijsen Raet.
Godt gheeft v goeden nacht//wy sijn hem nu quijte
Al lockte hy v tot zijnen inbijte
Met cleynen profijte//is hy moeten vlieden.
Vaderlijcke.
Nu wijsen Raet/mijn vriendt/wilt ons bedieden
Hoet compt dat Dackerwerck tot elcken saisoene
Is deerlijckste/en doirboirlijckste van doene
En nochtans(zoomen ziet)gheacht zeer cleene?
Wijsen.
Dat doirboirlijckste is/ blijckt net en reene
Want al tprofijt dat de mensch hier mach aencleven

Vercrijcht hy daer deure.

Natuerlijck leuen.

Jck Natuerlijck leuen
Wil v dat wel met redene betoghen/
Want hoe sou de natuere gheleuen moghen
Sonder de vruchten/ die vter eerden groepen.

Wijsen.

Willecom Natuerlijck leuen/schoon int bloepen
Wildy ghijs v moepen//en helpen bespoepen
Soo can ickt noch veel te beter proberen.

Natuerlijck.

Wijsen Raet/Natuerlijck leuen/salt doceren
En sterck confirmeren//dat dit alleene
Js dbeste Handwerck.

Wijsen.

Dats waer/en anders gheene
Cicero seydt van alle neeringhen voorwaer
Het salichste/daer meest profijts eenpaer/
Meest soetichepts/meest solaes is in gheleghen
Dats Landtbouwinghe/niemant en mach daer teghen/
Oft hy moeste zijn/sonder discretien.

Natuerlijck.

Sy abundeert alderhande spetien
Boomen/cruyden/bloemen/en medecijnen
En nootruft des lichaems tot allen termijnen
Coren en wijnen//en honich Succadich.

Wijsen.

Ossen/Schaepkens/Gheytkens/Verckens ghestadich/
Olye/Keise/Boter/Melck zeer abundant/
Soo dat is een Paradijs lustich en playsant
Vol recreatijuigher laeffenissen goet.

Natuerlijck.

Hier om affirmeert Columella/wijs en vroet
Dat noch Stede/noch Dorp/deur eenich hantieren
Hem en can onderhouden/in gheen manieren
Sonder Landtbouwinghe.

Ghehoorsamighe.

Als Violieren
Ontplupcken mijn sinnen/tot deser spatie.

Wijsen.

Horatius doceert/dat gheen natie
Sijn handteringhe/en prijst in woort/oft daet
Noch Coopman/Krijsman/Ambachts man/noch Aduocaet
Van den Landtman gheuende alleen de croone.

Natuerlijck.

Gheen oirboirlijcker Handtwerck/onder den throone
Lustich en schoone//want soo Cicero sept
Opt Lant is medecijn der ghesontheyt plantept
Raet van soberhept//en verweckinghe

Van

Van diligentie//zonder bevleckinghe
En daer is oeffeninghe van Justitie.
Wijsen.
Men dicteert daer menich schoon Compositie/
Daer en regneert die oncuysche Venus niet/
Noch den gulsighen Bacchus men daer niet en ziet.
Tquaet gheveys/wordt daer wt den hoofde verdreuen.
Natuerlijck.
Dat doirboirlijcste is/blijckt noch bouen screuen
Want een Landt/wel gheboudt/en ghemest zijnde/
Al waert dat deerste vruchten verdwijnde/
Tsy deur donder/haghel/oft droochte daer mede
Dattet den arbeyds loon niet wel wt en dede
Is nochtans tselue Landt voorts zoo ghepreparcert/
Datmen ander vruchten daer in semineert
Die dan den iersten arbeydt thienmael betalen.
Wijsen.
Daer om hoortmen Vergilium verhalen/
O salighe/en gheluckighe Boulieden
Ghy en condt v rijckheyt niet wel bedieden
Noch v vruchtbaerheyt/niet ghenoech ghewerderen.
Natuerlijck.
Cicero seydt noch/wilt dit wel noteren/
De natuere des graenkens/en der eerden claer
Zijn elck hier in haers selfs cracht onvruchtbaer/
Maer deerde met den Ploegh zijnde bereet ghemaeckt/
En tsaet daer in ghestroyt wesende/zoo blaeckt
En verwermt dat int tmelexken om tontsluytene/
En in een leuende natuer te spruytene/
Van spruyten/tot halmen/van halmen tot aren/
Van een graenken/sulcken menichte vergaren/
Dies wy allen ons noodtruft daer af ghebruycken.
Wijsen.
Aenmerckt oock tplantsoenen/welcken grooten stuycken
Van kernkens en griffikens worden gheplant/
Wat soeter costelijcker vruchten valliant
Dienende tot der Consten int generale.
Natuerlijck.
Al wat leuen ontfaen heeft/van God loyale
Moesten te male//van ghebreke vergaen/
Want hoe sou de werelt moghen blijuen staen
Als tnatuerlijck leuen/niet en werde gheuoedt?
Ghehoorsamighe.
Ghy maeckt my tot dit Handwerck/zo wel ghemoedt
Maer weet ghy een beter/beminde vadere
Wilt dat toch segghen.
Vaderlijcke.
Ick en weet gheen nadere
Dan ons beradere// hier en heeft bewesen

Na

Natuerlijck leuen/ons vriendinne ghepresen
Heuet oick mids desen//ons ghetoont natuerlijck
Dat doirboirlijckste is/vast en gheduerlijck
Maer tuycht ons puerlijck//ist oick het eerlijckste
Datmen hanteren mach?
Wijsen.
Jaet/en het heerlijckste
Soot wel blijckt/want van God selue is in ghestelt
Inden Paradijse/zoo Genesis vertelt
Doen hy Adam beval/dat hy tlandt zou bouwen
En de beesten tot smenschen oirboir op houwen.
Voort naer Adams val/heeft Godt tot hem ghesproken
Om dat ghy mijn ghebodt hebt ghebroken
Vermaledijt sij deerde/in uwen wercken
Met arbeyt zuldy daeraff v leuen stercken
Doornen en distelen/zal zy v draghen
In tzweet uws aenschijns/suldy tot allen daghen
V broot eten/met bouwen/spitten en spaeyen
Dus midts dat moet zijn/ia soumen Godt paeyen
Soo wilt niet versmaeyen//het ackerwerck bestier
Dat vanden alderhoochsten is ghescapen hier
De Patriarchen fier//en Gods vrienden ghemeyn
Als Abraham/Isaac/en Jacob certeyn
Hebben dit werck ghebruyckt/en in eeren ghehadt.
Natuerlijcke.
En om de eelheyt des lants(den schoonen schadt)
Niet te trauaillerene/maer op elck termijn
In zijn heerlijcke vruchtbare nature fijn
Te conseruerene/tot een verlustinghe
Geueelt Godt/sonderlinghe rustinghe
Midts dat darme oick souden ghenieten haer broot.
Wijsen.
Claerlijck commendeert Godt de Landt winninghe groot
Bouen ander hanteringhe/in sweerelts pleyn
Midts dat hy alleen wt deser natien reyn
Sijn stadthouders/heeft gheroepen en vercoren
Saul vanden Ezels/die waren verloren
Dauid vanden schapen/want Godt soo voeghde
Helizeum vanden ploegh/daer hy ploeghde
Hoe soumen dan heerlijcker Handtwercken ghewenschen?
Natuerlijck.
Cato laudeerse bouen alle menschen
In wijsheyt des verstants/in vroomheyt der leden
In hen oeffeninghe zijn secrete seden
Want zy zijn oeffenaers der Natueren dats claer
En daerom werden zy vercoren Eenpaer
Omden Roomschen hooghen Raet te regerene.
Wijsen.
Als Cincinatus plynt dit te noterene

Die

Die achter den ploegh is/wt den acker ghehaelt
Om Dictatoꝛ tsijne van Roome onghefaelt
Soumen al tellen/die Consules zijn gheweest
En haer landt selff hebben gheboudt(soomen leest)
Den dach sou te coꝛt sijn/om al te noemene.

Natuerlijck.

Om deerlijck Handtwerck noch meer te roemene
En om dat ghy daer toe soudt zijn te wacker//dan
Wat zijnder al ghecosen/wt den Acker//man
Om Coninghen te sijne/zeer groot van weerden?

Wijsen.

Als Hiero deur zijn vernuftheyt der eerden
Werdt Coninck in Sicilien ghecroꝛoneert
En heeft zeer heerlijck in eeren gheproſpereert.

Natuerlijck

Philometer heeft als Coninck ghetriumpheert
In Arabien wiens liefde tot tlandt brande
Dat hy bouen Pana den Godt vanden lande
Oft den Godt Siluanum in excellentien
Heeft gheprefen gheweest.

Wijsen.

Met Reuerentien
Heeftmen Archilaum gheeert ic seg v dat
Deur zijn Landtbouwinghe/in Athenen de stat
Attalus in Asia werdt Coninck ghemaeckt
Deur dit selue handtwerck.

Ghehoorsamighe.

Mijn herte ontwaeckt
Om dat landtbouwinghe/van alsulcken staten
Werdt eerlijck gheacht.

Natuerlijck.

Waer willen wy oick laten
Diocletianum den Keyser machtich
Die hem met Vlisse verblijde eendrachtich
Dat hy const een voꝛe maken/en tlandt bouwen?

Wijsen.

Wat noot ist dat wy veel ouw gesten ontfouwen
Hebben wy niet ghesien/den Toꝛckschen Mahomet
Dominateur van heel Asien net?
Dat zoo wanneert in zijn landt peys was/oft bestant
Heeft zelue metter handt//ghebout en gheplant
Soo sij noch tConstantinopolen mercken//al.

Vaderlijcke.

Naer dien dat Godt ghebiet/datmen wercken//sal
Soo ist doirboirlijckste Handtwerck/en deerlijckste
Naer v bewijsen/ia en tvermeerlijckste
Gheen ander en suldy doen/mijn weerde zone.

Ghehoorsamighe.

Vader het Handtwerck is my oick pdone

Al wordet cleyn gheacht in elcke contreye.
Wijsen.
Dat compt om de sake/die ick vleus seye.
En oick vindtmen veel volcx/die ledicheyt zoecken/
En die den Godlijcken arbeydt vervloecken/
Met Eerghierich herte/de hoocheyt prijsende
En in Wellustich leuen veriolijsende/
Maer die verstandich zijn/en sullens niet laken.
Natuerlijck.
Dan wordet noch cleyn gheacht/om deser saken
Tvolck dunckt tes verworpelijck te heeten boeren/
En zy en peysen niet/dat zy den naem voeren
Naer tbouwen/dat groot gheacht behoorde tzijne.
Wijsen.
Christus Jesus/ons salichmaker diuijne
In teecken dat hy dit Handtwerck heeft verhoocht
Soo heeft hy hem/als eenen houenier verthoocht/
Marien Magdalenen naer zijn verrijsen.
Noch ghetuyght Christus met claer aduijsen
De Princelijcke excellentie perfect
Der landtwinninghe/zeer reyn en onbevleet/
En achtse bouen de hoocheyt der Propheten
Seggende van zijn seluen/zoo scrift laet weten:
Ick en ben gheen Propheet dit woort wel grondeert/
Maer een mensche/die daer landtbouwinghe hanteert/
Mijn vader zeydt hy/is een ackerman crachtich
En de mensche/Godts landtbouwinghe warachtich/
Ja en noch meer andere schoone moralen
Brenght hy op dackerwerck.
Vaderlijcke.
Hoe zou men verhalen
Schoonder exempelen/het waer onmeughelijck/
Al was ick beswaert/ick ben nu heughelijck
Dat mijnen sone sulck Handtwerck sal aencleuen.
Natuerlijck.
Dese hooghe commendatien verheuen
Aenmerckende de natuerlijcke meesters groot/
Geuestighen by auctoriteyt/dats bloot
Landthanteringhen/bouen alle natien
Eerlijckst/oirboirlijckst tsijne telcker spatien
Al wordet cleyn ghehacht/tblijft nochtans ongheschent.
Wijsen.
Aristoteles zeydt dat soeter is bekent/
Veel recreatijuer/vry zonder vaer/
En veel ghenuechlijcker te planten/hier en daer/
Te bouwene/en te laborerene/
Dan te ionckeren oft te heerschapperene/
Hoe zoumen schoonder loff/connen by ghebringhen?
Natuerlijck.

En

En Cicero seyt/dat bouen alle dinghen
Diemen hanteert/niet zoo princelijck en regeert
Als landtwinninghe/en hy opineert
Datter gheen salighet/noch profijttelijcker/
Noch schoonder/noch beter/noch iolijttelijcker
En is den gantschen menschelijcken gheslachte/
Midts dat haren woecker/by daghe en nachte
Soo Godlijcken financeert/en elcken versaedt.

Vaderlijcke.

Ick danck v Wijsen Raedt//want ghy niet en verlaedt
Alle die v soecken/maer contse vertroosten.
Ghy hebt ons ghewesen/met goede propoosten
Deerlijckste Handtwerck weerdich bouen screuen.

Ghehoorsamighe.

Ghy hebt ons oick verclaert/O Natuerlijck leuen
Dat dalder oirboirlijckste is van doene/
Nochtans zeer cleyn gheacht/ten desen saisoene/
Maer daerom en sal icks/gheensins verlaten.

Wijsen.

Ghehoorsamighe ionckheyt leeft toch by maten
Godt zal v te baten//hier comen altijt.
Neempt Paulus woort voor ooghen waer ghy zijt:
Eet arbeydende v broot/sonder vergheten.

Natuerlijck.

Want die niet en arbeyt/die en sal niet eten/
En tes wel redene/dus vliedt der schanden//schier.

Wijsen.

En als ghy eet den arbeydt uwer handen//hier
Soo sijdy dan salich/en v zal wel wesen/
Want wie Godt vreest/den Heere ghepresen
Die en sal(seyt Dauid)niet Ghebreken.

Ghehoorsamighe.

Welcken schoonen beloofte/hoore ick daer spreken
Van die op den arbeydt/haerder handen teeren?

Natuerlijck.

Wie en sou oick niet sulcken Handtwerck begheeren
Daer hen deur gheneeren//meest de Cooplieden al/
Deen met Graen/Wijn/Boter/Kese een groot ghetal/
Dander met Laken/Wolle/oft dies ghelijcke.
Men Reyst/men vaert daer deur/in elcken wijcke/
Meest elck wordt Rijcke//deur dackermans vruchten.

Wijsen.

Tblijckt aen v O ANTVERPIA vol ghenuchten/
Edel Princelijcke COOPSTADT TRIVMPHANT
Vwen loff en can gheen mensch wt ghespreken/want
Vws ghelijck/en vindt men nau inde weerelt.

Vaderlijcke.

Als dackerwerck is met sulcken cieraet bepeerelt
Soo vruchtbaer/soo rijck/voor elcken nootelijck/

Zoo machment wel louen en prijsen grootelijck
Tes teghen natuere/dat zeer cleyn gheacht//is
Wijsen.
Vaderlijcke Sorghe/alst al ouerdacht//is
Hoe goeyen ghevrinden/sij moeten eens scheyden
Dus de gratie Gods wil v gheleyden
Met alle die hier wt ionsten versaemt//zijn
Natuerlijck.
Wy hopen datter niemant/en sal gheblaemt/zijn
Ja oft gheprаemt//zijn//deur ons dichtinghe.
Ghehoorsamighe.
Die deewighe licht is/seyndt v verlichtinghe
Edel Violiere/hier int Antwerpsche pleyn.
Wijsen.
Ons simpel Compositie/van Consten cleyn
Ontfanght seer danckelijck wijse gheeerde
Want al ist Ruyt/wy heeten Ongheleerde
Die de doot verheerde//en brocht ons int leuen
Die wil v zijn Godlijcke gratie gheuen.

Deuijse van Berchem / gheschildert
inde friese des Blasoens.

Niet sonder God es des menschen versinnen:
Hy plant ende sproeyt wel inde weirelt /
Maer den Heere laet die vruchten winnen.
Wilt hem belijen dan deur Liefde bepeirelt.

Den

Laboreus leuen. *Een man.*

Heerlijck leuen. *Een man.*

Redelijck verstant. *Een man.*

Prologhe.

Laboreus leuen.
O God/hoe compt dat ghy den sommighen verfraept/
Met goede verfaept//met vreuchden bespraept?
En laett seer mispaept//van herten ongherust
My Laboreus leuen.

Veel verdriets/my daghelijcx ouer thooft waept
Den gheest leeft verdraept//want pouer my deurraept/
En armoede afmaept//alle mijns leuens lust/
Dus moet ick sneuen.

O God ick vraghe v/wat heb ick bedreuen
Dat ick niet verheuen//en ben triumphant.
Waerom en is my oick niet Rijcdom ghegheuen/
Dat my mocht aen cleuen//Heerlijck leuen plaisant?
Soo waer ick gheacht/nu ben ick een arm calant.

Heerlijck leuen.
O God diemen bouen al siedt domineren
Al mach ick regeren//en heerlijck houeren/
Ick moet lamenteren//want onruste/helaes/
Corumpeert mijn sinnen.

Mijn ondersaten/tegen my rebelleren
Wil ick recreeren//oft vrolijck gauderen
Dan compt my turberen//een ander swaer gheraes
Soo blijft mijn vreucht binnen.

Als dat my de boeuen sullen tlant af winnen
En die my sou minnen//es my oick partye
Dan weet ick noch veel goets/daer moet ick na rinnen/
Men salt haest bekinnen//tot mijn heerschappye
Dus leef ick ongerust/en selden blye.

Laboreus leuen.
Wa Heerlijck leuen/waerom claech dy ghye?
Ghy hebt toch opt vrye//allen v schapen.

Daer ick mijnen cost moet rapen en scrapen/
Te water/te lande/deur cou en hitte groot/
Jck heb vrp oirsaken genoech om claghen bloot/
Veel sieckten ouer thoot//die my seer hinderen
Seyndt my God toe/en den nest vol kinderen
Daer v God en de werelt//niet dan voordeel biedt.

Heerlijck leuen.

O Laboreus leven/v en is niet bediedt
Mijnen last die ick noch draghe verborghen/
Hoe mijn deel grooter es/ hoe veel te meer sorghen
En onrusten dat ick lijden moet/dach en nacht.

Laboreus.

Jck waer nochtans gheerne ghesien en gheacht
Ghelijck ghy Heerlijck leuen/ en vws ghelijcke/
Och tis soo frapen dinghen te heeten Rijcke
Waer ickt/ ken sou nimmermeer naer armoey iaghen.

Redelijck verstant.

Wats dit? dat ick elck dus van sijn deel hoor claghen/
En weet ghy niet O Laboreus leuen/
Dat alsoo de voghele/naer scrifts gewaghen
Tot vlieghen is ghemaect/alle sijn daghen/
De mensche oick is/ tot wercken inghescreuen/
Want ledicheyt wordt daer mede verdreuen/
Waer deur hy quaey gedachten worpt onder de voet/
Dus wenscht om gheen ander deel ghy mocht sneuen
Die niet en weet/wat v salich is/nut oft goet/
Want tselue God alleen bekent is/sijdt dit vroet/
Maer als Midas den sot/mocht ghy iet begheeren
Dwelck v verleent sijnde/in ouervloet
Weder soudt willen quijt sijn/en gheern ontbeeren/
Daerom in Gods wille set al v affeeren/
Rust v daer in/wandt hy v meer mindt//midts desen
Dan ghy v seluen/waer om hy sonder weeren
V van selfs sal gheuen/als vriendt ghepresen/
Dwelck hy weet dat v nut/en salich sal wesen.

Laboreus.

Jck sou langh wachten/bidden oft lesen/
Eer een gebrapen duyue/ick segt v goet ront/
My sou comen ghevloghen hier inden mont/
Gestaefdicx selfs niet/ick werd noch van honger mal.

Redelijck verstant.

Betroudt God dat hy v onderhouwen zal/
Ghelijck hy alle ghedierten opter eerden/
Voghels inde locht/de visschen int water al
Van spijse en dranck besorght/hier in tswerels dal/
En alle die hen hope/in hem volheerden.
Sal hy niet verlaten/maer houden in weerden.
Ghelijck hy Jsrael ghespijst heeft/veertich Jaer
Water wten steen/ en Manna sy aenveerden

Als

Als sy inder woestijnen laghen eenpaer.
Helias en Daniel zijn van God voorwaer
Zeer wonderlijck ghespijst/en verlost wt den strijdt/
Daerom sijdt gerust in v deel/sonder misbaer/
Want met v sorghe/en doedy hier gheen proffijdt
Die Heere wilt dat ghy blijuen sult/die ghy sijdt/
Hy heeft v doch tot aerbeyden vercoren.
Hebdy cost en cleeren/weest wel gerust altijdt/
Laet God gebeeren(ick raedt v als voren)
En in v/zijnen goeden wille oirboren.

Laboreus leuen.

Hoe wel dat ick sou gherne naer hoocheyt sporen/
Nochtans behagen my v woorden eersame.

Redelijck.

Heerscappye/Regnatie/noch fame
Wilt niet begheeren/want besiet v seluen wel/
Ghy vindt dat ghy daer toe niet en sijdt bequame
Noch van God gheroepen/oft aengename.
Bouen v macht en begheert niet/tes Gods beuel/
Peyst hoe Lucifer viel wt den hemel snel/
En hoe Adam moeste wt Tparadijs plaisant/
Om dat ondanckbaerheyt was alleen haer opstel.
Denct oick om Icarus val/en Phaetons brant/
Laet den ghenen die als Moyses eligant/
Oft als Josue/sijn gheroepen hier
Doffitien bedienen/aen elcken cant.
Sijdt ghy ghehoorsaem/maect gheen rebellich ghetier/
Maer danct Godt/dat ghy sijdt een redelijck dier/
En een knecht van sulcken heere machtich/
Die v heeft ghemaect van slijck der eerden schier/
Hy had v moghen maken een beest onsachtich/
Maer heeft v naer sijn beelde ghescapen crachtich.

Laboreus leuen

Als ick aenmercke v redenen endrachtich/
Al was ick ongerust/ick scheper nu van.

Redelijck.

Sou oick den pispot mogen murmureren dan
Teghen den potbacker/waer om hy hem niet
En hadde ghemaect/een vat van eeren/erm man
Neen hy/want men sulcx in huys niet ontbeeren can.
Dus sijdt te vreden in v deel/wat v gheschiet/
Denckt dat wy al tsamen leden zijn/soomen siet/
Vanden hoofde/dwelck Christus is/ons Souuereyn
Dat wy deen dander souwen helpen wt tverdriet.
Nu en connen wy al tsamen int ghemeyn
De ooge oft tonghe/niet ghewesen certeyn/
Laet ons genoeghen/dat wy de handen wesen/
Oft voeten sijn/elck wil hem houden cleyn/
Stelt therte gerust/om v deel wt gelesen

Onderhoudt vwen roep/ghy wordt naer ghepresen
Soo handen/en voeten/hen werck exerceren/
Nochtans teghen thooft niet op en staen/duer desen/
Maer altijt gehoorsaem obedieren/
Soo en wilt oick tegen God niet murmureren.

Laboreus.

Ick ben nu in mijn deel/ duer v conforteren
Zeer wel gherust/dus danck ick v bouen schreuen.

Redelijck.

Nu keere ick my tot v/o Heerlijck leuen
Ick hoorde oick/dat ghy met onrust zijdt beuaen
En al is v tijtelijck goets ghenoch ghegheuen
Om noch meer te gheerijghene sijdy belaen.
Och vliedt dees onruste/en sijdt gherust voort aen/
En wilt doch gheen slaue zijn/van v ghelt en goet
Want naect zijdy gheboren/en naect schepdy saen/
Daer om peyst oick/soo wanneer deur tegenspoet
V goet quame te faelgerene/zijt dit vroet
Dat v maer te leen en is ghegheuen onvast/
En tmach v wederom tsij deur brant oft vloet
Af ghenomen worden alst der fortuynen past/
Daer om neempt Job voor ooghen/als ghy sijdt belast.

Heerlijck leuen.

Den gheest begheert wel/dat hem lijden aenwast/
Maer Tvleesch en lijdt certeyn niet gheerne veel schaepen.

Redelijck.

Tgoet vander werelt/en can niet versaepen/
Tbleeck aen Alexander/die hem hier noch
Met de heel werelt niet en cost ghepaepen/
Hoe voer Achab/die Naboths Wynberch in nam/och
Peyst dat/als ghy yemandts goet begheerdt met bedroch/
Want onversiens sal dongeluck op v keeren/
Daerom seyt Salomon:weest te vreden doch
Met dat v God ghegheuen heeft/in eeren
Beter een weynich/ met de vreese des Heeren/
Dan eenen grooten schadt/daer onruste in/is
Hebdy oick een quaet deel/dat v doet verseeren
Maect dat als Socrates gerust vwen sin/es
Want gerust tzijne/der zielen een ghewin/es.

Heerlijck leuen.

Hoe v woorden meer zijn/hoe mijn herte min/es
Belaen met onruste/oft desolatie.

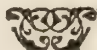
Redelijck.

Ghy claeght oick van vwer administratie
Dat v deen rebelleren/en dander haten
Ghy en meucht nochtans tot gheender spatie
V officie daer om hier verlaeten
Al lijdy gewelt van vwen ondersaeten
Dinckt dat ghy tot sulcx sijdt ghepredestineert

De

De tribuni plebis des volcx magistraten/
Hoe hebben sy haer Senateurs getribuleert.
Moyses een rechtere van God ghecreeert
En was van Chore Dathans oproer niet vry.
Solon/Phocion/die wel hebben ghe regeert/
Aristides/Licurgus bekent ver en by
Werden veruolght/gehaedt/dusent mael meer dan ghy.
Heerlijck leuen.
O mijnen gheest springht op van vreuchden in my
Als ick aenhoore v lieffelijcke tale.
Redelijck.
Nu moet ick my keeren int generale
Tot Smenschen natie/en segghen met reden:
Neempt alle dinghen tzij vreucht of quale
Vanden handen Gods/ in danckbaerheden.
Wat hem belieft zijdt daer mede te vreden/
Teghen hem en wilt niet begheeren/maer
Maeckt dat v sinlyckeyt sy af gesneden/
Beuelet al sijnder Godlijcker wijsheyt claer
Die smenschen vernuftichept te bouen gaet voorwaer
Om dat God/es God/en dopperste goet minioot/
En dat ghy van hem gratis hebt ontfaen eenpaer
Dats al dat ghy sijdt/soe suldy immers/ tes bloot
Hem onderdanich sijn/in dancbaerheyt groot.
Peyst wat schanden sou hy crijghen te loone
Die van een ander(tes vry vermanens noot)
Die hem niet schuldich en ware een boone
Gratis ontfinghe/een ghifte/rijck en schoone
Soo ghy hebt ontfanghen gemaeckt sijnde peure
Tot een relijcke creatuere persoone:
Maer om dat een ander creghe na oft veure
Een beter/dat hy hem dies belghde daer deure
Soumen niet seggen/diet te recht aencleeft/
Wat meent desen ondanckbaren gheck steure
Laet hem wederom nemen al dat hy heeft/
Tes iammer datmen alsulcken mensche yet gheeft/
Want aen hem seer qualijck besteedt es/in trouwen
Een argher moet hem toecomen die soo leeft
Aldus wilt v/met v deel wel gerust houwen/
Alst anders niet sijn en mach/wilt dit aenschouwen/
En midts dien God wijs es/en sterck int regeren
Soudy tegen hem te vergheefs rebelleren.
Heerlijck leuen.
O salich man/ v deuchdelijck instrueren
Maeckt mijn herte seer wel gerust in mijn deel/
Dat ick van God ontfaen hebbe voor een iuweel/
Want ick ben nu geheel//van sorghen ontslaghen.
Laboreus leuen.
Och elck behoordt gerust tsijne/tallen daghen

In zijn deel dat hy vercrijght/naer Gods behaghen/
Veur v schoon ghewaghen//wordick dat nu wel wijs.
Heerlijck leuen.
Ick moet v lauderen/en gheuen den prijs/
Maer mijn vriendt tolijs//ontbindt ons den bandt/
Hoe is uwen name.
Redelijck verstandt.
Redelijck verstandt
Die alle dinghen/regeert met maten/
Wie my ghebruyckt/en sal God niet verlaten/
Maer sal met Christo/inder eewicheyt rusten.
Heerlijck leuen.
In alsulcken deel/sou mijnen gheest wel lusten
Inwendich te rustene/wy van verseeren.
Laboreus.
Eerweerdighe wijse/
Heerlijck.
Edele Heeren/
Marcgraef/Amptman/Borghemeesters/en al de wet.
Redelijck verstant.
Wy groeten v minnelijck.
Laboreus.
Wt liefden net Tionstich versamen/moeten wy helpen vieren.
Redelijck.
Prince en Hooftman der Violieren
Ons simpel Prologhe wilt in dancke ontfaen.
Heerlijck.
Voort en wilt ons fauten niet nau gade slaen/
Want wy zijn ongheleert op elck saisoen/
En D'ongheleerde en mogen niet veel misdoen.
Dus in liefden coen//wilt stil wt minnen// staen
Een Esbatement/sullen wy beginnen//saen.

Tghoetwillich herte.
Heyn Corſel.
Peer Dulcop.
Ghijs Corthoot.
Lijs quaetbeck.
Griet ſuermuyl.
Truy ſpijtighe.
Meeſter Ian goet bloet.

Factie.

Tgoetwillich herte/een Herault.

HOort hoort/ compt voort/want ghy hier begheert/zijt
Alle die ghequelt wordt/metter weſpen int hoot
En deur ws wijfs ſermoon/terſtont op v peert / zijt/
Die v thoot vol rommelen/als biemoepers groot/
En den cop met ſteken maken/van hare bloot/
Compt wilt hier aenſchouwen/hoe ghy ſult gheneſen.
Compt oock ghy vrouwen/want het doet groot noot/
Die uwen mans/gaet gardijn miſſen leſen/
Datſe de weſpen int hoot crijghen deur deſen/
En loopen Dulcoppich wt den huyſe verſtoort/
Spreeckt Meeſter Jan Goetbloet/hy ſal hier ſchier weſen/
Hy gheeft v remedie/en dat met een woort/
Dus naer mijn rappoort//elck ſeght den ander voort/
Tgoetwillich herte ſpoort//naer vrede onghelaeckt.

Heyn Corſel/ſittende opzijn peerdt.

Griet Suermuyl mijn wijf/heeft my vleus corſel ghemaeckt/
Daerom ben ick terſtont op mijn peerdt gheraeckt/
En hebbe de weſpe int hoot ghecreghen/
Jck moet nu horten/daer en is gheen baet teghen/
Heyn Corſel/en heeft noch niet wt ghecorſelt/
Want de weſpe leydt my int hoot en horſelt
Soo dat ick nau en ſie oft en hoore/
Om dat ick verſeeut was/keefſe de vuyl ſloore/
Jck ſalt haer verleeren/al houwick my wat//coel.

Peer Dulcop/ een Dronckaert.

Jck Peer Dulcop/ ſidt hier oock in mijnen prat//ſtoel/
Mids dat mijn wijf/my heden een ſermoon wou doen/
Om dat ick ghiſter verſpeelde/teſch en capproen/
En het ſtont my ſo groen/al hadt Mey gheweeſt//noch;
Jck ſey wijf ſwijcht/tis verloren dat ghy leeſt//doch/
Maer Lys en wou haren quaeyen beck niet ſnoeren/

Terstont de wespen/in mijnen Dulcop voeren/
Ick en weet waer thoot staet/bouen oft beneden.
Waer sijdy Ghijs corthoot? compt herwaerts ghetreden/
Want ghy hebt mijn seden/ghantsch op en top.

Ghijs corthoot een dronckaert.

Dats de waerheyt/lieue Meester Peer dulcop
Ick doude toe den crop//yemant om een quaert//spel
Soo dul/maeckt my Truijspijtighe/darch vermaert//vel/
Dedick haer recht/ick sloeghse/sonder ontfermen/
Want deur haer comy de wesp in mijnen cop swermen/
Dat ick schier lieuer vichten/ dan eten souwe.

Heyn corsel.

Daer hebben wy dryen goey redenen touwe
Had elck een goey vrouwe//het sou haest beteren/
Maer nu hebben wy de quaetste sleteren
Diemen wy gantsch Brabant souwen achterloopen.

Peer dulcop.

Sy sullen daer geen van dryen veel me coopen/
Corthoot/sit op den waghen/maer wacht v voor dwiel
Wy willen eyndelinghe gaen rijen opt kiel
En soecken den naerdorst/dats een claer//dinck
Met een wit vischken/oft eenen Pekelharinck/
Hy wy willen daer als ghilden houen//weder/
Maer Corsel/en worpt ons niet van bouen//neder/
Wilt v wespachticheyt/aen ons niet thoonen.

Heyn corsel.

Doe ick sulcx/wilt my met dryevoeten croonen/
Meendy dat de wesp/haer aen vrienden sou baren/
Hoort hoort/ mijn mebruers/wildy al me varen/
Die metter wespen int hoot sijt ghequelt/
Ick sal v al ghelijck me vueren/sonder ghelt.
Waey niemant en andtwoordt/dus blijft in vrede.

Me. Jan goetbloet een Meester

Hou Waghenman hou/staet stille/houdt stede/
Hier comen drij vroukens/die willen oick mede.

Lijs quaedtbeck Peers wijff.

Och Meester Jan goetbloet/aenhoort ons bede/
Hoe mochten wy ons mans/helpen van de wespen?
Och geeft ons raet/ick sal soo mijn tesch ontghespen
Dat ghy daer wel drij maenden/sult wijn om lecken.

Griet suermuyl.

Jaeght doch de horselen/wt hen hersenbecken/
Op dat sy weer thuys comen/sonder vertrecken/
Oft ick moet besteruen/eer sesse weken.

Truijspijtighe.

Sy en hooren niet gern ons sermoonen spreken/
Daerom steken hen de wespen terstont int hoot.

Meester Jan.

Vroukens stilt v/ick sal v helpen wt den noot/

Maer

Maer ghy moestet volbrenghen mijn vermaen//saen
Ghy sult hem met soete woordekens aen//gaen
Soo soet/ al oft zij ghesupckert waren.
Dan suldy de wespen/sonder beswaren
Wt den hoofde verdrijuen/ten mach niet lieghen/
Want de wespen/sullen naer de soetheyt vlieghen
Een straf woort/verweckt toornighe treken/
Maer een soet woort/can gramschap breken.

Lijs quaetbeck.

Op dat de wespen niet meer en steken
Soo sal ick ghewillich/uwen raet volbringhen.
Peer Dulcop lief/ wilt wt uwen pratstoel springhen/
Al wat ghy voort doet/ick salt laten betyen.

Griet suermuyl.

Heyn corsel/wilt oock van v peerdeken scryen
Ick bidts v mijn goet herteken gheyresen/
En wilter doch nimmermeer so haest op wesen/
Mijn leuen en sal ick v niet meer bekijuen.

Truy spijtighe.

Och Ghijs corthoot wilt oock by my blijuen/
Heb ick qualijck ghedaen/ick sal my bekeeren.

Peer Dulcop.

Wa dats ghesproken/als vrouken van eeren/
Maer suldy de woorden/niet zijn een brekere?

Alle drye de vrouwen tsamen.

Neen wij sekere/neen wy sekere.

Ghijs.

Gheeft ons daer op de handt/nu zijn wy content/
Mijn wesp vliecht daer me wech/wt mijn bollement
Dus worp ick daer nedere pasmes/en sweert.

Heyn Corsel.

Mijn wesp vliecht daer oock wech/dus springick van mijn peert/
Ghesecmde woordekens hebbense wt ghelockt.

Peer Dulcop.

Ick spring oock wt den pratstoel/ tis ghenoech ghemockt
Twesp ghesnorr is al wt den cop ghesmeten.

Lijs quaetbeck.

Danck hebt meester Jan/ compt tavont by ons eten/
Allen ons leuen sullen wy v lief hebben.

Meester Jan.

Tblijckt hier menich vrouwe/en sou geen grief hebben/
Waert dat zy tot haer mans woordekens soet//spraken /
Want goey wijfs/connen quaey mans wel goet // maken.

Peer Dulcop.

Hy al ist dat wy qualijck voet//raken
Laet ons eens dansen met een vrolijck liet
Ter eeren den vrede/die hier is gheschiet.

D'on=

van Liere.

VVeest al verblijt//tot vrev paert
Eel Gheestkens int ghemeene/
Want ons den tijt//vreucht openbaert
Deur t'Violierken reene
Dat nu ontdoet
Wt ionsten vroet
Rhetorices banieren
Al waer hier bloot
De wesp int hoot
Sy en mach hier niet logieren.

Meester Jan Goetbloet// gheeft ons den raet
Waer deur de wesp moet wijcken/
Goey woorden soet//die doen de daet
Soo men hier nu siet blijcken/
Heyn Corsel ras
Opt selue pas
Is van zijn peerdt ghescheden/
Al had hy bloot
De wesp int hoot/
Hy is ghestelt te vreden.

Peer Dulcop sat//op den pratstoel
Tquam deur Lijsquaepbecks morren/
Ghijs Corthoot prat//heeft ghoet ghevoel
Hoe dat die wespen snorren
Om balghen heet
Was hy bereet
Al deur Trupspijtichts kijuen/
Maer al was bloot
De wesp int hoot
Tsoet woordt constse verdrijuen.

Ghy vroukens fier/wildy zijn vry/
Al vander wespen steken/
Schoudt quaet ghetier//dat radick dy
En wilt vriendelijc spreken/
Want een soet woort
Gramschap versmoort/
V mans suldy verwinnen/
Maer kijfdy bloot
De wesp int hoot
Suldy seer saen bekinnen.

Aenhoort ghy mans//op dit termijn
Veel wijfs hebben oock wespen
Aen sulcken dans//ist qualijck zijn
Al sy haer mou ontghespen/
Schoudy verdriet
En roerse niet
Maer laetse in haer wesen/
Ick segt v bloot
Sulck wesp int hoot
Is seer quaet om ghenesen.

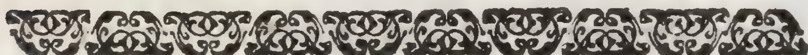
Leeft sonder haet//in dit ghespan
Laet int hoot gheen wesp vernachten/
Griet Suermuyl quaet//doet inden ban/
Laet haer plattijnen wachten/
Want soeckt ghy haer
De wesp volcht naer
Wy hebbent wel beuonden/
Dus vliedy bloot
Die wesp int hoot
Sijt minlijck tallen stonden.

PRINCE.

Prince eerbaer//in danck ontfaet
Dit Liedt van Vongheleerden/
Die Liefde claer//wou vroech en laet
Dat wy den hoop vermeerden/
Dus ouer al
Schoudt quaet gheschal
En wilt vrelijck houeren/
Crijcht iemant bloot
De wesp int hoot
Laetse niet domineren.

LIERE.

1561.

1561

Den bloeyenden VVijngaert van Berchem.

Preſentatie.

Ghedueriighen vre/en ſalighen veurſpoet // goet/
Wenſcht den bloeyenden Wijngaert van Berchem cleene
Dedel reyn Violieren/en die met moet// vroet
Vpt ionſten verſaemt zijn hier Tantwerpen reene/
Om den Peys te louene int ghemeene/
Die niet en is te volprijſene triumphant/

Hy breught weluaert/hy helpt den armen uyt weene/
Ja gheeft bequamen tijt om God te dienen/want
Hyen daer om sondt deur gratie abundant/
Die om tquaet slaet/en gheneest deur zijn deucht francklijck
Ons die niet sonder God zijn/ia min dan drissant/
Soo dees Deuijse bewijst al isse crancklijck/
Deur den Peys/ God ter eeren/ontfanghtse dancklijck.

Prologhe ghespeelt veur tSpel van Sinnen.

Personagien.

Gheirne veel weten.	*Eenen Rhetorisien.*
Oude nieusghiericheyt.	*Half man half vrouwe.*
Ontdecker van als.	*Eenen Drucker staende onder tvolck.*

Gheirne veel weten.
Wel Oude nieusghierichept.
Oude nieusghierichept.
Wat ist/Gheirne veel weten?
Gheirne veel.
Mindert v vierichept?
Oude.
Soo waer ick weirt ghesmeten/
Neense/sy groept dagelijcks al mochtet vernelen// v
Gheirne.
Gady me dan?
Oude.
Waer toch?
Gheirne.
En hooren Spelen//nu/
Tis hooch tijt/ick wedde dat schier alle plaetsen vol// zijn.
Oude.
Al ben ick hier/ick weet mijn plaetse en hol//fijn/
En al stont tvolck op een/ick salder in onbelet// raken.
Gheirne.
Ten waer v niet moghelijck/wilt sulck opset// staken/
Ick soudt qualijck ghelooven/ al stont inden Bible// tJan.
Oude.
Weet ghy niet dat ick wel gaen invisible// can/
Mijn wenschen heeft oock meerder cracht//claer/
Dan Fortunatus hoepken.
Gheirne.
Dats by gans macht//waer/
Wa ghy sult plaetse veur ons beyden crijghen//wel.

Oude

Oude.
Ja al waert veur dype/wilt daer af swijghen//snel/
En laet ons gaen luysteren watter omme gaen//sal.
Gheirne.
Hola/onsen derden man sie ick rechts ghinder staen// al
Pronckende op zijnen cossem als eenen waegh hals.
Oude.
En wie ist ?
Gheirne.
Onsen Druckere/ondeckere van als/
Constich int spreken/singhen/scrijuen/en lesen//goet.
Oude.
Verckens aensicht/by ons hy ommers nu wesen//moet/
In ste van ledich zijn sal hy ons wel wonder couten//man/
Roept hem.
Gheirne.
Wil ick ?
Oude.
Ja ghy.
Gheirne.
Ick sal my verstouten//dan.
Hem/Druckere/hem/comt ons hier bouen// by.
Ontdeckere van als.
Wa gheirne/als die my ws moet belouen//vry/
V gheselschap hebbick langhe ghesocht//toch.
Gheirne.
Wy hebben oock al om v vierich ghedocht// noch/
Ey doedy v niet onsocht//och/segghet sonder mallen//baes.
Ontdeckere.
Neen ick/maer ick was daer gheuallen//naes/
Ick bender gheleert by/ick sal my mijen//bat.
Gheirne.
Och soo doet/met corte beenen wijt schrijen// wat/
Accordeert qualijck/ en v ongheluck maeckt ons ghemack//cleyn.
Oude.
Hy/nu zijn wy iuyst dry pijpen op eenen sack//pleyn.
Om tghesichte/en tghehoor/comick ter feesten//hier.
Gheirne.
Om donderschept vant minste totten meesten//schier
Te wetene/soo voeghick my by de menschen//vierich.
Ontdeckere.
En om wat nieus te verclaren dier om wenschen//ghierich/
Make ick my alomme by leeghe en hooghe oock.
Oude.
Wel/weet ghy niet(ickt vraeght by ghedooghe oock)
Wie dat hem nu tot sweuchts ontvouwen//rast ?
Ontdeckere.
Den Gloependen Wijngaerdt van Berchem/In trouvven//vast/
Sal heden om prijs doen zijn deuoor/soot present// hoort.

Gheir=

Gheirne.
God laetten rijpende zijn vruchten brenghen excellent // voort.
Maer wat zullen zy speelwijs toch ageren?
Ontdeckere.
Weetty dat niet? sy sullen der Violieren Vraghe solueren/
Na hun verstant/ghelijck andere/in Liefden coene/
Welck Handtwerck dat oirboirlijckste is van doene/
En eerlijckste/nochtans seer cleyn gheacht//siet.
Oude.
Wel wat dunckter v af?
Gheirne.
Hebt ghyer niet op ghedacht//iet
Wat solutie soudt ghy daer op maken//te gheuene?
Ontdeckere.
Ick en vinder niet veel af in onser spraken// ghescreuene/
Maer ick weet wel/welck Handtwerck verhieuen nootlijck
De vermaerde Romeynen.
Oude.
Verclaert ons datte blootlijck.
Gheirne.
En de schrijuers minioolijck//dat maeckt tverstant//sterck.
Ontdeckere.
Sy presen upter natueren al meest d'Ackerhant//werck.
Cato maior en wist hem seluen te noemen(soo hy seyt// net)
Niet eerlijcker/dan een Landtbouwer/als Cicero upt leyt//bet.
Quintio Cincinato brachtmen tijdinghe onghelaeckt//ras
Daer hy Ackerde/dat hy Dictator ghemaeckt//was.
En Attilius Calatinus werdt saeyende vonden//d'Landt/
Doenmen hem Roomsch regimenteur tsijne tvermonden//sant.
Laërtes/een Griex Vorst/vergat(na Homerus schrijuen)
Deur d'Landbouwen zijns soons Vlisses langh wech blyuen.
Xenophon seyt/niet Coninckllijckers te zijn op eirden// bloot/
Verhalende hoe Cirus der Persen Coninck van weirden// groot
Met zijn eyghen handen plante Boomen//reene.
Die eerste Consules der Romeynen (ten zijn droomen//gheene)
Na twech iaghen haerder Coninghen tweedrachtich// boos/
Hebben meest Ackerlieden ghewecst veurdachtich//loos/
Als die Publicole/Aemilij/Fabij//namelijck/
Scipiones/Scauri/ende Curij//tamelijck/
Diemen vanden Ploegh haelde tot Consules lofbaer//wijs/
En tot Capiteynen/die welcke verdienden daer//prijs/
Soo dat zy (na der vijanden veriaghen// lustich)
Weirdt waren de strenghen vanden Triumphwaghen// rustich
Met de selue handen te houden//vreuchdich/
Daer zy de iock Ossen mede stouden//ieuchdich.
Waer na zy hun oock niet en schaemden weer den Ploegh grof
Taenveirden/af legghende den puooren Scepter/haer tot lof.
Marcus Curius na dat hy had ghetriumpheert//eerlijck
Ouer de Samniten/Sabinen/en Pyrrhum verneert//heerlijck/

Heeft

Heeft de reste sijns levens inden Acker versleten.

Oude.

Wel/wat dunckt v daer af Gheirne veel weten?

Gheirne.

Ick en weet schier wat dencken/soo ben icker in verwondert.

Ontdecker.

Sulcke loflijcke mannen sijnder noch meer dan hondert.
Oock seyt Cicero in sijn Officien correct//daer
Hy van de Consten ende tghewin ontdeckt//claer/
Welck eerlijck oft oneerlijck is/en welck sdeuchts pleghen//cort:
Van alle dinghen uijt welck iet vercreghen//wort/
En isser niet beters/dan de lantbouwinghe goet/
Niet overvloedighers/niet weirdighers/gheen dinck soo soet/
Veur eenen vrijen mensche/niemandt beter doctrijnen//sach.

Gheirne.

My dunckt datter gheen beter Solutie sijn en//macht.
Maer hoe wordet hedensdaeghs cleyn gheacht//bot?

Ontdeckere.

Onwetentheyt wijtickt dat elck schier metten lantman lacht//spot/
Ja by na acht sot//en die best sijn gaen en spreken//slecht
Conterfeyt/tot svolcks vreucht prijstmen/tis wel ghebleken//knecht/
Daer een andere spreect/moet hy meest swijghen//al.

Oude.

Die soo best solveert/weddick dat prijs crijghen//sal/
Dus lust my te wetene wiet hier sal best//sluijten.

Gheirne.

Maer waerom doetmen(wilt dit noch veur dlest//uijten)
Om sulcken saken soo grooten cost nachten en daghen//hier?

Oude.

Y/dat meijndick hem selven vraghen//scier/
Want my dunckt dattet God midts hoverdije breet en wijt//cruyst.

Ontdeckere.

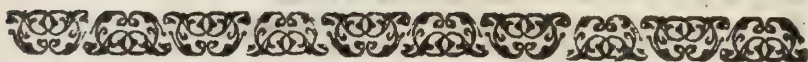
Wee der hoverdijen/maer sij en steect niet int abijt//iuyst.
En hoe cant quaet sijn/dat den lande brenght gheluck?
Ja thelpt menich arm man op de beene uijt den druck.
Al waert dies niet/soo is dees stadt niet om verschoonen/
Weirdich datmen haer meer eeren en dienst sou toonen/
Waert moghelijck.ist niet een heerlijcke Coopstadt?gheen soo groot.
Ja een hooftstadt/die weirdich is te vueren minioot
Den tijtel van dedel Marcgraefschap des heylichs rijcks.
Gheen meerder Marcgraefschap/Ja gheen desghelijcks/
Dwelck ghesuccedeert//ende ten lesten ghecomen//is/
Op onsen edelen Coninck vol alder vromen//fris/
Van notabele wijse mannen ter deucht ghewone/
Als Anselbertus deerste Marcgrave/sone
Van Sigibertus der Francken wijsen Hertoghe/
Arnoldus de tweede seer cloeck in d'orloghe/
SANCTVS ARNOLDVS sijn sone/de derde Marcgrave/
De vierde Anchises/De vijfde Pipinus machtich van have/

De seste Pipini sone Carolus Martellus reyne/
De sevenste der Francken Coninck Pipinus de cleyne/
De achtste Carolus Magnus een edel reysere/
Die der Francken Coninck was/en Roomsch Keysere/
Vol alder deuchden/moghelijck om verhalen//niet/
Ghelijck meer ander volghende Keysers sonder falen//iet/
Die dese stadt(over al de weirelt befaemt//blijcklijck)
Onder haer bescherminghe nemende/hebben ghenaemt rijcklijck
Een Rijckstadt/die alle natien comen beneven.
Ja dat meer is de Keysers hebben haer ghegheven
Haer vrij Jaermercten verheven//dwelck oock openbaren
Die Arenen/die over vijf/ses/oft meer hondert Jaren/
Opt Stadthuys ghesett waren//ter memorien onversweghen.
Gheirne.
Sijn die Arenen soo out?soo warense weirdt in goudt ghesleghen
Opt nieuw Stadthuys ghedreghen//nu begost te bouwene.
Ontdeckere.
Ghy sullet oock moghelijck soo aenschouwene/
Want dat te considererene weirdich is vroech en spade/
Sal hier wel ghedaen worden:want wijs van rade
Sijn hier deur Gods ghenade//veel heeren/niet om verienten.
Die alle haer deucht/en veursinnichheyt/soude uytprenten/
Sonderlinghe deses stadts Proprieteyten en seden//met/
Die in Asien/Affriken/en Europen alle steden//net/
Te boven gaet/veurwaer veel tijds hy behoeven sou.
Oude.
Dat ghelooven wy wel/seer bedancken wy u/
Daer by dat latende nu//willen wy ons om hooren stellen.
Gheirne.
Wat den Wijngaert sal voort brenghen en vertellen/
Uwe solutie die behaghet ons ommers wel.
Ontdeckere.
Jck en gheloove oock niet dat sij sullen in hun spel
Connen voortbrenghen snel//beter handtwerck ydoone/
Van de Romeynen en Heydenen/tspant doch de croone/
Als ick met redenen schoone//heb verclaert deur ionste.
Oude.
Sus/su s.
Gheirne.
Wat ist?
Oude.
My docht datmen daer te spelene begonste/
Alst oock doet Broeders/dus laet ons met scientie//leven.
Gheirne.
Elck swijghe stil/en laet ons audientie//gheven.
Die int ghehoor sneven//sijn onredelijcke menschen.
Ontdeckere.
Notable heeren/al mocht ghy dit/als wy/beter wenschen:
Nemet danckelijck veur een Prologhe van ons Gerchemisten/

Die

Die noch iongh in consten sijn/als slechte Artisten.
Maer ter begheirten van onsen hooftman/mijn heere/
Heer Henrick van Berchem/tot stadts eere/
En der edelder Violieren uijt Ionsten versaemt/
Toonen wy Noës kinders ons nu/en telcken keere/
V dienaers In trouvven vast/soot wel betaemt.

Wel hem die in God betrout. P. Heyns.

PERSONAGIEN.

Godvruchtighe Iongheyt *Eenen Iongbelinck tamelijck ghecleedt.*

Sinnekens { Lust tot Rijckdom. *Een mans personagie.*
Tsvleesch ghemack. *Een vrouwe personagie.*

Vreese des Heeren. *Een mans personagie na de Iodensche wijse ghecleedt.*

Kennisse der vvaerheyt. *Een vrouwe personagie suyuerlijc int witte ghecleet.*

tSpel van Sinnen.

Godvruchtighe Ionghept.
DEch hoe goet / hoe soet/ niet om volprijsen
Is des Heeren woordt/die dat te rechte proeft/
En sijn iock aen sijnen hals hanght met den wijsen:
Den last is licht/hoe wel hy de weirelt bedroeft/
Die niet dan na uijtwendighe dinghen en toeft.
Maer die soeckt der sielen ruste bequame/
Dien ist al/wat hy ter salichheyt behoeft.
Ghelijck my mijn Ouders/goet van fame/
Wel hebben onderwesen als deersame/
Dies ickse niet en can voldancken present:
Want sij/naest God almachtich/hooghste van name/
Van ionghs my hebben talle deuchden ghewent/
Segghende/die van ionghs God soeckt/in tijts hem kent.

God kennen/is een groote sake veurwaer/
Yeghelijck hoorter wel vroech om op te stane/
Tis deester punt/datmen moet soecken openbaer:
Dan comt theminnen van ganscher hertten ane/
Dan beghintmen eerst den rechten wech te gane:
Midts Kennisse sijns selfs/die dan te kennen gheeft/
Hoe dat niemant(na der schriftueren vermane)
Alleen tot sijns selfs behoeue hier en leeft/

Maer datten God tsnaesten behulp gheschapen heeft.
Soo Christus niet en quam veur hem ter weirelt wijt/
Maer om smenschen Salichheyt/die sonder hem sneeft.
Dit verweckt my tot mijns naesten dienst metter vlijt/
Want die God bemindt/soeckt sijns naesten profijt.

Hoe mocht ick nu mijns naesten profijt best soecken?
Oft waer me mocht ick elck helpen in tsweirelts perck?
Niet met ledicheyt / want luyheyt brenght vervloecken/
D'eur de sonden die sy voeyt in Meester en clerck.
Soo moetet dan sijn(dunckt my)met eenich handtwerck
Dat den lande nutste is/tghemeyn welvaren.
En ick vinde my cloeck ghenoech/en sterck
Om wercken/al ben ick noch iongh van Jaren/
Dus willickt ooc bestaen sonder beswaren.
Ick behoort oock te doen/wie soudt my danck weten?
Want daer staet/soo ickt hebbe hooren verclaren:
Ses daghen suldy wercken/doend'u secreten.
En/die niet en werckt/die en sal niet eten.

Nu sijnder soo veel Handtwercken goet en reene/
Dat ick niet en wete welck beghinnen bedocht/
Tgodlijckste is tbeste/al achtement cleene/
Want daer gheen oirboirlijcker wesen en mocht/
Ja gheen eerlijcker/hoet by wordt ghebrocht:
Maer welck dattet is/is buyten myn verstant.
Oock sonder mijn Ouders soudick leven onsocht/
Dus willickt hun gaen te kennen gheuen/want
Sy sullen my in ditte lieflijck en plaisant
Wel onderrichten/ghelijck sij tmijnder baten
My ghedaen hebben in veel saken abundant/
Princelijck is hun leuen/goet bouen maten.
Raet inne. Die sijns Ouders Raet volght/sal God niet verlaten.

Lust tot Rijckdom.

Toont nu u cracht nichte.

Tvleesch ghemack.

Soudy my raepen//dat?

Lust.

Ja ick comt in lichte.

Tvleesch.

Twaer tmijnder schaepen//plat.

Lust.

Ten waer veurwaer.

Tvleesch.

Twaer ommers arbeyt verloren.
Godvruchtighe Jongheyt heeft twercken vercoren/
Dat hebdy wel ghehoort/Cosijnken vrindt.

Lust.

Tusschen tsegghen en tdoen is groot verschil/lief kindt.
Al waert begost/ten waer noch niet volent.

Tvleesch.

Tvleesch.
Gaet hy wercken/soo is mijn neiringhe gheschent/
Luttel vreuchden soudick daer deur beranssen.
Lust.
Ke daer heefter veel moeten na ons pijp danssen/
Die al beter ghefondeert waren dan hy.
Tsvleesch.
Wa ick hoor wel dat ghijt meynt/nu comick v by/
Ghy zijt mijnen besten vrindt/al hiel ick my vremt.
Lust.
Ghy zijt een fijn deerne/waerdy wel ghekemt
Met een hondert mutsaerts wel en groot gherijst.
Tsvleesch.
Ick sal v eens v woordt doen/dat ghy my soo prijst/
Om te crijghen een keten van vijftich ponden.
Lust.
Wa wordy gram/soo waerdy beter ghebonden.
Stoort v niet/schoon lien wordender leelijck af.
Tsvleesch
Houdt uwen beck/slacht ick donerupdt/ ghy slacht het caf
Spreke ick haestich/ghy condt wel kijuen.
Lust tot.
Nu laet ons dan goede ghevrinden blijuen/
Ghelijck Honden en Catten altijt pleghen.
Tsvleesch.
Wa dat en meyndy niet.
Lust.
Wie seydter teghen?
Ten zijn maer woorden/die dlijf niet en raken.
Tsvleesch.
Wy moesten anders spreken/souden wy staken
Het opset van Godtvruchtighe Jonckheyt.
Lust.
Wel wat dunckt v best/dat elck op zijnen lonck leydt/
Oft dat wy hem tsamen wecken ten strijde?
Tsvleesch.
Ghelijck best/ghy aen deen/ick aen dander sijde/
Die hem best aen staet/sal hem eerst bedrieghen.
Lust.
Neen/beydt wat/soo soudick inde Lampe vlieghen/
Want inde vroukens heeftmen meest behaghen.
Tsvleesch.
Tis weer d'ouwe/maer ick macht van v verdraghen/
Waert een ander/ick soudt veurwaer nemen qualijck.
Maer Lust tot Rijckdom/baert nu const principalijck
Hem aengaende/ghelijck ghy meest menichte doet/
Die ghy tghebodt doet versaken met sin en moet/
Soeckende diuersche vonden en practijcken
Om des ghelts wille.

Lust.
Neen laet v cracht blijcken/
Ghy Tsvleesch ghemack/leerende met twen clappe/
Hem daghelijcks slaen vlieghen metten lappe/
Oft den dach draghen met manden uytte.
Tsvleesch.
Lust tot Rijckdom/v woordt heeft meerder virtuytte/
Tverandert Coopmanschap wel in woeckerije.
Dus soeckt raet/dat hy v volghe tdesen tije/
Oft hy sal (sorghick)mijn bederfnis beghinnen.
Lust.
Swijght/ Tsvleesch ghemack/ghy cost wel verwinnen
De dwase maeghden met traegheden groot/
Ja en den pondt grauere/bracht ghy inden noot:
soo suldy oick desen/ick bens my vermeetlijck.
Tsvleesch.
Ke leert hem ghy toch Midas ghebet secreetlijck/
Oft Crassus lust/dat hijer af bersten mach.
Lust.
Maeckter ghy een valsch Coopman af met groot beslach/
Ghelijck ghy daghelijcks doet van luy lieden hier.
Tsvleesch.
Om daer dan af te makene een banckroetier/
Die die lieden thun stelen/ey valschen grondt.
Lust.
Dat comt meestdeur v ingheuen/ lieuen mondt/
Want de meeste dieuen die maeckt Tsvleesch ghemack.
Tsvleesch.
Neen waey/Lust tot Rijckdom sulcks Achan in stack/
Dat hy eenen Babilonisschen mantel stal/
En siclen siluers tweehondert int ghetal/
Met een gulden tonghe/dies hy wert ghesteent snel.
Lust.
Vwen balck en siedy niet/maer mijn splinter wel.
Disraellite/die noyt op deirde proefde
Haer voeten te settene/ghy soo toefde/
Dat zy tot straffinghe haer kinders heeft gheten.
Tsvleesch.
Nu dienet veurwaer/v oick verweten/
Dat de wormen tot straffinghe van v bedrijf
Crielden uyt het vervloeckte Antiochus lijf/
En Gihesi(Propheets knecht)deur v Melaetsch wert.
Veurwaer die v ghelooven/straft Godt seer hert/
Ja eerse rijp zijn/worden sy uyt gheroept.
Ghy zijt tsvijandts kindt.
Lust.
En de weirelt v voept.
Die v volght/baert sonde/die sonde/de doot//dan.
Tsvleesch.

En ghy zijt van Afgoderije het hoot//man/
Staende na elcks leuen/veracht ghy tghebodt.

Lust.

Maer ghy leeft v seluen/dienende tvleesch veur Godt.
Wat sijdy dan veel beter/seght ergh Juweel.

Tvleesch.

Sy lo/ dat ickt al sal verbrassen gheheel/
Dat ghy vergaert/want ghy zijt des onweirdich.

Lust.

Ick hoop dat ghy te nacht sult hooren rechtveirdich/
Dat hy hoorde/die zijn schueren grootten wilde.

Tvleesch.

En ick woude datmen v de huyt af vilde/
Ghelijckmen om uwen wil de Sisamnes boos:
Wiens vel moest hanghen/op den Rechterstoel altoos/
Hem tot een teeken/die quaet recht om ghelt dede.

Lust.

Seght toch niet meer dan ghy en weet/tis mijn bede/
Elck weet toch wel/ wat wy ons tweestere// zijn.

Tvleesch.

Nu op dat ghy moght worden meestere// fijn
Van Godvruchtighe Jonghept/ wies hem mach stooren/
En op dat ick hem na mijnen raet doen hooren/
Soo laet ons malcanderen nu vrede gheuen.

Lust.

Wel aen/gaen wy wat luysteren sonder sneuen/
Op dat wy met hem moghen crijghen wat ghemeens.
Wy/Lust tot Rijckdō/en Tvleesch gemac/zijns toch eens. Pauſa.

Godvruchtighe Jonghept

Vrede zy v mijnen vadere eerbaer/
En v weirde moeder/der deuchden exemplaer/
Deur den almachtighen God excellent/
Die my deur v wil verlichten present/
Dat my mach zijn bekent//wat ick tsijnen prijse
Nu zal beghinnen.

Vreese des Heeren den vadere.

Sone slacht niet donwijse/
V beswarende met tijdtelijcke saken.

Kennisse der waerhept de moedere.

Wilt gheenen sy padt by den rechten wech maken/
Maer wilt altijt waken// in goede wandlinghe.

Jonghept.

O neen/ken soecke gheen onrechte handlinghe.
Maer wetende dat tot Arbeydt is gheboren
Den mensch/als den voghel tot vlieghen vercoren/
Soo dunct my dat tijt is/dat ick ledichhept schouwe.
Oick weet ick/dat (als tusschen hitte en rouwe)
Groot verschil is tusschen vele handtwercken.
Maer ick(Jongh zijnde)can qualijck bemercken/

Tot

Tot welck(dwelck my beswaert) ick my sal voeghen
Na uwen wille.

Vreese des Heeren.

Ons sal wel ghenoeghen/
Dat ghy tot een goet Handtwerck begeeft uwe Jeucht.

Godtvruchtighe Jongheyt.

Dat ist dat ick soecke.

Kennisse der waerheyt.

Des zijn wy verheucht/
Om dat ghy obedientlijck aen ons raet soeckt.

Jongheyt.

Dede ick anders/ick ware weirdt vervloeckt.
Vermalendijt is hy/die zijn ouders versmaept.

Vreese.

Nu hoort dan mijn sone/op dat ghy wordt ghepaept:
Alder eerst moet ghy voelen eer ghy iet beghint/
Oft ghy v cloeck ghenoech dat te volbrenghen kint/
Want anders so soudy opt sant fonderen.

Kennisse.

Ende dan soude v elckeene blameren/
Als die ghene die een huys te metsen dachte/
En midts ghelts ghebreck/dat niet en volbrach te.
Also soudy met schanden smaken allende/
Ongherust leuende als de gheschende/
Maer volduerdy/soo zal v veurspoet zijn subieckt.

Jongheyt.

Jck vermacht al met hem die in my werckt perfeckt.
O vreese des Heeren/mijnen vadere vroet/
Met kennisse der waerheyt mijn moeder soet/
Hebdy my niet met neerstichept gheleert/
Datmen eerst dat Rijcke Gods daer vreucht vermeert
Moet soecken en vinden/met zijn gherechtichept?
Diet doet/wordt toe gheworpen(tis gheen slechtichept)
Dat hem nootlijck is.nu betrouwick God vaste/
Dat ickt vonden heb/soo ist tijt dat ick taste
na dat my toe ghewoꝛpen wordt/dwelck ghy my
sult wijsen/en oock helpen bewaren vry.
Sonder v lieden ick doch niet doen en can.

Vreese.

Midts dat ghy v tot wercken wilt begheuen dan/
Daer v toe treckt des Gheests inspiratie/
Waer deur ick voele/dat is u vocatie/
Soo weet/dat ghy moet wercken(als die Godt ontsiet)
Oft ghy eewich soudt leuen.

Kennisse.

En leuen niet
Anders/dan oft ghy terstont soudt steruen.

Vreese.

En dat ghy met uwen arbeydt cont verweruen/

Sul-

Suldy besitten/oft ghy niet en besaet hier.
Kennisse.
Dat is/ghy sullet ghebruycken als dispensier/
Niet sorghende veur den dach van morghen.
Vreese.
Oick moetty arbeyden/om d'arme besorghen/
Dat den lande is dat alder bequaemste.
Kennisse.
Ghelijck een Rechter/dat God is daenghenaemste.
Meer behoort toordeelen/dan na sijnen wille:
Vreese.
Soo behoordy oick meer sonder ghescheille
Te soeckene ws naesten/dan v profijt groot.
Jonghevt.
Ick weet dat soo hoort/dus comick v vraghen bloot/
Welck Handtwerck/oirboirlijckste is van doene/
En eerlijckste/nu en in elcken sapsoene/
Op dat ickt beghinne na Gods ghebod reene.
Vreese des Heeren.
Ackerhandtwerck is doirboirlijckste alleene.
Kennisse der waerheyt.
Ja en oick deerlijckste dat opt werdt bedacht.
Godvruchtighe Jonghevt.
Dat is seer cleyn nochtans hedensdaeghs gheacht/
Meest elck seydt veur Bouwer/boer/niet om vergrouen/
Kennisse.
Dat de weirelt cleyn acht/is groot by God bouen:
En dat hier groot schijnt/is by God seer cleyn.
Vreese.
Waer dat den Text spreeckt van wercken int ghemeyn/
Daer seydt hy meest van ploeghen en bouwen.
In Ecclesiastico staet/wilt niet schouwen
Dat Ackerwerck/dat daer is gheschapen
Vanden alderhooghsten.
Kennisse.
En voorts tot Gods knapen/
Gesc hickt dijn werck buyten/bearbeydt den Acker.
Vreese.
Die sijnen Acker bouwt neirstich en wacker/
Die sal broots ghnoech hebben ouervloedich:
Maer des luyen acker brenght teghenspoedich
Niet voort/dan distelen en netelen quaet.
Kennisse.
Daer oick ghescreuen van des Sabboths vieren staet/
Daer spreeckt de Heere ter seluer stede:
Ghy sult den Ooghst vieren/en de Ploeghen mede.
Tijt om wercken en rusten hy daer toe set.
Vreese.
Die dan veracht dit Handtwerck/oft besmet/

Haett ghemeynen oirboir tot sijnder schanden.
Kennisse.
Dattet God oick hooghst verheft/veur den verstanden
Op Christus Parabolen volcomen blijckt/
Daer hy Trijcke der hemelen meest by ghelijckt:
Want dackerwerck menschen en dieren spijst.
Vreese.
De wonderbaer Godts crachten dit Handtwerck bewijst/
Daermen hem deur prijst//midts trecht bekinnen.
Kennisse.
Keysers/Coninghen/groot/cleyn/buyten en binnen/
Arm en Catijuich sonder dat leuen souden/
Alst wel blijckt/als God de eirde doet op houden
Vruchten voort te brenghene/oft seer weynich.
Vreese.
Dwelck hy wel doet/om dat den mensch vileynich/
Cleyn acht dit eerlyck Handtwerck bouen ander nut/
Dwelck voortbrenght soo wel daer den mensch hem me beschut/
Gheneirt/en cleedt/als spijst/met wijse manieren.
Jonghept.
Danck hebt mijn lieue Ouders goedertieren/
Ick salt beghinnen/en oick hopick volbringhen.
Vreese.
Daer toe sal God ghebenedyen v dinghen/
Die met hem beghint/salichlijck volheirdt.
Kennisse.
Nu op dat ghijt te bequamelijcker aenveirdt/
Wy sullender v toe abijten bereeden.
binnen. Want elck werckman moetmen na sijn werck cleeden.
Lust.
Wel Nichte/hoe behaechden die lessen v?
Tvleesch ghemack
Ghelijck v dijdele borsen ghenoeghen nu.
Lust tot Rijckdom.
Ke sorght niet/tsal wel sijn/moghen wijt beniesen.
Tvleesch.
Wat sou hy iuyst dackerhandtwerck gaen verkiesen/
Om dattet oirboirlyckste en eerlijckste is.
Lust.
Neen/wy moeten hem dat beletten ghewis/
Want dat Handtwerck en mocht in ons soppe noyt.
Tvleesch
Wy hebbent schier tot niet bracht/van deuchden ghescroyt
Ja ommers seer cleyn doen achten/wie dat mishant.
Lust.
Daerom heeft Lycurgus met neirstichept vaeliant/
Ons scherpelijck doen bannen uyt sijnen houe.
Tvleesch.
Die is al langh doot/dies icks my beloue.

Wair

Maer den Christus oick (die ons nu meest is teghen)
Soo diep begrauen/datter af werdt ghesweghen/
Wy soudent beeu ghenoech hebben sonder smerten.

Lust.

Ja hy is al uptter ooghen/uptter herten/
Men macher de lippen wat me verslyten/maer.

Tvleesch.

Hoogher niet/ick weet wat ghy meyndt/laet dat daer.
Dan lietent wy Godvruchtighe Jonghept toe/
Hy soude hem willen volghen/dus dan hoe
Wyt hem sullen beletten/moet worden bedacht.

Lust.

Wy moeten hem veur houden menich ambacht/
Op dat wy hem van ditte gheheel verdoouen.

Tvleesch.

Hy sal consten leeren/wilt hy my ghelooouen/
Oft eenen leghen handele doen veur tbeste.

Lust.

En gheeft hy ons/ in sulcks gheen ghehoor/int leste
Moeten wy hem int ackerwerck maken suspeckt.

Tvleesch.

Die niet af en laett/maer altyt tot stryt verweckt/
Die cryght ten lesten noch wel victorie.

Lust.

Ick sal hem ten eersten quellen met glorie
Der weirelt/ en doen hem landt by landt vergaren.

Tvleesch.

En ick sal hem leeren synen arbeydt sparen
Met veel huerlinghen/dat hy maer opt werck kycke.

Lust.

Wy syn vry schalck ghenoech/niemandt ons ghelycke.
Van twee Jaer pachts/doen icker hem een betalen.

Tvleesch.

En als de Knechts slauen/sal ick sonder dralen/
Hem doen ter kermissen gaen/op de bierbancken/
Oft een Tauernier syn.

Lust.

Met loose rancken
Moeten wy hem oick doen melck met water minghen.

Tvleesch.

En oude Ganssen/veur Jonghe/tvolck aen dringhen.

Lust.

Ja boter vol hops/halff sout/schoon int ghesichte.

Tvleesch.

Al stoffen ghenoech/om hem bedrieghen lichte.
Tsa tsa/laetter ons by gaen vry onvervaert.

Lust.

Neen/suet wat/het huys dat den stercken bewaert/
Canmen qualyck beroouen/na doude leere.

 Tvleesch.

Tvleesch ghemack.
Dats waer/sy syn haer drijen telcken keere
Stercker dan wy/dies moeten wy veur hun vluchten.
Lust tot Rijckdom.
Vreese des heeren en mach my niet gheluchten/
Oick schouwe ick sijnen dorpel soo ick best mach.
Tvleesch.
En Kennisse der waer heyt versaeckt mijn ghelach/
Sy en wilt met my noch drincken/noch eten.
Lust.
Laet ons dan noch wat duijcken/ons vermeten
Wordt volbracht/moghen wy hem alleen bespeuren.
Tvleesch.
Ick dorste wel wedden dat soo sal ghebeuren.
Hoe dick den Got is/hy wordt wel vergalt.
Pause. Want die best meyndt te stane/somtyts eerst valt.
Vreese des heeren.
Nu/mijn sone/de heere sal met v wesen/
Siet dat ghy reyn houdt v cleet ghepresen/
Ghehceten eenvoudighe simpelheyt oprecht.
Kennisse der waerheyt.
Dats Jesus Christus selue/al schijnet slecht/
Waer mede ghy inden gheest sult wandelen.
Vreese.
En met des vleesch lusten dan niet handelen/
Noch de sonde en sal in v niet woonen.
Kennisse.
Laet v Jzachar(tveurbeelt niet om verschoonen)
Daer af een exempel syn/die soo arbeyde
Inden Acker/dat hy(soo hy selue seyde)
Noyt en wiste/dat hy doot sonde dede.
Vreese.
Dese spade gheuen wy v oick mede/
Dats Goetwillighen arbeydt/goet en bequame/
Sy sal dertelheyt drijuen uijtten lichame/
En doen den Lust der ieucht van v flouwen.
Jonghheyt.
Des heeren gratie sal my doen onthouwen
V leeringhe/die soet syn als honichraten.
Ick ga ten velde waert/wildijt toelaten.
Deerste vrucht sal ick God/tweede v offreren.
Vreese.
Gaet met God.
Kennisse.
Weerstaende tvijands ordoneren/
Tperseuereren//brenght tot goeden ende.
Vreese en kennisse binnen. Tvleesch.
Och neue/nu blijuick(ducht ick)de gheschende/
Ick voel hem ten wercke alree treden veurwaer.

Lust.

Lust.
Ick sal hem aenboort vallen/volght ghy my naer.
Die den moet verloren gheeft/is hanghens weirdt.
Syt ghy dat/ Godvruchtighe Jonghept expeirdt?
Ick en hadde v certeyn schier niet ghekent.

Jonghept.
Dat ghelooui ick wel/d'ootmoedichept present
Doet hoouerdye den simpelen vergheten.

Tsvleesch.
Maer wat hebdy inden sin? laet ons dat weten/
Wy sullen v helpen/tuwer meyninghen al.

Jonghept.
Die qualijck kennen/qualijck helpen/en ick sal
Mijn werck sonder v(maer niet sonder God)doen wel.

Lust.
Wercken? wa ic dacht dat ghy ghinght uyt mommen snel/
Om dat ghy dus vremt zijt ghehabitueert.

Tsvleesch.
Wercken? nu zijdy toch tot dwaesheyt ghemoueert.
Hoe/wildy v teer leden alree gaen quellen?

Lust.
V schoonheyt schenden?

Tsvleesch.
Ghy soudt v gherust stellen/
V leuen lenghende/dwelck ghy nu corten sult.

Lust.
Deur de goey manieren/daer ghy me zijt vervult/
Soudy wel een rijcke vrouwe hebben creghen.

Tsvleesch.
Daer ghy op mocht spelen gaen in alle weghen.
Waer dat niet betere/en dat ghy werdt elcks vrint/
Dan eenen muyl heeten?

Godvruchtighe Jonghept.
Die oledich gaen bemint/
Is arm/al scheen hy hier rijck bouen screuen.
En hy heeft een fijn gherust goet leuen/
Ja eenen schat bouen alle schatten groot/
Die hem gheneirt met zijnen arbeydt min Joot/
En hem daer mede wel laet ghenoeghen.

Lust.
Tot wat handtwerck wildy u dan voeghen?

Jonghept.
Tot d'Ackerhandwerck.

Tsvleesch.
Nu sijdy toch heel bot.

Lust.
Men sal v duppen heeten.

Tsvleesch.
Ja hannen.

Lust.
Oft sot.
Tvleesch.
Eenen vieckaert.
Lust.
Wilt.
Tvleesch.
En deyn.
Lust.
Die altijt grijsen.
Tvleesch.
Nopt Handwerck en hoordemen mindere prijsen.
Lust.
Diet doen/achtmen scier als Bedeleirs cleyn.
Tvleesch.
Den Boer salt al betalen/is tsCrijchs woordt ghemeyn.
Lust.
En swijghen als een dorp clouwen/ oft arm frater.
Jonghept.
Ten schaept niet/tis ghenoech dat broot/ water/
Cleederen/en huysinghe/dit leuen hier heeft/
Daer mede men den lichame nootdruft gheeft.
En die God bewaert/en can niemandt deiren.
Tvleesch
Neen/ick sou my al veur die boeuen verveiren.
Lust
Maer seght/ waerom dat ghy iuyst buyten wercken gaet?
Jonghept.
Om dat my veur doirboirlijckst en deerlijckst aen staet.
Lust.
Ghy abuseert v.
Tvleesch.
Deerlijckst men toch in stadt houdt.
Lust.
Twaer oirboirlijcker waert dat ghijt ghelooven woudt/
Dat ghy toeleydt/benaude te leenen blye
Ghelt om wat winninghe.
Jonghept.
Neen/twaer woeckerye/
Dwelck afgrijselijck is/veur God en den mensche.
Tvleesch.
En als de arme tghewin had tsijnen wensche/
Die sou hem dan(meyn ick)wel ten hemel leyden.
Jonghept.
Metten handen salmen neirstich arbeyden/
Om hebben den behoeftighen te gheuen iet.
Tvleesch.
Den meesten penninck/helpt die best de Armen niet?
Jonghept.

Ja hy trouwen/want hy meest haren commer slist.

Tsvleesch.

Soo waert dan oirboirlijcker tsijn een Alchemist/
Die van luttel veel maken blijckelijck.

Lust.

Oft eenen conterfeyt munter/die rijckelijck
Van slechten aloye/groot ghelt maken//can?

Jongheyt.

Dats al oneerlijck/tsal namaels suer smaken//man/
Tis menschen inuentie/niet dan bedroch.

Tsvleesch.

Nu wel/ick wil v oirboirlijcker segghen noch/
Al ist cleyn gheacht/ten is niet slechtere.

Jongheyt.

Welck is datte?

Tsvleesch.

Thandtwerck vanden scherprechtere.

Lust.

Sonder dat leefden wy altijt tweedrachtich.

Jongheyt.

Dat en is het eerlijckste niet waerachtich/
Diet doen zijn meest ledich/ongodlijck van fame.

Lust.

Wat segdy dan van tCleermaken seer bequame/
Ja oirboirlijck en eerlijck/tdeckt schamel leden.

Jongheyt.

Tnieu fatsoen scheynt dat nu talle steden.
Vlaken maken/moetmen noch veur dat beghinnen.

Lust.

Dat is het weuen.

Tsvleesch.

Nu weddick dat spinnen
Noch doirboirlijckste Handwerck is veur minst en meest.

Jongheyt.

Ghy zijt noch al onwetende den rechten keest/
Spinders/Weuers/ Metsers/ Timmermans grootelijck/
Als Schrijnwerckers/Backers / en Brouwers nootelijck/
Medecijns/ Barbiers/die metter Pennen scrijuen/
En meer andere/en connen niet bedrijuen/
Ten sy dat den Ackerman hun haer stoffe Jont.

Lust.

Hola hola/ghy spreeckt daer wat te bont.
My valt daer een in/noyt beter vanden daghe,

Jongheyt.

Wat ist veur een Handtwerck?

Lust.

Solueert my dees vraghe/
Wiet is die v spaey maeckte?dan sal ickt segghen.

Jongheyt.

Dat hier vele handtwercken verleyt werden / en wordt niet ghedaen om die te verworpen oft verachten: maer alleene om dat alderbeste hoochlijckste tepruissene. Ende oic om taenmerckene dat al boos/ quaet/ en verachtelijck is datmen met verkeerde sinnen aenneemt (als om tsvleesch ghemack en om den Lust tot rijckdom) hoe goet ende nut dattet nochtans is/ alsment rechte lijc gebruyct.

Wie

Wie?

Lust.

Ja.

Jongheyt.

Den smit.

Tvleesch.

Hoe suldy dien weer legghen?
Ghy blijft waey noch een Borgher om v verkraepen

Lust.

Den Bouwer en can ploeghen/ picken/noch maeyen/
Hy en moet smits werck besighen buyten.

Tvleesch.

Waer mede soudmen Stadt/ huys/en kiste sluyten/
Om bevrijdt tsijne/teghen die hem benijde?

Lust.

Hoe soudemen die vyanden ten strijde
Moghen weerstaen/sonder hulpe vanden smit?

Tvleesch.

Ja gheen Handtwerck en can/verstaet wel dit/
Sonder tsmeden/hoe groot van valeure.

Lust.

Dus moetet wel doirboirlijckste zijn ten keure
Ja deerlijcst oock/ghy moetet nu belijden vast.

Tvleesch.

Veel oirboirlijcker/en eerlijcker onbelast
Is dan Coopmanschap/want den smit coopt ijser.

Jonghe yt.

Coopmanschap laet ick daer/ken bens gheen misprijser/
Maer inde smit ben ick gheheel perplex.
Daer moet nochtans aen wesen wat ghebrex/
Dat myn Ouders my dat niet hebben vercondicht.
Sonder haer wil icks niet bestaen/twaer ghesondicht/
Dus keer ick weer thunwaerts om beter bescheet.

Lust.

Nu gaet dat ghy moet worden een dief ghereet
In v neiringhe/ick salder toe helpen.

Tvleesch.

Oft eenen lanterfant behanghen met schelpen.
Werck wat hy wil/wy sullen hem noch niet laten.

Lust.

Wy moeten rusten.

Tvleesch.

Tot dat hy is in staten/
En dan als briesschende Leeuwen hem omringhen.
Pausa. Die vrindtschap weyghert/moet vyandtschap ghehingen.

Jonghe yt.

Tot v ick weer keere/ouders notabele/
Niet dat ick v onderwijs achte fabele/
Maer om vraghen/ oft ghy niet en hebt vergheten

My

My te segghen/dat sonder des Smits secreten
Den Ackerman niet en can ploeghen toch/
Waer deur sommighe den Smit meer louen noch.
Dit heeft een wey nich mijnen gheest beswaert.

Vreese des Heeren.

Lust tot Rijckdom heeft hem hoorick by v ghepaert/
Om v tot een stadts werck te moghen trecken.

Kennisse der waerheyt.

Tvleesch ghemack heeft met v oick comen ghecken/
Sy twee syn oirsake des bouwens verachten.

Jongheyt.

Daerom ben ick gheweken van die ghesachten/
Want alleen soeckick uwen raet ten lesten//nu.

Vreese.

Vackerhandtwerck ick noch wille beuesten//v
Oirboirlijckst en eer lijckst/tsal oick blijcken saen.
Patriarcken en Propheten hebbent ghedaen/
Priesters en Coninghen sijnder upt ghesproten.

Kennisse.

Helizeo en heuet niet verdroten/
Maer Ploeghde met twaelf Jocken runderen puere:
En Isaac/die daer was Christus figuere/
Saeyde/en werdt rijck inden lande Gerar soet.

Vreese.

Gedeon Israels seuenste rechter goet
Dorsschede/en Gods Enghel was sijn berader.

Kennisse.

Boos Coninck Dauidts vaders groot vader
Wande op sijnen dorschvloer/daer hem Ruth vant.

Vreese.

Abraham rechtveirdich heeft boomen gheplant/
En Noë den Wijngaert/als Ackerman lofbaer.

Kennisse der waerheyt.

Den welcken weirdich was deur God gratie/naer
Die Diluvie/tsweirelts vernieuwen lustich.

Vreese des heeren.

Inden eersten beghinne doen God schiep rustich
Den mensch/als ghy hier Figuerlijck moght aenschouwen/
Stelde hy hem int Paradijs/dat hijt bouwen
En bewaren sou/tmoet bouen al ghepresen
Van wel het oirboirlijckste Handtwerck wesen.
Den Smit was doen niet/maer den heere der heeren
Cost hem om bouwen den middel wel leeren/
Soo sou hy oick noch/al waerder gheenen Smit hier.

Kennisse.

Tis oick deerlijckste/want als een houenier
Vertoonde hem Christus na verrijsen crachtich
Magdalene/die/(seer weenende waerachtich)
Hem doen na haren heere ghinck vraghen.

Tbouwen is alleene oirboirlijckste en deerlijckste handtwerck/ om dattet God den mẽsche alder-eerst beval: en dat doẽ hy noch reyn/ suyver en son der smette was: te wetene voor den val/ want den val is oorsake dat den mẽsche met sweet/ pijne/ en verdriet/ arbeyt &c.

Aensieghet Figuerlijck dat v mach behaghen/
En wilt niet vertraghen/in dit Godlijck Handtwerck.

Vreese.

Hadder oft boirlijcker ghewecst/neemt hier op merck/
God soude Adam wel hebben beuolen.

Kennisse.

En hadder eerlycker gheweest/onuerholen
Soude hem Christus soo wel hebben vertoont.

Jonghept knielende.

Ylaes/ick voel wel sy hadden my gheirn ghehoont/
Maer vader toch verschoont//mijn cranckhept op dit pas.
Ick heb ghesondicht/dat ick twijffelende was/
Veur God/ende veur u beyden smertelijck.

Kennisse.

Tis v vergheuen/sone betrout herrelijck/
Stopt veur Lust tot Rijcdom/en Tvleesch ghemack dooren.

Godvruchtighe Jonghept.

Ghy en sult voortaen(hopick)niet anders hooren/
Al achten dAckerhandtwerck cleyn mans en vrouwen/
Ick salt veur doirboirlijckste en deerlijckst houwen/
Want het ist/veur yeghelijcks ooghen blijckelijck.
Dus sluytent my ranckskens hier me ghelijckelyck.

VVel hem die in God betrout.

P. Heyns.

Deerste Figuere is/hoe God Adamen int Paradijs stelt/
Inden Tijtel is gheschreuen uijt Genesis ij.

God die heere nam den mensche, ende sette hem int Paradijs der wellusticheyt, dat hy dat bouwen ende bewaren soude.

De tweede Figuere/is/hoe Christus hem Magdalene vertoont/uijt Johannis xx. is den Tijtel aldus.

Iesus seyt, vrouwe wat schreyt ghy? wien soeckt ghy? dese meynende dattet eenen Houenier was, seyde hem, Heere hebt ghy hem wech ghenomen?

PERSONAGIEN.

Tſmenſchen natie. *Een vrouwe.*

Goet ghevoelen. *Een man.*

Volmaeċte Chriſtenheyt. *Een man.*

Prologhe.

Tſmenſchen natie.

GOd ſchiep uyt niet den man inden beginne/
En de vrouwe(ſiende dat een gheſellinne
Hem nut was)van des mans ribbe uyt ſyn ſyde/
Op dat ſy goetwillichlijck met blijden ſinne
Wijſſelijck bekinne//tot elcken tyde/
Dat ſy van den manne comt(dwelck ick belijde)
Om hem ſubiectt te ſijne/als haer ouerhoot/
En op dat den man haer int breede en wijde
Soude beminnen uyt liefden minioot/
Als ſijn eyghen vleeſch/dwelck niemandt en haet/dats bloot.
Nu bevindick oock/dat my mijnen man ſeere
Bemint/ia veur my ſoude gaen inden doot:
Dus betamet oock/dat ick hem na dees leere/
My vrindelijck onderworpe tſijnder eere/
En dat ſijn quale ſy de mijne ghemeyn/
Als ick tot noch toe/na mijn macht teere/
Heb ghedaen/ſoeckende raet/om dit edel greyn
Weder te brenghene in ſijnen fleur reyn/
Die hem ontgaen is/ia hy ſmilt als waſch ſchier/
Midts dat hy hem ſeluen knaeght ten beene certeyn/
Deur veel opinien/die hem quellen fier.
Maer eylaes ick en weet hem noch gheenen raet hier/
Dus moet icker noch ouer al na vraghen/
Loopen en ketſen/niet vreeſende dangier.
Veur diemen lieff heeft/ſalmen lijf en goet waghen.

Goet ghevoelen.

Om dat meeſt al de weirelt heeft behaghen
In eens anders diuerſche offitien/
En ongheruſt blijft in ſijn conditien/
Soo ben ick van de wijſe gheſonden/
Op dat hy deur my ſijn dwalinghe ſou gronden/
En die verlatende leuen triumphantlijck.

Volmaeckte Chriſtenheyt.

Om dat elck ſeere veracht ignorantlijck

Sijn deel en vocatie deur tsvleesch lusten plat/
Soeckende meer lofs/meer staets/en meerderen schat/
Waer deur syn ongherusthept daghelijcks groept/
Soo heeft mp God ghesonden metten gheest bespoept/
Om dat hp deur mp gherusthept sou aencleuen.

Goet ghevoelen.

Deur mp wordt alle onghenuchte verdreuen.

Volmaecte Christenhept.

En deur mp comt eewigheruste veur swaerhept.

Tsmenschen natie.

Lof hebbe God/deur tghene datmen daer sept/
Ick hope dat ick hier goeden raet sal vinden/
Dus wil ick mp thunwaerts verstouten/o vrinden
Wilt toch mp(uwe maerte)staen in staden.

Goet ghevoelen.

Die mijn hulpe soeckt/en sal ick niet versmaden/
Want ick begheire alle menschen deucht.

Volmaeckte Christenhept.

Die mp aenhanghen/die vernieuwe ick hun ieucht/
Met een gheduerighe blijschappe volmaeckt.

Tsmenschen natie.

Nu crijght(hopick)mijnen man daer hp seer na haeckt/
Waer toe ick gheenen raet nerghens vinden en can.

Goet ghevoelen.

Hoe is uwen name?

Volmaeckte Christenhept.

En hoe heett uwen man?

Goet ghevoelen.

Sijn quale wilt oock dan//ontdecken mids desen.

Volmaeckte Christenhept.

Die sijn wonden verborght/ is quaet om ghenesen/
Maer die sijnen noot verclaert/ mach vertroost worden.

Tsmenschen natie.

Al ben ick onweirdich v schoenen tontgorden/
Dat en wordt mp hopick gheen blamatie/
Mijnen man heett Elck/ en ick Tsmenschen natie/
(Oft Tsmenschen natuere/soo ghp dat verstaet)
Die tot mijns mans sieckte/soecke boete en raet/
Soo ick begheire dat hp mp doe altoos.

Goet ghevoelen.

Wp kennen v wel.

Volmaecte Christenhept.

En oick sijn sieckte boos.

Goet ghevoelen.

Hp heeftse lang ghehadt.

Volmaeckte Christenhept.

Ja van ionghs hoement heelt.

Tsmenschen natie.

Ick en wils niet verswijghen/vrinden hp queelt.

Deur

Deur veel Opinien die hem seer turberen.
Goet ghevoelen.
Segt ons/na wat raet is v soliciteren/
Op dat v onsen raet beghin te vromene?
Tsmenschen natie.
Raet om tot zijnder meyninghen te comene/
Dwelck ick schuldich ben te doene soo ick houwe.
Volmaeckte Christenheyt.
Hy is verdoolt.
Goet ghevoelen.
En ghy uptten weghe vrouwe/
Want tmeeste queltsel daer hy deur ongherust leeft
Is/om dat hijt niet al en is/noch en heeft/
Dat hy wel soude begheiren/ende willen.
Volmaeckte Christenheyt.
En met dier contrarien moet hy hem stillen/
Dat is hem gansch maken die begheirte quijt/
Een boose sonde/die ghy versterckende zijt/
Dus streckt v Liefde tsijnder verderffenisse.
Goet ghevoelen.
Al had hy al tsweirelts goet in erffenisse/
Soo werdt hy ongherustter om dat bewaren.
Volmaeckte Christenheyt.
Maer hoort onsen raet/wilt hem dien verclaren/
Soo suldy wel doen/en v noch hem niet pramen.
Tsmenschen natie.
Laet my toch eerst weten uwer beyder namen/
Op dat ick beter mach mijnen moet//ghevoelen.
Goet ghevoelen.
Dat willen wy wel doen/ick heet Goet//ghevoelen/
Die met redene den mensche onderwijse.
Volmaeckte Christenheyt.
En ick volmaeckte Christenheyt groot van prijse/
Diet met Patientie al doe verwinnen.
Tsmenschen natie.
Goet ghevoelen/veurwaer v moet ick beminnen/
En volmaeckte Christenheyt moet ick volghen toch/
Buyten v en is gheen salicheyt/maer bedroch.
Dus leert my Tsmenschen natie uyt liefden heel/
Hoe Elck behoort gherust te zijne in zijn deel.
Wat ghy my seght/dat seghdy hem/wy zijn eene/
Wat hy wilt/willick/en wat ick wil ghemeene/
Dat doet hy/dus sal hopick uwen raet cleuen.
Goet ghevoelen.
Hy moet met my al d'Opinien verdrijuen.
Volmaeckte Christenheyt.
En met my hem houden in als te vredene.
Tsmenschen natie.
Maer hoe sal hy hem hier toe bestedene?

En in wat manieren/maeckt wy hier af een slot?
Want ick ben soo versuft/en elck is soo bot/
Dat wy niet verstaen/dan dat wy sien en raken.

Goet ghevoelen.

Hy moet met Redene hem seluen versaken.

Volmaeckte Christenheyt.

En Patientlijck op God betrouwen vast.

Goet ghevoelen.

Hem seluen versaken (wilt dit onthouwen vast)
Is hem te buyten gaen in zijn aengheboorte/
Als Lust der ooghen/eere/en hun consoorte/
Haet/Nijt/eyghen wrake/en Tirannye/
Dats al Tsmenichen selfheyt/ die Elck als dowwyse
Der sonden slaue maeckt/maer Redene verlicht.

Volmaeckte Christenheyt.

Als dat al in hem op houdt/dan moet hy toe sicht
Hebben op tghene dat God in hem wil vroedich/
Als Ghenoeghsaemheyt/Cleynachtinghe ootmoedich/
Liefde zijns naesten/en die als sy seluen doen/
Ghelijck hy wil dat hem God doe in elck saysoen/
Denckende alleen daer toe tsijn gheschapen bloot.

Goet ghevoelen.

Vyt niet is hy toch voortcomen/en deur de doot
Sal hy weder tot nietheyt en stof keeren.

Volmaeckte Christenheyt.

En uyt niet weder leuen/deur cracht des Heeren/
Ja met hem triumpheren/ist dat hijt ghelooft.

Goet ghevoelen.

Maer onseker wanneer hy sal worden berooft/
Wat helpt dan datmen hier wonder voortset/
Daer sdeuchts occupatie deur wordt belet/
En des Almachtighen ghebod vergheten?

Volmaeckte Christenheyt.

Daer Adam om werdt uyt tParadijs ghesmeten/
Wiens nacomelinghen noch meer hebben ghedwaelt.
Maer op dat tverloren weer sou werden ghehaelt/
Soo heeft Godt zijnen sone neder ghesonden/
Die dat ghesocht heeft/en oock weder ghevonden/
En ist veur ghegaen na tRijck van zijnen vader/
Segghende/volght mijn voetstappen alle gader.
Welcken wech was een nieuw volmaeckt leuen certeyn.

Goet ghevoelen.

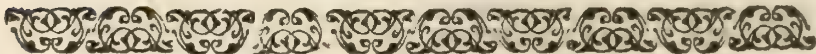
Des vleesch begheirten schouwen/wandelende reyn/
Met eenvoudighe simpelheyt patientich/
Dwelck heet herboren zijn als tkindt excellentich/
Dat daer is ghelijck een duyfken sonder erch slecht/
Sijnde deur natuerlijck goet ghevoelen oprecht
Gheyvoedt met zijns moeders borste/tis openbaer/
Ghelijck Christus was(ons tot een exemplaer)

Hebben

Hebbende niet daer hy zijn hooft op mocht rusten.
Volmaeckte Christenheyt.
Doenmen hem sloegh (al hadt hem moghen mislusten)
Hy en dede om spreken zijnen mont niet open/
Maer was patientich sonder wanhopen/
Stellende zijnen wil/in des vaders wille.
Goet ghevoelen.
Dus moet dan elck hem seluen versaken stille/
Segghende/heere alleen laet my ghesschieden
Na uwen wille/en mijn ghelusten vlieden/
Soo sal hem gherustlijck toecomen Gods Rijcke.
Volmaeckte Christenheyt.
En oft hem God scheen in eenighen wijcke
Te hebbene vergheten/en heel verlaten/
Als hy zijnen soon aent Cruys dede tonser baten/
Betrouwen hy hem dan Patientelijck moet.
Goet ghevoelen.
Dat hy hem niet meer sal laten lijden onsoet/
Dan hy draghen can/na de belofte plaisant/
Maer dat hy hem tzijnder tijt sal doen onderstant/
Soo hy Jsrael/Ja Job persoonlijck dede.
Tsmenschen natie.
Hem seluen versaken/dient soo wel tot vrede
Jnwendich:en tot ruste/op God betrouwen.
Volmaeckte Christenheyt.
Diet doen/sullen hun altijt de minste houwen/
Biddende veur die/die hun leet zijn doende iet.
Goet ghevoelen.
Js yemandt Rijcker/die wordt van hun benijdt niet/
En besitten thun/oft zy niet en besaten.
Volmaeckte Christenheyt.
Een Priester soo ghesint (de grootste der staten)
Wetende dat hy is een dienaer Gods/sal
Om te wesen een veurbeeldt der deucht ouer al/
Niet doen/dan tvolck leeren (en beleuen) Gods woort.
Goet ghevoelen.
Dongheboude sullen reyn blijuen onghestoort/
En de Ghehoude/ God leuen/hoet met hun gaet/
Wetende dat soo hoort/ om voort te brenghen saet/
Dat zijnen scheppere sal ghebenedijen.
Volmaeckte Christenheyt.
Die een Regent is/wetende dat tbevrijen
Der goeden zijnen dienst is/sal hem strecken
Om quaet doenders te straffen die twist verwecken/
Gheen persoon aensiende/maer tbeuel des Heeren.
Goet ghevoelen.
En donderfaten.
Volmaeckte Christenheyt.
Sullen d'Ouerste eeren/

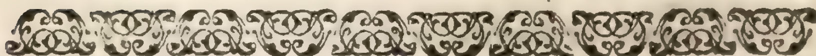
Vvv

Wetende datse van Godt zijn ingheselt
Om hun beschermen/ghebruyckende gheen ghewelt/
Dies blyuense ghehoorsaem en goedertieren.
Goet ghevoelen.
Coopers en vercoopers van dier manieren/
Sullen zijn rechtveirdich in hun wandelinghe/
Ja meer soeckende D'oirboirheyts handelinghe/
Dan eyghen profijt/na den rechten aert.
Volmaeckte Christenheyt.
Handtwerckers sullen goet werck wercken onveruaert/
En ghetrouwe zijn tsy in Steden oft Dorpen.
Goet ghevoelen.
De Rijcke sal den Armen nootdruft toe worpen
Om Gods wille/upt Liefden/als dispencier fijn.
Volmaeckte Christenheyt.
De Arme en sal gheen murmureerder zijn/
Maer danchaerlyck bidden veur den mensche vierich.
Tsmenschen natie.
O hooghe misterie bouen schat cierich/
Hoe weynich hebbick hier in ruste ghesocht/
Hoe luttel hebbick oock altijt bedocht/
Dat d'uptwendich niet en is dan quellagie:
En dat wy niet moghen zijn personagie
Als wy willen/maer soot den Facteur belieft?
Dat is soot God wil/ghelijck ghy my hebt ghebrieft.
Daer ick v af dancke/ende bidde v present/
Dat ghy v met my tot mijn man te comen went/
Soo willick/met hem/v by blijuen ten ende.
Goet ghevoelen.
Dat doen wy gheirn/op dat hy als de bekende
Veur ons gherust in zijn deel leue veurspoedich/
Hem seluen versakende.
Volmaeckte Christenheyt.
En op God vroedich
Vast betrouwende/want al niet sonder God// is.
Dit tSwijngaerds Prologhe na sChaerten ghebod//is.

VVel hem die in God betrout.

P. Heyns.

Stijdts bequaemheyt.	*Een vrouwe.*
Mate.	*Eenen man.*
Ghetempertheyt.	*Een vrouwe.*
Lackernye.	*Eenen man.*
Buycks lust.	*Een vrouwe.*
Cleirpot.	*Eenen man.*
Onuersadinghe.	*Een vrouwe.*
Calcoensche snuyte.	*Eenen man.*
Carmosijn tronie.	*Een vrouwe.*
Amoreus ghilde.	*Een Iongbelinck.*
Bacchus.	*De Bruydegom.*
Ceres.	*De Bruydt.*

Factie.

Stijdts bequaemheyt een vrouwe personagie/ Ient ghecleedt.
Alle die Bacchum opt hebt rechtelijck bemint/
En Ceres gheeert/tsy mans oft vrouwen/
Verstaet wat ick (Stydts bequaemheyt)wel ghesint
V sal tot uwer herten vreucht ontvouwen.
Bacchus sal met Ceres nu Bruyloft houwen/
Dus doense v alle/deur my bidden seere/
Dat ghy hun feeste niet en wilt schouwen/
Op dat sy sien moghen/wie hun iont eere/
Sy sullen v weer bedancken telcken keere.
Die Baccho en Cereri troulijck dienst bewijst/
Tcomt hem dubbel in/maer diese achten teere/
Verachten hun seluen/daer ongheluck upt rijst.
Mate/mans personagie.
Mijn herte veurwaer den Bruydegom ende Bruydt prijst/
Deucht en vreucht hebbick in hun altijt vonden.
Met my derwaert gaende vrouwe v veriolijst/
Die Mate volght/vaert wel talle stonden.
Ghetempertheyt/zijn vrouwe.
Ghesontheyt hebben sy opt toe ghesonden/

Die hun met my Ghetemperthept uyt ghelesen
Vienden/twaer tijt dat wy danckbaer tsijn begonden.
Die deucht/met ondeucht loont/sal onsalich wesen.
Lackernye een mans personagie.
En ghinck ick Lackernye daer niet/midts desen
Dat ick deur hun wel mijn lusten boete/
Soo waer ick weirdich van elcken begresen.
Die Bacchus feest schout/stoot wellust metten voete.
Gupcks lust/sijn wijf.
Wel aen man/gaen wy proeuen hun vruchten soete/
Al soudt ons costen Roode en witte schijuen.
Gupck/maghe/hals en craghe ick netten moete/
Want tvleesch paeyen/doet Gupcks lust solaes bedrijuen.
Cleirpot/eenen Dronckaert.
Den man der mannen/
Onuersadinghe sijn wijff.
En dwijf der wijuen/
Cleirpot.
In wiens ackere
Onuersadinghe.
Wy aldermeest ploeghen/
Cleirpot.
Die wil ick Cleirpot totter doot toe by blijuen.
Onuersadinghe.
Sonder my Onuersadinghe soudt niet voeghen/
Cleirpot.
Mijn Conscientie souder oick in wroeghen/
Dus comt ick bids v/met my uyt liefden saen.
Onuersadinghe.
Ke man/tis toch heel mijns hertsen ghenoeghen.
Men derfse niet bidden die gheirn ter feesten gaen.
Calcoensche snuyte/een beroyt man.
Ho Bacche/deur wien ick hebbe ontfaen
Desen fraepen calaentschen hupschen neuse groot/
Die moet ick by lo nu tsijnder feesten by staen.
Therte is wel goet/al sijn de cleederen bloot.
Carmosijn tronie/sijn wijf.
Lief Calcoensche snupte beswaert toch niet mijn hoot
Met dit abijt/wy hun ghenoech eeren gherect/
Ick segh v als Carmosijn tronie root/
Hy wordt willecom/die aen doet sijn beste cleet.
Amoreus ghilde eenen Jonghelinck.
Och twaer my Amoreus ghilde hertelyck leet/
Dat icker versuymde mijn Salutatie/
Ick ben toch bemint ouer al/ elck weet tbescheet/
En Stijdts bequaemhept staet in mijn gratie/
Mocht ickse cryghen twaer mijn recreatie/
Ick hops/ick heb soo langh thaerwaerts vierich gheblaeckt/

Dat

Dat ickse nu sien sal sonder turbatie
Op deen Bruyloft mocht dander wel worden ghemaeckt.

Mate.

Bruygom Rustich//en Bruyt Lustich//die treuren laeckt/

Ghetemperthept.

Tuwen loue//niet als groue//is ons bestier/

Lackernye

Om den wellust/mijn hert gherust//tuwen dienste waeckt/

Supcks lust.

En leckerhept//tdient nu ghesept//die brenght my hier.

Cleirpot.

Den goeden dranck//de desen ganck// my troten fier/

Onversadinghe.

D'open maghe//my van daghe// u teeren hiet.

Calcoensche snupte.

Om dat ick quam//werdt armoep gram//met groot ghetier/

Carmosijn tronie.

Maer reuck bekent//by ons ghewent//ons tvolghen riet.

Amoreus ghilde.

En reyne vreucht//weckte mijn ieucht//dit wel aensiet/
Dus wilt my nu//toch laten u//ionste eruen.

Bacchus/de Bruydegom sittende aen de tafel.

Ghy sijt my alle willecom/ende niet
En hebbick in mijn macht ghy sullet verweruen.
Veel ia meer dan ghenoech/dat niet en is om deruen/
Heeft my Jupiter verleent/dus weest exeirdich
In uwen dienst/laet onbehoirlijckhept steruen.
Die Bacchum soo hy behoort eert/is prijs weirdich.

Ceres/syn Bruydt neffens hem.

En want Bacchus my langh heeft ghevolght volheirdich/
Midts de nuttichheden die my aencleuen/
Soo hebbick Ceres Goddinne rechtueirdich
My goetwillichlijck tot syn Bruyt begheuen/
Op dat ick in ghenuchten met hem sou leuen/
En ghy met ons/na Stijdts bequaemhepts bede.

Stijdts bequaemhept.

Daerom sijnse u alle comen beneuen/
Eerweirdighen Bruydeghom en Bruydt mede.
Ist niet alsoo?

Alle ghelijck tsamen.

Jaet/iaet.

Stijdts bequaemhept.

Na der feesten zede.
Soo sal ick ons dan een liedeken veur singhen.

Amoreus ghilde.

Begint/wy sullen volghen/en voortbringhen
Wat Rhetorijckelijcksken mach niet cesseren// noch
Want sanck sonder dicht/sou niet accorderen//toch.

Stÿtds bequaemheyt singht.
Bacchus ter eeren//wy vreucht vermeeren/
En Ceres maeckt ons heel verblydt:
Want van verseeren//maken hun leeren
Ons en alle menschen bevrydt/
Ja avont en morghen//staken sy ons sorghen/
Nu in desen bequamen tydt.

Amoreus ghilde seyt.
Bacchus en Ceres ons sorghen nu staken//wel/
Spyse en dranck sy ons jonnen overvloedich/
Ja tonsen wensche/deur des vreds ghenaken//snel/
Die alle landen is makende veurspoedich/
Drijvende van hier benautheyt verwoedich/
Die meest elck veurtydts beroech mids treuren//val:
Dus exploert nu van blyschappen vroedich/
De tafel opheffende. Tis misschelyck hoe langh dat ons ghebeuren//sal.

Stydts.
Elck int ghemeene//tsy groot oft cleene/
Schier der hun de redelyckheyt mydt:
Maer Mate reene//dientse alleene
Met Ghetemperthept breedt en wydt/
Om natuere paepen//des commers versaepen/
Nu in desen bequamen tydt.

Amoreus.
Elck nu veurleden swaricheyt vergheten//moet
En quade tyden die opt waren int lant.
Heuchlyck wilt nu vrp drincken en eten//soet/
Maer Mate en Ghetempertheyt plaisant
Maeckt by u een woonstede triumphant.
Nopt niemandt eenichsins deur hun bespeuren//qual.
Op schotelwer cloppende. Vrolyck/vrolijc dan/wilt met hun wesen/ want
Tis misschelyck hoe langh dat ons ghebeuren//sal.

Stydts.
Leckerheyts kele//eertse ten spele/
Om datter Guyckx lust deur bedydt.
Cleirpot onele//prijstse seer vele/
En neirstich thunnen dienste schrydt
Deur de beradinghe//van onversadinghe/
Nu in desen bequamen tydt.

Amoreus.
Die Lackerheyt volght/en Guyckx lust wil hanghen//aen
Ydelende stoopen/potten/en pinten bloot/
En met onversadinghe veel ganghen//gaen/
Ghy hebt nu in vreuchden tsyne redene groot/
Soo langh als desen tydt duert/en hebdy gheen noot/
Van meer tachter te comen/dan te veuren//al:
Dus weest toch blyde/leght eens aen tmondeken root/
Cussende. Tis misschelyck hoe langh dat ons ghebeuren//sal.

Stydts.

Stydts.
Calcoensche snupte//slecht van virtupte/
Met Carmosyn trony hem lydt
Te pijpen upte//Ouerdaets flupte/
Dies hun pouer snellijck bestrydt/
Sy comen ter feesten//als beropde gheesten/
Nu in desen bequamen tydt.

Amoreus.
Die een Calcoensche snupte hebt vercreghen//hier/
En een Carmosijn tronie van drincken/
Daer ghy om verteirt hebt/als sulcke pleghen//fier/
Ghelt en goet/landt en sant/dwelck den moet doet sincken/
Midts dat v de vriesen noch niet en crincken/
Sorght veur gheen Cleeren/als vreckaerts int keuren//mal
Maer om Stydts bequaemheyts lof wil prinslijck dincken/
Tis misschelyck hoe langh dat ons ghebeuren//sal.

Stydts.
Amoreus ghilde//als de ghestilde
Hem deur Rhetorica besnydt/
En als die milde//wier teghen wilde
Dient hy hun Prinslijck onbenijdt.
Na Tswijngaerts ghewaghen//laet v dit behaghen/
Nu in desen bequamen tydt.

De tafel opheffende

VVel hem die in God betrout.

P. Heyns.

Die Heybloeme van Turnhout.

Preſentatie.

Den lieflijcken Peys/van Godt den Heere//goet/
Allen goetwillighen op aertrijcke ghegheuen/
Een vreucht des geeſts na Paulus leere//vroet/
Trijck Godts/ia Godt ſelue ſoot ſtaet gheſchreuen/
Menſchen v Edele heeren verheuen/
Conſtighe Violieren wt ionſten verſaempt/
Wy ſimpel Heybloemkens om vreuchts aencleuen/
Vrucht biende met blijſchappen alſoot betaempt.
Den loffelijcken Peys zeer weerdich befaemt/
Gheeft voorſpoet en neeringhe deur Gods gratie/
Den onpeys groote dinghen vernielt en praemt/
Peys maeckt cleyn dinghen groot en telcker ſpatie/
Verweckt Rhetoricam zonder turbatie.

Per

PERSONAGIEN.

Constich gheest.	*Een ionghelinck aerdich ghehabitueert.*
Rijpelijck verstandt.	*Een deghelijck man als een Doctoor.*
Subtijl versinnen.	*Een man als de voorgaende.*

Het Spel van Sinnen.

Constich gheest.

Peys/

Rijpelijck verstandt.

Vrede/

Subtijl versinnen.

Salicheyt mede aen siel en lijf.

Constich.

Menschen wy/

Rijpelijck.

Den Prince vry/

Subtijl.

Door d'Jonstich bedrijf/
Met onser Hooftstadt/Regenten en heeren
Weerdt alder eeren.

Constich.

Gheestelijcken staet/

Rijpelijck.

Weerlijcken Raedt/

Subtijl.

Hoort ons motijf/

Constich.

Borghers wenichfoudt/

Rijpelijck.

Jonck en oudt.

Subtijl.

Tzy man oft wijf/
Die met Jonste/deur Conste/sonder verseeren/
Alle vreucht vermeeren.

Constich.

Hier zijn om leeren//ghy heeren triumphant/

Rijpelijck.

Wy simpel Heybloemkens.

Subtijl.

Van Consten onplaisant/
Ontsteken metten brandt//der vierigher minnen.

Constich.

Constich

Constich Gheest.
Ryp.
Rijplijck verstandt.
Sub.
Subtijl versinnen.
Const.
Jonstighe vinnen//zijt dies wel vroedere.
Ryp.
Ghesonden van Liefde onser moedere.
Subt.
Maer segt toch broedere//waerom wy comen//hier.
Const.
Midts dat den Peys dovverhandt heeft ghenomen//fier.
Dies tonser vromen// schier// Mars met zijn partye
Deur zijne bloetgierighe tyrannije/
Verdreuen aen drije// Leet midts Gods gratie.
Soo sietmen verheffen te deser spatie
Sonder turbatie//dedel Conste//zoet/
Rhetoricam eerweerdich/dies hen ionste//goet
Nu biedende zijn met Verstande Rijpelijck/
En Subtijl versinnen onbegrijpelijck
Hier binnen Andwerpen veel Constighe gheesten.
Ryp.
Vuyt Jonsten versaemt/van diuersche forcesten/
Om hier ter feesten//ghenuchte te rapene.
Subt.
Ja om Prijs ende Eere te betrapene/
Gheensins te slapene/op tstuck gheproponeert.
Const.
Tsa dan Calliope compt onghecesseert/
Jonstich opereert//en helpt ons dichten//stichten.
Ryp.
Wijse Vrania wilt verlichten//Richten
Onser dryer verstandt en memorie.
Sub.
Om te soluerene tot Gods glorie/
Een vraghe der soetgeurigher Violieren.
Welck doirboirlijckste Handtwerck is int hantieren/
Eerlijcst van manieren/nochtans seer cleyn gheacht.
O Parnasides Nymphen zeer constich bedacht
Thoont hier nu v cracht//sonder vertraghen// al
Want den wijsen men altijt raedts vraghen//zal.
Const.
Nu dan Rijpelijck verstandt broeder bekent/
En ghy Subtijl van sinnen zeer excellent/
Deur welck seer Jent/ick Constich gheest moet wercken/
Noempt ons ghy sulck Handwerck om vreuchts versterken
Hier int bemercken//voor groot en cleene.
Ryp.

Rijp.
Veel verscheyden Handtwercken vijndtmen gemeene
Oirbo:rlijck zeer reene//oick eerlijck int wesen/
Als Thandtwerck der pennen.
Subt.
Dats werdich ghepiezen/
Oi:boirlijck midts dezen//in diuerssche acten/
In coopmanscappen/voirwaerden/en contracten/
Oick eest zeer eerlijck by Coninghen en Prinschen/
Luttel geacht by donverstandighe minschen
Dwelck in hen begrypt veel consten en stucken/
Als Schylderen/Cleynsteken/Snyen/en Drucken/
Met noch meer andere geensins verwijtelijck.
Const.
Wat dunckt v van Tspinnen?
Rijp.
Dats oick profijtelijck
Als tgene dat eere brenght binnen den huyze/
Subt.
Men zoude moeten naect gaen als de confuyze
Waert dattet Thandtwerck van spinnen en dade.
Const.
Men achtet oick cleyn/
Rijp.
Men slaet dies geen gade/
Want de Spinsters werden zeer dicwils geblaemt/
Subt.
Noch weetick een Handwerck oirboirlijcker befaemt
Datmen zoot betaemt//al noemickt int leste
Wel houden mach voir het alderbeste
Dwelck Oost en Weste//dander moet wacker//houwen.
Constich.
Wat Handwerck is dat?
Subtijl.
Dat is den Acker bouwen
Dalder zalichste/dalder noodsakelijcste/
Dalder weerdichste/dalder vermakelijcste/
Onder alle Handwercken geen diesgelijcke/
Want doer des edelen Landmans practijcke
Worden arm en rijcke//gespijst en gelaeft/
Bouen maten eerlijck/nochtans wat hy veel slaeft
Wordet zeer cleyn geacht/al waert verheuen//goet/
Tis doirboirlijcst Handwerck daer elck by leuen//moet.
Constich.
Dats wel beseuen//vroet.
Rijp.
Tis waer soo ghy seght.
Sub.
Ghy moetes my by blijuen hoe ghijt heft oft leght/

Want al dat hem is ter werelt geneirlijck
Edel/onedel/ geestelijck en weirlyck
T'noet al begeirlijck// den Landtman genieten/
Daer hy sweetich om arbeydt sonder verdrieten
Die hem opt verstieten/ zijn vileyns zonder deught/
Ja dat meer is/ alst hem qualijck gaet zijn verheught
Want hy scept volle vreught//in zijn mue arbeyden/
In landt/in sandt/bosschen/ ackers en heyden
Slaeft en draeft hy neerstich/zoo elck mach bloot//weten/
Maer tis salich in tzweet des aenschijns broot//eten/
Constich.
Ick kent broedere/want onder al datmen vindt
Daermen oirboirlijchept oft profijt by gewindt
En isser geen beter voer mannen en vrouwen/
Vruchtbariger oft noodtlijcker diet wel verzindt/
Soeter noch weerdiger soo Cicero ontbindt/
Dan met alder neerstichept zonder flouwen
Den acker bouwen/dwelckt soo goet is vol trouwen
Dat geen dinck den wijzen zoo wel en betame/
Want gelijck den acker zoo elck mach aenschouwen
Ghehoorsaem den Landtman gheeft vruchten bequame/
Alsoo moet oick een wijs knecht sonder blame
Synen meester vorderen/eer hem gequel//naert
Tis wijsheyt tsoeckene des oversten wel//vaert.
Rijp.
Al mach hem yegelijck zijns Handtwercx beroemen
Tis waer/men can geen oirboirlijcker genoemen
Dan Landtwinninge dits oick mijn intentie/
Want het is de Bloeme boven alle bloemen
Niet dat ick hier by yemants Handtwerck wil doemen
Oft oick verachten in elcx presentie/
Hoe wel men nochtans Ruyme conscientie
In menich ander Handtwerck stelt te wercke/
Maer Thandwerck daer wy af maken mentie
Gaet sonder bedroch toe meest in elcken percke/
Want den Landtman onnoozel soo ick aenmercke
Den rechten wegh inne altijt ongehoont//tordt/
Wie rechtuerdich werckt rechtuerdich geloont//wordt.
Sub.
En moet den Landtman niet altemael spijsen?
Princen en heeren?tis goedt om bewijsen/
Bisschoppen/Prelaten/zeer menigerthieren.
Const.
Deur sijn edel Handtwerck niet om volprijsen
Ziermen tonswaert Gods milde gaven rijsen
Die wy gebruycken in alder manieren.
Rijp.
Al dat wy ter noodtruft connen verzieren
Compt ons vanden Landtman door Sheeren gratie.

Sub.

Sub.
Hy spijset toch al/menschen/beesten/en dieren/
Ja vogelen der locht/tot elcker spatie/
Mach oick yemants Handtwerck tzy van wat natie/
Als orbaerlijcker/meer lofs verweruen//dan?
Spijze ende dranck men qualijck gederuen//can.
Constich.
Wie en souw hem in dit Handtwerck niet verblijden?
Ja meer verwonderen aen alle zijden?
Alsmen zijn crachten wel considereert/
Ten eersten hoe deirde sonder vermijden
Ghemescht en besaept ten behoorlijcken tyden
Haer craht en natuere zeer ionstich vreert/
En dontfangen saedt verwermt zijnde procreeert
Haer lieffelijcke vruchten verscheyden coren/
Wiens aren met angskens gedefendeert
Gewaert zijn tegen der vogelkens besporen/
Want hy diet schept en lates niet gaen verloren/
Dus eest zonder zorghe dat hem yet schaden//zal
Hoe wonderlijck is Godt in zijn daden//al.
Rijp.
Alst dan bearbeyt is met grooter pijnen
Sietmen den Landtman zijn Renten verschijnen
Die hem d'Lant zijn sculdeneer danckbarich betaelt/
Al wordt hy oick beschaept by shagels ruijnen
Oft by vertreden van peerden en zwijnen
Tooghst ontfangt hy met woecker sijn saedt ongefaelt/
Hondert graenkens voor een hy vanden acker haelt
Het welckmen hem vry niet en derff misjonnen/
Want met hope die hem voedt heel sijnde deurstraelt
Heeft hy om winninge sijn Handtwerck begonnen/
Wiens vruchten gerijpt sijnde byder sonnen
Vult hy zijn scueren/dies druck met hem zwichten//moet
Hope des loons allen arbeydt verlichten//doet.
Subt.
Als tgraen dan gedorschen is ter goeder trouwen/
Zoo brenght hijt te coope voor mans en vrouwen
In dien hijt selue niet al en behoeft/
Ick segge zijn Handtwerck moet al onder houwen
Hoe soudemen connen backen oft brouwen
Waert datmen van hem niet en werde bezoeft?
Const.
Menich Handtwercker na den Landtman beydt en toeft/
Eer hy can gewercken/wilt dit verzinnen.
Rijp.
Eest tvlasch niet gewonnen zoo worden bedroeft
Alle die weuen/naeyen/en spinnen.
Sub.
Eest Lijnen/ eest Wullen/tzy buyten oft binnen

Tcoempt toch al deur hem dits mijn aduijs//weerdich/
Een redelijck Landman is loff en prijs//weerdich.

Const.

Van allen dat wy te monde waert steken
Besorght hy ons deur syn behendige treken/
Van eten van drincken tzy auondt oft noene.

Rijp.

Broodt/Vleesch/Boter en Keese ombezweken
Olie en melck.

Subtijl.

Al daermen af mach spreken/
Daerenbouen den wijn zeer lustich en groene.

Constich.

Wat heeft hy met zijnen beestkens al te doene?
Ossen/Coeyen/Schapen/en Verckens zeer vet/
Oock voeyt hy hem seluen altijt euen coene
Nemmermeer oft zelden gaet hy int caberet/
Hy behelpt hem vast metten zijnen hier op let
Ongecochte spijze men daer met hoopen//siet
Datmen thuys heeft/en derfmen elders coopen//niet.

Rijp.

De Scaepkens zijn hem profijtelijcke beesten/
Want hen Vleesch gebruyct wordt in alle feesten
Daer menich borghere begeirlijck na haeckt.

Subtijl.

Dye Wolle bereydtmen in alle foreesten
Om te vercleedene voer minst metten meesten/
En Tuel om op te scriuene ongelaeckt.

Const.

Bijden Landman de vleeschouwer aen vleesch geraeckt/
De Scoemaker aen leyr/kemp en ander dinghen.

Rijp.

Sonder den Landtman waer menich werck onuolmaeckt/
Dus na zijn Handwerck mach elck wel verlinghen/
Dwelck deucht/vreucht/en profijt can by ghebringhen/
Want geestelyck en weirlijck op hem ghemeyn//wacht/
Tis groot iammer datmen den Landtman soo cleyn//acht.

Sub.

In zijn biekens zietmen hem oock verheugen/
Seer profijtelyck zijnde ten is geen leugen/
Want zy brenghen honich en was goey vruchten voort/
Dye hy met nerstich eyt na zyn vermeugen
Te sceppene weet met zwermen en vleugen/
Houdende tzamen eendrachtich accoort/
Hennen ouersten gehoirsaem alzoot behoort
Den dwasen rebellen tot eender leeren/
Thonich men in verscheyden zaken orboort
Tot smenschen noodtruft/en ghesontheyts vermeeren/
Het was gebruyctmen dicwils ter Gods eeren/

Dus

Dus prijsick den Landtman wie datter tegen//is
Tis goedt werck daer Godts eere in gheleghen//is.
Constich.
Aenmerckt toch zijn gansen gheplupmt en ghepent/
Door zijn neerstich Handwerck by hem ghewent/
Die haer seer lieflijck te samen paren.
Der welcker pennen zijn oirboirlijck bekent/
Ja en seer nootelijck den Scrijuers excellent/
Oock sietmen hem haer plupmen neerstich vergaren/
Want van haerder zeuene/ten zeuen Jaren/
Men fijnlijck een bedde vult/Het sy v ghebrieft.
Voort mochtmen van hout en Torf verclaren
Daer hy eenen ieghelijcken mede gherieft.
Dies segh ick noch zoo ghy eerst tsegghene verhieft/
Midts dat den oirboir is om vollouen// quaet/
Des Landtmans Handtwerck alle dinck te bouen//gaet.
Rijpelijck.
Hy gheneert hem alleenlijck ter platter eerden/
Daerom is zijn Handtwerck van grooter weerden/
Want hy houdt goep zekere en vaste hoede.
Subtijl.
Hy en wil de zeevaert gheensins aenueerden/
Maer behelpt hem met zijnen Ossen en Peerden/
Die hy zeluer op ghevoedt heeft met voorspoede.
Const.
Tghene dat die zee gheeft vol van ouervloede/
Neemptse dicwils subijt weer met ongheluckе.
Rijp.
Sulck zeevaerder berooft wordt van gheldt en goede/
Deur Schipbrake/ Onweer/oft anderen drucke/
Maer den Landtman onbevreest van sulcken stucke/
En sorcht niet dat hy ter zee yet verliesen//zal/
Men moet voor donseker/het seker kiesen//al.
Sub.
Wat sal ick nu segghen vant teulen en planten?
Der bosschen en haghen niet om verplaisanten/
Der cruydekens en bloemkens met groot Jolijt/
Der Houen en Wijngaerden aen alle canten/
Daer hy onledich/niet als lupe callanten
Daghelijcks in werckende is met groot profijt.
Const.
Hy poot/ int/en griffijt zonder eenich respijt/
Dies hem verschijnen veel lieffelijcke vruchten.
Rijp.
Sijnen vruchtbaren Wijngaert snijdende subijt/
Om den wijn te persene met ghenuchten.
Subt.
Hy schout vergeeringhe/ en vreemde gheruchten/
Alleen doende zijn Handtwerck/want hys reden//heeft/

Wel hem die altijt int zijne te vreden//leeft.

Constich.

Al stellet Pan met zijn trompet al in rueren/
Deur des fellen Martis tyrannighe kueren/
Soo datmen met heyrcracht deen teghen dander treckt/
Al mach oock Bellona de gheessele vueren/
Het welck die sulcke moet swaerlijck betrueren/
Den Landman en wordt om geen strijden verweckt.

Rijpelijck.

Neen hy perseuereert in zijn Handtwerck perfeckt/
Met gheender sorghen andersins belaepen.

Subtyl.

In alder ootmoedicheyt leeft hy subieckt/
Nemende zijn wellust int planten int zaepen.

Constich.

Hy laet hem oock veel dincks ouer thoot waepen/
En blijft verduldich al mach hem sulck mist//naken/
Die self vreedsaem is/en sal gheenen twist// maken.

Rijpelijck.

Ten is niet al eerlijck segick ombeswcken/
Dat oirboirlijck is deur listighe treken/
Maer deerlyck moet oirboirlijck zijn tallen stonden/
Op dat wy dan moghen van dit Handtwerck spreken/
Hoe eerlijck dattet is soo waer noodt ghebleken/
Van oft deur wien tselue eerstmael is ghevonden.

Subtijl.

Soo Tibullus en meer andere oorconden/
Heeft Osyris Juppiters sone ghepresen/
Dlandt bouwen en tzaepen hem eerst onderwonden
In Egypten.

Constich.

Triptolemus na desen
In Griecken.

Rijpelijck.

Diesmense hoochlijck soo wy lesen/
Als goden te eerene hooch van staten//plach/
Tis eerlijcxt van doene dat elcken baten//mach.

Subtijl.

Waeromme werdt Ceres den fleur van vrouwen/
Voor een goddinne gheacht en ghehouwen?
Dan om datse van allen dalder eerste was
Die tvolck leerde saepen/den Acker bouwen/
Nae Ouidij en Maronis ontfouwen/
Oock soo Plinius seet en wasser op dat pas/
Gheen onderscheet tusschen tCoren/dOncrupt oft Gras/
Want tvolck eerst eeckelen adt ombedachtich/
Maer zy deur tsubtyl Hand werck sulck commer ghenas/
Hen leerende tCoren ghebruycken zeer crachtich/
Tsghelycx oock Saturnus soomen leest warachtich/

Leerde

Leerde tvolck d'Landtteulen vuyt mimen// sterck/
Wats eerlycker dan goden en goddinnen// werck?

Constich.

Pithumnus als Constich geest vandt de maniere/
Om Dlandt te mestene met wijsen bestiere/
Dwelck hem der vuylnissen geensins en schaemt/
Want hoement beter mest/ in elcke duwiere/
Bysonder in onsen Brabantschen quartiere/
Hoe dattet vruchtbarigher is alsoor betaemt/
Daeromme is hy oock Sterquilinus ghenaemt/
Een sone Jouis na tscrijuen der Poëten/
En soo den Acker is ootmoedich ongheblaemt/
Niet hooueerdich/ alsmen hier vuyt mach weten/
Alsoo is den Ackerman/ na mijn vermeten/
Vanden welcken eerghierichept op dsijde// vliet/
Niet soo oneerlijck als hooueerdije// ziet.

Bijpelijck.

Bacchus vandt/ met Bijplijck verstandt/ tot elcx ghevoech/
Tplanten der Wijngaerden/ en boomen/ spap en vroech/
Dionysius ghenaemt/ Ceres soon vermaerdt/
Oock spande hy d' Ossen eerst aenden Ploech/
Om d'Landt te brekene/ dwelck veel Handtwerckx verdroech/
Wantment eerst metten handen moest doen ombeswaert/
Alsoo Diodorus merckelijck openbaert/
Noch vandt hy den wijn te persene pdoone/
En daer omme werdt hy voor eenen Godt verclaert/
Seer hoochelijck verheuen inden throone/
Hier by draecht des Landmans Handtwerck de croone/
Dwelck hy moet kennen die daer af de deucht// smaeckt/
Den wijn by maten tsmenschen herte verheucht// maeckt.

Subtijl.

Veel Poëten deur Subtijl versinnen leerlijck/
Verheffen dit Handtwerck bouen maten heerlijck/
En veel Orateuren niet om vollouen/
Bijden Romeynen achtement zeer eerlijck/
Als tghene dat niemandt en was verseerlijck/
Want zijn oirboirlijchept ghingt al te bouen.
Die zijn Landt qualijck boude werdt daer verschouen/
Befaemt met dalder verwijtelijcxte schande/
En diemen seyde dat zijn Ackers en houen
Wel teulde/ vol vruchten menigherhande/
Dien achtemen deerlijckste van al den lande/
Soo Plinius en Cato beschrijuen// toch/
Wat machmen oock eerlijckers bedrijuen// noch?

Constich.

Oock segghen Cato en Columella vroet/
Dat hy die dit Handtwerck exerceert oft doet/
Is stercker/ crachtigher/ en cloecker van seden/
Dan een andere vol weelden ouervloet/

Oy-

Opghehouden zijnde in ledichept zoet/
Waer deurmen seer laf wordt/aenmerckt mijn reden.
Dies d'Ackerman voort brengt tot menigher stede/
Dalder stercste crijschs volck heel bequaem ter wapen/
Alst noot is. Maer anders meer ghenepcht tot vreden/
Daer die mensche alleenlijck toe is gheschapen/
Men can dan segick niet eerlijckers betrapen/
Dus laetick elcken van tzijne beroemen//al/
Alleen het deuchdelijck men eerlyck noemen//sal.

Rijp.

Dander Handwerckers zoomen siet tallen tijden/
Van eender Consten malcander benijden/
Want deen den anderen zijn neeringhe misiont/
Hier af can hem den Landman wel vermijden/
Hp en derf daeromme niet kijuen oft strijden/
Noch haet oft nijdt draghen in zijnen grondt/
En ghelijck ons tghemepn spreeckwoordt oorcondt/
Sijn in elcx handel onrechtveerdighe smetten/
Maer den Landman maeckt metter eerden zijn verbondt/
Die hem goep vruchten gheeft wil hijse wel vetten/
Hoe can hp oock pemants neeringhe beletten?
Sijn Handwerck prijs ick dan het welck eerweerdich// is/
Niet en is soo eerlijck/als dat rechtveerdich//is.

Sub.

Wat eeren werdt Marco Curio bewesen?
En Quintio Cincinnato midts desen/
Daer sp d'Landt bouden buyten Roomen onghefaelt/
Noch veel meer andere weerdich ghepresen/
Die met grooter triumphen alsoo wp lesen/
Vanden Ackere werden inder stadt ghehaelt/
Om Senatoors te zijne/vol wijsheyts deurstraelt/
Borghemeesters en Raedsheeren onbesweken/
Laërtes/Hesiodus/wie datter op smaelt/
Met meer gheleerde mannen niet om versteken/
Hebben den Acker gheteult zoot heeft ghebleken/
Seer wel die Poete dan met goet advijs//zepdt
In eenen Landman steeckt wel groote wijs//hept.

Const.

Niet alleenlijck dese dit wel onthoudt/
En hebben ghe oeffent hen seluen onverfloudt/
In dit Handwerck vol eeren ineffabele/
Maer oock diuersche Coninghen menichfoudt/
Hebben met luste den Acker ghebouwt/
Als Cyrus der Perssen Coninck seer abele.

Rijp.

Attalus en Philometor laudabele/
Sp en hebben hen geensins dees Handwercx gheschaemt.

Subt.

Daerom sepde Xenophon seer notabele/

Dat

Dat hem geen dinck en docht soo Coninclijck betaemt
Als Landwinninghe.

Const.

Noch soo eerlijck ongheblaemt/
Want het oirboirlijcxt te wercke met vreuchden//gaet
En leechept is thoot van allen ondeuchden// quaet.

Rijpelijck.

Maer broeders op dat wy midts desen vermane/
Niet heel op Poeten en schijnen te stane/
Die wy niet en weten oftse zijn warachtich/
Om dan van dit Handwerck meer verstandts tontfane/
Soo keeren wy ons best totter schrift voordane/
Die gansch ongheloghen is/segick voordachtich/
Na dat Godt dan deur zijn woordt zeer crachtich/
Hadde gheschapen hemel en eerde plaisant/
Op dat de mensche de vreucht sou zijn verpachtich/
Heeft self eenen lieffelijcken lusthof gheplant/
Maer de mensche wanckelbaer/weeldich abundant/
Terstondt die verboden vruchte gheproeft//heeft/
Dies hy hem seluen en zijn saet zeer bedroeft//heeft.

Subtijl.

Ghy segt wel broedere/dit heeft Godt verdroten/
Dies hy beual Adam vol druck doorgoten/
Deertrijck te bouwene vupten lusthof veriaecht/
Soo hy oock ghedaen heeft met planten en poten/
En hier af is de Landwinninghe ghesproten
Van Godt gheschapen/en gheleert soo tscrift ghewaecht.

Constich.

Noë teulde den Ackere geensins vertraecht/
Plantende eenen Wijngaert om druck verneren.

Rijpelijck.

Abraham.

Subtijl.

Esau.

Constich.

Meer andere onuersaecht/
Hebben dAckerbouwinghe willen vseren.

Rijpelijck.

Coninghen van Juda sachmen laboreren/
In dit salich Handtwerck tot menigher stonden/

Subtijl.

Helizeus werdt in dit Handwerck bevonden/
Schriftuerlijck vermonden//doet ons die wete/
Als hy gheroepen werdt tot eenen Prophete/
Na sHeeren vermete//noch meer zijns ghelijcke.

Constich.

Den rechtveerdighen Job al was hy seer rijcke/
Veel Landts en beesten besittende met spoede/
Heeft ooc den Ackere ghebouwdt als de vroede/

En noch veel goede//Patriarchen hier op let.
Rijpelijck.
Christus heeft hem vertoont als een Bouman seer net/
Onnoosel/ ombesmet//verresen vander doot/
Marie Magdalene.
Subtijl.
Blijckt dan nu niet bloot/
Segt Constich gheest en Rijpelijck verstandt//sterck/
Dat dit is doirboirlijcxt en deerlijcste Handt // werck?
Const.
Jaet / en ghelijck alst voormaels seer groot gheacht was/
By hooghe/ by nedere op dat pas/
Om datmen geensins en conde ghederuen/
Want het een yeghelijcx commer ghenas/
Wast broodt/vleesch/zuyuel/wijn/ bier/wolle en vlas/
Men creeght hier al deur om druck af keruen/
Soo sietment nu van zijnder eeren onteruen/
Allsoo datter schier niet en wordt gheacht so cleyn/
Nochtans en zal zijn eere nimmermeer steruen/
Soo langhe als de werelt zal dueren certeyn/
Sulck Handtwerckers naem is nu keerl/oft vileyn/
My deert dat hem opt deyn/sulck onnut welpen//hiet/
Wiens edel Handtwerck men elcx commer stelpen//siet.
Rijp.
Oock noemptmen hem met een verwijtelijck rumoer/
Halsbandt/Tapaerdt/splytmijte/vilt/rekel/en loer/
Om dat hy tzijne niet en verquist door desen.
Subtijl.
Diemen eerst noemde door zijnen constighen toer/
Bouwer des Landts/wort nu gheheeten een Boer/
Van donuerstandighe misnaempt en begresen.
Constich.
Nochtans hy nyt hier deur dunct eerlijcxt gheprefen/
Om dat hy als die miere zijn nootruft vergaert/
Houdende in al mate zeer hooch gheresen/
En alst past by tijde oock zijn eere bewaert.
Rijp.
Hoe soumen yet vinden werder niet ontspaert/
Den houwere is goedt in alle staten/coen/
Maer tis prijselijck alle dinck by maten//doen.
Subtijl.
In eenen toch van Ruyters en knechten/
Wordt hy oock gheacht als een vanden slechten/
Met Redenen slacht hy dan den onghesinden/
Want deen schade zy hem aen dander hechten/
Hy en can gheen weere teghen hen gherechten/
Maer moet al siende slachten den blinden.
Const.
Die bederuen zijn vruchten als dombekinden/
Ha-

Hauer en hop/terwe/boecweyt en coren.

Rijp.

Dan comen de Jaghers met bracken en winden/
Neerstich deurloopende zijn Ackers en voren.

Subtijl.

Dus gaet vanden zijnen hier en daer verloren/
Zijn goet onder voet die sulcke ombedacht//tordt/
Tblijckt dan/dat slandmans handwerck cleyn gheacht//wordt.

Constich.

Wat comes den Landman oock al ouer den hals/
Maer hoe veel verdriets hy heeft oft ongheuals/
Twordt luttel gheacht/men beclaechten seer selden/
Den boer eest weerdt seet de sulcke met veel gheschals/
Waerom en sou hy oock niet hebben van als?
Tis wel besteet seetmen/den keerl moet ontghelden/
Eest dat hem oock wel gaet als den onghequelden/
Soo wordt hem oock lichtelijck zijn weluaert benijt/
Al moet hijt beslauen in Acker en velden/
Dat hy vercrijghen can tot eenigher tijt/
O wel salich handtwerck seg ick dan met vlijt/
Al eest dat sulck Landman der menigher spodt//is/
Ter werelt cleyn gheacht/groot gheacht voor Godt//is.

Rijpelijck.

By t handwerck der Landtwinninghen onbesweken/
Heeft Salomon de wijsheyt zeer fraey gheleken/
Dauid de leeringhe Christelijck eersame.
Als oirboirlijcxt en eerlijcxt niet om versteken/
Ghelijck den boom gheplant by de water beken/
Voortbrenghende goey vruchten ter tijt bequame.
Nochtans seer cleyn gheacht/gheensins aenghename
Bijden ghenen die sonder Godts vreese leuen.
En ghelijck als dit hantwerck sonder blame
Lichamelijcke vruchten elcken can gheuen/
Alsoo Godts wijsheyt en leeringhe verheuen/
Onsterffelijcke vruchten doen verweruen//ziet/
Waer deur dedel ziele en can bederuen//niet.

Subtijl.

Christus Jesus de Heere vol weerden/
Wandelende by ons hier opter eerden/
Hiet den Bouman zijnen hemelschen vadere/
Hem seluen den wijnstock/zijn Jongers de gheerden/
Oock gheleeck hy seer dicwils om deuchts aenveerden/
Trijck der hemelen by dBouwerck te gadere.

Constich.

Paulus noempt oock vuyt Jonstigher adere/
De Christen ghemeynte den Acker des Heeren/
Daermen elck Apostel als een weldadere/
Om Bouwen als Bouwers sach neerstich toe keeren/
En alle goey predicanten ter Godts eeren/

 Elcken

Elcken wairschouwende voor twerstrangen//griesslijck/
Wel hen die tsaephen Gods woort ontfanghen lieflijck.

Rypelijck.

Edel Princhieren.

Sub.ijl.

Andwerpsche Violieren/

Constich.

Neempt danckelijck Ghepbloemkens Jonstich bestieren.

Rypelijck.

Den Acker bouwen is dupterste motijf.

Subtyl.

Maer oft yemandt sept in eenigher manieren/
Met goeden Redenen/datmen can versieren/
Eenich oirboirlijcker oft eerlijcker bedrijf.

Constich.

Daer willen wp oock bv blijuen sonder ghekijf/
Niet obstinatelijck metten onelen.

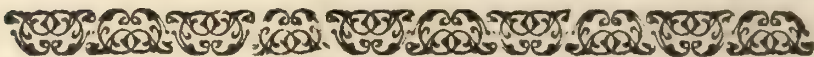
Rypelijck.

Tis oirboirl... ...erlijxt voor man en wijf/
Nochtans seer ...epn gheacht/men en derfs niet helen.

Subtyl.

Dus willen wijt v als Jugen beuelen/
Donsse om een beter alsoot betaemt//gheuen/
Godt laet ons by hem vuyt Jonsten versaemt//leuen.

Vol ghebreckx.

PERSONAGIEN.

Benaut van herten. *Als een verdwaelt weegh veerdich man singhende.*

Redene. *Een gheestelijcke vrouwe heel antijcx toeghemaeck.*

Prologhe.

Benaut van hertensinghende.

Mijn hert dat is my doloreus/
Melancoleus/
Als triet dat waeyt met allen winden/
Seer onghestadich tempestueus/
Om dat ick vleus/
Ruste niet en can vinden.
Waer ick by haer/Stil oft openbaer/
Soo waer ick vry/van herten bly/
Mijnen gheest soudick ontbinden.

Ick

Ick heb gesocht nacht ende dach
Sonder verdrach
Tot opten dach van heden
Van Ruste en hoirdick geen gewach/
Maer groot geclach
In dorpen ende steden/
Want menich sout/is ionck ende out
In synen staet/zeer obstinaet
Onrustich en tonvreden.

Sprekende.

O Ruste Ruste zeer reyn van zeden
Hoe vol onleden//eest therte getast/
Om dat ick van v/tydinghe noch reden
Bouen oft beneden//en verneme vast
Dies twyfel in my oneyndelijck wast
Wenschende mijn doot/oft niet tzijne geboren/
Want waerick my keere noch vindick my belast
Vol sorgen ontpast//achter en voren/
Wat staet heeft oyt yemandt ter werelt vercoren
Die met vol onrusten en is bouen maten?
Trecht plegen is kijuen stampen en smoren/
Thuyshouden en is niet dan sorge verwaten/
Landwinninghe dunct my arbeyt weert om haten
Zeevaerdt is perijckel van lijf ende goet/
Buyten slants zijn wat eest?(Elck wil dit vaten)
Dan zeer bevreest te sijne voer iegenspoedt/
Heeftmen al daer oock van gelde geenen vloedt
Tis deerlijck buyten Lants gebreck te lijdene/
Voeght hem yemant ten houwelijcke zeer vroedt
Dien staet zeere tegen darmoeye te strydene/
Oft neempt hy voer hem thouwelijck te mijdene
En schijnt hy dan niet verlaten tzijne goet rondt/
Crychtmen kynderen om hem te verblijdene
Peyst wat zorgen men daer voor moet dragen terstondt/
Crychtmen oock geen kijnders deur tlieflyck verbondt
Zoo wordt ghy onnut en onvruchtbaer gehouwen.
Is men ionck en ieughdich tzy mannen oft vrouwen
Soo moetmen wildtachtich zijn zeer ongestadich/
Die oudt is/dien is een yegelijck versmadich:
Want zeer ondadich//men den Ouderdom acht/
Eest dan niet al vol Catijuicheyts onsacht
Dwelckmen hier verpacht//ia verdriet en pijne?
Twaer (segick)dan beter niet geboren tzijne
Oft haestich ten fijne//van dleuen berooft.

Redene

Neen broeder alzoo niet/Maer mijn woorden gelooft
Eer ghy blijft verdooft//in desperatie/
Ick hebbe wel ghehoort dijn allegatie
Hoe Tmenschen natie//is katyuich in all/

Tis wel waer/maer waer deur comet?dan deur den vall
Adams ons eerste voorvaders hier na haeckt/
Hebbende die verboden vruchte gesmaeckt
Heeft daer voor versaeckt//zijn ruste alteenen/
Onruste verworuen//ia zuchten en weenen
Dwelck groot en cleenen//noch dagelijcx clagen//doet.

Genaut van herten/

Wel?dats immers een woordt dwelck my behagen//moet
Van Ruste en Onruste/noyt beter bescheet/
Hierom edel vrouwe biddick v gereet
Maect toch dat ick weet//hoe dijnen name//zy.

Redene.

Mijns naems ick my geensins en schame//vry
Men noemt bequame//my//Redene vol weirden/
Van God gesonden hier opter eirden
Om in elcx aenveirden//myns te gebruyckene/
Dus pijnt my oock uwen name tontluyckene
Op dat wy mogen spreken ter materien.

Genaut van herten.

Genaut van herten ben ick vol miserien/
Vol gebrex en allendicheyts in tswerelts pleyn/
Die Ruste langen tijt hebbe gezocht certeyn
In Genautheyt gemeyn//onder alle menschen/
Maer in geen staten gebonden nae mijn wenschen
In geestelyck noch werlijck/dies thert ontstelt/is/
Aenziende hoe elck int zijne gequelt//is
En meest gehelt//is//tot eens anders weluaert/
Waer by de nijdicheyt des herten seer fel//baert
Dien zulcken spel//naert//is wel ongeluckich/
Want dit gebreck vindick ouer al zeer druckich
Als datter luttel yemant ter werelt leeft/
Die gerust is int zijne dat hy heeft/
Want een oudt crijghsman prijst tscoopmans handelen/
En menich Coopman souw lieuer wandelen
Om ruyten en roouen na chrijghs maniere/
Rechters prijsen den Landman goet van bestiere
En den Landman prijstze die rechts connen plegen/
Alzoo dat elck tot Onrusten is genegen
Eens anders louende zijns selfs mispryzende.

Redene.

O Genaut van herten weest veriolijsende
Ick worde v wijzende//weest niet meer truerigh
Deewige Ruste goet vast en geduerich
Ja/wildijse navolgen/na v vermeten.

Genaut van herten.

Och Redene ia ick.

Redene.

Ghy moet ziet weten
Myn voorgaende theme dats tprincipale

Hoe

Hoe alle vleesch zondich int generale
Deur Adam onvolmaect en gecorrumpeert
Is weder deur Christum gerestaureert
Allen den genen die in hem betrouwen//vast/
Dus aenroept sijnen naem/ontdect hem ouwen//last/
Die alle Genaude wil minlijck ontladen/
Seggende die dorst/compt en wilt v versaden
Drinckende water des leuens om niet//spet/
Compt/die arbeyt in Genautheyt en verdrijet//yet
Ick sal v ontlasten/van Drucke genezen/
Aenveerdt mijn iock zeer soet int wezen
V Genautheyt der herten wilt my ontbinden/
In my sult ghy Ruste dijnder sielen vinden
Dit zeet hy selue deewich Goddelijck woordt/
Soo wye hem dan wil navolgen alsoot behoordt
Die moet rechtevoort//hem zeluen versaken/
En moet my als Redene(wilt hier op staken)
Ouer all zijn Begeirlijcheden abundant
Laten domineren/en houden douerhant
Niet wederspannich/ Maer Goedwilligh van herten
Vroemlijck wederstaen des Begerlijcheyts smerten
Met Patientien hem seluen omgorden
Den heere in lief en leedt laten geworden
Geloouich torden//den Sathan onder voet/
Alzulcken mensche die heeft met sinnen vroet
Deewige Ruste gevonden voirwaer/
Maer wantmen ter werelt vind nu hier nu daer
Veel soeckers/maer weynich vinders der rusten
Volghende alleenlijck haer eygen Lusten
Niet waernemende des heeren roep geheel/
Hier deur coempt dat elck is ongerust in zijn deel/
Het hooft is tegen die leden zeer fell.
En die leden syn den hoofde rebell
Sulck geestelijck waer geern weirlijck ten fijne/
En sulck weirlijck waer geern geestelijck int schijne
Sulck gehoude waer lieuer ontbonden en vry/
En sulck ongehoudt loopt om houwen tzy hoe tsy
Sulck arme waer gerne met Rijcdom begaeft/
Sulck Rijcke begeirt al meer en meer onuersaeft
Niet te vreden met dat/hem van God is verleent/
Alsoo dat meest elck segick wie datter op beent
In zijn deel ongerust en zeer tonvreden//is/
Dus benaut van herten aen v mijn beden//is
Neempt dees Ruste ter herten/weest geensins ontpaeyt.

Genaut van herten.

O Redene ghy hebt mijn hert eensdeels verkraeyt
Maer ick ben zeer beschaeyt//onlanx te voren
Deur Orloge/Diertijdt en Sterfte verloren
Wijf/kinderen en goedt/wat batet verholen

Soo

Soo dat ick benaut moet achter lande dolen/
Twelck ick bequolen//hebbe menigen tijt.
Redene.
Mijn lieue broedere/daer in te vreden zijt/
Want wildy dat v God sal sijn gehuldich/
Soo moetty gehoorsaem lijn/en verduldich
Want een kint is schuldich//sonder vermijdinge/
In dancke te nemene sijns vaders castijdinge
Dus met belijdinge danckt hem telcker uere/
Van dat hy v toe zendt/tzy suet oft zuere
En vuyt liefden puere//ghy Tsmenschen natie/
Elck in v deel gherust volght v vocatie
God deur sijn gratie//sal v dan spoedt//geuen/
Douerheyt die sal in alder oidmoet//leuen
Tegen haer volck het sy in wat staten/
Gemindt oick v Heeren ghy ondersaten
Het sal v baten//ghelooft mijn rapoort/
Op dat ghy tsamen deur dliefelijck accoort
Meucht ghenieten rechtvoirt//tspeys vruchten soetmondich/
Dien ons God gheeft deur sijn gratie goet//grondich
O mensch onvroet//zondich//wilt hier vast op staen
En sijt te vreden.
Benaut van herten.
O soet vermaen
Aldus soumen gaen//Deewige Ruste zoecken/
Inden heere/niet in des werelts hoecken
Wiens Ruste ydel is en zeer verganckelijck/
Dus broeders en susters weest toch ontfanckelijck
Dees leere onwanckelijck/zijnde content
Elck in zijn affairen/blijft obedient
Der Redenen/op dat ghy leeft met vreuchden/
Dan zoo sal v tquaet veranderen in deuchden
En metten verheughden//zal v tzuer soet//dincken.
Redene
Dees Ruste Christum wy v voer een groet//schincken
Edele heeren wijze notabele/
Der goeder hooft stadt Andwerpen laudabele
Wiens ineffabele//mogentheyt om louen//quaet
Alle steden Europe schier te bouen//gaet
In Rijcdom/Coopmanschap/en Seingoryen/
In Gulden/Ambachten/den Polityen
Om een verblyen//der burgers vailiant.
Benaut van herten.
Daer als nu vergadert zijn zeer triumphant
Veel edele bloemkens der Rethorijcken//fier
Om alle genuchte te laten blijcken//schier
Sonder beswijcken hier//den Prince ter Eeren
Wiens edel hert gegroedt zy sonder verzeeren
Menichfuldelijck met herten ootmoedich
Godt

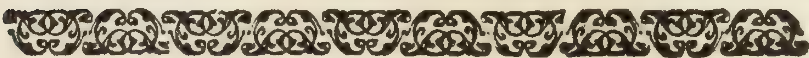
God geef hem in zyn deel gerustichept spoedich
Deur Peys/ Liefde/ Redene kinderen des lichts
Daer die kinderen des duysteren ghestichts
Gramschap/Nydichept/Discoordt moeten veriaecht//syn.

Redene

Onder welcke wy Hey-bloemkens oick verdacht//zyn
Om bethoonen ons Goedwillighe ionste/
Dus al syn wy noch slecht en plomp inde Conste/
Peyst dat niet al en raect dwelck dreyght den boghe.

Genaut van herten.

Nempt voor danck bidden wy ons simpel Prologhe
Constige Violierkens vuyt Jonsten versaemt
Wy beginnen vuyt minnen ons spel zoot betaemt.

PERSONAGIEN.

Ruervijncke. *Een trommel-slaghere.*
Hopman scheyndkuekene. *Een vet man.*
Langderm. *Een oubollich Crijchsman.*
Hoolbuyck. *Een Crijchsman.*
Ruymschotele. *Een Crijchsman.*
Slickbrocke. *Een Crijchsman.*
Selden-sat. *Een Crijchsman.*
Mach-ghenouch. *Een Crijchsman.*
Schoontueghe. *Een Crijchsman.*
Scepoppe. *Een troswijf oubollich.*
Schuyffelscapraeye. *Een troswijf.*
Alle gadere.

Factie.

Ruervijnck.
Hoort hoort alle die willen soudye//winnen
Onder den graue van Schock landt hoich verheuen/
Compt voort/en laet v tot desen tye//kinnen
Op dat ghy als flockers wordt inne gescreuen/
Men sal elcken soudt na syn verdienste gheuen/
En na dat hy hem cloeckelyck derff vermeten/
Hy wil tcasteel van bijstervelt gaen doen beuen
Dus compt byden Hopman hier zijnde gezeten/
Dwelck ick v allen als Ruervijncke laet weten.

Ruervijncke slaet een wep sich de trommel.

Hopman.

Hier sit Hopmã en schrijft

Die niet en mach eten//dient hier niet ten speke
Mager tafelen scrabbick all vuijt mijn eele
Maer die seer vele//mogen eten en schranssen/
Dat zijn altemael van mijnen grootsten hanssen
Dus compt binnen schanssen tis mijn begeiren/
All die soudt winnen wilt.

Langderm.

V rustich vercleiren
Her Hopman scheyndkeukene hebbick wel ghe hoort/
Dus begerick ingescreuen tzijne rechtvoort
Want in smetzen ben ick soo vromen caelgie
Ick wou ghy my eens saecht in een battaelgie
Daer twelff schotelen pappen gericht//stonden/
Noyt cloecker man en was in zulck gevicht//vonden
Sy bleuen verslonden//al waerder noch achte.

Hopman.

Na alsulcken volck eest dat ick al wachte
Men sal v een goede besuldinghe doen.
Hoe is dijnen name?

Langderm.

Langderm seer frisch en coen/
Die in elck Lamoen//met eten winne den prijs.

Hoolbuyck.

Her Hopman hier is Hoolbuyck naer v aduijs
Die lestmael vyftien schotelen boonen//adt
Dus op dat ick den hoop oick mach verschoonen//wadt
Teeckent my inne/ick en sal v niet af gaen.

Hopman.

Hoolbuyck vromer Crijchsman dat wordt gedaen
Deur v cloeck vermaen//zuldy winnen dobbel soudt.

Ruijmschotele.

Scheyndkeukene her Hopman zeer cloeck en stoudt
Mijnen dienst onverstoudt//ick hier presentere/
Van etene ick nimmermeer en cessere
Altoos op en neere//gaet mijn kinnen//backen/
Thien scotelen erten zoudich binnen//smacken
Ja al waerder noch meer/ick soudeze ontgespen/
Daer en bouen atick wel een goet paer hespen
Met twintich pondt broots/als Ruymscotel vailiant.

Hopman.

Om dat ghy in vromicheyt sijt verre bekant
Suldy als een frisch quant//winnen dry sulden.

Slickbrock.

Ick wil my oock geuen in vwer hulden
Want noyt man en vulden//zoo wel sijnen croppe/
Als ick lest dede/ick adt een heel schaep oppe
Daer toe noch en soppe//van vijfthien pondt broodts/
En noch en was ick niet sat.

Hopman.

Hopman.
Ho ho/dats wat groots/
Ghy meught met recht wel Slickbrocke genaem//zijn/
Wildy den greef dienen?
Slickbrocke.
Ja ick ongeblaemt//fijn/
Jck en sal niet beschaemt//zijn//waer datick come/
Selden-sat.
Her Hopman hier is Selden-sat als die vrome
Die wil v oick helpen den toch versterken/
Jck can soo vromelijck metten tanden wercken
In desen percken//vindtmen mijns gelijcke//niet/
Int knappen ick v geensins en beswijcke// siet
Hoe lange dattet oick eenichsins mach dueren/
Jck ete op mijn stucken niet in dach//hueren
Sonder verdrach//rueren//can ick mijn caken//wel/
Jck sou wel vupt teiren voor alle saken//snel
En bijster maken//fel//een heel bottelrye.
Hopman.
Ghy sult oick winnen dobbel soudye
Maer staet wat op dsye//daer compter noch eenen/
Mach genoch.
Hier is Mach genoch/oock hol totten teenen
Willende oick inghesch reuen zijn op trouwe/
Want eenen koepketel vol boeckquepten brouwe
Jck herde wel souwe//op mijn sat verslinden.
Hopman.
Jck en mocht geenen cloeckeren slocker vinden
Dan ghy en sijt alsoo ick wel micke/
Ghy sult v aendrager zijn/
Schoonteughe.
Her Hopman en icke
Hoe slechtelijck dat ick hier sta ten tooghe/
Je mach oick alte wel mijn nat en mijn drooghe
Want tsauons houdt mijn slaepdranxken achtien pot/
Dus moetty my Schoonteuge hebben/oft het waer bot/
Ghy soudt cranck beschodt sonder my bedrijuen.
Hopman.
Wel aen wel aen dan om vreuchts beclijuen/
Ghy sult oick een dobbel sulder zijn met vrede.
Schepoppe.
En wy volgen v oick na doude sede/
Wy willen oick mede//als trosvrouwen fraeye/
Jck heet Schepoppe.
Schupffel scaprape.
En ick Schupffelscaprape
Wy soecken onse gaepe//recht naden aerdt.
Hopman.
Hy dats om recht/Nu willen wy opde vaerdt

En sullen des Grauen van Schocklandts leet wreken/
Treckende na Gysterveldt met fellen treken/
Dus onbesweken//hoort toe na tbetamen.
Langderm/Hoolbuyck/Ruymschotel/Schoonteughe/by namen/
Slickbrocke/Seldensat/en Mach ghenoech/
Elck steke zijn vingheren op na mijn ghevoech/
En doet uwen eedt als crijghslien ghepresen.

Alle gader.

Gheerne her Hopman.

Hopman.

Segt my dan na midts desen/
Hier sweren wy altsamen met eenen snappe.

Crijghslie altsamen.

Hier sweren etc.

Hopman.

Bijden Soetwepten bry/en botermelcx pappe.

Crijghslie alle.

Bijden Soetwepten etc.

Hopman.

By lever en rundtvleesch/pensen en crauwepen.

Alle.

By lever etc.

Hopman.

Byden Hutspot/schaeps clauwen en spectasepen.

Alle tsamen.

Byden Hutspot etc.

Hopman.

Den Graue van Schocklandt tsy auondt oft noene.

alle.

Den Graue van etc.

Hopman.

Ghetrouwe te zijne met herten coene.

Alle.

Ghetrouwe te etc.

Hopman.

Hem vromelijck by te stane in alder noot.

Alle.

Hem vromelijck etc.

Hopman.

Soo waerlijck help ons goepen vlemschen kees en broodt.

Alle.

Soo waerlijck etc.

Hopman.

Nu willen wy opte gaerde sonder hoonen/
Maer comen wy daer spaercant en splijtmijte woonen/
Daer sullen wy niet ten besten zijn ghelogeert/
Want die tafel isser al spaerlijck ghestoffeert/
Dus ongheceffeert//laet ons eer wy vertrecken
Een dansliedeken singhen om vreuchts verwecken.

Aerdighe gheesten//die ter feesten/
Hier zijt comen triumphant/
Minst metten meesten//wilt volleesten/
Alle vreucht zeer abundant/
Fraey Rhetorijcke menigertieren/
Vaert hier nu vry onbeswaert/
Ter eeren der soeter Violieren/
Sijn wy Heybloemkens hier vergaert.
Ghegroet nu zijt//tot deser tijdt
Alle die der Const goet herte draecht.
Acht op gheenen nijt // maer denckt met vlijt/
Tis beter benijdt zijn dan beclaecht/
Al mach Sotlus wat crapieren/
En toonen zijnen fellen aert/
Ter eeren der soeter Violieren
Sijn wij Heybloemkens hier vergaert.
Al die beminnen//met herten met sinnen/
Die eere en welvaert deser stadt/
Wilt buyten en binnen//om druck verwinnen/
Tot vreuchden maken eenen padt/
Helpt ons Rhetoricam heerlijck vieren
Binnen Andwerpen hooch vermaert/
Ter eeren der soeter Violieren
Sijn wy Heybloemkens hier vergaert.
Voirlooghs gherucht//is nu ghevlucht
Het welck ons vreughde rapen//doet/
Dies bien wy vrucht//al sonder ducht
Seer vrolijck met blijschapen//soet/
Om dat Pevs is wy nu versieren
Ouhollighen crijch/tsy v verclaert/
Ter eeren der soeter Violieren
Sijn wy Heybloemkens hier vergaert.
Al die v gheneirt//en vromelijck teirt
Altijdt alst v ghebeuren mach/
Tzy gast oft weirdt//twordt op v begeirdt
Compt by ons vendel sonder ontsach/
En helpt ons winnen deur v bestieren/
Bijstervelt seer wel bewaert/
Ter eeren der soeter Violieren
Sijn wy Heybloemkens hier vergaert.
Princelijck graen//dit is ghedaen
Ter eeren van v seer excellent.
Orlof seer saen// wy moeten gaen
Vertrecken naer ons logiment.
Den wijn gaen drincken en vrolijck bieren/
Blyf gaen stercken onghespaert/
Ter eeren der soeter Violieren
Sijn wy Heybloemkens hier vergaert.
Vol ghebreckx. De Hose.

Tcorenbloemken van Brueſſel,

Ieucht ſticht vreucht.

Preſentatie.

LOf/ Prijs/ ſy Chriſtus de Heere almachtich/
Die ons by Gode heeft ghereconſilieert/
En den eewighen Peys ghegheuen crachtich
Deur Gods gratie milt/die eewich triumpheert/
Want Sonde/Helle/en Doot/heeft hy gheraſeert/
Die den Menſch/in onvre/langh hadden ghehouwen/
Deur den ſelfſten Peys/is elck Menſch gheconforteert/
Want die ghelouighen/dien recht aenſchouwen/
Ruſten in vrede/met Chriſto vol trouwen/
Deur Gods milde gratie/die den Gheeſt verheucht.
Edel Violierkens/die vrede bouwen/
Ontfanght onſe Deuijſe/met goeder deucht/
Vuyt Brueſſele Tcorenbloemken/Ieucht ſticht Vreucht.

Per

PERSONAGIEN.

Aerbeydelijck leuen.	*Als een werckman.*
Onderſoeck der waerheyt.	*Als een leeraer.*
Figuerlijck verſtant.	*Als een leeraer.*
Godt.	
Des vleeſch welluſt.	*Als een licht vrouken.*
Houerdije.	*Een rijckelijck man.*
Noë.	

Het Spel van Sinnen.

Aerbeydelijck leuen.

Ghelijck eenen voghele is ghemaeckt//hier
Om te vlieghene/onder ſhemels regement/
Alſoo is den menſche (van Gode gheſtaeckt//fier)
Tot aerbeyde gheboren/dies ben ick content/
En hebbe my oock tot ſulcx obedient
Goetwillich ghewent//maer mijnen moet beſwaert
Om eender queſtien/my zijnde onbekent/
Het verſtant van dien/waer my goet verclaert:
Welck hantwerck oirboirlijckſte is vermaert/
En eerlijcxſte/nochtans ſeer cleyn gheacht.
Dit is de vraghe die my gheheel vervaert/
Om dit te wetene/aerbeydick dach en nacht/
Maer want ick vleeſchelijck onwijs ben bedacht/
Ghecorrumpeert int verſtant/deur tvleeſch ontſchaken/
Soo duncket my onmoghelijck in mijnder macht/
Dat ick totten rechten ſin ſoude gheraken/
Deur mijn eyghen vernuft/my en moeſt ghenaken
Secours en hulpe van des Heeren hant.
O God almachtich aenſiet mijn vierich blaken/
Om te wetene hier af het rechte verſtant/
Sonder v is al niet ons voornemen want
Ghy beroert den gheeſt/wijſheyt leerende/
Den menſch is van hem ſeluen ignorant.
O God weeſt dan wijſheyt in ons vermeerende/
Eenen rechten leeraer/weeſt tot my keerende/
Die my tverſtant mach te rechte uijten
Van deſer vraghen/mijnen laſt verheerende/
Sonder v helpe(Heere)blijf ickx te buyten.

On-

Ondersoeck.
Salich sijn sy die dees tijt vol virtuyten
Slecht en recht leuen/wandelende rechtueirdich
Naer de leeringhe/en des heeren ontsluyten
Salich sijn sy die sijn vermaninghe weirdich
Ghehoorsaem sijn/en met herten expeirdich
Hem begheeren te behaghene altijt
Salich sijn sy/die nacht en dach volheirdich
Haer oeffenen in Gods wet ghebenedijt
Voorwaer te rechte sullen sy worden beurijt
Den arbeyt haerder handen sal hen versoeten
En haer schoouen vergaderen met iolijt/
Want Gods woordt es een lanterne haerder voeten
En een lichtende licht/dwelck haer sal ontmoeten.
Aerbeydelijck.
Danck heb de heere/ick hebben gheuonden
Die mijnen last(hope ick)sal ontladen/
Gest spreeck ick hem ane/soet int vermonden
Ly es de gene/die my wel sal beraden.
O Ondersoeck der waerheyt v soete paden
Wil God becrachtighen inder eewicheyt/
En v bewaren.
Ondersoeck.
Dat es wel ghesept/
Godt moet v loonen/Aerbeydelijck leuen
En de Heere wil v gratie gheuen
Laborerende in Gods vreese excellent.
Aerbeydelijck.
Die heeft mynen arbeyt in vreuchden ghewent/
Maer ick coem ontrent//v tot hier ghegaen
Om eender vraghen/die ick heb ontfaen
Want Violierken saen//wilt my toch helpen/
En mijn verlanghen om weten stelpen
Want in my en es niet dan cranckheyts belinden.
Ondersoeck.
Seght my de vraghe/ick salse v ontbinden
Hoop ick/by der Gods gratien crachtich/
Sijn helpe es ons nootelijck waerachtich
Laet hooren de questie/met herten coene.
Aerbeydelijck.
VVelck Hantvverck oirboirlijckste es van doene
En eerlijckste,nochtans gheacht seer cleyne.
Dit es het vraeghen voor elcken ghemeyne
Int Hantwerpsche pleyne//wilt wat practiseren
En met Gods helpe/dees vraghe solueren
My wijsende int goede/ick bids v minlijck.
Ondersoeck.
Hier comt figuerlijck der stant buyte. Gaen wy tot mijnen broedere seer versinlijck
Sulckx es hem kinlijck//hy comt hier ghetreden

Broeder

Broeder God wil v houwen altijt in vreden
Jck come ter beden//van desen persoone
Die becommert es met een vraghe schoone/
Dus broeder laet ons hem hier in instrueren
Wy sijnt hem schuldich.
Figuerlijck verstant.
Een veriubileren
Es my v comste/hier sy Gods gratie
Maer seght my de vraghe/haer declaratie
(Hope ick)salmen v wel ontdecken schier.
Aerbeydelijck.
VVelck Hantvverck oirboirlijckste es van doene hier
En eerlijckste,nochtans seer cleyn gheacht fellijck,
Dat es de vraghe/die my seer snellijck
Ghevraeght wort/wilt my den sin daer aff ontdecken.
Ondersoeck.
De Heere wil in ons sijnen gheest verwecken
Om vuyt te sprekene dees vraghe nootelijck
God schiep den mensch inden beghinne blootelijck
Seer miniootelijck//naer sijn selffs beelde ient/
Tot eenen beelde Gods/heeft hy hem gheprent
Van tstoff der aerden/bouen allen dieren meest
En blies hem int aensicht eenen leuenden gheest/
God plante voor hem eenen lust hoff bequame.
Figuerlijck.
Daer sette hy inne den mensche loffsame
En God de heere sprack/ten es niet goet
Dat de mensche alleen sy/ick wil metter spoet
Hem een hulpe maken/die hem sal by//staen.
Ondersoeck.
En God liet inden mensch eene slape vry//slaen
En hy ontsliep vastelijck/dies nam God eene
Van sijnen ribben/en sloot de stede reene
Toe met vleesch alleene//en God die maeckte
Van die ribbe een wijff/die hy wel gheraeckte
Hem settende in den lusthoff tsijnen wensche.
Figuerlijck.
En God de heere gheboot den mensche:
Van allen boomen des lusthoffs suldy eten/
Maer vanden boome volder secreten
Der kennissen des goets/en des quaets ontraghe
En suldy niet eten/want in dien daghe
Ghy daer aff eet suldy de doot steruen.
Ondersoeck.
Maer tlistich serpent heeftse comen bederuen/
Soo dat sy braken des heeren gheboden
Meynende te wesen als Goden
Soo dat deur tsvijants nijt es ghecomen de doot
Inder werelt/midts onghehoorsaemheyt groot/

En cattyuicheyt es op den mensch ghecomen.

Aerbeydelijck.

Dats al waerachtich/maer te mijnder vromen
Wilt my toch segghen en toonen leerlijck
Welck hantwerck/oirboirlijckste es/en eerlijck
Nochtans seer cleyn gheacht/dus leeraers wijs
Bluscht toch mijn verlanghen.

Ondersoeck.

Als int Paradijs
Den mensche ghesondicht hadde/(dunne ghedaect
Soo bekende hy/dat hy was bloot en naect/
En Adam borgh hem/met sijnen wijue
Voor sheeren aensicht.

Figuerlijck.

Tot desen motijue
Sal ick v dit stuck thoonen Figuerlijck/
God heeft ghesproken totter slanghen stuerlijck
Om dat sy haer tot sulcx hadde vercloect.

Doet oppe. Figuere Adã/ eñ Eua ende tserpẽt in tparadys en God spreect totter slanghen.

God.

Want ghy dit ghedaen hebt/suldy sijn vervloect
Voor alle vee/en alle dieren opt velt
Ghy sult op uwen buyck gaen ongheselt
En eirde eten allen v leuen lanck/
Jck sal v vijantschap setten int bedwanck
Tusschen v/en den wijue/En tusschen v saet
En haren sade/vroem/ en delicaet/
Dit selue sal v dat hooft vertreden
En ghy sult hem byten met grooter onleden
Jn de verssenen/want fel sijn v ganghen.

Ondersoeck.

Dit es de maledictie der slanghen/
Nochtans heeft God sijn goetheyt hier in ghedaen
En den mensche heeft eenen troost ontfaen
Dat het saet der vrouwen vertreden souwe
Thooft des vijants/de doot/de sonde bouwe
En es den nacomelinghen ghebleuen
Een hope der verlossinghe beseuen
En God sprack totten wijue in beweynden.

God tot Eua.

Jck sal v veel cattyuicheyts toe seynden
Als ghy sult groot gaen/seer int beswaren/
Jn pijne sult ghy v kinderen baren/
En ghy sult wesen onder des mans macht
Hy sal v heere sijn.

Figuerlijck.

En God sprack/wel bedacht
Tot Adam/vergramt schijnende seer verstoort.

God tot Adam.

Om dat ghy ws wijfs stemme hebt ghehoort
En hebt gheten vanden boom/die ick v verboot

Ghy

Ghy en sult daer niet aff eten/dats bloot/
Vervloect sy de eirde om dijn affeeren
Met arbeyt suldy v daer aff gheneeren
Allen v leuen lanck/soo moet ghijt waghen/
Doornen en dijstelen sal sy v draghen
Ghy sult dat cruyt des velts eten deur noot
Int sweet ws aensichts sult ghy eten v broot
Tot dat ghy wederomme sult worden eirde
Van daer ghy affcomen sijt met grooter weirde/
Want ghy sijt stoff/en sult tot stoff ghedyen.

Aerbeydelijck.

Wy sijn tot arbeyt gheboren moet ick lyen/ Sluyt toe.
Maer welck hantwerck es nu oirboirlijckst ghepresen
Dat en can ick niet begrijpende wesen/
Ick bid laet my dat van v sijn vercondicht.

Ondersoeck.

Als den mensche nu hadde ghesondicht
Wert hy uyt den lusthoff Eden verdreuen
Hongher/dorst/coude/hitte/moest hem aencleuen/
Soo gaff de voorsichtichheyt Gods int verstant sterck
Den mensche voor het oirboirlijckste hantwerck
En eerlijckste/te bauwene het lant/
En God heeft een wetenschap inden mensch gheplant
De eirde te makene bequame
Om dat te besayene eersame
Tot nootdruft van alle menschen hier gheseten.

Figuerlijck

Hadde God een proffijtelijcker gheweten/
Hy hadde den mensche een beter ghegheuen/
Maer uyt dit hantwerck allen menschen leuen
Sonder dit hantwerck ghinghen sy heel tondere.

Aerbeydelijck.

Loff oirboirlijckste hantwerck bysondere
Totten selfsten wilick my begheuen snel/
Biddende den heere/dat ick in dit opstel
Sijn hooghe beuel//neerstichlijck hantere.

Ondersoeck.

Dit hooghe beuel/soo ick v declarere
Hebben de weirdighe mannen onderhouwen
Bouwende de eirde/in rechter trouwen
Dat besaeyende met diuerschen sade.

Figuerlijck.

Dit oirboirlyck hantwerck/es deur Gods ghenade
Den mensche ingheplant/en es Gods behaghen
Want dit doende / uyt lieffden tallen daghen
Esmen God ghehoorsaem/doende sijnen wille.

Aerbeydelijck.

Wel hem die sijnen acker/sonder gheschille
Bouwende es/metter vreesen des heeren

Ondersoeck.
God sal hem/en syn saet seer vermeeren
En nutten syn spijse met vreuchden soet.
Figuerlijck.
God es medewerckende metter spoet/
Want de mensche die bouwt/en saept vailiant.
Aerbeydelijck.
En dan beveelt hijt gode/diet abundant
Doet groeyen en bloeyen/wassen en rijpen.
O wonderlijcke wercken/wie salt begrijpen?
Dit Hantwerck (heere) es oirboirlijckste voorwaer.
Ondersoeck.
Duyt vercoren mannen/hebbent int openbaer
Voor deerlijckste ghehouwen/en met alder vlijt
Selfste ghehanteert.
Aerbeydelijck.
Dies ben ick verblijt
Dat sulcken profijt//heeft inden ouden tijt
Naer der schriften belijt//soo loffelijcken siet
Onderhouden gheweest.
Figuerlijck.
En daer es ghescheiet
Dat deur dit Hantwerck es ghevonden terstont
Te voedene alle vee/wit/swert oft bont
Lammerkens/Schaepkens/geitkens en coeyen/
Runderen en dierghelijck/en al van tgroeyen
Des velts sijn sy opghevoeyt/en vet ghemaect
Tot voordeel van den mensche/oirboirlijck gheraect
Cleeren/en spijse daer aff ordinerende.
Ondersoeck.
De eirde waren sy oock gronderende
Dieper deur tlant bouwen in berghen in dalen/
Vindende alle manieren van metalen/
En maecte veelderley instrumenten.
Aerbeydelijck.
O oirboirlijckste Hantwerck niet om verienten
Willet my inprenten//hooghe gratie
Ick ben te vreden/in dees occupatie
Sonder falatie//tlant spitten en grauen.
Figuerlijck.
God heeft den mensche hier me willen begauen
Al sijn sy slauen//in deirde wroetende
Haer es daer aff veel proffijts ontmoetende
Den aerbeyt soetende//met weluaert bemint.
Ondersoeck.
Maer want de menschen waren vleeschelijck ghesint
Soo sijn sy vol boosheden ghewoorden/
En hebben meest Gods beuel vertorden
Verachtende dit oirboirlijck werck blinckende.

Figuerlijck.

Figuerlijck.
De groote booshept was die werelt crinckende/
Daerom begostse Godt te raserene.
Aerbepdelijck.
Sp soeckten tvleesch/ en niet te laborerene
Deur wellust/en houerde/bleuen zp vercleent/
Wel hen die te vreden zijn met dat God verleent.
Des vleeschs.
Compt compaenioenken. Pausa.
Houerdije.
Wel aerdich dilleken.
Des vleeschs.
Compt gheeft mp een soenken.
Houerdije.
Dat is mijn willeken
Als liefste drilleken//doe ick v ghcriefken.
Des vleeschs.
Ghp zijt mijn quantken.
Houerdije.
En ghp mijn liefken/
Al v meskiefken//can ick verdrijuen.
Des vleesch.
Wp twee moeten vrp de weirtste blijuen/
Wij hebben ons schijuen//nu wel draepende.
Houerdije.
Deerste menschen waren wp wel paepende/
Door donghehoorsaem/onghelooutch quaet/
Maeckte ghijse wellustich deur tsvijants raet/
Dies sp van haren staet//deerlijck werden ghesleurt.
Des vleeschs.
Ghp hebtse met houerdpen beceurt/
Sp mepnden als Goden te zijne almachtich.
Houerdije.
Doen sette God een punitie crachtich/
Dat Adam moeste de eirde bouwen/
Voor doirboirlijckste handtwerck in trouwen/
Ordineerde hem God dit selfste te spoene.
Des vleeschs.
Maer nu wplieden zijn in sap soene/
Soo bringhen wp dat in verachtinghe groot.
Houerdije.
Wp verheffen des menschen herten bloot/
Makende vupt haer gheweldighe mannen.
Des vleeschs.
Die slauernye wp van hier bannen/
Het soude den lichaem te zeere quellen.
Houerdije.
Costelijcke habijten/en sulcx voort stellen/
Dat handtwerck beghintmen hooch te treckene.

Des vleeschs.
Eerst gheordineert/om tlichaem te deckene/
Maer nu ghebruyckt tot hoogher pronckeryen/
Hoouerdye.
Met hoflijcke steden wy ons vervryen/
Als hooghe persoonen/leuende triumphant.
Des vleeschs.
Houden wy? in deirde wroeten aen elcken cant/
Dat en betaemt ons niet/ maer schamel guyten.
Houerdye.
Wy moeten al hooghe wercken ontsluyten/
De Bouwers en zijn maer botte loeren.
Des vleeschs.
In wellusten leuen/dat zijn ons voeren/
Ghebruyckende de creatueren lustich
Singhen/springhen/en houeren rustich/
Doende al dat herte begheiren// mach.
Houerdye.
Daer en is vry niet dat ons deiren//mach/
Wy en achten den rechtveirdighen vry//niet.
Des vleeschs.
Hy voorsept ons verderffenisse onbly//siet
Maer wy en achten niet op zijn praten.
Houerdye.
Des vleeschs wellust latet ons hier laten/
En leuen naer ons sinlijck voortstouwen/
Ten sal ons vry toch niet al berouwen.
Ondersoeck.
Pausa. De boosheyt der menschen groot bouen maten/
Die de gherechtighe hielden verwaten/
Hebben haer herten/tot wellusten gheiaecht/
En want God moeste de boosheyt haten/
Soo heeft hy de gansche werelt gheplaecht/
Metter diluuien alle vleesch belaecht/
Want de boosheyt hadde douerhant ghecreghen.
Figuerlijck.
Maer Noë rechtveirdich in alle weghen/
Es zijn achter inder Arcken ghesaluecrt/
Daer hy God hooghelijck af heeft ghelaudeert
En heeft hem weer op der eirden ghestelt heerlijck.
Aerbeydelijck.
Maer dit oirboirlijckste Handtwerck/en eerlijck/
Wilt my toch daer breeder af ghewaghen.
Figuerlijck.
Voor doirboirlijckste heuet Noë aenghestaghen/
En God sprack tot hem aenhoort het recht belyen.
God.
Ick en wil deirde niet meer vermaledyen
Om der menschen wille/want smenschen opset/

Hier oppe Figuere/Noë plantende den wijngaert.

Des herten es quaet/ghevaen inder sonden net/
Vander ionckheyt ane/het quaet hen aencleeft/
Ick en wil voort aen niet meer slaen al datter leeft/
Ghelijck ick om de booshept nu hebbe ghedaen/
En alsoo langhe als de eirde sal staen/
En sal niet ophouwen/planten en saepen/
En den ooghst/coude/hitte om elcx verfraepen/
Den somer/den winter/den dach en den nacht.

Noë.

Ghebenedijdt sijdy die ons hebt ghebracht/
Die verlossinghe daer toe wy zijn gheraeckt.

God.

Ick heb den mensche naer mijn beelt ghemaeckt/
Daer om weest vruchtbaer/vermeerdert v vol weirden/
En gheneirt v voort ane op der eirden.

Noë.

Het Landtbouwen Heere zal ick aenveirden/
En ghehoorsaem zijn/v beuel hoochlijck/
Wordende een Ackerman verhoogheliјck/
Plantende den Wijngaert lustich bloepende/
Wel hen/die hen naer Gods beuel zijn moepende.

Hier neemt hy de spade/en plät den wijngaert.

Ondersoeck.

Tot dit Handtwerck was hem Noë spoepende
Om Gods beuel daer in tonderhouwende/
Dwelck dat God luste wel te bedouwende
Met zijnder gratien onbeswijckelijck.

Sluyt toe.

Aerbeydelijck.

Soo heeft dan den mensche wederom rijckelijck/
Ten eersten met dit Hantwerck becommert gheweest/
Oirboirlijckste/bequamelijckste/soo eest
Om vruchten daer af te ghewinnene/
En eerlijckste/om te beghinnene/
God te belieuene/in zijn beuel
Ghehoorsaem wesende.

Ondersoeck.

En Abraham wel
Een vader der gheloouigher ghepresen/
Heeft hem ghewillichlijck gheschickt tot desen/
Wel wetende dat God dit beuolen heeft.

Figuerlijck.

Wel hem die vant beuel des Heeren niet en sneeft/
Als Abraham die heeft de boomen gheplant/
Te Bersaba/en aenriep den naem Gods plaisant/
Die zijn onderstant//altijt is bleuen.

Aerbeydelijck.

Met alder vlijt wil ick my begheuen
Met herten/met sinne/tot dit Handtwerck reene/
En bidden altijt den Heere ghemeene/
Dat hy mijn handen wil becrachtighen seere.

On-

Ondersoeck.
Hy is sterckende de ledekens teere/
En maeckt de goede haren aerbeyt licht/
Den cleynmoedighen heeft hy opghericht/
Met gratien omvlicht//haer niet faelgerende.

Figuerlijck.
God is den Ackerman instruerende
Hoe dat hy sal oeffenen zijn lant/zijn goet/
Alle dinck tsijnen tyde/met wetenschap vroet/
God voordert zijn werck soet//tot allen stonden.

Ondersoeck.
Osyris heeft eerst tghebruyck des Ploechs ghevonden
Int lant van Egypten/seer behulpsame/
Makende daer mede deirde bequame
Om tsaet daer inne te saeyen vrijlijck.

Figuerlijck.
Veel Handtwercken zijnder ghevonden blijlijck/
Als steden stichten/tot habitatien/
Tenten te makene/om daer veel natien
Onder te schuylene/voor hitte en couwe.

Ondersoeck.
Om tleuens ghemack te weerene van rouwe/
Soo vondense diuersche abijten
Te makene/elck wou hem daer in quijten/
Van de schaepkens sachmen de wolle doen/
Die ordineerdemen te spinnene coen/
Daer maecktemen lakenen af soot noch gheschiet.

Figuerlijck.
De mensche hem noch met practijcke beriet/
En vant een cruyt dat ghinckmen soo bereyden/
Datment cost spinnen met draeykens verscheyden/
Daer maectemen lijnwaet af oirboirlijck voorwaer.

Aerbeydelijck.
Nochtans dat de schaepkens bringhen de wolle claer/
Moet deur thanteren comen vanden velde/
Tlant moet gheoeffent zijn/twaer quaet dat ickt helde/
Op dat de beestkens daer wel souden weyen/
En seer groeyen/in diuersche contreyen/
Soo is Tlantbouwen in als tfondament.

Ondersoeck.
Het Lant moet oock ghebout zijn diligent/
Daermen tvlassaet/om wassen worpt inne/
Eermen tlijnwaet wercken can/met cloecken sinne/
Dus eest Dlandtbouwen doirboirlijcxste werck van al.

Figuerlijck.
Nochtans seer cleyn gheacht/deurt hooueerdich gheschal
En twellustich leuen/afleggheude sulcx pack/
Dat en wil niet wercken/maer houwen ghemack/
En alle gheneuchten willen ghenieten.

On-

Onderſoeck.
Maer ghy/en lates v niet verdrieten/
Aerbeyt ghewillich tot allen tijen/
God ſal v in als ghebencdijen/
En v bevrijen//van alle dangier.
Figuerlijck.
Inder vreeſen des Heeren oeffent v hier/
Den aerbeyt der handen ſal v wel ghelucken/
God is v hulpe/niet en mach v verdrucken/
Doende Gods beuel tis zijn behaghen.
Aerbeydelijck.
Hier ſal ick altijt mijnen ſin toe draghen/
V dancke ick dat ghy my hebt gheconſoleert/
En my doirboirlyckſte Handtwerck ghedoceert/
Ick ben ghefundeert//in goeder manieren.
Figuerlijck.
Hebt Godt voor ooghen in v hantieren/
Hy ſal vercieren//v velden met graen/
En met alderhande vruchten vloeyich doen ſtaen/
Dus naer Gods vermaen//blijft voort in vrede.
Aerbeydelijck.
Adieu mijn vrienden ick wil voorts beſteden — Gaen inne
Mijnen tijt in ſpitten/grauen wel gheſint/
Wel hem die zijn hanteringhe met God beghint.
Houerdije. — Pauſe.
Laet ons tornoeyen.
Des vleeſchs.
Laet ons houeren.
Houerdije.
Suppen en poeyen.
Des vleeſchs.
Luſtich bancqueteren.
Gout/ghelt/en ſchat is ons aenvloeyende.
Houerdije.
Onſe ieucht die is in ſchoonheyt groeyende/
Luſtich bloeyende/als bloemkens ſoetgeurich.
Des vleeſch.
Wy vermaken vrij de hertekens treurich/
Die ons faueurich//liefde bethoonen.
Houerdije.
Met alle Coſtelijckheyt wy ons croonen/
En ons verſchoonen//miet goey ſpecerijen.
Des vleeſchs.
In alder vreuchden wy ons verblijen
Aen alle ſijen//ghenuchte op weluen.
Houerdije.
Wy en beminnen niemanden dan ons ſeluen/
Met groote cadetten/is onſen keere. — Aerbeydelijc leuẽ uyte met eender ſpaden.
Aerbeydelijck.

Ghebenedijt sy altijt God de Heere/
Die my is voedende in alle saken/
Mijn Handtwerck can hy vruchtbarich maken/
Dies ick can smaken//zijn goethept seer groot.
Des vleeschs.
Wat maect den Bouwer toch hier/onschamel en bloot/
Twaer beter dat hy ghinck/ zijn gansen wachten.
Aerbeydelijck.
Och waer om wildy my toch verachten?
Ons Handtwerck is doirboirlyckste/goet van ceure.
Houerdije.
Men en neemt nochtans tot dien labeure
Gheen treffelycke mannen/van eenich virtuyt.
Des vleesch.
Niet dan slechte simpel menschen/van sinnen ruyt/
Wie sou dat slauen/toch connen gheprijsen?
Houerdije.
Dat slecht volck eest al vry int bewijsen
Van ionckx ghewoon/dus moetent zy herderen.
Des vleeschs.
Maer wy moeten ghemackelijck triumpheren/
Twaer sothept groot/souwen wy sulcx nu aenslaen.
Aerbeydelijck.
En de beste hebbent hier voortijts selfs ghedaen/
Maer want de booshept heeft ghenomen douerhant/
Soo is de traechept/in veel menschen gheplant
Deur Houerdije/en des Vleesch wellust/
En hebben heel in haer sinlijckhept gherust/
Ja ganschelijck veracht/dit oirboirlijck werck ient
Seer eerlijcken befaemt.
Houerdije.
Tes ons al onbekent/
V Handtwerck en is maer een plomp gheveirte/
Beslijckt/beclat/moetty gaen aen uwen steirte/
Het hoort grof volck toe/en anders gheen lieden.
Des vleeschs.
Dees edel Handtwerckers lustich int bedieden/
Die connen ons herten verblijden inwendich.
Houerdye.
Alle Constighe laboreerders behendich
Wy nu meest achten/ en eeren voor ionck en out.
Des vleeschs.
Deen verciert ons rentelijck met siluer en gout/
En dander met veel diuersche ghewaden.
Aerbeydelijck.
Aenhoort my toch nu vrienden met staden/
Alle dese nemen haren oirspronck siet/
Vyt onse Handtwerck/dwelck noch daghelijcx gheschiet/
Het moet al van ons zijn voetsel nemen.

Hoouerdije.
Ick moet v antwoorden op dier temen/
De groote hebben ouer v heerschapije/
En ghy moetse dienen/als donvrije/
Ten sou niet betamen/wert ghy verheuen.
Des vleesch.
Heeren moeten heeren zijn in dit leuen/
En bouwers/bouwers in alle weghen.
Aerbeydelijck.
Daer en wilick siet niet segghen teghen
Mijn goetwillich pleghen//ghehoorsaem handelen.
Houerdije.
In versmaetheyt moetty by ons wandelen/
Maer alle Handwerck van vytwendich cieraet/
Die crijghen by ons den eerlijcksten staet
Gheacht/verheuen/tot allen daghen.
Aerbeydelijck.
Maer zijn zy oock oirboirlijckst/dat moet ick vraghen/
En oock eerlijckst ghebleuen in alle dinghen?
Des vleesch.
Ja wel/wat suldy ons toch by bringhen/
Wy latent ghehinghen//het behaecht ons wel.
Aerbeydelijck.
Al dat vleeschelijck is/dat prijst ghy snel/
Ons werck valt ghy rebel//om dat het swaer// is.
Houerdije.
Subtijle wercken/dwelck nu seer claer//is
Sijn weirdich/en moeten van subtijle gheesten
Ghehandelt worden/en met grooter feesten/
Het beste voeptsel hebben/den roost/en den wijn.
Aerbeydelijck.
Welcke wercken niet al ghebenedijt en zijn
Van God den Heere/soo niet gheordineert/
Worden nu hooghe vanden mensch gheestimeert/
En ons Handtwerck(van God zijnde ghebenedijt/
Nootelijckste/eerlijckste voor Godt bevrijt)
Wort seer cleyn gheacht/in tswerelts conroot/
Want men gheeft ons tcleynste bier/ en tswertste broot/
Licht wordet gheacht/wat dat wy segghen.
Des vleeschs.
Wy raden v/wilt sulcken woorden neerlegghen/
Ick peyse men sal v achten als heeren/
Neen/ten mach met v soo niet verkeeren/
Men moet v vry onder het iock houwen.
Aerbeydelijck.
Ick ben wel te vreden in goeder trouwen/
Houwende mijnen roep weirdelijcke/
En in alle mijnen wercken autentijcke/
God voor ooghen hebben/naer mijn beste.

Houerdye.
Doet soo ghy ghedaen hebt/oft v comt moleste
Met gheen ander reste//en wilt v moeyen
Oft het sou v vry ten eynde vernoeyen/
En laet ons voeyen//ons lustighe ieuchden.
Houerdye en wellust inne. Comt tvleesch wellust/laet ons leuen in vreuchden.
Aerbeydelijck.
Den goetwillighen arbeyt bringht in veel deuchden/
Wel hem die metten sijnen hier es te vreden
En sijnen tijt neerstelijck can besteden
Ick weet wel/dat dit es doirboirlijckste hantwerck
Ondsoeck der waerheyt en figuerlijck be wijs uytte. En deerlijckste/voor God den heere sterck
En nochtans seer cleyn gheacht/deur onverstant.
Ondersoeck.
Weest wel ghemoet/Aerbeydelijck leuen plaisant
God bemint v/want//de Princen der eirden
Van v/haer voetsel/en spijse aenveirden
En es oock doirboirlijckste/voor elcken voorwaer
Want veel ander wercken mochtmen deruen eenpaer
En dit en canmen/geensins ghederuen.
Figuerlijck.
Sonder dit hantwerck/en canmen niet verweruen/
Als eenen lusthoff wordet deirterijck ghebout
Vanden mensche/deur Gods gratie menichffout
Den Wijngaert regerende/lustich bloeyende.
Aerbeydelijck.
Soo dat de Wijnperssen sijn ouervloeyende
Succourerende lieflijck alle natien.
Ondersoeck.
Wonderlijcken thoont God hier in sijn gratien
Volijff boomen bringhen voort olye crachtich/
Twelck al gheoeffent wort/deurt bouwen indachtich
De boomen gheuen haer vreuchden amiablijck.
Figuerlijck.
Deur dit hantwerck/soo sietmen notablijck
Alle Crachtighe cruyden lustich vergaren.
Aerbeydelijck.
Den mensche/saeyt/plantet/naer Gods verclaren
En dan beueelt hijt gode goederthieren.
Ondersoeck.
Siet den Ackerman verbeyt/met goey manieren
De costelijcke vruchten/der eirden schoone
Verduldelijck/tot dat hy ontfanght ydoone
Den morghen/en den auont regen lustich.
Figuerlijck.
Den Ooghst die comt/en dan vergaert hy rustich
De terwe in sijn schueren/tot elcx proffijt.
Aerbeydelijck.
Dan en achten wy niet op eenich verwijt

Want

Want God ons verblijt//onsen last die verlicht.
Ondersoeck.
Al es de Houerdye teghen v ghericht
Van v werck niet en swicht//hout den goeden ceur.
Figuerlijck.
Al sijn v caken maghere/met bruyn coleur
De leden verbrant/crom en stijff om te gane
God en siet duytwendicheyt niet ane
Weest altijt ghetroost God es v mede.
Ondersoeck.
Hy voorsiet v loffklijcken deur sijn wijsheде
Al wordy veracht van diet vleesch beminnen/
Goede/verstandighe/wijse sinnen
En verachten v niet heel/hebt goeden moet.
Aerbeydelijck.
Ghy alle loffelijcke hantwerckers soet
Wy weten dat ghy oock sijt oirboirlijck seere/
Dus in v hantwerck loeft God/ den heere/
Want ghy in verachtinghe niet en sijt ghestelt.
Figuerlijck.
Alle arbeyders al wordy met last ghequelt
Arbeyt ghewillichlijck/al dwinght v den noot
By Gode sal uwen loon worden groot
En v verblijden in dijn beseffen.
Ondersoeck.
Ghy constenaers/en wilt v niet verheffen
In v werck/maer bedanct God almachtich
Dat ghy seer gheacht/en gheeert wort sachtich
Als bruers eendrachtich//elck sijnen roep houwe.
Aerbeydelijck.
Voor doirboirlijckste hantwerck elck aenschouwe
En eerlijckste/nochtans seer cleyn gheacht
De lantbouwinghe/van God/den mensche toebracht
Die op hope verwacht//de goede vruchten.
Ondersoeck.
Christus Jesus/die affneemt smenschen suchten
Tot eenen troost heeft hy hem verthoont cierich
Als eenen Lantman/ Magdaleene vierich
Ghelijckmen v hier sal claer bethoonen.
Figuerlijck verstant.
Siet hier den Lantman alle persoonen
Die hem als eenen Lantman heeft ghefigureert
Hier in sijn affscheyden/dat gheconfirmeert
Ghelijck hijt in ghestelt heeft inden beghinne.
Aerbeydelijck.
Inder waerheyt te rechte elck wel bekinne
Dat hy es den rechten bouman excellent.
Want deur hem/ uyt hem/sijn alle wercken ient
Hy gheeft den wasdom/deur sijn gratie.

Solutie.

Hier toontmẽ Jesus als eenen hoffmã di Maria Magdalenen.

Onderfoeck.

Sluyt toe.

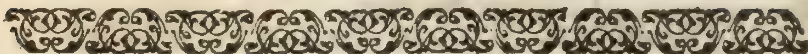
Nu hebt ghy ghehoort de declaratie
Vander vraghen/der edelder Violieren/
V biddende willet in tgoede stieren'
Dat v Troren-bloemken/hier heeft bewesen.

Figuerlijck.

Jeucht sticht vreucht/broeders reyn uptghelesen
Daermen wt Jonsten versaemt es/vredelijck.

Aerbeydelijck.

Elck wil sijnen tijt soo sijn bestedelijck!
Dat hem God edelijck//niet en beswijcke
Maer ons allen verleene/sijn eewich rijcke.

PERSONAGIEN.

Goede instructie. *Als eenen Doctor*

Verstandich bewijs. *Als eenen Doctor.*

Smenschen natie.

Prologhe.

Goede instructie.

God almachtich/de opperste regent
Die verlichten can/alle menschen blent
Deur sijn crachtighe Goddelijcke gratie
Die wil allen menschen ter werelt bekent
Stieren in goede seden excellent/
En dat elck sy gherust in sijn vocatie.

Verstandich.

Om dit te leerene Smenschen natie
Soo sijn wy bereet met herten gheheel
Hoe elck behoort gherust te sijne/in sijn deel
In tselfste daer God hem heeft toe vercoren.

Smenschē natie uytte.

Goede.

Hier comt Smenschen natie ons te voren
Hooghe gheboren//maer diversch van sinnen
Laet ons hem groeten.

Verstandich.

God der Seraphinnen
Wil alle borghers hier defenderen
Wy sijn tot v ghesonden om instrueren
Hoe elck behoort in sijn deel gherust te sijne.

Smenschen.

Jck bedanck v vrienden/met blijden aenschijne

Die

Die nu ten fyne//met soete doctrine
Wilt blusschen myn pyne//die therte quellen.
Goede.
Hoort Smenschen natie/ons soet vertellen
God heeft den mensche ghemaect int Paradijs
Een beelde/naer synen beelde/int goet bewijs
En ghemaect een heere/ouer alle dieren
Hem ryckelijck begaeft in alder manieren/
Maer want hy in sijn deel niet en was gherust
Hebbende als gode te syne lust
Soeckte een ander deel/dan hem was ghegheuen
En wert in de doot ghestoten/uyt het leuen
Vyt een lustighe ruste/in slauernyen.
Verstandich.
Soo dat Smenschen natie tot dien tyen
Gedect wert onder de schaduwe der doot
Had hy gherust gheweest/in sijn deel/twaer gheen noot
Hier aenmercket bloot//hoe dat elck behoort
Gherust te sijne/in sijn deel rechtevoort
Oft anders comtmen in grooten dangiere.
Smenschen natie.
Maer de begheerte es in smenschen bestiere
Douerhant nemende/welck begheerte snel
Qualijck gherust can ghesijn/int opstel
Meynende een beter deel te verweruene.
Goede.
Maer dan beghintmen dicwils te deruene
Het goet/voor tquaet/wordende cattyuich
Veel sijn den dwalenden gheest aenblijuich
Niet sijnde gherust/in een leuen oprecht
Willende meer ghevoelen/met verstande slecht
Dan hem es ghegheuen/oft beuolen.
Verstandich.
Dat heeft Dathan en Abiron wel bequolen
De eirde heeft hen al leuende verslint
Hier om Smenschen natie v met vre verbint
God heeft alle menschen een deel ghegheuen claer/
Deene een hooghe/dander een nedere/maer
Jeghelijck ghenoech/als hy es te vrede.
Smenschen.
Wilt my dat toch met verstandicheden
Claerder leeren/den donckeren gheest vereent.
Goede.
God heeft den eenen dominatie verleent
Als een Prince ouer moghende rijcken
Die wijslijck regerende in alle wycken
En daer in gherust sijn/och dat es prijselijck
Maer niet gherust sijnde/bringht afgrijsselijck
Oorloghe/twist/en desolatie

Oproer/

Oproer/wreethept/en groote mutatie/
Wesende met haer deel te vreden niet.
Smenschen natie.
Inder waerhept het is dicwils soo gheschiet/
Niet beters dan hem laten ghenoeghen.
Verstandich.
Ghy wijse des werelts/wilt v altijt voeghen/
Om met goeden raet den cleynen by te stane/
Al comt v somtyts wat quellinghen ane/
Sijt gherust in v deel/wilt gheen ander soecken.
Goede.
Ghij rijcke wilt v in bystant vercloecken/
Totten schamelen/uijt rechter minnen
Met vlijtigher herten/en gheruster sinnen/
Want als dispensier/sydy hier ghestelt/
Laet v ghenoeghen/v seluen niet en quelt
Met meerder schat oft ghelt//v pont stelt te wercke.
Verstandich.
De oprechte liefde elck wel aenmercke/
Laet die in uwer herten branden vierich/
Sy is alle menschen herten vercierich/
Om gherust te zijne in hen deel vercoren.
Goede.
Alle ambachslieden/tot aerbeyt ghebooren/
Al moet ghy int sweet ws aensichts winnen v broot/
Sijt metten uwen te vreden/al lijt ghy noot/
Betrout God/hy en sal v niet verlaten/
En murmureert niet/soeckt gheen meerder staten/
Maer gherust in v deel/zijt allen v leuen.
Verstandich.
Als elck int sijne is gherust ghebleuen/
En hem dan niet meer en moeyt/dan alleene
Elck metten zijnen/vrede/eendracht reene/
Blijschap/vrolijckheyt/eere/en weluaren/
Sietmen in de ghemeynte lustich verclaren/
Haet en nijt verharen//en blijuen tondere.
Goede.
Ghy Landtbouwers/die aerbeyden bijsondere
Int landt/en opt velt/ploeghen en saeyen/
Weest gherust in v deel/en laet v paeyen/
God werckt met v handtwerck tallen stonden/
Sijt met den uwen te vreden bevonden/
Eere/en deucht/sal v allen omschijnen.
Verstandich.
Alle erreur/en twist zal verdwijnen
Als elck gherust is/in zijn deel bequame/
Want niet gherust/bringht schande en blame/
Discordie/oproer/desolatie quaet/
De liefde des naesten(eplacen) vergaet/

Hier

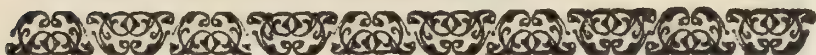
Hier om behoort een ieghelijcken voorwaer/
Gherust te zijne in zijn deel/vore en naer/
Op dat sulcken quaet toch mocht cesseren.

Smenschen.

Daer deur sou tlants welvaren domineren/
De liefde des naesten wertter by ghesticht/
Die de droeve/benaude herten verlicht/
De welcke binnen Antwerpen lustich woont/
Den eenen staet den anderen by ongheboont/
Alsoo Christus dat oock bevolen heeft.

Verstandich.

Rhetorica ter eeren/die hier niet en sneeft/
En der Violieren hier binnen Constich/
Ghtten wy dit voor ons Prologhe Jonstich/
Wy Corenbloemkens van Bruessele cleene/
De Jeucht sticht vreucht/voor elcken ghemeene/
Neemt toch in dancke/onse intentie/
En voort begheeren wy audientie.

PERSONAGIEN.

Faes de Cuypere.
Dander Rhetorisijn.
Deen Rhetorisijn.
Dwiif van Faes.

Factie.

Faes.

Mijn daghen en had ick opt beter gheval/
Jck meyn ick nu groote eere verwerven sal/
Want mijn Referevn/is nu int net gheschreuen/
Maer ick hebber drinckghelt om ghegheven
Laetse nu comen die my meynden tromperen/
Jck salse met redenen soo regeren
Sy sullen hen wachten/een ander reyse.

Dander Rhetorisyn.

Jc sta vast op onsen Faes en peyse
Hoe hyt met zijn referevn sal hebben ghemaeckt/
Macht oock gheschreuen zijn?

Deen Rhetorisyn.

Het was heel misraeckt/

Ontbeyt ick heb Faesen ghinder ghesien.

Faes.

Wat stady daer weer en bolt onder de lien/
Comdy weder om my te doene belet?
Mijn Referevn is nu gheschreuen soo net
Men en sou gheen aerdigher connen aenschouwen.

Dander.

Faes machmens niet sien?

Faes.

Sien/ Jaet en trouwen/
Jck en heb mijn const niet willen bedrijuen
Om datse onghehoort oft ghesien sou blijuen/
Maer en scheurtes niet/ oft het waer my cleyn bate.

Deene.

Neen wy niet.

Dander.

My dunckt ten hout gheen mate
Noch oock reghele wilter wel in kijcken.

Deene.

Js dit Treferevn?

Faes.

Jaet.

Deene.

Het sou bat ghelijcken
Een Liedeken/wie stelde ghy dus te wercke?
My dunckt na dat ickt nu wel aenmercke/
Die clausen zijn al als ydel memmen/
Wie heuet gheschreuen?

Faes.

En trouwen Lemmen
Die heuet gheschreuen/hy docht my fijn.

Deene.

My dunckt het sou wel een Liedeken zijn/.
Want tot een Referevn es de mate quaet.

Faes.

Wel dan en weetty my gheenen raet
Dat ghy properlijck mocht bethoonen mijn saken?

Deene.

Laetter een factionael Liedeken aff maken/
Want thout iuyst reghele op de rije.

Faes.

Jck en can gheen vope.

Dander.

Singt dan een sije.

Dwijf.

Maer Faes al v werck/is dat oock niet weirt/
Salt al verloren zijn?

Faes.

Neent by gans peirt/

Sommen

Houmen de conste soo onder deirde dringhen?

Een ander.

Gheuet my ick salder een Liedeken uyt singhen/
Suldy noch Refereyn maken? neen ghy ick meens.

Faes.

Weer Referein oft lieken/eest niet alleleens?
Singhter ghy een Liedeken uyt sonder dralen/
Ick sal v lieuer uwen aerbeyt betalen/
Wa my dunckt sy houwent rechts voor een cluchte/
Referein oft lieken/eest niet al ghenuchte?
My dunckt wel iaer/dus wilt vreucht becansen/
Maeckt v ghy aent singhen wy selen dansen/
Dus hout al ane vrolijck sonder treuren.

Dwijf.

Waer blijfdy met v duyuen Faes?

Faes.

Al te veuren
Sal ickse gheuen/voor man en wouwe/
En alle Ghetouslijns/noy icker touwe
Die hier nu zijn binnen Antwerpen de stadt.

Dwijf.

Het waer van noye dat ghijer wel duysent hadt/
Wat hy by bringht welcken fantasijen.

Faes.

Stelt v ghy te vreden en laet my betijen/
Ghy zijt veel te sorchfuldich in v leuen// al/
Singht ghy/wy dansen/datter al beuen//sal.

HET LIEDEKEN,
Op den voys/ Tis heden den dach van
vrolijckheyt.

Het was een proper knechtken reyn
En die sou gaen ten Bossche/
Daer vant hy een Meysken cleyn
Die sach wat na tlossche/
Een Meysken waert soo ick v sey
Sy wort ghevrijt om een crauwey
Daer sy ghinck op de laye/
Lijsken en heeft niet langh ghelet
Maer sey terstont comt/ gaen wy met
Dat ons God bey beraeye.

Als Lijsken had gheraept haer hout/
Naer huys stack zij haer deure/
Maer trouwen desen vrijer stout
Volchde op Lijskens speure/
Cort aen haer hielen/al scheent abuys/

Tot recht voor haerder vrouwen huys
Twas Lijsken een goet behaghen
Haer vrouwe die heeftse van verre begreyst
Nochtans heeft Lijsken om thaer gheyeyst
En den vryer int huys ghedraghen.

Lijsken die leyen om haer gherieff
Wat rouwelijck in een caue
Dit wijff die riep quansuijs een dieff
En quam de trappen aue
Sy hadde ghemerckt Lijskens bedrijff
Want twas een out doortrocken wijff
Sy sprack tot Lijsken met liste
Haest u doch rasch/oft ickt vergaet
Ghy moet my helpen draghen opt straet
Jck wil vercoopen dees kiste.

Dit vryerken was seer qualijck te vreen
Dat hy soo quam ten brande
De kiste brack hem by na de leen
Noch vreesde hy voort voor schande
Al was hy noch soo elen greyn
Hy was der kisten Casteleyn
Hy en dorst een woordt niet kicken
Hy hadt seer quaet den aermen cornuyt
Want wat hy de/ hy en cost niet uyt
Van vreesen moest hy ontstricken.

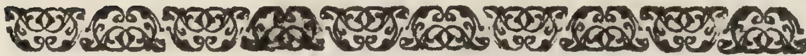
De caeffkiste es op strate ghebrocht
Een vrouken met lichten sinne
Die heeft die oude caue ghecocht
Al met den vryer daer inne.
Dees vrou die haeste haer metter spoet
Om thuys te voeren dat docht haer goet/
Maer sy was soo seer verlaepen
Haer vrou die sprack/ick wil nu dat
Ghy haer sult helpen trecken wat/
En Lijsken die deet met slaepen.

Die vrou die cruyde/Lijsken die track
Al heuet haer wat verdroten
Den vryer door trammelen by na brack
Sijn beenen/sijn knuysen/sijn coten
Tot dat hy quam/met herten coen
Daermen de kiste open sou doen
Hy practiseerde te deghe
Het was wat doncker inder nacht
Hy spranck daer uyt met grooter cracht
En liep soo voort eweghe.

Die

Die vrou dit siende/die wert bevreest
Och Lijsken waer selen wy blijuen/
Och/och/sey Lijsken het is eenen gheest
Wat sal ick toch nu bedrijuen/
Den vrijer vervloogh door zijn opset
En dit behaechde Lijsken seer net
Sy liep met corten verhale/
Naer huys daer sy haer vrouwe vant/
En wou haer thoonen groot samblant
Maer Lijsken die creech haer male.

Neemt danckelijck/Prince dit slecht bediet
Dat begheirt Faes op elcken/
Al is tRefereyn ghewoorden een liet
Hy en wilt gheen duyuen meer melcken/
Al is hy slecht in zijn opstel/
Rhetorica behaecht hem wel
Hy wilt haer noch vercieren/
Hy wilt noch wesen met haer verheucht
Door Corenbloemken Jeucht sticht Vreucht
Ghy edel Violieren.

PERSONAGIEN.

Vriendelijck ontbieden. *Als een bode met schilden.*
Goetwillich versoeck. *Als een buyten Rhetorisijn.*
Ionstich versamen. *Als een Nymphe met drye coluen, gheeleedt root, wit, peijrts.*
Den gheest der liefden. *Als een Enghel op haer hoot, een witte duyue in een vlamme sittende.*
Afionstich herte. *Een duyuelinne met vleughels, als een Discordie, leelijck.*

Den oorlof int ghemeyn.

Vrindelijck ontbieden.
Met wat diligentie.
Goetwillich versoeck.
En appetijte.
Jonstich versamen.
Met wat reuerentie.

Ontbieden.
En grooten iolijte/
Heb ick v met vlijte//ontboden tdeser feeste.
Versoeck.
Sghelijcks heb ick oock met goetwillighen gheeste
Int dminst int dmeeeste//v versocht van ver en by.
Versamen.
Goetwillich versoeck/daer aff belooff ick my
Dat ghy//met herten vry//my so hebt besocht.
Versoeck.
Vriendelijck ontbieden/ heefter my toe brocht
Dat ick comen ben/tot v ionstich versamen.
Ontbieden.
Dies danck ick v/dat ick heb sonder beschamen
Mijn bootscap ghedaen//midts dat ghy compareert:
Want als hun elck int versoecken absenteert
Dan wordt ghegraueert//den bode meest inde sake
Daer vrienscap wijckt/verliest liefde haren smake.
Versamen.
En ick die vierich na de conste hake
Ja begeerlijck wake//na v conuersatie
Sou duer v absentie/met tribulatie
Tot elcker spacie//my inwendich bedroeuen
In tIonstich versamen/salmen de gheesten proeuen.
Versoeck.
Ick danck v/maer ick en mach niet langher toeuen/
Want elck na zijn behoeuen// heeft hier tijt en uyre
Tsy in vreucht oft in druck/int soet en int suyre
Na dat dauentuyre//gheeft bate oft schade
Ons comen ons scheyden staet in Gods ghenade.
Ontbieden.
Tis waer hy ontfanckt den versoecker/vroech en spade
Hoe sijdy dan van rade//so haest te vertreckene ?
Versamen.
Soo begindy my tot droefheyt te verweckene/
Want tbyzijn van v/doet my druck vergheten.
Versoeck.
O liberale ionste/ghy moet oock weten
Al ben ick ver ghesetẽ//ons vrientscap en is niet wijt.
Versamen.
Tis soo/maer mits dat ghy int versoeck goetwillich zijt
Neemt noch een weynich respijt//eer dat wy scheyden/
En comt met my.
Versoeck.
Waer dat ghy my wilt leyden
Sal ick my bereyden//want ick kenne v seden.
Versamen.
Wel gaen wy dan na thuys van vreden
Laet ons met danckbaerheden//daer den schey dronck drincken.

Versoeck.

Versoeck.
Wel gheerne ionste.
Ontbieden.
En dan muechdy ghedincken
Op tionstich versamen/alle v daghen
Met cleynen cost/salmen vrienden behaghen.
Den gheest.
Oft dees dry peysick/na thuys van vrede vraghen
Sonder vertraghen//wil ickse gaen te gemoete
Met minnelijcke groete.
Ontbieden.
Siet daer den Gheest der liefden/ons troost ons boete
Seer ghetrou en soete//is hy zijn ampe
Vol melodye.
Den gheest.
O ick heet v willecom alle drye
Mijnen gheest wort blye//nu ick v wel kinne
Och comt toch inne.
Versamen.
Wy dancken v van dees reale minne
Tonsen ghewinne//souden wy gheern logeren
En desen vrient tracteren.
Den gheest.
Wel sidt hier neder/en wilt reposeren
Om v te moueren//breng ick hier spijse en dranck
Nutse met loff en danck.
Versoeck.
Hoe liefflijck/hoe lustich/is desen inganck
Al waer den gheest wat cranck//hy souwer aff verkraeyen
En van druck ontlapen.
Den gheest.
Willecom/mijn vrienden/wilt v ziele verlapen
En niet versmapen//het broot der salicheyt
Noch den dranck der ghenadẽ/ die de vader der liberalicheyt
Mits sgheest duerstralicheyt// duer dẽ sone ghescõckẽ// heeft
Noyt en dorsten hy/dien warachtich ghedroncken//heeft
Noch noyt en hongherden die adt van desen
Broode/en die spijse/kan die ziele ghenesen.
Sos ons wordt bewesen//duer die schriftuyre
Ghenaemt Oprechte kennisse/die net en puyre
Smensche natuyre/treckt tot een verstant//vroet
Welcken waesdom God gheeft//en griffet de plant//goet.
Ontbieden.
Wy bedancken den dienst/die ghy ons habondant//doet
Och o plaisant//moet//zijn v conuersatie.
Versoeck.
Voorwaer hy heeft van God een groote gratie
Die zijn habitatie//by v mach verweruen.
Versamen.

Die

Die en sal oock inder eewichept niet sterven
Maer hy sal aen erven//een eewich leven.
Den gheest.
Och segt my waer is Rethorica ghebleven?
Heeft sy v begheven//emmertoes sus subbijt?
Versamen.
Neens//maer sy is gaen versoecken aen den tijt
Niet vreesende Haet oft Nijt//oft eenighe swaerhept
Oft hy haer wilt toelaten/de rechte waerhept
Tot secoers en claerhept//als een vriendinne
Ghelijck sy somtijts plach/met wijsen sinne/
Want die oude minne//en is noch niet vergheten/
Tgheen dat eewich is/en kan niet worden versleten.
Den gheest.
Om dat ick haer te kennen gheve mijn secreten
Soo moest ick weten//waerom sy hier niet en was
Seer gheerne logeert sy hier alst gheeft tijt en pas
Dan moet sy somtijts ras//subbijtelijck vlien
Als Dafionstich hertte/haer comt bespien
Die sulcx doet verbien//teghen recht en reden
Want Rethorica//is een dochter der vreden.
Mach sy dan niet betreden//haers vaders huys ?
Den vrede heeft haer ghemaeckt sonder abuys
Sijn sy dan niet confuys//diese sus misbruycken ?
Helpt haer den tijt niet/sy moet swijcken en duycken.
Afionstich hertte
Tsou el wel zijn/ coestmen voor my die duere ghelupcken
Al moet ick somtijts smuyken//en zijn int duystere
O niemant en weet/hoe nau dat ick luystere
Ick verneem iustere//dan oft ick ware present/
Tis een salich lant/daermen affionst niet en kent.
Den gheest.
Siet waert hier comt/dinvidieus fenijnich serpent
Het meynt hierontrent//zijn vergiff te spouwene.
Afionstich hertte.
Ja ick/en mijn logijs/in v huys te houwene
En v te doen ruymen/in cortte daghen.
Den gheest.
Neen ick en sorgh niet/dat ghy my sult veriaghen
Ick mach veel verdraghen//maer ick en wijcke//niet
Afionstich hertte.
Ghy sult nochtans/kan ick mijn practijcke//iet
Datmen in aertrijcke//liet v generatie
Ghy bracht de hoichept des weerels in schadalisatie/
Want v inclinatie//en soeckt gheen idel eere
Tgheen dat de weerelt haet/dat bemindy seere.
Den gheest.
Allen loff behoort alleen God den Heere
Die hoe lancx hoe meere//v valschept verdrijft

En

En alle hoocheyt is goet/die God de eere toe schrijft
Hoe wel ghy met valscheyt kijft//gheveyst van vermane/
En gheeft dat goet is/ten quaetsten te verstane
Den tijt hangdy ane//die ghy weet te fletsene/
Maer siet/dat ghy v seluen/niet en pijnt te quetsene.

Afionstich hertte.

Neen ick weet den Bal na tschoonste te ketsene
Al verlies ick tspel//een ander betaelt de Ballen.
Neen tsou doncker zijn/daer my wat sou ontvallen
Ick hout al met die groote/tcleyn ick versmade
Daer Afionste ghelooft wordt/comt Liefde te spade.

Jonstich versamen.

O gheest der lieffden/slaet de duer wel gade
Want by haren rade//soutmen al in twist stellen.

Den gheest.

Neen ick kan wederstaen/die Porten der hellen
Sou sy my dan vellen//die aerts is en sal vergaen.

Ontbieden.

Och wat heeft sy my/op mijn reyse al leets ghedaen
Int quade doen verstaen//dat ick wt liefden sprack
Altijts wasser yet/dat aen mijn exploot ghebrack:
Maer hoe sy my verstack//ick was noch ontfanghen
Sulcx willen ander letten/die haer seluen pranghen.

Versoeck.

En mijnen wech had sy beset/met nijdeghe slanghen
Soo dat al mijn gangen//duer groot verstranghen
Sonder twierich verlanghen//waren ghecorrumpeert
Duer die swarichept/die sy heeft gheopereert/
Maer ick bleeff ghefondeert//in ghewillicheyt goet
Die ionste bewijst/tis recht datmen hem vrinetscap doet.

Versamen.

Noch meer/dit corrupsieus Afionstich bloet
Met haer valschs ghebroet//dat haer doet secoers
Heeft mijn feeste/willen maken vol rumoers
En soecht veel oproers//onder mijn versaminghe/
Nochtans en heb ick noyt dan tot vruecht en vraminghe
Iemant ontboden/soo ghy weet waerachtich/
Daer aff neem ick ghetuyghe/God almachtich?
Hoe kan sy dan clachtich//ouer my dus rallen
Sulcx wroecht een ander/en duecht selue niet met allen.

Afionstich hertte.

Segt al wat ghy wilt/ick sal den bot vergallen
Al heeft Rhetorica/duer v wat ghetriumpheert
Sy heuet nu langhenoech/dats nu ghepasseert
En duer den tijt gherasteert//die ick heb na mijn hant
Sy souwen gheern omsetten/duer haer verstant
Dat die waerheyt plaisant//met haer mocht spelen
Den tijt sout wel doen/maer my sou sulcx veruelen
Dus moet syt bequelen//duer mijn eyghen dochtere

Dats Inuidia/sonder haer men mochtere
Noch hope na hebben:maer nu en salt niet zijn/
Want also elck na dbeste hoopt/dan strop ick mijn fenijn.
Den gheest.
Ja straft v God niet/in uwen valschen schijn
Ghy en kont my met pijn//oft anxt omvaten
Ten zy dat v van God/wordt toeghelaten
Oft als den mensche misbruyckt so ick bevroee
Soo wordy gheordineert/tot een scherpe roee
Keert den mensch dan int goee//en vreest dangier
Als een schoolmeester/worpt hy de roey int vier
Dus maeckt v van hier//ghy en sult niet inne
Daermen v voorby wijst is elck gherust van sinne.
Afionstich hertte.
Siet toe/dat ick met ghewelt niet aff en winne
V huys/en brenghe te niet al v gheslachte.
Den gheest.
Dat en sal niet zijn
Afionstich.
Heb ick dan gheen machte?
Den gheest.
Daer voor hou ick de wachte/met die hulp des Heeren.
Afionstich hertte.
Die en vraechs ick niet.
Den gheest.
Dat staet v ter oneeren
Al brengdy int verseeren//steden en landen
Ghy maeckte op aertrijck deeste vianden
Cain sloch Abel doot duer v affionstichept.
Afionstich.
Wat heb ick bedreuen/oock menich constich//fept
Van tbeginsel der weerelt/tot inden tijt present.
Den gheest.
Ghy hebter veel bedorven in haer selfs torment
Alst aen Pharo/Naman wel is ghebleken.
Afionstich.
Ick verblijde my noch in mijn oude treken
Met Core/Dathan/Abiron/hiel ick consilie.
Den gheest.
Hoe schendy heden sdaechs noch mennich familie
Ja een heel gheslachte steldy in twiste.
Afionstich hertte.
Waert datmen my inde weerelt ghemiste
Seer weynich viste//Procuruer/en aduocaet
Den gheest.
En ick maeck peys en vrede in elcken staet
Lieuer dat ouer hun gaet//dan ander hinderen.
Afionstich hertte.
Ick doen douders beswaren/van haer kinderen
Dat

Dat sy verminderen//haer selfs goet en haue.
Den gheest.
En den mensch cryght duer my alsucke gaue
Dat hy te vreden is met water en broode.
Afionstich hertte.
Daer teghen maeck ick hem wel alzo snoode
Dat hy doet ouerdaet/op eens anders cost.
Den gheest.
En ick ontfunck hem thertte tot alsulcken lost
Dat hijt sal wt deylen/met groote stucken.
Afionstich hertte.
En doe hun Weduen en Weesen verdrucken
Wel scherpelijck plucken//tot den beene//naeckt.
Den gheest.
Ick make/dat hy soo int ghemeene//waeckt
Dat hy alleene//haeckt//na zijns naesten//wel//varen.
Afionstich hertte/
Daer teghen doe ick hem met haesten//fel//baren
Dat hy hem sou in eenen Croes waters verdrincken.
Den gheest.
Ick doe den mensch Gods weldaden bedincken
En zijnen naesten schinken//eer hy tot hem zyn hant//steckt.
Afionstich hertte.
Ick maeck/dat hy den hongeren dbroot wt den tant//treckt
En noch ignorant//geckt//doet hy zijn naeste scheeden/
Den gheest.
Ick doe den crancken troosten/den naecten cleeden
Al macht v verleeden//tduechdelijck accepteren.
Afionstich hertte.
En doen hem teghen de wil Gods murmureren
Ja hem renonceren//met groot dangier//siet.
Den gheest.
Maeckt v dan ewech/ghy en dient hier//niet
Want teghen ouwen schepper/spreeckty blamatie. Grammelijck
Jonstich versamen.
Doetse vertrecken/sy soeckt arguatie
Dat ons conuersatie//moecht wordden ghevelt
Nochtans ist van de hoocheyt eerst in ghestelt
Dat elck stadt ongequelt//deen dander sou besoecken
Om dat daer duer/Trou en Vriendschap/sou vercloecken
Soo ons de oude boecken//gheuen memorie
Sonder dionstich versamen/is cleyn ghelorie.
Ontbieden.
Ick hadde hier voortijts/alsulcken victorie
Dat de heer des lants selue/dee duer my ontbieden
Datmen dees bly incomsten/sou laten ghe schieden/
Om dat elck sou vlieden//oproer en ouden haet
Waer duer dat ghesloten is/met der landen raet/
Datmer een Landt Juweel/aff sou maken

 Trien:

Vriendelijck ontbieden/doet elck in vrientscap waken
Versoeck.
Hoe gheern/sou Afionst nu / met valsche saken
Ons feeste doen staken//goet van virtuyte
Al heeft sy er langhentijt om gheweest upte
Rhetorices spruyte//en kan sy niet verdrooghen
Soo lang alst Goetwillich versoeck is voor ooghen.
Afionstich hertte/
Meyndy oock/datment sal laten ghedooghen
Om uwen twille/quets neent/dat ick verdrijue.
Den gheest.
Ghy en sult/soo langhe/als ick by hem blijue/
Maer ghy sult vlieden/eer langhen tijt/
Daerom rap ick v/en soeckt hier gheen respijt
Want discoort noch nijt//en staet ons hier niet ane
En den Gheest der liefden/en is niet te weerstane.
Afionstich hertte.
Moet ick dan ewech?
Den gheest.
Ja / maeckt v aent tgane/
Want v duyster bane//is vermaledijt
Afionstich hertte.
Neen/ick comme noch weer/al worddy my nu quijt
Jck speel den Hypocryt//ick hou my so gheveyst
Men wordt my somtijts ghewaer/alsmer minst op peyst.
Versoeck.
Jnne. Nu sien ick den tijt bequaem/dat waer nut ghereyst
Want Dafionstich hertte is wech gheweken.
Den gheest.
Sorcht niet/v en sal gheen gheleyde ghebreken
Maer selue/sal ick v nu convoyeren/
Op dat ghy vreedsamich muecht arriueren
V verconuerseren//is soeter dan amandelen
Tzijn goetwillighe/die in vrede wandelen.
Versoeck.
O gheest der liefden/sou ick anders handelen
Maer waer heb ick verdient/dese seruitie
Dat ghy my beloeft alsulcken conditie
Te minnelycker/sal ick nu scheyden
Alst tgoet ghesellscap reet is/en machmen niet beyden.
Ontbieden.
De Heere laet v soo vriendelijck scheyden
Als ick v ontboot/met goeden valuere.
Versamen.
O mijn bode/daer en sorch ick niet vuere
Nu den gheest der lieffden/hem is ontrent
En dat Dafionstich hertte/ nu blijft absent
Dus den hoochsten regent//blijft touwer vramen
Die ons/alst past/weer laet/wt ionsten versamen.

Versoeck

Versoeck.
Ick danck u/ ende alle die met my quamen/
Doen u seer bedancken/deur mijnen persoone.
Versamen.
Adieu oprechte beminder. Omhelsende.
Versoeck.
Adieu mijn schoone/
Ghy zijt die croone//die in mijn vijf sinnen//leyt
Tis goet/dat Tgoetwillich versoeck/met minnen schept.
Ontbieden.
Nu te wijl menich gheest/noch hier binnen//beyt Inne metten Gheest.
Laetse ons bedancken/duncket u goet vrouwe.
Versamen.
Jaet en trouwens/meyndy dat ick dat laten souwe/
Men mach die ghetrouwe//allso niet vergheten.
Ontbieden.
Ten eersten bedancken wy alle Poëten/
Wiens constighe secreten//hier blijschap heeft ghewrocht.
Versamen.
En alle Princen/en Hooftmans/die ons hebt versocht/
Ja de gheesten ghebrocht//hier in Handtwerpen triumphant.
Ontbieden.
Wy bedancken Tcorenbloemken reyn en plaisant
In Bruessel gheplant//daer u Jeucht sticht Vreucht.
Versamen.
Wy bedancken Jennetteken/die ons hebt verheucht.
Ghesproten in Liere//misnoemt d Ongheleerde.
Ontbieden.
Wy bedancken t'Heybloemken/als de gheeerde/
Die vreucht bieen/met blijschappen in Turnhout.
Versamen.
Wy bedancken den Bloeyende Wijngaert menichfout/
Die hem vruchtbarich hout//in Berchem seer lustich.
Ontbieden.
Tsghelijcks bedancken wy/ alle beminders rustich/
Die Tstadt eer bewesen hebt/met u manieren//goet.
Versamen.
W Ilt den oorlof van ons Violieren// soet
I N danck nemen/als is hy van verstande// grof. Nota:
Ontbieden.
L Iefde doet ons gheuen/in elcken lande//lof
L Iefhebbers der consten/der Rhetorijcken//reyn.
Versamen.
E N soo wie dees conste/wilt doen beswijcken//cleyn/
M Ineert de triumph des lands in alle//palen.
Ontbieden.
V Oor haer moet nijt/en Discoordich gheschalle//falen/
A Ltijt verdrijft sy gramschap/daer sy logeert // wel.
Versamen.

N Opt en heeft zy Redene ghecorrumpeert//fel
H Aer deucht vercleeren/alle autheuren//out.
Ontbieden.
A Ldus sy deur liefde/valsche erreuren//schout
E N doet met Peys alle twist slichten//siet.
Versamen.
C Onste en is alleen int Poëtelijck dichten//niet
H Aer Inuentie/moet meerder saken// vinden.
Ontbieden.
T Is Prudentie/deur haer can sy maken//vrinden
V An doot vijanden/en haren grammen moet//breken.
Versamen.
I N lief en in leet/altijt euen moet// spreken
O Ns leerende/hoe wij sullen mate//houwen.
Ontbieden.
L Aet ons dan als Broeders tonser bate//schouwen
I Nuidia/die volck/landt/en stadt bederuen// can.
Versamen.
E Endrachtichept sullen wy verweruen// dan
H Vstelijck v weder comen sonder smerten//by.
Ontbieden.
E N wt Ionst Versamen/met goetwilligher hertten// vry.

Ghoetvvillich van hertten.

PER HAECHT.

PRIVILEGE.

OP dat hem niemant en vervoordere dese Spelen na te drucken/te conterfeyten oft elders nae ghedruct te vercoopen/heeft de Co. Ma. M. Willem Siluius zijnre Ma. drucker ghegont ende ghegheuen ghelijcke Priuilegie ouer alle andere zijnre Ma.landen van herwaerts ouer als voorgaende priuilegie inhoudende is / met ghelijcke pene. Datum tot Bruessel / den 11. Mey 1562.

SCRVTA MINI

achrerdeel. x. 1. 6.
Crijt. tirculs x.1. 6.
Jottegham y. 1. 6. fin.
Daghe (van) y. 11. a.
Tatolf y 11. a.
Tas. ontst. p ontlen. y. 2. b.
alve. dwalen. y. 1. a. a. 6.

Schofiarich c. a. a.
Loken de orale c. a. a.

